Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi osakeyhtiölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää Euroopan yhteisöjen yhtiöoikeudellisten direktiivien voimaan saattamisen vaatimat muutosehdotukset osakeyhtiölakiin ja siihen liittyvään lainsäädäntöön. Lisäksi esitys sisältää lukuisia kansallisista tarpeista johtuvia muutosehdotuksia.

Lakiin ehdotetaan uusina käsitteinä jakoa yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin sekä osakeyhtiön jakautumista. Tämän lisäksi ehdotetaan, että yhtiöiden käytössä olevaa rahoitusvälineiden valikoimaa laajennetaan ja yhtiörakenteiden muuttamista helpotetaan. Osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta ja velkojien asemaa ehdotetaan parannettavaksi selkeyttämällä päätöksentekoon ja velkojiensuojaan liittyviä säännöksiä yhtiön varojen hankinnassa ja niiden jaossa. Esitykseen sisältyvät ehdotukset yhtiön osakepääoman maksusta ja yhtiöiden tiedonantovelvollisuuden laajentamisesta tähtäävät osakeyhtiömuodossa harjoitetun talousrikollisuuden ehkäisemiseen.

Yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääomaksi ehdotetaan 50 000 markkaa ja julkisen osakeyhtiön 500 000 markkaa. Vain julkisen osakeyhtiön osake tai muu arvopaperi voidaan ehdotuksen mukaan ottaa kaupankäynnin kohteeksi julkisilla arvopaperimarkkinoilla. Osakkeenomistajien yhdenvertaisuuteen ja velkojien suojaan liittyvät säännökset koskevat sekä yksityisiä että julkisia osakeyhtiöitä. Yksityisiin osakeyhtiöihin ei kuitenkaan ehdoteta ulotettavaksi niitä tiedonantosäännöksiä, joiden tarkoituksena on turvata sijoittajan tiedonsaanti. Yksityisessä osakeyhtiössä päätös voidaan eräissä tilanteissa tehdä lievempiä määräenemmistösäännöksiä noudattaen kuin julkisessa osakeyhtiössä.

Osakeyhtiön jakautumista koskevat säännökset tekevät mahdolliseksi yhtiön jakautumisen selvitysmenettelyttä useaksi yhtiöksi siten, että osakkeenomistajat voivat jatkaa uusien yhtiöiden osakkaina. Osakkeenomistajien ja velkojien kannalta säännökset ovat pitkälti yhdenmukaiset sulautumista koskevien säännösten kanssa, joita myös ehdotetaan muutettaviksi.

Esitys sisältää ehdotukset kolmesta uudesta rahoitusvälineestä: optio-oikeudesta, etuosakkeesta ja pääomalainasta. Optio-oikeudella tarkoitetaan itsenäistä oikeutta myöhemmin merkitä yhtiön osakkeita. Voimassa olevan lain mukaan tällainen optio-oikeus ei ole ollut muodollisesti itsenäinen rahoitusväline, vaan sen on aina tullut liittyä lainaan. Etuosake puolestaan tuottaa äänioikeuden vain tietyissä laissa ja yhtiöjärjestyksessä mainituissa asioissa. Sen ehdot voidaan myös laatia sellaisiksi, että se ei tuota oikeutta yhtiön kaikkiin varoihin. Pääomalainalla, joka pitkälti vastaa oikeuskäytännössä tunnettua vakautettua lainaa, yhtiö voi hankkia omaan pääomaan vakavaraisuuslaskennan kannalta rinnastettavaa pääomaa, johon ei lain nojalla kuitenkaan liity päätösvaltaa yhtiössä.

Yhtiön varojen hankintaa ja jakoa koskevaa päätöksentekoa yhdenmukaistetaan. Osakepääoman alentamista, omien osakkeiden hankkimista, vapaaehtoista selvitystilaa, sulautumista, jakautumista ja julkisen osakeyhtiön muuttamista yksityiseksi osakeyhtiöksi koskevat päätökset ehdotetaan tehtäväksi pääsäännön mukaan samoilla määräenemmistöillä. Silloin, kun jakopäätöksen johdosta osakkeenomistajan oikeudet suhteessa muihin osakkeenomistajiin voivat olennaisesti muuttua, päätökseen vaaditaan osakkeenomistajien määräenemmistön kannatus osakelajeittain ja usein myös suostumus määräosalta kunkin osakelajin osakkeenomistajista. Ehdotuksen mukaan velkojien suojaamiseksi noudatetaan yhdenmukaista menettelyä riippumatta siitä, miten yhtiön varojen jako tapahtuu.

Osakepääoman maksamista koskevia sään-

nöksiä ehdotetaan kiristettäviksi siten, että muutoin kuin rahassa tapahtuvasta maksusta on hankittava riippumattoman asiantuntijan lausunto. Koko osakepääoman on lisäksi oltava maksettu ennen rekisteröintiä.

Esitys sisältää lukuisia yhtiöiden tiedonantovelvollisuutta koskevia muutosehdotuksia. Yhtiökokouskutsussa on kerrottava nykyistä tarkemmin kokouksessa käsiteltävistä asioista. Päätösehdotuksissa on mainittava osakkeen hinnan määrittelyperusteet uusmerkinnässä, osakkeiden lunastuksessa ja hankinnassa sekä vastikkeen määrittelyperusteet sulautumisessa ja jakautumisessa. Osakepääoman alentamisesta, selvitystilaan asettamisesta, sulautumisesta ja jakautumisesta päättävälle yhtiökokoukselle on annettava nykyistä ajankohtaisemmat tiedot yhtiön taloudellisesta asemasta. Julkisille yhtiöille ehdotetaan velvollisuutta osavuosikatsauksen laatimiseen.

Suomen liittymistä Euroopan unioniin koskevassa sopimuksessa ei ole Euroopan yhteisöjen yhtiöoikeudellisia säädöksiä koskevia siirtymäsäännöksiä, minkä vuoksi Suomen tultua unionin jäseneksi ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ ... 1

YLEISPERUSTELUT ... 6

1. Johdanto ... 6

2. Nykytila ... 6
2.1. Lainsäädäntö ... 6
2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö ... 7
2.2.1. Suomen liittymistä Euroopan unioniin koskeva sopimus — yhtiöoikeudellisten direktiivien ja asetuksen velvoittavuus ... 7
2.2.2. Euroopan yhteisöjen yhtiöoikeudelliset säädökset ... 8
2.2.3. Osakeyhtiölainsäädännön uudistaminen muissa pohjoismaissa ... 9
2.2.4 Osakelajin oikeuksien muuttaminen eräiden oikeusjärjestyksien mukaan 12
2.3. Nykytilan arviointi ... 17

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ... 18
3.1. Yleiset tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi ... 18
3.1.1. Euroopan yhteisöjen säädösten voimaan saattaminen ... 18
3.1.2. Kansalliset tavoitteet ... 19
Osakeyhtiön rahoitus ... 19
Osakeyhtiön varojen jako ... 20
Yhtiöstä annettavat tiedot ... 20
Lain rakenne ... 21
3.2. Keskeiset ehdotukset ... 22
3.2.1. Jako yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin sekä vähimmäisosakepääoma 22
3.2.2. Konserni ja lähipiiri ... 23
Konserni ... 23
Lähipiiri ... 24
3.2.3. Varojen hankinta ... 24
Rahoitusvälineet ... 24
Päätöksenteko ... 26
Osakkeiden maksu ja merkintä ... 27
3.2.4. Varojen jako ... 28
Jakokelpoiset varat ... 28
Osakkeiden lunastaminen ... 28
Omien osakkeiden hankkiminen ... 29
Laiton varojen jako ... 30
3.2.5. Yhtiörakenteen muuttaminen ... 30
Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastaminen ... 31
Jakautuminen ... 33
3.2.6. Yhtiöjärjestyksen muuttaminen ... 34
3.2.7. Selvitystila ... 34
3.2.8. Tiedonantovelvollisuuden laajentaminen ... 35
Tilintarkastus ja erityinen tarkastus ... 35
Säännöllinen tiedonantovelvollisuus ... 35
Muu tiedonantovelvollisuus ... 36
3.2.9. Muut ehdotukset ... 37
Arvo-osuusjärjestelmään liitetyt osakkeet ... 37
Yhtiön johto ja edustaminen ... 38
Yhtiökokous ... 38

4. Esityksen vaikutukset ... 39
4.1. Taloudelliset vaikutukset ... 39
Julkistalous ... 39
Kotitaloudet ... 39
Elinkeinoelämä ... 39
4.2. Henkilöstö- ja organisaatiovaikutukset ... 40

5. Asian valmistelu ... 40
5.1. Osakeyhtiölakitoimikunta 1990 ... 40
5.2. Lausunnot ... 40
5.3. Jatkovalmistelu ... 41

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja ... 42
6.1. Riippuvuus muista esityksistä ... 42
6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista ... 42
6.3. Esityksen ulkopuolelle jääviä kysymyksiä ... 42

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT ... 43

1. Lakiehdotusten perustelut ... 43
1.1. Osakeyhtiölaki ... 43
1 luku. Yleisiä säännöksiä ... 43
2 luku. Osakeyhtiön perustaminen ... 50
3 luku. Osake, osakekirja ja osakeluettelo ... 58
3 a luku. Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet ... 67
4 luku. Osakepääoman korottaminen ... 70
5 luku. Pääomalaina ... 85
6 luku. Osakepääoman alentaminen ja lunastusehtoiset osakkeet ... 88
7 luku. Omat osakkeet ... 98
8 luku. Yhtiön johto ... 106
9 luku. Yhtiökokous ... 109
10 luku. Tilintarkastus ja erityinen tarkastus ... 117
11 luku. Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös ... 119
12 luku. Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö ... 127
13 luku. Selvitystila, saneeraus ja purkaminen ... 133
14 luku. Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastaminen ... 138
14 a luku. Jakautuminen ... 160
15 luku. Vahingonkorvausvelvollisuus ... 167
16 luku. Erinäisiä säännöksiä ... 168
17 luku. Osakeyhtiömuodon muuttaminen ... 170
Siirtymäsäännökset ... 173
1.2. Arvopaperimarkkinalaki ... 182
1.3. Laki arvopaperinvälitysliikkeistä ... 186
1.4. Kaupparekisterilaki ... 187
1.5. Toiminimilaki ... 190
1.6. Yrityskiinnityslaki ... 191
1.7. Asunto-osakeyhtiölaki ... 192
1.8. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä ... 194
1.9. Osuuskuntalaki ... 194
1.10. Laki arvo-osuustileistä ... 194
1.11. Laki kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä ... 195
1.12. Laki valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden toiminnan tarkastuksesta ... 195

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset ... 195

3. Voimaantulo ... 195

LAKIEHDOTUKSET (1—12) 196
LIITTEET 248
Rinnakkaistekstit (1—12) 248
Asetus kauppa rekisteriasetuksen muuttamisesta 353
Asetus yrityskiinnitysasetuksen muuttamisesta 354

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Osakeyhtiö on yhtiöiden lukumäärässä ja liiketoiminnan laajuudessa mitattuna selvästi Suomen suosituin yhtiömuoto. Maassamme on yli 200 000 rekisteröityä osakeyhtiötä, joista veroviranomaisten vuotta 1994 koskevien tietojen mukaan noin 70 000 harjoittaa liiketoimintaa. Rekisteröityjen osakeyhtiöiden lukumäärä on kolminkertaistunut 20 vuodessa.

Osakeyhtiöiden koko, niiden harjoittama liiketoiminta ja omistuspohja vaihtelevat. Pienyritystoiminnan harjoittaminen osakeyhtiömuodossa on Suomessa tavallista. Tätä kuvaa sekin, että valtaosa osakeyhtiöistä on perustettu 15 000 markan vähimmäisosakepääomalla. Samalla myös kaikkein suurimmat yrityksemme ovat osakeyhtiöitä. Viime aikoina lisääntynyt julkisyhteisöjen, lähinnä valtion ja kuntien, toimintojen yhtiöittäminen on johtanut merkittävien, osittain julkista tehtävää suorittavien osakeyhtiöiden syntymiseen.

Erilaisten toimintojen harjoittaminen osakeyhtiömuodossa osoittaa voimassa olevan lain joustavuuden. Yritystoiminnan erikoistuminen, rahoituksen muodostuminen yhä tärkeämmäksi tekijäksi kansallisessa ja kansainvälisessä kilpailussa sekä lama-aikana laajentunut taloudellinen rikollisuus edellyttävät kuitenkin kokonaisuutena katsoen hyvin toimineen osakeyhtiölain (734/78) tarkistamista. Myös eurooppalainen yhdentymiskehitys asettaa vaatimuksia osakeyhtiöoikeudellemme.

Ehdotetuissa uudistuksissa on pyritty säilyttämään ja jopa lisäämään osakeyhtiölainsäädännön käyttökelpoisuutta erilaisessa yritystoiminnassa. Osapuolten sopimusvapautta on korostettu erityisesti rahoitusvälineitä koskevissa säännöksissä. Taloudellisen rikollisuuden ehkäisemiseen pyritään tiedonantovelvollisuutta lisäävillä säännöksillä, jotka eivät rajoita rehellisen yritystoiminnan harjoittamista eivätkä aiheuta merkittäviä lisäkustannuksia. Osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta edistävät uudistukset on myös pyritty toteuttamaan niin, että ne lisäävät halukkuutta sijoittaa varoja yritystoimintaan ja ovat näin myös yhtiön oman edun mukaisia.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö

Voimassa oleva osakeyhtiölaki annettiin vuonna 1978 (HE 27/1977 vp) ja se tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1980. Osakeyhtiölaki koskee sekä pieniä että suuria osakeyhtiöitä. Se on yleislaki, joka koskee myös tiettyjä erityislainsäädännön piiriin kuuluvia osakeyhtiöitä, jollei kyseistä toimialaa koskevassa laissa ole toisin säädetty. Tällaisia erityislakeja ovat esimerkiksi vakuutusyhtiölaki (1062/79) ja liikepankkilaki (1269/90).

Osakeyhtiölakia on muutettu lukuisia kertoja. Rahalainan antamista koskevaa säännöstä muutettiin jo vuonna 1981 (248/81), ja suurempi määrä muutoksia tehtiin pari vuotta myöhemmin (687/83). Näiden muutosten tarkoituksena oli poistaa lain soveltamisessa sen voimaantulon jälkeen ilmenneet tulkintaongelmat ja epäselvyydet. Samalla pyrittiin helpottamaan yhtiöiden käytännön toimintaa esimerkiksi pidentämällä joitakin määräaikoja. Suurien yhtiöiden rahoitusmahdollisuuksia pyrittiin parantamaan sallimalla niin sanottu sekaemissio osakepääoman korottamiskeinona.

Pohjoismaiden kansalaisten osallistumista yhtiön perustamiseen ja hallintoon helpotettiin 1980-luvun puolivälissä (701/85), ja tilinpäätöksen toimittamisvelvollisuutta muutettiin vuonna 1988 (501/88). Suurempi muutos tapahtui vuonna 1991, jolloin arvo-osuusjärjestelmää koskevien lakien säätämisen yhteydessä lisättiin osakeyhtiölakiin uusi 3 a luku (832/91). Luku sisältää säännökset arvo-osuusjärjestelmään kuuluvista osakkeista.

Seuraava suurempi muutos tehtiin jo vuonna 1992. Silloin muutettiin säännöksiä, jotka koskevat osakepääoman korottamista sekä vaihtovelkakirja- ja optiolainan ottamista osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta poiketen (504/92). Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen, jäljempänä ETA-sopimus, voimaantulon yhteydessä muutettiin osakeyhtiön perustajien, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten, toimitusjohtajan ja

tilintarkastajien kansalaisuus- ja asuinpaikkavaatimuksia (92/93; voimaan asetuksella 1487/93). Haasteen tiedoksiantoa koskevia säännöksiä tarkennettiin vuonna 1993 (516/93).

Osakeyhtiölakiin on lisäksi tehty useita muutoksia, jotka liittyvät joko muiden lakien suurempiin muutoksiin tai kokonaan uusiin lakeihin. Kirjanpitolain (655/73) 1 päivänä tammikuuta 1993 voimaan tulleen muutoksen (1572/92) yhteydessä siirrettiin keskeiset konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat säännökset osakeyhtiölaista kirjanpitolakiin. Samalla muutettiin emoyhtiön voitonjakorajoitusta osakeyhtiölaissa. Yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/93) säätämisen yhteydessä tehtiin osakeyhtiölain 13 lukuun muutoksia, jotka koskevat yhtiön saneerausmenettelyn ja selvitystilan välistä suhdetta (48/93). Osakeyhtiölain 10 luku supistui huomattavasti, kun uuteen tilintarkastuslakiin (936/94) siirrettiin suuri määrä säännöksiä. Näiden lisäksi pienempiä muutoksia osakeyhtiölakiin on tehty osuuskuntalain (247/54), pankkilakien, yrityskiinnityslain (634/84), henkilöstörahastolain (814/89) ja välimiesmenettelystä annetun lain (967/92) muutosten yhteydessä.

Muita osakeyhtiöihin ja niiden toimintaan vaikuttavia muutoksia on ollut ensinnäkin ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta ja osakkeita annetun lain eli niin sanotun rajoituslain kumoaminen (1612/92), jonka myötä osakeyhtiöiden yhtiöjärjestyksiin sisältyvät ulkomaalaislausekkeet tulivat mitättömiksi. Samalla poistui osakeyhtiöiden osakkeiden jako niin sanottuihin sidottuihin ja vapaisiin osakkeisiin. Toinen merkittävä, nimenomaan julkisesti noteerattuihin osakeyhtiöihin liittyvä toimintaympäristön muutos oli arvopaperimarkkinalain (495/89) säätäminen. Arvopaperimarkkinalaista aiheutuu suuri määrä velvollisuuksia julkisesti noteeratuille osakeyhtiöille, kuten laaja tiedonantovelvollisuus. Myös tällaisten yhtiöiden osakkeenomistajille on arvopaperimarkkinalaissa säädetty velvollisuuksia, kuten osakkeenomistajalle tietyissä tilanteissa tuleva lunastusvelvollisuus ja niin kutsuttu liputusvelvollisuus. Arvopaperimarkkinalakia on muutettu vastaamaan Euroopan yhteisöjen (EY) lainsäädäntöä vuonna 1993 (740/93), jolloin muun muassa yhtiöiden tiedonantovelvollisuutta laajennettiin.

2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

2.2.1. Suomen liittymistä Euroopan unioniin koskeva sopimus — yhtiöoikeudellisten direktiivien ja asetuksen velvoittavuus

Euroopan yhteisöt, niiden jäsenvaltiot ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltiot (EFTA-valtiot) Sveitsiä lukuun ottamatta allekirjoittivat 2 päivänä toukokuuta 1992 ETA-sopimuksen, joka tuli voimaan vuoden 1994 alusta. Jo tämä sopimus merkitsi sitä, että EFTA-valtioiden tulee sopeuttaa yhtiöoikeudellinen lainsäädäntönsä EY:n lainsäädännön mukaiseksi. ETA-sopimuksen merkitys Suomelle ja muille EFTA-valtioille oli siinä, että sillä turvattiin sopimuksen kattamilla alueilla yrityksille ja yksityishenkilöille EY:n jäsenvaltioiden yrityksiin ja kansalaisiin rinnastettava asema Euroopan sisämarkkinoilla. Yhtiöoikeuden osalta ETA-sopimuksessa Suomelle myönnettiin kahden vuoden siirtymäkausi.

Suomen liittymistä Euroopan unioniin (EU) koskeva sopimus, jäljempänä EU-liittymissopimus, tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995. Sen paremmin ETA-sopimuksessa kuin EU-liittymissopimuksessakaan ei EFTA-valtioille myönnetty pysyviä poikkeuksia yhtiöoikeudellisesta sääntelystä, minkä vuoksi sopimus sitoo kokonaisuudessaan Suomea. Valtaosa EY:n yhtiöoikeudellisesta lainsäädännöstä sisältyy EY:n neuvoston direktiiveihin.

Direktiivit eivät ole välittömästi sovellettavaa oikeutta, vaan niissä asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus saattaa lainsäädäntönsä sisällöltään direktiivin mukaiseksi. Yhtiöoikeudelliset direktiivit ovat suurimmaksi osaksi peräisin 1970-luvun loppupuolelta ja 1980-luvun alkupuolelta. Yhtiöoikeudelliset direktiivit ovat merkinneet paitsi eri jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön myös lainsäädännössä omaksuttujen periaatteiden lähentymistä ja yhdenmukaistumista.

Tällä hetkellä voimassa olevia yhtiöoikeudellisia direktiivejä on yhdeksän, joiden lisäksi on annettu näitä direktiivejä koskevia muutoksia. Direktiivien lisäksi neuvosto on antanut yhden yhtiöoikeudellisen asetuksen. Asetuksella annetaan suoraan jäsenvaltioiden kansalaisia ja yrityksiä velvoittavaa sääntelyä.

2.2.2. Euroopan yhteisöjen yhtiöoikeudelliset säädökset

Direktiivien sisältöä on selostettu yksityiskohtaisesti osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietinnössä (komiteanmietintö 1992:32), ja asetuksen sisältö on selostettu hallituksen esityksessä (229/1994 vp), joka koskee eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä annettua lakia (1229/94). Tämän vuoksi seuraavassa kuvataan vain säädösten perussisältö.

1) Ensimmäinen neuvoston direktiivi, annettu 9 päivänä maaliskuuta 1968, niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi (68/151/ETY), jäljempänä *julkistamisdirektiivi.*

Julkistamisdirektiivi koskee osakeyhtiöihin liittyvien tietojen julkistamista sekä sen oikeusvaikutuksia. Tämän lisäksi direktiivi sisältää säännöksiä yhtiön puolesta tehtyjen sitoumusten pätevyydestä ja yhtiöiden pätemättömyydestä. Direktiivin tavoitteena on säännösten yhdenmukaistamisella turvata yhtiön ulkopuolisten tahojen edut.

2) Toinen neuvoston direktiivi, annettu 13 päivänä joulukuuta 1976, niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi osakeyhtiöitä perustettaessa sekä niiden pääomaa säilytettäessä ja muutettaessa (77/91/ETY), jäljempänä *pääomadirektiivi.*

Pääomadirektiivi sisältää säännöksiä niin sanotun julkisen osakeyhtiön perustamisesta, yhtiön pääomasta ja sen pysyvyydestä sekä pääomasijoittajien suojasta. Direktiivin merkittävimmät säännökset koskevat julkisen yhtiön vähimmäisosakepääomavaatimusta, osakepääoman korottamista ja osakkeenomistajan etuoikeutta uusiin osakkeisiin, osakepääoman alentamista, voitonjakoa sekä omien osakkeiden hankkimista. Direktiivillä yhdenmukaistetaan siten sekä osakkeenomistajien että osakkeenomistajien ja sivullisten välisiä suhteita koskevat perussäännöt pääomayhtiöissä, jotka kääntyvät varainhankinnassaan yleisön puoleen.

3) Kolmas neuvoston direktiivi, annettu 9 päivänä lokakuuta 1978, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, osakeyhtiöiden sulautumisesta (78/855/ETY), jäljempänä *sulautumisdirektiivi.*

Sulautumisdirektiivin sääntelyn kohteena ovat julkisten osakeyhtiöiden kansalliset sulautumiset. Direktiivissä säännellään kolmen tyyppisiä sulautumisia: hankkimalla tapahtuva sulautuminen eli absorptiofuusio, sulautuminen perustamalla uusi yhtiö eli kombinaatiofuusio sekä tytäryhtiöfuusio. Direktiivin lähtökohtana on, että sulautuvan yhtiön osakkeenomistajista tulee vastaanottavan yhtiön tai perustettavan uuden yhtiön osakkeenomistajia. Direktiivillä pyritään turvaamaan osakkeenomistajien riittävä tiedonsaanti ja velkojiensuoja samoin kuin muiden ulkopuolisten mahdollisuudet saada tietoa sulautumisesta.

4) Neljäs neuvoston direktiivi, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1978, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä (78/660/ETY), sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston direktiivillä 90/604/ETY ja neuvoston direktiivillä 90/605/ETY, jäljempänä *tilinpäätösdirektiivi.*

Direktiivi koskee yksittäisen osakeyhtiön ja tiettyjen henkilöyhtiöiden vuositilinpäätöksen laatimista, sisältöä ja julkistamista sekä eräiltä osin tilintarkastusta.

5) Kuudes neuvoston direktiivi, annettu 17 päivänä joulukuuta 1982, 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, osakeyhtiöiden jakautumisesta (82/891/ETY), jäljempänä *jakautumisdirektiivi.*

Direktiivissä säännellään kolmenlaisia julkisten osakeyhtiöiden jakautumisia: hankkimalla tapahtuvaa jakautumista, jakautumista perustamalla uusia yhtiöitä sekä edellä mainittujen yhdistelmiä. Direktiivin tavoitteet ovat yhtenevät sulautumisdirektiivin tavoitteiden kanssa.

6) Seitsemäs neuvoston direktiivi, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1983, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, konsolidoiduista tilinpäätöksistä (83/349/ETY), sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston direktiivillä 90/604/ETY ja neuvoston direktiivillä 90/605/ETY, jäljempänä *konsernitilinpäätösdirektiivi.*

Direktiivin tarkoituksena on kehittää säännöksiä useiden yhtiöiden muodostamista taloudellisista kokonaisuuksista annettavasta taloudellisesta tiedosta. Direktiivi sisältää yksityiskohtaiset säännökset konsernitilinpäätöksen laatimisen edellytyksistä ja laati-

misperiaatteista, toimintakertomuksesta, tilinpäätöstietojen julkistamisesta sekä tilintarkastuksesta.

7) Kahdeksas neuvoston direktiivi, annettu 10 päivänä huhtikuuta 1984, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, lakisääteisten tilintarkastusten suorittamisesta vastuussa olevien henkilöiden hyväksymisestä (84/253/ETY), jäljempänä *tilintarkastajadirektiivi*.

Direktiivissä määritellään tilintarkastajien pätevyyttä ja käytännön kokemusta sekä tilintarkastusyhteisöjen hallintoa koskevat periaatteet, jotka jäsenvaltioiden on sisällytettävä tilintarkastajien auktorisointia koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön tilintarkastajien osaamisen ja riippumattomuuden varmistamiseksi. Direktiivin tarkoitus on parantaa yhtiöistä annettavan taloudellisen tiedon luotettavuutta.

8) Yhdestoista neuvoston direktiivi, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989, julkistamisvaatimuksista, jotka koskevat toisen valtion lainsäädännön alaisten, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden jäsenvaltioon avaamia sivuliikkeitä (89/666/ETY), jäljempänä *sivuliikedirektiivi*.

Direktiivissä säädetään muista jäsenvaltioista ja EY:n ulkopuolisista valtioista olevien osakeyhtiöiden sivuliikkeitä koskevien tietojen ja asiakirjojen julkistamisesta sekä sivuliikettä koskevista tiedoista yhtiön toimintakertomuksessa. Direktiivin tavoitteena on suojata sekä sivuliikkeen perustaneen yhtiön osakkeenomistajia että niitä, jotka asioivat sivuliikkeen kanssa. Tarkoituksena on myös helpottaa sivuliikkeen perustamista toisiin jäsenvaltioihin.

9) Kahdestoista neuvoston yhtiöoikeudellinen direktiivi, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989, yhdenmiehen rajavastuuyhtiöistä (89/667/ETY).

Direktiivin tavoitteena on sallia sellaisten osakkaan rajoitetulla vastuulla toimivien yhtiöiden perustaminen, joissa on vain yksi osakas. Direktiivi sisältää säännöksiä osakkeenomistajan henkilöllisyyden julkistamisesta, päätöksenteosta yhtiössä sekä sopimuksista yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan välillä.

10) Neuvoston asetus (ETY) N:o 2137/85, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1985, eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä (ETEY).

Asetuksella luodaan eurooppalainen yhteisömuoto, jonka avulla eri jäsenvaltioista olevat yritykset ja luonnolliset henkilöt voivat harjoittaa yhteistoimintaa yli rajojen.

EY:n komissiossa on voimaan saatettujen direktiivien lisäksi valmistunut useita direktiivi- ja asetusehdotuksia, joita on esitelty valtioneuvoston kirjelmissä Eduskunnalle: ehdotus neuvoston asetukseksi Eurooppayhtiöstä ja siihen liittyväksi direktiiviksi (Y 11/1994 vp), ehdotus neuvoston kymmenenneksi yhtiöoikeudelliseksi eli rajat ylittäviä osakeyhtiöiden sulautumisia koskevaksi direktiiviksi (Y 12/1994 vp), ehdotus neuvoston viidenneksi yhtiöoikeudelliseksi direktiiviksi eli rakennedirektiiviksi (Y 13/1994 vp), ehdotus neuvoston kolmanneksitoista yhtiöoikeudelliseksi eli julkisia ostotarjouksia koskevaksi direktiiviksi (Y 14/1994 vp) sekä ehdotukset neuvoston asetuksiksi eurooppalaisesta yhdistyksestä, osuuskunnasta ja keskinäisestä yhtiöstä ja niihin liittyviksi direktiiveiksi (Y 15/1994 vp). Kolmannestatoista direktiivistä komissio on kirjelmien jälkeen antanut helmikuun 7 päivänä 1996 uuden ehdotuksen (KOM (95) 655 lopull.).

2.2.3. *Osakeyhtiölainsäädännön uudistaminen muissa pohjoismaissa*

Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan osakeyhtiölait valmisteltiin 1960-luvulla pohjoismaisena lainsäädäntöyhteistyönä pitkälti toisiaan vastaaviksi. Voimaan saattamisen jälkeen lakeja on kaikissa Pohjoismaissa useaan otteeseen muutettu. Muutoksia ei ole toteutettu pohjoismaisena lainsäädäntöyhteistyönä. Suurimmat muutokset on tehty Tanskassa, jonka osakeyhtiölakia on 1970-luvulta lähtien mukautettu EY:n vaatimusten mukaiseksi.

Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa ryhdyttiin lähes samanaikaisesti selvittämään osakeyhtiöille yhtäältä EY:n yhtiöoikeudellisesta yhdenmukaistamisesta ja toisaalta yhteiskunnan kehityksestä aiheutuvia muutostarpeita.

Seuraavassa esitetään valmisteluvaiheet muissa pohjoismaissa sekä luettelonomaisesti merkittävimmät erot tähän esitykseen.

Ruotsi. Syksyllä 1990 kutsuttiin koolle komitea (Aktiebolagskommittén), jonka tehtävänä oli ensimmäisessä vaiheessa valmistella ehdotus osakeyhtiölakiin Euroopan yhdentymiskehityksen johdosta tehtäviksi muutoksiksi. Tämän jälkeen komitean tehtävänä oli selvittää eräitä kansallisista lähtökohdista merkittäviksi arvioituja osakeyhtiöoikeudellisia kysymyksiä, kuten osakeyhtiön organi-

saatiota ja vähemmistönsuojaa.

Komitea antoi mietintönsä yhdentymiskehityksen edellyttämistä muutoksista vuonna 1992 (SOU 1992:83, Aktiebolagslagen och EG). Hallituksen esitys annettiin komiteamietinnön pohjalta maaliskuussa 1994 (Prop. 1993/94:196, Ändringar i aktiebolagslagen (1975:1385) m.m.). Esitykseen perustuvat osakeyhtiölain muutokset tulivat pääosin voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 (SFS 1994:802).

Muutosten voimaantulon jälkeen osakeyhtiöt jaetaan julkisiin ja yksityisiin osakeyhtiöihin. Vain julkiset osakeyhtiöt voivat kääntyä yleisön puoleen varainhankinnassaan ja vain niiden arvopaperit voivat olla julkisen kaupankäynnin kohteena. Julkisen osakeyhtiön osakepääomavaatimus korotettiin 500 000 kruunuun ja yksityisen 100 000 kruunuun.

Muutos merkitsi myös sulautumista, merkintäetuoikeutta, osakepääoman alentamista, yhtiön edustamista ja yhtiöstä rekisteriin tehtäviä merkintöjä koskevien säännösten saattamista vastaamaan julkistamisdirektiivin, pääomadirektiivin, sulautumisdirektiivin ja yhdenmiehen rajavastuuyhtiötä koskevan direktiivin vaatimuksia.

Ruotsissa toteutetut EY:n yhtiöoikeudellisten säädösten voimaan saattamisesta johtuvat lainsäädäntömuutokset poikkeavat eräiltä osin tässä esityksessä ehdotetuista muutoksista. Ruotsin lain varojen jakoa koskevat päätöksentekosäännökset eivät ole yhtä yksityiskohtaiset kuin osakeyhtiölakiin ehdotetut säännökset. Ruotsissa jo aiemmin toteutetun sääntelyn mukaan erityistä määräenemmistöä vaatii päätös, jolla muutetaan osakkeenomistajien välisiä suhteita, ja vastaava säännös on sisällytetty muuan muassa osakepääoman alentamista ja sulautumista koskeviin säännöksiin.

Jo voimaan tulleen Ruotsin osakeyhtiölain muutoksen mukaan yksityisten osakeyhtiöiden arvopapereita ei saa lainkaan tarjota yleisölle. Kiellettyä ei siis ole vain julkisen kaupankäynnin kohteeksi ottaminen. Tässä esityksessä ehdotetusta poiketen osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta voidaan Ruotsissa omaksutun pääomadirektiivin tulkinnan mukaan poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä, jos osakelajit poikkeavat toisistaan varallisuusoikeuksien tai äänioikeuden osalta. Poikkeus voi tyypiltään olla vain sellainen, että tietyillä osakelajeilla on merkintäetuoikeus saman osakelajin osakkeisiin. Toissijaisen merkintäoikeuden on tällöin oltava kaikille yhtäläinen.

Osakepääoman alentamisesta päättämisestä ja omien osakkeiden hankkimisesta ehdotetaan tässä esityksessä tarkempia säännöksiä kuin Ruotsin voimaan tulleessa osakeyhtiölaissa. Osakeyhtiölaissa tarkoitetun yhtiön edustajan tekemän oikeustoimen sitovuus ei Ruotsin osakeyhtiölain mukaan ole riippuvainen yhtiön rekisteröidystä toimialasta. Ruotsin osakeyhtiölakiin ei ole otettu erityisiä säännöksiä ylikurssirahastosta.

Ruotsin osakeyhtiölain sulautumista koskevat säännökset uudistettiin myös muilta kuin EY:n säädösten välttämättä edellyttämiltä osiltaan. Säännökset poikkeavat tässä esityksessä ehdotetuista muun muassa siinä, että sulautumisvastike voi olla vain osakkeita ja rahaa. Muusta vastikkeesta ei Ruotsin lain mukaan voida sopia. Tämän esityksen mukaan myös erityisten oikeuksien haltijat voisivat sopia menettelystä sulautumistilanteessa, mikä ei Ruotsissa ole mahdollista. Ruotsissa sulautumissopimuksen hyväksyminen edellyttää erityistä määräenemmistöä, mikäli osakkeiden väliset suhteet muuttuvat, mutta osakkeenomistajalla ei ole oikeutta saada osakkeitaan lunastetuiksi. Myös menettelysäännökset poikkeavat jossain määrin tässä ehdotetuista. Ruotsissa on säilytetty erillisinä tytäryhtiösulautumista koskevat säännökset, ja enemmistöomistajan lunastusoikeutta ja -velvollisuutta koskevat säännökset koskevat siellä ainoastaan emoyhtiötä.

Ruotsin osakeyhtiölakiin ei vielä ole otettu jakautumissäännöksiä. Yhtiömuodon muuttamista koskevat säännökset poikkeavat Suomessa ehdotetuista siten, että yhtiön muuttuessa julkisesta yksityiseksi osakkeenomistajalla ei ole oikeutta saada osakkeitaan lunastetuksi.

Ruotsin osakeyhtiölain muutoksia valmisteleva komitea antoi huhtikuussa 1995 osakeyhtiön hallintoa koskevan mietinnön (SOU 1995:44) ja komitean työ jatkuu edelleen yhtiön rahoitusvälineitä, vähemmistönsuojaa sekä omien osakkeiden hankintaa koskevilta osiltaan. Komitea on myös uudelleen velvoitettu esittämään vastuun samastamista koskevia säännösehdotuksia. Komitean työn tulee olla valmis kesäkuun 1996 loppuun mennessä.

Norja. Tammikuussa 1989 asetettiin työryhmä (Aksjelovsgruppen), jonka tehtävänä oli osakeyhtiölain yleinen uudelleenarviointi ja ajantasalle saattaminen, muuhun lainsää-

däntöön sopeuttaminen sekä EY:n osakeyhtiöitä koskevan sääntelyn ja Norjan osakeyhtiölain vertaaminen. Työryhmä antoi mietintönsä syyskuussa 1992 (NOU 1992:29, Lov om aksjeselskaper). Työryhmän ehdotukset sisälsivät sekä yhdentymiskehityksen edellyttämiä Norjan osakeyhtiölainsäädännön sopeuttamistoimenpiteitä että joukon kansallisista lähtökohdista esitettyjä lainsäädännön muutosehdotuksia.

Mietinnön pohjalta annettiin maaliskuussa 1994 hallituksen esitys uudeksi osakeyhtiölaiksi (Ot prp nr 36 (1993—94) Om lov om aksjeselskaper). Esitys noudatti verrattain pitkälle työryhmän mietintöä. Ruotsissa samanaikaisesti annetusta esityksestä poiketen esitys sisälsi myös kansallisista lähtökohdista esitettyjä aineellisia ja lakiteknisiä muutosehdotuksia.

Esitykseen sisältyi jako yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin sekä niiden osakepääomavaatimuksen nostaminen 100 000 ja 1 000 000 kruunuun. Lisäksi esitykseen sisältyi suksessiivimerkintää koskevien säännösten poistaminen, apporttisäännösten tiukentaminen, vaatimus riittävästä omasta pääomasta, osakekirjan hallinnan oikeusvaikutusten muuttaminen, omien osakkeiden hankinnan helpottaminen, yhtiön johtoa koskevien säännösten muuttaminen, erityisiä merkintäoikeuksia koskevia säännöksiä sekä sulautumista ja jakautumista koskevia säännöksiä. Esitykseen sisältyi merkittäviä lakiteknisiä muutoksia.

Esitystä ei kuitenkaan hyväksytty suurkäräjillä. Asiaa käsitellyt suurkäräjien komitea (justiskomiteen) päätti ehdottaa asian palauttamista jatkovalmisteluun lähinnä siksi, että sen mukaan esityksessä asetettiin pienille yhtiöille näiden toimintaa liiaksi vaikeuttavia säännöksiä. Päätöksen mukaan hallituksen tuli 1 päivään marraskuuta 1995 mennessä valmistella uusi esitys, jossa lakiin ehdotetaan välttämättömiä ETA-sopimuksesta johtuvia muutoksia. Samanaikaisesti tuli valmistella ehdotuksia kahdeksi uudeksi osakeyhtiölaiksi, joista toinen koskee pieniä ja toinen suuria osakeyhtiöitä. Näiden ehdotusten tulee olla valmiita vuoden 1996 loppuun mennessä.

Norjan hallitus antoi lokakuussa 1995 hallituksen esityksen ETA-sopimuksesta johtuvista muutoksista (Ot prp nr 4 (1995-96) Om lov om endringer i lov 4 juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper m v (EØS-tilpasning)). Esityksessä osakeyhtiöt ehdotettiin jaettavaksi julkisiin ja yksityisiin. Julkisen osakeyhtiön vähimmäispääomaksi ehdotettiin miljoona kruunua ja yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomaksi 50 000 kruunua. Esityksen mukaan vain julkinen osakeyhtiö voi tarjota osakkeitaan merkittäväksi yleisölle.

Suomen ja Ruotsin esityksistä poiketen esitys sisälsi lähinnä EY:n yhtiöoikeudellisista direktiiveistä johtuvat vähimmäismuutokset. Siten apporttiomaisuudesta hankittavaa riippumattoman asiantuntijan lausuntoa, jälkiapporttia sekä osakkeiden lunastamista koskevat uudet säännökset kohdistettiin esityksen mukaan vain julkisiin osakeyhtiöihin. Sekä julkisia että yksityisiä osakeyhtiötä koskivat ehdotukset tarkemmiksi säännöksiksi omien osakkeiden merkinnästä, yhtiön sidonnaisuudesta yhtiön edustajan tekemiin oikeustoimiin sekä ainoan osakkeenomistajan ja yhtiön välisten oikeustoimien merkitsemisestä hallituksen pöytäkirjaan. Myös selvitystilaa ja sulautumista koskevia säännöksiä esitettiin muutettaviksi. Lisäksi ehdotettiin uusia säännöksiä osakeyhtiömuodon muuttamisesta. Esitys hyväksyttiin pääosiltaan muuttumattomana (lov 22.12.1995 nr 80).

Osakeyhtiölain jakamista kahdeksi laiksi valmistellut toimikunta (Aksjelovsutvalget) antoi ehdotuksensa 1 päivänä maaliskuuta 1996 (NOU 1996:3, Ny aksjelovgivning). Ehdotukseen sisältyvät yksityisiä osakeyhtiöitä (aksjeselskap) ja julkisia osakeyhtiöitä (allmennaksjeselskap) koskevat säännökset perustuvat lailla 22.12.1995 nr 80 voimaan saatettuun yhtiömuotojen jakoon. Lisäksi ehdotukset rakentuvat paljolti hylätylle hallituksen esitykselle Ot prp nr 36 (1993-1994) sekä komiteanmietinnölle NOU 1992:29. Ehdotukset poikkeavat esitystekniikaltaan huomattavasti voimassa olevasta laista, joka perustuu pohjoismaiseen yhteistyöhön. Ehdotuksessa lait on jaettu kolmeen osaan: yleinen osa, yhtiötä koskevat muutokset ja muut säännökset. Tästä johtuen lukujen järjestystä ja jaotusta on voimassa olevaan lakiin nähden muutettu.

Yksityisiä ja julkisia osakeyhtiöitä koskevat ehdotukset on laadittu systematiikaltaan ja kirjoitusasultaan toisiaan vastaaviksi. Ehdotuksissa on kuitenkin pyritty ottamaan huomioon yhtiömuotojen erityispiirteet. Lisäksi lakeja on pyritty yksinkertaistamaan ja joustavoittamaan. Laajuudeltaan molemmat lait vastaavat melko tarkasti tämän esityksen mukaista Suomen osakeyhtiölakia.

Ehdotuksessa molempiin osakeyhtiömuotoihin ehdotetaan 200 000 Norjan kruunun minimiosakepääomaa. Korotetun vähimmäispääomavaatimuksen takautuvuudesta yksityisten osakeyhtiöiden osalta ehdotetaan päätettäväksi myöhemmin. Lisäksi ehdotetaan, että yhtiöiden oman pääoman tulisi olla suhteessa siihen riskiin, joka yhtiön toimintaan liittyy. Kumpaankaan yhtiömuotoon ei ehdoteta suksessiivimerkintää koskevia säännöksiä. Myös simultaaniperustamista ehdotetaan yksinkertaistettavaksi.

Ehdotuksen mukaan vain julkiset osakeyhtiöt voisivat hankkia rahoitusta yleisöltä. Toisaalta säännökset yksityisen yhtiön muuttamisesta julkiseksi on pyritty tekemään yksinkertaisiksi. Julkisten osakeyhtiöiden osakkeet olisi rekisteröitävä arvo-osuusjärjestelmää vastaavaan norjalaiseen järjestelmään. Yksityisten osakeyhtiöiden osakkeiden siirrettävyyttä ehdotetaan rajoitettavaksi eri tavoin. Yksityisten osakeyhtiöiden osakkaiden vähemmistönsuojaa ehdotetaan myös parannettavaksi siten, että yhtiölle asetettaisiin velvollisuus tietyissä tilanteissa lunastaa vähemmistön osakkeet.

Yhtiöiden hallintoa koskevia säännöksiä ehdotetaan joustavoitettaviksi. Samalla on kuitenkin johdon jäsenten vastuun määrittelyä täsmennetty ja vahingonkorvaussäännöksiä kehitetty. Osakepääoman säilyttämistä ja varojen jakamista koskeviin säännöksiin ehdotetaan myös eräitä muutoksia, esimerkiksi vaadittavasta sidotun oman pääoman määrästä. Säännökset olisivat samanlaisia molemmissa yhtiömuodoissa. Kummallekin yhtiömuodolle ehdotetaan rajoitettua oikeutta hankkia omia osakkeita. Sulautumista koskevat säännösehdotukset vastaavat pitkälti lailla 22.12.1995 nr 80 voimaan saatettuja säännöksiä. Jakautumista koskevat ehdotukset puolestaan pohjautuvat rauenneeseen ehdotukseen Ot prp nr 36 (1993-1994).

Tanska. Yhtiöoikeudellinen lainsäädäntö on Tanskassa jo yhdenmukaistettu EY:n säädösten edellyttämällä tavalla. Tanskassa toimiva pysyvä yhtiöoikeudellinen lainvalmisteluelin (Industriministeriets Selskabsretspanel) on viime aikoina keskittynyt yhtiölainsäädännön yksinkertaistamiseen. Vuonna 1993 annetussa pieniä osakeyhtiöitä koskeneessa mietinnössä (Industriministeriet 1251/93, Forenkling af anpartsselskabsloven) ehdotetaan osakkaiden sopimusvapauden lisäämistä yleensä ja erityisesti rahoitusvälineiden käyttämisen osalta. Mietinnössä kannatetaan erillisen pieniä osakeyhtiöitä koskevan lain säilyttämistä.

Pohjoismaista lainvalmistelua on selvitetty myös osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietinnössä.

2.2.4. Osakelajin oikeuksien muuttaminen eräiden oikeusjärjestyksien mukaan

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi päätöksentekoa koskevia säännöksiä, jotka liittyvät varojen jakoon ja yhtiörakenteen muuttamiseen. Säännökset on pyritty saattamaan yhdenmukaisiksi osakelajin oikeuksien muuttamista koskevien säännösten kanssa, koska näiden päätösten vaikutukset voivat osakkeenomistajan kannalta olla pitkälti samat. Tässä kuvataan lyhyesti osakelajin oikeuksien muuttamista koskevia säännöksiä eräissä oikeusjärjestyksissä. Tarkastelun kohteena ovat Ruotsin, Tanskan, Ranskan, Saksan, Ison-Britannian ja Yhdysvaltojen säännökset yhtiöjärjestyksen muuttamisesta. Eri valtioissa valitut ratkaisut poikkeavat rakenteeltaan toisistaan. Vaikka osakkeenomistajan suoja rakentuu samoista aineksista, eri keinoja painotetaan eri tavoin. Myös etukäteen ja jälkikäteen annettavan suojan merkitys vaihtelee lähes oikeusjärjestyksittäin. Lisäksi on huomattava, että Ruotsia, Isoa-Britanniaa ja Yhdysvaltoja lukuunottamatta tarkasteltavissa valtioissa osakepääoman alentaminen tai korottaminen merkitsee aina myös yhtiöjärjestyksen muuttamista, koska niissä yhtiöillä on kiinteä osakepääoma.

Ruotsi. Yhtiöjärjestyksen muutokseen vaaditaan pääsäännön mukaan kahden kolmasosan enemmistö annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista. Eräissä laissa luetelluissa tilanteissa yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevaan päätökseen vaaditaan kuitenkin suurempi määräenemmistö. Lisäksi pääsääntöä täydennetään oikeuksiaan menettävän osakkeenomistajan suojaan tähtäävillä erityisillä määräenemmistösäännöksillä. Korotettua enemmistövaatimusta on perusteltu sillä, että muutos vaikuttaa merkittävästi aiemmin annettujen osakkeiden tuottamiin oikeuksiin. Enemmistövallan väärinkäyttöä koskeva yleislauseke vastaa Suomen osakeyhtiölain yleislauseketta.

Pääsäännön mukaista suurempi enemmistö vaaditaan ensinnäkin yhtiöjärjestyksen muutokseen, jos muutoksella 1) vähennetään osakkeenomistajien oikeutta yhtiön voittoon tai muihin varoihin, 2) oikeutta yhtiön osak-

keiden hankkimiseen rajoitetaan laissa sallitulla lunastuslausekkeella tai 3) osakkeiden välisiä oikeussuhteita muutetaan. Näissä tilanteissa päätökseen vaaditaan kaikkien yhtiökokouksessa edustettujen osakkeiden omistajien kannatus ja yhtiökokouksessa edustettujen osakkeiden on vastattava vähintään yhdeksää kymmenesosaa yhtiön kaikista osakkeista. Sama erityinen enemmistövaatimus on säädetty koskemaan osakepääoman alentamista, sulautumista ja julkisen osakeyhtiön muuttamista yksityiseksi osakeyhtiöksi silloin, kun päätös johtaa osakkeiden välisten oikeussuhteiden muuttamiseen.

Muutoksella vähennetään osakkeenomistajan oikeutta yhtiön voittoon tai muihin varoihin, jos yhtiön tarkoitus muutetaan kokonaan tai osittain muuksi kuin voiton tuottamiseksi osakkeenomistajille. Tällaisena muutoksena on pidetty esimerkiksi sitä, että yhtiön ulkopuolisille annetaan oikeus yhtiön voittoon tai yhtiön purkautuessa yhtiön varoihin. Osakkeiden välisten oikeussuhteiden muuttamista koskevan erityissäännöksen on puolestaan katsottu ilmentävän yhdenvertaisuusperiaatetta. Sen mukaan osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Osakkeiden välisten oikeussuhteiden muutoksena pidetään myös sitä, että voimassa olevan yhtiöjärjestyksen mukaan erilaiset osakkeet muutetaan samanlaisiksi. Oikeussuhteiden muuttamista koskevaa erityissäännöstä ei sovelleta myöhemmin annettaviin osakkeisiin, esimerkiksi uuden osakelajin perustamiseen.

Toiseksi yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevaan päätökseen vaaditaan pääsääntöä suurempi kahden kolmasosan enemmistö annetuista äänistä ja yhdeksän kymmenesosan enemmistö kokouksessa edustetuista osakkeista, jos yhtiöjärjestyksen muutoksella 1) rajoitetaan osakemäärää, jolla osakkeenomistaja voi äänestää yhtiökokouksessa, 2) velvoitetaan siirtämään enemmän kuin kymmenesosa tilikauden nettovoitosta taseen mukaisen tappion vähentämisen jälkeen vararahastoon tai muuten jättämään jakamatta taikka 3) yhtiön voiton käyttöä tai varojen jakoa yhtiön purkautuessa säännellään muulla kuin vararahastomääräyksellä tai muutoin kuin edellä esitetyillä tavoilla, jotka vaativat pääsääntöä suurempaa määräenemmistöä. Äänestysrajoituksella tarkoitetaan yhtiöjärjestykseen otettavaa niin sanottua äänileikkurimääräystä. Rahastointivelvoitteella tarkoitetaan yhtiöjärjestyksen määräystä, jonka mukaan yhtiön vuosivoitosta on siirrettävä vararahastoon laissa säädetyn vähimmäismäärän ylittävä osuus. Muu varojen jakamatta jättämistä koskeva yhtiöjärjestyksen muutos voi olla esimerkiksi määräys enimmäisosingosta tai määräys, jonka mukaan yhtiön purkautuessa sen varat jaetaan muuten kuin osakkeenomistuksen suhteessa. Tässä kohdassa tarkoitetaan myös sellaisia yhtiöjärjestyksen määräyksiä yhtiön voiton käyttämisestä, jotka eivät heikennä osakkeenomistajien asemaa.

Edellä käsiteltyjä määräenemmistösäännöksiä täydentävät säännökset, joiden mukaan silloin, kun muutos heikentää vain tiettyjen osakkeiden tai tietyn osakelajin oikeuksia, pätevä päätös edellyttää oikeuksiaan menettävien osakkeenomistajien tai osakelajin määräenemmistön kannatusta.

Jos yhtiöjärjestyksen muutos vähentää vain tietyn osakkeen tai tiettyjen osakkeiden oikeuksia, päätökseen vaaditaan normaalin yhtiöjärjestyksen muutosenemmistön lisäksi kaikkien niiden yhtiökokouksessa edustettujen osakkeiden omistajien kannatus, joiden oikeudet vähenevät, ja näiden osakkeiden on vastattava vähintään yhdeksää kymmenesosaa kaikista oikeuksia menettävistä osakkeista. Säännöksellä lievennetään ensimmäiseksi käsiteltyä pääsääntöä ankarampaa määräenemmistösäännöstä, koska erityistä määräenemmistövaatimusta ei lasketa yhtiön kaikista osakkeista. Jälkimmäisen eli lievemmän määräenemmistösäännöksen osalta säännös asettaa osittaisen lisävaatimuksen, koska vaatimus yhdeksän kymmenesosan kannatuksesta kohdistuu kaikkiin osakkeisiin, joiden tuottamia oikeuksia muutos koskee.

Jos taas yhtiöjärjestyksen muutos heikentää koko osakelajin oikeuksia, pätevään päätökseen vaaditaan normaaliin yhtiöjärjestyksen muutokseen vaadittavan määräenemmistön lisäksi niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään puolet osakelajin kaikista osakkeista ja yhdeksän kymmenesosaa kokouksessa edustetuista osakelajin osakkeista. Vastaavasti kuin edellä tämä säännös on yhtäältä lievennys ja toisaalta tiukennus yleisempiin määräenemmistösäännöksiin.

Lain mukaan yhtiökokous ei saa tehdä päätöstä, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan

kustannuksella. Osakkeenomistaja, hallitus, hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja voi kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä nostaa kanteen sen pätemättömyydestä. Yhtiökokouksen päätöksen mitättömyyttä koskevat säännökset vastaavat Suomen osakeyhtiölain säännöksiä.

Tanska. Yhtiöjärjestyksen muutokseen vaaditaan pääsäännön mukaan kahden kolmasosan enemmistö annetuista äänistä ja kokouksessa edustetusta äänioikeutetusta osakepääomasta. Jos yhtiöjärjestyksen muutoksella lisätään osakkaiden velvollisuuksia suhteessa yhtiöön, pätevään päätökseen vaaditaan kaikkien osakkaiden suostumus. Yhdeksän kymmenesosan määräenemmistö annetuista äänistä ja kokouksessa edustetusta osakepääomasta tarvitaan pätevään päätökseen silloin, kun päätöksellä vähennetään osakkaan oikeutta voitonjaossa tai osakkaan oikeutta lainata yhtiön varoja ja tämä tapahtuu muiden kuin osakkaiden tai yhtiön tai sen tytäryhtiön henkilöstön hyväksi. Sama korotettu määräenemmistö vaaditaan myös päätökseen, jolla osakkeiden vaihdettavuutta rajoitetaan, lisätään osakkeenomistajan velvollisuutta alistua osakkeidensa lunastamiseen muulloin kuin yhtiön purkautuessa, osakkeenomistajan oikeutta käyttää osakkeisiin liittyvää äänioikeutta rajoitetaan tai jakautumisvastike jaetaan siten, että osakkeenomistajan ääniosuus tai osuus osakepääomasta ei vastaa jokaisessa vastaanottavassa yhtiössä hänen aikaisemman omistuksensa mukaista osuutta. Jos yhtiöjärjestyksen muutoksella muutetaan kuitenkin koko osakelajin suhdetta muihin osakelajeihin, pätevään päätökseen riittää normaalin yhtiöjärjestyksen muutosta koskevan päätöksen lisäksi kahden kolmasosan määräenemmistö sen osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista, jonka oikeuksia vähennetään. Osakkeenomistajalla, joka on yhtiökokouksessa vastustanut edellä selostettua yhtiöjärjestyksen muutosta, johon vaaditaan yhdeksän kymmenesosan määräenemmistö, voi vaatia yhtiötä lunastamaan hänen osakkeensa. Yhtiön on ostettava osakkeet niiden käyvästä arvosta. Jos lunastushinnasta ei voida sopia, sen määrää arvioitsija, jonka asettamista kumpikin osapuoli voi hakea yhtiön kotipaikan tuomioistuimelta. Vaatimus suostumuksen saamisesta osakkeenomistajilta, joilla on vähintään puolet tämän lajin osakkeista, poistettiin vuonna 1982. Lievennystä perusteltiin yhtiöiden tarpeella muuttaa merkintäetuoikeutta koskevat yhtiöjärjestysmääräyksensä vastaamaan pääomadirektiivin merkintäetuoikeussäännöksiä.

Lain mukaan yhtiökokous ei saa tehdä päätöstä, joka on ilmeisesti omiaan tuottamaan tietyille osakkeenomistajille tai muulle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella. Osakkeenomistaja, hallituksen jäsen tai johtaja voi kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä nostaa kanteen sen pätemättömyydestä. Osakkeenomistaja voi nostaa kanteen vielä kahden vuoden kuluessa päätöksestä, jos hän pystyy osoittamaan, että hänellä on ollut hyväksyttävä syy viivästymiseen ja on ilmeistä, että päätös on ilmeisen kohtuuton hänen kannaltaan. Yhtiökokouksen päätöksen mitättömyyttä koskevat säännökset vastaavat Suomen osakeyhtiölain säännöksiä.

Ranska. Päätöksen osakeyhtiön (la société anonyme) yhtiöjärjestyksen muuttamisesta voi tehdä vain ylimääräinen yhtiökokous. Yhtiöjärjestystä ei kuitenkaan voida muuttaa siten, että osakkeenomistajan velvollisuudet suhteessa yhtiöön tai kolmanteen kasvaisivat. Osakkeenomistajaa ei yhtiöjärjestyksen määräyksellä voida kieltää käyttämästä äänioikeuttaan, luovuttamasta osakkeitaan edelleen tai ryhtymästä oikeudellisiin toimenpiteisiin yhtiötä vastaan. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä häneltä ei myöskään voida riistää hänen oikeuttaan osinkoihin eikä häntä voida sulkea yhtiön ulkopuolelle. Yhtiöjärjestyksen muutoksella osakkeenomistajan oikeuksia voidaan kuitenkin vähentää.

Päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta vaatii sekä tiettyä äänivaltaisten osakkeiden vähimmäisedustusta kokouksessa (quorum) että määräenemmistöä kokouksessa edustetuista äänistä. Yhtiöjärjestyksen muutoksesta voidaan päättää ensimmäisessä asiaa käsittelemään kutsutussa ylimääräisessä yhtiökokouksessa, jos kokouksessa on edustettuna vähintään puolet yhtiön äänivaltaisista osakkeista. Jos ensimmäisessä yhtiökokouksessa edustettuna on alle puolet yhtiön äänivaltaisista osakkeista, asian käsittelyä voidaan jatkaa toisessa yhtiökokouksessa. Tällöin päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta voidaan tehdä, jos kokouksessa on edustettuna vähintään neljäsosa yhtiön äänivaltaisista osakkeista. Pätevä päätös vaatii niiden osakkeenomistajien kannatuksen, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetuista osakkeista. Jos yhtiöjärjestyksen muutos merkitsee yhden osakelajin oikeuksien

muuttamista, yhtiökokouksen päätöksen lisäksi tarvitaan vastaava päätös osakelajin kokouksessa. Osakelajin kokouksen päätösvaltaisuutta ja määräenemmistöä koskevat vaatimukset ovat samat kuin ylimääräisen yhtiökokouksen.

Posti- ja valtakirjaäänestyksen on oltava mahdollista kaikissa asioissa. Käytännössä osakas voi valita, antaako valtakirjan kokouksen puheenjohtajalle, joka äänestää johdon ehdotuksen puolesta, erikseen nimeämälleen henkilölle vai äänestääkö jotakin valtakirjalomakkeessa olevista vaihtoehdoista.

Rajavastuuyhtiössä (la société à la responsabilité limitée) päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta vaatii erityisen päätöksen, jonka edellytyksenä on niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on kolme neljäsosaa osakkeista. Kaikkien suostumus tarvitaan osakkaiden velvollisuuksien lisäämiseen.

Osakkeenomistajien vähemmistöä suojaa mahdollisuus vedota enemmistövallan väärinkäyttöön (l'abus de majorité). Tällaisena väärinkäyttönä pidetään sellaisen päätöksen tekemistä, joka on vastoin yhtiön etua ja jonka ainoana tarkoituksena on suosia enemmistön jäseniä vähemmistön kustannuksella. Olennaista on, että päätös merkitsee tarkoituksellista osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden loukkausta.

Saksa. Osakeyhtiön (Aktiengesellschaft) yhtiöjärjestyksen muuttaminen vaatii vähintään niiden osakkeenomistajien kannatuksen, joiden osakkeet edustavat vähintään kolmea neljäsosaa kokouksessa edustetusta osakepääomasta ja vähintään puolta kokouksessa annetuista äänistä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä lievemmästä osakepääomaa koskevasta määräenemmistöstä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan siten määrätä, että päätös sen muuttamisesta voidaan tehdä yksinkertaisella enemmistöllä sekä edustetusta osakepääomasta että annetuista äänistä lukuunottamatta päätöstä yhtiön tarkoituksen (Gegenstand) muuttamisesta. Poikkeuksena tästä pääsäännöstä ovat ne yhtiöjärjestyksen muutokset, joihin vaaditaan tiettyjen osakkeenomistajien suostumus tai osakelajin päätös.

Yksittäisiin osakkeisiin liittyvien erityisoikeuksien, kuten muita osakkeita suurempi äänioikeus, etuoikeus osinkoon tai suurempaan jako-osaan yhtiötä purettaessa, vähentämiseen tarvitaan tällaisen osakkeen omistajan suostumus. Jos sen sijaan yhtiöjärjestyksen muutoksella muutetaan osakelajien suhdetta tietyn koko osakelajin vahingoksi, pätevän yhtiökokouksen päätöksen edellytyksenä on yhtiökokouksessa saavutettavien enemmistöjen lisäksi äänestys sen osakelajin omistajien keskuudessa, jonka oikeudet vähenevät. Yhtiöjärjestyksen muutoksen ja oikeuksien vähenemisen välillä on oltava suora yhteys. Osakelajiäänestys voidaan järjestää erillisessä kokouksessa tai erillisenä äänestyksenä ennen yhtiökokouksen päätöstä tai sen jälkeen. Päätökseen vaaditaan samat enemmistöt kuin yhtiökokouksen päätökseen. Ilman osakelajin erityisäänestystä tehty yhtiökokouksen päätös ei ole mitätön, vaan tulee päteväksi, mikäli osakelajin suostumus saadaan. Säännös on lievennys periaatteeseen, jonka mukaan osakkeenomistajan asemaa heikentävään muutokseen tarvitaan aina hänen suostumuksensa.

Osakkeenomistaja voi valtuuttaa pankin, osakkeenomistajien yhdistyksen tai muun henkilön edustamaan itseään kokouksessa. Pankit ja yhdistykset edustavat yhtiökokouksissa yleensä yli puolta osakepääomasta. Pääsäännön mukaan pankin on toimittava osakkeenomistajalle toimittamansa ehdotuksen mukaisesti. Jos pankki voi kuitenkin arvioida, että osakkeenomistaja olisi antanut toiset ohjeet, jos hän olisi tiennyt asioiden oikean laidan, pankin on poikettava ehdotuksesta.

Yhtiökokouksen päätös on mitätön, jos se ei ole sopusoinnussa osakeyhtiön olemuksen (Wesen) kanssa. Esimerkkinä tästä mainitaan poikkeaminen osakkeenomistajien yhdenvertaisesta kohtelusta. Mitättömyyteen voi vedota kuka tahansa eikä vetoamiselle ole asetettu määräaikaa. Mitätönkin päätös korjaantuu, jos kyseessä on lain mukaan rekisteröitävä päätös, joka on ollut rekisterissä yli kolme vuotta. Jos päätöstä ei ole rekisteröitävä, se ei myöskään voi korjaantua.

Rajavastuuyhtiön (Gesellschaft mit beschränkter Haftung) yhtiökokous päättää yhtiösopimuksen muutoksesta pääsäännön mukaan kolmen neljäsosan enemmistöllä annetuista äänistä. Yhtiösopimuksessa voidaan määrätä korkeammasta määräenemmistöstä. Osakkaan suostumus tarvitaan, jos yhtiösopimuksessa lisätään hänen velvollisuuksiaan. Yhtiösopimuksen muutos on notaarin vahvistettava.

Koska laki rajavastuuyhtiöistä ei sisällä säännöksiä virheellisen päätöksen mitättö-

myydestä tai moitteenvaraisuudesta, edellä selostettuja osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä sovelletaan myös rajavastuuyhtiöihin.

Iso-Britannia. Yhtiöjärjestyksen muuttaminen vaatii tuekseen vähintään kolme neljäsosaa kokouksessa annetuista äänistä. Noudatettava päätöksentekomenettely muutettaessa osakelajin oikeuksia riippuu siitä, onko osakelajin oikeudet määritelty perustamiskirjassa vai yhtiöjärjestyksessä ja sisältääkö perustamiskirja tai yhtiöjärjestys määräyksiä osakelajia koskevien määräysten muuttamisesta. Kaikkien osakkeenomistajien suostumus tarvitaan, jos osakelajin oikeudet on määritelty vain perustamiskirjassa eikä sen paremmin siinä kuin yhtiöjärjestyksessäkään ole määrätty ehtojen muuttamisesta. Jos osakesarjan ehdot on määritelty yhtiöjärjestyksessä määräämättä samalla, miten niitä voidaan muuttaa, ehtojen muuttamiseen tarvitaan yhtiökokouksen päätöksen lisäksi joko kirjallinen suostumus osakkeenomistajilta, joiden osakkeet edustavat kolmea neljäsosaa lajin osakkeista tai osakelajin kokouksen päätös. Ensimmäisessä asiaa käsittelemään kutsutussa osakelajin kokouksessa päätös voidaan tehdä vain, jos edustettuna on vähintään yksi kolmasosa lajin osakkeista. Toiseen asiaa käsittelevään kokoukseen ei liity päätösvaltavaatimusta. Pätevän päätöksen syntymiselle asetettu määräenemmistövaatimus osakelajin kokouksessa on sama kuin yhtiökokouksessa eli vähintään kolme neljäsosaa annetuista äänistä. Jos osakelajin ehdot on määrätty perustamiskirjassa ja yhtiöjärjestys sisältää edelleen perustamisvaiheessa niihin otetun määräyksen ehtojen muuttamisesta, ehtoja voidaan muuttaa noudattamalla tuota yhtiöjärjestyksen määräystä. Vastaavasti voidaan muuttaa ehtoja silloin, kun osakelajin ehdoista ja niiden muuttamisesta on määrätty yhtiöjärjestyksessä.

Vähemmistöosakas voi ajaa kannetta sillä perusteella, että päätöstä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta ei tehty vilpittömässä mielessä (good faith) koko yhtiön hyväksi, vaikka se tehtiin muodollisesti oikein.

Yhdysvallat. Yhtiöiden sisäisiin kysymyksiin kuten yhtiöjärjestyksen muuttamiseen sovelletaan yleensä yhtiön kotiosavaltion oikeutta. Johdon ja määräysvaltaa käyttävän osakkeenomistajan lojaalisuus- tai huolellisuusvelvoitteeseen liittyvät kysymykset ratkeavat kuitenkin osittain common law'n eivätkä säädännäisen oikeuden perusteella. Osavaltioiden oikeusjärjestelmät poikkeavat toisistaan myös yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevien säännösten osalta, mutta joitakin yhteisiä periaatteita voidaan hahmottaa.

Yhtiökokouksen päätösten pätevyyden edellytyksenä on useissa osavaltioissa tietyn osakemäärän vähimmäisedustus yhtiökokouksessa (quorum). Tämä voi olla puolet tai sitä pienempi osuus kaikista osakkeista. Yhtiöjärjestystä muutettaessa quorum-säännösten sijasta, ja esimerkiksi yhtiöoikeuden kannalta keskeisen Delawaren lain mukaan niiden ohella, vaatimus niin sanotusta absoluuttisesta enemmistöstä on yleinen. Tällöin pätevän päätöksen edellytyksenä on niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään puolet kaikista osakkeista, eikä vain yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista. Vanhemmissa osavaltioiden laeissa edellytetään yhtiöjärjestyksen muutokseen usein kahden kolmasosan enemmistöä kaikista yhtiön osakkeista. Absoluuttisen enemmistön -vaatimus koskee muun muassa Delawaren lain mukaan kaikkia osakkeenomistajan kannalta olennaisia yhtiöjärjestysmuutoksia. Jos yhtiössä on useita osakelajeja, vastaava enemmistö vaaditaan tavallisesti myös kussakin osakelajissa. Vastaava enemmistö vaaditaan myös lajia pienemmästä osakejoukosta, mikäli muutos vaikuttaa haitallisesti tällaisen joukon oikeuksiin. Esimerkiksi osakkeen siirrettävyyttä rajoittavan määräyksen ottaminen yhtiöjärjestykseen edellyttää yleensä suostumuksen saamista niiltä osakkeenomistajilta, jotka ovat hankkineet osakkeensa ennen tällaisen määräyksen ottamista yhtiöjärjestykseen. Yhdysvalloissa laaditun malliyhtiölain (Revised Model Business Corporation Act) ja Delawaren lain mukaan myös äänioikeudettomien osakkeiden omistajat saavat osallistua päätöksentekoon, jos muutos vaikuttaa haitallisesti osakkeisiin liittyviin oikeuksiin.

Osakkeenomistajia suojaavat tietyissä tilanteissa osakkeiden lunastusta koskevat säännökset. Yhtiöiden sulautuessa lunastus on pääasiallinen vähemmistönsuojakeino. Vapaamielinen suhtautuminen sulautumisiin on eräissä tapauksissa tehnyt mahdolliseksi yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevien säännösten kiertämisen sulautumisen avulla. Tällöinkin osakkaan lisäsuojana ovat kuitenkin osakkaiden tasapuolista kohtelua koskevat yleiset periaatteet.

2.3. Nykytilan arviointi

Voimassa oleva osakeyhtiölaki on pitkän ja huolellisen yhteispohjoismaisen valmistelun tulos, ja se on käytännössä osoittautunut toimivaksi kokonaisuudeksi. Euroopan yhdentymiskehitys ja yleinen yhteiskunnallinen, erityisesti rahoitustoimintaan liittyvä kehitys ovat kuitenkin johtaneet siihen, että laki ei enää täytä kaikkia sille asetettuja vaatimuksia. Muutostarpeita johtuu EY:n lainsäädännöstä, mutta myös lain soveltamisessa havaituista epäkohdista.

EY:n lainsäädännön systematiikassa yhtiöoikeudellisiksi luokitelluista direktiiveistä osa on saatettu voimaan muussa lainsäädännössä. Tilinpäätösdirektiivi ja konsernitilinpäätösdirektiivi on pääosin saatettu voimaan kirjanpitolain muuttamisesta annetulla lailla (1572/92) ja alemmanasteisilla säädöksillä. Tilintarkastuslaki ja sen nojalla annetut säännökset täyttävät puolestaan tilintarkastajien hyväksymisestä annetun direktiivin vaatimukset. Sivuliikedirektiivi on saatettu voimaan kaupparekisterilain muuttamisesta annetulla lailla (1716/95). Ainoan yhtiöoikeudellisen asetuksen vaatimat muutokset on saatettu voimaan eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä annetulla lailla.

Välttämättömiä muutoksia osakeyhtiölakiin vaativat julkistamisdirektiivi, pääomadirektiivi, sulautumisdirektiivi ja yhdenmiehen rajavastuuyhtiöistä annettu direktiivi. Merkittävimmät direktiiveistä johtuvat muutostarpeet liittyvät yhtiön pääomaan, sen pysyvyyteen ja osakkeenomistajien yhdenvertaisuuteen. Jakautumisdirektiivi ei edellytä, että jakautumisesta säädetään jäsenvaltioissa, eikä siten vaadi välttämättömiä muutoksia osakeyhtiölakiin. Jos jakautumisesta kuitenkin säädetään, on säännösten oltava direktiivin mukaisia.

Osakeyhtiölakiin on sen voimassaoloaikana tehty lukuisia yksittäisiä muutoksia, jotka ovat johtuneet joko käytännössä havaituista yksittäisistä pikaista korjausta vaativista epäkohdista tai muun lainsäädännön kehittymisestä. Esimerkkinä yksittäisestä muutoksesta voidaan mainita säännökset niin sanotuista suunnatuista anneista. Myös kirjanpitolainsäädännön kehittyminen ja tilintarkastuslain antaminen ovat vaatineet muutosten tekemistä. Sen sijaan laki ei ole ollut laajan kokonaistarkistuksen kohteena.

Vaikka laki on kokonaisuutena osoittautunut toimivaksi, on siinä voitu havaita osakkeenomistajan yhdenvertaisuuden ja velkojiensuojan kannalta eräitä merkittäviäkin epäjohdonmukaisuuksia ja puutteita. Lisäksi lain soveltamisessa havaitut epäselvyydet ovat johtaneet epävarmuuteen, joka on haitallista taloudellisen toiminnan harjoittamisen ja siihen liittyvän päätöksenteon kannalta. Osakeyhtiölain ja siihen liittyvien rekisteröimissäännösten tarkistamista vaatii myös yleinen yhteiskunnallinen tavoite, talousrikollisuuden vähentäminen.

Osakeyhtiölain perusperiaatteita on osakkeenomistajien yhdenvertaisuus. Lain velkojiensuojaa koskevien säännösten tarkoituksena on turvata velkojia silloin, kun yhtiössä tehty yhtiön sidottua omaa pääomaa koskeva päätös saattaa vaarantaa velkojien aseman. Nämä periaatteet eivät kuitenkaan toteudu johdonmukaisesti voimassa olevassa laissa. Esimerkiksi varojen jakoa koskevissa säännöksissä on päätöksentekoa ja velkojiensuojamenettelyä koskevia eroja sen mukaan, miten varojen jako tapahtuu, silloinkin kun jaon vaikutus osakkeenomistajien ja velkojien asemaan on jakotavasta riippumatta sama.

Lain soveltamisessa ilmenneistä epävarmuuteen johtavista epäselvyyksistä voidaan esimerkkeinä mainita konsernisäännösten soveltaminen ja niin sanotun vakautetun lainan tunnusmerkit selvitystilasäännösten kannalta. Ongelmallisia ovat myös lakiin sisältyvät ehdottomilta vaikuttavat kiellot, joiden soveltamisala on suppea tai joihin liittyy lukuisia poikkeusmahdollisuuksia. Esimerkiksi omien osakkeiden hankkiminen on laissa nimenomaisesti kielletty, minkä vuoksi myöskään yhtiölle hankittujen omien osakkeiden luovuttamista ei ole säännelty. Kuitenkin lakiin sisältyvien poikkeusten johdosta yhtiöllä voi olla sen omia osakkeita, joiden luovuttaminen vaikuttaa osakkeenomistajien asemaan pitkälti samalla tavalla kuin uusien osakkeiden antaminen. Vastaavia ongelmia liittyy myös niin sanottujen lähipiirille annettujen lainojen takaisinmaksuun.

Osakeyhtiön pääoman maksua koskevat säännökset yhdistettynä osakeyhtiöön liittyvään rajoitettuun vastuuseen ovat osittain tehneet mahdolliseksi rikollisen toiminnan harjoittamisen osakeyhtiömuodossa. Yhtiö on voinut aloittaa toimintansa ja rekisteröityä ennen kuin sen pääoma on ollut kokonaan maksettu. Pääoman maksuun on saatettu lisäksi käyttää samoja varoja useaan ker-

taan kierrättämällä niitä. Yhtiöiden taloudellisesta tilasta on myös ollut vaikeata saada riittävästi tietoja, koska tilinpäätösasiakirjojen toimittamisvelvollisuus ei ole ollut kattava eikä tilinpäätösasiakirjojen toimittamista ole pystytty tehokkaasti valvomaan. Lisäksi pakkoselvitystilasäännökset, joiden tarkoituksena on estää toiminnan jatkaminen pääoman vähenemisen vuoksi, eivät ole täyttäneet tarkoitustaan.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Yleiset tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

3.1.1. Euroopan yhteisöjen säädösten voimaan saattaminen

EY:n direktiivit vaativat lukuisia muutoksia osakeyhtiölakiin. Näistä valtaosa on kuitenkin tarkistuksia yksittäisiin säännöksiin. Kattava tarkastelu muutostarpeesta sisältyy osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Lisäksi yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan asianomaisen säännösehdotuksen kohdalla se direktiivin säännös, johon ehdotettu muutos perustuu. Tässä esitellään lyhyesti tärkeimmät direktiivien täytäntöön panemiseksi osakeyhtiölakiin ehdotetut uudet käsitteet ja sääntely. Uusia käsitteitä ovat yksityinen osakeyhtiö ja julkinen osakeyhtiö sekä riippumattoman asiantuntijan lausunto. Myös jakautumisdirektiiviin perustuvat säännökset yhtiön jakautumisesta ovat kokonaan uusia. Kannatuksen vaatiminen osakelajeittain silloin, kun moniosakelajisessa yhtiössä tehdään tiettyjä varojen jakoa koskevia päätöksiä perustuu osittain direktiivien säännöksiin.

EU:n jäsenvaltioissa on vanhastaan tunnettu jako kahteen yhtiötyyppiin, joissa kaikkien osakkaiden vastuu on rajoittunut heidän yhtiöön sijoittamaansa määrään. Myös Tanskassa, jonka yhtiölainsäädäntö on perustunut pohjoismaiseen yhteistyöhön, on yhtiöoikeudellisten direktiivien voimaan saattamisen yhteydessä päädytty säätämään kahdesta eri osakeyhtiötyypistä. Valtaosa niistä EY:n direktiiveistä, jotka vaativat muutoksia osakeyhtiölakiin, koskee niin sanottuja julkisia yhtiöitä, jotka hankkivat rahoitusta yleisöltä. Julkistamisdirektiivissä ja yhdenmiehen rajavastuuyhtiötä koskevassa direktiivissä säännellään kuitenkin myös yksityisiä osakeyhtiöitä.

Toisin kuin Tanskassa, mutta samoin kuin Ruotsissa, esitetään, että osakeyhtiölaki jatkossakin kattaa molemmat osakeyhtiötyypit. Perusratkaisut osakkeenomistajan aseman ja velkojien turvaamisessa ovat osakeyhtiölaissa samat riippumatta siitä, minkä kokoisesta yhtiöstä on kysymys. Tämän vuoksi pääosa direktiiveihinkin perustuvista säännöksistä ulotetaan koskemaan myös yksityisiä yhtiöitä. Yksittäisissä säännöksissä otetaan kuitenkin huomioon erot yksityisten ja julkisten osakeyhtiöiden välillä. Yksityiset yhtiöt eivät voi saattaa arvopapereitaan kaupankäynnin kohteeksi järjestäytyneille arvopaperimarkkinoille. Tämän vuoksi niihin ei myöskään ole välttämätöntä ulottaa sellaisia yhtiölle kustannuksia aiheuttavia tiedonantosäännöksiä, joiden tarkoituksena on turvata tiedonsaanti yleisöltä rahoitusta hankkivien yhtiöiden taloudellisesta asemasta. Lisäksi direktiivien säännökset pyritään panemaan täytäntöön siten, että niistä aiheutuu yhtiöille mahdollisimman vähän kustannuksia.

Yksityisen yhtiön vähimmäisosakepääomaksi esitetään 50 000 markkaa. Julkiselta yhtiöltä puolestaan vaaditaan vähintään 500 000 markan osakepääomaa. Julkiselle yhtiölle asetettu vaatimus ylittää direktiivissä säädetyn vähimmäisvaatimuksen (25 000 ecua), mutta sijoittuu — samoin kuin yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääomavaatimus — eri jäsenvaltioissa valittujen ratkaisujen keskivaiheille.

Viime vuosikymmenellä Suomessa yleistyivät eri äänimääräiset osakesarjat myös noteeratuissa yhtiöissä. Pääomadirektiivin, sulautumisdirektiivin ja jakautumisdirektiivin mukaan eräät niissä tarkoitetut päätökset, kuten esimerkiksi päättäminen osakepääoman alentamisesta ja sulautumisesta, on moniosakelajisessa yhtiössä tehtävä osakelajikohtaisella äänestyksellä silloin, kun päätös vaikuttaa osakelajin oikeuksiin. Oikeusvarmuuden turvaamiseksi ehdotetaan lakiin yksityiskohtaisia osakelajikohtaista kannatusta ja suostumusta koskevia päätöksentekosäännöksiä direktiivien mukaisen yleislausekkeen sijasta. Ehdotetut päätöksentekosäännökset koskevat päättämistä osakepääoman alentamisesta, omien osakkeiden hankkimisesta, yhtiön asettamisesta vapaaehtoiseen selvitystilaan, yhtiön sulautumisesta toiseen yhtiöön, yhtiön jakautumisesta ja julkisen yhtiön muuttamisesta yksityiseksi yhtiöksi.

Pääomadirektiiviin perustuu velvollisuus hankkia riippumattoman asiantuntijan lau-

sunto yhtiöön osakepääomana sijoitettavasta omaisuudesta. Asiantuntijaa on siis käytettävä, jos yhtiön osakkeita tai niihin oikeuttavia arvopapereita merkitään apporttiomaisuutta vastaan. Riippumattoman asiantuntijan lausunto on esitettävä yhtiökokoukselle ja liitettävä rekisteröintiasiakirjoihin myös silloin, kun yhtiön perustamisen jälkeen kahden vuoden kuluessa yhtiön perustajalta tai osakkeenomistajalta taikka näiden lähipiiriin kuuluvalta hankitaan omaisuutta tavanomaisen liiketoiminnan ulkopuolella niin sanottuna jälkiapporttina. Vastaavasti sulautumisessa on saatava riippumattoman asiantuntijan lausunto kunkin sulautuvan yhtiön ja vastaanottavan yhtiön osalta sekä jakautumisessa jakautuvan ja kunkin perustettavan yhtiön osalta. Lausunto vaaditaan myös yksityisestä yhtiöstä sen muuttuessa julkiseksi. Riippumattoman asiantuntijan käytöllä halutaan varmistaa, että yhtiölle osakepääomasijoituksena tuleva omaisuus vastaa arvoltaan vähintään siitä annettavaa vastiketta.

Riippumattomana asiantuntijana voi esityksen mukaan toimia vain Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Myös yhtiön oma, hyväksytty tilintarkastaja voi antaa lausunnon, jos hän on esteetön suhteessa yhtiölle tulevaan omaisuuteen ja sen luovuttajaan. Ehdotettu ratkaisu on yhtiön kannalta osittain kevyempi kuin eräissä jäsenvaltioissa noudatetut menettelyt, mutta riittää turvaamaan säännökselle asetetun tavoitteen eli yhtiön osakepääomasta rekisteriin merkittyjen tietojen luotettavuuden.

Voimassa oleva osakeyhtiölaki ei sisällä säännöksiä yhtiön jakautumisesta. Yhtiörakenteiden muuttamisen helpottamiseksi esitetään jakautumisdirektiiviin perustuvia säännöksiä, jotka turvaavat sekä osakkeenomistajien että velkojien asemaa yhtiön jakautuessa. Säännökset vastaavat pitkälti sulautumista koskevaa sääntelyä.

3.1.2. Kansalliset tavoitteet

Esityksen merkittävimmät kansalliset tavoitteet liittyvät ensinnäkin tarpeeseen lisätä osakeyhtiöiden rahoitusvaihtoehtoja ja tehdä mahdolliseksi yhtiörakenteiden joustava muuttaminen. Toiseksi merkittävä osa ehdotetuista muutoksista tähtää osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden ja velkojien aseman turvaamiseen. Käskyjen ja kieltojen sijasta esitetään säännöksiä, joissa täsmennetään päätöksentekomenettelyä ja lisätään yhtiön tiedonantovelvollisuutta. Näin taataan mahdollisuus harjoittaa tehokasta yritystoimintaa osakeyhtiömuodossa vaarantamatta yhtiön sidosryhmien asemaa. Lain rakennetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että entistä selvemmin näkyy yhteys niiden asioiden välillä, jotka vaikuttavat samalla tavalla osakkeenomistajan tai velkojan asemaan.

Osakeyhtiön rahoitus

Voimassa oleva osakeyhtiölaki sisältää jo säännökset optio- ja vaihtovelkakirjalainoista, jotka sijoittuvat rahoitusvälineinä oman ja vieraan pääoman välimaastoon. Yhtiön rahoitusvaihtoehtoja ehdotetaan edelleen laajennettaviksi sallimalla etuosakkeet, jotka eivät tuota äänioikeutta kaikissa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. Optiolainasta erillisten optio-oikeuksien antaminen puolestaan poistaa tarpeen luoda keinotekoisia optiolainaa koskevia ehtoja, jossa mitättömän pienenä määritellyn lainaosuuden tarkoituksena on vain täyttää lain sanamuoto. Samassa yhteydessä selkeytetään myös vaihtovelkakirjoihin liittyvää sääntelyä. Pääomalainaa koskevat ehdotukset tekevät puolestaan mahdolliseksi vahvistaa yhtiön pääomarakennetta luovuttamatta kuitenkaan samanaikaisesti päätösvaltaa haluttua enempää. Yhtiön rahoitusvaihtoehtoja lisää myös ehdotus, jolla laajennetaan yhtiön oikeutta hankkia omia osakkeitaan.

Rahoitusmarkkinoiden jatkuvan kehityksen vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista säännellä uusia rahoitusvälineitä liian yksityiskohtaisesti. Säännökset eivät saa tarpeettomasti vaikeuttaa yhtiöiden pääomahuoltoa, vaan yhtiön ja rahoituksen antajan on voitava mahdollisimman pitkälle sopia rahoitusvälineitä koskevista ehdoista. Tärkeää on kuitenkin samalla turvata osapuolten oikeutetut edut. Tämä ehdotetaan järjestettäväksi yhtäältä siten, että ensinnäkin vaaditaan yhtiöjärjestyksessä määrättäväksi näihin rahoitusvälineisiin liittyvistä oikeuksista niissä yhtiön rahoitusta tai rakennetta koskevissa tilanteissa, joissa rahoituksen antajan asema voi olennaisesti muuttua. Toiseksi ehdotetaan eräitä rahoitusvälineitä ja tilanteita varten olettamasäännöksiä, jotka antavat ratkaisun siinä tapauksessa, että yhtiöjärjestyksessä ei muuta määrätä.

Osakeyhtiön varojen jako

Tavallisin tapa jakaa yhtiön varoja on osingon jakona tapahtuva voitonjako. Mutta varoja jaetaan myös silloin, kun osakkeita lunastetaan tai niiden nimellisarvoa alennetaan vastiketta vastaan tai kun hankitaan yhtiön omia osakkeita korvausta vastaan. Myös silloin, kun yhtiön sulautumisessa tai jakautumisessa osakkeenomistajalle annettava vastike ei ole vastaanottavan yhtiön osakkeita, varoja siirtyy yhtiöltä sen osakkeenomistajille.

Voimassa olevassa laissa varojen jakoon liittyvät päätöksentekoa ja velkojiensuojaa koskevat säännökset poikkeavat toisistaan osittain sen mukaan, miten varoja jaetaan. Osakkeiden lunastus vaatii pääsäännön mukaan yksinkertaisen ääntenenemmistön yhtiökokouksessa. Lunastusehtoisten osakkeiden lunastamisesta samoin kuin osakkeenomistajan tarjouksesta tapahtuvasta omien osakkeiden hankkimisesta voi taas päättää hallitus. Sulautumisvastikkeesta päätetään puolestaan kahden kolmasosan enemmistöllä sulautuvan yhtiön yhtiökokouksessa annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista. Koska osakkeenomistajalla on yhtiön purkautuessa pääsäännön mukaan oikeus saada osuutensa yhtiön netto-omaisuudesta, vaatii tästä poikkeava varojen jako hänen suostumuksensa.

Varojen jakoa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että ne ovat keskenään mahdollisimman yhdenmukaiset ja niin yksityiskohtaiset, että niiden soveltaminen ei tuota ongelmia. Silloin kun päätös varojen jaosta ei ole omiaan muuttamaan osakkeenomistajan asemaa suhteessa muihin osakkeenomistajiin tai vähentämään hänen suhteellista osuuttaan yhtiön varoihin, päätös voidaan tehdä yksityisessä yhtiössä yksinkertaisella ääntenenemmistöllä ja julkisessa yhtiössä kahden kolmasosan määräenemmistöllä annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista. Niissä tapauksissa, joissa on vaarana, että päätös voi muuttaa tietynlajisten osakkeiden omistajien suhteellista asemaa, ehdotetaan, että päätös on tehtävä samoilla määräenemmistöillä kuin heikennettäessä koko osakelajin yhtiöjärjestykseen perustuvia oikeuksia. Päätöksenteon joustavuus pyritään takaamaan siten, että kaikissa muissa tilanteissa, joissa tiettyjen osakkeenomistajien asema suhteessa toisiin muuttuu, vaaditaan edellä mainittujen enemmistöjen lisäksi vain heidän suostumuksensa eikä kaikkien osakkeenomistajien suostumusta.

Velkojiensuojamenettelyn piiriin tuodaan kaikki ne varojen jakoa koskevat tilanteet, jotka johtavat yhtiön sidotun oman pääoman vähenemiseen, lukuun ottamatta tappion välittömäksi kattamiseksi tapahtuvaa osakepääoman alentamista. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että enää ei tehtäisi eroa sen mukaan, perustuuko osakkeiden lunastaminen yhtiökokouksen nimenomaiseen päätökseen vai yhtiöjärjestykseen sisältyvään määräykseen lunastusehtoisista osakkeista.

Yhtiöstä annettavat tiedot

Sekä osakkeenomistajien että yhtiön muiden sidosryhmien, kuten velkojien ja henkilöstön, asemaa pystytään tehokkaasti turvaamaan vain, jos yhtiöstä on saatavissa riittävästi tietoa. Tiedonsaannin lisäämiseen tähtäävät useat esitykseen sisältyvät muutosehdotukset. Osa tiedonantoa koskevista ehdotuksista parantaa osakkeenomistajan mahdollisuuksia ottaa osaa päätöksentekoon. Osa säännöksistä puolestaan johtaa siihen, että yhtiöstä yleisesti saatavana oleva tieto on aiempaa täsmällisempää ja ajankohtaisempaa. Osalla säännöksistä lisätään kaupparekisteriin merkittäviä tietoja ja niiden luotettavuutta ja siten parannetaan sekä nykyisten että tulevien velkojien mahdollisuuksia arvioida osakeyhtiön taloudellista asemaa.

Ehdotetut täsmennykset kokouskutsun sisällöstä lisäävät osakkeenomistajien mahdollisuuksia arvioida tarvetta ottaa osaa asioiden käsittelyyn yhtiökokouksessa. Uusmerkintää sekä osakkeiden lunastusta ja hankintaa koskevissa päätösehdotuksissa esitettävät merkintä-, lunastus- tai hankintahinnan määrittelyperusteet antavat osakkeenomistajalle paremmat edellytykset päättää suhtautumisestaan hallituksen ehdotukseen. Voidakseen arvioida hallituksen ehdotusta osakepääoman alentamisesta, sulautumisesta, jakautumisesta tai yhtiön asettamisesta selvitystilaan osakkeenomistaja tarvitsee ajan tasalla olevaa tietoa yhtiön taloudellisesta asemasta. Tämän tiedon saanti turvataan yhtiölle ehdotetulla velvollisuudella laatia välitilinpäätös silloin, kun tilikauden päättymisen ja osakepääoman alentamisesta päättävän yhtiökokouksen välinen aika ylittää laissa säädetyn rajan, ja velvollisuudella laatia selvitystilatase, kun yhtiön oma pääoma laskee alle laissa säädetyn rajan. Tiedot parantavat myös velkojien

mahdollisuuksia johdon vastuun selvittämisessä. Varojen jaosta päättäminen konsernissa puolestaan selkeytyy sillä, että konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus koskee emoyhtiötä aina silloin, kun ehdotetaan varojen jakoa, vaikka yhtiö ei täyttäisikään kirjanpitolaissa tarkoitettuja konsernitilinpäätösvelvollisuuden määrittäviä ehtoja. Yksittäisen osakkeenomistajan oikeutta saada tietoja yhtiöstä parantaa osakkaan kyselyoikeuden täsmentäminen ja harvainyhtiössä oikeus tutustua yhtiön asiakirjoihin. Moniosakelajisessa julkisessa yhtiössä taas osakelajin vähemmistölle ehdotettu oikeus erityisen tarkastuksen vaatimiseen on omiaan lisäämään tiedonsaantia yhtiöstä.

Ehdotus julkisten yhtiöiden velvollisuudesta laatia osavuosikatsaus lisää mahdollisuuksia saada tällaisesta yhtiöstä ajankohtaista taloudellista tietoa. Annettujen tietojen saatavuutta ja luotettavuutta parantavat useat muutosehdotukset. Yleisesti yhtiötä koskevan taloudellisen tiedon saatavuutta parantaa kaikkiin osakeyhtiöihin ulotettava velvollisuus toimittaa tilinpäätösasiakirjat vuosittain rekisteriviranomaiselle. Velvollisuuden laiminlyönnistä seuraavalla selvitystilauhalla pyritään tehostamaan sen noudattamista.

Yhtiöstä annettujen sekä erityisesti rekisteriin merkittyjen tietojen luotettavuutta lisää ehdotus, jonka mukaan julkisessa yhtiössä on aina oltava vähintään yksi Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Rekisteriin merkittyjen tietojen oikeellisuutta puolestaan varmistavat vaatimus osakepääoman täydestä maksusta ennen rekisteröintiä ja säännökset riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunnon liittämisestä niihin rekisteri-ilmoituksiin, jotka koskevat yhtiölle osakepääomasijoituksena tulevaa tai lunastusvastikkeena osakkeenomistajalle luovutettavaa omaisuutta.

Lain rakenne

Muutoksia lain rakenteeseen seuraa lähinnä kahdesta syystä. Ensinnäkin lakiin ehdotetaan kahta kokonaan uutta lukua. Lisäksi yhden voimassa olevan luvun kaikki säännökset kumotaan, ja kumottujen säännösten tilalle otetaan säännökset laissa aikaisemmin sääntelemättömästä asiasta. Toiseksi pyritään yhtiön osakepääoman korotukseen ja varojen jakoon liittyvien säännösten johdonmukaisuuteen osoittamalla viittaussäännöksin niiden yhteydet toisiinsa. Lukujen sisäisten rakenteiden muuttamisen tavoitteena on säännösten selkeyttäminen samalla, kun niissä tarkoitetut menettelyt kuvataan nykyistä yksityiskohtaisemmin.

Voimassa olevan lain 5 luvussa säädetään optiolainoista ja vaihtovelkakirjalainoista. Näitä koskevat säännökset perustuvat lähes kokonaan 4 luvun säännöksiin, jotka koskevat uusmerkinnällä tapahtuvaa osakepääoman korotusta. Sääntelyn selkeyttämiseksi säännökset optio-oikeudesta ja vaihtovelkakirjoista ehdotetaan siirrettäviksi kyseiseen lukuun. Lain 5 lukuun ehdotetaan niiden sijasta otettaviksi säännökset pääomalainasta, joka on yksi uusista lakiin ehdotetuista rahoitusvälineistä.

Jakautumisesta ehdotetaan säädettäväksi uudessa 14 a luvussa.

Jako yksityisiin ja julkisiin yhtiöihin ei aiheuta suurta muutosta lain rakenteeseen. Kuten edellä on todettu, ehdotetaan, että osakeyhtiölaki koskee sekä yksityisiä että julkisia osakeyhtiöitä ja erot niiden välillä ilmenevät yksittäisistä säännöksistä. Jaon johdosta lakiin ehdotetaan kuitenkin uutta 17 lukua yksityisen osakeyhtiön muuttamisesta julkiseksi ja päinvastoin.

Aikaisempaa selvemmin pyritään osakepääoman alentamista koskevassa 6 luvussa tuomaan esille, että siihen liittyvä osakkeenomistajan tiedontarve vastaa pitkälti 4 luvun mukaisia uusmerkinnässä vaadittuja tietoja, joskin menee osittain sitä pidemmälle. Toisaalta uusmerkinnällä ja osakepääoman alentamisella on tietyissä tilanteissa samantapaisia vaikutuksia osakkeenomistajan asemaan. Esimerkiksi osakkeiden lunastaminen muutoin kuin samoilla ehdoilla kaikilta osakkeenomistajilta voi yhtälailla heikentää osakkeenomistajan asemaa yhtiössä kuin suunnattu anti. Tämän vuoksi 6 luvun tiedonantoa koskevissa säännöksissä viitataan aikaisempaa johdonmukaisemmin 4 lukuun.

Koska osakkeenomistajan suhteelliseen asemaan yhtiössä vaikuttaa samalla tavoin osakkeiden lunastaminen ja omien osakkeiden hankkiminen, viitataan omien osakkeiden hankkimista sääntelevässä 7 luvussa osakepääoman alentamista koskevaan 6 lukuun. Tämän viittauksen perusteella tulevat myös 4 luvun tiedonantoa koskevat säännökset noudatettaviksi omien osakkeiden hankkimisen yhteydessä. Omien osakkeiden luovuttaminen vastaa puolestaan osakkeenomistajan kannalta uusien osakkeiden antamista, minkä vuoksi myös luovuttamisen osalta

viitataan uusmerkintää koskevaan 4 lukuun.

Vastaava johdonmukaisuuden pyrkimys ulottuu myös velkojiensuojaa koskeviin säännöksiin, joita sisältyy osakepääoman alentamista, voitonjakoa, sulautumista, jakautumista ja yhtiötyypin muutosta koskeviin lukuihin. Rekisteriviranomaisen luvasta ja siihen liittyvästä menettelystä säädetään osakepääoman alentamista koskevassa 6 luvussa, johon viitataan kaikissa muissa edellä mainituissa luvuissa.Yhteys varojen jakoa koskevien säännösten välillä näkyy myös siinä, että 12 luvussa mainitaan varojen jakona voimassa olevasta laista poiketen myös sulautuminen ja jakautuminen.

3.2. Keskeiset ehdotukset

3.2.1. Jako yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin sekä vähimmäisosakepääoma

Osakeyhtiöt ehdotetaan jaettaviksi yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin (1 luku), minkä jälkeen vain julkisen osakeyhtiön arvopaperi voidaan ottaa arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan menettelyn kohteeksi. Jaolla on kaksi tavoitetta. Sen avulla halutaan ensinnäkin lisätä luottamusta julkisiin arvopaperimarkkinoihin. Toiseksi halutaan säilyttää mahdollisuus pienimuotoisenkin liiketoiminnan harjoittamiseen osakeyhtiömuodossa. Kahden osakeyhtiötyypin olemassaolo tekee mahdolliseksi soveltaa yleisörahoitusta hankkiviin yhtiöihin ankarampia, myös EY:n lainsäädännön vaatimukset täyttäviä normeja.

Arvopaperimarkkinoihin tunnettavan luottamuksen takaamiseksi ehdotetaan julkiselle osakeyhtiölle huomattavasti korkeampaa vähimmäisosakepääomaa koskevaa vaatimusta kuin yksityiselle yhtiölle. Julkisen osakeyhtiön osakepääoman on oltava vähintään 500 000 markkaa. Yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomaksi ehdotetaan 50 000 markkaa, joka siirtymäsäännöksessä ulotetaan koskemaan ennen lain voimaantuloa perustettuja yhtiöitä viiden vuoden siirtymäajalla.

Lisäksi julkiselle yhtiölle asetetaan jossain määrin ankarampi tiedonantovelvollisuus kuin yksityiselle yhtiölle. Julkisen yhtiön on esimerkiksi laadittava osavuosikatsaus ja rekisteröitävä yksityistä osakeyhtiötä aikaisemmassa vaiheessa uusmerkintää koskeva yhtiökokouksen päätös. Kolmanneksi eräät päätöksentekoa ja vähemmistönsuojaa koskevat säännökset poikkeavat yksityisessä ja julkisessa osakeyhtiössä toisistaan. Esimerkiksi osakepääoman alentamisesta voidaan yksityisissä yhtiöissä tietyin edellytyksin päättää yksinkertaisella ääntenenemmistöllä, kun taas julkisessa osakeyhtiössä vastaava päätös vaatii kahden kolmasosan määräenemmistön annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista. Julkisessa yhtiössä, jossa on useampia osakelajeja, erityistä tarkastusta voivat vaatia osakkeenomistajat, joilla on yksi kymmenesosa osakelajin osakkeista tai kolmasosa kokouksessa edustetuista osakelajin osakkeista.

Tärkein toiminnallinen ero verrattuna yksityisiin osakeyhtiöihin on kuitenkin se, että vain julkisen osakeyhtiön liikkeeseen laskemilla arvopapereilla voidaan ehdotuksen mukaan käydä kauppaa järjestäytyneillä arvopaperimarkkinoilla. Yksityisen osakeyhtiön arvopaperin tarjoamiseen liittyy ehdotuksen mukaan velvollisuus ilmoittaa siitä, että arvopaperia ei voida ottaa julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan kaupankäyntimenettelyn kohteeksi.

Julkisen kaupankäynnin rajoittamisella vain sellaisten yhtiöiden liikkeeseen laskemiin arvopapereihin, joilla on riittävän korkea osakepääoma, pyritään siihen, ettei kaupankäynnin kohteena ole oman pääoman ehtoisia arvopapereita, joille ei niiden vähäisen määrän takia voi syntyä riittävää vaihdantaa ja siten luotettavaa hintaa. Pyrkimyksenä on myös estää pääsy julkisille arvopaperimarkkinoille osakeyhtiöiden liikkeeseen laskemilta vieraan pääoman ehtoisilta arvopapereilta, joihin liikkeeseenlaskijan vähäisen oman pääoman takia liittyy arvopaperimarkkinoiden luotettavuutta vaarantava riski. Arvopaperimarkkinoiden edellyttämä tiedonantovelvollisuus voidaan samalla rajoittaa sellaisiin yrityksiin, joilla on taloudelliset mahdollisuudet sen täyttämiseen.

Ehdotuksen mukaan yksityinen osakeyhtiö voidaan muuttaa julkiseksi ja päinvastoin (17 luku). Kahden kolmasosan määräenemmistöllä tehdyn yhtiökokouksen päätöksen lisäksi tarvitaan riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunto siitä, että yhtiön sidottu oma pääoma on katettu silloin, kun yksityinen osakeyhtiö muuttuu julkiseksi. Muutettaessa julkinen osakeyhtiö yksityiseksi osakkeenomistajan mahdollisuudet irrottautua yhtiöstä heikkenevät, minkä vuoksi ehdotetaan, että kannatus

ja suostumukset päätökseen on saatava osakelajeittain. Lisäksi julkisen osakeyhtiön osakkeenomistajalle ehdotetaan oikeutta saada osakkeensa lunastetuksi vastaavasti kuin yhtiön sulautuessa toiseen yhtiöön.

Veroviranomaisten tietojen mukaan noin 70 000 vuonna 1994 toimivasta osakeyhtiöstä noin 63 000 yhtiön osakepääoma jää alle julkisille osakeyhtiöille ehdotetun 500 000 markan rajan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ennen lain voimaantuloa perustetut yhtiöt ovat pääsäännön mukaan yksityisiä osakeyhtiöitä. Poikkeuksena ovat osakeyhtiöt, joiden liikkeeseen laskema arvopaperi on julkisen kaupankäynnin kohteena lain tullessa voimaan. Näihin ehdotetaan heti sovellettavaksi julkisia osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä, ja niiden on siirtymäajan kuluessa muutettava yhtiöjärjestyksensä vastaamaan julkiselle osakeyhtiölle asetettuja vaatimuksia.

Suhde EY:n direktiiveihin. Direktiivit, jotka Suomessa on saatettava voimaan yhtiöoikeuden alalla, koskevat vain julkisia osakeyhtiöitä, julkistamisdirektiiviä ja yhdenmiehen rajavastuuta koskevaa direktiiviä lukuun ottamatta. Kaupparekisteriä ja tilinpäätöstä koskevissa säännöksissä jo osittain voimaan saatetut tilinpäätösdirektiivi ja konsernitilinpäätösdirektiivi koskevat sekä julkisia että yksityisiä osakeyhtiöitä. Ehdotuksen mukainen julkisille osakeyhtiöille asetettu vähimmäisosakepääomaa koskeva vaatimus ylittää pääomadirektiivin vähimmäisvaatimuksen.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Ehdotus poikkeaa toimikunnan mietinnöstä kahdella merkittävällä tavalla.

Ensinnäkään yhtiön johdolle ja osakkeenomistajille ei ehdoteta henkilökohtaista vastuuta yhtiön sitoumuksista kahdeksi vuodeksi yhtiön liiketoiminnan aloittamisesta. Mietinnön mukaan vastuu yhtiön veloista olisi ollut toissijainen ja koskenut sellaisia yksityisiä osakeyhtiöitä, joiden osakepääoma on alle 500 000 markkaa. Vaikka vastuun asettamiselle esitetyt velkojiensuojaan liittyvät tavoitteet ovat hyviä, voidaan epäillä alkuajan vastuun tosiasiallista merkitystä väärinkäytön estäjänä. Alkuajan vastuu saattaisi vähentää halukkuutta ryhtyä yksityisen osakeyhtiön osakkeenomistajaksi tai johdon jäseneksi, mikä vaikeuttaisi uusien yritysten rahoituksen saantia ja pätevien henkilöiden saamista niiden hallitukseen. Lisäksi kategorisen kahden vuoden vastuun kiertäminen olisi verrattain helppoa hankkimalla ennen lain voimaantuloa perustettuja yhtiöitä. Pakkoselvitystilaa ja tiedonantovelvollisuutta koskeviin säännöksiin ehdotetut muutokset sekä jo toteutetut ja valmisteilla olevat kirjanpitolain muutokset johtavat osaltaan asetettuihin tavoitteisiin muun muassa parantamalla luottotietotoiminnan edellytyksiä.

Toiseksi ei ehdoteta kieltoa tarjota yksityisen osakeyhtiön arvopapereita yleisölle, vaan ainoastaan kielto ottaa yksityisen osakeyhtiön arvopaperia julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Lisäksi ehdotetaan sille, joka tarjoaa yksityisen osakeyhtiön arvopapereita yleisölle, velvollisuutta kertoa jälkimarkkinakiellosta. Kielto tarjota arvopapereita yleisölle rajoittaisi osakkeenomistajan oikeutta käyttää mahdollisimman tehokasta ja lainsäädännön tavoitteidenkin kannalta hyväksyttävää tapaa luovuttaa osakkeensa edelleen. Se tekisi vaikeaksi yrityskauppojen toteuttamisen käyttämällä apuna julkisia tiedotusvälineitä. Se estäisi myös sellaisten alle 500 000 markan osakepääomalla toimivien yhtiöiden perustamisen, joissa yleisölle tarjottaisiin mahdollisuutta kannatusmaksutyyppiseen osakkuuteen.

3.2.2. Konserni ja lähipiiri

Konserni

Osakeyhtiölaissa konsernin määritelmällä (1 luku) on kahdenlaisia tavoitteita. Konsernisäännöksillä halutaan ensinnäkin turvata eri etutahojen tiedonsaanti yhtiön taloudellisesta asemasta. Vaikka kirjanpitolain uudistuksessa siirrettiin suuri osa tähän tavoitteeseen tähtäävistä säännöksistä kirjanpitolakiin, sisältyy ehdotukseen edelleen eräitä osakeyhtiön konserniin liittyviä tilinpäätöstä koskevia säännöksiä (11 luku). Toinen konsernisäännöksille asetettu tavoite on estää osakeyhtiölain periaatteiden kiertäminen konsernirakennetta hyväksi käyttäen. Tässä tarkoituksessa konsernisäännöksiä sisältyy muun muassa omien osakkeiden hankkimista (7 luku) ja varojen jakoa (12 luku) koskeviin säännöksiin.

Vaikka voimassa olevassa konsernin määritelmässä käytetään määräämisvallan käsitettä, käytännössä pääpaino konsernisäännösten tulkinnassa on kuitenkin ollut omistukseen perustuvassa äänivallassa. Lisäksi voimassa oleva konsernin määritelmä koskee pelkästään konserneja, joissa myös tytäryhti-

öt ovat osakeyhtiöitä. Edellä mainituista syistä konsernisääntelyllä ei ole saavutettu sille asetettuja tavoitteita.

Konsernin määritelmää ehdotetaan muutettavaksi kahdella tavalla. Ensinnäkin ratkaisevaksi konsernin syntyperusteeksi ehdotetaan määräysvaltaa, ja toiseksi konserniin kuuluvat määritelmän mukaan myös muut osakeyhtiön määräysvallassa olevat yhteisöt kuin osakeyhtiöt.

Määräysvalta voi ehdotuksen mukaan perustua joko äänten enemmistöön yhteisössä tai oikeuteen nimittää enemmistö yhteisön johdon jäsenistä joko suoraan tai välillisesti. Sekä äänivalta että nimitysoikeus voivat puolestaan perustua joko omistukseen, jäsenyyteen, yhteisön sääntöihin tai sopimukseen.

Määritelmän mukaan osakeyhtiön tytäryhteisönä voi olla siis muukin yhteisö kuin osakeyhtiö, kuten osuuskunta, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö. Myös yhdistys voi kuulua osakeyhtiön konserniin. Sen sijaan säätiö ei määritelmän mukaan kuulu osakeyhtiön konserniin. Se mainitaan kuitenkin erikseen eräissä osakeyhtiölain säännöksissä, millä halutaan estää säännökselle asetetun tavoitteen kiertäminen sellaisen säätiön kautta, jossa osakeyhtiö voi käyttää määräysvaltaa. Esimerkiksi yhtiön määräysvallassa olevan säätiön osakkeilla ei saa äänestää yhtiön yhtiökokouksessa (9 luku). Säännöksellä estetään yhtiön johtoa tai määräävässä asemassa olevaa omistajaa käyttämästä valtaa yhtiössä määräysvallassaan olevan säätiön välityksellä.

Suhde EY:n direktiiveihin. Konsernin määritelmän muuttaminen täyttää pääomadirektiivin ja konsernitilinpäätösdirektiivin asettamat vaatimukset.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Konsernin määritelmä poikkeaa lähinnä sanamuodoltaan mietinnössä ehdotetusta määritelmästä.

Lähipiiri

Voimassa olevassa laissa suunnattuja anteja (4 luku) ja rahalainan antamista (12 luku) koskeviin säännöksiin sisältyy luettelo niistä, joiden osalta rajoitetaan mahdollisuutta annin suuntaamiseen ja rahalainan antamiseen. Säännösten tarkoituksena on vähentää mahdollisuutta osakkeenomistajan yhdenvertaisuutta ja velkojien asemaa loukkaaviin toimiin. Näiden tavoitteiden saavuttaminen on jäänyt osittain puolitiehen, koska muun muassa konsernin määritelmän suppeuden takia luettelot eivät kata kaikkia, jotka ovat vastaavassa asemassa kuin luettelossa mainitut henkilöt. Toisaalta luetteloissa mainittuihin eräisiin kaukaisempiin sukulaissuhteisiin perustuvat kiellot eivät tapahtuneen yhteiskunnallisen kehityksen ja perherakenteiden muuttumisen vuoksi enää vastaa tarkoitustaan.

Luettelot ehdotetaan koottavaksi yhdeksi lähipiirin määritelmäksi, joka on osittain laajempi ja osittain suppeampi kuin voimassa olevan lain vastaavat säännökset. Määritelmä ei kata vain osakeyhtiömuotoisten tytär- tai emoyhtiöiden johtoa, vaan konsernin määritelmään ehdotetun muutoksen johdosta se laajenee kattamaan myös muiden yhtiön määräysvallassa olevien ja yhtiössä määräysvaltaa käyttävien yhteisöjen johdon. Sen piiriin kuuluvat myös henkilöt, jotka ovat vastaavassa asemassa olevien säätiöiden johdossa. Määritelmää laajennetaan myös siten, että avioliitossa olevien henkilöiden ohella avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt voivat kuulua lähipiiriin. Toisaalta sitä supistetaan niin, etteivät laissa tarkoitettujen kieltojen piiriin enää kuulu säännöksessä tarkoitetun henkilön sisaren tai veljen lapset ja näiden lähisukulaiset. Määritelmä tulee osittain sovellettavaksi myös yhtiön perustamiseen liittyvässä niin sanottua jälkiapporttia koskevassa sääntelyssä.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Mietintöön ei sisälly erillistä lähipiirin määritelmää, mutta uusmerkintään liittyvässä suunnattua antia koskevassa säännöksessä viitataan luetteloon, joka sisältyy perustamiseen liittyvään jälkiapporttia koskevaan säännökseen.

3.2.3. Varojen hankinta

Rahoitusvälineet

Erilajiset osakkeet. Voimassa olevan lain mukaan yhtiössä voi olla erilajisia osakkeita, jolloin niiden eroavuuksista, lukumääristä ja niihin liittyvästä merkintäetuoikeudesta on määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Koska ehdotukseen on otettu säännöksiä osakelajikohtaisesta äänestyksestä, erilajisten osakkeiden määritelmää laissa (3 luku) ehdotetaan täsmennettäväksi. Lisäksi erilajisten osakkeiden määritteleminen selkeyttää osakkeen merkin-

täetuoikeuden määräytymistä. Säännöksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole rajoittaa vapautta määrätä yhtiöjärjestyksessä osakelajeihin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista merkintäetuoikeutta lukuun ottamatta.

Esityksen mukaan erilajisilla osakkeilla tarkoitetaan laissa osakkeita, jotka poikkeavat toisistaan joko äänimäärän tai niiden yhtiön varoihin tuottaman oikeuden suhteen. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että myös muulla tavoin toisistaan poikkeavat osakkeet muodostavat osakelajin, johon sovelletaan säännöksiä erilajisista osakkeista. Osake voidaan muuntaa toisenlajiseksi myös yhtiöjärjestyksessä määrätyillä edellytyksillä ja yhtiöjärjestyksessä määrätyssä järjestyksessä.

Suhde EY:n direktiiveihin. Erilajisten osakkeiden määritelmälle on haettu johtoa pääomadirektiivin merkintäetuoikeutta ja osakelajikohtaista äänestystä koskevista säännöksistä. Niissä erilajisina osakkeina pidetään ainakin niitä osakkeita, jotka poikkeavat toisistaan äänioikeuden tai yhtiön varojen jakoon kohdistuvan oikeuden suhteen.

Etuosake. Esityksessä ehdotetaan uuden rahoitusvälineen, etuosakkeen luomista (3 luku). Ehdotuksen mukaan yhtiössä voi olla yleisen äänioikeuden tuottamien osakkeiden lisäksi etuosakkeita, joiden tuottama äänioikeus rajoittuu vain laissa ja yhtiöjärjestyksessä mainittuihin asioihin. Lisäksi etuosakkeeseen on liityttävä yhtiöjärjestyksessä määrätty erityinen taloudellinen etuus jaettaessa yhtiön varoja verrattuna äänivaltaisiin osakkeisiin. Etuosaketta koskevalla sääntelyllä pyritään laajentamaan ja helpottamaan yhtiön mahdollisuuksia oman pääoman ehtoisen rahoituksen hankkimiseen. Kehittyneillä rahoitusmarkkinoilla vastaavaa rahoitusvälinettä on jo käytetty pitkään.

Lain mukaan etuosake tuottaa äänioikeuden vain yhtiökokouksen päättäessä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta, jos muutos koskee etuosakkeen omistajan oikeutta. Yhtiöjärjestyksessä voidaan lisäksi määrätä muista äänioikeuden tuottavista tilanteista. Niissä asioissa, joissa etuosake tuottaa äänioikeuden, se tuottaa myös muut osakkeenomistajan oikeudet yhtiökokouksessa.

Etuosakkeen tuottama erityinen taloudellinen etuus verrattuna yleisen äänioikeuden tuottaviin osakkeisiin voidaan määrätä yhtiöjärjestyksessä joko jako-osattomana tai jako-osaisena oikeutena jaettaessa yhtiön varoja taikka näiden yhdistelmänä. Jako-osaton oikeus tarkoittaa etuosakkeen oikeutta tiettyyn ennalta sovittuun, yhtiön tuloksesta riippumattomaan hyvitykseen ennen muita osakkeenomistajia. Jako-osainen oikeus puolestaan tarkoittaa suurempaa osuutta yhtiön varoihin kuin muiden osakkeiden omistajilla. Jos etuosakkeelle sovittua tietyltä ajalta kertyvää säännönmukaista jako-osatonta hyvitystä ei makseta määräajassa, etuosake tuottaa yleisen äänioikeuden, kunnes hyvitys on kokonaan maksettu.

Kaikkia etuosakkeen tuottamia oikeuksia ei ehdoteta säänneltäväksi kattavasti, vaan osapuolille jäisi suurelta osin mahdollisuus sopia niistä. Ehdotus sisältää kuitenkin eräitä olettamasäännöksiä ja säännökset yhtiöjärjestyksessä mainittavista etuosakkeeseen liittyvistä oikeuksista. Jako-osattoman oikeuden tuottavaan etuosakkeeseen liittyviä olettamasäännöksiä sovelletaan, jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä. Olettamat koskevat osakkeen tuottamaa merkintäetuoikeutta, lunastamista, hyvityksen kumuloitumista ja yleisen äänioikeuden syntymiseen liittyvää määräaikaa. Toiseksi laissa osoitetaan ne etuosakkeen omistajan oikeuksiin vaikuttavat tilanteet, joista on määrättävä erikseen yhtiöjärjestyksessä. Tämä vastaa periaatteeltaan voimassa olevan lain 5 luvussa säänneltyä menettelyä optio- ja vaihtovelkakirjalainoja annettaessa. Yhtiöjärjestyksessä on erikseen määrättävä, mitkä oikeudet etuosake tuottaa esimerkiksi yhtiön sulautuessa toiseen yhtiöön taikka yhtiön jakautuessa tai joutuessa selvitystilaan.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Ehdotus poikkeaa mietinnöstä kahdella tavalla. Ensinnäkin oikeus laskea liikkeeseen etuosakkeita on myös yhtiöllä, jolla on kiinteä osakepääoma. Tähän ei ole estettä, kunhan yhtiöllä on aina yleisen äänioikeuden tuottavia osakkeita vähimmäisosakepääomaa vastaava määrä. Toiseksi ehdotuksessa ei määritellä äänioikeuden tuottavia tilanteita yhtä laajasti kuin mietinnössä. Sen sijaan ehdotuksessa pyritään osoittamaan ne tilanteet, joihin liittyvistä oikeuksista on erikseen määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Etuosaketta koskevissa ehdoissa voidaan esimerkiksi sopia, turvataanko osakkeenomistajan oikeudet sulautumisessa lunastuksella tai äänioikeudella vai kielletäänkö sulautumispäätöksen tekeminen ilman etuosakkeen omistajan suostumusta. Siten voidaan paremmin kussakin tilanteessa ottaa huomioon

yhtiön tavoitteet ja etuosakkeen omistajan edut.

Pääomalaina. Esitys sisältää säännöksiä myös toisesta uudesta rahoitusvälineestä, pääomalainasta (5 luku), joka vastaa pääosin oikeuskäytännössä tunnettua vakautettua lainaa. Säännösten tavoitteena on yhtenäistää vakautettua lainaa koskeva käytäntö. Ehdotus sisältää vain pääomalainan yhtiöoikeudellisen sääntelyn, eikä sillä ratkaista lainaan liittyviä kirjanpidollisia tai verotuksellisia kysymyksiä, jotka ratkeavat asianomaisen lainsäädännön nojalla.

Osakeyhtiölaissa pääomalainalla tarkoitetaan lainaa, jonka pääoman ja koron maksaminen on mahdollista vain laissa määrättyjen edellytysten täyttyessä. Lainalla on yhtiön purkautuessa ja konkurssissa kaikkia muita velkoja huonompi etuoikeus. Yhtiö tai sen kanssa samaan konserniin kuuluva yhteisö ei voi antaa pääomalainan pääoman, koron tai muun hyvityksen maksamisesta vakuutta. Yhtiön toiminnan jatkuessa lainan pääomaa voidaan palauttaa vain, jos yhtiön sidotulle omalle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille jää täysi kate viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan taseen mukaan. Lainalle voidaan maksaa korkoa tai muuta hyvitystä, jos maksettava määrä voidaan käyttää voitonjakoon viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan taseen mukaan. Jos yhtiö on emoyhtiö, pääoman ja koron maksun edellytykset määräytyvät myös konsernitaseen perusteella. Laina merkitään taseessa omaan pääomaan erillisenä eränä. Pääomalainaa koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta osakepääoman alentamiseen, sulautumiseen tai jakautumiseen liittyvässä lupamenettelyssä.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Pääomalainan pääoman palauttamisen edellytyksiä on ehdotuksessa tiukennettu. Koska pääomalaina on omaan pääomaan rinnastettavissa oleva erä ja sitä käytetään yleensä pakkoselvitystilan estämiseen ja yhtiön vakavaraisuuden parantamiseen, lainan tulee olla luonteeltaan pysyvä. Ehdotuksen mukaan lainan pääoman palauttaminen edellyttää katetta paitsi toimikunnan ehdotuksen mukaisesti osakepääomalle, myös muulle sidotulle omalle pääomalle ja voitonjakokelpoisten varojen määrää rajoittaville muille jakokelvottomille erille. Mietinnöstä poiketen lainan palauttaminen on ehdotuksen mukaan tietyin edellytyksin mahdollista myös muiden velkojien suostumuksella silloin, kun yhtiö alentaa osakepääomaansa, sulautuu toiseen yhtiöön tai jakautuu.

Konserniyhteisöjen taloudellisen yhteyden vuoksi vakuuden antamista koskeva rajoitus ehdotetaan mietinnöstä poiketen koskemaan kaikkia yhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvia yhteisöjä eikä vain sen tytäryhteisöjä.

Optio-oikeudet. Ehdotuksen mukaan optio-oikeuksia voidaan antaa ilman voimassa olevan lain edellyttämää lainaosaa. Optio-oikeuden voi siten antaa sellaisenaan, tai sen ehtoihin voidaan sisällyttää sopiviksi katsottavia ehtoja. Tälläkin muutoksella pyritään antamaan yhtiölle ja sen rahoittajille mahdollisuus sopia kulloiseenkin tilanteeseen parhaiten soveltuvien rahoitusvälineiden käytöstä.

Päätöksenteko

Esityksessä on tiukennettu säännöksiä, jotka koskevat merkintäetuoikeudesta poikkeamista uusmerkinnässä, optio-oikeuksia annettaessa ja vaihtovelkakirjalainaa otettaessa. Ehdotetut säännökset estävät merkintäetuoikeudesta poikkeamisen yhtiöjärjestysmääräyksen nojalla.

Esitykseen sisältyy myös useita tiedonantovelvollisuutta koskevia muutoksia, joilla pyritään varmistamaan osakkeenomistajan mahdollisuus hyvissä ajoin ennen yhtiökokousta muodostaa perusteltu mielipide kokoukseen osallistumisesta sekä osakepääoman korotuksen ehdoista ja merkintään osallistumisesta.

Ehdotuksen mukaan yhtiön hallituksen on osakepääoman korottamista koskevassa päätösehdotuksessa ilmoitettava, miten se on päätynyt ehdottamaan tiettyä merkintähintaa. Merkintähinnan määrittelyperustetta koskevalla tiedolla on merkitystä erityisesti silloin, kun yhtiössä on erilajisia osakkeita tai kun ehdotetaan merkintäetuoikeudesta poikkeamista. Olennainen tieto merkintähintaa arvioitaessa on sen suhde osakkeen käypään hintaan. Sen avulla osakkeenomistaja voi arvioida korotuksen ehtoja ja merkintään osallistumista. Määrittelyperusteiden julkistaminen helpottaa sekä hallituksen toiminnan tasapuolisuuden arvioimista että sen arvioimista, onko yhtiökokouksen päätös omansa tuottamaan jollekin osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella.

Hallitukselle annettavaa uusmerkintäval-

tuutusta koskevan yhtiökokouksen päätöksen sisältö ehdotetaan määriteltäväksi laissa. Säännöksessä määritetään myös hallituksen tekemän päätösehdotuksen sisältö. Sääntelyllä pyritään osakkeenomistajien tiedonsaannin parantamisen lisäksi oikeustilan selkeyttämiseen. Hallituksella on velvollisuus merkintähinnan määrittelyperusteiden määrittämiseen päätösehdotuksessa myös silloin, kun hallitus valtuutetaan päättämään uusmerkinnästä, mikäli merkintähintaa ei nimenomaisesti jätetä hallituksen päätettäväksi.

Ehdotuksen mukaan yhtiökokouskutsuun on otettava uusmerkintäpäätöstä koskevat keskeiset tiedot. Käytännössä tämä merkitsee merkintäehtojen tiivistelmän liittämistä kokouskutsuun.

Suhde EY:n direktiiveihin. Merkintäetuoikeudesta poikkeamista koskevat säännökset perustuvat julkisten yhtiöiden osalta pääomadirektiiviin. Direktiivin mukaan jäsenvaltio voi sallia yhden osakelajin osakkeiden antamisen siten, että muunlajisten osakkeiden omistajat käyttävät merkintäoikeutta vasta toissijaisesti, mikäli osakkeet poikkeavat toisistaan äänioikeudeltaan taikka oikeudeltaan osallistua yhtiön varojen jakamiseen. Mahdollisuutta ei esitetä käytettäväksi, koska poikkeussäännös antaisi mahdollisuuden väärinkäytöksiin ja koskisi muutoinkin vain pientä osaa merkintätilanteista. Ehdotukseen sisältyy direktiivin osoittama mahdollisuus evätä merkintäetuoikeus jako-osattomilta etuosakkeilta.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Mietinnöstä poiketen ei edellytetä osakelajikohtaista äänestystä osakepääoman korotuksessa. Tällainen säännös saattaisi vaikeuttaa pääoman hankintaa erityisesti yhtiöissä, joissa on pieniä osakesarjoja, koska pienten osakesarjojen omistajat voisivat tällöin väärinkäyttää osakelajikohtaista äänestystä. Sen sijaan eri osakelajien osakkeenomistajien oikeuksia pyritään suojaamaan muun muassa hallitukselle annetulla velvollisuudella esittää osakkeen merkintähinnan määrittelyperusteet. Toimikunta ei esittänyt hallituksen valtuuttamispäätöksen sisällön määrittämistä laissa eikä korotusehdotuksen pääasiallisen sisällön ottamista kokouskutsuun.

Osakkeiden maksu ja merkintä

Esitykseen sisältyvien osakepääoman maksamista koskevien säännösten tarkoituksena on varmistaa, että osakepääoma tulee yhtiön käyttöön ja että varat vastaavat määrältään rekisteriin ilmoitettua. Säännökset turvaavat erityisesti velkojien asemaa antamalla näille aikaisempaa paremmat mahdollisuudet arvioida yhtiön taloudellista asemaa. Samalla säännökset turvaavat myös osakkeenomistajien asemaa.

Säännökset osakepääoman maksusta koskevat sekä yhtiön perustamista että osakepääoman korottamista. Ehdotuksen mukaan vain täysin maksettu osakepääoma voidaan rekisteröidä. Osakepääoma on maksettava yhtiön Suomessa olevalle pankkitilille. Lisäksi apporttina tai muutoin merkinnän yhteydessä yhtiöön tulevan omaisuuden arviointi ehdotetaan annettavaksi riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan tehtäväksi. Apporttiomaisuudella on oltava arvoa yhtiön kannalta, eikä apporttiomaisuudeksi hyväksytä sitoumusta työn tai palvelun suorittamisesta. Yhtiön hallitukselle ehdotetaan nimenomaista velvollisuutta periä maksamattomia osakepääomasuorituksia. Osakkeen merkinneen korvausvelvollisuutta maksamattomista suorituksista ehdotetaan korotettavaksi.

Yhtiön perustamisvaiheessa sekä osakeyhtiön muuttuessa yksityisestä julkiseksi sovelletaan kahden vuoden ajan erityisiä jälkiapporttisäännöksiä, joiden tarkoitus on estää apporttia koskevien säännösten kiertäminen. Yhtiötä perustettaessa osakepääomaa ei ehdotuksen mukaan saa käyttää ennen hallituksen valintaa.

Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen merkitsemisestä ja maksamisesta. Säännöksissä viitataan uusmerkintää koskeviin säännöksiin. Tavoitteena on yhtenäistää yhtiön varainhankintaa koskeva sääntely. Merkittäessä ja maksettaessa optio-oikeuksia ja vaihtovelkakirjoja osakkeenomistajien ja sidosryhmien suojan sekä yleisen oikeusvarmuuden tarve on vastaava kuin uusmerkinnässä.

Suhde EY:n direktiiveihin. Ehdotettu osakepääoman maksuaikaa koskeva sääntely on pääomadirektiivin vaatimuksia ankarampi. Jälkiapporttisäännöksissä on käytetty hyväksi pääomadirektiivin suomia väljennysmahdollisuuksia.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Lakiin ei ehdoteta mietintöön sisältyvää säännöstä osakepääoman täydestä maksusta ennen kuin sitä voidaan käyttää yhtiön tarpeisiin. Säännöksen seurauksena

yhtiön hallitus joutuisi eräissä tilanteissa omilla varoillaan käyttämään yhtiön puhevaltaa oikeudessa sekä perimään merkintäsaatavia, mitä ei hallituksen jäsenten oikeusturvan kannalta voida pitää asianmukaisena. Varojen käyttö ehdotetaan sidottavaksi hallituksen valintaan. Yhtiön osakepääoman maksaminen osissa siten, että varat kierrätetään osakkeet merkitsevälle yhtiölle lainana, on edelleen kiellettyä varojen lainaamista omien osakkeiden hankintaan koskevan kiellon perusteella (12 luku).

Riippumaton asiantuntija on ehdotuksen mukaan yhtiön itsensä valitsema, eikä Keskuskauppakamarin määräämä, kuten toimikunta ehdotti. Asiantuntijana voi myös toimia yhtiön oma tilintarkastaja. Toimikunnan ehdottama valintamenettely olisi verraten raskas ja kallis. Ongelmia syntyisi erityisesti, jos asiantuntijan määräämisestä valitettaisiin.

3.2.4. Varojen jako

Jakokelpoiset varat

Esityksessä ehdotetaan jakokelpoiset varat määriteltäviksi nykyistä tarkemmin siten, että ne vastaavat paremmin yhtiön hallussa olevaa toiminnan tuloksena syntynyttä varallisuutta. Määritelmä rajoittaa varojen jakoa osakkeenomistajille myös niin sanottuna vähimmäisosinkona. Jakokelpoisten varojen sääntelyyn liittyy myös ehdotus, jonka mukaan lähipiirille lainattuja varoja on perittävä takaisin, mikäli niiden yhteismäärä ei pysy voitonjakokelpoisten varojen rajoissa.

Ehdotuksessa jakokelvottomiksi eriksi määritellään sellaiset erät, jotka on menetetty lopullisesti tai jotka voidaan rinnastaa varojen jakoon, mutta joita ei vielä ole otettu huomioon vapaan oman pääoman vähennyksenä. Näitä ovat yhtiöjärjestyksen nojalla jakamatta jätettävien määrien lisäksi aktivoidut perustamismenot, omien osakkeiden taseeseen merkitty hankintameno sekä mahdollinen pääomalainasta maksettava korko tai muu hyvitys. Vastaavat säännökset rajoittavat myös konsernin voitonjakoa.

Suhde EY:n direktiiveihin. Ehdotus täyttää aktivoituja perustamismenoja koskevalta osalta tilinpäätösdirektiivin vaatimukset sekä omien osakkeiden hankintamenon ja niin sanotun vähimmäisosingon maksamisen osalta pääomadirektiivin vaatimukset.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Toimikunta ei ehdottanut näitä muutoksia. Sitä vastoin toimikunta ehdotti, että lähipiirille lainatut varat vähentäisivät voitonjakokelpoista varallisuutta.

Osakkeiden lunastaminen

Osakepääoman lunastamiseen (6 luku) liittyvää velkojiensuojaa ja osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta ehdotetaan parannettavaksi. Muutoksilla yhdenmukaistetaan ja selkeytetään yhtiön varojen jakoa koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan, että velkojiensuojaan liittyvän luvan osakepääoman alentamiseen antaa tuomioistuimen sijasta rekisteriviranomainen. Muutoksella pyritään menettelyn yksinkertaistamiseen ja viranomaistoimintaan liittyvien kustannusten vähentämiseen. Ehdotukset liittyvät läheisesti omien osakkeiden hankkimista (7 luku), varojen jakoa (12 luku), sulautumista (14 luku) ja jakautumista (14 a luku) koskeviin säännöksiin. Vararahaston ja ylikurssirahaston alentamiseen (12 luku) sovelletaan pääosin vastaavaa menettelyä kuin osakepääoman alentamisessa.

Osakepääoman alentaminen voi tapahtua maksua vastaan eli jakamalla osakkeenomistajille yhtiön varoja tai suorittamatta näille vastiketta. Varojen jako voi tapahtua myös voitonjakokelpoisista varoista, jolloin yhtiön sidotun oman pääoman määrä ei laske, koska alentamismäärää vastaava määrä on siirrettävä osakepääomasta ylikurssirahastoon. Velkojien asemaa parannetaan ehdotuksessa siten, että viranomaisen lupa osakepääoman alentamiseen tarvitaan kaikissa niissä tilanteissa, joissa yhtiön sidotun oman pääoman määrä vähenee, lukuun ottamatta osakepääoman alentamista vahvistetun tappion välittömäksi kattamiseksi.

Osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden varmistamiseksi päätöksentekoa osakepääoman alentamisessa ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksissä otetaan huomioon erilaisten alentamispäätösten vaikutus osakkeenomistajan asemaan. Jos päätöksellä ei muuteta osakkeenomistajan asemaa suhteessa muihin osakkeenomistajiin, se voidaan tehdä helpommin kuin päätös, joka saattaa vaikuttaa omistussuhteisiin tai osakkeenomistajan suhteelliseen oikeuteen yhtiön varoihin. Yksityisessä yhtiössä voidaan pääsäännön mukaan päättää yksinkertaisella ääntenenemmistöllä ja julkisessa yhtiössä kahden kolmasosan määräenemmistöllä en-

sinnäkin osakepääoman alentamisesta osakeomistusten suhteessa mitätöimällä osakkeita tai alentamalla niiden nimellisarvoa. Tällöin osakkeenomistajalle ei jaeta yhtiön varoja. Toiseksi näillä enemmistöillä voidaan päättää osakkeiden lunastamisesta samasta hinnasta osakeomistusten suhteessa osakeyhtiössä, jossa on vain yksi osakelaji.

Moniosakelajisessa yhtiössä päätökseen osakkeiden lunastamisesta osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta vaaditaan yhtiöjärjestyksen muutokseen vaadittavan määräenemmistön lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista. Osakelajikohtaiset määräenemmistöt ovat tarpeen, koska osakkeiden lunastamista koskevalla päätöksellä voidaan jakaa yhtiön voitonjakokelpoisia varoja toisin perustein kuin voitonjaossa ja päätös voi siten muuttaa osakkeenomistajan suhteellista asemaa yhtiössä. Muissa tapauksissa tarvitaan edellä mainittujen enemmistöjen lisäksi niiden suostumus, joiden asema päätöksen johdosta muuttuu.

Lunastusehtoisia osakkeita koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi paitsi velkojiensuojamenettelyn myös päätöksentekomenettelyn osalta. Ehdotuksen mukaan päätöksen tällaisten osakkeiden lunastamisesta tekee pääsäännön mukaan yhtiökokous. Hallitus voidaan valtuuttaa päättämään lunastuksen ajankohdasta, mutta ei sen ehdoista. Jos osakkeita koskeva yhtiöjärjestyksen määräys asettaa yhtiölle velvollisuuden osakkeiden lunastamiseen, hallitus päättää osakepääoman alentamisesta ja osakkeiden lunastamisen edellyttämistä toimista.

Osakepääoman alentamisluvasta päättämisen siirtäminen rekisteriviranomaiselle johtaa niin sanotun yhden luukun -periaatteen toteutumiseen kaikissa niissä tapauksissa, joissa velkojat eivät vastusta alentamista. Lupaa haetaan rekisteriviranomaiselta, joka myös rekisteröi alentamisen. Velkojan vastustaessa alentamista yhtiö voi saattaa velkojan saatavaa koskevan kysymyksen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Tiedonannoista velkojille vastaavat rekisteriviranomainen kuuluttamalla hakemuksen ja yhtiö toimittamalla kuulutuksen kaikille tunnetuille velkojille.

Suhde EY:n direktiiveihin. Ehdotus täyttää pääomadirektiivissä asetetut vaatimukset.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Osakepääoman alentamista koskeva päätöksenteko esitetään säänneltäväksi huomattavasti mietinnössä ehdotettua tarkemmin. Myös päätöksentekoon vaadittavia määräenemmistösäännöksiä ehdotetaan kiristettäviksi. Mietinnössä ei myöskään ehdoteta lupamenettelyn siirtämistä tuomioistuimelta rekisteriviranomaiselle.

Omien osakkeiden hankkiminen

Muutoksilla omien osakkeiden hankkimista koskevaan sääntelyyn (7 luku) pyritään joustavoittamaan yhtiön voitonjakokelpoisten varojen käyttöä, yhdenmukaistamaan päätöksentekoa muiden yhtiön varojen käyttöä koskevien päätösten kanssa sekä selkeyttämään sääntelyä. Voimassa olevan, osittain tehottomaksi osoittautuneen omien osakkeiden hankkimista koskevan kiellon sijasta ehdotetaan säädettäväksi rajoista, joissa hankinnat ovat laillisia. Olennaista on, että omien osakkeiden hankkimisella ei loukata osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta eikä velkojien asemaa eikä myöskään vaaranneta luottamusta arvopaperimarkkinoihin.

Vain voitonjakokelpoisia varoja voidaan käyttää omien osakkeiden hankkimiseen muuten kuin fuusion tai yrityskaupan yhteydessä, tietyissä lunastustilanteissa ja hankittaessa huutokaupassa ulosmitattu osake. Tältä osin ehdotus vastaa voimassa olevaa lakia. Yksityisessä yhtiössä hankkimiselle ei ehdoteta muuta määrällistä rajaa. Sen sijaan julkisessa yhtiössä ei saa tehdä sellaista päätöstä omien osakkeiden hankkimisesta, joka johtaisi siihen, että yhtiöllä olevien omien osakkeiden määrä vastaisi yli viittä prosenttia yhtiön osakepääomasta tai äänivallasta. Rajoitus ei kuitenkaan koske päätöstä sulautumisesta tai yrityskaupasta taikka oman osakkeen lunastamista pakkohuutokaupassa, mutta tällaisiin hankintoihin, jotka johtavat viiden prosentin rajan ylitykseen, liittyy osakkeiden luovutusvelvollisuus tietyssä määräajassa.

Päätöksenteossa noudatetaan pääsäännön mukaan samoja enemmistösäännöksiä kuin osakkeiden lunastuksessa. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden hankkimisesta voidaan tietyin edellytyksin päättää alhaisemmilla määräenemmistöillä. Julkisen osakeyhtiön omia osakkeita voidaan ehdotuksen mukaan sekä hankkia että myydä julkisen kaupankäynnin kautta. Osakkeen-

omistajien yhdenvertaisuuden varmistamiseksi ehdotetaan kuitenkin, että kauppaa ei voida käydä ennen kuin on kulunut viikko siitä, kun yhtiö on julkistanut osto- tai myyntiaikomuksensa arvopaperimarkkinalain julkistamissäännösten nojalla. Lisäksi yhtiö voi käydä kauppaa omilla osakkeillaan vain sellaisella markkinapaikalla, jolle vahvistetut säännöt turvaavat osakkeenomistajille yhdenvertaiset mahdollisuudet tehdä tarjouksia ja osallistua kaupankäyntiin.

Yhtiöllä olevien omien osakkeiden myynti vaikuttaa osakkeenomistajien asemaan samalla tavoin kuin uusien osakkeiden antaminen. Tämän vuoksi luovuttamiseen ehdotetaan sovellettavaksi suurelta osin uusmerkintää koskevia säännöksiä. Tytäryhteisöjen oikeutta hankkia emoyhtiön osakkeita ei tässä yhteydessä ehdoteta laajennettavaksi. Emoyhtiön osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden turvaaminen osakkeita myytäessä edellyttäisi voimassa olevista periaatteista olennaisesti poikkeavaa puuttumista tytäryhtiön päätöksentekoon. Tämäntyyppinen sääntely liittyy laajempaa selvitystä vaativaan kysymykseen siitä, minkätyyppisiä tilanteita varten voidaan laatia säännöksiä, joilla ylitetään yhtiöoikeudellisesti erillisten yhteisöjen rajat.

Samalla kun yhtiön oikeutta hankkia omia osakkeitaan ehdotetaan laajennettavaksi, halutaan varmistaa osakkeenomistajien, velkojien ja muiden sidosryhmien mahdollisuus arvioida yhtiöllä olevien omien osakkeiden vaikutusta yhtiön taloudelliseen asemaan. Tilinpäätöstä koskevia säännöksiä (11 luku) ehdotetaan täydennettäviksi siten, että myös taseessa eikä vain liitetiedoissa voidaan ilmoittaa yhtiöllä olevat omat osakkeet, joilla on julkisen kaupankäynnin osoittama markkinahinta. Samalla vastaava määrä on merkittävä voitonjakokelpoisten varojen vähennykseksi. Toimintakertomuksessa on myös annettava yksityiskohtaiset tiedot yhtiölle tulleista ja luovutetuista omista osakkeista.

Suhde EY:n direktiiveihin. Ehdotettu sääntely täyttää pääomadirektiivin vaatimukset.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Mietinnön mukaan omien osakkeiden hankkiminen olisi sallittua vain painavasta taloudellisesta syystä. Ensinnäkin se, mitä kulloinkin on yhtiön kannalta pidettävä painavana syynä, on vaikeasti arvioitavissa. Toiseksi ei ole tarkoituksenmukaista säännellä eri tavoin menettelyjä, joiden noudattamisella päästään samaan lopputulokseen. Osakkeiden lunastukseen voitonjakokelpoisilla varoilla ei myöskään edellytetä painavaa syytä. Kolmanneksi laissa oleva hyväksyttyjen tarkoitusten luettelo olisi omiaan aiheuttamaan vaikeita rajanveto-ongelmia. Esimerkiksi yhtiön kurssin tukemisen hyväksyttävyys riippuu markkinatilanteesta ja hankinnan toteuttamistavasta. Toisin kuin mietinnössä ehdotetaan, omien osakkeiden hankkimista koskevat päätökset on yleensä tehtävä samoilla enemmistöillä kuin päätettäessä lunastamisesta. Kummassakin tapauksessa on kyse varojen jakamisesta osakkaille.

Laiton varojen jako

Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi laittomaan varojen jakamiseen liittyvän palautusvelvollisuuden sekä vahingonkorvaus- ja rangaistussäännösten soveltamisalaa. Säännökset koskevat muutoksen jälkeen voitonjaon ja osakepääoman alentamisen lisäksi myös pääomalainan palauttamista, omien osakkeiden hankkimista ja pantiksi ottamista sekä sulautumista ja jakautumista. Muutoksen tavoitteena on saattaa laitonta varojen jakamista koskevat säännökset koskemaan yhtäläisesti kaikkia varojen jakamisen tilanteita. Muutos liittyy esityksen yleisperiaatteeseen erilaisten varojenjakotilanteiden yhdenmukaisesta sääntelystä.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Toimikunta ei nimenomaisesti ehdottanut sulautumisen ja jakautumisen käsittelemistä muiden varojen jakamista tarkoittavien toimenpiteiden yhteydessä, mutta muutoin säännökset ovat samansuuntaisia kuin toimikunnan ehdottamat.

3.2.5. Yhtiörakenteen muuttaminen

Osakeyhtiön yhtiörakenteen muutosta säännellään osakeyhtiölain lisäksi muun muassa vero-, työ- ja kilpailulainsäädännössä. Osakeyhtiölain sulautumista koskevia säännöksiä ehdotetaan uudistettaviksi ja uutena sääntelynä ehdotetaan säännöksiä jakautumisesta. Lainsäädännölle asetettujen erilaisten tavoitteiden vuoksi osakeyhtiölakiin ehdotetut määritelmät poikkeavat muun muassa elinkeinotulon verotuksesta (360/68) annetun lain määritelmistä. Osakeyhtiölakiin ei ehdoteta nimenomaisia säännöksiä verolaissa säännellystä liiketoiminnan luovutuksesta.

Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastaminen

Sulautuminen. Sulautumista koskevien säännösten (14 luku) muutoksilla pyritään yhtenäistämään osakkeenomistajien ja velkojien asemaa lain yleisten periaatteiden mukaisesti ja selkeyttämään säännöksiä. Sulautuminen voi sen mukaan, minkälaisia ehdot ovat, vastaanottavassa yhtiössä osakkeenomistajien kannalta muistuttaa osakepääoman korotusta ja toiminnan laajentamista tai sulautuvassa yhtiössä yrityskauppaa, jonka kauppahinta maksetaan suurelta osin osakkeina. Sulautuvan yhtiön osakkaiden kannalta sulautuminen voidaan rinnastaa myös omien osakkeiden lunastamiseen tai yhtiön purkuun, jos sulautumisvastike on suurelta osin rahaa.

Osakkeenomistajan aseman turvaamiseen tähtäävät ennen kaikkea muutokset, jotka koskevat sulautumisvastiketta, sulautumissuunnitelman sisältöä ja päätöksentekoa. Säännökset sulautumissuunnitelmasta ovat omiaan parantamaan myös velkojien mahdollisuuksia arvioida suhtautumistaan sulautumista koskevaan lupahakemukseen.

Sulautumisvastikkeen sääntelyä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että vastikkeen ollessa muuta kuin vastaanottavan yhtiön osakkeita sulautuvan yhtiön osakkeenomistajalla on oikeus saada tämä osuus vastikkeesta käteisenä rahana. Jos tällaista vastiketta on enemmän kuin kymmenesosa koko vastikkeesta, sulautuvassa yhtiössä päätökseen tarvitaan normaalia yhtiöjärjestyksen muutosta koskevan enemmistön lisäksi osakelajeittain kannatus kahdelta kolmasosalta kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista ja suostumus osakkeenomistajilta, joilla on vähintään puolet kunkin äänioikeutetun osakelajin kaikista osakkeista. Tarkoitus on edelleen sallia sulautumisvastikkeen joustava määrittely ja toisaalta varmistaa, että sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat voivat halutessaan jatkaa vastaanottavan yhtiön osakkaina.

Sulautumissopimus ehdotetaan korvattavaksi sulautumissuunnitelmalla, joka säännellään yksityiskohtaisesti ja kattavasti erityisesti sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden taloudellista tilaa ja sulautumisvastikkeen määrittelyä koskevien tietojen osalta. Sulautumissuunnitelmaan on esimerkiksi liitettävä kunkin yhtiön osalta riippumattoman asiantuntijan lausunto sekä välitilinpäätös, jos edellisen tilikauden päättymisestä on yli kuusi kuukautta. Sulautumissuunnitelma sisältää myös tarvittavat ehdotukset sulautumisvastikkeen suorittamiseen tarvittavaksi uusmerkinnäksi ja omien osakkeiden luovuttamiseksi, yhtiöjärjestyksen muutokseksi sekä vastaanottavan yhtiön perustamiseksi ja sen hallintoelinten jäsenten valinnaksi. Sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille tulevan vastikkeen lisäksi sulautumissuunnitelmassa on määrättävä vastikkeesta sulautuvan yhtiön antamien, sen osakkeisiin oikeuttavien arvopapereiden ja muiden osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavien oikeuksien haltijoille. Suunnitelman julkistamista ehdotetaan nopeutettavaksi.

Sulautumispäätöstä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että myös vastaanottavassa yhtiössä sulautumispäätös on tehtävä kahden kolmasosan määräenemmistöllä, jos asiasta päätetään yhtiökokouksessa. Tätä voivat vaatia osakkeenomistajat, jotka edustavat vähintään viittä prosenttia vastaanottavan yhtiön osakkeista. Muussa tapauksessa päätöksen voi vastaanottavassa yhtiössä tehdä hallitus, koska sulautuminen vaikuttaa yhtiön asemaan periaatteessa samalla tavalla kuin yrityskauppa. Tytäryhtiösulautumisessa päätöksen voi kuitenkin tehdä tytäryhtiön hallitus.

Jotta sulautumiseen osallistuvat yhtiöt sekä niiden osakkeenomistajat ja velkojat voivat paremmin etukäteen arvioida sulautumista vastustavien osakkaiden lunastusvaatimusten vaikutuksia, lunastushinnan määrittelyperusteita ja lunastusmenettelyä ehdotetaan muutettaviksi. Lunastushinnan määrittelyssä ei oteta huomioon sulautumisesta päättäneen yhtiökokouksen jälkeisiä seikkoja tai olosuhteita, ja korkoa koskevaa velvollisuutta selvennetään. Lunastusriidan ratkaiseva välimiesmenettely on puolestaan aloitettava kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta, eikä lunastusta hakeva voi välimiesmenettelyn aloittamisen jälkeen vaatia sulautumisvastiketta, jos hänellä on oikeus saada osakkeensa lunastetuksi.

Ehdotus parantaa myös sulautuvan yhtiön osakkeeseen oikeuttavan arvopaperin ja muun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijan asemaa. Tällä on oikeus vaatia erityisen oikeutensa lunastamista, jollei toisin ole sovittu. Pääomalainan velkojaan sovelletaan pääosin normaalia velkojiensuojamenettelyä.

Sulautumisen täytäntöönpanoluvan myön-

tää ehdotuksen mukaan rekisteriviranomainen vastaavasti kuin edellä on esitetty osakepääoman alentamisesta. Sulautumisen oikeusvaikutuksia ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi siten, että sulautumishetkellä sulautuva yhtiö purkautuu, sen varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle ja sen osakkaat saavat oikeuden vastikkeeseen. Sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinti määrää sulautumishetken. Sulautumispäätöksen moittimista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että kanne yhtiökokouksen päätöksen mitättömäksi toteamisesta on aina nostettava määräajassa. Ehdotettu määräaika on kuusi kuukautta, jolloin sulautumisen mahdolliset raukeamisperusteet tulevat yhtiöiden ja rekisteriviranomaisen tietoon ennen sulautumisen rekisteröintiä.

Suhde EY:n direktiiveihin. Ehdotus täyttää julkisten osakeyhtiöiden osalta sulautumisdirektiivin vaatimukset. Direktiivin säännökset ovat yksityiskohtaisia, minkä vuoksi ehdotetaan myös sulautumista koskevan luvun rakenteen uudistamista. Direktiivin suomenkielisessä toisinnossa on 19 artiklan 2 kohdassa käännösvirhe. Suomenkielisen toisinnon mukaan sulautumisvastikkeena ei saisi käyttää sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omistamia vastaanottavan yhtiön osakkeita, vaikka direktiivin mukaan sulautumiseen osallistuville yhtiöille kuuluvat sulautuvan yhtiön osakkeet eivät tuota oikeutta sulautumisvastikkeeseen.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Ehdotus poikkeaa sulautumissäännösten osalta mietinnöstä siten, että vastikkeena ei tarvitse aina antaa vähintään yhtä vastaanottavan yhtiön osaketta ja että osakkeiden ohella vastikkeena voidaan käyttää muutakin kuin rahaa. Vähemmistöosakkaiden asema turvataan siten, että muunlaista vastiketta voidaan käyttää vain heidän myötävaikutuksellaan. Silloin, kun vastikkeesta yli kymmenesosa on muuta kuin vastaanottavan yhtiön osakkeita, vaaditaan ehdotuksen mukaan suostumus osakkeenomistajilta, joilla on puolet kunkin osakelajin osakkeista. Osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijan asemaa koskevia säännöksiä on muutettu siten, että sääntely koskee optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan tuottamien oikeuksien lisäksi myös muita vastaavia oikeuksia. Toimikunnan ehdotus, jonka mukaan tällaisen oikeuden haltijalle pitäisi antaa vähintään vastaavat oikeudet vastaanottavassa yhtiössä, on poistettu vastaavien oikeuksien määrittämiseen liittyvien ongelmien vuoksi.

Ehdotuksen mukaan vastaanottavassa yhtiössä sulautumispäätöksen tekee mietinnöstä poiketen yleensä hallitus. Jos vähemmistön vaatimuksesta sulautumisesta päättää yhtiökokous, päätökseen vaaditaan suunnattua antia vastaava kahden kolmasosan määräenemmistö. Ehdotuksessa ei ole nimenomaista säännöstä sulautumiseen osallistuvan yhtiön hallituksen velvollisuudesta ilmoittaa suunnitelman allekirjoittamisen jälkeisestä olosuhteiden olennaisesta muutoksesta sulautumisesta päättävälle yhtiökokoukselle ja muille sulautumiseen osallistuville yhtiöille. Nämä vaatimukset seuraavat hallituksen yleisestä huolenpitovelvollisuudesta suhteessa osakkeenomistajiin ja yleisestä lojaalisuusvelvollisuudesta suhteessa sopimuskumppaneihin eli muihin sulautumiseen osallistuviin yhtiöihin.

Sulautumissuunnitelmaa voidaan mietinnöstä poiketen muuttaa vain siten, että sulautuvassa yhtiössä päätetään muuttaa vastikkeen jakoa osakkeenomistajien kesken. Laajempi mahdollisuus muutoksiin edellyttäisi suunnitelman uudelleen rekisteröimistä ja hyväksyttämistä muissa yhtiöissä.

Niin sanottujen mitättömyysperusteiden osalta yhtiökokouksen sulautumispäätöksen moittimista ehdotetaan rajoitettavaksi nimenomaisella säännöksellä.

Vähemmistöosakkeiden lunastus. Vähemmistöosakkaiden aseman parantamiseksi ja lunastussäännösten yhtenäistämiseksi arvopaperimarkkinalaista ilmenevien periaatteiden kanssa ehdotetaan muutoksia lunastusoikeutta ja -velvollisuutta määrittäviin säännöksiin. Tarkoituksena on ottaa paremmin huomioon tosiasialliset valtasuhteet ja taloudelliset oikeudet, joita lunastussäännöstöllä on tarkoitus järjestää.

Vähemmistöosakkeiden lunastamista koskevien säännösten soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että lunastusoikeus ja -velvollisuus koskevat kaikkia oikeushenkilöitä ja luonnollisia henkilöitä, jotka omistavat yli yhdeksän kymmenesosaa yhtiön osakkeista ja niiden yhteenlasketusta äänimäärästä. Ehdotuksen mukaan yhtiön kokonaisosake- ja kokonaisäänimäärää laskettaessa ei oteta huomioon osakkeita, joilla ei saa osallistua yhtiökokoukseen. Toisaalta oikeushenkilön osake- ja äänimäärään luetaan myös sen konserniin kuuluvien yhteisöjen omistamat osakkeet. Luonnollisen henkilön

omistus- ja äänimäärään luetaan myös suoraan tai välillisesti sellaiselle yhteisölle tai säätiölle kuuluvat osakkeet, jossa hänellä on konsernisuhdetta vastaava määräämisvalta.

Ehdotuksen mukaan lunastusoikeuden ja -velvollisuuden syntyminen on ilmoitettava viipymättä yhtiölle, jonka on puolestaan ilmoitettava asia rekisteröitäväksi, jotta vähemmistöosakkeiden omistajat saisivat mahdollisimman pian tietää lunastustilanteen syntymisestä. Optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan haltijan asemaa ehdotetaan parannettavaksi ja selkeytettäväksi siten, että näiden arvopaperien ehdoissa on määrättävä myös vähemmistöosakkeiden lunastustilanteesta.

Enemmistöosakkaan vaatimukseen perustuvasta lunastuksesta ehdotetaan lisäksi tarkempia säännöksiä. Tuntemattomien osakkeenomistajien etua valvovan uskotun miehen asemaa lunastusmenettelyssä ehdotetaan muutettavaksi siten, että hän voi edustaa myös muita osakkeenomistajia, jotka eivät halua itse osallistua lunastusmenettelyyn. Hän voi myös tietyin edellytyksin sopia lunastuksesta. Toisaalta lakiin ehdotetaan uskotun miehen vastuuta korostavia säännöksiä tilitysvelvollisuudesta.

Siirtymäsäännöksen mukaan uusia säännöksiä ei sovelleta lain voimaan tullessa olemassa olleisiin uuden sääntelyn piiriin tuleviin äänivalta- ja omistuskeskittymiin.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Ehdotettujen vähemmistöosakkeiden lunastamista koskevien säännösten soveltamisala ulottuu mietinnöstä poiketen myös tilanteeseen, jossa pääosakas on luonnollinen henkilö. Lunastusvelvollisen ääni- ja osakemäärään luetaan myös tämän määräysvallassa olevan säätiön omistamat osakkeet. Toimikunta ei ehdottanut lunastusoikeuden julkistamisvelvollisuutta. Lunastusmenettelyä ja uskotun miehen asemaa koskevat säännökset ovat yksityiskohtaisempia kuin mietinnössä. Toimikunnan mietinnöstä poiketen ehdotuksessa ei ole pakottavia säännöksiä optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan haltijan asemasta lunastustilanteessa.

Jakautuminen

Lakiin ehdotetaan lisättäviksi säännökset jakautumisesta (14 a luku). Nykyisin yhtiöiden jakautumisia toteutetaan vero-oikeudellisten, osakepääoman alentamista ja sulautumista koskevien säännösten nojalla yrityskauppoina ja -vaihtoina. Haitallisina pidettyjen veroseuraamusten välttämiseksi jakautumiselle voidaan joutua antamaan siviilioikeudellisesti sen todellisesta tarkoituksesta poikkeava muoto, mistä saattaa seurata osakkeenomistajien ja velkojien aseman vaarantuminen.

Ehdotuksen mukaan jakautuminen voidaan toteuttaa ensinnäkin siten, että jakautuvan yhtiön kaikki varat ja velat siirtyvät useammalle perustettavalle vastaanottavalle yhtiölle ja jakautuva yhtiö purkautuu selvitysmenettelyttä. Toiseksi jakautuminen voidaan toteuttaa siten, että osa jakautuvan yhtiön varoista ja veloista siirtyy yhdelle tai useammalle perustettavalle vastaanottavalle yhtiölle. Ehdotetut säännökset mahdollistavat yritysrakenteiden mahdollisimman joustavan muuttamisen ilman, että osakkeenomistajien ja velkojien asema poikkeaa lain yleisistä periaatteista. Jakautumismenettelyä ja sen oikeusvaikutuksia voidaan kuvata sulautumisen peilikuvana. Myös jakautumista pidetään yleisseuraantona.

Ehdotetut jakautumissäännökset poikkeavat sulautumissäännöksistä pääasiassa kahdella tavalla. Osakkeenomistajien ja velkojien kannalta on tarpeen, että erillisille yhtiöille jaettavat varat ja velat yksilöidään jakautumissuunnitelmassa. Samasta syystä on säänneltävä sellaisten varojen jakamista, joita ei ole otettu tai voitu ottaa huomioon jakautumissuunnitelmassa. Samoin säännökset kattavat tilanteet, joissa myöskään kaikkia jakautuvan yhtiön vastuita ei ole kirjattu jakautumissuunnitelmaan tai joissa jakautumisen jälkeen ilmenee uusia jakautuvan yhtiön vastuita.

Jakautuvan yhtiön omaisuuden jakaminen eri yhtiöille vastaa osakkeenomistajan kannalta yhtiön varojen jakoa yhtiön toiminnan jatkuessa. Tämän vuoksi jakautumista koskeva päätös on yleensä tehtävä osakepääoman alentamisesta säädetyssä järjestyksessä.

Suhde EY:n direktiiveihin. Ehdotetut säännökset täyttävät jakautumisdirektiivin vaatimukset. Jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä direktiivin vähimmäisvaatimukset, jos kansallisessa laissa säädetään yhtiöoikeudellisesta jakautumisesta.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Mietinnöstä poiketen jakautumisvastikkeen laatua ei rajoiteta, vaan ehdotettu sääntely vastaa sitä, mitä sulautumisen kohdalla ehdotetaan vastikkeesta. Vastaanottavan yhtiön ei myöskään tarvitse jatkaa ja-

kautuvan yhtiön liiketoimintaa, koska tällainen vaatimus ei ole tarpeen jakautumisen yhtiöoikeudellisen sääntelyn kannalta. Liiketoiminnan jatkamisvaatimus olisi myös vaikeasti todennettavissa ja johtaisi tulkintaongelmiin esimerkiksi sen suhteen, miten kauan vastaanottavan yhtiön on jatkettava sille siirtyneillä tuotantovälineillä aiemmin harjoitettua toimintaa. Jakautumisen vero-oikeudellisessa sääntelyssä on asetettu lisäehtoja yhtiön varojen jaon veroseuraamusten yhtenäisyyden säilyttämiseksi.

Ehdotus jakautumispäätökseen vaadittavasta enemmistöstä on osittain yksityiskohtaisempi kuin toimikunnan mietinnössä ja yhdenmukainen niiden päätöksentekosäännösten kanssa, jotka koskevat samalla tavalla osakkeenomistajan asemaan vaikuttavien yhtiöjärjestyksen muutosten tekemistä.

3.2.6. Yhtiöjärjestyksen muuttaminen

Käytännössä sekä tietyillä varojen jakoa että yhtiörakennetta koskevilla päätöksillä voidaan muuttaa osakkeenomistajan taloudellista asemaa suhteessa toisiin osakkeenomistajiin tavalla, joka vaikutuksiltaan saattaa vastata osakkeeseen liittyviä oikeuksia koskevien yhtiöjärjestyksen määräysten muuttamista. Vain tiettyjen osakkeiden lunastaminen osakepääoman alentamisen yhteydessä tai vain tiettyyn osakelajiin kuuluvien osakkeiden hankkiminen voi johtaa samaan lopputulokseen, kuin yhtiöjärjestyksen muutos, jolla lisätään tai vähennetään osakkeeseen liittyviä taloudellisia oikeuksia. Tämän vuoksi esityksessä pyritään yhdenmukaistamaan sellaiset päätöksentekosäännökset, jotka koskevat yhtäältä yhtiöjärjestyksen muuttamista sekä toisaalta osakkeenomistajan asemaan vastaavalla tavalla vaikuttavaa varojen jakoa ja yhtiörakenteiden muuttamista.

Voimassa olevan lain mukaan yhtiöjärjestyksen muuttaminen siten, että samanlajisten osakkeiden oikeuksien suhde muuttuu, vaatii kaikkien osakkeenomistajien suostumuksen tai yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevan päätöksen lisäksi niiden suostumuksen, joiden osakkeita muutos koskee. Jos taas koko osakelajin oikeuksia heikennetään suhteessa muihin osakelajeihin, päätös vaatii yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevan määräenemmistön lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumuksen, joilla on vähintään puolet kaikista oikeuksiaan menettävän lajin osakkeista ja enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa kokouksessa edustetuista sen lajisista osakkeista. Samalla, kun esityksessä pyritään yhdenmukaistamaan säännökset, jotka koskevat varojen jakoa ja yhtiörakenteen muuttamista, ehdotetaan, että koko osakelajin oikeuksien vähentämistä koskevaa määräenemmistövaatimusta lievennetään. Voimassa olevan lain mukaista yhdeksän kymmenesosan määräenemmistövaatimusta kokouksessa edustetuista osakkeista voidaan pitää kansainvälisesti poikkeuksellisen korkeana. Se ehdotetaan alennettavaksi kahteen kolmasosaan.

Voimassa olevasta laista poiketen eräisiin päätöksiin kuten sulautumiseen vaaditaan ehdotuksen mukaan moniosakelajisessa yhtiössä määräenemmistö kussakin yhtiökokouksessa edustetussa osakelajissa. Tästä mahdollisesti aiheutuvien ongelmien lieventämiseksi ehdotetaan, että kolmen vuoden pituisena siirtymäaikana osakelajien yhdistämistä helpotetaan. Ehdotuksen mukaan osakelajien yhdistämispäätös vaatii yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevan päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumuksen, joilla on yksi kolmasosaa yhdistettävän lajin osakkeista ja enemmän kuin kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetuista sen lajisista osakkeista. Voimassa olevan lain mukaan suostumus vaaditaan puolelta kaikista ja yhdeksältä kymmenesosalta kokouksessa edustetuista yhdistettävän lajin osakkeista.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Toimikunta ei ehdottanut pysyviä muutoksia yhtiöjärjestyksen muuttamista koskeviin säännöksiin.

3.2.7. Selvitystila

Sekä vapaaehtoista selvitystilaa että pakkoselvitystilaa koskevia säännöksiä (13 luku) ehdotetaan muutettaviksi. Vapaaehtoista selvitystilaa koskeva päätös on ehdotuksen mukaan tehtävä yhtiökokouksessa osakelajikohtaisesti, jos yhtiössä on eri osakelajeja. Pakkoselvitystilasäännöksiä ehdotetaan yhtäältä kiristettäviksi usealla tavalla, mutta toisaalta ehdotetaan laajennettavaksi yhtiökokouksen toimivaltaa selvitystilan aikana. Ehdotuksilla lisätään hallituksen vastuuta, mutta samalla sitä selkeytetään tarkentamalla menettelysäännöksiä. Yhtiökokouksen toimivaltuuksien lisäämisellä tehdään mahdolliseksi myös

velkojien edun mukainen yhtiön toiminnan jatkaminen.

Pakkoselvitystilasäännöksiä kiristetään ensinnäkin siten, että menettelyä koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi jo silloin, kun oma pääoma on vähentynyt alle puoleen osakepääomasta. Toiseksi johdon velvollisuutta seurata oman pääoman muutoksia tilikauden aikana tiukennetaan, ja johdolle asetetaan velvollisuus laatia erityinen selvitystilatase. Käytännössä jäljellä olevan oman pääoman tarkka arvioiminen on mahdollista vain taseen perusteella. Kolmanneksi asetetaan määräaika, jonka kuluessa on pidettävä selvitystilaa käsittelevä yhtiökokous, ja lyhennetään määräaikaa, jonka kuluessa oman pääoman osuus osakepääomasta on joko palautettava laissa säädetylle tasolle tai jonka kuluessa yhtiö on asetettava selvitystilaan. Lisäksi velvoitetaan myös selvitystilassa oleva yhtiö laatimaan konsernitilinpäätös, mikä on tarpeen oikean kuvan saamiseksi selvitystilassa olevan yhtiön taloudellisesta tilasta.

Yhtiökokoukselle ehdotetaan oikeutta myös yhtiön ollessa selvitystilassa päättää uusmerkinnästä ja muiden osakkeisiin oikeuttavien arvopaperien antamisesta sekä yhtiöjärjestyksen muutoksesta silloin, kun päätös on tarpeen selvitystilan lopettamiseksi.

Suhde EY:n direktiiveihin. Ehdotus täyttää julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin vaatimukset.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Ehdotus poikkeaa lähinnä kahdella tavalla mietinnöstä. Mietintöön ei sisälly säännösehdotusta selvitystilataseesta. Ehdotukseen ei puolestaan sisälly mietinnössä esitettyä säännöstä velvollisuudesta noudattaa muutoksenhausta huolimatta tuomioistuimen päätöstä, jolla yhtiölle asetetaan selvitysmies. Säännös olisi voinut johtaa siihen, että yhtiöllä olisi kilpailevia edustajia, yhtäältä selvitysmies ja toisaalta yhtiökokouksen pätevästi nimittämä hallitus tai muu nimenkirjoittaja. Lisäksi mietinnön antamisen jälkeen on tullut voimaan muutos haasteen tiedoksiannosta (16 luku) silloin, kun yhtiöllä ei ole lakimääräistä edustajaa. Tämä tekee mahdolliseksi ulosottolaissa tarkoitettujen turvaamistoimenpiteiden kohdistamisen tällaiseen yhtiöön ja sen hakemisen konkurssiin.

3.2.8. Tiedonantovelvollisuuden laajentaminen

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Tilintarkastajaa koskevia säännöksiä (10 luku) ehdotetaan muutettaviksi siten, että kaikissa julkisissa osakeyhtiöissä on oltava yksi yhtiökokouksen valitsema Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Lisäksi ehdotuksen mukaan lääninhallituksen määräämän niin sanotun lisätilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Moniosakelajisessa julkisessa yhtiössä erityistä tarkastusta voi ehdotuksen mukaan vaatia myös määrävähemmistö kustakin osakelajista. Tilintarkastajalle julkisessa yhtiössä asetettavilla pätevyysvaatimuksilla pyritään varmistamaan julkisista osakeyhtiöistä saatavien tietojen oikeellisuus sekä tällaisten yhtiöiden hallinnon tarkastuksen luotettavuus, jotta yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta voidaan saada oikea ja riittävä kuva. Erityisesti julkisissa yhtiöissä vähemmistöosakkaiden mahdollisuus seurata yhdenvertaisen kohtelun toteutumista riippuu olennaisesti yhtiön tilintarkastajilta tilintarkastuskertomuksessa ja yhtiökokouksessa saatavista tiedoista. Vähemmistön asemaa näissä yhtiöissä pyritään lisäksi parantamaan siten, että myös osakelajin määrävähemmistö voi vaatia erityistä tarkastusta.

Pätevyysvaatimuksen asettamisella määrävähemmistön vaatimuksen nojalla asetetulle lisätilintarkastajalle pyritään siihen, ettei oikeutta voida käyttää yhtiön kannalta haitallisella tavalla esimerkiksi liikesalaisuuksien saamiseksi vähemmistön tietoon. Muutos on myös omiaan helpottamaan vähemmistön aloitteesta nimetyn tilintarkastajan yhteistyötä enemmistön valitseman yritysjohdon kanssa.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Mietinnössä ei ehdoteta muutoksia lisätilintarkastajaa tai erityistä tarkastusta koskeviin säännöksiin.

Säännöllinen tiedonantovelvollisuus

Tilinpäätösasiakirjojen rekisteröintivelvollisuus. Ehdotuksessa laajennetaan yhtiöiden velvollisuutta julkistaa tilinpäätöstietonsa (11 luku). Sen mukaan kaikkien yhtiöiden on toimitettava rekisteriviranomaiselle tilinpää-

tösasiakirjansa, joista tehdään merkintä yhtiön rekisteritietoihin. Patentti- ja rekisterihallitus voi määrätä päätöksellään tarkemmin, mitä tietoja tilinpäätöksestä merkitään rekisteriin ja kuulutetaan. Rekisteriin on merkittävä ja kuulutettava ainakin tieto siitä, että yhtiö on toimittanut tilinpäätösasiakirjansa päättyneeltä tilikaudelta. Samalla kaupparekisterilakia (129/79) ehdotetaan muutettavaksi siten, että rekisteriin merkitään myös yhtiön tilikausi, jolloin myös yhtiön eri sidosryhmät voivat seurata tilinpäätöstietojen julkistamista.

Suhde EY:n direktiiveihin. Ehdotus täyttää julkistamisdirektiivin vaatimukset.

Osavuosikatsaus ja vuosikatsaus. Niillekin julkisille osakeyhtiöille, joiden osakkeilla tai niihin oikeuttavilla arvopapereilla ei käydä julkista kauppaa, ehdotetaan velvollisuutta laatia arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettu osavuosikatsaus ja vuosikatsaus (11 luku). Koska kaikilla julkisilla osakeyhtiöillä on mahdollisuus kääntyä varainhankinnassaan yleisön puoleen, sijoittajan suojan kannalta on perusteltua vaatia niiltä samantasoista osavuosikatsausta ja vuosikatsausta kuin arvopaperimarkkinoilla jo olevilta yhtiöiltä.

Julkisen yhtiön on laadittava kultakin yli kuuden kuukauden pituiselta tilikaudelta arvopaperimarkkinalain säännösten mukainen osavuosikatsaus joko kuudelta tai neljältä ja kahdeksalta ensimmäiseltä kuukaudelta. Vuosikatsaus on laadittava tilikauden 12 ensimmäiseltä kuukaudelta, jos yhtiön tilikautta on jatkettu. Osakeyhtiölakiin perustuva osavuosikatsaus eroaa arvopaperimarkkinalain osavuosikatsauksesta pääasiassa katsauksen julkistamisen suhteen. Osakeyhtiölain mukaan julkistaminen tapahtuu noudattaen soveltuvin osin tilinpäätöksen julkistamista koskevia säännöksiä. Lisäksi katsausten julkistamista koskevat määräykset antaa ja poikkeukset myöntää kirjanpitolautakunta, koska rahoitustarkastus valvoo arvopaperimarkkinoilla jo noteerattuja yhtiöitä.

Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus. Ehdotuksessa laajennetaan velvollisuus laatia konsernitilinpäätös koskemaan kaikkia julkisia yhtiöitä ja emoyhtiöitä, jotka jakavat varoja osakkeenomistajille, antavat 12 luvussa tarkoitetun rahalainan tai vakuuden taikka palauttavat pääomalainan pääomaa tai maksavat sen korkoa tai muuta hyvitystä (11 luku). Myös selvitystilassa olevan yhtiön on laadittava konsernitilinpäätös.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Mietintö ei sisällä vastaavaa ehdotusta. Julkisten osakeyhtiöiden osalta velvollisuus perustuu niitä koskevaan laajempaan tiedonantovelvollisuuteen. Käytännössä säännös ei lisää voittoa jakavan emoyhtiön velvollisuuksia, koska voimassa olevan lain voitonjakoa koskevan rajoituksen noudattaminen edellyttää jo nyt konsernitilinpäätöksen laatimista.

Omien osakkeiden ilmoittaminen tilinpäätöksessä. Voimassa olevasta laista poiketen yhtiön hallussa olevat omat ja emoyhtiön osakkeet saadaan ehdotuksen mukaan merkitä taseeseen, jos osake on arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena ja hankintamenoa vastaavaa määrää ei voida käyttää voitonjakoon (11 luku). Säännös rajoittuu vain julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin osakkeisiin, koska niiden arvo on luotettavimmin määriteltävissä. Tarkemmat tiedot tilikauden aikana lunastetuista, hankituista ja vastikkeetta saaduista sekä luovutetuista omista osakkeista annetaan toimintakertomuksessa tai sen liitteenä. Säännökset liittyvät yhtiön laajennettuun oikeuteen hankkia omia osakkeita, ja niiden tavoitteena on parantaa tilinpäätösinformaatiota ja helpottaa omiin osakkeisiin liittyvien hallussapito- ja luovutussäännösten noudattamisen seuraamista.

Suhde EY:n direktiiveihin. Säännökset täyttävät pääomadirektiivin vaatimukset.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Mietinnössä ei ehdotettu muutoksia omien osakkeiden merkitsemiseen taseessa.

Muu tiedonantovelvollisuus

Osakkeenomistajan kyselyoikeuden tehostaminen ja tiedonsaannin laajentaminen harvainyhtiössä. Yhtiökokouksessa käytettävää kyselyoikeutta (9 luku) ehdotetaan vahvistettavaksi siten, että yhtiön hallitus ei enää voi tilintarkastajaa kuulematta kieltäytyä antamasta tietoa, joka sen käsityksen mukaan saattaa aiheuttaa yhtiölle olennaista haittaa. Hallituksen on annettava tällainen osakkaan pyytämä tieto tilintarkastajille, jotka arvioivat tiedon vaikutusta tilintarkastuskertomukseen tai muuhun tilintarkastajan yhtiökokoukselle antamaan lausuntoon. Säännös vähentää hallituksen mahdollisuuksia perusteettomasti kieltäytyä tiedon antamisesta ja edistää päätöksenteon perustana olevan tiedon saamista yhtiöstä.

Esityksen mukaan osakkeenomistaja voi enintään kymmenen osakkeenomistajan harvainyhtiössä tutustua yhtiön kirjanpitoon ja muihin asiakirjoihin saadakseen tietoja kyselyoikeuden piiriin kuuluvista seikoista. Säännös laajentaa osakkeenomistajan tiedonsaantioikeuden yhtiökokouksen ulkopuolelle. Säännöksellä lähennetään jossakin määrin harvainyhtiöitä koskevaa sääntelyä avoimia ja kommandiittiyhtiöitä koskevaan sääntelyyn.

Kirjeissä ja lomakkeissa annettavat tiedot. Yhtiön yksilöimisen helpottamiseksi sen käyttämissä kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava rekisteriin merkitty toiminimi, kotipaikka, osoite ja kaupparekisterinumero sekä mahdollinen selvitystila (16 luku).

Suhde EY:n direktiiveihin. Säännös täyttää julkistamisdirektiivin vaatimukset.

Lunastusriitoja koskevien välitystuomioiden rekisteröiminen. Uuden välimiesmenettelystä annetun lain myötä välitystuomioiden tallettaminen alioikeuteen poistettiin. Osakeyhtiölakiin sisältyy velvollisuus saattaa tietyt lunastusriidat välimiesten käsiteltäviksi, jollei muusta voida sopia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että välimiesten on rekisteröitävä kaupparekisteriin lunastusriitoja koskevat välitystuomiot, jotka liittyvät sulautumiseen ja yhtiömuodon muuttamiseen julkisesta yksityiseksi yhtiöksi. Välitystuomioiden julkistaminen vaikuttaa lunastushinnan määrittelyä koskevien säännösten tulkintaan ja parantaa sitä kautta osakkeenomistajan oikeusturvaa.

Kaupparekisteriin merkittävien tietojen oikeellisuus. Yhtiön varainhankintaa koskevista ehdotuksista merkittävä osa lisää kaupparekisterin kautta julkistettavaa tietoa ja sen oikeellisuutta (2 ja 4 luku). Tällaisia ovat erityisesti säännökset, joiden mukaan vain täysin maksettu osakepääoma voidaan rekisteröidä ja riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto on liitettävä rekisteri-ilmoitukseen. Ehdotuksessa täsmennetään myös kaupparekisteriin perustajista annettavia tietoja.

3.2.9. Muut ehdotukset

Arvo-osuusjärjestelmään liitetyt osakkeet

Yhteistilillä olevat arvo-osuudet. Esityksessä ehdotetaan säännöstä, joka tekee mahdolliseksi yhteistilillä olevien arvo-osuuksien myymisen osakkeenomistajan lukuun (3 a luku). Säännöksellä helpotetaan arvo-osuusjärjestelmään siirtymisen loppuun saattamista. Yhteistilille kirjattuihin osakkeisiin liittyvä oikeus yhtiöstä jaettaviin varoihin ja oikeus osallistua osakepääoman korotuksiin aiheuttavat yhtiöille kustannuksia. Oikeudet vanhenevat toisistaan poikkeavien säännösten mukaisesti, mikä monimutkaistaa tilannetta.

Yhteistilille merkitään osakkeet, joita ei ole ilmoittautumispäivään mennessä toimitettu arvo-osuusrekisteriin omistusoikeuden kirjaamista varten. Ehdotuksen mukaan yhtiökokous voi päättää myydä yhteistilillä olevat tietyn osakelajin osakkeet, jos 99 prosenttia tämän lajin osakkeista on ilmoitettu rekisteröimistä varten. Myynti tapahtuu kuulutusmenettelyn jälkeen osakkeenomistajien lukuun. Ellei myynnistä saatuja varoja vaadita kymmenessä vuodessa kuuluttamisesta, varat lankeavat yhtiölle.

Ehdotetuilla säännöksillä pyritään turvaamaan osakkeenomistajan asema, ja säännöksistä ilmenevät periaatteet ja määräajat vastaavat rahastoantia koskevaa sääntelyä. Osakkeiden myynnin sääntelyllä pyritään siihen, ettei myynnillä voida vaikuttaa yhtiön omistusrakenteisiin.

Yhtiökokoukseen osallistumisen ratkaisevan määräpäivän siirto. Määräpäivää, joka ratkaisee oikeuden osallistua yhtiökokoukseen arvo-osuusjärjestelmään kuuluvassa yhtiössä, ehdotetaan siirrettäväksi kymmenennestä päivästä viidenteen päivään ennen yhtiökokousta. Samalla yhtiökokouskutsun lähettämistä koskeviin säännöksiin ehdotetaan poikkeusta, jonka mukaan kutsu on arvo-osuusjärjestelmään liitetyssä yhtiössä lähetettävä viimeistään seitsemän päivää ennen määräpäivää. Säännöksellä pyritään siihen, että hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajilla on kaikissa tilanteissa mahdollisuus rekisteröidä omistuksensa ja siten osallistua yhtiön hallintoon.

Merkintäoikeuksien myynti, rahastoanti ja maksamalla tapahtuva merkintä. Ehdotettujen säännösten nojalla yhtiökokous voi osakeannista päättäessään määrätä, että osakkeet merkitään maksamalla tai että yhtiö myy mahdolliset ylimääräiset merkintäoikeudet, jotka eivät riitä osakkeen merkintään, ja rahat tilitetään osakkaille. Rahastoanti voidaan toteuttaa myös siten, että merkintäoikeuksia vastaava määrä osakkeita merkitään kullekin arvo-osuustilille ilman osakkeenomistajan erityistä tahdonilmaisua.

Säännöksillä annetaan yhtiöille mahdolli-

suus alentaa osakepääoman korotuksissa yhtiölle ja merkitsijälle aiheutuvia kustannuksia käyttämällä hyväksi arvo-osuusjärjestelmän ominaisuuksia. Säännöksillä pyritään turvaamaan osakkeenomistajien asema.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Toimikunta ei esittänyt muutoksia arvo-osuusjärjestelmää koskeviin säännöksiin.

Yhtiön johto ja edustaminen

Yhtiön johto. Säännökset yhtiön hallinnon järjestämisestä niin sanotuissa suurissa yhtiöissä ehdotetaan koskemaan yhtiöitä, joiden osakepääoma on yli 500 000 markkaa (8 luku). Muutoksen tavoitteena on kohdistaa sääntely julkisiin yhtiöihin sekä sellaisiin yksityisiin yhtiöihin, joiden osakepääoma vastaa vaatimusta julkisten yhtiöiden vähimmäisosakepääomasta. Säännökset koskevat hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan asettamista sekä hallituksen jäsenten lukumäärää.

Yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäseneltä sekä varajäseneltä, toimitusjohtajalta, tämän sijaiselta sekä tilintarkastajalta ja varatilintarkastajalta on ennen tehtävään valitsemista saatava siihen kirjallinen suostumus (8 luku). Suostumuksen vaatimisella pyritään estämään rekisterikäytännössä ilmenneitä väärinkäytöksiä.

Edustajan tekemän oikeustoimen sitovuus. Yhtiön vastuuta edustajan tekemistä oikeustoimista ehdotetaan muutettavaksi. Lakiin ehdotetaan säännöksiä myös sellaisten oikeustoimien sitovuudesta, jotka edustaja on tehnyt kelpoisuutensa ylittäen (8 luku). Ehdotuksen mukaan edustajan yhtiön puolesta tekemä oikeustoimi ei sido yhtiötä, jos edustaja on toiminut vastoin osakeyhtiölaissa olevaa kelpoisuuden rajoitusta tai sellaista lakiin perustuvaa ja kaupparekisteriin merkittyä rajoitusta, jonka mukaan kahdella tai useammalla henkilöllä on vain yhdessä oikeus kirjoittaa toiminimi. Oikeustoimi ei sido yhtiötä myöskään silloin, jos edustaja on ylittänyt toimivaltansa ja yhtiö osoittaa sen, johon oikeustoimi kohdistui, tienneen tai pitäneen tietää ylityksestä. Toimivaltaa koskevien rajoitusten rekisteröimistä ja kuuluttamista ei sellaisenaan vielä pidetä riittävänä osoituksena kolmannen henkilön tietoisuudesta.

Suhde EY:n direktiiveihin. Julkistamisdirektiivin mukaan kolmatta henkilöä vastaan ei voida vedota sellaiseen yhtiön toimielimen toimivallan vastuun rajoitukseen, joka perustuu yhtiöjärjestykseen tai yhtiön toisen toimielimen päätökseen, vaikka rajoitus olisi julkistettu. Muissa jäsenvaltioissa on katsottu, että sopimusoikeudelliset säännökset voivat kuitenkin rajoittaa oikeustoimen sitovuutta yhtiötä kohtaan muun muassa silloin, kun vastapuoli on ollut vilpillisessä mielessä. Osakeyhtiölakiin ehdotetaan otettavaksi samaan lopputulokseen johtava nimenomainen säännös. Direktiivin mukaisesti ehdotuksessa rajoitetaan kuitenkin yhtiön mahdollisuutta vedota pelkästään toimivaltaa koskeviin kuulutettuihin kaupparekisterimerkintöihin.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Mietinnössä ei ehdotettu säännöstä toimivallan ylittäen tehtyjen oikeustoimien sitovuudesta.

Yhtiökokous

Erityinen valtuutusmenettely. Säännöksillä valtuutusmenettelystä (9 luku) pyritään alentamaan osakkaalle yhtiökokoukseen osallistumisesta aiheutuvia kustannuksia ja siten lisäämään osakkeenomistajien halukkuutta osallistua päätöksentekoon. Ehdotetussa valtuutusmenettelyssä yhtiö vastaa itse menettelyn kustannuksista, ja valtuutettuna voi toimia myös yhtiön hallitus. Menettelyssä pyritään turvaamaan osakkeenomistajan mahdollisuus tehdä päätösehdotuksia sekä takaamaan niille tasavertainen asema hallituksen ehdotusten kanssa.

Valtuutusmenettely tunnetaan jo vanhastaan osakeyhtiölaissa. Toisin kuin esimerkiksi niin sanotussa postiäänestyksessä valtuutukseen perustuvassa osallistumisjärjestelmässä asiamiehellä on mahdollisuus ja velvollisuus muuttuneessa tilanteessa toimia yhtiökokouksessa osakkeenomistajan edun mukaisesti, vaikka se merkitsisi poikkeamista annetusta ohjeesta. Ennen yhtiökokousta tehdyt valtuutukseen liittyvät toimet eivät myöskään ole osa yhtiökokousta, eivätkä siten perusteita pätemättömyys- tai mitättömyyskanteille.

Erot osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön. Toimikunta ei ehdottanut erityistä valtuutusmenettelyä vaan varsin suppeasti säänneltyä postiäänestysjärjestelmää.

Lakiin ei ehdoteta mietintöön sisältynyttä ehdotusta, jonka mukaan osakkeenomistajat voivat yksityisessä osakeyhtiössä yksimielisinä tehdä päätöksiä yhtiökokousta pitämät-

tä. Säännös ei vaikutuksiltaan olennaisesti poikkeaisi yhtiökäytännöstä, joka on mahdollistanut tällaisten yksimielisten päätösten tekemisen.

Äänestysmääräykset. Lakiin ehdotetaan säännöstä, jolla estetään osakkeiden suurinta mahdollista äänivaltaeroa koskevan säännöksen kiertäminen niin sanotuilla äänestysmääräyksillä. Säännöksen mukaan osakkeenomistajan osakkeiden äänimäärä ei saa olla suurempi kuin 20 kertaa se äänimäärä, jonka toisella osakkeenomistajalla oleva sama osakemäärä tuottaa.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Julkistalous

Esityksen mukaan patentti- ja rekisterihallitukselle tulee lisää tehtäviä. Ensinnäkin virastolle tulevien ilmoitusten määrä kasvaa tilinpäätösasiakirjojen toimittamisvelvollisuuden laajentuessa koskemaan kaikkia osakeyhtiöitä. Ilmoitusvelvollisuuden täyttämisen tehostamiseksi lakiin ehdotettu uhka siitä, että laiminlyönti voi johtaa yhtiön asettamiseen selvitystilaan rekisteriviranomaisen aloitteesta, vaatii ilmoitusvelvollisuuden täyttämisen valvomista ollakseen tehokas. Valvonta voidaan suorittaa käyttämällä hyväksi patentti- ja rekisterihallituksen automaattista tietojen käsittelyä, mikä kuitenkin edellyttää patentti- ja rekisterihallituksen tietojärjestelmien edelleen kehittämistä. Toiseksi rekisteriviranomaiselle ehdotetaan uusia osakepääoman alentamiseen ja yhtiörakenteiden muutoksiin liittyviä tehtäviä. Lupaa osakepääoman alentamiseen, sulautumiseen, jakautumiseen ja yhtiötyypin muuttamiseen haetaan ehdotuksen mukaan rekisteriviranomaiselta eikä tuomioistuimelta. Näiden lupahakemusten määrä ei kuitenkaan ole vuositasolla merkittävä.

Tilinpäätösasioiden määrän moninkertaistuminen edellyttää patentti- ja rekisterihallituksen henkilöresurssien lisäämistä varsinkin siirtymävaiheessa huolimatta tietojärjestelmän kehittämisestä. Asiantuntijavoimien lisäystä tarvitaan myös, jotta uudentyyppiset lupahakemukset sekä erityisesti aikaisempaa monimuotoisemmat osakepääomaan liittyvät ilmoitukset voidaan käsitellä asianmukaisesti ja joustavasti. Siirtymäkautena, joka lienee kolmesta viiteen vuotta, lisäystä tarvittaneen vuosittain kahdeksasta kymmeneen henkilöä. Vuosittainen lisäys palkkakustannuksiin vaihdellee miljoonasta puoleentoista miljoonaan markkaan.

Tietojärjestelmän muuttamisen ja kehittämisen vastaamaan osakeyhtiölain muutoksia arvioidaan vaativan seitsemän miljoonaa markkaa. Tämä meno kohdistuu muutosten koko voimaanpanokaudelle. Arviossa on otettu huomioon ehdotukseen sisältyvät siirtymäajat.

Patentti- ja rekisterihallitus on ollut nettobudjetoitu virasto vuodesta 1994 alkaen. Nettobudjetoituna virastona se pystyy rahoittamaan muutoksista sekä tarvittavista lisävoimista aiheutuvat kustannukset maksullisen palvelutoiminnan tuloilla valtion budjettitaloutta rasittamatta. Muutoksien ei arvioida johtavan nykyisten käsittelymaksujen korotuksiin.

Vastaavasti kuin edellä mainitut hakemusasiat lisäävät rekisteriviranomaisen tehtäviä, ne myös vähentävät tuomioistuinten voimassa olevan lain mukaisia tehtäviä. Julkistaloudellisia kokonaiskustannuksia vähentää lisäksi se, että eniten työtä aiheuttavasta vaiheesta eli velkojille edellä mainituissa tilanteissa toimitettavista ilmoituksista vastaa ehdotuksen mukaan hakija eikä viranomainen.

Kotitaloudet

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia kotitalouksiin.

Elinkeinoelämä

Esityksellä on yhtäältä eräitä yhtiöiden välittömiä kustannuksia lisääviä, mutta toisaalta niiden välillisiä kustannuksia vähentäviä vaikutuksia. Välittömiä kustannuksia aiheuttaa ensi sijassa yksityisille osakeyhtiöille asetettu vähimmäisosakepääomaa koskeva vaatimus. Ehdotuksen mukaan myös ennen lain voimaantuloa perustettujen yhtiöiden on korotettava osakepääomansa vähintään 50 000 markkaan viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Veroviranomaisten mukaan alle 50 000 markan osakepääoma oli vuonna 1994 noin 48 000 toimivalla osakeyhtiöllä. Osakepääoman korotus toisaalta parantaa yhtiöiden vakavaraisuutta, mikä alentaa jonkin verran muiden rahoittajien riskiä ja siten rahoituksen kustannuksia.

Toiseksi yhtiöiden kustannuksia lisää tie-

donantovelvollisuuden laajentaminen, erityisesti julkisille yhtiöille ehdotettu velvollisuus laatia osavuosikatsaus. Koska arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yhtiöiden on jo nyt laadittava osavuosikatsaus, ei tämä velvollisuus todennäköisesti koske kuin pientä joukkoa yhtiöitä, jotka haluavat muuttua julkiseksi yhtiöksi ilman, että niiden osake tai muu arvopaperi samalla saatetaan julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Tilinpäätöstietojen toimittaminen rekisteriviranomaiselle ei aiheuta yhtiöille varteenotettavia lisäkustannuksia. Sen sijaan riippumattoman asiantuntijan käyttäminen saattaa yksittäistapauksissa lisätä yhtiön perustamiskuluja ja osakepääoman korotuksesta aiheutuvia kustannuksia.

Välillisesti ehdotus vähentää elinkeinoelämän kustannuksia lähinnä kolmella tavalla. Ensinnäkin rahoitusvaihtoehdot lisääntyvät, mikä tekee osakeyhtiölle mahdolliseksi rahoituksen hankkimisen tavalla, jonka se arvioi itselleen edullisimmaksi. Toiseksi tiedonantovelvollisuuden laajentaminen parantaa mahdollisuuksia luotettavaan ja tehokkaaseen luottotietotoimintaan, mikä on omiaan vähentämään ennalta luottotappioiden syntymistä. Kolmanneksi jako julkisiin ja yksityisiin osakeyhtiöihin selkeyttää järjestäytyneiden arvopaperimarkkinoiden asemaa ja lisää luottamusta arvopaperimarkkinoihin, mikä puolestaan tarjoaa julkisille yhtiöille paremmat mahdollisuudet kerätä pääomaa markkinoilta.

4.2. Henkilöstö- ja organisaatiovaikutukset

Ehdotukset kaikkien osakeyhtiöiden tilinpäätöstietojen toimittamisesta rekisteriviranomaiselle ja eräiden lupahakemusten käsittelyn siirtämisestä tuomioistuimilta rekisteriviranomaisille vaikuttavat patentti- ja rekisterihallituksen henkilöstön määrään sekä toimitila-, kalusto- ja laitehankintoihin.

Esityksen arvioidaan siirtymäaikana moninkertaistavan tilinpäätösasioiden ja kaksinkertaistavan muiden kaupparekisteriin tehtävien ilmoitusten lukumäärän. Uudet tiedot kuten tilintarkastajien ja tilikausien rekisteröimisvelvollisuus koskevat kaikkia kaupparekisteriin merkittyjä yhtiöitä. Yhtiöiden määrän uskotaan kuitenkin jatkossa olennaisesti pienentyvän, koska tilinpäätösten toimittamisen laiminlyönti johtaa yhtiön asettamiseen selvitystilaan.

5. Asian valmistelu

5.1. Osakeyhtiölakitoimikunta 1990

Osakeyhtiölakitoimikunta 1990 antoi mietintönsä marraskuussa 1992. Toimikunnan ehdotukset perustuivat sekä kotimaiseen muutostarpeeseen että ETA-sopimuksen voimaan saattamiseen. Toimikunta katsoi, että voimassa oleva osakeyhtiölaki on perusrakenteeltaan riittävän kattava ja vastaa edelleen ajan vaatimuksia. Tämän vuoksi toimikunta pitikin mahdollisena, että sen tekemät ehdotukset tehdään muutoksina ja lisäyksinä voimassa olevaan osakeyhtiölakiin, vaikka lukumääräisesti muutoksia olikin paljon.

Mietinnössä ehdotettiin merkittäviä periaatteellisia muutoksia osakeyhtiölakiin, täysin uutta sääntelyä sekä suuri joukko pienempiä muutoksia. Valtaosa ehdotuksista perustui tarpeeseen mukauttaa osakeyhtiölaki vastaamaan EY:n yhtiöoikeudellisia direktiivejä. Tärkeimmät periaatteelliset ehdotukset koskivat osakeyhtiöiden jakoa yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin sekä alkuajan henkilökohtaista vastuuta tietynlaisissa yksityisissä osakeyhtiöissä. Näiden lisäksi merkittävinä muutosehdotuksina voidaan pitää ehdotusta konsernin määritelmästä ja yhtiökokouksen osakelajikohtaisesta äänestyksestä tietyissä asioissa. Täysin uudet säännösehdotukset koskivat muun muassa yhtiön rahoitusvälineitä (äänioikeudeltaan rajoitettu osake, pääomalaina), omien osakkeiden kauppaa ja yhtiön jakautumista. Muut toimikunnan ehdotukset koskivat muun muassa osakepääoman maksua apportti mukaan lukien, erilajisia osakkeita, optio-oikeuksia, fuusiota, voitonjakokelpoisten varojen käyttöä ja pakkoselvitystilaa.

Toimikunta oli tiiviisti yhteydessä Ruotsin ja Norjan vastaaviin toimikuntiin. Muun muassa tavoitteiden erilaisuudesta johtuen tällä kertaa ei edes pyritty yhteispohjoismaiseen lainsäädäntöön.

5.2. Lausunnot

Osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietinnöstä pyydettiin vuoden 1993 alkupuolella lausunnot lähes viideltäkymmeneltä taholta, jotka edustivat lähinnä viranomaisia, tiedeyhteisöjä, työmarkkinatahoja, teollisuutta ja kauppaa, pankkeja, vakuutusyhtiöitä, tilintarkastusyhteisöjä, yrittäjiä sekä asianajajia.

Lausunnonantajien suhtautuminen toimi-

kunnan ehdotuksiin oli pääosin myönteinen. Suurinta huomiota sai ehdotus vasta perustetun osakeyhtiön osakkeenomistajien ja johdon määräaikaisesta henkilökohtaisesta vastuusta yhtiön veloista. Ehdotusta kannattivat pääasiassa viranomaiset muiden lausunnonantajien vastustaessa sitä. Vastustajien mielestä ehdotettu sääntely oli osakeyhtiön perusperiaatteiden vastainen, kohtuuttoman ehdoton ja samalla helposti kierrettävissä. Lisäksi ehdotuksen katsottiin vähentävän ammattijohtajien ja -konsulttien halukkuutta perustettavien yhtiöiden johtotehtäviin.

Useat lausunnonantajat uskoivat monien muutosehdotusten vaikuttavan myönteisesti arvopaperimarkkinoihin ja kannattivat rahoitusvälineiden monipuolistamista. Tiedonantovelvollisuuden laajentamista ja tehostamista sekä osakkeenomistajien vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä pidettiin hyvänä. Osakeyhtiölain uudistamista kansainvälistä lainsäädäntöä ja käytäntöä vastaavaksi kannatettiin.

Lain rakenteesta esitetyt huomautukset jakaantuivat niihin, jotka kannattivat yhtä osakeyhtiölakia, ja niihin, joiden mukaan julkisista osakeyhtiöistä olisi annettava oma lakinsa. Lain voimaantulon osalta toivottiin lakiehdotuksen kiireellistä käsittelyä ja pikaista voimaan saattamista. Toisaalta korostettiin sitä, että yrityksille tulee jättää riittävästi aikaa sopeutua muutoksiin ja että ehdotuksista aiheutuvat muutokset rekisteriin tulee saada hoidetuiksi sujuvasti.

Lausunnoista on laadittu tiivistelmä (oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu 6/1993).

5.3. Jatkovalmistelu

Ehdotusta hallituksen esitykseksi on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä, mutta valmistelun aikana on järjestetty kaksi laajaa kuulemistilaisuutta. Lisäksi jatkovalmistelussa on kuultu keskeisimpiä viranomaisia ja muita asiantuntijoita sekä otettu huomioon kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmän ehdotuksia.

Koska lausunnonantajat suhtautuivat ristiriitaisesti ehdotettuun alkuajan vastuuseen, oikeusministeriössä pidettiin loppusyksyllä 1993 laaja kuulemistilaisuus, jossa esitettiin vaihtoehtoja toimikunnan tärkeänä pitämien velkojiensuojanäkökohtien toteuttamiseksi. Vaihtoehdoksi alkuajan vastuulle ehdotettiin pakkoselvitystilasäännösten kiristämistä ja 50 000 markan vähimmäisosakepääomaa koskevan vaatimuksen ulottamista myös vanhoihin yhtiöihin.

Marraskuussa 1993 kauppa- ja teollisuusministeriö asetti työryhmän (oma pääoma -työryhmä), jonka tuli selvittää, mitä Suomen sisäisiä ja kansainvälisiä muutostarpeita kohdistuu kirjanpitolain ja osakeyhtiölain mukaisiin oman pääoman määritelmiin sekä jakokelpoisten varojen määritelmiin ottaen huomioon kirjanpitolain ja osakeyhtiölain vuoden 1993 alusta voimaan tulleet muutokset sekä osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n ehdottamat muutokset osakeyhtiölakiin. Työryhmä ehdotti raportissaan (kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 6/1994) muun muassa, että osakeyhtiön taseen oman pääoman ryhmittelyä muutetaan siten, että sidotun oman pääoman eräksi merkitään erityinen emissiovoittorahasto. Lisäksi osakeyhtiölain voitonjakosäännöksissä ehdotettiin otettavaksi huomioon yhtiön taloudellinen asema ja toiminnan jatkuvuus. Työryhmä ehdotti myös säännöksiä osakeyhtiölakitoimikunnan ehdottamasta pääomalainasta.

Vuoden 1995 syksyllä lähinnä teollisuuden ja pankkien taholta esitettiin, että osakeyhtiölakiin tulisi ottaa osakelajikohtaista äänestystä koskevia säännöksiä vain siltä osin, kuin ne ovat välttämättömiä direktiivien voimaansaattamiseksi. Samassa yhteydessä lähinnä pankkien taholla pidettiin tarpeellisena helpottaa osakelajien yhdistämistä. Marraskuussa 1995 järjestettiin laaja kuulemistilaisuus, jossa kannatettiin sitä, että varainhankinnasta tulisi voida päättää ilman osakelajikohtaista äänestystä. Muiden osakelajikohtaista äänestystä edellyttävien päätösten osalta korostettiin sitä, että laissa ei tulisi olla päätöksentekoa kohtuuttomasti vaikeuttavia säännöksiä.

Esitys vastaa pääperiaatteiltaan osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n ehdotusta. Toimikunnan ehdottamaa säännöstä yhtiön perustajien, osakkeenomistajien ja johdon henkilökohtaisesta alkuajan vastuusta ei kuitenkaan esitetä. Sen sijaan esitetään velkojia suojaavien selvitystilasäännösten tiukentamista ja 50 000 markan vähimmäisosakepääomaa koskevan vaatimuksen ulottamista kaikkiin yhtiöihin viiden vuoden siirtymäajalla. Toimikunnan ehdotuksesta poiketen esitetään, ettei osakelajikohtainen äänestys koskisi osakepääoman korotusta. Varojen jakoa koskevia säännöksiä on täsmennetty ja

yhdenmukaistettu toimikunnan esityksessä ehdotetusta. Lisäksi sulautumisessa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille maksettavan vastikkeen määrittämisen osalta esitys poikkeaa toimikunnan ehdotuksesta. Yksityiskohtaisemmin eroja käsitellään yleisperustelujen asianomaisissa kohdissa. Oma pääoma -työryhmän ehdotusten pohjalta esitetään ylikurssirahaston lisäämistä osakeyhtiön sidotun oman pääoman eräksi. Osittain työryhmän ehdotukseen perustuu esitys pääomalainan merkisemisestä erillisenä eränä sidottuun omaan pääomaan.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1. Riippuvuus muista esityksistä

Tämän esityksen siirtymäsäännösten mukaan myös ennen lain voimaantuloa perustetun yksityisen osakeyhtiön on korotettava osakepääomansa vähintään 50 000 markkaan viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jos yhtiön osakepääomaa ei viidessä vuodessa lain voimaantulosta koroteta eikä yhtiötä ole asettu selvitystilaan, se voi ehdotukseen sisältyvän pääsäännön mukaan jatkaa toimintaansa muuttumalla avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi. Jos yhtiössä on vain yksi osakas, tämä voi myös jatkaa yhtiön toimintaa rekisteröitymällä yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi. Muussa tapauksessa yhtiö on asetettava selvitystilaan.

Siirtymäsäännösten mukaan selvitystilaan asettamista koskevista määräajoista, asettamiseen liittyvistä hallituksen velvollisuuksista, yhtiömuodon muuttamiseen tarvittavasta rekisteriviranomaisen luvasta ja yhtiömuodon muutoksen voimaantulosta säädetään erikseen lailla. Näiden säännösten valmistelu ei ole ollut tarkoituksenmukaista tässä vaiheessa ottaen huomioon, että tähän esitykseen sisältyy EY:n säädösten voimaan saattamiseksi ehdotettuja muutoksia ja että pääomaan liittyvää siirtymäaikaa on viisi vuotta. Valmistelu vaatii tarkempia selvityksiä yhteistyössä patentti- ja rekisterihallituksen kanssa, jotta säännöksissä voidaan ottaa huomioon selvitystilaan asettamisen vaatimukset tietojenkäsittelyjärjestelmille. Tässä yhteydessä on myös tutkittava mahdollisuus muutoin kehittää selvitystilaan asettamista koskevia säännöksiä.

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laiksi sijoituspalveluyrityksistä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 7/1996 vp). Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yleinen sijoituspalveluyrityksiä koskeva laki ja samassa yhteydessä kumottavaksi laki arvopaperinvälitysliikkeistä (499/89). Esitykseen sisältyvä sijoituspalveluryrityksen liiketoimintaa koskeva säännös on kirjoitettu siten, että sen mukaan sijoituspalveluyritys ei voisi hoitaa tässä esityksessä tarkoitetun yksityisen osakeyhtiön arvopapereita koskevia toimeksiantoja. Säännösehdotuksessa käytetty sijoituspalvelun ja arvopaperin käsitteet koskevat vain tämän esityksen mukaisia julkisen osakeyhtiön arvopapereita. Sijoituspalveluja koskevassa esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi arvopaperimarkkinalain 3 luvun 13 §:ää. Jos sijoituspalveluja koskevan esityksen tarkoittamat lait hyväksytään ennen tämän esityksen muutosehdotuksia, tässä esityksessä lisättäväksi ehdotettu arvopaperimarkkinalain 3 luvun 13 §:n 2 momentti on lisättävä uusittuun pykälään.

6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Suomen liittymistä Euroopan unioniin koskevassa sopimuksessa ei ole EY:n yhtiöoikeudellisia säädöksiä koskevia määräyksiä siirtymäajoista, minkä vuoksi useat tähän esitykseen sisältyvistä muutosehdotuksista olisi tullut saattaa voimaan jo vuoden 1995 alusta.

6.3. Esityksen ulkopuolelle jääviä kysymyksiä

Ehdotus ei sisällä täysin uusia säännöksiä ristiinomistuksesta, samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden välisestä vastuusta eikä vastuun samastamisesta. Viimeaikaiset konkurssit ja saneeraukset, joihin on joutunut kansantalouden kannalta merkittäviin konserneihin kuuluvia yhtiöitä, ovat osoittaneet, että sääntelyn tarvetta on edelleen. Sääntelyvaihtoehtojen selvittäminen voidaan aloittaa lähiaikoina.

Ehdotuksen mukaisen konsernisääntelyn tehokkuus voidaan varmistaa vain sääntelemällä osakeyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan muun yhteisön kuin osakeyhtiön voitonjakoa. Tätä koskevan sääntelyn valmistelu on tarkoitus aloittaa tämän esityksen antamisen jälkeen.

Myöskään ei esitetä uusiin vastuujärjestel-

miin ja oikeussuojakeinoihin perustuvia säännöksiä yhtiön ja konsernin hallinnon järjestämisestä. Taloudellinen lama, talousrikollisuuden lisääntyminen ja kansainvälinen kehitys ovat osoittaneet, että myös tältä osin on selvitettävä tarve sääntelyn tarkistamiseen.

Esitys ei sisällä voitonjakokelpoisten varojen määritelmää koskevia ehdotuksia oma pääoma -työryhmän ehdottamassa laajuudessa. Työryhmän ehdotuksen saaman ristiriitaisen palautteen vuoksi ehdotus vaatii jatkovalmistelua, johon on tarkoitus ryhtyä lähiaikoina. Määritelmällä on merkitystä osakeyhtiölain varojenjakosäännösten soveltamisessa, ja sen uudelleenmuotoilu liittyy myös vireillä olevaan kirjanpitolainsäädännön uudistushankkeeseen, jossa on tarkoitus selvittää, miltä osin osakeyhtiölaissa edelleen olevia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä tulisi siirtää kirjanpitolakiin. Tässä hankkeessa on toisaalta tarkoitus selvittää, miten EY:n direktiivien sallimat helpotukset tiedonantovelvollisuudesta tulisi ulottaa pieniin yrityksiin yritystoiminnan hallintokulujen vähentämiseksi ja muiden kilpailuedellytysten turvaamiseksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Osakeyhtiölaki

1 luku. Yleisiä säännöksiä

Lain 1 luvussa säädetään osakeyhtiön tunnusmerkeistä ja lain soveltamisalasta sekä määritellään osakeyhtiöoikeudellinen konserni. Lukuun ehdotetaan tehtäväksi kolme merkittävää muutosta sekä lisättäväksi yksi uusi määritelmä. Ensinnäkin osakeyhtiöt jaettaisiin yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin. Luvusta kävisi ilmi myös jaon tärkein seuraus eli kielto käydä yksityisen osakeyhtiön arvopapereilla kauppaa arvopaperimarkkinoilla. Kieltoa täydentää velvollisuus kertoa vaihdantarajoituksesta silloin, kun tarjotaan yksityisen osakeyhtiön arvopapereita yleisölle. Toiseksi vähimmäisosakepääomaa ehdotetaan korotettavaksi. Kolmanneksi laajennettaisiin konsernin määritelmää, mikä johtaa niiden osakeyhtiölain säännösten sisällön muuttumiseen, joissa käytetään konsernin käsitettä. Uutena määritelmänä lakiin otettaisiin yhtiön lähipiirin käsite. Voimassa olevassa laissa on lähes samanlainen luettelo lähipiiriin kuuluvista henkilöistä 4 ja 12 luvussa.

Osakeyhtiöiden jakoon yksityisiin ja julkisiin yhtiöihin sekä vähimmäisosakepääoman muutokseen liittyy siirtymäsäännös.

1 §. Osakeyhtiölain soveltamisalaa koskevassa säännöksessä ehdotetaan tehtäväksi jako yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin sekä säädettäväksi yhtiöiden vähimmäisosakepääomasta. Lisäksi ehdotetaan, että osakeyhtiön osakepääomaa ei enää tarvitse jakaa useammaksi osakkeeksi. Muut pykälään ehdotetut muutokset ovat näistä johtuvia teknisiä korjauksia ja säännöksen kielen ajanmukaistamista.

Pykälän *1 momentin* mukaan laki koskee edelleen kaikkia osakeyhtiöitä, jollei erikseen toisin säädetä. Osakeyhtiölakia sovelletaan edelleen taustalakina myös erityislainsäädännön alaisiin osakeyhtiöihin, kuten asunto-osakeyhtiöihin ja osakeyhtiömuotoisiin luottolaitoksiin sekä vakuutusyhtiöihin. Yksityisiä osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä sovelletaan taustalakina kaikkiin niihin erityislainsäädännön alaisiin osakeyhtiöihin, joihin ei erityislaissa todeta sovellettavan julkisia osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä. Tämä seuraa siitä, että ennen lain voimaantuloa perustetut yhtiöt ovat siirtymäsäännöksiin sisältyvän pääsäännön mukaan yksityisiä osakeyhtiöitä, jotka voivat muuttua julkisiksi osakeyhtiöiksi vain noudattamalla ehdotetun 17 luvun mukaista menettelyä. Säännöksen soveltaminen vain jompaankumpaan yhtiötyyppiin käy ilmi säännöksestä itsestään.

Julkisen ja yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomasta säädetään *3 momentissa*. Yksityisellä osakeyhtiöllä on oltava vähintään 50 000 markan ja julkisella vähintään 500 000 markan osakepääoma. Yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomaa koskeva vaatimus ulotetaan siirtymäsäännöksellä koskemaan myös ennen lain voimaantuloa perustettuja osakeyhtiöitä viiden vuoden siirtymäajalla.

Koska osakeyhtiön voi perustaa ja omistaa yksi henkilö, enää ei ole pidetty tarpeellisena vaatia, että osakepääoma jaetaan useampaan osakkeeseen, vaan sitä koskeva säännös ehdotetaan poistettavaksi. Sen sijaan 3 momentissa säädetään edelleen, että osakkeiden tulee olla samanmääräisiä, jos osakepääoma jakautuu useampaan osakkeeseen.

Ehdotettu julkisen yhtiön osakepääomavaatimus perustuu osittain pääomadirektiivin 6 artiklaan.

2 §. Ehdotetusta pykälästä käy ilmi yksityisen ja julkisen osakeyhtiön välinen merkittävin toiminnallinen eroavaisuus, kielto ottaa yksityisen osakeyhtiön arvopapereita julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Yhdessä arvopaperimarkkinalakiin ehdotetun soveltamisalaa koskevan rajauksen kanssa säännöksellä pyritään toteuttamaan jako sellaisiin osakeyhtiöihin, joiden arvopaperit voivat olla kaupankäynnin kohteena julkisilla arvopaperimarkkinoilla, ja sellaisiin osakeyhtiöihin, joiden on hankittava rahoituksensa muulla tavoin. Välillisesti kielto vaikuttaa myös arvopapereiden ensimarkkinoihin.

Pykälässä ei rajoiteta yksityisen osakeyhtiön arvopaperin omistajan oikeutta luovuttaa arvopaperia edelleen, mutta asetetaan erityinen ilmoitusvelvollisuus sille, joka tarjoaa tällaisia arvopapereita yleisölle. Tarjouksesta on käytävä ilmi, että tarjotut arvopaperit eivät voi olla arvopaperimarkkinoilla kaupankäynnin kohteena. Ilmoitusvelvollisuudella pyritään varmistamaan, että yleisön keskuudessa tiedostettaisiin jako eri osakeyhtiötyyppeihin ja sen seuraukset, ja samalla vähennettäisiin mahdollisuuksia luoda kiellettyjä jälkimarkkinoita. Mainittua kieltoa ja ilmoitusvelvollisuutta ei sovellettaisi niin sanottuihin kulutusosuustoiminnallisiin osakeyhtiöihin.

Pykälän *1 momentissa* kielletään ottamasta yksityisen osakeyhtiön arvopapereita arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan menettelyn kohteeksi. Arvopaperilla tarkoitetaan säännöksessä niitä arvopaperimarkkinalain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita, joita osakeyhtiö voi laskea liikkeeseen. Kielto ottaa kaupankäynnin kohteeksi koskee oman ja vieraan pääoman ehtoisia arvopapereita, kuten osakkeita ja velkakirjoja sekä näiden yhdistelmiä, kuten vaihtovelkakirjoja. Lain 4 lukuun ehdotetaan säännöksiä, joiden mukaan yhtiö voi antaa myös optio-oikeuksia, joihin ei liity lainaosuutta. Myös nämä kuuluvat tässä tarkoitetun kiellon piiriin.

Arvopaperilla käydään arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:n mukaan julkisesti kauppaa, jos arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi arvopaperipörssissä taikka sellaisessa arvopaperinvälittäjän tai välittäjien yhteisön järjestämässä menettelyssä, joka perustuu sitoviin osto- ja myyntitarjouksiin, taikka jos arvopaperista on tehty kurssivälityssopimus. Arvopaperimarkkinalakiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan yksityisen osakeyhtiön arvopaperit eivät kuulu arvopaperimarkkinalain soveltamisalaan. Tästä seuraa, että yksityisen osakeyhtiön arvopaperia ei voida ottaa arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun varsinaisen arvopaperipörssi- tai sopimusmarkkinatoiminnan taikka muun julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Selvyyden vuoksi ehdotetaan, että tämä merkittävin yksityisen ja julkisen osakeyhtiön välinen ero käy ilmi myös osakeyhtiölaista.

Arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua julkista kaupankäyntiä vastaavalla menettelyllä tarkoitetaan menettelyä, jota pidettäisiin arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettuna julkisena kaupankäyntinä, jos sitä harjoitettaisiin julkisen osakeyhtiön liikkeeseen laskemilla arvopapereilla. Käytännössä ehdotus merkitsee sitä, että yksityisen osakeyhtiön arvopaperia ei voida ottaa pörssinomaisesti järjestetyn eikä sitä muistuttavan muun julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Myöskään ei voida tehdä sopimusta, jossa sitoudutaan jatkuvasti antamaan yksityisen osakeyhtiön arvopaperista sitovia osto- ja myyntitarjouksia.

Kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain (772/88) mukaan muille kuin elinkeinonharjoittajille ei saada tarjota muita kuin tuossa laissa tarkoitettuja vakioituja optioita ja termiinejä (1 luvun 1 §). Vakioiduilla johdannaissopimuksella tarkoitetaan laissa optiota tai termiiniä, jonka ehdot on määritelty optioyhteisön säännöissä. Tällaisen vakioidun option tai termiinin kohde-etuutena voi olla vain osake, joka on otettu pörssilistalle, tai velkasitoumus, jolle käytävän kaupan laajuus ja kaupankäyntimenettely huomioon ottaen syntyy luotettava kurssi (3 luvun 2 §). Yksityisen osakeyhtiön liikkeeseen laskema arvopaperi ei edellä olevan perusteella voi myöskään olla laissa tarkoitetun vakioidun johdannaissopimuksen kohde-etuutena.

Pykälän *2 momenttiin* sisältyvän poikkeuksen mukaan osuustoiminnallisten yksi-

tyisten osakeyhtiöiden kulutushyödykkeisiin oikeuttavia arvopapereita voidaan ottaa julkista kaupankäyntiä vastaavan menettelyn kohteeksi, jos yhtiön liiketoiminta rajoittuu kulutushyödykkeiden tarjoamiseen ja tarjonta kohdistuu pääasiassa mainittujen arvopaperien haltijoille. Yhtiöiden kulutushyödykkeisiin oikeuttavilla arvopapereilla voidaan käydä kauppaa siten, että säännöllisessä huutokauppamenettelyssä vahvistetaan niille hinta.

Osuustoiminnallisena osakeyhtiönä voidaan pitää yhtiötä, jonka pääasiallisena tehtävänä on tarjota osakkeenomistajilleen vastiketta tai käyttökorvausta vastaan itse tuottamiaan tai alihankkijoilta hankkimiaan tavaroita, palveluita tai suorituksia. Osakkeen tuottama taloudellinen hyöty liittyy yleensä ainoastaan tähän palveluun tai suoritukseen. Osuustoiminnallisen osakeyhtiön osaketta ei usein mielletäkään arvopaperiksi eikä sen hankintaa pääasiassa sijoitukseksi, vaan osake hankitaan palvelun tai käyttöoikeuden saamiseksi. Osuustoiminnallisissa osakeyhtiöissä osakkeenomistaja velvoitetaan yleensä yhtiöjärjestykseen otetulla määräyksellä suorittamaan vuosimaksuja, vastiketta, vuokraa tai muita palvelumaksuja yhtiön omaisuuden tai yhtiön tarjoamien palvelujen hyväksikäytöstä. Yhtiöoikeudellisesti osakkeet kuitenkin edustavat laskennallista osuutta yhtiön osakepääomaan, ja osakkaan vastuu yhtiön veloista rajoittuu hänen osakkeeseen sijoittamaansa määrään ja mahdollisiin palvelumaksuihin.

Tyypillisimpiä osuustoiminnallisia osakeyhtiöitä ovat asunto-osakeyhtiöt ja kiinteistöyhtiöt. Tällaisen yhtiön osakkeet oikeuttavat hallitsemaan jotain tiettyä huoneistoa yhtiössä ja käyttämään muita asumiseen tai huoneiston käyttöön liittyviä peruspalveluita. Myös paikallista puhelinverkkoa tai sähkölaitosta voi ylläpitää osuustoiminnallinen osakeyhtiö. Osuustoiminnalliset osakeyhtiöt voivat myös tuottaa vapaa-ajan palveluita, kuten oikeutta käyttää golf- tai tenniskenttää tai vuokrata loma-asuntoja niihin liittyvine etuineen. Ne voivat toimia myös kirjanpitopalvelujen ja vastaavien palvelujen tuottajina tai tavarantoimittajina, kuten tukkukauppiasyritykset, tai olla tietyn alan ammatinharjoittajien perustamia palveluyhteisöjä, kuten lääkärikeskukset.

Säännöksessä tarkoitetaan vain sellaisia osuustoiminnallisia osakeyhtiöitä, joiden tuottamat hyödykkeet ovat kuluttajansuojalaissa (38/78) tarkoitettuja kulutushyödykkeitä. Kuluttajansuojalain 1 luvun 3 §:n mukaan kulutushyödyke on tavara, palvelus tai muu hyödyke, jota tarjotaan luonnollisille henkilöille tai joita tällaiset henkilöt olennaisessa määrässä hankkivat yksityistä talouttaan varten. Kuluttajana pidetään saman luvun 4 §:n mukaan luonnollista henkilöä, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten. Esimerkiksi lääkärikeskuksen osakkeenomistajinaan oleville lääkäreille tarjoamia toimistopalveluja, välineiden käyttöoikeutta ja työtiloja ei voida pitää kuluttajansuojalaissa tarkoitettuina hyödykkeinä. Tällaisia hyödykkeitä eivät myöskään ole puhelinyhtiön elinkeinonharjoittajille tarjoamat tiedonsiirto- tai puhelinkeskuspalvelut. Siten yksityisenä osakeyhtiönä toimivan lääkärikeskuksen tai edellä mainittuja palveluja tarjoavan puhelinyhtiön arvopapereita ei voida ottaa julkista kaupankäyntiä vastaavan menettelyn kohteeksi. Sen sijaan golfoikeuksia tarjoava osakeyhtiö voi olla pykälässä tarkoitettu yksityinen osakeyhtiö silloinkin, kun sen pelioikeuden antavia osakkeita tarjotaan kuluttajien ohella myös yrityksille.

Jos osakeyhtiö harjoittaa muuta liiketoimintaa kuin kulutushyödykkeiden myyntiä, tarjontaa tai markkinointia tai siihen liittyvää toimintaa, sen on oltava julkinen osakeyhtiö, jotta sen arvopapereita voitaisiin ottaa kaupankäynnin kohteeksi järjestäytyneillä jälkimarkkinoilla. Esimerkiksi koulutusta, välineiden vuokraus- ja kunnostuspalveluita sekä ravitsemus- ja majoitusliiketoiminnan harjoittamista voidaan pitää vapaaajan kulutushyödykkeiden tarjoamiseen liittyvänä toimintana. Sen sijaan tällaisena toimintana ei voida pitää sitä, että golfoikeuksia tarjoava yhtiö ryhtyy myymään golfkenttien ylläpitoon tarkoitettuja koneita, joita ei voida katsoa hankittavan luonnollisten henkilöiden yksityistä taloutta varten. Samasta syystä poikkeuksen ulkopuolelle jää puhelinyhtiö, jonka liiketoiminnan piiriin kuuluu yritysten käyttämien puhelinkeskuspalveluiden tarjoaminen.

Yhtiön arvopapereihin ei myöskään sovelleta 2 momentissa tarkoitettua poikkeusta, jos yhtiön tarjoamien kulutuspalvelujen tarjonnan kohteena eivät olekaan pääasiassa yhtiön arvopapereiden omistajat vaan ulkopuoliset.

Pykälän *3 momentissa* pyritään varmistamaan se, että jaolla kahteen osakeyhtiötyyp-

piin saavutetaan sille asetetut tavoitteet. Jotta suuri yleisö tietäisi, että yksityisen osakeyhtiön arvopapereilla ei enää voida käydä kauppaa julkisilla arvopaperimarkkinoilla, ehdotetaan erityistä ilmoitusvelvollisuutta sille, joka tarjoaa tällaisia arvopapereita yleisölle. Ehdotuksen mukaan arvopapereiden tarjoajan tulee kertoa tarjouksessaan yleisölle, että arvopaperit eivät ole siinä mielessä jälkimarkkinakelpoisia, että niillä voitaisiin käydä kauppaa julkisilla arvopaperimarkkinoilla. Riittävänä ei voida pitää pelkästään sen kertomista, että kyseessä on yksityinen osakeyhtiö.

Ilmoitusvelvollisuus koskee ehdotuksen mukaan niin yhtiötä sen tarjotessa arvopapereitaan yleisön merkittäväksi kuin yksityisen osakeyhtiön arvopaperien haltijaa, joka tekee yleisölle myyntitarjouksen omistamistaan arvopapereista. Se ei koskisi 2 momentissa tarkoitettujen kulutusosuustoiminnallisten yhtiöiden arvopaperien, kuten asunto-osakeyhtiöiden osakkeiden, tarjoamista yleisölle.

Ilmoitusvelvollisuus koskee vain tilannetta, jossa yksityisen osakeyhtiön arvopapereita tarjotaan yleisölle. Onko arvopapereita katsottava tarjottavan yleisölle, riippuu muun muassa siitä, keillä on mahdollisuus hankkia tarjottuja arvopapereita ja miten niitä tarjotaan. Arvioinnin perusperiaatteet ovat samat kuin arvopaperimarkkinalain 2 luvun 3 §:n tarjousesitevelvollisuuden yhteydessä. Koska ehdotettu tiedonantovelvollisuus on kaavamainen eikä se aiheuta tarjoajalle lisäkustannuksia, yleisölle tarjoamisen käsitettä ei ole syytä tulkita suppeasti.

Jos yksityisen osakeyhtiön arvopapereita tarjotaan suppealle joukolle, kyseessä ei ole tarjoaminen yleisölle. Jos esimerkiksi yksityinen perheyhtiö laajentaa omistuspohjaansa tarjoamalla osakkeitaan ennalta määrätyn rajoitetun henkilöpiirin merkittäväksi, 3 momentissa tarkoitettua nimenomaista tiedonantovelvollisuutta ei synny. Arvopapereita ei myöskään silloin tarjota yleisölle, kun aatteellinen yhdistys yhtiöittää toimintansa ja tarjoaa osakkeita suppean jäsenistönsä merkittäväksi. Tiedonantovelvollisuus sen sijaan syntyisi, jos osakkeita tällöin tarjottaisiin yleisesti muillekin asianharrastajille kuin jäsenille.

Pykälään ei ehdoteta otettavaksi säännöstä siitä, että tarjouksen tekeminen tietyn lukumäärän ylittävälle henkilöjoukolle olisi aina tarjous yleisölle. Kysymystä on tarkasteltava tapauskohtaisesti.

Pykälässä tarkoitettua arvopaperien tarjoamista yleisölle ei ole julkisesti tehty yrityksen myyntitarjous, jossa etsitään yritykselle jatkajaa ja joka toteutetaan siirtämällä liikkeenharjoittajana toimivan yksityisen osakeyhtiön osakkeet ostajalle. Tällaisessa tilanteessa kaupan kohteena eivät ole arvopaperit vaan liiketoiminta.

Lain 16 luvun 8 ja 9 §:ään ehdotetaan säännöksiä tässä pykälässä olevan kiellon rikkomisen ja ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin seuraamuksista.

3 §. Lain yleinen konsernisäännös ehdotetaan kirjoitettavaksi kokonaan uudestaan siten, että osakeyhtiölaissa määritelty konserni kattaa huomattavasti nykyistä laajemman joukon yhteisöryhmiä. Ensinnäkin ehdotetaan, että lain tytäryhtiötä koskevat säännökset koskevat muitakin yhteisöjä kuin osakeyhtiöitä. Toiseksi konsernisuhteen katsotaan ehdotuksen mukaan syntyvän, kun laissa määriteltäväksi ehdotetun määräysvallan kriteerit täyttyvät. Määräysvalta, jota ehdotetaan voimassa olevassa laissa olevan määräämisvallan käsitteen sijaan, voi äänitenenemmistön ohella perustua ehdotuksen mukaan myös oikeuteen nimittää enemmistö yhteisön johdosta. Kolmanneksi ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että eräitä lain säännöksiä sovelletaan myös sellaisiin konserneihin, joissa emoyhtiönä on ulkomainen yhteisö.

Vaikka kyseessä on yleinen konsernin määritelmä, on osakeyhtiöoikeudellisen konsernin olemassaoloa tarkasteltava kunkin sovellettavan säännöksen osalta erikseen. Arviointiin vaikuttaa säännöksen tarkoitus. Siten kirjanpitolaissa edellytettyä pysyvyyttä ei vaadita esimerkiksi arvioitaessa, onko syntynyt sellainen konsernisuhde, joka rajoittaa uusmerkinnän suuntaamista konserniin kuuluvalle tai muulle lähipiirin määräysvallassa olevalle yhtiölle 4 lukuun lisättäväksi ehdotetun 2 a §:n nojalla taikka velvoittaa konsernin emoyhtiön lunastamaan vähemmistöosakkeenomistajan osakkeet muutettavaksi ehdotetun 14 luvun 19 §:n mukaan.

Voimassa olevan lain mukaan konsernisäännökset koskevat vain sellaisia konserneja, joissa kaikki yhtiöt ovat osakeyhtiöitä tai niihin rinnastettavia ulkomaisia yhtiöitä. Konsernin määritelmää ehdotetaan *1 momentissa* laajennettavaksi koskemaan myös niitä konsernisuhteita, joissa emoyhtiönä on

osakeyhtiö, jolla on määräysvalta jossain muussa yhteisössä, kuten osuuskunnassa, kommandiittiyhtiössä tai avoimessa yhtiössä taikka yhdistyksessä. Muilla yhteisöillä tytäryhtiöinä tarkoitetaan myös ulkomaisia yhteisöjä. Laajennus muihin yhteisöihin on yhdenmukainen kirjanpitolain muuttamisesta annetun lain (1572/92) kanssa, jolla uudistettiin muun muassa konsernitilinpäätöstä koskevia säännöksiä. Sen sijaan, toisin kuin kirjanpitolaissa, osakeyhtiölain mukaiseen konserniin ei kuuluisi säätiö. Osakeyhtiöllä tarkoitetaan tässä laissa suomalaista osakeyhtiötä.

Osakeyhtiölain konsernisäännöksillä voidaan katsoa olevan kahdenlaisia tavoitteita. Ensinnäkin, samoin kuin kirjanpitolaissa, halutaan turvata eri etutahojen tiedonsaanti konsernia koskevista seikoista. Toisena yleisenä tavoitteena on estää osakeyhtiölain säännösten kiertäminen konsernirakenteen avulla. Tiedonantoa koskevat tarpeet tulevat pitkälti tyydytetyiksi säätiöiden osalta kirjanpitosäännösten perusteella. Ne ongelmat, jotka liittyvät mahdollisuuksiin kiertää säätiöiden avulla tiettyjä osakeyhtiöoikeudellisia säännöksiä, voidaan hoitaa ulottamalla säännökset koskemaan myös osakeyhtiön määräysvallassa olevia säätiöitä. Tässä tarkoituksessa voimassa olevassa laissa eläkesäätiöt mainitaan yhtiön omiin osakkeisiin liittyvää äänioikeuden käyttöä koskevassa 9 luvun 1 §:ssä. Nyt kieltoa ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös muita osakeyhtiön määräysvallassa olevia säätiöitä. Määräysvallassa olevan säätiön käsitettä ehdotetaan myös 14 luvun 19 §:ään, jossa säädetään oikeudesta vähemmistöosakkeiden lunastukseen.

Voimassa olevassa laissa konsernin määritelmässä käytetään määräämisvallan käsitettä, mutta pääpaino sääntelyssä on asetettu suoraan omistukseen perustuvaan äänivaltaan. Tätä lähtökohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että ratkaisevaa konsernisuhteen syntymiselle on juuri määräysvallan syntyminen. Osakeyhtiö, jolla on määräysvalta, on emoyhtiö, ja emoyhtiö tytäryhteisöineen muodostaa konsernin.

Pykälän 2 *momentin* mukaan määräysvalta voi syntyä kahdella eri tavalla. Momentin *1 kohdan* mukaan määräysvalta voi perustua ääntenenemmistöön yhteisössä. Jos taas osakeyhtiöllä on oikeus nimittää enemmistö toisen yhteisön johtoelimen jäsenistä taikka enemmistö henkilöistä, jotka puolestaan nimittävät johtoelimen jäsenet, osakeyhtiöllä on 2 *kohdan* mukaan määräysvalta tuossa toisessa yhteisössä.

Selvyyden vuoksi 2 momentissa luetellaan lisäksi ne seikat, joihin ääntenenemmistö tai nimitysoikeus voi perustua.

Osakeyhtiössä ääntenenemmistö lasketaan pääsäännön mukaan kaikkien osakkeiden tuottamasta yhteenlasketusta äänimäärästä. Siten osakeyhtiössä, jossa on niin sanottuja moniääniosakkeita, enemmistö äänistä voidaan saavuttaa pienemmällä omistusosuudella kuin puolella yhtiön osakepääomasta. Koska 3 lukuun lisättäväksi ehdotetun 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettuihin osakkeisiin ei pääsäännön mukaan liity äänioikeutta, ei niitä myöskään yleensä oteta huomioon laskettaessa kaikkien osakkeiden tuottamaa äänimäärää. Osuuskunnassa ääntenenemmistö lasketaan osuuskunnan jäsenten äänien kokonaismäärästä. Osuuskunnan jäsenenä olevalla osakeyhtiöllä voi olla määräysvalta sillä perusteella, että sillä ja sen konserniin kuuluvilla yhteisöillä on ääntenenemmistö osuuskunnassa. Sellaisessa osuuskuntalain 53 §:ssä tarkoitetussa osuuskunnassa, jossa yhteisöjäsen voi äänestää useammalla kuin yhdellä äänellä, osakeyhtiöllä voi olla määräysvalta suoraan oman ääniosuutensa nojalla. Avoimessa yhtiössä tai kommandiittiyhtiössä, jonka yhtiösopimuksessa sallitaan enemmistöpäätökset, äänivalta voidaan sitoa esimerkiksi yhtiömiehen yhtiöön sijoittamaan panokseen. Tällöin osakeyhtiöllä voi olla ääntenenemmistö yhtiömiesten yhteenlasketusta äänimäärästä.

Konsernisuhteen syntyminen edellyttää äänivallan enemmistöä. Jos siis osakkeenomistaja voi käyttää tasan puolta äänivallasta, konsernisuhdetta ei pelkästään sillä perusteella synny. Konsernisuhdetta ei synny silloinkaan, kun yhtiöllä on vain kaksi osakkeenomistajaa ja molemmilla on 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamista äänistä.

Enemmistö äänistä voi perustua suoraan omistukseen tai jäsenyyteen tai näiden ohella sopimukseen. Myös pelkkä sopimus ilman omistukseen perustuvaa osakkuutta tai jäsenyyttä voi oikeuttaa käyttämään enemmistöä yhteisön äänistä. Sopimukselta ei edellytetä mitään määrättyä muotoa, mutta sillä on oltava todellista merkitystä yhtiössä käytettävän vallan kannalta. Siihen on liityttävä oikeus käyttää äänioikeutta sellaisissa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa, jotka ovat yhtiön toiminnasta päättämisen kannalta rat-

kaisevia.

Samoin kuin ääntenenemmistö myös oikeus nimittää enemmistö toisen yhteisön johtoelimen jäsenistä voi perustua osakkuuteen, jäsenyyteen tai sopimukseen. Näiden lisäksi nimitysoikeus voi osittain perustua myös yhtiöjärjestykseen, sääntöihin, yhtiösopimukseen tai yhdistyksessä kokonaankin niihin verrattaviin sääntöihin kirjattuun oikeuteen nimittää osa johtoelimen jäsenistä.

Osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan 8 luvun 1 §:n 2 momentin nojalla määrätä, että hallituksen jäsenistä alle puolet asetetaan muutoin kuin yhtiökokouksen päätöksellä. Osuuskuntalain 68 §:ssä on samansisältöinen säännös. Yhtiöjärjestyksen tai osuuskunnan sääntöjen nojalla ei kuitenkaan voi suoraan syntyä konsernisuhdetta, koska nimitysoikeus niiden nojalla voi koskea alle puolta johtoelimen jäsenistä. Avoimessa yhtiössä voidaan yhtiösopimuksessa sopia, että yhtiömiehellä ei ole oikeutta osallistua yhtiön asioiden hoitoon. Tällöin yhtiömiehellä ei ole avoimista ja kommandiittiyhtiöistä annetun lain, jäljempänä henkilöyhtiölaki, 2 luvun 3 §:n 1 momentin mukaista kielto-oikeutta, mikä antaa muille yhtiömiehille määräysvallan. On katsottu, että myös sellainen yhtiösopimukseen sisältyvä määräys, jonka mukaan yhtiömies suljetaan hallitustyöskentelyn ulkopuolelle, poistaa kielto-oikeuden.

Jos osakeyhtiöllä ei ole ehdotonta ääntenenemmistöä toisessa osakeyhtiössä tai osuuskunnassa, sen oikeus äänivaltansa perusteella nimittää tietty osuus tuon toisen yhteisön hallintoelimen jäsenistä voi toteutua varmasti vain silloin, kun yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä määrätään suhteellisen vaalitavan noudattamisesta hallintoelimiä valittaessa. Muutoin osakkeenomistaja voi merkittävästäkin äänivallastaan huolimatta joutua alistumaan enemmistöpäätöksiin, joilla hallintoelimen jäsenet valitaan. Pelkästään se seikka, että osakkeenomistaja, jolla on suuri äänivalta, voi vaikuttaa tiettyjen jäsenten tulemiseen valituiksi, ei riitä edes yhdessä samalle osakkeenomistajalle sääntöjen nojalla tulevan nimitysoikeuden kanssa perustamaan tässä kohdassa tarkoitettua määräysvaltaa.

Sitä, onko sopimukseen perustuvaan nimitysoikeuteen liityttävä tietynasteinen pysyvyys, jotta konsernisuhteen voitaisiin katsoa syntyneen, on arvioitava sen sovellettavan säännöksen nojalla, jossa käytetään konsernin käsitettä. Esimerkiksi laskettaessa muutettavaksi ehdotetussa 14 luvun 19 §:ssä tarkoitetun omistusosuuden suuruutta yhtiön omistukseen on luettava myös sellaisen toisen yhtiön omistamat osakkeet, jossa yhtiö voi käyttää määräysvaltaa osakassopimuksen nojalla tietyn ajan, vaikka kirjanpidollista konsernisuhdetta ei yhtiöiden välille syntyisikään.

Voimassa olevassa laissa tai sen perusteluissa ei ole otettu kantaa siihen, miten otetaan huomioon konsernisuhteen perustavaa ääntenenemmistöä laskettaessa lakiin tai yhtiöjärjestykseen sisältyvä rajoitus, jonka mukaan osakkeenomistaja ei voi yhtiökokouksessa äänestää tiettyä määräosuutta suuremmalla äänimäärällä, vaikka hänen omistusosuutensa oikeuttaisi suurempaan äänivaltaan. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännökset *3 momenttiin.*

Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että lakiin tai yhtiöjärjestykseen sisältyvät äänestysrajoitukset on yleensä otettava huomioon arvioitaessa konsernisuhteen olemassaoloa. Tämän tulkinnan mukaan osakkeiden tuottama ääntenenemmistö ei synnyttäisi konsernisuhdetta pelkän osakeomistuksen nojalla yhtiössä, jonka yhtiöjärjestykseen sisältyy kaikkia osakkeenomistajia koskeva äänestysrajoitus. Käytännössä konsernisuhteen on näissä tapauksissa katsottu kuitenkin voivan syntyä konsernisuhdetta määrittävien täydentävien sääntöjen nojalla, jolloin arviointiperusteena on voitu käyttää tosiasiallista määräysvaltaa ja huomattavaa taloudellista etuyhteyttä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan lakiin, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen taikka niihin verrattaviin muihin sääntöihin sisältyviä äänestysrajoituksia ei oteta huomioon äänten enemmistöä laskettaessa. Yhteisön kokouksessa käytettävästä osakeyhtiön ääniosuudesta ei siis ehdotuksen mukaan vähennetä osakeyhtiöllä olevaa äänestysrajoituksen mukaisen äänimäärän ylittävää osuutta. Osakeyhtiölain mukainen konserni syntyy siis silloinkin, kun osakeyhtiöllä on yli puolet toisen osakeyhtiön kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä, vaikka erityislainsäädäntö tai yhtiöjärjestys kieltää osakasta käyttämästä yli viidettä osaa kokouksessa edustetusta äänimäärästä. Äänestysrajoituksella tarkoitetaan 3 momentissa kaikkiin osakkeenomistajiin kohdistuvaa vaikutusvaltarajoitusta. Äänestysrajoituksia eivät ole osakkeenomistajien väliset sopimukset, joilla

osakkeenomistaja rajoittaa omaa äänioikeuttaan luovuttamalla sen toiselle.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan myös otettavaksi säännös, jonka mukaan yhteisön kokonaisäänimäärää laskettaessa huomioon ei oteta niitä osakkeita, jotka kuuluvat yhteisölle itselleen tai sen tytäryhteisölle taikka näiden määräysvallassa olevalle säätiöille. Konsernisuhde voi tämän mukaan syntyä pienemmällä ääniosuudella kuin puolella kaikista äänistä. Säännös ei kuitenkaan rajoitu vain konserneihin, joissa tytäryhteisöt ovat osakeyhtiöitä. Osuuskunnan kokouksessa käytettävästä kokonaisäänimäärästä on siten vähennettävä äänet, jotka kuuluvat osuuskunnan osakeyhtiömuotoiselle tytäryhtiölle, jos tämä tytäryhtiö samalla on osuuskunnan jäsen. Avoimessa yhtiössäkin voi syntyä tilanne, jossa yhtiömiehenä on yhtiön määräysvallassa oleva yhteisö. Näissä tilanteissa kokonaisäänimäärästä on vähennettävä äänivalta, jota yhteisö oman tytäryhteisönsä kautta voi käyttää.

Voimassa olevan konsernisääntelyn mukaan välillinen konsernisuhde vallitsee myös silloin, kun emoyhtiöllä yhdessä tytäryhtiöidensä kanssa tai tytäryhtiöillä keskenään on omistukseen perustuva määräämisvalta jossakin yhtiössä. Vastaavasti ehdotetun *4 momentin* mukaan osakeyhtiöllä on katsottava olevan määräysvalta sellaisessa yhteisössä, jossa sillä yhdessä yhden tai useamman tytäryhteisönsä kanssa tai tytäryhteisöillä keskenään on määräysvalta. Erona nykyiseen tämä merkitsee paitsi sitä, että välillinen konsernisuhde voi syntyä myös suhteessa muuhun yhteisöön kuin osakeyhtiöön, myös sitä, että välillinen konsernisuhde voi perustua myös täysin ulkopuolisen tai esimerkiksi määräysvallassa olevan säätiön kanssa tehtyyn osakassopimukseen eikä pelkästään omistukseen.

Voimassa olevan lain perusteluissa (HE 27/77 vp) on todettu, että emoyhtiöllä konsernin yhteydessä tarkoitetaan ensi sijassa suomalaista osakeyhtiötä. Lain soveltamisalaa ehdotetaan *5 momentissa* tarkennettavaksi siten, että säännöksiä rahalainan antamisesta yhtiön lähipiirille 12 luvun 7 §:n 1 ja 2 momentissa, siihen liittyvästä tiedonantovelvollisuudesta 11 luvun 7 §:ssä ja tytäryhtiön toimintakertomuksessa olevista tiedoista 11 luvun 11 §:n 3 momentissa sovelletaan myös ulkomaiseen emoyhtiöön. Näiden tarkennusten merkitystä tarkastellaan lähemmin mainittujen lainkohtien perusteluissa.

4 §. Pykälään ehdotetaan otettaviksi säännökset, joissa lakiin sisältyvät, lähinnä esteellisyyttä koskevat yhtiön lähipiiriä määrittävät henkilöluettelot yhtenäistetään. Voimassa olevan lain 4 luvun 4 §:n mukaan osakeannin suuntaaminen pykälässä luetelluille henkilöille ja yhteisöille edellyttää asiaa koskevaan päätösehdotukseen otettavaksi selvityksen enimmäisomistuksesta, jonka nämä voivat annin nojalla mahdollisesti saada. Hallitukselle ei 4 luvun 10 §:n mukaan voida antaa valtuutusta annin suuntaamiseen luettelossa mainituille henkilöille. Tähän luetteloon viitattiin myös tilintarkastajan esteellisyyttä koskevassa 10 luvun 5 §:ssä, joka kumottiin tilintarkastuslain säätämisen yhteydessä. Oma luettelo sisältyy myös 12 luvun 7 §:ään, jossa rajoitetaan yhtiön mahdollisuuksia antaa rahalainaa yhtiön lähipiiriin kuuluville henkilöille tai yhteisöille, sekä tiedonantovelvollisuutta tällaisista lainoista koskevaan 11 luvun 7 §:ään. Ehdotuksen mukaiseen lähipiiriin viitataan edellä mainittujen pykälien lisäksi myös toimintakertomukseen sisältyviä tietoja koskevassa 11 lukuun lisättäväksi ehdotetun 9 a §:n 3 momentissa. Ehdotettu lähipiirin määritelmä vastaa voimassa olevan 4 luvun 4 §:n luetteloa eräin poikkeuksin.

Pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan lähipiiriin kuuluu se, jonka määräysvaltaan yhtiö kuuluu. Määräysvallalla tarkoitetaan säännöksessä samaa kuin 3 §:n 2—4 momentissa. Lähipiiriä on siis tämän kohdan mukaan myös se, jonka määräysvalta ei perustu omistukseen, vaan muuhun oikeuteen käyttää ääntenenemmistöä yhtiössä tai nimittää enemmistö yhtiön johdosta. Lähipiiriin kuuluu siis tämän kohdan mukaan ensinnäkin yhtiön kanssa samaan osakeyhtiöoikeudelliseen konserniin kuuluva yhtiö. Toiseksi siihen kuuluu myös yhtiössä määräysvaltaa käyttävä muu kuin osakeyhtiö. Kolmanneksi lähipiiriä ovat yhteisöt ja säätiöt, joissa tällaisella muulla yhtiössä määräysvaltaa käyttävällä on määräysvalta.

Lähipiiri ei *2 kohdan* mukaan rajoitu osakeyhtiön omistajiin, vaan ulottuu myös niihin, jotka optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan nojalla voivat tulla yhtiön omistajiksi. Tällöin lähipiiriin katsotaan kuuluvan sen, jonka omistusosuus on vähintään prosentin osakepääomasta, jos kaikki optio-oikeuksien tai vaihtovelkakirjojen tarkoittamat osakkeet merkittäisiin.

Lähipiiriin kuuluvat 2 kohdan mukaan myös yhtiön konserniin kuuluvan muun yhteisön kuin osakeyhtiön sellaiset osakkaat ja jäsenet, jotka omistavat vähintään yhden prosentin yhteisön osuuksista taikka jäsen- tai yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä. Muutos perustuu konsernin määritelmän laajentamista koskevaan ehdotukseen.

Yhtä prosenttia vastaavan osuuden määrittäminen muussa konserniin kuuluvassa yhteisössä on vaikeampaa kuin osakeyhtiössä. Osuuskunnassa, jossa on alle sata jäsentä, kaikki osuuskunnan jäsenet ovat säännöksessä tarkoitettua lähipiiriä. Osuuskuntalain 53 §:ssä tarkoitetussa osuuskunnassa jäsenellä voi olla useampi kuin yksi ääni. Näissä osuuskunnissa lähipiiriin kuuluu jäsen, jonka äänimäärä on vähintään prosentin kaikkien jäsenten äänistä. Kommandiittiyhtiöiden vastuunalaiset yhtiömiehet ja avointen yhtiöiden yhtiömiehet luetaan säännönmukaisesti 1 kohdassa tarkoitetuiksi henkilöiksi. Koska kommandiittiyhtiöissä äänettömällekin yhtiömiehelle voidaan yhtiömiesten välisellä sopimuksella antaa hallintovaltaa, edellyttää äänettömän yhtiömiehen aseman arviointi olosuhteiden selvittämistä kussakin tapauksessa erikseen.

Toisin kuin voimassa olevassa laissa ehdotuksen mukaan lähipiiriin eivät kuulu sellaiset henkilöt, jotka omistavat yli prosentin yhtiön sisaryhtiöiden osakkeista. Tällainen omistaja on ehdotuksen mukaan yhtiön lähipiiriä vain yhtiössä määräysvaltaa käyttävässä yhteisössä tai yhtiön omaan konserniin kuuluvassa yhteisössä.

Momentin *3 kohdassa* käytetään vastaavasti yhteisön eikä pelkästään yhtiön käsitettä, mikä perustuu konsernin määritelmän laajentamista koskevaan ehdotukseen ja laajennuksen huomioon ottamiseen 1 kohdassa.

Lähipiirin käsitettä ehdotetaan *4 kohdassa* laajennettavaksi voimassa olevaan lakiin sisältyvistä luetteloista siten, että myös 1 ja 2 kohdassa mainittuun henkilöön avioliitonomaisessa suhteessa oleva henkilö kuuluu siihen. Lähipiirin käsite ottaa näin huomioon yhteiskunnallisen muutoksen perhesuhteissa ja lähenee tältä osin takaisinsaannista konkurssipesään annettuun lakiin (758/91) sisältyvää läheisten käsitettä, jonka mukaan toistensa läheisinä pidetään toisilleen erityisen läheisiä henkilöitä. Näitä voivat lain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 102/1990 vp) perustelujen mukaan olla muun muassa keskenään avioliitonomaisessa suhteessa elävät henkilöt.

Perhesuhteissa tapahtuneeseen yhteiskunnalliseen kehitykseen perustuu myös supistus, jota ehdotetaan lähipiirin käsitteeseen. Voimassa olevan lain luetteloihin sisältyvät myös henkilön sisarusten lapset, lastenlapset sekä näiden puolisot. Lähipiirin käsitteellä rajoitetaan osakeyhtiölaissa lähinnä yhtiön oikeutta antaa rahalainaa ja hallituksen oikeutta toteuttaa suunnattuja anteja. Säännöksille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ei vaadi hyvin läheisiä sukulaisuussuhteita kaukaisempien sukulaisten, kuten esimerkiksi sisaruksen lasten ja heidän puolisoidensa, sisällyttämistä lähipiiriin.

Konsernin määritelmään ehdotetun laajennuksen johdosta momentin *5 kohdassa* mainitaan yleisesti yhteisöt ja säätiöt eikä pelkästään yhtiöt. Voimassa olevan 4 luvun 4 §:n 3 momentin 4 kohdassa sana "yhdessä" ehdotetaan poistettavaksi. Siten säännöksestä käy selvemmin ilmi, että lähipiirisuhdetta perustavaa omistusoikeutta ei arvioida laskemalla yhteen eri osakkeenomistajien osuuksia, vaan otetaan huomioon yhteisesti omistetut osakkeet.

Pykälän *2 momentin* mukaan laskettaessa omistusta yhtiössä tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvassa yhteisössä sovelletaan 3 §:n 3 momentin säännöstä, jonka mukaan siinä tarkoitettuja äänestysrajoituksia ei oteta huomioon. Saman momentin mukaan yhteisön kokonaisäänimäärää laskettaessa vähennetään osakkeet ja osuudet, jotka kuuluvat yhteisölle itselleen tai sen tytäryhteisölle.

2 luku. **Osakeyhtiön perustaminen**

Osakeyhtiön perustamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi erityisesti osakepääoman maksamista koskevilta osilta. Ehdotettujen säännösten mukaan Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymän riippumattoman tilintarkastajan on annettava yhtiölle apporttiomaisuuden arvoa koskeva lausunto, joka liitetään perustamiskirjaan. Lukuun ehdotetaan myös säännöksiä, joiden mukaan kaksi vuotta yhtiön rekisteröimisen jälkeen yhtiön osakkailta ja perustajilta sekä eräiltä näitä lähellä olevilta tehdyt merkittävimmät hankinnat on hyväksytettävä yhtiökokouksella ja niistä on hankittava hyväksytyn tilintarkastajan lausunto. Yhtiökokouksen päätös ja tilintarkastajan lausunto olisi rekisteröitävä kaupparekisteriin.

Ehdotuksen mukaan maksamattomia osakkeita ei enää voida ilmoittaa rekisteröitäviksi. Siten koko osakepääoma on maksettava ennen rekisteriin ilmoittamista. Maksun saantia osakkeiden merkitsijöiltä ehdotetaan tehostettavaksi 12 §:n säännöksellä, jonka mukaan hallituksen on perittävä merkintähintaa. Lisäksi maksun laiminlyönnin takia mitätöidyn osakkeen merkitsijöille asetettu korvausvelvollisuus korotetaan yhteen kolmasosaan merkintähinnasta. Edelleen ehdotetaan 9 §:ää muutettavaksi siten, että osakepääoman tuleminen yhtiön haltuun voidaan todeta tarkemmin. Ehdotuksen mukaan osakepääomaa ei saada käyttää ennen hallituksen valintaa. Säännöksiin liittyy siirtymäsäännös.

Lukuun ehdotetaan säännöstä perusyhtiöjärjestyksestä, jonka voi antaa oikeusministeriö. Tarkoituksena on helpottaa yhtiöiden perustamista. Myös perustamiskirjaan otettavia tietoja ehdotetaan täsmennettäviksi. Yhtiön maksettaviksi tulevat perustamiskulut on aina ilmoitettava perustamiskirjassa. Muutettaviksi ehdotetuissa pykälissä on lisäksi korjattu kieliasua ja tehty lainsäädäntöteknisiä muutoksia.

2 §. Pykälän *2 momentin* luetteloa perustamiskirjaan sisällytettävistä tiedoista ehdotetaan täydennettäväksi. Momentin *1 kohdan* mukaan perustamiskirjaan tulee perustajan täydellisen nimen ja osoitteen lisäksi merkitä luonnollisesta henkilöstä asuinpaikka ja suomalainen henkilötunnus tai syntymäaika, jos suomalaista henkilötunnusta ei ole. Oikeushenkilöstä perustamiskirjaan merkitään nimen ja osoitteen lisäksi kotipaikka sekä se rekisteri, johon oikeushenkilö on merkitty, ja oikeushenkilön rekisterinumero siinä rekisterissä. Perustamiskirjaan ei enää tarvitsisi merkitä perustajan ammattia eikä kansalaisuutta.

Oikeushenkilön rekisterinumerolla tarkoitetaan ensisijaisesti kaupparekisterinumeroa. Jos sitä ei ole, tulisi mainita muu rekisterinumero, joka esimerkiksi yhdistyksillä on yhdistysrekisterinumero ja säätiöillä säätiörekisterinumero. Euroopan talousalueella rekisteröityjen yhtiöiden osalta rekisterillä tarkoitetaan ensi sijassa julkistamisdirektiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua rekisteriä.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi *5 kohta*, jonka mukaan perustamiskirjassa on mainittava kaikki yhtiön perustamista koskevat yhtiön maksettaviksi tulevat kulut. Näitä ovat esimerkiksi osakemerkinnästä, perustamiskokouksen pitämisestä ja kaupparekisteriin ilmoittamisesta aiheutuvat kulut sekä yhtiöasiakirjojen laatimisesta ja muista yhtiön perustamistoimista mahdollisesti maksettavat palkkiot. Jos kulujen tarkkaa määrää ei voida selvittää perustamiskirjan allekirjoittamiseen mennessä, on kuluista esitettävä arvio. Perustamiskirjaan on otettava maininta silloinkin, kun erikseen annetaan selvitys 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista erityisistä perustamiskuluista.

Momentin 5 kohta perustuu julkisten yhtiöiden osalta pääomadirektiivin 3 artiklan j alakohtaan.

3 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jonka mukaan oikeusministeriön päätöksellä voidaan määrätä yksityisen osakeyhtiön perusyhtiöjärjestyksestä. Yksityinen osakeyhtiö voi halutessaan ilmoittaa rekisteriin yhtiöjärjestyksenään päätökseen sisältyvän perusyhtiöjärjestyksen lisättynä yhtiökohtaisilla tiedoilla, joita ovat ensi sijassa yhtiön nimi, kotipaikka, toimiala ja osakepääoma.

Perusyhtiöjärjestyksiä voi olla useita erilaisia. Yhtiö ilmoittaa perusilmoituksessa tarvittavat yhtiökohtaiset tiedot sekä niiden lisäksi valitsemansa perusyhtiöjärjestyksen. Tämän perusyhtiöjärjestyksen teksti merkitään kaupparekisteriin. Perusyhtiöjärjestyksen muuttaminen tai kumoaminen ei vaikuttaisi yhtiön yhtiöjärjestyksen sisältöön.

4 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi apporttiomaisuuden laatua koskeva momentti, ja apporttiomaisuudesta annettavia tietoja ehdotetaan lisättäväksi. Perustamiskirjaan on lisäksi lukuun lisättäväksi ehdotetun 4 a §:n nojalla liitettävä siinä tarkoitettu riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto, jos yhtiölle tulee omaisuutta 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Perustamiskirjan allekirjoittamisen jälkeen yhtiölle tulevasta omaisuudesta ovat voimassa lukuun lisättäväksi ehdotetun 15 §:n jälkiapporttia koskevat säännökset. Lisäksi pykälän sanamuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi.

Pykälän *1 momentin 1—4 kohdan* asiasisältö säilyisi ennallaan, mutta johdantokappaleesta ehdotetaan poistettavaksi maininta sopimisesta. Nykyisenkään lain mukaan kysymyksessä ei tarvitse olla kolmannen kanssa tehty sopimus, sillä myös perustajien yksipuolisesti asettama perustamiskirjan määräys voi saada aikaan momentissa tarkoitetut oikeusvaikutukset. Jos 1 momen-

tissa tarkoitetusta asiasta on kolmannen kanssa tehty erillinen kirjallinen sopimus tai annettu kirjallinen sitoumus, esimerkiksi sitova tarjous, on tämä 3 momentin mukaisesti liitettävä perustamiskirjaan. Suullisen sopimuksen tai sitoumuksen ehdot on 2 momentin mukaisesti selvitettävä perustamiskirjassa. Perustamiskirjaan on otettava 1 momentissa tarkoitettu määräys kaikissa niissä tilanteissa, joissa on tosiasiallisesti päätetty 1 momentissa tarkoitetusta asiasta. Siten esimerkiksi osakemerkinnän ehto, jossa yhtiö sitoutuu merkinnän jälkeen hankkimaan merkitsijältä omaisuutta, on 1 momentin 1 kohdan loppuosan perusteella otettava perustamiskirjaan. Jos määräystä ei oteta perustamiskirjaan, pykälän 5 momentin mukaan sopimus tai sitoumus on tehoton yhtiötä kohtaan. Tehottomuutta ei voida korjata ehdotetussa 15 §:ssä jälkiapportista säännellyllä menettelyllä.

Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan selkeytettäväksi siten, että siinä tarkoitettua selvitystä vaaditaan nimenomaisesti 1 momentissa tarkoitetun määräyksen ja sen nojalla tulevan omaisuuden arvioimiseksi. Momenttiin ei näiltä osin ehdoteta tehtäväksi sisällöllisiä muutoksia. Määräyksessä tarkoitetusta merkitsijästä olisi kuitenkin annettava 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot, mikä merkitsee tarkennusta nykytilaan nähden.

Pykälän *3 momentin* sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaiseksi 1 momentin johdantokappaleen kanssa. Momentin sisältöä ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös 1 momentissa tarkoitettuun määräykseen liittyvät kirjalliset sitoumukset, esimerkiksi yhtiön lukuun tehty tarjous, tulee liittää perustamiskirjaan.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että perustamiskirjaan on apporttina annettavasta liikkeestä liitettävä myös viimeisen tilinpäätöksen jälkeen laaditut osavuosikatsaukset. Nykyisestä poiketen liikkeen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta on annettava selvitys tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen laatimisen eikä tilikauden jälkeiseltä ajalta. Selvitys annetaan luonnollisesti myöhemmin laaditun asiakirjan jälkeiseltä ajalta. Jos yhtiöllä ei ole velvollisuutta laatia osavuosikatsausta, annetaan tiedot tilinpäätöksen laatimisen jälkeiseltä ajalta. Myös siinä tapauksessa, ettei liikettä koskevia tilinpäätösasiakirjoja ole, on perustamiskirjassa annettava selvitys liikkeen taloudellisesta asemasta.

Pykälän *4 momenttiin* ehdotetaan otettavaksi apporttiomaisuuden laatua koskevat rajaukset. Apporttiomaisuudella on oltava taloudellista arvoa nimenomaan vastaanottavan yhtiön kannalta. Vastaanottavan yhtiön kannalta taloudellista arvoa on lähinnä likvidillä rahoitusomaisuudella sekä yhtiön varsinaisen tuotantoprosessin kannalta käyttökelpoisella omaisuudella. Oikeustilaa selkeytetään säätämällä, ettei työsuoritusta eikä palvelun suorittamista koskeva sitoumus kelpaa apporttiomaisuudeksi. Tehdyn työn, esimerkiksi tuotekehityksen osalta apporttiomaisuutena voidaan ottaa huomioon vain työn tulos eli lopputuotteen arvo eikä sen saavuttamisesta aiheutuneita kustannuksia. Pykälän 2 momentissa tarkoitetussa selvityksessä tulee perustella, miksi omaisuus on arvioitu tietyn arvoiseksi. Apporttiomaisuuden arvo yhtiölle on arvioitava tapauskohtaisesti.

Ehdotetun *5 momentin* sanamuoto vastaa pykälään tehtyjä muita muutoksia. Momentissa viitataan myös ehdotettuun asiantuntijalausuntoa koskevaan 4 a §:ään. Siten 4 a §:ssä tarkoitetun asiantuntijalausunnon puuttuminen tai siinä oleva virheellisyys voi johtaa sopimuksen tai sitoumuksen tehottomuuteen yhtiötä kohtaan. Tehottomuus seuraa kuitenkin vain itse lausuntoon tai sen antamiseen kohdistuvasta virheestä. Tällaisena pidetään esimerkiksi tilintarkastajan esteellisyyttä, mutta ei tilintarkastajan palkkion maksamatta jäämistä.

Ehdotettu 4 momentti perustuu julkisten yhtiöiden osalta pääomadirektiivin 7 artiklaan.

4 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi uudesta perustamiseen liittyvästä menettelystä, jolla pyritään varmistamaan se, että perustamisen yhteydessä yhtiöön tuleva omaisuus arvioidaan mahdollisimman puolueettomasti. Pykälässä edellytetään erityisen riippumattoman, hyväksytyn tilintarkastajan lausuntoa tällaisesta omaisuuserästä. Lausunto liitetään perustamiskirjaan joka on puolestaan kaupparekisteriasetuksen (208/79) 12 §:n mukaan liitteineen liitettävä rekisteri-ilmoitukseen. Pykälässä tarkoitettu riippumattomana asiantuntijana toimiva hyväksytty tilintarkastaja antaa lausunnon myös osakepääomaa korotettaessa yhtiölle tulevasta apporttiomaisuudesta (4 luvun 6 §), sulautumisessa vastaanottavalle yhtiölle siirtyvästä omaisuudesta ja vastikkeesta (14 luvun 6 §), jakautuvan yhtiön omaisuuden ja vastikkeen arvostuksesta jakautumisen yhteydessä (14 a

luvun 2 §) sekä yhtiön sidotusta omasta pääomasta muutettaessa yksityinen osakeyhtiö julkiseksi (17 luvun 1 §).

Pykälän *1 momentin* mukaan yhtiön on hankittava vähintään yhden riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto sellaisesta omaisuudesta, joka hankitaan yhtiölle 4 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaisesti. Lain 10 luvun 1 §:ään ehdotetun tilintarkastuslain 2 lukuun olevan viittauksen mukaan hyväksyttyjä tilintarkastajia ovat Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymät tilintarkastajat. Kvalifioitua perustamista koskevan 4 §:n 1 momentin 1 kohta koskee osakkeen merkitsemiseen liittyviä erityisiä ehtoja. Näitä voivat olla apporttiehdot tai esimerkiksi ehto, jonka mukaan merkitsijä saa tietyn aseman yhtiössä. Saman pykälän 1 momentin 2 kohdan nojalla perustamiskirjaan on otettava myös sellaiset ehdot, jotka eivät liity osakkeen merkintään, mutta joiden nojalla yhtiölle tulee omaisuutta. Tällainen ehto voi koskea esimerkiksi tietyn kiinteistön hankkimista yhtiölle myöhemmin.

Riippumattomana asiantuntijana toimivia hyväksyttyjä tilintarkastajia voi olla yksi tai useampia. Jos omaisuus on sen laatuista, että arviointi edellyttää erityisasiantuntemusta, on pykälässä tarkoitetun tilintarkastajan käytettävä apunaan asiantuntijaa. Tilintarkastajien käyttämiä asiantuntijoita omilla erityisaloillaan voivat olla muun muassa tavarantarkastajat ja laillistetut kiinteistönvälittäjät. Erityisasiantuntijoiden käyttäminen saattaa olla välttämätöntä, jotta pykälässä tarkoitetun tilintarkastajan katsotaan suorittaneen tehtävänsä asianmukaisesti. Tilintarkastaja on erityisasiantuntijoiden käyttämisestä huolimatta vastuussa lausunnon sisällöstä, ja hänen on huolehdittava, että myös käytettävä erityisasiantuntija on arviointitehtävään ja toimeksiantavaan yritykseen nähden riippumaton. Yhtiön oma tilintarkastaja ei kuitenkaan ole sidottu riippumattoman asiantuntijan lausuntoon esimerkiksi antaessaan 2 luvun 9 §:ssä tarkoitetun todistuksen osakepääoman maksusta.

Pykälässä tarkoitettu riippumattomana asiantuntijana toimiva hyväksytty tilintarkastaja voi olla yhtiön oma tilintarkastaja, jos tämä täyttää arviointitehtävään liittyvät kelpoisuus-, asiantuntemus- ja riippumattomuusvaatimukset. Luonnollisen henkilön lisäksi asiantuntijaksi voidaan valita Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Jos riippumattomana asiantuntijana toimivaksi tilintarkastajaksi valitaan tilintarkastusyhteisö, on tilintarkastuslain 15 §:n mukaisesti samalla määrättävä, kenellä luonnollisella henkilöllä on päävastuu lausunnon antamisesta yhteisön puolesta.

Tilintarkastajalta yleisesti vaadittava riippumattomuus määräytyy tilintarkastuslain 23 ja 24 §:n mukaan. Näitä pykäliä sovelletaan myös tilintarkastajaan, joka hoitaa ehdotetussa pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Tilintarkastuslain 23 §:n mukaan tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattoman tilintarkastuksen toimittamiseen ja, mikäli näitä edellytyksiä ei ole, tilintarkastajan on luovuttava tehtävästä. Lain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 295/93 vp) perustelujen mukaan riippumattomuus merkitsee sitä, että tilintarkastaja on vapaa lausumaan käsityksensä kustakin tehtävästä ulkopuolisista tekijöistä riippumatta. Tilintarkastuslain mukaan riippuvuussuhde vallitsee aina kun henkilöt ovat toisiinsa lain 24 §:ssä tarkoitetussa suhteessa.

Ehdotetussa pykälässä tarkoitettuna riippumattomana asiantuntijana toimiessaan tilintarkastajalta vaaditaan erityistä esteettömyyttä suhteessa yhtiölle tulevaan omaisuuserään ja sen luovuttajaan. Tilintarkastaja on esteellinen, jos luovutettavat varat omistaa joku, johon tilintarkastaja on tilintarkastuslain 23 ja 24 §:ssä tarkoitetussa suhteessa. Samoin tilintarkastaja on esteellinen antamaan lausunnon, jos hänelle tai häntä lähellä olevalle olisi muutoin odotettavissa taloudellista etua tai haittaa luovutuksesta taikka jos hän on toiminut välittäjänä varoja luovutettaessa tai osallistunut varojen luovutukseen liittyviin toimiin tai niiden suunnitteluun. Esteettömyyden voidaan katsoa vaarantuvan myös silloin, kun toimeksiantaja on asiantuntijana toimivan tilintarkastajan kannalta erityisen merkittävässä asemassa esimerkiksi muiden toimeksiantojen antajana. Tilintarkastajan on oltava esteetön sekä luovutusehdosta sovittaessa että lausuntoa annettaessa.

Lausunto on ehdotuksen mukaan allekirjoitettava ja päivättävä. Sen tulee sisältää ainakin 1 momentissa tarkoitetut selvitykset ja arviot. Momentin *1 kohdan* mukaan yhtiöön tulevasta omaisuudesta on annettava selvitys. Omaisuus on kuvailtava ja erityisesti sen arvoon vaikuttavat seikat tuotava esille ja tarvittaessa kerrottava niihin vaikuttavista tekijöistä. Eri omaisuuseristä on annettava

erilliset selvitykset. Jos useita liikkeitä pannaan yhtiöön osakkeita vastaan tai hankitaan yhtiölle 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, on kustakin liikkeestä annettava erillinen selvitys. Omaisuuden arvoon vaikuttavat seikat on selvityksessä mainittava asianmukaisessa laajuudessa. Esimerkiksi sesonkituotteista on aina mainittava tästä tuotteen arvoon vaikuttavasta ominaisuudesta ja sijoitusomaisuudesta sen riskipitoisuudesta. Liikkeen luovutuksessa on olennaista liikkeen arvo vastaanottavan yhtiön varsinaisen liiketoiminnan kannalta.

Momentin *2 kohdan* mukaan tilintarkastajan olisi annettava selvitys niistä arvostusmenetelmistä, joita omaisuuden arvioinnissa on käytetty. Tämä voi tarkoittaa tietoa siitä, että tietyt osakkeet on arvostettu pörssikurssin, verotusarvon, tuottoarvon tai substanssiarvon mukaan. Tilintarkastajan on myös selvitettävä menetelmien asianmukaisuutta, erityisesti niissä tapauksissa, joissa käytetty menetelmä on poikkeuksellinen tai joissa erilaiset arvostusmenetelmät saattavat johtaa olennaisesti erilaisiin tuloksiin. Tämä saattaa edellyttää vaihtoehtoisten arvostusmenetelmien tuottamien tulosten esittämistä lausunnossa. Selvityksen on kohdistuttava arvostusmenetelmän asianmukaisuuteen kussakin tapauksessa. Jos on valittu yksi useista mahdollisista menetelmistä, asiantuntijana toimivan tilintarkastajan on lausuttava siitä, onko valinta asiallisesti perusteltu. Jos kysymyksessä on eri arvostusmenetelmien yhdistelmä, tilintarkastajan on lausuttava myös eri menetelmien saamasta painoarvosta ja tehdyn ratkaisun perustelemisesta. Käytetystä markkinahintaan perustuvasta arvostusmenetelmästä on annettava menetelmän luotettavuuden arviointiin vaikuttavat tiedot. Näiden antaminen on välttämätöntä, jos apporttina annettu omaisuus on arvioitu korkeasuhdanteessa vallinneen markkinahinnan mukaan ja hinta on olennaisesti laskenut. Edellä mainittujen tietojen antaminen edellyttää tilintarkastajalta yleensä omaisuuden käyvän arvon määrittämistä. Käyvän arvon määrittäminen toimii myös kirjanpitoarvon määrittämisen perusteena.

Tilintarkastajan on selvitettävä, onko arvostusmenetelmää sovellettu muutoinkin asianmukaisesti. Tämä merkitsee esimerkiksi markkinahinnan tai matemaattisen arvostusmenetelmän lähtöarvojen ja laskutavan oikeellisuuden arvioimista.

Momentin *3 kohdassa* edellytetään selvityksen antamista omaisuudesta annettavasta vastikkeesta. Tilintarkastajan on lausuttava ainakin vastikkeen määrästä, laadusta ja jakautumisesta. Vastikkeesta on annettava kaikki ne tiedot, jotka annettaisiin sitä vastaan tulevasta omaisuudesta.

Momentin *4 kohdassa* vaaditaan, että tilintarkastaja mahdollisimman objektiivisesti arvioi vastiketta suhteessa yhtiölle tulevaan omaisuuteen. Omaisuus on arvioitava yhtiön näkökulmasta. Riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan on esitettävä eri näkökohdat, jotka vaikuttavat omaisuuden ja vastikkeen vertailuun. Omaisuutta ja arvostusmenetelmiä koskevien selvitysten nojalla tilintarkastajan on verrattava omaa näkemystään yhtiön perustajien esittämään. Jos omaisuutta vastaan annetaan osakkeita, tulee lausunnon yhtenä osana olla tilintarkastajan arvio siitä, vastaako omaisuus vastikkeena annettavien osakkeiden nimellisarvon ja mahdollisen ylikurssin yhteenlaskettua määrää.

Arvioinnille asetettavat vaatimukset vaihtelevat sen mukaan, mikä on arvioitavan kohteen merkitys vastaanottavalle yhtiölle ja sen velkojille. Arvioinnin aiheuttamien kustannusten tulisi olla suhteessa kohteen ja vastikkeen arvoon. Liikettä arvioidessaan tilintarkastaja voi yleensä käyttää tilinpäätösasiakirjoja arvioinnin pohjana. Arvioinnissa on kuitenkin olennaista liikkeen arvo vastaanottavan yhtiön kannalta. Siksi liikkeen arvioinnin tulisi muistuttaa yrityskaupan yhteydessä tehtävää arviota. Pohjana käytettäviin tilinpäätöstietoihin on myös tehtävä asianmukaiset oikaisut. Usein tulevat kysymykseen tase-eriä koskevat oikaisut muun muassa poistoihin ja erilaisiin varauksiin. Liikkeen mukana siirtyvä vaihto- ja käyttöomaisuus on arvioitava erikseen silloin, kun siihen on erityistä syytä. Patentit ja muut immateriaalioikeudet, merkittävät taideteokset ja muut varat, joita liikkeen tilinpäätöksessä ei ole erikseen arvioitu ja joilla on olennaista merkitystä arvioinnin kannalta, on yleensä arvioitava erikseen. Jos vastaanotettavan liikkeen toiminta, toiminnan kannattavuus tai taloudellinen asema on muuttunut tilinpäätöksen tekemisen jälkeen, on muutos otettava huomioon myös lausunnossa.

Pykälän *2 momentin* mukaan tilintarkastajan tulee suorittaa arviointi välittömästi ennen perustavaa yhtiökokousta, jotta arvio olisi ajantasainen.

Pykälän *3 momentin* mukaan silloin, kun

yhtiössä on oltava yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja, myös riippumattomana asiantuntijana toimivalla tilintarkastajalla on oltava tämä pätevyys. Vaatimus siitä, että yhtiön tilintarkastajana on KHT-pätevyyden omaava henkilö tai KHT-yhteisö, voi perustua esimerkiksi 10 luvun 4 §:ään tai yhtiöjärjestykseen. Momentin mukaan riippumattomana asiantuntijana toimivalla tilintarkastajalla on oikeus saada yhtiöltä palkkio. Säännös vastaa sisällöltään 10 luvun 14 §:ssä säädetyn erityisen tarkastuksen suorittavan henkilön oikeutta saada korvaus yhtiöltä.

Muilta osin tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla tilintarkastuslakia. Tilintarkastuslain 16 §:n nojalla tilintarkastajalla on velvollisuus toimittaa lausunnon antamiseen tarvittava arviointi hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Perustajien ja yhtiön on tilintarkastuslain 22 §:n mukaisesti annettava tilintarkastajalle tämän pyytämät selvitykset ja apu tehtävän suorittamiseksi. Koska tilintarkastajan tehtävänä on antaa lausunto apporttiomaisuudesta, hänellä ei lähtökohtaisesti ole oikeutta arvioida ja saada tietoja yhtiön muista varoista ja muusta liiketoiminnasta. Jos apporttiomaisuuden ilmoitettu arvo kuitenkin ylittää sen käyvän arvon siksi, että omaisuuden esitetään tuovan lisäarvoa yhtiön muille varoille tai liiketoiminnalle, tilintarkastajalla on velvollisuus toimittaa arviointi sekä oikeus saada selvityksiä ja apua lausunnon antamiseen tarpeellisessa laajuudessa.

Tilintarkastuslaissa säädetään edelleen tilintarkastajan vaitiolo- ja vahingonkorvausvelvollisuudesta. Tilintarkastuslain 44 §:n mukaan tilintarkastaja vastaa vahingosta, jonka hänen apulaisensa tahallisesti tai huolimattomuudesta on aiheuttanut. Tilintarkastajan apunaan käyttämä erityisalan asiantuntija, esimerkiksi kiinteistönvälittäjä, on tilintarkastuslaissa tarkoitettu apulainen.

Ehdotus perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 10 artiklaan.

6 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan perustajille lisättäväksi velvollisuus liittää perustamiskirjaan päätös sellaisten osakemerkintöjen hyväksymisestä, joita ei ole tehty perustamiskirjaan. Hyväksymispäätös liitettäisiin perustamiskirjan mukana myös yhtiön rekisteri-ilmoitukseen. Erillinen hyväksymispäätös ei kuitenkaan merkitsijää sitovasti korjaisi merkinnässä mahdollisesti tapahtunutta muotovirhettä.

Ehdotus perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 2 artiklan c alakohtaan.

9 §. Pykälän *1 momentin* sanamuotoa ehdotetaan ajanmukaistettavaksi ja yhtenäistettäväksi lain muiden rekisteröintiä koskevien säännösten kanssa.

Pykälän *2 momentissa* on rekisteröimiskelpoisen osakepääoman määritelmä sekä säännös, jonka mukaan rekisteröitävän osakepääoman on oltava vähintään yhtiön vähimmäispääoman suuruinen.

Pykälän *3 momenttiin* otettavaa, nykyisessä 2 momentissa olevaa osakepääoman maksamiseen liittyvää säännöstä ehdotetaan kiristettäväksi siten, että osakepääoma on maksettava kokonaisuudessaan ennen yhtiön ilmoittamista rekisteröitäväksi. Tämä koskee sekä rahassa että apporttina maksettavaa osakepääomaa. Ellei osakepääoman maksamista koskevia säännöksiä noudateta, ei yhtiötä saa rekisteröidä.

Ehdotetun sanamuodon mukaan yhtiön osakkeista maksettavan määrän on oltava sekä yhtiön omistuksessa että hallinnassa ennen yhtiön ilmoittamista rekisteriin. Säännös koskee sekä apporttina että rahassa maksettavaa määrää. Osakkeista maksettavalla määrällä tarkoitetaan koko merkintähintaa eli osakkeiden yhteenlaskettua nimellisarvoa ja mahdollista ylikurssia. Rahassa maksettava määrä on suoritettava yhtiön lukuun avatulle Suomessa olevalle luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/93) 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun talletuspankin tai ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain (1608/93) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun luottolaitoksen tilille, jolle voidaan vastaanottaa talletuksia yleisöltä. Tilillä olevien varojen katsotaan olevan yhtiön hallinnassa, jos ne ovat sen vapaasti käytettävissä eli jos yhtiön mahdollisuutta käyttää varoja ei ole rajoitettu tilisopimuksen ehtojen tai muun perusteen nojalla. Mahdolliset yleisesti sovellettavat rajoitukset varojen kertanoston määrässä ja niitä vastaavat muut rajoitukset ovat kuitenkin sallittuja. Ehdotetun sanamuodon tarkoituksena on korostaa sitä, että yhtiön on voitava tosiasiallisesti määrätä koko osakepääoman määrästä.

Yhtiön haltuun tulemisen ja vapaan käytettävyyden suhteen apporttiomaisuutta ja rahassa maksettavaa määrää tulee arvioida yh-

denmukaisin perustein. Myös pantatun apporttiomaisuuden on oltava yhtiön käytettävissä. Pantatulta omaisuudelta vaaditaan, että yhtiö voi käyttää omaisuutta esimerkiksi jälkipanttaukseen eikä yhtiön oikeutta pantin vapauttamiseen ole rajoitettu. Myös pantin realisointi on voitava toteuttaa siten, että yhtiön velkojat pääsevät hyötymään omaisuudelle osakepääomassa ja ylikurssirahastossa annettua arvoa vastaavalla määrällä realisoinnissa saaduista varoista. Pantatun apporttiomaisuuden arvostamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Muun muassa pantin realisoinnissa mahdollisesti tapahtuva arvonalennus on tällöin otettava huomioon.

Momenttiin ehdotetaan lisäksi säännöstä, jossa kielletään osakkeista maksetun määrän käyttäminen ennen kuin yhtiön hallitus on valittu. Yhtiön varojen käytön valvonta on hallituksen tehtävä.

Pykälän *4 momentiksi* otettavan, nykyisen 3 momentin säännöksiä ehdotetaan täydennettäviksi. Ensinnäkin ehdotetaan, että hallituksen jäsenten ohella myös yhtiön toimitusjohtajan on annettava vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä ja että osakkeista maksettu määrä on yhtiön omistuksessa ja hallinnassa. Tämä säännös lisätään momentin *1 kohtaan*.

Toiseksi *2 kohdassa* tarkoitettu rekisteri-ilmoitukseen liitettävä tilintarkastajien todistus ulotetaan koskemaan kaikkien osakepääoman maksua koskevien säännösten noudattamista. Tässä tarkoitettua ilmoitusta annettaessa on arvioitava yhtiön perustamista kokonaisuutena. Tilintarkastajien tulee pyrkiä varmistautumaan muun muassa siitä, ettei yhtiössä toteuteta sellaisia järjestelyjä, joiden tarkoituksena on kiertää omien osakkeiden merkinnän rahoittamista koskevia säännöksiä. Tällaisesta järjestelystä on yleensä kyse silloin, kun pääoma maksetaan osissa, ja vastaavat osat lainataan takaisin merkitsijälle maksun jälkeen. Tilintarkastajien on, kuten voimassa olevien säännöstenkin mukaan, varmistauduttava myös siitä, että osakepääoman maksua koskevia 3 momentin säännöksiä on noudatettu. Tämä sisältää myös perustamiskirjan määräysten noudattamisen valvonnan.

Tilintarkastajien ei yleensä tarvitsisi ottaa kantaa apporttiomaisuudesta annetun lausunnon sisältöön. Ilmeisen harvoin tulee kysymykseen tilanne, jossa yhtiön tilintarkastaja, joka ei ole antanut lausuntoa omaisuudesta, havaitsisi merkityksellisen virheellisyyden tai puutteen riippumattomana asiantuntijana toimineen hyväksytyn tilintarkastajan lausunnossa. Tällainen tilanne saattaa kuitenkin syntyä esimerkiksi silloin, kun apporttiomaisuuden arvo lausunnon antamisen jälkeen laskee voimakkaasti.

12 §. Säännöksiä merkintähinnan maksun laiminlyönnin seurauksista ehdotetaan muutettaviksi ensiksikin siten, että nimenomaisesti säädetään hallituksen velvollisuudesta ryhtyä perimistoimiin maksun saamiseksi laiminlyödystä merkintähinnasta. Toiseksi ehdotetaan, että maksamatta olevat osakkeet on mitätöitävä ennen rekisteri-ilmoituksen tekemistä ja hallituksen päätös osakkeiden mitätöimisestä on liitettävä perustamiskirjaan. Kolmanneksi ehdotetaan osakkeen merkitsijän ja maksun laiminlyöneen merkitsijän sijalle mahdollisesti tulleen uuden merkitsijän vahingonkorvausvastuuta yhtiölle korotettavaksi kymmenesosasta kolmasosaan merkintähinnasta.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetuilla muutoksilla yhtiön hallitukselle asetetaan velvollisuus viipymättä periä viivästynyttä osakemerkintäsaatavaa. Hallituksen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin kaikkien maksulaiminlyöntien osalta. Hallitus ei siten saa suosia merkitsijöitä tai osaa merkitsijöistä viivyttelemällä perimistoimien aloittamista niin, että velvollisuus merkintähinnan maksamiseen raukeaa esimerkiksi silloin, kun osakkeen markkina-arvon laskemisen takia merkintä muuttuu merkitsijälle epäedulliseksi. Merkintähintasaatavan perinnässä käytettävät keinot tulee valita kuten muissakin perintätilanteissa. Keinoja valittaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon, että saatava raukeaa jo puolen vuoden kuluttua perustamiskirjan allekirjoittamisesta. Merkintäehdoissa voidaan edelleen määrätä viivästyskorosta ja mahdollisista muista perimiskuluista. Yhtiöllä on oikeus saada laiminlyödylle merkintähinnalle korkolaissa (633/82) säädetty viivästyskorko.

Ehdotuksen mukaan hallitus voi todeta oikeuden osakkeeseen menetetyksi, jos viivästynyttä määrää korkoineen ei makseta viimeistään kuukauden kuluessa osakkeen maksuajan päättymisestä. Ehdotetun säännöksen mukaan hallituksen ei tarvitse antaa erityistä maksukehotusta. Voimassa olevan 12 §:n 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan selvennettäväksi siten, että menetetyksi ei julistettaisi osaketta vaan merkitsijän oikeus osakkeeseen. Menetetyksi julistaminen ei

edellytä tietoa uudesta merkitsijästä. Hyväksyessään uutta merkitsijää hallitusta sitovat osakeyhtiölain yleiset säännökset osakkaiden yhdenvertaisuudesta sekä hallituksen huolellisuusvelvollisuudesta ja vahingonkorvausvastuusta.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetun muutoksen mukaan hallituksen on ennen yhtiön ilmoittamista rekisteröitäväksi mitätöitävä sellaiset osakkeet, joita ei ole täysin maksettu. Säännös koskee myös merkintähinnan maksun laiminlyönnin vuoksi menetetyiksi todettuja, uudelle merkitsijälle annettuja osakkeita. Mitätöinnin edellytyksenä on, ettei merkintähintaa saada perityksi alkuperäiseltä eikä uudelta merkitsijältä ennen yhtiön perustamista koskevan rekisteri-ilmoituksen tekemiselle säädetyn ajan päättymistä. Koska mitätöintipäätöksen tekemiselle ja rekisteri-ilmoituksen laatimiselle saatetaan joutua varaamaan aikaa, voidaan perintätoimet käytännössä keskeyttää joitakin päiviä ennen rekisteri-ilmoituksen tekemiselle säädetyn ajan päättymistä. Selvissä maksukyvyttömyystilanteissa perinnästä voitaisiin luopua jo aikaisemmin. Lisäksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hallituksen päätös osakkeiden mitätöimisestä on liitettävä perustamiskirjaan, joten se tulee liitetyksi myös rekisteriilmoitukseen.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetun muutoksen mukaan menetetyksi todetun osakkeen alunperin merkinnyt ja mahdollinen uusi merkitsijä ovat molemmat velvollisia suorittamaan yhtiölle korvauksena kolmasosan eikä vain kymmenesosaa alkuperäisestä merkintähinnasta, jos yhtiön on täytynyt mitätöidä osake 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Pykälään ehdotetut muutokset perustuvat julkisten yhtiöiden osalta pääomadirektiivin 12 artiklan säännöksiin, joiden mukaan osakkeenomistajaa ei saa vapauttaa maksuvelvollisuudesta, jollei osakepääoman alentamista koskevista säännöksistä muuta johdu.

13 §. Rekisteröimisen jälkeistä merkintähinnan maksua koskeva pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska muutettavaksi ehdotetun 9 §:n mukaan osakepääoma on maksettava kokonaan ennen yhtiön rekisteröimistä. Pykälän kumoamiseen liittyy siirtymäsäännös.

15 §. Ehdotetussa uudessa pykälässä säädetään niin sanotusta jälkiapportista. Jälkiapportilla tarkoitetaan apporttisäännösten sivuuttamista siten, että osakemerkinnässä yritykseen tulevat varat käytetään omaisuuden hankintaan merkitsijältä. Menettely vastaa vaikutuksiltaan osakkeiden merkintää apporttiomaisuudella. Ehdotuksen mukaan yhtiökokouksen hyväksyminen tarvitaan omaisuuden hankintaan, joka tehdään yhtiön perustajalta tai osakkaalta taikka eräiltä näitä lähellä olevilta kahden vuoden kuluessa yhtiön rekisteröinnistä, jos yhtiön suorittama vastike vastaa vähintään yhtä kymmenesosaa osakepääomasta eikä hankinta kuulu yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan. Säännöksiä ei sovelleta arvopaperipörssin tai vastaavan markkinapaikan kautta julkisessa kaupankäynnissä tehtäviin hankintoihin. Säännökset koskevat hankintoja riippumatta siitä, suorittaako yhtiö vastikkeen osakkeina, rahana tai muulla tavoin. Hankinnasta on annettava yhtiökokoukselle ehdotetussa 4 a §:ssä tarkoitettu riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto ja hallituksen kirjallinen selvitys.

Säännökset tulevat sovellettaviksi sellaisiin hankintoihin, jotka tehdään perustamiskirjan allekirjoittamisen jälkeen. Jälkiapporttia koskevia säännöksiä noudattamalla ei voida sivuuttaa varsinaisia apporttia koskevia 4 §:n säännöksiä. Osakemerkinnän yhteydessä sovittuun ehtoon sovelletaan 4 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla 4 §:ssä tarkoitettuja sääntöjä.

Pykälän *1 momentin* mukaan pykälä koskee kaikkea yritykselle tulevaa omaisuutta, rahaa lukuun ottamatta. Yhtiökokouksessa hankinnan hyväksymiseen riittää tavallinen enemmistöpäätös, jollei yhtiöjärjestyksestä muuta johdu.

Momentin *1 kohdan* mukaan säännös koskee omaisuuden hankkimista perustajalta tai osakkeenomistajalta. Säännös koskee myös hankintaa sellaisilta henkilöiltä, jotka käyttävät perustajassa tai osakkeenomistajassa 1 luvun 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitettua määräysvaltaa. Säännös koskee myös perustajan tai osakkeenomistajan 1 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuilta lähisukulaisilta tehtyjä hankintoja. Lisäksi kysymykseen tulevat perustajan tai osakkeenomistajan, näissä määräysvaltaa käyttävien henkilöiden taikka perustajan tai osakkeenomistajan lähisukulaisten määräysvallassa olevilta yhteisöiltä tai säätiöiltä tehdyt hankinnat.

Jälkiapporttisäännökset koskevat *2 kohdan* mukaan kaikkia sopimukseen perustuvia hankintoja, jotka on tehty perustamiskirjan allekirjoittamisen jälkeen ennen kuin kaksi vuotta on kulunut yhtiön rekisteröimisestä.

Hankintahetkeksi katsotaan suoritus- tai toimitusajankohdasta riippumatta ajankohta, jolloin hankinnasta on sovittu. Tästä otettaisiin selvyyden vuoksi säännös pykälän *2 momenttiin*.

Hankinnasta suoritettavan vastikkeen on 1 momentin *3 kohdan* mukaan oltava vähintään kymmenesosa yhtiön rekisteröidystä osakepääomasta. Vastiketta verrataan hankintahetkellä rekisteröityyn osakepääomaan. Ennen yhtiön rekisteröintiä määräosa lasketaan merkittyjä osakkeita vastaavasta yhteenlasketusta osakepääomasta, josta vähennetään mitätöidyt osakkeet. Vastike voi muodostua erilaisista osatekijöistä. Myös sitoumus vastaiseen toimintaan tai esimerkiksi vakuuden antaminen voisivat tulla arvioitaviksi vastikkeena. Rahoitustoiminnassa sovellettavasta vakuuksien hinnoittelusta voidaan saada johtoa vakuuden vastikearvoon.

Jos kaksi tai useampi 1 kohdassa tarkoitetuista henkilöistä luovuttaa yhtiölle omaisuutta yhdessä tai yksissä tuumin, luovutuksia on arvioitava kokonaisuutena. Vastaavasti yksi henkilö saattaa luovuttaa yhtiölle omaisuutta toistuvasti siten, että yhdestäkään luovutettavasta erästä ei suoriteta vastiketta, joka ylittäisi yhden kymmenesosan osakepääomasta. Jos luovutukset ylittävät asetetun vastikerajan kahden vuoden määräajan kuluessa, on tapauskohtaisesti vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen arvioitava, onko luovutuksia pidettävä ehdotetun pykälän soveltamisen kannalta yhtenä kokonaisuutena ja hallituksella siten velvollisuus hankkia niille yhtiökokouksen suostumus. Jos rekisteröity osakepääoma muuttuu luovutusten kuluessa, kymmenesosa osakepääomasta lasketaan viimeisen luovutuksen sopimishetkellä rekisteröidyn osakepääoman mukaan.

Momentin *4 kohdan* mukaan säännöksiä sovelletaan vain hankintoihin, jotka eivät kuulu yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan. Tavanomaisella liiketoiminnalla tarkoitetaan tässä kaikkia yhtiön kokoon ja toimintaan sekä yhtiön rahoitusasemaan ja yhtiön toimintaan liittyvään riskiin nähden normaaleina pidettäviä toimia. Selkeästi ylihintaan tai muuten yhtiön kannalta epäedullisin ehdoin tehtävää hankintaa ei voida pitää tavanomaisena liiketoimintana. Toimialan ulkopuolelle menevä hankinta olisi poikkeuksetta tässä tarkoitettu tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumaton hankinta.

Momentin *5 kohdan* perusteella pykälää ei sovelleta arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä hankittuihin arvopapereihin. Nykyään tämä merkitsee arvopaperipörssistä, niin sanotulta OTC-listalta sekä muun muassa meklarilistalta tehtyjä hankintoja. Jos tällaisia arvopapereita hankitaan huomattavasti markkinahinnasta poikkeavilla ehdoilla, tilannetta voidaan kuitenkin arvioida osakkaiden yhdenvertaisuutta koskevien osakeyhtiölain säännösten nojalla.

Pykälän *3 momentin* mukaan yhtiön hallituksen on esitettävä yhtiökokoukselle 4 a §:n mukainen riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto ja hallituksen oma kirjallinen selvitys jälkiapportista. Ehdotetun 4 a §:n mukaisen lausunnon sisältöä sekä tilintarkastajan oikeuksia ja velvollisuuksia on käsitelty 4 a §:n perusteluissa. Hallituksen selvitys vastaa sisällöltään 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvitystä, ja siihen tulee liittää mahdollinen kirjallinen sopimus omaisuuden hankinnasta sekä muut 4 §:n 3 momentissa tarkoitetut asiakirjat. Asiantuntijan lausunto ja selvitys on pidettävä yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viipymättä lähetettävä osakkeenomistajille, jotka sitä pyytävät, sekä asetettava nähtäville yhtiökokouksessa. Muuten sovelletaan 9 luvun 9 §:n säännöksiä ja yhtiöjärjestyksen määräyksiä yhtiökokouksen koolle kutsumisesta.

Pykälän *4 momentin mukaan* 1 momentissa tarkoitetusta yhtiökokouksen päätöksestä on kuukauden kuluessa tehtävä ilmoitus rekisteröimistä varten. Ilmoitukseen on liitettävä hallituksen selvitys ja riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto.

Ehdotettu uusi pykälä perustuu julkisten yhtiöiden osalta pääomadirektiivin 11 artiklaan. Pykälän soveltamisala on laajempi kuin direktiivissä edellytetty vähimmäissääntely.

3 luku. **Osake, osakekirja ja osakeluettelo**

Lain 3 lukuun ehdotetaan kahta merkittävää muutosta. Ensinnäkin 1 §:ssä määriteltäisiin osakeyhtiölaissa huomioon otettava osakkeiden erilajisuus. Määritelmän mukaan erilajisina pidetään osakkeita, jotka poikkeavat toisistaan äänimäärän tai yhtiön varoja jaettaessa tuottaman oikeuden suhteen. Erilajisuuden määritelmällä on ehdotuksen mukaan aiempaa suurempi merkitys, koska muualle lakiin ehdotetaan säännöksiä osake-

lajikohtaisesta äänestyksestä tietyissä yhtiökokouksessa päätettävissä kysymyksissä sekä tarkempia säännöksiä merkintäetuoikeudesta osakepääomaa korotettaessa ja annettaessa optio-oikeuksia tai otettaessa vaihtovelkakirjalainoja.

Toiseksi ehdotetaan kokonaan uusia säännöksiä, joiden mukaan voidaan antaa vain tietyissä yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa äänioikeuden antavia osakkeita. Näitä osakkeita kutsutaan etuosakkeiksi, ja niihin on liityttävä erityinen taloudellinen etuus jaettaessa yhtiön varoja verrattuna sellaisiin osakkeisiin, jotka tuottavat äänioikeuden kaikissa asioissa. Erityisestä taloudellisesta etuudesta on mahdollista määrätä monella tavalla, joten etuosakkeen tuottamien oikeuksien tyhjentävä sääntely laissa ei ole tarkoituksenmukaista. Lakiin ehdotetaan yleisten etuosaketta koskevien säännösten lisäksi olettamasäännöksiä vain sellaisesta etuosakkeesta, joka tuottaa oikeuden jako-osattomaan hyvitykseen tai jolla ei ole oikeutta jako-osaan jaettaessa yhtiön varoja.

Lisäksi lukuun ehdotetaan siirrettäväksi 7 luvun 2 §:stä säännös yhtiön oikeudesta lunastaa uudelle omistajalle siirtyvä osake. Säännöstä ehdotetaan samalla muutettavaksi siten, että yhtiön lunastusoikeus voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätä myös ensisijaiseksi ja lunastetut osakkeet voidaan luovuttaa edelleen.

Osakepääoman alentamiseen yhtiölle lunastettujen osakkeiden osalta, osakekirjaan tehtäviin merkintöihin ja yhtiön ainoan osakkeenomistajan velvollisuuteen ilmoittaa osakkeenomistus yhtiölle liittyy siirtymäsäännös.

1 §. Pykälään ehdotetaan uusia säännöksiä erilajisista osakkeista. Lisäksi osakkeenomistajalle yhtiöjärjestyksessä asetettavaa lisämaksuvelvollisuutta koskeva säännös siirretään osakekirjan muotoa koskevasta 5 §:stä tähän pykälään.

Pykälän *1 momentissa* olevan pääsäännön mukaan osakeyhtiön kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että yhtiössä voi olla myös oikeuksiltaan toisistaan poikkeavia osakkeita. Osakkeet voivat olla 2 momentissa mainituin tavoin erilajisia, tai ne voivat poiketa toisistaan jollain muulla tavoin. Yhtiöjärjestyksessä on aina mainittava osakkeiden lukumäärät tai vähimmäis- ja enimmäismäärät sekä, kuinka osakkeet poikkeavat toisistaan.

Momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta erilajisten osakkeiden omistajan merkintäetuoikeudesta, koska merkintäetuoikeus määräytyy 4 luvun 2 §:n mukaisesti.

Ehdotetussa *2 momentissa* määritellään, mitä osakkeita osakeyhtiölaissa pidetään erilajisina. Erilajisia ovat ehdotuksen mukaan osakkeet, jotka eroavat toisistaan jommankumman yhtiöjärjestyksessä määrätyn oikeuden suhteen: osakkeen tuottama äänimäärä tai osakkeen tuottama oikeus jaettaessa yhtiön varoja. Erilajisuudesta ei voida ehdotuksen mukaan sopia tai määrätä muulla tavoin kuin yhtiöjärjestyksessä.

Momentin *1 kohdan* mukaan osakkeita pidetään erilajisina, jos niiden yhtiöjärjestyksen mukaiset äänimäärät eroavat toisistaan. Erilajisia osakkeita ovat esimerkiksi osakkeet, joiden tuottaman äänimäärän käyttöä on rajoitettu muista osakkeista poikkeavalla tavalla 9 luvun 3 §:n 1 momenttiin otettavaksi ehdotetussa säännöksessä tarkoitetulla yhtiöjärjestyksen äänestysmääräyksellä. Tällainen määräys on usein niin sanottu äänileikkuri. Sen sijaan kaikkien osakkeiden ja kaikkien osakkeenomistajien äänimäärään samalla tavalla vaikuttava äänestysrajoitus ei ole erilajisuuden peruste. Osakkeiden erilajisuus voi perustua myös yhtiöjärjestyksen määräykseen, jonka mukaan tietyn henkilön tai henkilöryhmän omistuksessa osakkeet tuottavat eri äänimäärän kuin muiden omistuksessa.

Momentin *2 kohdan* mukaan osakkeita pidetään erilajisina, jos niiden tuottama oikeus jaettaessa yhtiön varoja on erilainen kuin muilla osakkeilla. Yhtiön varojen jako määritellään 12 luvun 1 §:ssä. Sen sijaan esimerkiksi yhtiön omaisuuteen kohdistuva käyttöoikeus ei välttämättä tee osakkeista erilajisia, jollei yhtiöjärjestyksessä niin määrätä. Osakkeen tuottama oikeus jaettaessa yhtiön varoja voi olla erilainen jaettaessa tilikauden voittoa tai yhtiön muita 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja voitonjakokelpoisia varoja taikka jaettaessa yhtiön netto-omaisuutta esimerkiksi yhtiötä purettaessa. Oikeus jaettaessa yhtiön varoja on erilainen esimerkiksi silloin, kun yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeenomistajalle maksetaan osinkona ennen muita osakkeenomistajia tietty määrä tai suurempi osinko kuin muille osakkeenomistajille. Osinko voi olla määrätty tietyn suuruiseksi, tietyn kiinteän perusteen mukaan laskettavaksi tai se voidaan sitoa yhtiöstä riippumattomaan perusteeseen, kuten ylei-

seen korkotasoon. Erilajisuus voi ilmetä myös niin sanottuna kumuloituvana jakoosattomana hyvityksenä, jolloin osake tuottaa oikeuden hyvitykseen myös tilikausilta, joilta vahvistettu tilinpäätös ei osoita voitonjakokelpoisia varoja.

Osake on erilajinen myös silloin, kun se tuottaa yhtiöjärjestyksen mukaan muihin osakkeisiin verrattuna ensisijaisen tai suuremman oikeuden yhtiön varoihin osakepääomaa, ylikurssirahastoa tai vararahastoa alennettaessa, omien osakkeiden lunastamisessa tai hankinnassa, yhtiön sulautuessa toiseen yhtiöön taikka yhtiön jakautuessa tai purkautuessa. Erilajisina pidetään myös osakkeita, joiden oikeus voittoon on yhtiön varoja jaettaessa täytettävä ennen muihin osakkeisiin liittyvien osakepääomasuoritusten palauttamista.

Lain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetut lunastusehtoiset osakkeet ovat erilajisia kuin osakkeet, joihin ei liity lunastusehtoa. Jos lunastusehtoisia osakkeita koskevat yhtiöjärjestyksen määräykset poikkeavat toisistaan esimerkiksi lunastusoikeuden tai -velvollisuuden, lunastusajankohdan taikka lunastushinnan suhteen, niitä pidetään myös keskenään erilajisina.

Ehdotetun *3 momentin* mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkeet poikkeavat toisistaan myös muulla kuin 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Osakkeet voivat poiketa esimerkiksi 5 momentin mukaisen maksuvelvollisuuden, 3 §:n mukaisen lunastusoikeuden, 4 §:n mukaisen suostumuslausekkeen taikka yhtiön omaisuuden käyttöoikeuden suhteen. Niihin voi myös liittyä erilainen oikeus käyttää tai saada yhtiön tarjoamia palveluita. Ehdotuksen mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan tällöin määrätä, että osakkeet muodostavat osakelajin, johon sovelletaan nyt ehdotettavia säännöksiä erilajisista osakkeista. Jos yhtiöjärjestyksessä ei ole nimenomaista määräystä, tällaisia osakkeita pidetään samanlajisina kuin vastaavan äänioikeuden ja vastaavan oikeuden jaettaessa yhtiön varoja tuottavia muita osakkeita. Niitä pidetään siis myös silloin samanlajisina, kun yhtiökokouksessa päätetään 9 luvun 15 §:n mukaan samanlajisten osakkeiden tuottamien oikeuksien keskinäisen ja eri osakelajien välisen suhteen muuttamisesta.

Säännökset tietynlajisen osakkeen muuntamisesta toisenlajiseksi ehdotetaan siirrettäviksi 2 momentista *4 momenttiin*. Säännöksiä ehdotetaan tarkennettaviksi siten, että yhtiöjärjestykseen perustuva osakkeen muuntaminen toisenlajiseksi on mahdollista vain yhtiöjärjestyksessä määrätyillä edellytyksillä ja siinä määrätyssä järjestyksessä. Yhtiöjärjestyksessä ei siten voida määrätä, että osakkeiden muuntaminen toisenlajisiksi tapahtuu esimerkiksi hallituksen päättämillä perusteilla, vaan osakkeiden muuntamisedellytykset ja järjestys on selostettava yhtiöjärjestyksessä. Yhtiön hallituksella tai yhtiökokouksella ei siten ole enää harkintavaltaa muuntamisen edellytysten asettamisessa. Jos yhtiöjärjestyksessä ei ole määräystä osakkeen muuntamisesta toisenlajiseksi, yhtiökokous voi muuntaa osakkeet toisenlajisiksi muuttamalla yhtiöjärjestyksen osakelajia koskevia määräyksiä noudattaen tilanteesta riippuen joko 9 luvun 14 tai 15 §:n määräenemmistösäännöksiä.

Pykälään otettavaksi ehdotetun *5 momentin* mukaan osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkeenomistajalla on velvollisuus suorittaa erityisiä maksuja yhtiölle. Säännös siirrettäisiin tähän osakekirjan muotoa koskevasta 5 §:n 3 momentista, jonne lisättäisiin viittaus tähän momenttiin.

1 a §. Ehdotettuun pykälään on koottu yleissäännöksiä osakkeiden tuottamasta äänioikeudesta. Siihen ehdotetaan siirrettäviksi yhtiökokousta koskevan 9 luvun 3 §:n 1 momentin säännökset osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Lisäksi pykälässä määritellään etuosake, joka tuottaa äänioikeuden vain tietyissä yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. Etuosakkeeseen liittyvästä äänioikeudesta säädetään myös 1 b §:ssä.

Pykälän *1 momenttiin* ei liity asiamuutosta. Siihen ehdotetaan siirrettäviksi 9 luvun 3 §:n 1 momentin säännökset, joiden mukaan yhtiössä voi olla moni- ja vähä-äänisiä osakkeita, jotka tuottavat yleisen äänioikeuden kaikissa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. Säännösten sanamuotoa ehdotetaan uusia etuosakkeita koskevan sääntelyn vuoksi tarkennettavaksi viittauksella kaikkiin yhtiökokouksessa päätettäviin asioihin. Osakkeen äänimäärä ei saa olla suurempi kuin kaksikymmentä kertaa toisen osakkeen äänimäärä.

Voimassa olevan lain mukaan yhtiö ei voi laskea liikkeeseen muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja yleisen äänioikeuden tuottavia osakkeita. Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiössä on myös etuosakkeita, joihin liittyy äänioikeus vain tie-

tyissä yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. Etuosake eroaa yleisen äänioikeuden tuottavista osakkeista myös siten, että siihen on aina liityttävä erityinen taloudellinen etuus jaettaessa yhtiön varoja. Yhtiön varojen jako määritellään 12 luvun 1 §:ssä.

Pykälän 1 momentin säännöksiä osakkeen tuottamasta äänimäärästä sovelletaan myös etuosakkeeseen. Niissä asioissa, joissa etuosake tuottaa äänioikeuden, siihen liittyy yksi ääni, jos yhtiöjärjestyksessä ei määrätä suuremmasta äänimäärästä. Äänimäärä ei kuitenkaan voi olla suurempi kuin kaksikymmentä kertaa toisen osakkeen äänimäärä. Etuosakkeen äänimäärää koskevien yhtiöjärjestyksen määräysten on täytettävä myös 9 luvun 3 §:n 1 momenttiin siirrettäviksi ehdotettujen säännösten vaatimukset äänimäärän käytöstä yhtiökokouksessa.

Etuosakkeen erityinen taloudellinen etuus jaettaessa yhtiön varoja määriteltäneen usein yhtiöjärjestyksessä erityiseksi osinko-oikeudeksi. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä myös muusta etuudesta voitonjakokelpoisten varojen jaossa. Etuus voi liittyä esimerkiksi osakkeiden lunastamiseen voitonjakokelpoisilla varoilla. Etuosakkeiden omistajilla voi olla etuoikeus ennen muita osakkaita saada osakkeensa lunastetuksi yhtiöjärjestyksessä määrätystä hinnasta, joka vastaa esimerkiksi osakkeille yhtiön purkautuessa suoritettavaa määrää. Yhtiön varojen jakoon liittyvä erityinen taloudellinen etuus voi koskea myös varojen jakoa ja maksujen suorittamista muuten osakepääomaa ja vararahastoa alennettaessa tai yhtiötä purettaessa.

Osakkeenomistajan etuoikeus hankkia tai käyttää yhtiön tuotteita tai palveluja taikka myydä omia tuotteitaan yhtiölle ei ole momentissa tarkoitettu erityinen taloudellinen etuus jaettaessa yhtiön varoja.

Erityinen taloudellinen etuus voidaan määritellä joko jako-osattomana tai jako-osaisena oikeutena jaettaessa yhtiön varoja taikka näiden yhdistelmänä. Etuosakkeen omistaja saa osakkeelle tulevan jako-osattoman osuuden ennen muita osakkeenomistajia.

Jako-osaton oikeus jaettaessa yhtiön varoja voidaan ensinnäkin määritellä oikeutena saada tietyltä ajalta jako-osaton hyvitys, joka maksetaan yhtiön voitonjakokelpoisista varoista. Jako-osattoman hyvityksen määrä ei vaihtele yhtiön tilikauden voiton tai muiden voitonjakokelpoisten varojen suuruuden mukaan, vaan tällainen hyvitys määritellään ennalta sovituksi tietyn määräiseksi tai tietyllä tavalla laskettavaksi tuotoksi. Etuosake voi tuottaa oikeuden jako-osattomaan hyvitykseen myös sellaisilta tilikausilta, jotka eivät osoita lainkaan voitonjakokelpoisia varoja. Etuosaketta koskevissa säännöksissä käytetään tämän vuoksi käsitettä jako-osaton "hyvitys" eikä käsitteitä "oikeus voittoon" tai "osinko", koska nämä viittaavat yleensä tilikaudelta jaettavaan voittoon. Jako-osaton hyvitys voidaan määritellä esimerkiksi kiinteänä markkamääränä ("kunkin osakkeen tuottama vuotuinen osinko on 10 markkaa") tai vuotuista kiinteää korkoa vastaavalla tavalla ("vuotuinen osinko on 10 % osakkeen nimellisarvosta") taikka se voidaan sitoa yhtiön ulkopuolisten tahojen määrittämään vaihtuvaan viitekorkoon tai muuhun vastaavaan perusteeseen ("vuotuinen osinko on yhden prosenttiyksikön suurempi kuin tilikauden päättymispäivän 12 kuukauden Helibor-korko"). Etuosakkeen jako-osaton hyvitys on yhtiöjärjestyksen määräysten perusteella paremmin arvioitavissa jo osakkeen merkintä- tai hankintahetkellä kuin muille osakkeille tuleva osinko.

Jako-osaton oikeus jaettaessa yhtiön varoja voi olla myös oikeus saada yhtiön purkautuessa osakkeen nimellisarvo tai merkintähinta ennen kuin varoja jaetaan muille osakkeille.

Etuosakkeen jako-osainen oikeus jaettaessa yhtiön varoja voidaan määritellä suhteessa tilikauden voittoon siten, että jako-osainen oikeus voittoon on suurempi kuin muille osakkeenomistajille yhtiökokouksen päätöksellä jaettava voitto (esimerkiksi "vuotuinen osinko on kaksi prosenttiyksikköä suurempi kuin muille osakkeille maksettava osinko"). Tapauskohtaisesti on sen sijaan ratkaistava, tarkoitetaanko etuudella jako-osaista vai jako-osatonta etuutta silloin, kun se on määritelty kiinteän markkamäärän verran suurempana kuin muille osakkeille tuleva voitto (esimerkiksi "vuotuinen osinko on kaksi markkaa suurempi kuin muille osakkeille maksettava osinko"). Jako-osainen oikeus jaettaessa yhtiön muita varoja voidaan määritellä esimerkiksi tietyssä suhteessa tai tietyn määrän suuremmaksi kuin muiden osakkeenomistajien oikeus.

Koska erityisestä taloudellisesta etuudesta on aina määrättävä yhtiöjärjestyksessä, merkintäehtoihin, osakassopimukseen, yhtiökokouksen päätökseen tai vastaavaan perustuvat etuudet eivät täytä lain vaatimuksia.

Osakeyhtiölakiin ei ehdoteta otettavaksi

säännöstä siitä, kuinka olennainen yhtiön varojen jakoon liittyvän erityisen taloudellisen etuuden on oltava verrattuna muihin osakkeisiin. Rekisteriviranomaisen ei näin ollen tarvitse rekisteröinnin yhteydessä ottaa kantaa tähän kysymykseen. Sen sijaan etuuden olennaisuudella saattaa olla merkitystä arvioitaessa arvopaperien markkinoinnin lainmukaisuutta. Arvopaperimarkkinalaissa ja kuluttajansuojalaissa kielletään harhaanjohtava markkinointi tarjottaessa arvopapereita yleisölle tai kuluttajille. Arvopaperien listalleottoesitteen ja tarjousesitteen tarkastamisen sekä muun markkinoinnin valvonnan yhteydessä on tapauskohtaisesti arvioitava, antaako tarjottavista osakkeista käytetty ilmaus tai muu markkinointi oikean kuvan etuosakkeen tuottamista oikeuksista ja osakkeen arvosta.

Pykälän *3 momentin* mukaan yhtiössä on aina oltava 1 momentissa tarkoitettuja äänivaltaisia osakkeita lain vähimmäisosakepääomaa vastaava määrä. Toisaalta yhtiön kaikkia osakkeita vastaava yhteenlaskettu osakepääoma etuosakkeet mukaan lukien ei saa ylittää yhtiöjärjestyksen mukaista enimmäispääomaa.

1 b §. Etuosake tuottaa äänioikeuden vain ehdotetussa pykälässä säädetyssä ja yhtiöjärjestyksessä määrätyissä asioissa. Lähtökohtaisesti etuosakkeet eivät tuota lainkaan äänioikeutta yhtiön varsinaiseen liiketoimintaan, hallintoon, tilinpäätökseen ja tilintarkastukseen, voitonjakoon sekä pääoman hankintaan liittyvissä asioissa. Niissä asioissa, joissa etuosake tuottaa äänioikeuden, se tuottaa myös muut osakkeenomistajan oikeudet. Jako-osattoman hyvityksen tuottava etuosake tuottaa yleisen äänioikeuden, jos sille ei ole jaettu yhtiöjärjestyksen mukaista hyvitystä laissa säädetyn tai yhtiöjärjestyksessä määrätyn ajan kuluessa.

Pykälän *1 momentin* mukaan etuosake tuottaa äänioikeuden yhtiöjärjestyksessä määrätyissä asioissa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan esimerkiksi määrätä, että etuosakkeella on äänioikeus kaikissa tai joissakin 1 c §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Jos yhtiöjärjestyksessä ei ole äänioikeutta koskevia määräyksiä, etuosake tuottaa äänioikeuden vain silloin, kun yhtiöjärjestyksen muutos koskee etuosakkeen omistajan oikeutta. Yhtiöjärjestyksen muuttaminen voi kohdistua etuosakkeen omistajan taloudellisiin oikeuksiin tai muuhun yhtiöjärjestyksessä etuosakkeen omistajalle annettuun oikeuteen, kuten esimerkiksi ääni-, nimitys- tai läsnäolo-oikeuteen. Etuosake tuottaa äänioikeuden myös, jos yhtiöjärjestyksen muutos kohdistuu etuosakkeelle 1 c §:n 4 momentin perusteella määräytyvään oikeuteen.

Etuosakkeen omistajan oikeuksiin voi vaikuttaa muun muassa päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta siten, että yhtiö voi antaa uusia osakkeita, joilla on vastaava tai parempi oikeus yhtiön voittoon tai muihin varoihin kuin kyseisellä etuosakkeen omistajalla. Myös 9 luvun 15 §:ssä tarkoitettu yhtiöjärjestyksen muutospäätös voi vaikuttaa etuosakkeen omistajan oikeuksiin. Etuosakkeen omistaja saattaa esimerkiksi menettää jako-osaisen oikeutensa voittoon, jos päätetään siirtää enemmän kuin 10 prosenttia tilikauden voitosta vararahastoon tai jättää vastaava määrä voitosta jakamatta. Vastaavasti osakkeen nimellisarvon alentaminen vaikuttaa nimellisarvon perusteella määriteltyihin jako-osattomiin taloudellisiin etuuksiin.

Etuosake tuottaa lähtökohtaisesti äänioikeuden myös silloin, kun etuosakkeiden antamisen jälkeen tehdään yhtiöjärjestystä muuttaen päätös uusien 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettujen lunastusehtoisten osakkeiden antamisesta. Lunastusehtoisia osakkeita koskevien määräysten ottaminen yhtiöjärjestykseen voi vaarantaa etuosakkeisiin liittyvän erityisen taloudellisen etuuden toteuttamista.

Pykälän *2 momentti* koskee etuosakkeen poikkeuksellisesti tuottamaa yleistä äänioikeutta. Yleensä etuosakkeelle tulevien taloudellisten etuuksien katsotaan korvaavan yhtiön varsinaisen liiketoiminnan hoitoon liittyvissä asioissa puuttuvan äänioikeuden. Jos yhtiö ei pysty maksamaan tai muusta syystä ei maksa etuosakkeen tuottamaa jako-osatonta osinkoa tai muuta hyvitystä tietyn määräajan kuluessa, on perusteltua, että etuosakkeen omistaja saa käyttöönsä samat keinot vaikuttaa yhtiökokouksessa päätettäviin asioihin kuin muutkin osakkaat. Tärkein näistä on yleinen äänioikeus kaikissa yhtiökokoukselle kuuluvissa asioissa. Yleisellä äänioikeudellaan etuosakkeen omistaja voi pyrkiä esimerkiksi hallituksen jäsenten valinnassa vaikuttamaan siihen, että yhtiöjärjestyksen mukaan etuosakkeelle kuuluvat taloudelliset etuudet toteutuvat jatkossa. Osakepääomasijoitusten pysyvyyden vuoksi etuosakkeen omistajalle ei voida antaa oikeutta vaatia sijoituksensa takaisinmaksua sillä perusteella, että osakkeeseen liittyvät taloudelliset edut ovat jääneet saamatta, jollei yh-

tiöjärjestyksessä ole 6 luvun 9 §:n lunastussäännösten nojalla erikseen muuta määrätty tai 13 luvun 3 §:stä muuta seuraa.

Jos etuosakkeelle ei ole maksettu sille yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluvaa tietyltä ajalta määräytyvää jako-osatonta hyvitystä kuuden kuukauden määräajan kuluessa tilikauden päättymisestä, osake tuottaa pääsäännön mukaan äänioikeuden ja muut osakkeenomistajan oikeudet kaikissa yhtiökokouksessa päätettävissä asioissa. Määräajan alkamista voidaan yhtiöjärjestyksessä lykätä enintään kahdella tilikaudella. Yleinen äänioikeus ja muut siihen liittyvät oikeudet säilyvät siihen asti, kunnes hyvitys on kokonaisuudessaan maksettu. Oikeudet säilyvät siten siinäkin tapauksessa, että vain osa maksamatta olevasta hyvityksestä suoritettaisiin. Laiminlyönnistä seuraava yleinen äänioikeus ei millään tavoin vaikuta etuosakkeen omistajan taloudellisiin oikeuksiin yhtiössä.

Yhtiöjärjestykseen voidaan ottaa lain vähimmäisvaatimuksen ylittäviä määräyksiä. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä etuosake voi tuottaa yleisen äänioikeuden esimerkiksi sen vuoksi, että yhtiö on tietyn ajan kuluessa hankkinut tai lunastanut omia osakkeitaan vähintään tietyn määrän tai tietyn suuruista vastiketta vastaan. Lisäksi yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että myös jako-osaisen voiton maksamisen laiminlyönti tuottaa yleisen äänioikeuden.

Etuosakkeen yleinen äänioikeus syntyy suoraan lain tai yhtiöjärjestyksen perusteella, eikä vaadi toimenpiteitä etuosakkeen omistajalta tai yhtiöltä. Jos etuosakkeen on antanut noteerattu yhtiö, osakkeen tuottaman äänioikeuden muutos on yleensä seikka, josta yhtiön on tiedotettava arvopaperimarkkinalain 2 luvun 7 §:n mukaisen jatkuvan tiedonantovelvollisuuden nojalla.

Pykälän *3 momentin* mukaan etuosake tuottaa myös muut osakkeenomistajan oikeudet niissä asioissa, joissa osakkeeseen liittyy äänioikeus joko lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan. Muilla osakkeenomistajan oikeuksilla tarkoitetaan äänivaltaisten osakkeiden tuottamia yleisiä hallinnoimisoikeuksia. Näitä ovat muun muassa oikeus saada kokouskutsu, läsnäolo- ja puheoikeus yhtiökokouksessa, oikeus tehdä ehdotuksia asiassa, osakkeenomistajan kyselyoikeus ja moiteoikeus. Tehtäessä päätöstä, joka edellyttää osakkeenomistajan suostumusta, huomioon on otettava myös äänioikeuden tuottava etuosake.

Koska myös etuosake on osake, siihen sovelletaan muiden osaketta koskevien säännösten ohella yleisiä osakkeenomistajan suojaa koskevia säännöksiä, kuten esimerkiksi 8 luvun 14 §:ää, 9 luvun 16 §:ää ja 13 luvun 3 §:ää. Momentissa ehdotetaan selvyyden vuoksi säädettäväksi, että 9 luvun 16 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa etuosakkeen omistajalla on myös 9 luvun 17 §:n mukainen moiteoikeus.

Myös osakkeenomistajan oikeus vaatia yhtiössä erityisen tarkastuksen suorittamista liittyy yleensä äänioikeuteen. Koska saattaa olla vaikea arvioida, liittyykö tiettyyn etuosakkeelle yhtiöjärjestyksessä määrättyyn oikeuteen oikeus vaatia erityisen tarkastuksen suorittamista muissa kuin äänioikeuden tuottavissa asioissa, tästä on hyvä määrätä yhtiöjärjestyksessä etukäteen.

Etuosakkeet otetaan huomioon yhtiökokouksessa päätösehdotusta kannattavaa enemmistöä laskettaessa vain niissä asioissa, joissa osakkeet tuottavat äänioikeuden. Etuosakkeen omistajalla ei ole äänioikeutta muissa samassa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. Pykälän 4 momentin mukaan etuosaketta, joka ei tuota äänioikeutta, ei myöskään oteta huomioon tehtäessä päätöstä, joka edellyttää osakkeenomistajan suostumusta. Säännöstä sovelletaan myös, kuten 9 luvun 1 §:n 3 momenttia silloin, kun yhtiökokouksen ulkopuolella tarvitaan määrävähemmistöä.

1 c §. Ehdotetussa pykälässä on säännökset etuosakkeen omistajan oikeuksista. Etuosakkeeseen voidaan liittää yhtiöjärjestyksen määräyksellä myös muita oikeuksia, kuten esimerkiksi 3 §:ssä tarkoitettu oikeus lunastaa uudelle omistajalle siirtyvä osake. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tahdonvaltaisia säännöksiä, jotka eivät koske muuta kuin oikeuden jako-osattomaan osinkoon tai muuhun hyvitykseen tuottavaa etuosaketta. Säännökset koskevat oikeuden synty- ja maksuhetkeä.

Yhtiöjärjestyksestä on *1 momentin* mukaan aina käytävä ilmi, minkä oikeuden etuosake tuottaa 1 a §:n 2 momentissa tarkoitetun erityisen taloudellisen etuuden lisäksi jaettaessa yhtiön varoja. Jos esimerkiksi erityinen taloudellinen etuus liittyy voitonjakoon, yhtiöjärjestyksessä on määrättävä, minkä oikeuden etuosake tuottaa yhtiön muussa varojen jaossa. Yhtiöjärjestyksessä on siten aina määrättävä paitsi etuosakkeen oikeudesta voitonjaossa, myös sen oikeudesta jaettaessa

yhtiön varoja 4 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Sellaista yhtiöjärjestystä, josta puuttuu määräys etuosakkeen tuottamista oikeuksista jaettaessa yhtiön varoja, ei voida rekisteröidä.

Pykälän *2 momentti* koskee etuosaketta, jonka erityinen taloudellinen etuus on yhtiöjärjestyksessä määritelty oikeutena tietyltä ajalta kertyvään jako-osattomaan osinkoon tai muuhun hyvitykseen, joka maksetaan voitonjakokelpoisista varoista. Säännös on tahdonvaltainen, ja hyvityksestä voidaan sopia toisin yhtiöjärjestyksessä. Säännöksen mukaan oikeus etuosakkeen tuottamaan jako-osattomaan hyvitykseen syntyy tilikausittain, ja hyvitys on maksettava viipymättä voitonjakokelpoisia varoja osoittavan tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Oikeus syntyy siis myös sellaisilta tilikausilta, joilta yhtiön tilinpäätös ei osoita voitonjakokelpoisia varoja. Tällaisilta tilikausilta oikeus hyvitykseen kumuloituu, ja hyvitys erääntyy maksettavaksi voitonjakokelpoisia varoja osoittavan tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen. Jos voitonjakokelpoiset varat eivät riitä viimeksi päättyneen tilikauden hyvityksen ja kaiken aiemmilta tilikausilta kumuloituneen hyvityksen maksamiseen, siirtynyt hyvitys on maksettava ensin, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä.

Jos sovittua hyvitystä ei makseta voitonjakokelpoisia varoja osoittavan tilinpäätöksen vahvistamisesta huolimatta, osakkeenomistajalla on oikeus velkoa yhtiöltä yhtiöjärjestyksen mukaista saatavaansa. Sen sijaan etuosakkeen omistaja ei voi lain perusteella velkoa saatavaansa silloin, kun yhtiön toiminta on niin kannattamatonta, ettei yhtiölle kerry voitonjakokelpoisia varoja edes jako-osattoman hyvityksen maksamiseen. Näissäkin tilanteissa oikeus hyvitykseen kumuloituu, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Lisäksi etuosakkeen omistaja saa hyvityksen maksamatta jättämisen perusteella yleisen äänioikeuden 1 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen edellytysten täyttyessä.

Etuosakkeen omistajan oikeus uusiin osakkeisiin osakepääomaa korotettaessa määräytyy 4 luvun 2 §:n mukaan. Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että sellaisilta etuosakkeilta, jotka eivät tuota oikeutta jako-osaan yhtiön varoista, voidaan poistaa merkintäetuoikeus yhtiöjärjestyksen määräyksellä. Ehdotettu säännös koskee uusmerkinnän lisäksi myös optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista.

Jos etuosakkeeseen liittyvä oikeus voittoon ja varoihin on jako-osaton ja etuoikeutettu, eivät emissiossa tapahtuvat jako-osien muutokset välittömästi vaikuta osakkeenomistajan taloudellisiin oikeuksiin. Merkintäetuoikeuden sääntelyn osalta jako-osattomien etuosakkeiden omistajat rinnastuvat siten pitkälti yhtiön velkojiin. Jako-osattomillekin etuosakkeille eräissä tilanteissa tulevan äänioikeuden suhteellinen painovaro tosin heikkenee, jos muiden osakelajien omistajat merkitsevät osakkeita.

Pykälän *4 momentin* mukaan yhtiöjärjestyksessä on aina määrättävä, mitkä oikeudet etuosake tuottaa silloin, kun yhtiön osakepääomaa korotetaan, annetaan optio-oikeuksia tai otetaan vaihtovelkakirjalaina, osakepääomaa alennetaan, hankitaan omia osakkeita, yhtiö asetetaan selvitystilaan tai puretaan, yhtiö sulautuu toiseen yhtiöön tai jakautuu taikka kun syntyy 14 luvun 19 §:ssä tarkoitettu lunastusoikeus tai julkinen osakeyhtiö muuttuu yksityiseksi osakeyhtiöksi. Momentissa tarkoitetut tilanteet ovat sellaisia, joissa saatetaan puuttua välittömästi etuosakkeen omistajan oikeuksiin. Etuosakkeiden ehdoissa on syytä määritellä etuosakkeiden oikeudet sekä 7 luvun 2 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa että yhtiön hankkiessa emoyhtiön osakkeita. Etuosake on kehittyneillä pääomamarkkinoilla ensisijaisesti sijoituskohde, jolta odotetaan jatkuvaa tuottoa. Etuosakkeen merkitsijän kannalta on olennaista varmistua etuosakkeen tuottamista oikeuksista sellaisissa tilanteissa, joissa osakkeen tuottamien taloudellisten etuuksien saaminen voi vaarantua.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan esimerkiksi määrätä, että etuosake tuottaa edellä mainituissa tilanteissa äänioikeuden, jolloin etuosakkeen omistaja voi vaikuttaa taloudellisten etuuksiensa säilymiseen asiasta päätettäessä. Esimerkiksi osakepääomaa alennettaessa muut osakkeenomistajat eivät tällöin voi päättää etuosakkeiden omistajia kuulematta näiden osakkeita vastaavan osakepääoman alentamisesta vahvistetun taseen mukaisen tappion kattamiseksi 6 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti. Toisaalta tällaisen tilanteen varalta voidaan myös määrätä, ettei etuosakkeita vastaavaa osakepääomaa voida lainkaan käyttää tappion kattamiseen. Muulla kuin yhtiöllä tai sen tytäryhteisöllä olevan jako-osattoman etuosakkeen lunastaminen tai mitätöiminen osakepää-

oman alentamiseksi on mahdollista 6 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan vain yhtiöjärjestyksessä olevan määräyksen perusteella. Jos etuosake tuottaa yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella äänioikeuden, se tuottaa 1 b §:n 3 momentin mukaisesti näissä asioissa myös muut osakkeenomistajan oikeudet.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä myös etuosakkeeseen liittyvästä merkintäetuoikeudesta osakepääomaa korotettaessa. Jos yhtiöjärjestyksessä ei ole merkintäetuoikeutta koskevia määräyksiä, etuosakkeella on 4 luvun 2 §:n mukaan merkintäetuoikeus. Etuosakkeen, joka ei tuota oikeutta jako-osaan yhtiön varoista, merkintäetuoikeudesta voidaan kuitenkin määrätä yhtiöjärjestyksessä vapaasti. Sen sijaan sellaisen etuosakkeen merkintäoikeutta, joka tuottaa jako-osaisen oikeuden yhtiön varoihin, ei mainitun lainkohdan sisältämän pääsäännön mukaan voida poistaa. Etuosake voi tuottaa korotustilanteissa äänioikeuden myös 1 b §:n 1 momentin perusteella.

Etuosakkeeseen voidaan myös liittää tietyissä tilanteissa, kuten yhtiön sulautuessa toiseen yhtiöön ja julkisen osakeyhtiön muuttuessa yksityiseksi osakeyhtiöksi, oikeus vaatia yhtiöltä lunastusta. Edelleen yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiö voi tehdä vain sellaisen sulautumisopimuksen, jonka mukaan etuosakkeiden omistajat saavat aina vastaavat oikeudet vastaanottavassa yhtiössä. Etuosake voi yhtiöjärjestyksen määräyksellä tuottaa lunastusoikeuden myös yhtiön jakautuessa, vaikka muilla osakkeenomistajilla ole vastaavaa oikeutta. Lain 14 luvun 19 §:ssä tarkoitettujen lunastustilanteiden varalta yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että etuosaketta koskee vastaava lunastusoikeus ja -velvollisuus kuin kantaosakettakin tai ettei se koske etuosaketta lainkaan.

2 §. Voimassa olevassa pykälässä oleva viittaus 7 luvun 2 §:ään ehdotetaan poistettavaksi, koska mainitun pykälän säännökset yhtiön oikeudesta lunastaa uudelle omistajalle siirtyvä osake vapaalla omalla pääomalla ehdotetaan siirrettäviksi 3 §:ään.

3 §. Lunastuslauseketta koskevaa pykälää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että se kattaa myös yhtiön oikeuden lunastaa uudelle omistajalle siirtyvä osake. Ehdotuksen mukaan yhtiölle voidaan antaa yhtiöjärjestyksessä myös ensisijainen lunastusoikeus. Yhtiön lunastama osake on ehdotuksen mukaan joko luovutettava edelleen tai mitätöitävä osakepääomaa alentaen. Samalla pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi siten, että siihen lisätään maininta yhtiön oikeudesta lunastaa uudelle omistajalle siirtyvä osake. Yhtiön lunastusoikeutta koskevan määräyksen osalta ei ole syytä poiketa niistä vaatimuksista, jotka liittyvät muihin yhtiöjärjestykseen otettaviin lunastusmääräyksiin.

Voimassa olevan lain 7 luvun 2 §:n mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiö voi lunastaa uudelle omistajalle siirtyvän osakkeen, jos kukaan osakkeenomistajista ei sitä lunasta. Koska yhtiö ei voi voimassa olevan lain pääsäännön mukaan hankkia omia osakkeitaan, sille on katsottu voitavan antaa vain toissijainen lunastusoikeus. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiön lunastusoikeus voidaan määrätä myös ensisijaiseksi, koska yhtiön oikeutta omien osakkeiden hankintaan ehdotetaan muutoinkin laajennettavaksi 7 luvussa. Yhtiön lunastusoikeus on ensijainen myös asunto-osakeyhtiölain 12 §:n mukaan, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Yhtiöjärjestyksen muutos, jolla yhtiölle annetaan ensisijainen etuoikeus uudelle omistajalle siirtyvän osakkeen lunastamiseen, on tehtävä 9 luvun 15 §:n mukaisesti.

Lisäksi momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, ettei lunastusoikeus voi koskea yhtiöltä siirtyvää osaketta. Tämä ei ole tarpeen, koska yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamiseen sovelletaan 7 luvun mukaan soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä osakepääoman korottamisesta ja osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta.

Momentin 6 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että yhtiöjärjestyksessä on myös määrättävä milloin ja miten hallituksen on annettava muille lunastamiseen oikeutetuille tieto siitä, tuleeko yhtiö käyttämään lunastusoikeuttaan. Säännöksen tarkoituksena on ensinnäkin estää yhtiön lunastuspäätöksen viivyttely ja toisaalta parantaa osakkeenomistajien mahdollisuutta seurata yhtiön varojen käyttöä. Uuden omistajan oikeus saada lunastushinta yhtiöjärjestyksessä määrätyssä ajassa sitoo myös yhtiötä.

Pykälän *2—4 momenttiin* ehdotetut muutokset ovat teknisiä eivätkä vaikuta asiasisältöön. Pykälän 3 momentissa oleva viittaus kumottuun välimiesmenettelystä annettuun lakiin korjataan viittauksella voimassa olevaan välimiesmenettelystä annettuun lakiin.

Ehdotetun *5 momentin* mukaan yhtiön oikeus lunastaa uudelle omistajalle siirtyvä osake voi tapahtua vain 12 luvun 2 §:ssä tarkoitetuilla voitonjakokelpoisilla varoilla. Yhtiö voi päättää lunastusoikeuden käyttämisestä noudattaen soveltuvin osin 6 luvun 9 §:n säännöksiä. Lunastuksesta päättää pääsääntöisesti yhtiökokous yksinkertaisella enemmistöllä. Lunastuksesta päätettäessä on kuitenkin otettava huomioon 1 momentin 4 kohdassa asetettu lunastusvaatimuksen esittämistä koskeva enintään kahden kuukauden määräaika. Silloin kun lunastushinta ja muut ehdot on määritelty yhtiöjärjestyksessä tai valtuutuspäätöksessä laskentakaavana siten, ettei hallituksella ole harkintavaltaa lunastushinnan määrityksessä, hallitus voidaan vuosittain valtuuttaa päättämään tässä tarkoitetuista lunastuksista.

Julkisen osakeyhtiön lunastusmääräykseen sovelletaan 6 luvun 10 §:n 1 momenttia. Lunastusmääräys, joka otetaan julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen sitä muuttamalla, saa pääomadirektiivin vaatimusten mukaisesti koskea vain päätöksen jälkeen merkittäviä uusia osakkeita.

Voimassa olevan lain 7 luvun 2 §:n mukaan uudelta omistajalta lunastetut osakkeet on mitätöitävä, mutta osakepääomaa ei samalla tarvitse alentaa. Ehdotuksen mukaan lunastettavat osakkeet on joko mitätöitävä osakepääomaa alentaen tai ne on luovutettava edelleen.

Lunastetun osakkeen mitätöimiseen sovelletaan soveltuvin osin 6 luvun säännöksiä. Lunastettaessa osakkeita voitonjakokelpoisilla varoilla osakepääoman alentamismäärä on 12 luvun 3 a §:n mukaisesti siirrettävä ylikurssirahastoon, jolloin yhtiön sidottu oma pääoma ei laske eikä lunastusmenettelyyn tarvita rekisteriviranomaisen lupaa. Yhtiön on varmistettava voitonjakokelpoisten varojen riittävyys 6 luvun 4 §:n 1 momentin mukaisesti. Jos lunastus päätetään toteuttaa osakepääomaa alentaen, lunastuksesta päätettäessä on noudatettava 6 luvun 3 §:n säännöksiä osakepääoman alentamista koskevasta päätöksestä ja päätösehdotuksen sisällöstä. Osakepääoman alentamismäärää vastaavat osakkeet on 6 luvun 1 §:n 4 momentin mukaisesti poistettava osakeluettelosta ja osakekirjat tehtävä kelpaamattomiksi. Alentamispäätös on 6 luvun 8 §:n mukaisesti ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä, ja osakepääoma on alennettu, kun päätös on rekisteröity.

Jos lunastettua osaketta ei mitätöidä, se voidaan luovuttaa edelleen noudattaen soveltuvin osin 7 luvun 7 ja 8 §:n säännöksiä. Yksityisen osakeyhtiön on luovutettava lunastettu osake viimeistään kolmen vuoden kuluessa saannosta. Säännös koskee myös julkista osakeyhtiötä, jos sille tai sen tytäryhteisöille kuuluvien osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä ylittää 7 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tai vastikkeettomien saantojen vuoksi viisi prosenttia yhtiön osakepääomasta tai sen kaikkien osakkeiden äänimäärästä.

5 §. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi siten, että osakekirjassa on mainittava myös yhtiön rekisterinumero. Ehdotus on yhdenmukainen niiden 16 lukuun ehdotettujen säännösten kanssa, joiden mukaan yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa on ilmoitettava yhtiön rekisterinumero.

Pykälän *3 momentin* säännös, jonka mukaan osakkeenomistajalle voidaan asettaa yhtiöjärjestyksessä velvollisuus suorittaa erityisiä maksuja yhtiölle, ehdotetaan siirrettäväksi 1 §:n 5 momenttiin. Samalla momentin viittaussäännöksiä tarkistetaan vastaamaan ehdotettuja muutoksia.

8 §. Säännöstä väliaikaistodistukseen tehtävästä osakkeen maksua koskevasta merkinnästä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että todistukseen on aina merkittävä, onko osake kokonaan maksettu. Jos merkitsijä tai se, jolle oikeus väliaikaistodistukseen on siirretty, haluaa, todistukseen on edelleen tehtävä merkintä suoritetuista maksuista. Lain 2 ja 4 lukuun ehdotettujen muutosten mukaan yhtiön perustamisessa ja osakepääoman korotuksessa osakkeen on oltava kokonaan maksettu ennen rekisteröimistä.

10 §. Pykälän *1 momentissa* tarkoitetusta osakeluettelosta ehdotetaan poistettavaksi merkintä osakkeenomistajan ammatista, koska tietoa ei enää pidetä tarpeellisena. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi 2 luvun 2 §:ään perustajasta perustamiskirjaan merkittäviin tietoihin.

11 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi viittaus yhtiöllä 3 §:n mukaan olevaan lunastusoikeuteen, ja momentin sanamuotoa ehdotetaan korjattavaksi.

Pykälään lisättävässä *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi osakkeenomistuksen rekisteröintipakosta yhden osakkaan yhtiöissä. Voimassa olevan lain mukaan osakkeenomistaja voi oman harkintansa mukaan ilmoittaa omistamansa osakkeet merkittäviksi

osake- ja osakasluetteloon. Ehdotuksen mukaan osakkeenomistus on rekisteröitävä silloin, kun yksi henkilö, yhteisö tai säätiö omistaa yhtiön kaikki osakkeet. Rekisteröintivelvollisuus ei kuitenkaan koske esimerkiksi sellaista omistusjärjestelyä, jossa yhtiön kaikki osakkeet kuuluvat samaan konserniin kuuluville eri yhtiöille tai saman henkilön määräysvallassa olevalle kahdelle tai useammalle yhtiölle. Osakkeenomistajalla on ilmoitusvelvollisuus siitä huolimatta, että hän on täyttänyt 14 luvun 19 §:ssä tarkoitetun lunastusoikeuden syntymistä koskevan ilmoitusvelvollisuuden.

Säännös helpottaa 8 luvun 6 §:ään lisättäväksi ehdotettuun 3 momenttiin sisältyvän yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan välisten tiettyjen sopimusten ja sitoumusten kirjaamisvelvoitteen täyttämistä ja seuraamista.

Ehdotus perustuu yhdenmiehen rajavastuuyhtiöistä annetun neuvoston direktiivin 3 artiklaan.

3 a luku. Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet

Arvo-osuusjärjestelmään siirryttäessä päätettiin lakiteknisen selkeyden säilyttämiseksi sijoittaa kaikki osakeyhtiölain arvo-osuusjärjestelmään liitettyjä osakkeita koskevat säännökset uuteen 3 a lukuun. Ehdotuksessa ei ole katsottu tarpeelliseksi muuttaa tätä käytäntöä.

Lukuun lisättäviksi ehdotetun 16 ja 17 §:n säännösten mukaan yhtiöllä on mahdollisuus myydä arvo-osuusjärjestelmässä ylimääräiset merkintäoikeudet. Nämä säännökset mahdollistavat myös osakkeiden, optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen merkitsemisen maksamalla. Säännösten mukaan rahastoannissa ei enää välttämättä edellytettäisi osakkeenomistajan merkintätahdonilmaisua. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi yhtiön mahdollisuudesta myydä yhteiselle arvo-osuustilille kirjatut osakkeet osakkeenomistajien lukuun. Ehdotukseen liittyy siirtymäsäännös.

Yhtiökokoukseen osallistumisen edellytyksenä olevan osakeluetteloon ilmoittautumisen määräaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi niin, että osakeluetteloon on ilmoittauduttava viimeistään viisi päivää ennen yhtiökokousta. Lisäksi ehdotetaan, että yhtiökokouskutsu on aina toimitettava vähintään viikkoa ennen mainittua määräpäivää.

Ehdotetuilla säännöksillä pyritään lisäämään arvo-osuusjärjestelmään osakkeensa liittäneiden yhtiöiden mahdollisuuksia käyttää hyväkseen uuden tekniikan suomia mahdollisuuksia ja näin vähentää sekä osakkeenomistajille että yhtiölle aiheutuvia kustannuksia. Ehdotuksessa on pyritty varmistamaan se, ettei osakkeenomistajien oikeusturvaa heikennetä. Lukuun ehdotetaan myös tehtäväksi eräitä lakiteknisiä muutoksia.

3 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi arvo-osuusjärjestelmään osakkeensa liittäneen yhtiön oikeudesta myydä 3 §:n 1 momentissa tarkoitetulla yhteisellä arvo-osuustilillä olevat osakkeet. Myynti tapahtuu osakkeenomistajien lukuun. Voimassa olevan lain mukaan yhtiö avaa yhteisen arvoosuustilin niiden osakkeenomistajien lukuun, jotka eivät kirjaa omistustaan arvo-osuusjärjestelmään 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ilmoittautumispäivään mennessä. Yhteiselle arvo-osuustilille kirjattuun osakkeeseen perustuvaa taloudellista oikeutta ei voida ilmoittautumispäivän jälkeen käyttää, ennen kuin osakekirja on toimitettu arvo-osuusrekisteriin omistusoikeuden kirjaamista varten. Osakkeeseen liittyvää hallinnointioikeutta voidaan käyttää, jos osake on ennen ilmoittautumispäivää merkitty osakeluetteloon tai jos osakkeenomistaja selvittää saantonsa yhtiölle. Yhtiölle aiheutuu tilillä olevista osakkeista kustannuksia ja hallinnollisia ongelmia, sillä tilillä oleville osakkeille on osakepääoman korotuksessa sekä laskettaessa liikkeeseen optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja annettava merkintäoikeuksia kuten muillekin osakkeille. Lisäksi osakkeisiin liittyy oikeus osinkoihin. Mainittuja oikeuksia ei kuitenkaan 4 §:n 1 momentin mukaan voida käyttää ennen omistusoikeuden kirjaamista. Oikeudet vanhenevat toisistaan poikkeavien säännösten mukaisesti.

Ehdotetut säännökset antavat yhtiölle oikeuden myydä yhteisellä arvo-osuustilillä olevat osakkeet aikaisintaan kuuden vuoden kuluttua ilmoittautumispäivästä. Tämän jälkeen osakkeen aikaisemmalla omistajalla tai muulla oikeudenhaltijalla ei enää ole muuta osakkeeseen perustuvaa oikeutta yhtiössä kuin oikeus saada myynnistä tulleet varat. Tämä oikeus vanhenee kymmenessä vuodessa, minkä jälkeen varat tulevat yhtiölle, jos osakkeen aikaisempi omistaja tai muu oikeudenhaltija ei vaadi niitä itselleen. Yhtiö voi siten saada varat aikaisintaan 16 vuoden kuluttua ilmoittautumispäivästä. Myynti ei kuitenkaan vaikuta osakkeenomistajan oikeu-

teen nostaa osakkeelle tuleva ennen osakkeen myyntiä erääntynyt osinko. Myynnillä ei myöskään ole vaikutusta 4 luvun 14 §:ssä tarkoitettuun ennen mainittua ajankohtaa annetun rahastoantiosakkeen vanhentumiseen.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että päätöksen myymisestä tekee yhtiökokous. Yhtiökokouksessa voidaan, 4 §:n 2 momentissa asetetuilla edellytyksillä, äänestää myös niillä osakkeilla, joita ei ole ilmoittautumispäivään mennessä toimitettu arvo-osuusrekisteriin omistusoikeuden kirjaamista varten. Myymisen edellytyksenä on, että myytäviä osakkeita on korkeintaan yksi prosentti osakelajin kaikkien osakkeiden lukumäärästä. Tästä seuraa, että mainitut osakkeet voivat tuottaa korkeintaan yhden prosentin kaikkien tämän lajin osakkeiden tuottamista äänistä. Rajoituksen tarkoituksena on estää yhtiön omistussuhteiden merkittävät muutokset. Toistaiseksi 99 prosentin raja on useimmissa arvo-osuusjärjestelmään liittyneissä yhtiöissä saavutettu muutaman kuukauden kuluessa ilmoittautumispäivästä.

Yhtiökokouksen päätös on ehdotetun säännöksen mukaan julkaistava virallisessa lehdessä, ja siitä on lisäksi ilmoitettava siten, kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Jos yhtiökokouskutsu on yhtiöjärjestyksen mukaan lähetettävä osakkeenomistajille, kutsu lähetetään vain päätöksessä tarkoitetuille osakkeenomistajille, eikä näille tarvitse enää erikseen lähettää päätöstä tiedoksi. Muussa tapauksessa päätös on lähetettävä tiedoksi sellaisille päätöksessä tarkoitetuille osakkeenomistajille, joiden nimet ja osoitteet ovat yhtiön tiedossa. Päätös on aina lähetettävä tiedoksi sellaisille 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille, joiden nimet ja osoitteet ovat yhtiön tiedossa. Mainitussa momentissa tarkoitettuja henkilöitä ovat yleensä ne, jotka pitävät osakkeita panttina.

Ehdotetun 1 momentin soveltamisen kannalta ei ole merkitystä sillä, miten yhtiö on saanut tietoonsa momentissa tarkoitetun henkilön nimen ja osoitteen. Yhteisellä arvo-osuustilillä olevan osakkeen omistajan nimi saattaa tulla yhtiön tietoon muun muassa silloin, kun hän käyttää 4 §:n 2 momentin mukaista oikeuttaan osallistua yhtiökokoukseen. Yhtiöllä on velvollisuus, mikäli se on mahdollista kohtuuttomia kustannuksia tuottamatta, ottaa selville osakkeenomistajien ja 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osoitteet. Yhtiöllä saattaa myös olla käytettävissään sellaisia eri ajankohtina tehtyjä osake- ja osakasluetteloja, joita yhdistämällä saadaan ilman kohtuuttomia kustannuksia suurella todennäköisyydellä selville, ketkä osakkeenomistajista eivät ole toimittaneet osakkeita kirjattaviksi. Yhtiön katsotaan tällöin tietävän osakkeenomistajien nimet ja osoitteet.

Ehdotetun *2 momentin* mukaan osakkeenomistajan ja 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun henkilön on vuoden kuluessa kehotuksesta vaadittava oikeutensa kirjaamista siten, kuin 2 §:n 1 momentissa säädetään uhalla, että he menettävät oikeutensa osakkeeseen. Kehotus on annettu, kun kaikki 1 momentissa tarkoitetut tiedoksiantotoimet on tehty. Määräajan kuluminen katkeaa, jos vaatimukseen liitetyn selvityksen nojalla voidaan tehdä arvo-osuustileistä annetun lain (827/91) 18 §:ssä tarkoitettu väliaikainen kirjaus. Osakkeenomistajalla ja 2 §:n 2 momentissa tarkoitetulla henkilöllä ei määräajan umpeuduttua ole muuta oikeutta kuin oikeus saada osakkeiden myyntihinta yhtiöltä tai ulosotonhaltijalta, mikäli yhtiö on ehtinyt tallettaa myyntihinnan 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Määräajan kuluttua umpeen osakkeenomistajalla ei siten enää ole mitään osakkeenomistajan oikeuksia.

Yhtiön on välittömästi 2 momentissa tarkoitetun määräajan kuluttua myytävä osakkeet. Myynnissä otetaan kuitenkin huomioon osakkeenomistajan etu. Myynnistä saattaa aiheutua vahinkoa sekä myytävien osakkeiden omistajille että muille saman yhtiön osakkeenomistajille. Vahinko voi johtua esimerkiksi merkittävän osakemäärän äkillisen myynnin aiheuttamasta osakkeen pörssikurssin laskusta. Toisaalta osakkeita on aina myytävä niin paljon, että osakkeenomistajat voivat nostaa osakkeitaan vastaavan myyntituoton. Yhtiö ei luonnollisestikaan saa myynnillä pyrkiä vaikuttamaan määräysvaltasuhteisiin yhtiössä. Siksi myynnin on tapahduttava arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä. Myynnin olisi yleensä tapahduttava niin sanotussa jatkuvassa kaupankäynnissä, koska säännöksen tarkoitus on sekä taata markkinaehtoinen hinnoittelu että estää osakkeiden suuntaaminen tietylle taholle. Osakkeet on myytävä julkisella huutokaupalla, jos ne eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena.

Myynnistä saadut rahat on ehdotetun *3 momentin* mukaan viipymättä talletettava rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asia-

kirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti. Mainittu laki on sen 8 §:n nojalla yleislaki, jonka säännökset väistyvät erityislain tieltä. Ehdotuksen mukaan talletus tehdään yhtiön kotipaikan lääninhallitukselle. Yhtiö ei saa asettaa talletukselle mainitun lain 3 §:n mukaista ehtoa, jonka mukaan yhtiöllä on oikeus saada talletettu takaisin, jollei joku ole vaatinut talletettua itselleen. Mainitun lain 7 §:n nojalla yhtiö kuitenkin saa talletetun takaisin kymmenen vuoden kuluttua talletuksen tekemisestä, vaikkei 3 §:n mukaista ehtoa olisikaan asetettu. Yhtiön on tällöin vaadittava varoja yön ja vuoden kuluessa. Edellytyksenä varojen saamiselle on luonnollisesti se, ettei kukaan ole vaatinut talletettua itselleen.

Osakkeenomistaja tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö voi saada talletetusta myyntitulosta itselleen vain osakkeitaan vastaavan osuuden. Ehdotuksen mukaan varat maksetaan mahdollisen osakekirjan luovuttamista vastaan. Varoja luovutettaessa tulisi myös selvittää niitä vaativan saanto kuten 2 §:n 1 momentissa säädetään.

11 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että voidakseen osallistua yhtiökokoukseen osakkeenomistajan on viimeistään viisi päivää ennen kokousta oltava merkittynä osakasluetteloon. Voimassa olevan lain mukaan edellytyksenä on viimeistään kymmenen päivää ennen kokousta tehty merkintä.

Pykälän *2 momentin* mukaan yhtiökokouskutsu on toimitettava viimeistään viikkoa ennen 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää. Näin esimerkiksi hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajat voivat arvioida, onko heidän syytä rekisteröidä omistuksensa voidakseen käyttää äänioikeutta yhtiökokouksessa.

12 ja 15 §. Pykäliin ehdotetaan tehtäväksi lakiteknisiä korjauksia, jotka johtuvat ehdotetuista 4 luvun optio-oikeuksia sekä vaihtovelkakirjojen ja optio-oikeuksien merkintää koskevista säännöksistä. Pykäliin tehdään myös kieliasua koskevia muutoksia.

16 §. Lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, johon otettaisiin arvo-osuusjärjestelmässä toteutettavan rahastoannin ja uusmerkinnän sekä optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen merkintää koskevia säännöksiä. Säännöksillä tehdään mahdolliseksi merkintäoikeuksien käyttämisen tehostaminen, mikä alentaa sekä osakkeenomistajien että yhtiöiden kustannuksia.

Pykälän *1 momentin* mukaan yhtiö voi emissiopäätöksessä päättää, että merkintäoikeuksia annetaan osakkaille vain määrä, joka on tasan jaollinen merkintään tarvittavalla määrällä. Jos siis uuden osakkeen merkintä tapahtuu merkintäehtojen mukaan siten, että omistettua viittä osaketta kohti saa merkitä kaksi uutta, osakkeenomistajille jaetaan merkintäoikeuksia se osakkeiden lukumäärää pienempi viidellä jaollinen määrä, joka lähinnä vastaa osakkeenomistajan osakkeiden lukumäärää. Osakkeenomistaja, jolla on 97 osaketta, saisi silloin 95 merkintäoikeutta, jolla voisi merkitä 38 osaketta, ja 2 "ylimääräistä" merkintäoikeutta menisivät yhtiön myytäviksi.

Yhtiö myy mahdolliset ylijäävät merkintäoikeudet, ja myyntituotoista tilitetään osakkaille näiden lukuun myytyjä merkintäoikeuksia vastaava määrä. Myynti tapahtuu kuten 3 a §:n 2 momentissa säädetään, eli julkisessa kaupankäynnissä tai, mikäli tämä ei ole mahdollista, julkisessa huutokaupassa. Jälkimmäinen vaihtoehto tuskin käytännössä tulee suurten kustannusten takia kysymykseen. Vastike tilitetään seuraavan varojenjaon yhteydessä. Tämä on yleensä osingonjako, mutta se voi olla myös esimerkiksi osakkeiden hankinta tai lunastus. Varojen jakaminen on määritelty 12 luvun 1 §:ssä.

Momentissa tarkoitetun päätöksen voi tehdä yhtiökokous tai hallitus silloin, kun tämä on valtuutettu päättämään uusmerkinnästä, optio-oikeuksien antamisesta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan rahastoannista säädettäväksi, että yhtiö voi tehdä päätöksen, jonka mukaan arvo-osuustileillä olevat merkintäoikeudet muunnetaan merkintäajan päätyttyä uusiksi osakkeiksi ilman merkintään oikeutetun erillistä tahdonilmaisua. Osakkeenomistajan tilille kirjataan se määrä osakkeita, joihin tilillä olevat merkintäoikeudet rahastoannin ehtojen mukaan oikeuttavat.

17 §. Lukuun lisättäväksi ehdotetussa pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta merkitä arvo-osuusjärjestelmässä liikkeeseen lasketut osakkeet, arvo-osuudet ja vaihtovelkakirjat maksamalla merkintähinta yhtiölle. Merkinnässä ei käytettäisi 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettua merkintälistaa. Maksamalla suoritettavan merkinnän edellytyksenä on, että sitä koskeva määräys sisältyy yhtiökokouksen tai hallituksen tekemään korotuspäätök-

seen. Päätöksen on oltava sellainen, että se velvoittaa hallituksen hyväksymään kaikki merkintään oikeutettujen merkintäehtojen mukaisesti tekemät merkinnät. Lisäksi yhtiön yhtiöjärjestyksen on oltava sellainen, että merkinnät voidaan hyväksyä. Merkintäehdoista ei saa johtua, että yhtiön osakepääoman yläraja ylittyy ja merkintää täytyy leikata, jos kaikki maksamalla tapahtuvaan merkintään oikeutetut merkitsevät osakkeita koko merkintäehtojen mukaisella määrällä. Säännöksen tarkoituksena on estää tilanne, jossa yhtiö joutuu palauttamaan sille tulleita maksuja. Yhtiöjärjestystä voidaan tarpeen mukaan muuttaa uusmerkintäpäätöksen yhteydessä.

Koska merkintä voidaan ehdotuksen mukaan tehdä ilman merkintälistaa, ehdotetaan, että 4 luvun 4 a §:n 1 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitetut asiakirjat ja tiedot on pidettävä nähtävillä yhtiön pääkonttorissa ja osakekeskusrekisterissä sekä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää. Ensiksi mainitussa lainkohdassa tarkoitetaan yhtiön tilinpäätösaineistoa, jota on tarvittaessa täydennettävä hallituksen selostuksella tilinpäätöksen antamisen tai osavuosikatsauksen laatimisen jälkeen sattuneista yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista, sekä yhtiön tilintarkastajan ja mahdollisen hallintoneuvoston lausuntoa selostuksesta. Jälkimmäisessä lainkohdassa tarkoitetaan erityisin ehdoin, esimerkiksi apporttiehdolla, tehtävän merkinnän yhteydessä annettavaa hallituksen selvitystä ja tarvittaessa annettavaa riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausuntoa.

Pykälässä mainitusta erityisestä merkintätavasta olisi mainittava osakepääoman korotusta tai hallituksen valtuuttamista koskevassa ehdotuksessa. Asiasta on 4 luvun 4 b §:n 1 momentin nojalla ilmoitettava myös osakkeenomistajalle lähetettävässä yhtiökokouskutsussa. Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettuna merkintäpaikkana pidetään kaikkia osakepääoman korottamispäätöksen mukaan mahdollisia maksupaikkoja.

4 luku. **Osakepääoman korottaminen**

Osakepääoman korottamista koskeviin säännöksiin ehdotetaan sisällöllisten muutosten lisäksi rakenteellisia muutoksia. Lain selkeyttämiseksi optio-oikeuksia ja vaihtovelkakirjalainoja koskevat voimassa olevan lain 5 luvun säännökset ehdotetaan siirrettäviksi 4 lukuun. Näitä erityisiä merkintäoikeuksia koskevia säännöksiä on perusteltua käsitellä muiden osakepääoman korottamista koskevien säännösten yhteydessä, koska optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan käyttäminen eroavat tavallisesta uusmerkinnästä etupäässä pidemmän merkintäajan takia.

Osakepääoman korottamista koskevat säännökset jakautuvat luvussa neljän väliotsikon alle: yleisiä säännöksiä (1—3 §), uusmerkintä (4—12 §), optio-oikeuksien antaminen ja vaihtovelkakirjalainan ottaminen (12 a—12 c §) sekä rahastoanti (13 ja 14 §).

Luvun yleisiin säännöksiin ehdotetaan siirrettäväksi merkintäetuoikeudesta poikkeamista ja hallitukselle annettavaa korotusvaltuutusta koskevaa sääntelyä. Tämän lisäksi uusmerkintää koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että säännökset, jotka koskevat hallitukselle annettavaa valtuutusta päättää uusmerkinnästä, siirretään 10 ja 11 §:stä yhtiökokouksen päätöstä sääntéleviin pykäliin. Tämän jälkeen lisättäviksi ehdotetuissa 12 a—12 c §:ssä tehtävät viittaukset uusmerkintää koskeviin 4—7 §:ään yhdessä yleisten 1—3 §:n kanssa kattavat sääntelyn, joka koskee hallituksen valtuuttamista päättämään erityisten merkintäoikeuksien antamisesta.

Säännökset uusmerkintää koskevasta hallituksen päätösehdotuksesta, kokouskutsusta, päätöksestä ja päätöksen rekisteröimisestä otetaan 4, 4a, 4b, 5, 5a ja 5b §:ään. Lakiin ehdotetaan myös säännöksiä korotusvaltuutuksen sisällöstä ja osakkeiden merkintähinnan määrittelyperusteiden selvittämisestä korotusta koskevassa päätösehdotuksessa.

Erityisin ehdoin tapahtuvaa osakepääoman korottamista koskevaa 6 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vastaava riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto kuin perustamisen yhteydessä olisi hankittava myös silloin, kun yhtiöön tulee omaisuutta uusmerkinnän yhteydessä.

Voimassa olevia osakepääoman maksua ja rekisteröintiä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi sekä sisällöllisesti että rakenteellisesti. Ehdotuksen mukaan korotuspäätöksen mukaisesta osakepääoman korotuksesta ilmoitetaan rekisteröitäväksi ja rekisteröidään vain täysin maksettuja osakkeita vastaava korotuksen määrä. Lisäksi ehdotetaan, että osakepääoman korotus voidaan rekisteröidä yhdessä tai useammassa erässä. Vähimmäiskorotuksen suuruinen täysin maksettu korotus on ilmoitettava rekisteröitäväk-

si vuoden kuluessa korotuspäätöksestä, ja tämän ilmoituksen laiminlyöminen johtaa koko korotuspäätöksen raukeamiseen. Loppuosa korotuksesta on ehdotuksen mukaan ilmoitettava rekisteröitäväksi vuoden kuluessa vähimmäiskorotusta vastaavan korotuksen rekisteröimisestä. Korotukset on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä eli korotusten maksujärjestyksessä. Vähimmäiskorotuksen ylittävältä osalta korotuspäätös raukeaa siltä osin kuin siihen perustuvaa korotusta ei ole ilmoitettu rekisteröitäväksi määräaikana. Tämän jälkeen korotuspäätös pysyy voimassa siltä osin, kuin yhtiö perii merkintähintasaatavaa ja on ennen määräajan päättymistä ilmoittanut siitä rekisteriviranomaiselle.

Ehdotettu optio-oikeuksia ja vaihtovelkakirjalainoja koskeva sääntely vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevia 5 luvun säännöksiä optio- ja vaihtovelkakirjalainasta. Yhtiö voi kuitenkin ehdotuksen mukaan antaa optio-oikeuksia ilman voimassa olevissa säännöksissä tarkoitettua lainaosaa. Optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen merkintää ja maksamista koskevaa sääntelyä ehdotetaan myös tarkennettavaksi, koska keskeiset oikeusvaikutukset liittyvät usein juuri merkintään. Ehdotuksen mukaan optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen nojalla tapahtuvassa uusmerkinnässä osakkeenomistaja saa hallinnointioikeudet vasta korotuksen rekisteröinnin jälkeen.

Lukuun ehdotetaan lisäksi tehtäväksi kieliasua koskevia muutoksia. Ehdotettuihin säännöksiin liittyy siirtymäsäännöksiä.

1 §. Pykälässä määritellään edelleen osakepääoman korotustavoiksi uusmerkintä ja rahastoanti. Pykälää ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että siinä säädetään myös optio-oikeuksien antamisesta ja vaihtovelkakirjalainan ottamisesta, koska myös ne ovat uusmerkinnän toteuttamistapoja. Vaihtovelkakirjalainan ottamista ja optio-oikeuksien antamista sekä näiden nojalla toteutettavaa uusmerkintää koskevissa säännöksissä ehdotetaan voimassa olevaa lakia laajemmin käytettäväksi hyväksi uusmerkintää koskevaa sääntelyä.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäviksi optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan määritelmät, koska näitä koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi 5 luvusta tämän luvun 12 a—12 c §:ään. Samalla määritelmiin tehdään selventäviä muutoksia. Myös uusmerkinnän määritelmää ehdotetaan tarkennettavaksi sen sisältöä kuitenkaan muuttamatta.

Ehdotetun määritelmän mukaan optio-oikeus on erityinen merkintäoikeus, joka oikeuttaa osallistumaan uusmerkintään. Yhtiö sitoutuu antamaan osakkeita optio-oikeuden haltijan merkittäväksi edeltäkäsin sovituin ehdoin. Voimassa olevasta laista poiketen optio-oikeuksia voidaan antaa ilman lainaosaa. Optio-oikeus voidaan kuitenkin yhdistää yhtiölle otettavaan lainaan tai liittää muihin yhtiön liikkeeseen laskemiin arvopapereihin sekä yhtiön tekemiin sopimuksiin ja sitoumuksiin.

Tavallisesta uusmerkintää koskevasta päätöksestä optio-oikeuden antamista koskeva päätös poikkeaa lähinnä siinä, ettei optio-oikeuden nojalla tapahtuvan uusmerkinnän merkintäaikaa ole laissa rajoitettu. Siten optio-oikeutta voidaan käyttää erilaisten riskituotto -yhdistelmien luomisessa, minkä vuoksi merkitsijän kannalta saattaa olla perusteltua maksaa erityisestä merkintäoikeudesta. Koska optio-oikeus oikeuttaa osallistumaan uusmerkintään ja koska valtaosa osakkeesta kokonaisuudessaan suoritettavasta hinnasta voidaan suorittaa maksuna optio-oikeudesta, ehdotetaan optiooikeuden antamisesta säädettäväksi 12 a—12 c §:ssä uusmerkintää vastaavasti. Optio-oikeuden omistajan oikeudesta saada todistus optio-oikeudesta ja mahdollisuudesta antaa erityinen optiotodistus säädetään 12 a §:ssä.

Vaihtovelkakirjalainasta annetaan määritelmän mukaan velkakirja. Vaihtovelkakirjalainaan ei edelleenkään ehdoteta liitettäväksi muita muotovaatimuksia. Velkakirja voi siten olla tavallinen tai juokseva velkakirja. Velkakirjojen osalta noudatetaan yleisiä velkakirjoja koskevia oikeussääntöjä. Vaihtovelkakirjan määritelmästä käy ilmi, että lainan nojalla tehtävä osakemerkintä on uusmerkintä. Määritelmä vastaa sisällöllisesti voimassa olevaa lakia. Uusmerkinnän mainitseminen selkeyttää kuitenkin luvun rakennetta ja tekee vaihtovelkakirjalainaa koskevissa pykälissä olevat viittaukset uusmerkintään selkeämmiksi.

Nykyisessä 2 momentissa oleva viittaus poistetaan tarpeettomana.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että myös optio-oikeuksien antamisesta ja vaihtovelkakirjalainan ottamisesta päättää yleensä yhtiökokous. Muutoksen jälkeen vaihtovelkakirjalainan ottamista ja optio-oikeuksien antamista koskeva pääsääntö on heti luvun alussa. Muutos

on perusteltu myös siksi, että yleisiin uusmerkintää koskeviin säännöksiin ehdotetaan otettaviksi säännökset hallituksen valtuuttamisesta päättämään uusmerkinnästä, vaihtovelkakirjalainan ottamisesta ja optio-oikeuksien antamisesta. Momenttiin ehdotetaan myös lisättäväksi maininta siitä, että ennen yhtiön rekisteröimistä ei saada päättää optio-oikeuksien antamisesta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta. Kielto osakepääoman korottamisesta ja optio-oikeuden antamisesta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta ennen yhtiön rekisteröimistä koskisi nimenomaan lopullista päätöstä toimenpiteeseen ryhtymisestä eikä sitä koskevaa valtuutusta.

2 §. Ehdotettu osakkeenomistajan merkintäetuoikeutta koskeva pykälä vastaa rakenteellisesti melko pitkälle voimassa olevaa lakia. Pykälän 1 momentissa on merkintäetuoikeutta koskeva pääsääntö, ja 2 momentissa säädetään millä edellytyksillä ja millä tavoin merkintäetuoikeudesta voidaan yhtiökokouksen päätöksellä poiketa. Voimassa olevan 5 §:n 4 kohdan säännös merkintäetuoikeuden käyttämiselle varatun ajan vähimmäispituudesta ehdotetaan otettavaksi 3 momentiksi. Säännösten asiasisältöä ehdotetaan muutettavaksi. Osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta poikkeamista koskevia säännöksiä ehdotetaan tiukennettaviksi poikkeamisen määritelmän suhteen. Yhtiöjärjestysmääräyksen nojalla ei enää voitaisi poiketa pykälässä määritellystä merkintäetuoikeudesta.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan nimenomaista säännöstä siitä, että osakkeenomistajien merkintäetuoikeus kohdistuu kaikkiin uusiin osakkeisiin. Yhtiöjärjestyksessä ei enää voida määrätä, että merkintäetuoikeus tietyn lajin osakkeita annettaessa liittyy vain tiettyyn osakelajiin. Säännös koskee myös toissijaista merkintäoikeutta. Osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta ei siis voida poiketa myöskään silloin, kun merkitsemättä jääneitä osakkeita jaetaan tai kun päätetään, miten osakkeet jaetaan ylimerkintätilanteissa. Epäselvyyksiltä vältytään, jos osakepääoman korottamista koskevassa päätöksessä mainitaan, miten osakkeenomistajat ilmaisevat halukkuutensa toissijaisen merkintäoikeuden käyttämiseen tai miten osakkeet ylimerkinnän tapahtuessa jaetaan.

Merkintäetuoikeudesta poikkeamisena ei 1 momentin mukaan kuitenkaan pidetä sitä, että erilajisia osakkeita annetaan osakelajien keskinäisessä suhteessa, jos osakkeenomistajilla on omistamiensa osakkeiden suhteessa ensisijainen oikeus omistamiensa osakkeiden kanssa samanlajisiin osakkeisiin ja toissijainen oikeus muihin osakkeisiin. Kysymyksessä on tilanne, jossa osakkeita annetaan kaikista osakelajeista osakelajikohtaisen osakkeenomistuksen suhteessa. Toissijaisen merkintäoikeuden tulee olla yhtäläinen kaikille osakelajeille ja määräytyä osakkeiden lukumäärän perusteella.

Edellä esitettyjen ehtojen täyttyessä kaikkien osakkeenomistajien suhteellinen asema yhtiössä säilyy entisellään. Jos yhtiössä on esimerkiksi A-, B- ja C-lajisia osakkeita ja osakkeet ovat jakautuneet siten, että A-lajin osakkeita on 100 kappaletta, B-lajin osakkeita 200 kappaletta ja C-lajin osakkeita 1000 kappaletta, 1 momentissa tarkoitettuna merkintäetuoikeudesta poikkeamisena ei pidetä yhtiökokouksen päätöstä, jonka mukaan lajikohtaisen osakkeenomistuksen suhteessa A-lajin osakkeenomistajien merkittäviksi annetaan 10 A-osaketta, B-lajin osakkeenomistajien merkittäviksi 20 B-osaketta ja C-lajin osakkeenomistajien merkittäviksi 100 C-osaketta. Lisäedellytyksenä on, että toissijainen oikeus kuuluu kaikkien osakelajien omistajille omistettujen osakkeiden lukumäärän suhteessa osakelajista riippumatta.

Osakkeet on osakkeenomistajan yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja erityisesti 9 luvun 16 §:n säännösten nojalla hinnoiteltava hyväksyttävällä tavalla. Asianmukaisena ei voida pitää saman merkintähinnan asettamista eri osakelajien osakkeille, jos eri osakelajien osakkeiden markkina-arvo tai muutoin määriteltävä käypä arvo poikkeavat toisistaan. Selvää on, ettei hinnoittelulla missään tilanteissa saa suosia tiettyjä osakkeenomistajia.

Momentissa käytetyllä merkintäetuoikeusilmaisulla tarkoitetaan nimenomaan osakkeenomistajalle kuuluvaa etuoikeutta uusien osakkeiden merkintään aikaisemman omistuksen suhteessa. Jos osakkeenomistajalla on jollakin muulla perusteella, esimerkiksi työsuhteen nojalla, mahdollisuus merkitä osakkeita, ei kysymyksessä ole merkintäetuoikeuden nojalla tehty merkintä.

Pykälän *2 momentin* mukaan yhtiökokous voi edelleen päättää korottaa osakepääomaa osakkeenomistajan 1 momentin mukaisesta merkintäetuoikeudesta poiketen. Momentin säännökset koskevat uusmerkinnän lisäksi myös optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista. Rahastoantia ei edelleenkään voitaisi toteuttaa osakkeen-

omistajan merkintäetuoikeudesta poiketen. Momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus sekaemissiota koskeviin 12 §:n 2 momentin säännöksiin. Suunnatussa sekaemissiossa kahden kolmasosan määräenemmistövaatimuksen syrjäyttää kuitenkin 12 §:n 2 momentin mukainen yhdeksän kymmenesosan määräenemmistövaatimus.

Säännökset merkintäetuoikeudesta poikkeamisesta koskevat 2 a §:n 1 momenttiin otettavaksi ehdotetun säännöksen mukaan myös hallitukselle annettavaa valtuutusta korottaa osakepääomaa osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta poiketen.

Hallituksen velvollisuudesta ilmoittaa merkintähinnan määrittelyperusteet ehdotetaan säädettäviksi 4 §:n 1 momentissa. Merkintähintaa on syytä verrata osakkeen käypään arvoon silloin, kun ehdotetaan poikettavaksi osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta. Käyvän arvon ja merkintähinnan suhteella on olennainen merkitys arvioitaessa 9 luvun 16 §:n yleislausekkeen soveltamista korotuspäätökseen.

Pykälän *3 momentiksi* ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan 5 §:n 1 momentin 4 kohdan aineellinen säännös merkintäajan pituudesta merkintäetuoikeudella toteutettavassa annissa. Näin kaikista merkintäetuoikeutta määrittävistä tekijöistä säädetään samassa pykälässä.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi ensiksikin siten, että merkintäetuoikeuden käyttämiselle varattu vähimmäisaika lyhenee kahteen viikkoon. Määräajan lyhentämistä puoltaa tiedonvälityksen kehitys ja kokouskutsua koskevien säännösten tarkentaminen. Lyhyt määräaika mahdollistaa myös 6 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun osakepääoman alentamisen rekisteröimisen saman luvun 8 §:n mukaisessa yhden kuukauden määräajassa.

Lisäksi ehdotetaan, että julkisissa osakeyhtiöissä määräaika päättyy aikaisintaan kahden viikon kuluttua siitä, kun rekisteriviranomainen on kuuluttanut uusmerkintää koskevan päätöksen. Merkintäetuoikeuden käyttämiselle varattu aika voi julkisessa yhtiössä alkaa jo ennen kuuluttamista, mutta se ei saa päättyä ennen kuin vähintään kaksi viikkoa on kulunut kuulutuksesta. Määräaika lasketaan ilmoituksen kuuluttamisesta eikä rekisteröimisestä.

Säännökset osakkeenomistajien oikeudesta merkitä osakkeita suhteessa siihen osuuteen, jota heidän osakkeensa edustavat osakepääomasta, sekä säännökset merkintäetuoikeuden käyttämiselle varatusta ajasta perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 29 artiklan 1, 3 ja 6 kohtaan.

2 a §. Lukuun lisättäväksi ehdotettuun 2 a §:ään kootaan säännöksiä, jotka koskevat hallitukselle annettavaa valtuutusta päättää osakepääoman korottamisesta. Pykälään siirrettäisiin säännöksiä erityisesti voimassa olevasta 10 ja 11 §:stä. Säännökset poikkeavat sisällöltään vain vähän voimassa olevasta laista. Kun ne siirretään yleisiin säännöksiin, valtuutuksesta ei näiltä osin tarvitse erikseen säätää uusmerkintää, optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevissa säännöksissä.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan otettavaksi valtuutuksen antamista koskeva pääsääntö, johon sisältyvät voimassa olevan 10 §:n 1 momentin säännökset. Yhtiökokous voi edelleenkin valtuuttaa hallituksen korkeintaan vuoden määräajaksi päättämään uusmerkinnästä. Valtuutukselle asetettua vuoden enimmäiskestoa täsmennetään siten, että se lasketaan yhtiökokouksen päätöksestä. Voimassa olevan 10 §:n 1 momentista poiketen säännökset koskevat myös optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista. Näitä rahoitusvälineitä koskevissa 12 a—12 c §:n säännöksissä ei siten tarvita erillisiä valtuutussäännöksiä.

Valtuutuspäätökseen sovelletaan 2 §:n 2 momentin säännöksiä, jos hallitus valtuutuksen nojalla voi poiketa merkintäetuoikeudesta. Valtuutuspäätös on tällöin, kuten voimassa olevan lain mukaan, tehtävä kahden kolmasosan enemmistöllä. Tällaisen valtuutuksen antamiselle on oltava yhtiön kannalta painava taloudellinen syy.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan koottavaksi säännökset hallitukselle annettavan uusmerkintään, optio-oikeuksien antamiseen tai vaihtovelkakirjalainan ottamiseen oikeuttavan valtuutuksen enimmäismäärästä tapauksissa, joissa hallitus voi poiketa merkintäetuoikeudesta. Enimmäismäärää koskevaa säännöstä täsmennetään siten, että korotusvaltuudet eivät yhtiökokouksen tekemän valtuutuspäätöksen eivätkä hallituksen tekemän korotuspäätöksen ajankohtana yhteismäärältään saa ylittää yhtä viidesosaa yhtiön rekisteröidystä osakepääomasta ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä. Korotuspäätös tarkoittaa myös päätöstä optio-oikeuksien antamisesta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta. Säännöksessä tarkoitettua enimmäis-

määrää laskettaessa lasketaan yhteen uusmerkintään, optio-oikeuden antamiseen ja vaihtovelkakirjalainan ottamiseen valtuuttavien päätösten mahdollistamat osakepääoman korotukset. Ennen yhtiön rekisteröimistä valtuutuspäätöksen enimmäismäärä lasketaan maksetusta osakepääomasta.

Myös etuosakkeet on aina otettava huomioon määritettäessä rekisteröityä osakepääomaa ja yhtä viidesosaa siitä. Sen sijaan kokonaisäänimäärää ja yhden viidesosan enimmäisäänimäärää laskettaessa etuosakkeita tai niihin oikeuttavia optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja ei yleensä oteta huomioon. Sellaiset etuosakkeet on kuitenkin otettava huomioon, jotka tuottavat äänioikeuden päätettäessä uusmerkinnästä, optio-oikeuksien antamisesta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta. Yhtiöjärjestyksessä voidaan lisäksi sopia, että muutkin etuosakkeet otetaan huomioon näitä määriä laskettaessa.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan siirrettäväksi voimassa olevan 10 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan hallitus ei saa poiketa merkintäetuoikeudesta ilman yhtiön kannalta painavaa taloudellista syytä. Sama koskee yhtiökokousta silloin, kun se tekee valtuutuspäätöksen, jonka nojalla hallitus voi poiketa merkintäetuoikeudesta. Hallituksen tulee korotuspäätöstä tehdessään harkita, onko merkintäetuoikeuden sivuuttamiseen oikeuttava painava taloudellinen syy olemassa siinä konkreettisessa tilanteessa, jossa korotuspäätöstä tehdään.

Momentissa säädettäisiin myös, ettei hallitus saa poiketa merkintäetuoikeudesta lähipiiriin kuuluvan hyväksi. Lähipiiri määritellään 1 lukuun ehdotetussa 4 §:ssä. Säännös muistuttaa voimassa olevan lain 4 luvun 10 §:n 2 momenttiin sisältyvää säännöstä, jossa viitataan 4 §:n 3 momenttiin. Ehdotetun säännöksen mukaan annin suuntaaminen lähipiiriin kuuluville on kiellettyä. Lähipiiriin kuuluva voi kuitenkin olla merkintään oikeutettujen joukossa, jos annilla ei hyödytetä tällaista henkilöä muiden osakkeenomistajien kustannuksella.

Arvioitaessa sitä, poiketaanko merkintäetuoikeudesta lähipiiriin kuuluvan hyväksi, kiinnitetään huomiota sekä siihen tarkoitukseen, joka hallituksella päätöstä tehtäessä on, että niihin seurauksiin, joihin annin toteuttaminen johtaa. Osakeannin toteuttaminen siten, että kaikki osakkeenomistajat voivat siihen osallistua, ei normaalitapauksessa hyödytä lähipiiriin kuuluvaa. Siten lähipiirin hyväksi tapahtuvana merkintäetuoikeudesta poikkeamisena ei pidetä yleisöantia, jossa osakkeita voivat merkitä kaikki merkinnästä kiinnostuneet. Myöskään yleistä, muillekin kuin yhtiön ylimmälle johdolle suunnattua henkilöstöantia, ei tavallisesti toteuteta lähipiirin hyväksi. Annin ehdot sekä siihen liittyvät rahoitus- ja muut järjestelyt saattavat kuitenkin tehdä annista lähipiiriä kielletyllä tavalla hyödyttävän.

Merkintäetuoikeudesta poikkeamista arvioitaessa on katsottava, että poikkeaminen tapahtuu lähipiirin hyväksi ainakin silloin, kun annin hinnoittelu on hyvin edullinen tai annilla on osakkaiden vallankäytön kannalta lähipiiriin kuuluvan suhteellista asemaa olennaisella tavalla parantava vaikutus. Tämä voi näkyä esimerkiksi siten, että annilla estetään osakekaupoista johtuvat vallankäytön kannalta merkitykselliset muutokset.

Sekä kotimaisilta että ulkomaisilta markkinoilta rahoitusta hankkivat suuret yritykset ovat siirtyneet erityisesti osakeantien hinnanmäärittelyssä käyttämään erityistä tarjousantimenettelyä, jossa yleensä annin järjestämisessä avustavan ja liikkeeseenlaskijasta riippumattoman investointipankin valitsemat tahot tekevät tarjouksia merkittävistä osakkeista. Tarjousannissa mahdollisuus tarjousten tekemiseen varataan usein käytännön syistä suurimmille osakesijoittajille. Ulkomaisilla markkinoilla tarjouksia tekevät investointipankit ja vastaavat osakkeita merkitsevät välittäjät. Kotimaassa mahdollisuus tarjousten tekemiseen annetaan yleensä suoraan merkittävimmille sijoittajille. Osake-emissio toteutetaan useimmiten tarjousten tekoajankohdan umpeuduttua tarjousten pohjalta määräytyvällä hinnalla suunnattuna antina tarjouksen tehneille tahoille. Hinnan on tarkoitus vastata osakkeiden markkinahintaa. Varsinainen antipäätöskin tehdään muodollisesti vasta yhtiön vastaanotettua tarjoukset.

Tarjousannissa saattaa syntyä tilanteita, joissa mahdollisuus tarjouksen tekemiseen ja osakkeiden merkintään halutaan osoittaa myös sellaiselle taholle, joka kuuluu lähipiiriin esimerkiksi siksi, että omistaa yli yhden prosentin yhtiöstä. Keskeistä sen arvioinnissa, onko tarjousanti toteutettu kielletyllä tavalla lähipiirin hyväksi, on annin todellinen tarkoitus sekä merkintähinta ja annin vaikutukset osakkaiden vaikutusvaltasuhteissa. Edellä kuvattua osakepääoman korotusta ei lähtökohtaisesti pidetä lähipiirin hyväksi tapahtuvana, jos merkitsijöiden joukkoa on

rajoitettu yhtiön rahoituksen hankinnan tehostamiseksi. Antia voidaan pitää hyväksyttävänä, jos se on ehtojensa ja toteutustapansa suhteen tarkoituksenmukainen rahoituksen hankkimiseksi, jos osakkeen merkintähinta on hyvin lähellä markkinahintaa ja jos tarkoituksena ei ole vaikuttaa osakkaiden valtasuhteisiin yhtiössä. Epäselvyyksien vähentämiseksi yhtiökokouksen valtuutuspäätöksessä voidaan mainita mahdollisuudesta annin toteuttamiseen tässä kuvattua menettelyä noudattaen.

3 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi kieliasua koskeva muutos.

4 §. Voimassa olevan 4 §:n säännökset ehdotetaan jaettaviksi useaan eri pykälään. Pykälään jäisivät säännökset, jotka koskevat hallituksen uusmerkintäpäätöstä koskevan ehdotuksen sisältöä. Pykälässä säänneltäisiin myös uusmerkintävaltuutuksen antamista koskevan hallituksen päätösehdotuksen sisältöä. Hallituksen ehdotusta koskeviin säännöksiin ehdotetaan lisäksi aineellisia muutoksia sekä eräitä rakenteellisia muutoksia.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi uusmerkintäpäätöstä koskevan ehdotuksen sisällöstä. Momentissa todettaisiin nimenomaisesti, että ehdotuksessa on oltava päätöksessä 5 §:n 1 momentin nojalla mainittavat seikat. Säännös vastaa voimassa olevaa oikeutta. Ehdotetun säännöksen mukaan hallituksen ehdotuksessa on lisäksi oltava merkintähinnan määrittelyperusteet. Hallituksen on siten selvitettävä, millä tavalla ehdotettavaan merkintähintaan on päädytty. Koska osakkeiden hinnoittelussa on osakkaiden kannalta yleensä olennaista merkintähinnan suhde osakkeiden käypään arvoon, tulee hallituksen yleensä ilmoittaa tämä suhde. Merkintähinnan määrittelyperusteilla ja merkintähinnan suhteella osakkeen käypään arvoon on erityisen suuri merkitys moniosakelajisissa yhtiöissä sekä poikettaessa osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta.

Momenttiin ehdotetaan lisäksi siirrettäväksi voimassa olevan 4 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan ehdotettaessa poikkeamista merkintäetuoikeudesta ehdotuksen tulee sisältää selvitys syistä poikkeamiseen. Momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi myös voimassa olevan 4 §:n 3 momentin säännös, jonka mukaan ehdotettaessa merkintäetuoikeudesta poikkeamista lähipiirin hyväksi ehdotuksessa on selostettava, kuinka suuren osan yhtiön osakkeista ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä lähipiiriin kuuluva omistaa ennen uusmerkintää ja sen jälkeen, jos hän merkitsee kaikki hänelle tarjotut osakkeet ja uusmerkintä muutenkin merkitään kokonaan. Lähipiirin määritelmä on 1 luvun 4 §:ssä, ja säännös kattaa edelleen siinä tarkoitetut oikeushenkilöt, vaikka säännöksen luettavuuden parantamiseksi "tämä"-sana on korvattu pronominilla "hän". Sitä, milloin korotus on tehty lähipiiriin kuuluvan hyväksi, on käsitelty 2 a §:n 4 momentin perusteluissa.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi hallituksen valtuuttamista koskevasta päätösehdotuksesta. Päätösehdotuksessa on oltava valtuutuspäätöksessä 5 a §:n mukaan mainittavat tiedot. Näitä ovat korotuksen enimmäismäärä osakelajeittain, kenellä on oikeus merkitä osakkeita, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää siitä, mihin tarkoitukseen valtuutusta saadaan käyttää poikettaessa merkintäetuoikeudesta, valtuutuksen voimassaoloaika sekä merkintähinnan määrittelyperusteet, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää niistä. Valtuutettaessa hallitus päättämään uusmerkinnästä merkintähinnan määrittelyperusteilla tarkoitetaan joko selvitystä ehdotettavan merkintähinnan perusteista tai sen määrittämistä, miten hallitus voi määrätä merkintähinnan. Perusteita ei tarvitse ilmoittaa, jos merkintähinta annetaan täysin hallituksen päätettäväksi. Valtuutuspäätöksen sisältöä selostetaan tarkemmin 5 a §:n perusteluissa.

4 a §. Lukuun lisättäväksi ehdotetun 4 a §:n *1 momenttiin* siirretään voimassa olevan 4 §:n 1 momentissa oleva luettelo 4 §:ssä tarkoitettuun ehdotukseen liitettävistä asiakirjoista. Momentin *1 kohdan* kieliasua ehdotetaan muutettavaksi. Momentin *2 kohdassa* ehdotetaan säädettäväksi, että myös jäljennökset viimeisen tilinpäätöksen jälkeen laadituista osavuosikatsauksista on liitettävä päätösehdotukseen, mikäli yhtiöllä on velvollisuus laatia osavuosikatsaus. Osavuosikatsauksen sisällöstä säädetään 11 luvun 12 §:ssä. Momentin *3 kohdan* mukaan hallituksen selostus on annettava joko tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen laatimisen eikä antamisen jälkeen sattuneista yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista seikoista. Momentin *4 kohdan* mukaan tilintarkastajien ja hallintoneuvoston on lausuttava hallituksen selostuksen lisäksi myös osavuosikatsauksista, jotka siten rinnastuvat hallituksen selostukseen.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan siirrettä-

väksi voimassa olevan 4 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan tilintarkastajan on merkintäetuoikeudesta poikettaessa lausuttava merkintähinnan määrittelyperusteista ja merkintäetuoikeudesta poikkeamisen syistä. Lausunto on liitettävä hallituksen päätösehdotukseen. Ehdotuksen mukaan vastaava lausunto on liitettävä ehdotukseen myös silloin, kun ehdotus koskee hallituksen valtuuttamista päättämään uusmerkinnästä siten, että merkintäetuoikeudesta voidaan poiketa. Tällöin tilintarkastaja lausuu merkintähinnan määrittelyperusteista sekä 5 a §:n 3 kohdassa tarkoitetusta valtuutuksen käyttötarkoituksesta.

4 b §. Lukuun lisättäväksi ehdotetussa pykälässä säädetään kokouskutsusta. Pykälän *1 momentin* säännöksen mukaan kokouskutsussa on aina oltava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö. Voimassa olevan 4 §:n 5 momentin mukaan pääasiallinen sisältö on otettava kokouskutsuun vain silloin, kun ehdotetaan poikkeamista merkintäetuoikeudesta.

Hallituksen ehdotuksen pääasiallinen sisältö koostuu ainakin korotuksen määrästä, osakelajista, merkintään oikeutetuista, merkintäajasta ja merkintähinnasta. Kutsussa olisi myös mainittava 6 §:n mukaisesta apporttiomaisuuden käyttämisestä. Jos uusmerkinnässä ehdotetaan poikettavaksi merkintäetuoikeudesta, kutsussa on mainittava poikkeamisen syyt ja merkintähinnan määrittämisen perusteet. Kutsussa on ehdotuksen mukaan myös aina mainittava, miten osakkeenomistajan on meneteltävä käyttääkseen oikeuttaan merkitä osakkeita. Säännös vastaa voimassa olevaa 4 §:n 5 momentissa olevaa säännöstä. Korotuspäätökseen 5 §:n mukaan otettavat seikat on siten lyhyesti selvitettävä jo kokouskutsussa.

Jos kutsu koskee yhtiökokouksen päätöstä valtuuttaa hallitus päättämään uusmerkinnästä, pidetään pääasiallisena sisältönä vastaavasti tiivistelmää 5 a §:ssä tarkoitetuista seikoista.

Kokouskutsussa tulee olla niin hyvät tiedot uusmerkinnästä, että osakkaat voivat kutsun perusteella päättää, onko päätösehdotus sellainen, että heidän on syytä osallistua kokoukseen.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan siirrettäviksi voimassa olevan 4 §:n 1 momentin johdantokappaleen säännökset hallituksen ehdotuksen pitämisestä nähtävänä sekä lähettämisestä osakkeenomistajalle.

5 §. Uusmerkintää koskevan päätöksen sisältöä ja tekemistä koskevaan pykälään ehdotetaan lakiteknisiä ja kieliasua koskevia muutoksia. Lisäksi pykälään siirrettäisiin hieman tarkennettuna voimassa olevan 11 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan hallituksen tehdessä päätöksen uusmerkinnästä osakkeenomistajalle on aina ilmoitettava oikeudesta osakkeiden merkintään.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lähinnä kieliasua koskevia ja lakiteknisiä muutoksia. Tavoitteena on, että momentin luettelosta käyvät nykyistä helpommin ilmi uusmerkintää koskevassa päätöksessä mainittavat seikat.

Momentin *1 ja 5 kohta* säilyvät lähes muuttumattomina. Momentin *2 ja 3 kohdan* sanontaa ehdotetaan lyhennettäväksi. On selvää, että osakelajit on yksilöitävä vain moniosakelajisessa yhtiössä. Teknisenä muutoksena *4 kohtaan* ehdotetaan 2 §:ssä määritellyn merkintäetuoikeus-sanan käyttämistä. Nykyisen 4 kohdan säännös, jonka mukaan osakkeenomistajalle on merkintäetuoikeutta noudatettaessa varattava merkinnän tekemiseen vähintään kuukausi merkintäajan alkamisesta, ehdotetaan muutettuna siirrettäväksi 2 §:n 3 momentiksi.

Momentin uuteen *8 kohtaan* siirretään voimassa olevan pykälän 2 momentin säännökset, jotka koskevat osakkeenomistajan lisämaksuvelvollisuutta, osakelajin muuntamista toisenlajiseksi, suostumus- ja lunastuslauseketta sekä yhtiön oikeutta tai velvollisuutta lunastaa osakkeita osakepääomaa alentamalla. Samalla voimassa olevassa laissa oleva viittaus 3 luvun 1 §:n 2 momentin säännöksiin osakelajin muuntamista toisenlajiseksi ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi mainitun pykälän 4 momenttiin, johon viittauksen kohteena olevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi. Vastaavasti osakkeiden lunastamista koskeva viittaus muutetaan viittaukseksi 6 luvun 9 §:ään. Ehdotettu 8 kohta sisältää myös viittauksen 3 luvun 1 §:n 5 momenttiin. Viittauksella korvataan voimassa olevassa laissa 2 momenttiin sijoitettu säännös osakkeenomistajan lisämaksuvelvollisuuden mainitsemisesta.

Voimassa oleva 3 momentti ehdotetaan siirrettäväksi *2 momentiksi*. Momentin sanamuotoa muutetaan vastaamaan muualla tässä luvussa ehdotettuja muutoksia.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain 4 luvun 11 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan hallituk-

sen päättäessä uusmerkinnästä osakkeenomistajalle on ilmoitettava mahdollisesta oikeudesta merkintään. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että ilmoitus osakkeenomistajan oikeudesta merkitä osakkeita on toimitettava osakkaalle myös silloin, kun merkintäetuoikeudesta poiketaan. Ilmoituksesta on käytävä ilmi, miten osakkeenomistajan on meneteltävä käyttääkseen oikeuttaan.

5 a §. Lukuun lisättäväksi ehdotettuun pykälään otetaan säännökset yhtiökokouksen päätöksen sisällöstä tapauksissa, joissa hallitus valtuutetaan päättämään uusmerkinnästä.

Pykälän *1 kohdan* mukaan päätöksessä on mainittava korotuksen enimmäismäärä osakelajeittain. Ehdotetun *2 kohdan* mukaan päätöksessä on mainittava, kenellä on oikeus merkitä osakkeita. Päätöksessä merkintään oikeutetut voidaan määrittää monella tavalla. Poikettaessa merkintäetuoikeudesta osakkeenomistajien etujen mukaista on usein suppea määritys. Jos yhtiökokouksen päätöksessä merkitsijöiden joukkoa ei haluta mitenkään rajata, riittää toteamus siitä, että hallitus ratkaisee merkintään oikeutetut.

Pykälän *3 kohdan* mukaan päätöksessä on mainittava, mihin tarkoitukseen valtuutusta saadaan käyttää, mikäli merkintäetuoikeudesta voidaan poiketa. Päätöksessä tarkoitus voidaan yksilöidä esimerkiksi yrityskaupan rahoittamiseksi tai rahoituksen hankkimiseksi yleisöltä. Tarkoitusta ei tarvitse ilmoittaa niin yksityiskohtaisesti, että ilmoitus vaarantaisi tarkoituksen toteutumisen tai muuten aiheuttaisi yhtiölle olennaista vahinkoa.

Ehdotetun *4 kohdan* mukaan on päätettävä myös merkintähinnan määrittelyperusteista, ellei hallitukselle nimenomaisesti päätetä antaa oikeutta määrätä merkintähinta. Merkintähinnan määrittelyperusteet saattavat olla monenlaisia. Peruste saattaa esimerkiksi olla pörssikurssi tai tarjousantia koskevassa valtuutuksessa tietyllä tavalla hankittujen tarjousten osoittama hinta. Määrittelyperuste voidaan myös ilmoittaa hintavälinä, jonka rajoissa hallitus saa käyttää harkintavaltaansa.

Pykälän *5 kohdan* nojalla päätökseen on otettava valtuutuksen voimassaoloaika, joka 2 a §:n mukaan voi olla korkeintaan yksi vuosi päätöksestä lukien.

5 b §. Lukuun lisättäväksi ehdotettuun pykälään otetaan säännökset uusmerkintää ja hallituksen valtuuttamista koskevien päätösten rekisteröimisestä.

Pykälän *1 momentissa* säädetään julkisen osakeyhtiön velvollisuudesta ilmoittaa uusmerkintää koskeva päätös rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Päätöksellä tarkoitetaan tässäkin sekä yhtiökokouksen että hallituksen tekemää päätöstä. Ilmoituksen tulee sisältää korotuspäätös kokonaisuudessaan.

Pykälän *2 momenttiin* siirretään voimassa olevan 11 §:n 1 momentin säännökset valtuutuspäätöksen rekisteröimisestä sekä hallituksen oikeudesta tehdä korotuspäätös vasta rekisteröinnin jälkeen. Momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös, jonka mukaan julkisessa osakeyhtiössä rekisteri-ilmoitus yhtiökokouksen valtuutuspäätöksestä on tehtävä viimeistään kuukauden kuluessa päätöksestä. Ilmoituksen laiminlyömisestä voidaan kaupparekisterilain nojalla tuomita sakkoon. Myös vahingonkorvausvelvollisuus 15 luvun 1 §:n säännösten nojalla voi tulla kysymykseen.

Säännökset, jotka koskevat julkisen osakeyhtiön velvollisuutta uusmerkintää koskevan päätöksen julkistamiseen, perustuvat pääomadirektiivin 25 artiklan 1 kohtaan.

6 §. Pykälään ehdotetaan lisättäviksi viittaukset asiantuntijalausuntoa koskeviin 2 luvun 4 a §:n säännöksiin. Pykälään lisättäisiin myös säännöksiä, jotka koskevat hallituksen valtuuttamista päättämään uusmerkinnästä siten, että osakkeiden merkintään liittyy apporttiehto, muu erityinen ehto tai kuittausehto. Pykälään ehdotetaan lisäksi eräitä lakiteknisiä ja kieliasua koskevia muutoksia.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetun muutoksen perusteella selkeytetään oikeustilaa siten, että kuittausoikeutta koskeva ehto rinnastetaan apporttiehtoon ja muuhun erityiseen ehtoon silloin, kun hallitus valtuutetaan päättämään uusmerkinnästä. Hallitus voi siten korotuspäätöksessä etukäteen antaa sitoumuksen siitä, että yhtiöltä olevia saatavia voidaan käyttää osakkeen merkinnässä.

Ehdotuksen mukaan hallituksen on hankittava 2 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto omaisuudesta, joka yhtiölle tulee merkinnän yhteydessä. Säännös koskee käytännössä ainoastaan apporttiehtoja.

Sellaisena omaisuutena, josta lausunto on hankittava, ei yleensä pidetä kuittauksessa käytettävää merkitsijän vastasaamista. Kuitenkin poikkeustapauksissa voi tulla kysymykseen myös kuittauksessa käytettävän

vastasaatavan perusteen arviointi. Jos kuittauksessa käytettävä merkitsijän vastasaaminen on syntynyt sen toimenpideketjun osana, johon merkintä kuuluu, on kuittauksessa käytettävän saamisen perusteena yhtiölle mahdollisesti tulleesta omaisuudesta esitettävä asiantuntijan lausunto. Kysymys on tällöin tilanteesta, joissa vastasaatava perustuu tosiasiallisesti esiapporttiin, toisin sanoen apporttiomaisuuden luovutukseen ennen merkintää.

Asiantuntijan lausunto, 2 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu hallituksen selvitys ja muut 2 luvun 4 §:ssä tarkoitetut asiakirjat on liitettävä päätösehdotukseen. Säännösten aineellinen sisältö ei muutu, sillä päätösehdotus liitteineen on 4 b §:n nojalla pidettävä yhtiön pääkonttorissa nähtävänä vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta, lähetettävä sitä pyytävälle osakkeenomistajalle sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa. Asiakirjojen liittämisestä korotuksesta tehtävään rekisteri-ilmoitukseen säädetään 9 §:ssä.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi *2 momentti,* jonka mukaan yhtiökokouksessa vaaditaan kahden kolmasosan enemmistö annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista silloin, kun hallitus valtuutetaan päättämään uusmerkinnästä siten, että osakkeita voidaan merkitä apporttiomaisuutta vastaan tai muuten tietyin ehdoin. Vastaava säännös on voimassa olevassa 10 §:n 4 momentissa.

Ehdotetut asiantuntijalausuntoa koskevat säännökset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 27 artiklaan.

7 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että korotuspäätöstä ei enää tarvitse kokonaisuudessaan sisällyttää merkintälistaan. Ehdotuksen mukaan riittää, että päätös mainitaan eli yksilöidään merkintälistassa sekä liitetään merkintälistaan tai pidetään nähtävänä listassa mainitussa paikassa. Korotuspäätöksen yksilöimiseksi merkintälistassa on oltava ainakin yhtiön nimi ja päivämäärä, jona yhtiökokouksen tai hallituksen korotuspäätös on tehty. Jos samana päivänä tai muuten lyhyen ajan sisällä on tehty useita korotuspäätöksiä, on päätös yksilöitävä tarkemmin. Lisäksi merkintälistassa on mainittava merkittävien osakkeiden laji tai lajit, osakkeista maksettava määrä tarvittaessa lajeittain sekä osakkeiden maksuaika. Merkintälistaan otettavien tietojen perusteella osakkeenomistaja voi tietää, minkä päätöksen mukaisiin ehtoihin hän sitoutuu merkitessään osakkeita.

Momenttiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi lakiteknisiä ja kieliasua koskevia muutoksia. Yhtiökokouksen valtuutuspäätös olisi otettava merkintälistan liitteeksi silloin, kun korotuspäätöksen on tehnyt hallitus. Säännökset vastaavat sisällöltään voimassa olevan lain 4 luvun 11 §:n 3 momenttia. Momentissa oleva viittaus 4 §:n 1 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi ehdotettuun 4 a §:n 1 momenttiin, jossa nähtävänä pidettävät asiakirjat ehdotuksen mukaan määritellään. Luvun 6 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista johtuu, että myös riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto on tarvittaessa liitettävä merkintälistaan tai pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä.

Pykälän *2 ja 3 momentin* kieliasua ehdotetaan muutettavaksi.

Lain 3 a lukuun lisättäväksi ehdotetussa 17 §:ssä säädetään osakkeen merkitsemisestä maksamalla.

8 §. Pykälään ehdotetaan jätettäväksi voimassa oleva 8 §:n 1 momentti siten, että siihen tehdään kieliasua koskevia tarkistuksia.

8 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rekisteröitävästä osakepääomasta, eri päätöksiin perustuvien korotusten rekisteröimisestä, korotuksen rekisteröimisen edellytyksistä sekä rekisteri-ilmoituksen tekemisen määräajoista. Pykälässä käytetään korotussanaa osakepääoman konkreettisesta rahamääräisestä lisääntymisestä.

Pykälän *1 momentissa* säädetään yhdenmukaisesti voimassa olevan 8 §:n 2 momentin kanssa, että osakepääoman korotuksena rekisteröidään merkittyjen ja merkitsijöille annettujen uusien osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo vähennettynä mitätöityjen osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla. Voimassa olevasta laista poiketen ehdotetaan mahdollisuutta ilmoittaa korotus rekisteröitäväksi, vaikka aiemmin tehtyyn päätökseen perustuvaa osakepääoman korotusta ei olisi vielä rekisteröity kokonaan tai miltään osin. Koska pykälän 3 momentissa asetetaan velvollisuus ilmoittaa korotus rekisteröitäväksi viipymättä, on yhtiöllä myös velvollisuus tässä mainitun ilmoituksen tekemiseen, kun rekisteröimisen edellytykset ovat täyttyneet.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että koko korotuserää vastaavan maksun on oltava yhtiön omistuksessa ja hallinnassa ennen erän ilmoittamista rekisteröitäväksi. Osakkeista maksettavalla määrällä

tarkoitetaan sekä nimellisarvoa että mahdollista ylikurssia. Säännös koskee sekä rahassa maksettavaa määrää että apporttiomaisuutta. Rahassa maksettava määrä on suoritettava yhtiön lukuun avatulle Suomessa olevalle luottolaitostoiminnasta annetun lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun talletuspankin tai ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun luottolaitoksen tilille, jolle voidaan vastaanottaa talletuksia yleisöltä. Tilillä olevien varojen katsotaan olevan yhtiön hallinnassa, jos ne ovat sen vapaasti käytettävissä eli jos yhtiön mahdollisuutta käyttää varoja ei ole rajoitettu tilisopimuksen ehtojen tai muun perusteen nojalla. Säännökset vastaavat 2 luvun 9 §:n 3 momenttiin ehdotettuja säännöksiä yhtiön perustamisen yhteydessä tapahtuvasta osakemerkinnästä. Säännöksiä on mainitun pykälän perusteluissa käsitelty tarkemmin.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan säännöksiä rekisteri-ilmoituksen tekemisessä noudatettavista määräajoista. Ehdotuksen mukaan rekisteri-ilmoitus osakepääoman korottamisesta on tehtävä viivytyksettä sen jälkeen, kun korotukseen liittyvät merkintäehdot on täytetty eli yleensä asianmukaisen maksun suorittamisen jälkeen. Korottamispäätöksen mukainen vähimmäiskorotus on kaikissa tapauksissa ilmoitettava rekisteröitäväksi vuoden kuluessa päätöksestä. Jollei ilmoitusta tehdä tai jos rekisteröiminen evätään, raukeaa korotuspäätös. Tämä perustuu 10 §:n 1 momenttiin otettavaksi ehdotettuun säännökseen, jonka mukaan rekisteri-ilmoituksen laiminlyönti tai rekisteröinnin epääminen johtavat 8 §:n säännösten noudattamiseen soveltuvin osin. Vähimmäiskorotusta koskevien säännösten on tarkoitus suojata osakkeiden merkitsijää, ja siksi siihen liittyy koko korotuksen raukeaminen, kuten 8 §:ssä tarkoitetussa tilanteessa, jossa ei saada vähimmäiskorotusta vastaavaa määrää merkintöjä.

Vähimmäiskorotuksen ylittävä korotus on rekisteröitävä vuoden kuluessa vähimmäismäärää vastaavan korotuserän rekisteröimisestä. Myös näiltä osin korotus on rekisteröitävä viivytyksettä. Korotus voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi yhdessä tai useammassa erässä.

Osakemerkinnät on ilmoitettava rekisteröitäviksi maksujärjestyksessä, sopivissa erissä. Rekisteröimisen edellytykset arvioidaan korotuspäätöksen enimmäismäärää ja ensimmäisen rekisteröinnin vähimmäismäärää lukuun ottamatta itsenäisesti kunkin korotuserän osalta. Yhtiössä voi samaan aikaan olla voimassa useita osakepääoman korotuspäätöksiä. Tällöinkin yhtiön on tehtävä osakepääoman korotusilmoitukset osakepääoman korotuserien maksujärjestyksessä. Yhtiön on ratkaistava, milloin maksettuja osakkeita on niin paljon, että ne on ilmoitettava rekisteröitäväksi. Harkinnassa on otettava huomioon rekisteröinnistä yhtiölle aiheutuvat kustannukset ja merkitsijälle tuleva hyöty. Rekisteröinnin tärkein seuraus merkitsijälle on osakkeenomistajan oikeuksien saaminen. Tämän vuoksi voimassa oleviin korotuspäätöksiin perustuvia kokonaan maksettuja osakkeita vastaavat korotuserät on ilmoitettava rekisteröitäviksi riittävän ajoissa ennen yhtiökokousta tai muuta rekisteröintiin perustuvien oikeuksien käyttämisen kannalta olennaista ajankohtaa. Missään tapauksessa yhtiö ei voi valikoida niitä osakkaita, joiden maksamat osakkeet se ilmoittaa rekisteröitäväksi.

Ilmoituksen tekeminen viivytyksettä ei ole osakepääoman korotuksen rekisteröimisen edellytys, kuten säännöksessä mainittujen määräaikojen noudattaminen on. Myöskään osakepääoman korotusten maksujärjestyksen noudattamatta jättäminen ei voi johtaa rekisteröinnin epäämiseen. Kummassakin tapauksessa lainvastaiseen toimintaan syyllistyneet ovat kuitenkin osakeyhtiölain vahingonkorvausta koskevien sääntöjen mukaisesti korvausvastuussa vahinkoa kärsineille.

Korotuspäätös pysyy edellä mainitun yhden vuoden määräajan päätyttyä voimassa vielä neljä vuotta siltä osin, kuin päätökseen liittyvää merkintähintasaatavaa haetaan laillisesti merkitsijältä ja tästä on määräajan kuluessa tehty ilmoitus rekisteriviranomaiselle. Saatavan hakemisesta oikeusteitse on ilmoitettava rekisteriviranomaiselle korotuksen vähimmäismäärän ylittävän korotuksen rekisteröimiselle asetetussa yhden vuoden määräajassa, joka lasketaan vähimmäiskorotusta vastaavan korotuksen rekisteröimisestä. Merkintähinnan laillisella hakemisella tarkoitetaan ensi sijassa takausmiehen edesvastausvelvollisuuden tarkemmasta määräämisestä annetun asetuksen 4 §:ssä (391/73) tarkoitettuja erityisvanhentumisajan katkaisevia perimistoimia.

Merkintähinnan maksamiseen ja perimiseen vaikuttavat edelleen myös 4 luvun 12 §:ssä olevat viittaukset 2 luvun 11 ja 12 §:ään. Yhtiön hallitukselle ehdotetaan 2

luvun 12 §:ssä asetettavaksi velvollisuus ryhtyä perintätoimiin ja toimia tasapuolisesti saatavaa perittäessä. Yhtiön on perittävä saatavalle viivästyskorkoa ja haettava perimiskuluja. Merkitsijän vahingonkorvausvelvollisuutta koskevaa 2 luvun 12 §:n 3 momentin säännöstä sovelletaan edelleen myös uusmerkinnässä.

9 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi luettelo rekisteri-ilmoitukseen liitettävistä asiakirjoista. Luettelo vastaa pitkälti voimassa olevan 8 §:n 3 momentin säännöksiä.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että kunkin korotuserän rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä voimassa olevassa laissa tarkoitetun hallituksen jäsenten vakuutuksen lisäksi myös yhtiön mahdollisen toimitusjohtajan vakuutus siitä, että osakepääoman korotus on tapahtunut lain mukaisesti ja että rekisteröitävästä korotuksesta maksettava määrä on yhtiön omistuksessa ja hallinnassa sekä vapaasti käytettävissä. Lisäksi ehdotetaan, että tilintarkastajan on annettava todistus siitä, että tämän lain säännöksiä osakepääoman maksusta on noudatettu. Muutokset vastaavat 2 luvun 9 §:n 4 momentin 1 ja 2 kohtaan ehdotettuja säännöksiä, joiden perusteluissa muutoksia tarkemmin käsitellään.

Rekisteri-ilmoitukseen ehdotetaan myös liitettäväksi 2 luvun 4 §:n 2 momentin mukainen selvitys 6 §:ssä tarkoitetuin ehdoin tehdystä korotuksesta. Jos osakkeet on merkitty apporttiomaisuutta vastaan tai yhtiölle muuten tulee omaisuutta korottamisen yhteydessä, on ilmoitukseen liitettävä myös 2 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto, jota käsitellään tämän luvun 6 §:n ja erityisesti 2 luvun 4 a §:n perusteluissa.

Velvollisuus toimittaa asiantuntijalausunto rekisteriviranomaiselle perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 27 artiklan 2 kohdan säännöksiin.

10 §. Lain selkeyttämiseksi ja sisäisten viittausten vähentämiseksi ehdotetaan yhtiökokouksen hallitukselle antamaa korotusvaltuutta koskeva voimassa olevan 10 ja 11 §:n sääntely siirrettäväksi luvun alkuun yleisiin säännöksiin sekä uusmerkintää koskeviin asianomaisiin säännöksiin.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi korotuksen voimaantulohetkestä ja korotusmäärästä sekä ilmoituksen laiminlyönnin seuraamuksista. Pykälän 2 momentissa säädetään korotukseen liittyvistä osakkeenomistajan oikeuksista.

Pykälän *1 momentin* mukaan osakepääoma katsotaan kunkin osakepääoman korotuserän osalta korotetuksi, kun korotuserän rekisteröiminen on toimitettu. Säännös vastaa periaatteeltaan voimassa olevan 9 §:n 2 momentin säännöstä. Erona voimassa olevaan lakiin on se, että korotus tulee voimaan korotuserä kerrallaan.

Momentin mukaan ilmoituksen laiminlyömisen tai rekisteröimisen epäämisen yhteydessä tulee soveltuvin osin noudatettavaksi, mitä 8 §:n 1 momentissa säädetään. Siinä korotuspäätöksen raukeamiseen on yhdistetty velvollisuus välittömästi palauttaa osakkeista maksettu määrä ja mahdollisesti tehdyn yhtiöjärjestysmuutosta koskevan päätöksen raukeaminen. Korotuspäätöksen mukaisen vähimmäiskorotuksen osalta viittaus 8 §:n 1 momenttiin merkitsee sen noudattamista kokonaisuudessaan. Vähimmäiskorotuksen osalta ilmoituksen laiminlyönti tai rekisteröimisen epääminen johtavat siten koko korotuspäätöksen raukeamiseen. Korotuspäätöksen mukaisen vähimmäiskorotuksen ylittävän korotuksen osalta kysymykseen tulee korotuspäätöksen raukeaminen niiltä osin kuin ilmoitus on jätetty tekemättä tai rekisteröiminen on evätty sekä osakkeista maksetun määrän palauttaminen raukeamista vastaavalta osalta. Yhtiöjärjestyksen muutosta koskevan päätöksen raukeaminen ei yleensä tule kysymykseen korotuspäätöksen vähimmäiskorotuksen ylittävältä osalta.

Voimassa olevan 9 §:n 3 momentista tämän pykälän *2 momenttiin* siirrettäväksi ehdotetun säännöksen sanamuotoa täsmennetään siten, että uusmerkinnässä uudet osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet yhtiössä aikaisintaan siitä päivästä, jona korottaminen rekisteröidään. Myös voimassa olevan lain osalta on katsottu, että korotus voi tulla voimaan aikaisintaan rekisteröinnistä.

Momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan uudet osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet viimeistään vuoden kuluttua rekisteröimisestä. Säännöksellä rajoitetaan osakkeenomistajan oikeuksia koskevan välitilan pituutta.

11 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

12 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan tehtäväksi kielellisiä muutoksia.

Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että niin sanotun sekaemission

toteuttamisen edellytyksenä ei enää ole se, että yhtiö täyttää 10 luvun 4 §:n 2 momentissa asetetut kriteerit. Tilintarkastuslain säätämisen yhteydessä on pykälässä viitattua lainkohtaa muutettu siten, etteivät siitä enää käy ilmi niin sanotun suuren yhtiön tunnusmerkit. Muutoinkaan ei ole syytä kieltää sekaemissiota erityisesti pieniltä yhtiöiltä. Sekaemissio, kuten muutkin annit, on osakkeenomistajan yhdenvertaisuuden kannalta ongelmallinen yleensä silloin, kun se toteutetaan osakkeen käypää hintaa edullisemmalla merkintähinnalla ja merkintäetuoikeudesta poiketen. Sekaemissioon sovelletaan muutoin yleisiä uusmerkintää koskevia säännöksiä.

Momentin kieliasua ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaisesti muualle lukuun ehdotettujen muutosten kanssa.

Pykälän *3 momentti* ehdotetaan poistettavaksi, koska osakepääoma on 8 a §:ään otettavaksi ehdotetun säännöksen nojalla maksettava kokonaan ennen korotuksen ilmoittamista rekisteröitäväksi.

Pykälän 3 momentin säännösten poistaminen perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta osittain pääomadirektiivin 12 artiklaan.

12 a §. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain 5 luvun 1 §:n 2 momenttia vastaavasti, että optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjalainan nojalla tapahtuvan uusmerkinnän ehtojen on oltava sellaiset, että merkinnät voidaan tehdä yhtiöjärjestystä muuttamatta.

Momentissa ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan 5 luvun 4 §:n 3 momentin mukaisesti, että uusmerkintä optio-oikeuden nojalla on tehtävä vähintään osakkeen nimellisarvosta. Vaihtovelkakirjojen osalta ehdotetaan säilytettäväksi ja ehdotettuun momenttiin siirrettäväksi nykyisen lain 5 luvun 2 §:n 3 momentin säännös siitä, että vaihtovelkakirjasta maksettava määrä ei saa olla pienempi kuin niiden osakkeiden nimellisarvo, joihin velkakirja voidaan uusmerkinnässä vaihtaa, ellei erotusta merkinnän yhteydessä makseta rahassa. Kummassakin tapauksessa uusmerkintä on maksettava rahassa. Ehdotuksessa ei ole katsottu voitavan sallia apporttiomaisuuden käyttöä sen arviointiin liittyvien vaikeuksien takia. Osakkeiden merkintähetki on monissa tapauksissa vasta pitkän ajan kuluttua optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevien päätösten tekohetkestä.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi optiotodistuksesta sekä optio-oikeuden nojalla annettavasta erillisestä todistuksesta. Optio-oikeuden merkinneellä olisi aina oikeus saada merkinnästään erillinen todistus. Todistuksella ei kuitenkaan olisi optiotodistukseen rinnastettavia arvopaperioikeudellisia ominaisuuksia. Säännös on tarpeen, koska optio-oikeuteen ei enää ehdotuksen mukaan liity velkaosuutta, josta merkitsijä saisi velkakirjan kuten voimassa olevan lain mukaan.

Varsinainen optiotodistus on edelleen juoksevaan velkakirjaan rinnastuva arvopaperi. Luettavuuden parantamiseksi voimassa olevan lain 5 luvun 1 §:n 1 momentin säännöstä vastaavaan säännökseen ehdotetaan lisättäväksi viittaus 3 luvun 9 §:n 2 momenttiin, jossa viitataan velkakirjalain (622/47) 13, 14 ja 22 §:ään. Vaihtovelkakirjaa koskevat säännökset ja vaihtovelkakirjalainan antajan asema määräytyisivät edelleenkin velvoiteoikeudellisten säännösten nojalla.

12 b §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yhtiökokouksen optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevan päätöksen tekemisestä ja sisällöstä sekä optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen merkitsemisestä ja maksamisesta. Pykälän 1 momentissa säännellään välittömästi optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista. Pykälän 2 momentissa säädetään näitä koskevaan päätökseen otettavista, optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan nojalla tapahtuvan uusmerkinnän ehdoista sekä päätöksessä mainittavista ehdoista, jotka koskevat optio-oikeuteen tai vaihtovelkakirjaan perustuvia oikeuksia eräissä erityistilanteissa. Pykälän 3 momentissa säädetään optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan maksamisesta ja siihen liittyvistä vaikutuksista.

Ehdotetut säännökset vastaavat verrattain pitkälle optio- ja vaihtovelkakirjalainoja koskevia voimassa olevan 5 luvun säännöksiä. Merkittävimmät muutokset 5 lukuun verrattuna liittyvät optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen merkitsemiseen ja maksamiseen, joita ei ole säännelty voimassa olevassa laissa.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että uusmerkintää koskevia 4-7 §:n säännöksiä noudatetaan soveltuvin osin päätettäessä optio-oikeuksien antamisesta ja vaihtovelkakirjalainan ottamisesta sekä näitä merkittäessä. Pykälässä mainittujen pykälien lisäksi tulevat noudatettaviksi 1-3 §:n yleiset säännökset. Säännökset poikkeavat tältä osin esitystavaltaan voimassa olevan lain 5 luvun

2 §:n säännöksistä. Siten esimerkiksi optio-oikeuksien antamisesta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta ei voida ehdotuksen mukaan tehdä päätöstä ennen yhtiön rekisteröimistä (1 §:n 2 mom.). Vastaavasti osakkeenomistajien merkintäetuoikeudesta optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja merkittäessä olisi voimassa, mitä 2 ja 2 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi. Siten yleisiin säännöksiin sisältyvän 2 a §:n ja uusmerkintää koskevien 4-7 §:n säännökset yhtiökokouksen hallitukselle antamasta valtuutuksesta päättää uusmerkinnästä koskevat soveltuvin osin myös optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista. Valtuuttamista ei säänneltäisi erillisillä säännöksillä.

Optio-oikeuksien antamisesta ja vaihtovelkakirjalainan ottamisesta päättävästä yhtiökokouksesta osakkeenomistajille toimitettavan kokouskutsun sisältöön sovelletaan ehdotuksen mukaan 4 b §:ää. Lisäksi tulevat sovellettaviksi yleiset säännökset yhtiökokouksen koollekutsumisesta.

Optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevaan hallituksen ehdotukseen ja ehdotukseen hallituksen valtuuttamisesta päättämään siitä sovelletaan 4 ja 4 a §:n säännöksiä. Hallituksen ehdotuksessa on oltava 5 §:n 1 momentissa tai 5 a §:ssä edellytetyt tiedot optio-oikeuksien antamisesta ja vaihtovelkakirjalainan ottamisesta. Koska vaihtovelkakirjalainalle maksettava korko on olennainen osa vaihtovelkakirjan ja sen nojalla merkittävän osakkeen yhtiölle tuottamasta maksusta, ei tämän määrittämistä voida jättää yksin hallituksen tehtäväksi, ellei 5 a §:n nojalla näin nimenomaan ole päätetty. Vaihtuvakorkoisuus tekee usein mahdolliseksi korkotason määrittämisen etukäteen. Ehdotuksessa on, ellei kysymys ole hallituksen valtuuttamisesta, oltava 5 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot myös uusmerkinnästä.

Luvun 4 §:ssä edellytetään, että hallitus selvittää ehdotuksessaan merkintähinnan määrittelyperusteet. Hallituksen on siten ehdotuksessaan selvitettävä optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjalainan merkinnän ehdot kokonaisuudessaan. Näihin rahoitusmuotoihin liittyy yleensä erilaisia muita sopimuksia ja sitoumuksia, joista tyypillisin on vaihtovelkakirjalainaan määritelmän mukaisesti kuuluva velkasuhde. Merkintähinnan perusteleminen edellyttää merkintäehtojen ja muiden ehtojen vertaamista lainalle maksettavaan korkoon. Vain siten yhtiökokous voi arvioida kokonaisuutena sitä vastiketta, joka yhtiölle tulee vaihtovelkakirjan nojalla.

Optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevan yhtiökokouksen päätöksen osalta noudatetaan edellä esitetyn lisäksi 5 §:n 1 momentin säännöksiä. Vähimmäismäärää koskeva 1 kohdan säännös ei kuitenkaan tule sovellettavaksi, koska vähimmäismäärän merkintään ei ehdoteta liitettäväksi samanlaisia oikeusvaikutuksia kuin uusmerkinnässä.

Optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen merkintään sovelletaan ehdotuksen mukaan 7 §:n säännöksiä.

Optio-oikeuden merkintä voi tapahtua maksua vastaan tai olla maksutonta. Jos optio-oikeuden merkintä tapahtuu maksua vastaan, siirretään merkinnästä yhtiöön tulevat varat 12 lukuun lisättäväksi ehdotetun 3 a §:n nojalla ylikurssirahastoon. Samoin toimitaan vaihtovelkakirjaa merkittäessä, jos osakkeen merkintäoikeudesta maksetaan erillinen korvaus. Koska merkinnästä saatavat varat siirretään ylikurssirahastoon, ei niitä voida optio-oikeuteen tai vastaavasti vaihtovelkakirjaan liitettävän ehdon nojalla palauttaa merkitsijälle. Merkinnästä saatavia varoja ei voida palauttaa merkitsijöille myöskään muutettavaksi ehdotetussa 6 luvussa osakepääoman alentamisesta säädettyä menettelyä käyttämällä. Toisaalta kaikki ylikurssirahastoon siirretyt varat voidaan palauttaa osakkeenomistajille 6 ja 12 luvussa säädettyä menettelyä noudattaen.

Osakkeenomistajalle annettavaan ilmoitukseen ja päätöksen ilmoittamiseen rekisteröitäväksi sovellettaisiin 5 b §:n ja 5 §:n 3 momentin säännöksiä. Siten julkinen yhtiö on velvollinen ilmoittamaan myös optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevan päätöksen rekisteröitäväksi.

Lisäksi noudatettaisiin 6 §:n säännöksiä erityisin ehdoin tapahtuvasta merkinnästä. Ehdotettujen säännösten mukaan sekä optio-oikeus että vaihtovelkakirja voidaan merkitä apporttiomaisuutta vastaan. Sitä vastoin optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan nojalla tehtävää osakemerkintää ei 12 a §:n 1 momentin nojalla voida maksaa apporttiomaisuudella.

Lain 12 luvun muutettavaksi ehdotetun 7 §:n säännökset omien osakkeiden hankinnan rahoittamisesta koskevat myös optio-oikeuksia ja vaihtovelkakirjalainoja.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että optio-oikeuksien antamista ja

vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevassa päätöksessä on mainittava optio-oikeuksien tai vaihtovelkakirjojen nojalla tehtävän uusmerkinnän ehdot. Päätöksen on täytettävä 5 §:n 1 momentissa asetetut vaatimukset, jotka sisältävät muun muassa maininnan merkinnän ajasta. Uusmerkinnälle ei kuitenkaan optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan luonteen vuoksi voida asettaa 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vähimmäismäärää, sillä tällainen määräys saattaisi oikeuksien haltijat epävarmaan asemaan.

Optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevassa päätöksessä on ehdotuksen mukaan mainittava oikeuksien haltijoiden oikeudet siinä tapauksessa, että tehdään 3 luvun 1 c §:n 4 momentissa tarkoitettu muu kuin sulautumista tai jakautumista koskeva päätös tai syntyy siinä tarkoitettu tilanne. Päätöksessä on viittauksen mukaan mainittava oikeuksien haltijoiden oikeudet, jos osakepääomaa ennen uusmerkintää korotetaan tai alennetaan, annetaan uusia optio-oikeuksia tai otetaan uusi vaihtovelkakirjalaina, hankitaan omia osakkeita, yhtiö puretaan, asetetaan selvitystilaan taikka syntyy 14 luvun 19 §:ssä tarkoitettu lunastusoikeus. Päätöksessä on myös mainittava oikeudenhaltijan oikeudet silloin, kun julkinen osakeyhtiö muuttuu yksityiseksi. Viittauksessa tarkoitetut päätökset ja tilanteet vastaavat melko pitkälle voimassa olevan 5 luvun 2 §:n 1 momentin säännöksiä. Ehdotuksen 14 luvun 3 §:ään ja 14 a luvun 1 §:ään sisältyy optio-oikeuksia ja vaihtovelkakirjoja koskeva sulautumisessa ja jakautumisessa noudatettava olettama.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan maksamisesta. Momentissa viitataan 2 luvun 11 §:n 2 ja 3 momenttiin ja 12 §:n 1 ja 2 momenttiin. Viittauksen nojalla optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan merkintään perustuvan velan kuittaaminen yhtiöltä olevaa saamista vastaan on mahdollista vain hallituksen suostumuksella. Merkintään perustuvaa saamista yhtiö ei saa luovuttaa eikä pantata. Hallitus on 2 luvun 12 §:n säännöksiä vastaavalla tavalla velvollinen perimään viivästynyttä merkintähintaa. Hallitus voi myös julistaa oikeuden optio-oikeuteen tai vaihtovelkakirjaan menetetyksi ja antaa sen uudelle merkitsijälle. Hallituksen on mitätöitävä maksamaton optio-oikeus tai vaihtovelkakirja ennen merkinnän ilmoittamista rekisteröitäväksi.

Sitä vastoin 2 luvun 12 §:n 3 momentin säännöstä maksun laiminlyönnistä ei ehdoteta sovellettavaksi. Erityisesti vaihtovelkakirjan merkinnässä saattaa olla vaikeata erottaa merkintäoikeudesta maksettavaa määrää annettavasta lainasta. Säännöksen soveltaminen siten, että korvaus laskettaisiin koko vaihtovelkakirjan määrästä olisi useissa tapauksissa kohtuutonta. Optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevassa päätöksessä on syytä erikseen määrätä maksun laiminlyönnin seuraamuksesta.

Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei optio-oikeudesta voida antaa optiotodistusta tai vaihtovelkakirjalainasta juoksevaa vaihtovelkakirjaa, ennen kuin merkintä on rekisteröity. Merkintää ei voida lukuun lisättäväksi ehdotetussa 12 c §:ssä olevan viittauksen vuoksi rekisteröidä ennen täyden maksun suorittamista. Rekisteröimättömällä optio-oikeudella tai vaihtovelkakirjalla ei voida osallistua uusmerkintään.

Optio-oikeuksien antamista tai vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevan yhtiökokouksen päätöksen rekisteröimistä ja merkintäetuoikeutta koskevat säännökset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 25 artiklan 4 kohtaan ja 29 artiklan 6 kohtaan.

12 c §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi merkittyjen optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen ilmoittamisesta rekisteröitäviksi, optiooikeuksien ja vaihtovelkakirjojen perusteella merkittyjä osakkeita vastaavan osakepääoman korotuksen ilmoittamisesta rekisteröitäväksi ja tällaisen osakepääoman korotuksen voimaantulosta sekä osakekirjojen antamisesta. Säännökset vastaavat suurelta osalta voimassa olevia 5 luvun 5 §:n säännöksiä.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että merkittyjen optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen johdosta rekisteri-ilmoitus on tehtävä viipymättä, kuitenkin viimeistään kahden vuoden kuluessa vaihtovelkakirjalainan ottamista tai optio-oikeuksien antamista koskevasta päätöksestä. Vastaavan voimassa olevan 5 luvun 5 §:n säännöksen mukaan ilmoitus on tehtävä viivytyksettä. Ehdotettu säännös rajoittaa optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen merkintäajan kahteen vuoteen. Tämä vastaa melko tarkasti myös uusmerkinnän merkintäajan enimmäispituutta. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi osakelajeittain määrä, jolla osakepääomaa voidaan merkittyjä optio-oikeuksia ja vaihtovelkakir-

joja käyttämällä korottaa, sekä osakkeiden merkintäaika.

Optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen merkinnän rekisteröimisestä on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä 8 a §:n 1 ja 2 momentissa, 9 §:ssä ja 10 §:n 1 momentissa säädetään. Jos optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja ei määräajassa ilmoiteta rekisteröitäväksi taikka jos rekisteröiminen evätään, raukeaa niitä koskeva päätös. Samalla raukeaa sellainen yhtiöjärjestyksen muutosta koskeva päätös, joka on tehty edellytyksin, että optio-oikeuksia annetaan tai vaihtovelkakirjalaina otetaan. Kysymyksessä olisi tyypillisesti osakepääoman vähimmäis- ja enimmäismäärää koskeva yhtiöjärjestyksen muutos. Optio-oikeudesta tai vaihtovelkakirjasta maksettu määrä on tällaisessa tapauksessa palautettava merkitsijälle.

Kuten 8 a §:ssä säädetään osakepääoman korottamisesta, vähennetään rekisteröitävistä optio-oikeuksista ja vaihtovelkakirjoista mitätöidyt merkinnät. Merkintöjä voidaan ilmoittaa rekisteröitäviksi päätöksen tekoajankohdasta riippumatta. Rekisteriin merkitään se määrä, jolla osakepääomaa voidaan korottaa. Pykälän 3 momentin säännöstä vähimmäiskorotuksesta ei sovelleta. Rekisteri-ilmoituksen liitteitä koskevaa 9 §:ää sovelletaan soveltuvin osin.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että optio-oikeuksien tai vaihtovelkakirjojen nojalla merkityt osakkeet on ilmoitettava rekisteröitäviksi viipymättä merkintäajan päätyttyä. Jos merkintäaika on pitempi kuin vuosi, on merkityt osakkeet lisäksi ilmoitettava rekisteröitäviksi viivytyksettä jokaisen sellaisen tilikauden päätyttyä, jonka aikana osakkeita on merkitty.

Rekisteröimisestä on muutoin voimassa, mitä 8 a §:n 1 ja 2 momentissa, 9 §:ssä ja 10 §:n 1 momentissa säädetään. Apporttiomaisuutta koskevat säännökset eivät kuitenkaan 12 a §:n 1 momenttiin ehdotettujen säännösten takia voi tulla sovellettaviksi. Myöskään 8 a §:n 3 momentin säännöksiä ei sovelleta.

Osakepääoma katsotaan korotetuksi, kun rekisteröiminen on tapahtunut. Osakekirjaa ei voida 3 luvun 5 §:n 1 momentin nojalla antaa ennen osakepääoman rekisteröimistä. Myös optio-oikeuden nojalla tehdystä osakemerkinnästä voidaan antaa 3 luvun 8 §:n mukaan väliaikaistodistus.

Osakkeenomistaja saa osakkeenomistajan oikeudet 10 §:n 2 momentin nojalla korotuksen rekisteröimisestä lukien. Mainitun lainkohdan perusteella voidaan sopia, että oikeudet syntyvät viimeistään vuoden kuluttua rekisteröinnistä. Ehdotetun 2 momentin viimeisen virkkeen nojalla osakkeen merkitsijä saa kuitenkin oikeuden voitonjakoon ja muihin yhtiön varoihin viimeistään vuoden kuluttua osakkeiden maksamisesta tai vaihtovelkakirjoja vaihtamalla tapahtuneesta uusmerkinnästä riippumatta siitä, onko osakepääoman korotus rekisteröity.

Säännös suojaa osakkeita merkinneen asemaa sellaisessa tilanteessa, jossa yhtiö jostakin syystä ei ole rekisteröinyt korotusta. Säännös poikkeaa osakkeenomistajan oikeuksien saamista koskevasta voimassa olevan lain 5 luvun 6 §:n 2 momentin säännöksestä. Voimassa olevan lain perustelujen mukaan optio- ja vaihtovelkakirjalainan nojalla merkityt osakkeet voivat, toisin kuin uusmerkinnässä muutoin, tuottaa osakkeenomistajan oikeudet jo ennen osakkeiden rekisteröimistä. Lisäksi voimassa olevan lain mukaan osakkeet merkinnyt saa vuoden määräajan kuluttua kaikki osakkeenomistajan oikeudet, ei vain oikeutta voitonjakoon, kuten nyt ehdotetaan.

Ehdotetut säännökset optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen nojalla merkittyjen osakkeiden rekisteröimisestä perustuvat julkistamisdirektiivin 2 artiklan 1 kohdan e alakohtaan.

13 §. Rahastoantia koskeviin säännöksiin ehdotetaan sisällöllisesti vähäisiä muutoksia.

Lain 3 a lukuun ehdotetaan säännöksiä rahastoannista sellaisessa yhtiössä, jonka osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään.

Pykälän *1 momentin* luettelo rahastoannissa käytettävistä varoista ehdotetaan poistettavaksi. Sen sijaan todettaisiin, että rahastoannissa osakepääomaan siirretään muusta omasta pääomasta annettavien osakkeiden yhteenlaskettua nimellisarvoa vastaava määrä. Ehdotus on yhdenmukainen luvun 12 §:n kanssa.

Ehdotetut muutokset osakeyhtiön voitonjakokelpoisia varoja koskeviin 12 luvun säännöksiin eivät vähennä mahdollisuutta käyttää vapaata omaa pääomaa rahastoantiin.

Merkintäetuoikeus ei siten rahastoannissakaan koske sellaisia etuosakkeita, jotka eivät yhtiöjärjestyksen 3 luvun 1 c §:n 3 momentin mukaisen määräyksen nojalla tuota jakoosuutta yhtiön voitosta eivätkä muista varoista.

Pykälään tehtäisiin lisäksi kieliasua koske-

via muutoksia.

14 §. Pykälän säännöksiä sellaiselle osakkeenomistajalle annettavasta kuulutuksesta, joka ei ole vaatinut osakettaan, ehdotetaan muutettavaksi. Kehotus olisi aina julkaistava virallisessa lehdessä. Lisäksi se on lähetettävä osakkeeseen oikeutetulle, mikäli tämän nimi ja osoite ovat yhtiön tiedossa. Kehotus on lisäksi toimitettava osakkeeseen oikeutetulle kuten kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Jos yhtiökokouskutsu on yhtiöjärjestyksen mukaan lähetettävä osakkeenomistajille, kutsu lähetetään vain kehotuksessa tarkoitetuille osakkeenomistajille, eikä näille tarvitse enää erikseen lähettää kehotusta tiedoksi. Muussa tapauksessa kehotus on lähetettävä tiedoksi sellaisille pykälässä tarkoitetuille osakkeenomistajille, joiden nimet ja osoitteet ovat yhtiön tiedossa.

Osake on ensi sijassa myytävä arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä tai, jos tämä ei ole mahdollista, julkisessa huutokaupassa. Myynti tapahtuu kehotuksen saajan lukuun.

Pykälään ehdotetaan tehtäväksi myös kieliasua koskevia muutoksia.

5 luku. **Pääomalaina**

Lain 5 luvun säännökset vaihtovelkakirjoista ja optiolainoista ehdotetaan siirrettäviksi osakepääoman korottamista koskevaan 4 lukuun, ja 5 lukuun ehdotetaan uusia säännöksiä pääomalainasta. Pääomalaina vastaa tunnusmerkeiltään niin sanottua vakautettua lainaa, ja säännösten ensisijainen tarkoitus onkin selventää ja tarkentaa sen käyttöä. Vakautettua lainaa käytetään yhtenä saneerauskeinona 13 luvun 2 §:ssä säädetyn pakkoselvitystilan estämiseksi. Pääomalaina voi olla saneerauskeino esimerkiksi silloin, kun lainanantaja, joka on ennestään sijoittanut yhtiöön varoja tai jolla on yhtiöltä saatava, uskoo yhtiön taloudellisten vaikeuksien olevan tilapäisiä.

Pääomalainan ottamisen tarkoituksena voi olla myös yhtiön vakavaraisuuden parantaminen. Varojen hankinta erityisesti kansainvälisiltä lainamarkkinoilta saattaa edellyttää yhtiön vakavaraisuuden parantamista. Tällaisten luottojen ehdoissa sovitaan usein siitä, että lainaa saava yhtiö ja sen pääosakkaat tai emoyhtiö sitoutuvat säilyttämään yhtiön oman pääoman tietyllä tasolla. Oman pääoman väheneminen alle sovitun määrän voi oikeuttaa luotonantajan nostamaan korkoa tai irtisanomaan luoton sopimusrikkomuksen vuoksi. Pääomalainalla yhtiön pääosakkaat voivat osakepääomasijoituksia joustavammin pysyttää yhtiön vakavaraisuuden sovitulla tasolla.

Lain 5 lukuun ehdotetaan vain yhtä pykälää. Siinä säädetään pääomalainan tunnusmerkeistä ja pääomalainojen keskinäisistä suhteista. Pääomalainan merkitsemistä taseeseen käsitellään 11 luvun 6 §:n 3 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa. Lainasta tilinpäätöksen liitetiedoissa annettavista tiedoista säädetään 11 luvun 8 §:ssä.

1 §. Pykälän *1 momentissa* ovat pääomalainan tunnusmerkit. Sen *1 kohdan* mukaan pääomalainan velkojalla on kaikkia muita velkojia huonompi oikeus saada maksu saatavalleen yhtiön purkautuessa ja yhtiön konkurssissa.

Näissä tilanteissa pääomalainaan perustuvat saatavat, kuten lainan pääoma ja mahdollinen kumuloitunut korko, maksetaan kaikkien muiden velkojen jälkeen, mutta ennen jako-osuuksien maksamista osakkeenomistajille. Vastaavasti lainanantaja voi käyttää lainaan perustuvaa saatavaansa yhtiön vastasaatavan kuittaukseen vasta sen jälkeen, kun yhtiön kaikki muut kuin pääomalainaa antaneet velkojat ovat saaneet täyden maksun. Jos pääomalainojen keskinäisestä etuoikeudesta on sovittu, myös paremmalla etuoikeudella maksettavien pääomalainasaatavien on tällöin oltava maksettu.

Muutoin pääomalaina tai sen osa voidaan *2 kohdan* mukaan palauttaa vain, jos yhtiön sidotulle omalle pääomalle ja 12 luvun 2 §:ssä tarkoitetuille muille jakokelvottomille erille jää palauttamisen jälkeen täysi kate laskettuna viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan taseen mukaan. Jos yhtiö on emoyhtiö, myös konsernitaseen sidotun oman pääoman ja muiden jakokelvottomien erien on oltava katettu.

Pääomalainaa tai sen osaa ei saa maksaa ennen tilinpäätöksen vahvistamista, vaikka maksettava määrä olisikin siirretty alustavan taseen perusteella vieraaseen pääomaan. Jos yhtiön tila on viimeksi päättyneen tilikauden jälkeen huonontunut ja yhtiön hallituksella on tilinpäätöstä vahvistettaessa perusteltu syy olettaa, ettei sidotulle omalle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille jää täyttä katetta pääomalainan palauttamisen jälkeen, lainaa ei saa palauttaa. Tällaisessa tilanteessa hallitus ei sille kuuluvan huolellisuusvelvoitteen perusteella voi esittää pääomalainan

palauttamista.

Pääomalainan laina-aikaa ei ehdoteta säänneltäväksi laissa. Pääomalaina voidaan lainaehdoissa sopia maksettavaksi takaisin esimerkiksi tietyn ajan kuluttua tai tietyn maksusuunnitelman mukaan, ottaen kuitenkin huomioon edellä selostetut pääoman palauttamisen edellytykset.

Jotta lainan pääomasta palautettava määrä voitaisiin kirjata yhtiön vieraaseen pääomaan jo sinä tilikautena, jolta pääomaa palautetaan, yhtiössä on laadittava ensin alustava tase. Sen nojalla voidaan varmistaa, että edellytykset pääoman ja koron maksamiselle täyttyvät vahvistettavan tilinpäätöksen perusteella. Tilinpäätös ei saa, ottaen huomioon pääomalainan palautus, varaukset ja muut tilinpäätössiirrot, muodostua niin tappiolliseksi, että yhtiön sidotulle omalle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille ei jää täyttä katetta. Jos lainan ottanut yhtiö on konsernin emoyhtiö, sääntöä sovelletaan myös sen konsernitilinpäätökseen.

Pääomalainan korkoa ja muuta hyvitystä saadaan *3 kohdan* mukaan maksaa vain, jos maksettava määrä voidaan käyttää viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan taseen mukaan voitonjakoon. Lainan korko voidaan siten sopia maksettavaksi yhtiön tulevista voitonjakokelpoisista varoista, sikäli kuin 12 luvun säännösten mukaan yhtiön varojen jakaminen voittona osakkeenomistajille on sallittua. Pääomalainan pääoman pysyvyyden turvaaminen edellyttää, että lainaa ei voida palauttaa korkona.

Yhtiön voitonjakokelpoinen tulos on käytettävä ensisijaisesti pääomalainan koron maksuun, ellei lainaehdoissa ole toisin sovittu. Pääomalainan ehdoissa voidaan myös määrätä, että yhtiön tulevat voitonjakokelpoiset varat käytetään tietyssä suhteessa lainan koron maksuun ja esimerkiksi osingonjakoon. Pääomalainan korkoa ei kuitenkaan voida maksaa yhtiön tilikauden voitosta ennen varausten tekemistä eikä ennen välittömien verojen vähentämistä, jos ehdon soveltaminen käytännössä johtaisi koron maksuun tilanteessa, jossa yhtiön pääomarakenne ei oikeuttaisi vastaavan suuruiseen voitonjakoon.

Muutoin pääomalainalle maksettavasta korosta tai muusta hyvityksestä voidaan sopia yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti. Korko voidaan määrätä esimerkiksi kiinteänä vuotuisena korkona, tai se voidaan sitoa yleisesti käytössä olevaan viitekorkoon. Yleisten velvoiteoikeudellisten periaatteiden mukaisesti korko tai muu hyvitys lasketaan myös niiltä tilikausilta, joilta vahvistettava tilinpäätös ei osoita voitonjakokelpoisia varoja, jos lainaehdoissa ei ole toisin sovittu.

Pääomalainan koron tai muun hyvityksen määrä voidaan myös sitoa yhtiön toiminnan laajuuteen tai tuloksellisuuteen. Tällainen korkoehto ei vaikuta lainan arviointiin tilinpäätökseen sisältyvässä taseessa tai 13 luvun 2 §:ssä tarkoitetussa selvitystilalaskelmassa, jos koronmaksuvelvollisuus syntyy kuitenkin vasta yhtiön taloudellisen tilan sen salliessa. Tällainen korkoehto voi kuitenkin vaikuttaa lainan ja sille maksettavan hyvityksen arviointiin verotuksessa.

Korkoehdot ja kirjanpitolain säännökset ratkaisevat myös sen, miten pääomalainan korko kirjataan tilinpäätöksessä. Kirjaamistavasta riippumatta koron maksuedellytykset määräytyvät 3 kohdan mukaisesti.

Pääomalaina merkitään *4 kohdan* ja 11 luvun 6 §:n 3 momentin mukaisesti saajayhtiön taseeseen omana eränä omaan pääomaan. Pääomalaina voidaan merkitä saajayhtiön taseeseen vasta, kun varat ovat yhtiön käytettävissä. Merkitsemistapaa käsitellään 11 luvun 6 §:n 3 momentin perusteluissa. Lainaehtojen pääasiallinen sisältö on kerrottava tilinpäätöksen liitetiedoissa (11 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohta). Vain sellaista lainaa, jonka lainaehdot täyttävät kaikki 1 momentin 1—4 kohdassa säädetyt vaatimukset, pidetään osakeyhtiölaissa tarkoitettuna pääomalainana.

Pykälän *2 momentin* mukaan yhtiö tai sen kanssa samaan konserniin kuuluva yhteisö ei saa antaa vakuutta lainan pääoman taikka koron tai muun hyvityksen maksamisesta, koska pääomalainan antajalla on yhtiön kaikkia muita velkojia huonompi oikeus yhtiön varoihin. Jos yhtiö itse tai sen tytäryhteisö voisi antaa vakuuden pääomalainan maksamisesta, ei pääomalainan tarkoitus toteutuisi. Konserniyhteisöjen taloudellisen yhteyden vuoksi kielto koskee myös muita samaan konserniin kuuluvia yhteisöjä.

Momentin mukaan pääomalainasta suoritettava korko tai muu hyvitys vähentää aina päättyneeltä tilikaudelta määrää, joka voidaan käyttää voitonjakoon. Päättyneelle tilikaudelle kuluksi kirjattu korko vähentää tilikauden tulosta ja jo sitä kautta myös voitonjakokelpoisia varoja. Jos lainaehtojen mukaan maksettavaa korkoa ei kirjata päätty-

neen tilikauden kuluksi, se vähentää kuitenkin sanotulta tilikaudelta määrää, joka voidaan käyttää voitonjakoon. Säännös liittyy 1 momentin 3 kohtaan, ja säännöksen tarkoituksena on varmistaa, ettei voitonjakokelpoisia varoja jaeta kahteen kertaan eli yhtäältä pääomalainasta maksettavana hyvityksenä ja toisaalta esimerkiksi osinkona tai lunastusvastikkeena.

Pykälän *3 momentin* mukaan sopimus pääomalainasta on tehtävä kirjallisesti, jotta pääomalainan tunnusmerkit ovat todettavissa. Lainan ottamisesta päättää yleensä hallitus kuten muustakin vieraan pääoman ehtoisesta rahoituksesta. Pääomalainan ottaminen voi kuitenkin lainaehdot ja muut olosuhteet huomioon ottaen kuulua yhtiökokouksen päätettäväksi, jos sillä rajoitetaan yhtiökokouksen päätösvaltaa. Yhtiökokouksen päätösvaltaan voivat vaikuttaa lainaehdot, joissa esimerkiksi lainasta maksettava hyvitys määritetään osuutena yhtiön toiminnasta, kuten liikevaihdosta tai myyntikatteesta, taikka toiminnan tuloksesta, kuten tilinpäätöksen mukaisesta voitosta. Tällainen ehto rajoittaa ennalta määrittelemättömällä tavalla yhtiökokouksen mahdollisuuksia päättää osingonjaosta ja muusta voitonjakokelpoisten varojen käytöstä. Yhtiön toimintaan tai tulokseen sidottu korkoehto, johon perustuvat suoritukset maksetaan ennen osinkoja, voi olla myös vastoin osakkaiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja lain yleislausekkeita erityisesti silloin, kun kaikki osakkeenomistajat eivät anna lainaa osakeomistustensa suhteessa tai kun lainanantaja kuuluu yhtiön lähipiiriin. Yhtiön toimintaan tai tulokseen sidotusta korkoehdosta päättäminen on siis arvioitava tapauskohtaisesti yleisten osakeyhtiöoikeudellisten säännösten perusteella.

Myös pääomalainan takaisinmaksuun ja hyvityksen maksuun tarvittavat päätökset kuuluvat hallituksen toimivaltaan, jollei lainaehdoissa, yhtiöjärjestyksessä tai muuten ole toisin sovittu. Varsinaisen yhtiökokouksen on kuitenkin ensin vahvistettava maksun edellytykset osoittava tilinpäätös. Jos maksettavaa korkoa ei kirjata päättyneelle tilikaudelle kuluksi, yhtiökokouksen on ennen osingonjakoa ja muita vahvistetun taseen osoittamien varojen käyttöön liittyviä päätöksiä todettava, kuinka paljon voitonjakokelpoisia varoja on varattava pääomalainan koron maksuun.

Momentin säännöksillä pyritään myös estämään pääomalainan pääoman, koron ja muun hyvityksen maksua sekä vakuudenantamisrajoitusta koskevien säännösten kiertäminen. Pääomalainan maksuehtoja ei saa muuttaa laina-aikana siten, että ne eivät enää vastaa laissa asetettuja vaatimuksia. Laissa asetettujen tunnusmerkkien vastaiset lainaehtojen muutokset samoin kuin yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan yhteisön lainasta antama vakuus ovat pätemättömiä. Erillisenä eränä omaan pääomaan 4 kohdan mukaisesti kirjatun lainan siirtäminen omasta pääomasta on mahdollista vain 1—3 kohdassa mainituilla edellytyksillä.

Jos taas jokin päämalainalle asetetuista tunnusmerkeistä ei täyty lainaa annettaessa tai lainalle on jo silloin sovittu yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan yhteisön vakuus, lainaa ei pidetä pääomalainana. Säännösten vastaiseen pääoman palauttamiseen ja koron tai muun hyvityksen maksuun sovelletaan soveltuvin osin 12 luvun 5 §:ää, jonka mukaan maksunsaaja on yleensä velvollinen palauttamaan saamansa määrän korkoineen yhtiölle. Mainittua säännöstä sovelletaan myös säännösten vastaiseen vakuuden antamiseen. Lisäksi säännösten vastainen pääomalainan palauttaminen, koron tai muun hyvityksen maksaminen taikka vakuuden antaminen voi täyttää 16 luvun 8 §:ssä tarkoitetun osakeyhtiörikoksen tunnusmerkit.

Lainaehtoja voidaan laina-aikana muuttaa muilta osin. Lainaehtoja muuttamalla voidaan esimerkiksi korottaa tai alentaa lainalle kertyvän laskennallisen koron korkokantaa. Koronmaksua voidaan myös aikaistaa, kunhan koronmaksulle laissa asetettua ehtoa ei rikota. Pääomalaina voidaan myös muuttaa tavalliseksi lainaksi tai palauttaa kokonaan tai osittain ennen sovittua ajankohtaa, jos yhtiön sidotulle omalle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille jää tämän jälkeen täysi kate.

Pääomalainoilla on *4 momentin* mukaan yhtäläinen oikeus yhtiön varoihin, jollei yhtiön ja pääomalainojen antajien kesken ole sovittu jollekulle parempaa oikeutta. Eri pääomalainojen ja lainaosuuksien antajilla on siten oikeus yhtiön varoihin kaikkien muiden velkojien jälkeen saataviensa pääomamäärien suhteessa, jollei muuta ole sovittu.

Pykälän *5 momentin* mukaan säännöksiä pääomalainan pääoman palauttamisesta, koron tai muun hyvityksen maksamisesta taikka vakuuden antamisesta ei sovelleta osakepääoman alentamista koskevan 6 luvun 5

§:ssä, sulautumista koskevan 14 luvun 13 §:ssä ja jakautumista koskevan 14 a luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitetussa lupamenettelyssä. Pääomalainan velkoja kuuluu siten mainituissa säännöksissä tarkoitetun velkojiensuojamenettelyn piiriin ja hänellä on mahdollisuus vastustaa osakepääoman alentamisen, sulautumisen tai jakautumisen täytäntöönpanoa ja vaatia turvaavaa vakuutta saatavalleen. Ehdotetun momentin mukaan pääomalainan antajan asema eroaa kuitenkin yhtiön muiden velkojien asemasta siten, että hän voi saada maksun saatavalleen vasta sitten, kun täytäntöönpanolupa on myönnetty ja täytäntöönpano on rekisteröity. Säännöksellä estetään pääomalainan palauttamista koskevien säännösten kiertäminen ja lainan palauttaminen tilanteessa, jossa täytäntöönpanoa ei ole edes tarkoitus rekisteröidä.

Muutettavaksi ehdotetun 14 luvun 4 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan sulautumissuunnitelmassa ja vastaavasti lakiin lisättäväksi ehdotetun 14 a luvun 2 §:n mukaan jakautumissuunnitelmassa on selvitettävä mahdollisesti maksettavaksi tulevien pääomalainaan perustuvien saamisten määrät, jotta myös yhtiön muut velkojat voisivat arvioida pääomalainan mahdollisen palauttamisen vaikutusta yhtiön omaan pääomaan. Osakepääomaa alennettaessa vastaavaa menettelyä ei ole, vaan velkojien on halutessaan omatoimisesti selvitettävä, vastustaako pääomalainan velkoja täytäntöönpanoa. Koska lain 6 luvun 4 §:n mukaan yhtiön sidotulle omalle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille on osakepääoman alentamisen jälkeen aina jäätävä täysi kate, käytännössä pääomalainan velkojan vastustus usein johtanee alentamisen raukeamiseen.

6 luku. Osakepääoman alentaminen ja lunastusehtoiset osakkeet

Lain 6 luvussa säädetään, kuten voimassa olevassa laissa, yleisesti osakepääoman alentamisesta ja osakkeista, joihin yhtiöjärjestyksen mukaan liittyy lunastusehto. Lukuun ehdotetaan sekä muodollisia että sisällöllisiä muutoksia. Sisällöllisistä muutoksista merkittävimmät koskevat päätöksentekoa alennettaessa yhtiön sidottua omaa pääomaa sekä velkojiensuojamenettelyä ja lunastusehtoisia osakkeita.

Voimassa olevan lain säännöksillä on haluttu erityisesti varmistaa osakepääoman alentamiseen liittyvä velkojiensuoja. Koska osakepääoman alentamisessa on kuitenkin usein kysymys yhtiön varojen jaosta osakkeenomistajille, ehdotetuilla päätöksentekoa koskevilla muutoksilla pyritään turvaamaan osakkeenomistajien yhdenvertaisuus. Vastaavaa päätöksentekojärjestelmää ehdotetaan myös omien osakkeiden hankkimista koskevaan 7 lukuun, sulautumista koskevaan 14 lukuun sekä jakautumista koskevaan 14 a lukuun.

Velkojiensuojamenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lupaa osakepääoman alentamiseen haetaan rekisteriviranomaiselta eikä tuomioistuimelta. Jos velkoja vastustaa alentamista, voidaan vastustuksen edellytyksiä yhtiön aloitteesta käsitellä tuomioistuimessa.

Voimassa olevan lain mukaan yhtiö on voinut lunastaa osakkeita yhtiöjärjestyksessä olevan määräyksen perusteella ja näin alentaa osakepääomaansa aina vähimmäispääomaan asti. Tämä on ollut mahdollista hallituksen päätöksellä ja ilman velkojiensuojamenettelyä. Lunastusehtoisia osakkeita koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että ilman velkojiensuojamenettelyä osakkeita voidaan lunastaa vain, jos lunastukseen käytetään voitonjakokelpoisia varoja. Päätös näiden osakkeiden lunastamisesta on ehdotuksen mukaan yleensä tehtävä yhtiökokouksessa, mutta hallitus voidaan valtuuttaa päättämään lunastuksen ajankohdasta.

Luku jakaantuu yleisiin osakepääoman alentamista koskeviin säännöksiin sekä säännöksiin rekisteriviranomaisen luvasta, lunastusehtoisista osakkeista ja rekisteröinnistä. Yleisissä säännöksissä säädetään 1 §:ssä osakepääoman alentamistarkoituksesta, alentamistavasta, alentamisen seurauksista sekä alentamisen suhteesta selvitystilaan. Päätöksenteosta säädetään 2 §:ssä, päätösehdotuksesta ja päätöksestä 3 §:ssä sekä alentamiselle ja alentamisen jälkeiselle voitonjaolle asetetuista rajoituksista 4 §:ssä.

Velkojiensuojaan liittyvän rekisteriviranomaisen luvan myöntämisen perusteista säädetään 5 §:ssä ja itse menettelystä 6 ja 7 §:ssä. Säännökset sellaisesta osakepääoman alentamisen rekisteröinnistä, johon ei liity velvollisuutta rekisteriviranomaisen luvan hankkimiseen, ovat 8 §:ssä. Säännökset lunastusehtoisista osakkeista yhtiöjärjestykseen otettavista määräyksistä sekä säännökset lunastusehtoisten osakkeiden lunastuk-

seen liittyvästä, yleisistä säännöksistä poikkeavasta päätöksenteosta sisältyvät 9 §:ään. Yhtiöjärjestyksen määräyksen sovittelusta säädetään 10 §:ssä.

Osakepääoman alentamista koskevaan menettelyyn ja lunastusehtoisia osakkeita koskeviin määräyksiin liittyy siirtymäsäännös.

1 §. Pykälässä kuvataan tarkoitukset, joihin osakepääoman alentamista voidaan käyttää, ja tavat, joilla alentaminen voidaan toteuttaa. Nämä säännökset sisältyvät pääosin voimassa olevaan lakiin. Uutena säännöksenä pykälään ehdotetaan jako-osattomaan etuosakkeeseen liittyvää olettamaa. Pykälästä käy myös ilmi osakepääoman alentamisen ja 7 luvussa säännellyn omien osakkeiden hankkimisen välinen merkittävin ero eli velvollisuus tehdä kelpaamattomiksi alentamisessa yhtiölle lunastetut osakkeet. Tarkoitus on, että yhtiön osakkeita on aina sen osakepääomaa vastaava määrä. Tästä seuraa myös pykälästä ilmenevä velvollisuus asettaa yhtiö selvitystilaan, jos laissa edellytettyä osakepääoman alentamista ei suoriteta tai voida suorittaa. Voimassa olevan pykälän päätöksentekoa, sen edellytyksiä ja päätösehdotusta koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi 2 ja 4 §:ään.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan siirrettäviksi voimassa olevan pykälän 2 momentissa olevat säännökset osakepääoman alentamistarkoituksista. Voimassa olevassa 2 momentissa osakepääoman alentamistarkoitukset on määritelty säätämällä, mitä osakepääoman alentamista koskevassa päätöksessä on mainittava. Koska nyt ehdotetaan, että tarkoitukset luetellaan heti pykälän alussa, sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi. Kokonaan uudesta tarkoituksesta säädettäisiin 4 kohdassa.

Voimassa olevassa laissa siirto osakepääomasta vararahastoon mainitaan yhtenä osakepääoman alentamisen tarkoituksista. Momentin *1 kohdassa* ei enää ehdoteta mainittavaksi tällaista siirtoa, johon ei 3 §:ään sisältyvän viittauksen nojalla ole tarvittu edes tuomioistuimen lupaa. Se, että tuomioistuimen lupaa ei ole edellytetty, on mahdollistanut osakepääoman alentamisen ilman velkojiensuojamenettelyä pelkästään siinä tarkoituksessa, että yhtiö näin voi välttää 13 luvun 2 §:n mukaisen pakkoselvitystilan. Jotta tämä ei jatkossa olisi mahdollista, ehdotuksen mukaan päätös siirrosta osakepääomasta vararahastoon ei enää ole mahdollinen itsenäisenä toimenpiteenä. Siirto osakepääomasta 11 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun ylikurssirahastoon on sen sijaan 12 luvun 3 a §:n mukaan tehtävä osakepääoman alentamisen yhteydessä silloin, kun alentaminen tapahtuu voitonjakokelpoisilla varoilla lunastettujen tai hankittujen osakkeiden mitätöimiseksi.

Kohdan kieliasua ehdotetaan muutettavaksi lisäksi siten, että sanonnan "tappion peittäminen" sijasta käytetään ilmaisua "tappion kattaminen".

Voimassa olevan lain mukaan osakepääomaa voidaan alentaa, jotta osakkeenomistajille voidaan maksaa takaisin määrä, jonka he ovat suorittaneet osakkeista. Momentin *2 kohdassa* ehdotetaan käytettäväksi yleisempää sanamuotoa varojen jakamisesta osakkeenomistajille. Osakepääoman alentamisessahan ei yleensä palauteta kullekin osakkeenomistajalle hänen suorittamaansa määrää, vaan lunastetaan joko kaikilta tai tietyiltä osakkeenomistajilta osakkeita yhtiökokouksen päättämään hintaan.

Voimassa olevassa *3 kohdassa* mainitaan alentamistarkoituksena osakkeenomistajan maksuvelvollisuuden vähentäminen. Koska 2 ja 4 lukuun ehdotettujen säännösten mukaan vain täysin maksettu osakepääoma voidaan rekisteröidä, ei säännös enää näitä koskevan siirtymäajan jälkeen tule sovellettavaksi maksamatta jääneen merkintähinnan osalta.

Lain 7 lukuun ehdotetaan säännöksiä, joiden mukaan yhtiön on tietyissä tilanteissa mitätöitävä hankkimansa tai tytäryhteisön hankkimat yhtiön osakkeet ja alennettava osakepääomaansa osakkeiden nimellisarvolla. Myös 13 luvun 3 §:ssä säädetään velvollisuudesta lunastaa osakkeenomistajan osakkeet tietyissä tilanteissa. Momentin *4 kohtaan* ehdotetaan tämän vuoksi yhdeksi osakepääoman alentamisen tarkoitukseksi yhtiöllä tai sen tytäryhteisöllä olevien yhtiön osakkeiden mitätöimistä. Momentin *5 kohtaan* ehdotetaan siirrettäväksi voimassa oleva 2 momentin 4 kohta sisällöltään muuttamattomana.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan säännöksiä siitä, miten alentaminen voidaan toteuttaa. Sisällöltään, vaikkakin sanamuodoltaan hieman erilaisina, vastaavat säännökset sisältyvät voimassa olevaan 4 momenttiin. Sanamuodon muutoksella pyritään selventämään sitä, että osakepääoman alentaminen voi tapahtua joko siten, että osakkeiden kokonaismäärää vähennetään tai niiden nimellisarvoa alennetaan. Kumpikin näistä voi tapahtua joko osakkeenomistajalle maksettavaa korvausta vastaan tai maksutta. Osakkeiden ko-

konaismäärän vähentämisestä maksua vastaan käytetään luvussa termiä "lunastaminen", ja momentin mukaan nimellisarvon alentamiseen korvausta vastaan sovelletaan, mitä lunastamisesta säädetään. Vastaavasti ehdotetaan, että mitä luvussa säädetään osakkeiden mitätöimisestä, sovelletaan myös osakkeiden nimellisarvon alentamiseen maksutta.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan niin sanottuja jako-osattomia etuosakkeita koskevaa olettamasäännöstä. Sen mukaan jako-osattomien etuosakkeiden lunastaminen tai mitätöiminen osakepääoman alentamiseksi on mahdollista vain, jos yhtiöjärjestyksessä niin määrätään. Yhtiöjäjestyksessä on 3 luvun 1 c §:n 4 momentin mukaan määrättävä, mitkä oikeudet etuosake tuottaa osakepääomaa alennettaessa. Olisi kohtuutonta, jos tällainen osake, jonka tuotto omistajalleen määritellään samaan tapaan kuin velan korko ja johon ei ilman yhtiöjärjestyksen sitä koskevaa määräystä liity äänioikeutta, voitaisiin ilman nimenomaista yhtiöjärjestyksen määräystä mitätöidä tai sen nimellisarvoa alentaa muiden osakelajien omistajien päätöksellä. Yhtiöllä itsellään tai tytäryhteisöllä olevat yhtiön etuosakkeet voidaan kuitenkin mitätöidä.

Osakkeet, joiden määrällä osakepääomaa on alennettu, on poistettava osakeluettelosta ja niitä vastaavat osakekirjat tehtävä kelpaamattomiksi *4 momentin* mukaan. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa se, että yhtiön osakepääoma vastaa osakkeenomistajilla ja yhtiöllä olevien osakkeiden yhteenlaskettua nimellisarvoa. Säännös on nykyistä suurempaan tarpeeseen, koska 7 lukuun ehdotettujen säännösten mukaan yhtiöllä voi olla itsellään merkittäviäkin määriä omia osakkeitaan.

Lain 7 lukuun ehdotettujen säännösten mukaan yhtiöllä on velvollisuus alentaa osakepääomaa sellaisten osakkeiden nimellisarvon määrällä, joita se ei ole luovuttanut edelleen tuossa luvussa säädettyinä aikoina. Pykälän *5 momenttiin* ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan yhtiö on asetettava selvitystilaan, jos se ei tällaisessa tilanteessa alenna osakepääomaansa laissa säädetyllä tavalla. Se, että alentamista ei suoriteta, voi johtua joko siitä, että yhtiö ei tee sitä koskevaa päätöstä tai saata loppuun päätökseen liittyviä velvollisuuksia, tai siitä, että velkojat vastustavat pääoman alentamista eivätkä saa täyttä maksua tai turvaavaa vakuutta saatavastaan.

Yhtiö on asetettava selvitystilaan myös silloin, kun osakepääoman alentaminen johtaisi siihen, että yksityisen osakeyhtiön osakepääoma vähenisi alle 50 000 markan tai julkisen osakeyhtiön alle 500 000 markan. Jos julkinen yhtiö haluaa välttää tässä tilanteessa selvitystilan, se voi kuitenkin noudattamalla 17 luvun säännöksiä muuttua yksityiseksi osakeyhtiöksi. Selvitystilaan asettamisesta säädetään 13 luvun 1 ja 4 §:ssä.

2 §. Pykälään ehdotetaan koottaviksi säännökset osakepääoman alentamista koskevasta päätöksenteosta. Ehdotetut säännökset poikkeavat voimassa olevasta laista, jonka mukaan pääoman alentamisesta voidaan yleensä päättää yksinkertaisella ääntenenemmistöllä ottaen kuitenkin huomioon osakkeenomistajien yhdenvertaisuus. Voimassa olevan lain perustelujen mukaan osakepääoman alentamisen yhteydessä osakkeenomistajien yhdenvertaisuudesta voidaan kuitenkin poiketa 9 luvun 15 §:ssä tarkoitetuissa rajoissa. Ehdotuksen päätöksentekoa koskevat säännökset ovat nykyistä yksityiskohtaisemmat. Niillä pyritään nykyistä paremmin turvaamaan osakkeenomistajien yhdenvertaisuus säätämällä ankarammat määräenemmistövaatimukset päätöksille, joiden johdosta osakkeenomistajien asema yhtiössä saattaa olennaisesti muuttua tai osakkeenomistajan saama korvaus ei vastaa muiden osakkeenomistajien saamaa korvausta. Kuten voimassa olevan lain mukaan myös ehdotettujen muutosten jälkeen osakepääoman alentaminen, joka merkitsee yhtiöjärjestyksen muutosta, vaatii aina vähintään 9 luvun 14 §:ssä tarkoitetun määräenemmistön kannatusta.

Päätös osakepääoman alentamisesta tehdään 1 momentin pääsäännön mukaan yhtiökokouksessa. Seuraavissa momenteissa säädetään pätevän päätöksen vaatimista määräenemmistöistä siinä järjestyksessä, että pienimmän määräenemmistön vaatimat tapaukset käyvät ilmi 2 momentista ja sitä ankarammat 3 momentista. Niiden osakkeenomistajien suostumus, joiden suhteellinen omistusosuus muuttuu tai oikeudet yhtiön varoihin vähenevät, vaaditaan 4 momentin mukaan kaikissa muissa tilanteissa. Tietyt osakepääoman alentamista koskevat ratkaisut voidaan 5 momentin mukaan tehdä vain hallituksen suostumuksella.

Yhtiöjärjestykseen sisältyvät osakkeiden lunastamista koskevat määräykset saattavat vaatia korkeampien määräenemmistöjen saavuttamista päätettäessä osakkeiden lunasta-

misesta tai suostumuksen saamista tietyiltä tai kaikilta osakkeenomistajilta. Tapauskohtaisesti on arvioitava yhtiöjärjestysmääräyksen suhdetta näihin päätöksentekosäännöksiin, mutta todennäköisesti 9 luvun 16 §:n yleislausekkeen sovellettavuus ja merkitys tältä osin kasvavat.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan voimassa olevan lain 1 §:n 1 momenttiin sisältyvää pääsääntöä siitä, että päätös osakepääoman alentamisesta tehdään yhtiökokouksessa. Poistettavaksi ehdotetaan viittaukset kumottavaksi ehdotettuihin 2 luvun 13 §:n 2 momenttiin ja 4 luvun 12 §:ään, jotka koskevat rekisteriviranomaisen velvollisuutta alentaa yhtiön rekisteröityä pääomaa maksamattomien osakkeiden osalta. Momentissa viitataan 9 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään lunastusehtoisten osakkeiden lunastusta koskevasta päätöksenteosta. Sen mukaan hallitus voi tietyissä tapauksissa päättää lunastuksesta tai sen ajankohdasta.

Pykälän *2 momentissa* luetellaan ne tapaukset, joissa päätös yksityisessä osakeyhtiössä voidaan tehdä yksinkertaisella enemmistöllä ja julkisessa osakeyhtiössä kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista. Luetellut tapaukset ovat sellaisia, että yhtiössä, jossa on vain äänivaltaisia osakkeita, osakkeenomistajien asema suhteessa toisiin osakkeenomistajiin ei muutu ja mahdollinen osakkeesta maksettava korvaus on kaikille sama.

Etuosakkeen omistaja voi kuitenkin vedota 9 luvun 16 §:n yleislausekkeeseen, jos osakepääoman alentaminen alentamalla osakkeiden nimellisarvoa tuottaa muille osakkeenomistajille etua hänen kustannuksellaan. Näin voi käydä silloin, kun etuosakkeeseen, jonka tuotto on sidottu osakkeen nimellisarvoon, ei liity osakepääoman alentamisen yhteydessä äänioikeutta, mutta nimenomaisen yhtiöjärjestysmääräyksen nojalla osakepääomaa voidaan alentaa myös etuosakkeen määrällä.

Päätös osakepääoman alentamisesta voidaan 2 momentissa tarkoitetuilla enemmistöillä tehdä vain silloin, kun osakepääomaa alennetaan pykälässä tarkoitettujen osakkeenomistajien omistusten suhteessa. Tämä koskee siis yhtä hyvin päätöstä, jolla osakkeiden määrää vähennetään tai niiden nimellisarvoa alennetaan. Myöskään eroa ei ole sillä, maksetaanko tällöin osakkeenomistajalle korvausta vai ei.

Momentissa erotetaan kaksi eri tilannetta, jossa osakkeenomistajien asema ei muutu silloin, kun osakepääomaa alennetaan osakkeenomistajien omistusten suhteessa. Ensimmäisessä tapauksessa osakkeenomistajille ei makseta korvausta osakepääoman alentamisen yhteydessä. Tällöin osakkeenomistajien suhteellinen asema ei yleensä muutu. Poikkeuksen muodostaa kuitenkin tilanne, jossa kaikkiin yhtiön osakkeisiin ei liity oikeutta jako-osaan yhtiön varoista. Jos yhtiö on antanut osakkeita, joihin yhtiön purkautumisen yhteydessä liittyy ainoastaan oikeus nimellisarvon palautukseen, voi nimellisarvon alentaminen tai niiden mitätöiminen kokonaan vähentää osakkeenomistajan oikeutta yhtiön varoihin. Tällaiseen päätökseen voidaan puuttua 9 luvun 16 §:n yleislausekkeen nojalla.

Toisessa tapauksessa osakepääoman alentaminen tapahtuu maksamalla osakkeenomistajille korvausta. Tämä koskee kuitenkin vain tapausta, jossa yhtiössä on yksi äänioikeuden tuottava osakelaji ja näitä osakkeita lunastetaan kaikilta osakkeenomistajilta samasta hinnasta. Myöskään tässä tapauksessa äänioikeutetun osakkeen omistajan suhteellinen asema ei voi heikentyä. Koska nimellisarvon alentamiseen maksua vastaan sovelletaan, mitä lunastamisesta säädetään, koskee tämä myös tapausta, jossa yksilajisessa osakeyhtiössä osakkeiden nimellisarvoa alennetaan ja osakkeenomistajille maksetaan siitä korvausta.

Päätös edellä mainituissa tapauksissa voidaan siis pääsäännön mukaan tehdä yksityisen osakeyhtiön yhtiökokouksessa 9 luvun 13 §:ssä tarkoitetulla tavalla eli yli puolella annetuista äänistä. Jos päätöstä kannattavien ja vastustavien äänimäärä on sama, puheenjohtajan kanta ratkaisee. Jos pääoman alentaminen johtaa yhtiöjärjestyksen muutokseen, päätös on kuitenkin aina tehtävä 9 luvun 14 §:n mukaisesti. Julkisessa osakeyhtiössä päätös vaatii vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.

Pykälän *3 momentissa* säädetään lunastuspäätöksestä yhtiössä, jossa on useita äänioikeutettuja osakelajeja. Jos yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita ja osakepääoman alentamisen yhteydessä yhtiön varoja jaetaan osakkeenomistajille, alentamisen vaikutusta osakkeenomistajien asemaan on vaikea arvioida yleisesti. Yhtiön purkautuessa osakkeenomistajalla on pääsäännön mukaan oikeus saada osakkeelleen tuleva

osuus yhtiön netto-omaisuudesta 13 luvun 12 §:n mukaan. Yhtiön toiminnan jatkuessa erilajisten osakkeiden tuottamien oikeuksien arvo vaihtelee ja poikkeaa usein arvosta, joka osakkeella olisi purettaessa yhtiötä. Esimerkiksi moniääniosakkeiden käypä arvo on yhtiön toiminnan jatkuessa yleensä vähä-äänisempiä korkeampi.

Vaikka alentaminen tapahtuisi siten, että osakkeenomistajien suhteellinen omistus säilyisi ennallaan ja korvauksen suuruus perustuisi osakkeiden käypien arvojen suhteeseen, voi erilajisille osakkeille maksettava korvaus johtaa yhdenvertaisuuden loukkaamiseen. Tämä voi tapahtua joko siksi, että käyvän arvon objektiivinen määrittäminen on mahdotonta, tai siksi, että alentamisella pyritään kiertämään säännöksiä voitonjaosta tai nettovarojen jaosta purkautumisen yhteydessä. Esimerkiksi yhtiössä, jonka kaksi osakelajia eroavat toisistaan vain äänioikeudeltaan, osakepääoman alentaminen lunastamalla osakkeita niiden markkina-arvosta (esim. 300 ja 100 markkaa), merkitsee vapaiden varojen jakoa markkina-arvojen suhteessa eikä tasan kuten voitonjaossa (200 markkaa/osake). Koska kysymystä on mahdotonta arvioida yleisesti, on tarkoituksenmukaista asettaa korkea määräenemmistövaatimus ja jättää arvio osakkeenomistajien tehtäväksi.

Ehdotettu säännös vastaa pitkälti muutettavaksi ehdotettua 9 luvun 15 §:n 3 momenttia, joka koskee yhtiöjärjestyksen muuttamista siten, että koko osakelajin oikeudet vähenevät. Säännöksessä on kuitenkin otettu huomioon se, että korvauksen määrittäminen kunkin lajin osalta vaikuttaa välillisesti muunlajisten osakkeiden omistajien asemaan. Ehdotetun säännöksen mukaan pätevän päätöksen edellytyksenä on ensinnäkin kahden kolmasosan enemmistön saavuttaminen kaikista kokouksessa annetuista äänistä. Enemmistöä laskettaessa on otettava huomioon mahdollisesti yhtiöjärjestykseen sisältyvä niin sanottu äänileikkuri. Tämän lisäksi päätökseen on saatava suostumus osakkeenomistajilta, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista sekä niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista. Säännöksessä tarkoitetulla äänestysmenettelyllä voidaan päättää myös äänioikeudettoman etuosakelajin lunastamisesta. Tämä on kuitenkin mahdollista vain silloin, kun niitä voidaan yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla lunastaa ja kaikkia osakkeita lunastetaan osakelajien ja omistusosuuksien suhteessa. Korkea enemmistökään ei kuitenkaan estä osakkeenomistajaa vetoamasta 9 luvun 16 §:ään, jos päätös on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella.

Koska tapauksesta riippuu, onko osakkeenomistajan asema muissa lunastustilanteissa heikompi vai parempi sen mukaan, lunastetaanko hänen osakkeensa vai ei, ehdotetaan, että asia jätetään osakkeenomistajan itsensä ratkaistavaksi. Tämän vuoksi *4 momenttiin* ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan kaikissa muissa tapauksissa päätös osakepääoman alentamisesta vaatii edellä mainittujen enemmistöjen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumuksen, joiden osakkeita muutos koskee. Käytännössä muut lunastustilanteet johtavat yleensä siihen, että kaikkien osakkeenomistajien suhteellinen omistusosuus muuttuu tai oikeus yhtiön varoihin vähenee lunastuksen johdosta, jolloin tarvitaan myös kaikkien suostumus. Tämä tekee myös mahdolliseksi sopia erilaisista lunastustilanteista loukkaamatta osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta.

Pykälän *5 momenttiin* ehdotetaan siirrettäväksi voimassa oleva 1 §:n 3 momentti osittain muutettuna. Ehdotuksen mukaan hallituksen suostumus tarvitaan silloin, kun osakepääoman alentaminen johtaa varojen jakoon osakepääoman alentamisen yhteydessä tai siirtoon rahastoon, joka ei ole sidottua omaa pääomaa.

Ehdotetun 2 momentin mukainen yhtiökokouksen pätevyyden edellytykseksi asetetun määräenemmistövaatimuksen kiristäminen perustuu julkisessa osakeyhtiössä pääomadirektiivin 30, 31 ja 40 artiklaan.

3 §. Pykälään ehdotetaan säännöksiä osakepääoman alentamista koskevan päätöksen vähimmäissisällöstä sekä eräistä päätösehdotuksessa mainittavista seikoista ja siihen liitettävistä asiakirjoista. Päätösehdotuksen liitteiden osalta viitataan osakepääoman korottamista koskevan 4 luvun vastaaviin säännöksiin. Muutokset voimassa olevaan lakiin liittyvät sekä kieliasuun että sisältöön. Merkittävimmät sisällölliset muutokset lisäävät osakkeenomistajille ennen päätöksentekoa annettavaa tietoa. Osakkeenomistaja voi tehdä perustellun päätöksen osakepääoman alentamisesta vain, jos hänellä on riittävät tiedot sen arvioimiseksi, onko alentamiseen yhtiön kannalta tarvetta ja miten alentaminen

vaikuttaa hänen omaan asemaansa. Annettavat tiedot vaikuttavat myös hänen mahdollisuuksiinsa moittia lainvastaisena pitämäänsä päätöstä.

Pykälän *1 momentissa* säädetään siitä, mitä vähintään pitää mainita osakepääoman alentamista koskevassa päätöksessä. Tätä koskevat säännökset sisältyvät voimassa olevassa laissa luvun 1 §:n 2 momenttiin. Kuten voimassa olevan lain myös ehdotuksen mukaan päätöksessä on mainittava osakepääoman alentamismäärä eli määrä, jolla osakepääomaa alennetaan. Ehdotuksen mukaan voidaan ilmoittaa myös alentamisen vähimmäis- tai enimmäismäärä. Alentamismäärä on ilmoitettava osakelajeittain. Päätöksessä on momentin mukaan mainittava myös, mihin 1 §:n 1 momentissa säädetyistä tarkoituksista osakepääoman alentaminen käytetään.

Lisäksi päätöksessä on mainittava, tapahtuuko pääoman alentaminen vastiketta vastaan eli lunastamalla osakkeita tai alentamalla niiden nimellisarvoa maksua vastaan vai ilman vastiketta eli mitätöimällä osakkeita tai alentamalla niiden nimellisarvoa maksutta. Päätöksestä on selvittävä, mikä on alentamisen vaikutus yhtiön omaan pääomaan. Myös mahdollisen vastikkeen suuruus ja maksuaika on kirjattava päätökseen. Päätöksestä on myös käytävä ilmi lunastusjärjestys eli myös se, missä järjestyksessä osakkeet lunastetaan, jos ne, joilla päätöksen mukaan on ensisijainen oikeus tarjota osakkeensa yhtiön lunastettaviksi, eivät sitä tee.

Päätösehdotuksessa on *2 momentin* mukaan oltava kaikki päätökseen 1 momentin mukaan sisältyvät tiedot. Jos päätösehdotuksen mukainen osakepääoman alentaminen johtaa siihen, että osakkeenomistajien suhteellinen omistusosuus yhtiössä muuttuu, ehdotuksessa on kerrottava, miksi osakkeita ehdotetaan lunastettavaksi tai mitätöiväksi muuten kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa. Vastaavasti kuin suunnatun annin yhteydessä, osakepääoman alentamista koskevassa päätösehdotuksessa on kerrottava, miten alentaminen vaikuttaa osakeomistuksen jakautumiseen yhtiössä ja lähipiirin asemaan silloin, kun osakepääomaa ei alenneta osakkeenomistajien omistusten suhteessa. Jotta osakkeenomistaja voisi paremmin arvioida lunastuksen merkitystä, päätösehdotuksessa on ilmoitettava myös lunastushinnan määrittämisen perusteet.

Päätösehdotuksen liitteisiin sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakepääoman korotuksen osalta säädetään kokoukselle esitettävistä asiakirjoita.

Jos kokouksessa ei käsitellä tilinpäätöstä, päätösehdotukseen on liitettävä myös 4 luvun 4 a §:n 1 momentissa tarkoitetut asiakirjat eli viimeistä tilinpäätöstä koskevat asiakirjat, hallituksen selostus tilinpäätöksen jälkeisistä olennaisista tapahtumista sekä tilintarkastajien ja mahdollisen hallintoneuvoston lausunto selostuksesta. Jos tilikauden päättymisestä on kulunut kuusi kuukautta, ehdotukseen on tällöin liitettävä välitilinpäätös.

Osakkeenomistajien, jotka päättävät osakepääoman alentamisesta, on voitava arvioida, noudatetaanko alentamisessa laissa asetettuja katevaatimuksia ja tarvitaanko alentamiseen viranomaisen lupaa. Voimassa olevan lain mukaan arviointi tapahtuu 4 luvun 4 §:n 1 momentissa mainittujen asiakirjojen perusteella, jos samassa kokouksessa ei vahvisteta tilikauden tasetta. Alentamispäätös on siis tullut perustaa samoihin asiakirjoihin kuin uusmerkinnästä tehtävä päätös.

Uusmerkintä, jossa yhtiölle hankitaan lisää varoja, ja osakepääoman alentaminen ovat kuitenkin sekä osakkeenomistajien että yhtiön velkojien kannalta olennaisesti erilaisia tapahtumia. Kummassakin tapauksessa osakkeenomistaja tosin tarvitsee tietoa yhtiön taloudellisesta tilasta voidakseen ratkaista, onko uusmerkintää tai osakepääoman alentamista koskeva päätös tarpeellinen. Tämän lisäksi uusmerkinnässä osakkeenomistajan on voitava arvioida, onko merkinnän hinnoittelu oikea. Osakepääoman alentamisessa taas osakkeenomistajan on voitava annetun tiedon perusteella päätellä, täyttääkö ehdotus laissa asetetut pakottavat vaatimukset. Osakkeiden lunastamisessa lisäksi jaetaan yhtiön varoja osakkeenomistajille eikä ainoastaan vaikuteta tulevien tuottojen jakautumiseen. Päätöstä osakepääoman alentamisesta osakkeenomistajan on vaikea tehdä pelkästään edellisen vuoden tilinpäätöksen ja hallituksen antaman selostuksen perusteella, jos tilikauden päättymisestä on kulunut pitkä aika. Tämän vuoksi 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että arvioinnin pohjaksi yhtiökokouksessa on asetettava välitilinpäätös, jos edellisen tilikauden päättymisestä on kulunut kuusi kuukautta.

Ehdotuksen mukaan kokouksessa esitettävä välitilinpäätös ei saa olla kolmea kuukautta vanhempi ja se on laadittava ja tarkastettava noudattaen soveltuvin osin tilinpäätöstä kos-

kevia säännöksiä ja määräyksiä.

Jos osakepääoman alentamisen yhteydessä osakkeenomistajille maksetaan korvausta, päätösehdotukseen on liitettävä tilintarkastajan lausunto lunastushinnan määrittelyn perusteista. Lausuntoa ei kuitenkaan 2 §:n 2 momenttiin olevan viittauksen mukaan tarvita osakeyhtiössä, jossa on vain yhdenlajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita, joiden osakkeenomistusten suhde ei muutu ja kaikki saavat lunastetusta osakkeesta saman korvauksen. Sitä ei myöskään tarvita silloin, kun osakkeiden nimellisarvoa alennetaan tällaisessa yhtiössä samaa korvausta vastaan, koska osakkeiden nimellisarvon alennukseen maksua vastaan sovelletaan, mitä lunastuksesta säädetään.

Jos alentaminen tapahtuu muutoin kuin omistusten suhteessa, tilintarkastajien lausunto tarvitaan vastaavasti kuin suunnatun osakeannin yhteydessä myös syistä, jotka päätösehdotuksessa on esitetty poikkeamiselle omistussuhteiden mukaisesta alentamisesta.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että lunastuksessa sovelletaan soveltuvin osin apporttia koskevia 4 luvun 6 §:n 1 momentin säännöksiä silloin, kun lunastuksessa osakkeenomistajalle annettava vastike on muuta kuin rahaa. Tarkoituksena on varmistaa, että yhtiökokouksella on lunastuksesta päättäessään puolueeton arvio luovutettavan omaisuuden arvosta. Siten osakkeenomistajat voivat arvioida paitsi omaisuuden luovutuksen vaikutusta yhtiön asemaan myös omaisuutena maksettavan korvauksen suhdetta mahdollisesti muille osakkeenomistajille maksettavaan vastikkeeseen. Puolueettoman arvion perusteella he voivat myös valvoa, ettei yhtiöstä luovuteta ilman rekisteriviranomaisen lupaa omaisuutta, jonka arvo ylittää yhtiön voitonjakokelpoiset varat. Puolueettomana arviona lausunto turvaa myös velkojien aseman.

Osakepääoman alentaminen on yhtiön toiminnan kannalta poikkeuksellinen päätös. Jotta osakkeenomistaja voisi arvioida tarvetta osallistua yhtiökokoukseen, jossa alentamisesta päätetään, ehdotetaan *4 momentissa* säädettäväksi, että kokouskutsussa on oltava ehdotuksen pääasiallinen sisältö kuten 4 luvun 4 b §:n 1 momentissa edellytetään. Päätösehdotus ja liitteet on pidettävä osakkeenomistajan nähtävänä ja lähetettävä osakkeenomistajalle kuten mainitun pykälän 2 momentin mukaan. Jos lunastamispäätös poikkeaa siitä, mitä kokouskutsussa on mainittu, tästä on ilmoitettava osakkeenomistajalle, kuten 5 §:n 2 momentissa säädetään.

4 §. Pykälään ehdotetaan säännöksiä, joilla muutetaan voimassa olevan lain vastaavia säännöksiä. Ensinnäkin katevaatimuksia tarkistetaan muualle lakiin ehdotettujen muutosten mukaisiksi. Koska lupaviranomaiseksi osakepääoman alentamisen osalta ehdotetaan rekisteriviranomaista tuomioistuimen sijasta, myös tähän pykälään sisältyvästä voitonjakorajoituksesta poikkeuksen voi myöntää rekisteriviranomainen.

Voimassa olevaan luvun 1 §:n 3 momenttiin sisältyy vaatimus, jonka mukaan osakepääomaa voidaan alentaa vain siten, että alentamisen jälkeen alennetulle osakepääomalle ja muulle sidotulle osakepääomalle jää täysi kate. Sisällöllisenä muutoksena ehdotetaan *1 momentissa* säädettäväksi, että täysi kate on osakepääoman alentamisen jälkeen jäätävä myös niille erityisille erille, joita ei voitonjakoa koskevien säännösten mukaan saada jakaa.

Momenttiin ehdotetaan myös säännöstä, jonka mukaan silloin, kun emoyhtiön osakepääomaa alennetaan, täysi kate on jäätävä myös konsernitaseen osoittamalle sidotulle omalle pääomalle ja jakokelvottomille erille. Osakepääoman alentamisen yhteydessä ei tässäkään suhteessa ole syytä poiketa yleisistä varojen jakoon liittyvistä säännöksistä. Vastaava voitonjakoa koskeva rajoitus sisältyy 12 luvun muutettavaksi ehdotetun 2 §:n 3 momenttiin.

Vaadittu kate on voimassa olevan luvun 1 §:n 3 momentin mukaan laskettava viimeksi päättyneen tilikauden taseen perusteella tai, jos tilinpäätöstä ei vahvisteta samassa kokouksessa, hallituksen selostuksen ja tilintarkastajien siitä antaman lausunnon pohjalta. Ehdotus vastaa voimassa olevaa säännöstä sillä erotuksella, että kate on laskettava tilinpäätöksen ja hallituksen sen jälkeen antaman selostuksen ja tilintarkastajien siitä antaman lausunnon perusteella taikka kokouksessa käsiteltävän välitilinpäätöksen perusteella, jos tilikauden päättymisestä on kulunut yli kuusi kuukautta.

Sekä tilinpäätökseen että välitilinpäätökseen sisältyy toimintakertomus, jossa on kerrottava tilikauden tai välitilinpäätöskauden jälkeisistä yhtiön kannalta olennaisista tapahtumista. Lisäksi hallituksen on huolellisuusvelvoitteensa täyttämiseksi kerrottava yhtiökokoukselle toimintakertomuksen laatimi-

sen jälkeisistä yhtiön kannalta olennaisista tapahtumista, jolloin ne voidaan ottaa huomioon katteen riittävyyttä arvioitaessa.

Pykälän *2 momentti* koskee tapausta, jossa osakepääomaa alennetaan maksamalla lunastusvastike voitonjakoon käytettävissä olevista varoista. Silloin, kun vaadittavan katteen laskemiseksi kokoukselle on esitettävä välitilinpäätös, on ehdotetun säännöksen mukaan voitonjakokelpoisina varoina pidettävä välitilinpäätöksen osoittamaa voitonjakokelpoisten varojen määrää, jos se on pienempi kuin varsinaisen tilinpäätöksen osoittama määrä. Luvun 5 §:ään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan osakepääoman alentamiseen tarvitaan rekisteriviranomaisen lupa, jos yhtiön sidotun oman pääoman määrä vähenee. Ehdotettu 2 momentin säännös johtaa siihen, että ilman rekisteriviranomaisen lupaa ei voida jakaa varoja myöskään yli viimeisen tilinpäätöksen osoittaman voitonjakokelpoisten varojen määrän tai välitilinpäätöksen sitä vähäisempiä voitonjakokelpoisia varoja osoittaman määrän. Ehdotetussa ratkaisussa otetaan huomioon yhtäältä se, että voitonjako 12 luvussa rajoitetaan enintään varsinaisen tilinpäätöksen osoittamaan määrään, ja toisaalta yhtiön taloudellisen aseman mahdollinen heikentyminen varsinaisen tilinpäätöskauden jälkeisenä aikana.

Voimassa olevan luvun 2 §:ään sisältyvä voitonjakorajoitus ehdotetaan muista muutosehdotuksista johtuvin muutoksin otettavaksi *3 momenttiin*. Yhtiö, joka on alentanut osakepääomaansa tappion kattamiseksi, ei saa sen mukaan jakaa voittoa alentamisen rekisteröimistä seuravan kolmen vuoden aikana ilman rekisteriviranomaisen lupaa. Voimassa olevien säännösten mukaisesti lupaa ei edelleenkään tarvita, jos ennen voitonjakoa osakepääoma on korotettu vähintään entiseen määräänsä. Rekisteriviranomaisen lupaan ja siihen liittyvään menettelyyn sovelletaan 5—7 §:ää.

5 §. Pykälässä säädetään siitä, milloin osakepääoman alentamiseen tarvitaan rekisteriviranomaisen lupa, luvan hakemiselle asetetusta määräajasta, luvan myöntämisen edellytyksistä ja päätöksen rekisteröimisestä.

Voimassa olevan tuomioistuimen lupaa koskevan 3 §:n mukaan tuomioistuimen lupa tarvitaan osakepääoman alentamiseen kaikissa muissa tapauksissa kuin tappion kattamisessa ja vararahastosiirron yhteydessä. Ehdotuksenkaan mukaan lupaa ei tarvita silloin, kun osakepääomaa alennetaan sellaisen tappion kattamiseksi, johon yhtiön vapaa pääoma ei riitä. Muilta osin säännökset ehdotetaan kuitenkin *1 momentissa* kirjoitettaviksi yleisempään muotoon, ja momentin mukaan lupa tarvitaan, jos yhtiön sidottu oma pääoma alentamisen vuoksi vähenee. Lupaa ei siis tarvita, jos osakkeita lunastetaan voitonjakokelpoisilla varoilla ja osakepääoman alennusta vastaava määrä siirretään 12 luvun 3 a §:n mukaan ylikurssirahastoon.

Tuomioistuimen sijasta luvan myöntää ehdotuksen mukaan rekisteriviranomainen. Tehtävä sopii tälle paremmin, koska kysymyksessä ei yleensä ole oikeudellisten riitaasioiden ratkaiseminen. Laintulkintaa ja näytön arviointia vaativat riidat yksittäisen velkojan oikeudesta tai annetun vakuuden riittävyydestä ratkaistaan 7 §:n mukaan tuomioistuimessa. Lupahakemuksen käsittelyn siirtäminen rekisteriviranomaiselle keskittää käsittelyn riidattomissa tapauksissa yhteen viranomaiseen ja vähentää viranomaiskäsittelyn vaiheita.

Epätietoisuus yhtiön osakepääoman alentamisen toteuttamisesta on syytä rajoittaa niin lyhyeen kuin mahdollista, minkä vuoksi *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että lupaa on kahden kuukauden sijasta haettava kuukauden kuluessa alentamista koskevan päätöksen tekemisestä, muuten päätös raukeaa. Lupahakemukseen on liitettävä alentamispäätös liitteineen.

Pykälän *3 momentin* mukaan rekisteriviranomaisen on myönnettävä lupa osakepääoman alentamiseen, jollei sitä vastusta kukaan velkojista. Lupa on myös myönnettävä, jos asiaa alunperin vastustanut velkoja peruu vastustuksensa tai rekisteriviranomaiselle esitetään lainvoimainen tuomio siitä, että alentamista vastustanut velkoja on jo saanut maksun tai hänelle on annettu turvaava vakuus saatavasta. Luvan myöntämisen edellytykset vastaavat asiasisällöltään voimassa olevan 3 §:n 3 momenttia. Siitä, miten velkojan on toimittava vastustaakseen osakepääoman alentamista, säädetään 6 §:ssä.

Koska ehdotuksen mukaan luvan myöntää rekisteriviranomainen eikä tuomioistuin, ehdotetaan *4 momentissa* säädettäväksi myös, että osakepääoman alentamisen rekisteröinti tapahtuu viran puolesta. Samoin kuin voimassa olevan luvun 3 §:n 4 momentin myös ehdotuksen mukaan pääoma on alennettu, kun sitä koskeva lupa on rekisteröity.

6 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kuulutuksesta, joka rekisteriviranomaisen on

annettava velkojille, sekä yhtiön velvollisuudesta lähettää ilmoitus kuulutuksesta kaikille tunnetuille velkojilleen. Ehdotetut säännökset poikkeavat voimassa olevasta 3 §:stä paitsi siten, että kuulutuksen antaa rekisteriviranomainen eikä tuomioistuin, myös siten, että velkojille ilmoituksen lähettää yhtiö eikä viranomainen. Ehdotus vähentää osakepääoman alentamisesta viranomaisille aiheutuvia tehtäviä heikentämättä kuitenkaan velkojiensuojaa. Voimassa olevienkin säännösten mukaan se, keille tuomioistuin on lähettänyt kuulutuksen, on ollut yhtiön tuomioistuimelle antamien tietojen varassa. Määräajat ehdotetuissa säännöksissä vastaavat säädettyjä määräaikoja voimassa olevan 3 §:n 2 momentissa.

Pykälän *1 momentin* mukaan rekisteriviranomaisen on annettava kaikille velkojille kuulutus. Näin kaupparekisteristä käy ilmi se, että osakepääoman alentamista koskeva menettely on vireillä. Samoin kuin voimassa olevan lain mukaisesta kuulutuksesta myös rekisteriviranomaisen kuulutuksesta on käytävä ilmi, miten velkojan on toimittava, jos hän haluaa vastustaa osakepääoman alentamista. Kuulutus on viran puolesta rekisteröitävä ja annettava tiedoksi yhtiölle neljä kuukautta ennen siinä mainittua määräpäivää. Lisäksi se on julkaistava kahteen otteeseen virallisessa lehdessä.

Yhtiön on *2 momentin* mukaan lähetettävä ilmoitus kuulutuksesta velkojille viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. Samaan hetkeen mennessä, kun velkojan on viimeistään ilmoitettava vastustuksestaan viranomaiselle, eli kuukautta ennen kuulutuksessa mainittua määräpäivää, myös yhtiön hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan on annettava rekisteriviranomaiselle todistus siitä, että ilmoitukset on lähetetty velkojille.

Viipymättä vastustamiselle varatun ajan päätyttyä rekisteriviranomaisen on ilmoitettava yhtiölle, ketkä velkojista ovat vastustaneet hakemusta. Kaikki vastustukset voidaan ilmoittaa yhdellä kertaa. Näin yhtiö ja hakemusta vastustanut voivat sopia asian tai yhtiö voi saattaa saatavaa tai vakuutta koskevan riidan tuomioistuimen käsiteltäväksi. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä.

7 §. Jotta yhtiöllä ja velkojalla olisi aikaa sopia asia ja välttyä turhilta oikeudenkäynneiltä, ehdotetaan pykälän *1 momenttiin* säännöstä, jonka mukaan rekisteriviranomaisen on lykättävä lupa-asian käsittelyä, jos määräpäivään mennessä yhtiö ja velkoja pyytävät sitä yhdessä. Rekisteriviranomaisen ei yleensä tarvitse harkita lykkäyksen myöntämisen perusteita, koska sen myöntämiseen on molempien osapuolien suostumus. Käsittelyä on myös lykättävä, jos yhtiö määräpäivään mennessä osoittaa panneensa vireille kanteen sen vahvistamiseksi, että velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan. Jos yhtiö haluaa lisää lykkäystä, sen on lykkäyspäätöksessä mainitun määräajan kuluessa osoitettava, että asia on edelleen vireillä tuomioistuimessa.

Jotta asia voidaan käsitellä rekisteriviranomaisessa mahdollisimman pian kuulutuksessa mainitun määräpäivän jälkeen, ehdotetaan, että tuomioistuimen on käsiteltävä asia viivytyksettä. Säännös tästä otetaan *2 momenttiin.*

8 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi osakepääoman alentamisen rekisteröimisestä silloin, kun alentamiseen ei tarvita viranomaisen lupaa.

Voimassa olevan lain mukaan rekisteri-ilmoitus osakepääoman alentamisesta tappion peittämiseksi on tehtävä neljän kuukauden kuluessa alentamispäätöksestä. Kun otetaan huomioon, että päätöksentekoon ei liity velkojainsuojamenettelyä, voidaan neljän kuukauden aikaa pitää liian pitkänä, minkä vuoksi rekisteröimisajaksi ehdotetaan *1 momentissa* säädettäväksi yksi kuukausi. Velkojille ja yhtiön muille sidosryhmille on tärkeätä saada tietää mahdollisimman pian, että yhtiössä on katsottu tarpeelliseksi osakepääoman alentaminen tappion kattamiseksi. Myöskään muissa tilanteissa, joissa viranomaisen lupaa ei tarvita, osakepääoman alentamisen ilmoittamiselle varatun ajan ei ole syytä olla kuukautta pitempi. Jos siis lunastetaan voitonjakokelpoisilla varoilla lunastusehtoisia osakkeita, on niiden nimellisarvoa vastaava osakepääoman alennus ilmoitettava rekisteriviranomaiselle kuukauden kuluessa lunastuksesta. Samassa ajassa on ilmoitettava rekisteröitäväksi päätös, jonka mukaan osakepääomaa alennetaan siten, että sidotun oman pääoman määrä ei alene, koska osakkeenomistajille maksetaan korvausta voitonjakokelpoisista varoista. Jos ilmoitusta ei tehdä kuukauden kuluessa, päätös raukeaa.

Voimassa olevasta 2 §:stä ehdotetaan siirrettäväksi 1 momenttiin säännös siitä, että osakepääoma on alennettu, kun sitä koskeva päätös on rekisteröity.

Jos osakepääomaa alennetaan muutoin kuin tappion kattamiseksi ja alentaminen johtaa sidotun pääoman vähenemiseen, alentaminen vaatii yleensä 5 §:n mukaan rekisteriviranomaisen luvan. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos yhtiö samanaikaisesti uusmerkinnällä korottaa osakepääomaa alentamismäärää vastaavalla määrällä. Tämän pykälän 2 *momenttiin* ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan tällaisessa tapauksessa ilmoitus pääoman alennuksen ja korotuksen rekisteröimisestä on tehtävä samanaikaisesti.

9 §. Voimassa olevan lain 4 §:n säännös yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla lunastettavista osakkeista ehdotetaan muutettuna siirrettäväksi tähän pykälään. Ehdotuksen mukaan 1—8 §:ään sisältyviä yleisiä kokouskutsua, päätösehdotusta, yhtiökokouksen päätöksen sisältöä, velkojiensuojaa ja päätöksen rekisteröintiä koskevia säännöksiä sovelletaan myös sellaiseen osakkeiden lunastamiseen, joka tapahtuu yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella. Lisäksi voimassa olevan lain 7 luvun 2 §:n säännökset yhtiön omien osakkeiden lunastamisesta osakkeenomistajan tarjouksesta siirrettäisiin osittain tähän pykälään. Lunastusehtoisia osakkeita koskevat säännökset tulevat soveltuvin osin sovellettaviksi myös silloin, kun on kysymys uudelle omistajalle siirtyvien osakkeiden lunastamisesta yhtiölle 3 luvun muutettavaksi ehdotetun 3 §:n mukaisesti.

Yleisten osakepääoman alentamista koskevien säännösten soveltaminen johtaa 5—7 §:n mukaiseen velkojiensuojamenettelyyn, jos yhtiön sidottu oma pääoma lunastuksen vuoksi laskee, minkä vuoksi ei ole pidetty tarpeellisena enää kieltää voimassa olevan 4 §:n 2 momentin tapaan rahastoannissa annettujen osakkeiden lunastusta annin rekisteröintiä seuraavan kolmen vuoden aikana.

Voimassa olevan lain mukaan hallitus voi päättää osakkeiden lunastamisesta yhtiöjärjestyksessä olevan määräyksen nojalla. Nyt ehdotetaan, että yhtiökokous pääsäännön mukaan päättää myös tämän pykälän mukaisista lunastuksista. Päätöksenteon uskomista yhtiökokoukselle silloin, kun yhtiöllä ei ole velvollisuutta osakkeiden lunastamiseen, voidaan perustella sillä, että kyseessä on harkinnanvarainen päätös osakepääoman alentamisesta samaan tapaan kuin 1 §:ssä. Yleisistä osakepääoman alentamispäätöksistä poiketen päätös voidaan ehdotuksen mukaan kuitenkin tehdä yksinkertaisella äänтenenemmistöllä. Kevyempää päätöksentekomenettelyä puoltaa se, että yhtiöjärjestysmääräys on kaikkien tiedossa ja päätös uuden lunastusmääräyksen ottamisesta yhtiöjärjestykseen voidaan tehdä vain 9 luvun 14 ja 15 §:ssä säädetyllä tavalla. Lisäksi yhtiökokous voi valtuuttaa hallituksen päättämään lunastuksen ajankohdasta. Hallitus voi ilman valtuutusta päättää lunastamisesta vain silloin, kun yhtiöllä on velvollisuus osakkeiden lunastamiseen.

Yleisten säännösten mukaan yhtiölle on jäätävä täysi kate sidotulle omalle pääomalle ja muille voitonjakokelvottomille erille myös silloin, kun osakkeita lunastetaan yhtiöjärjestysmääräyksen nojalla.

Pykälän *1 momentin* sanamuodossa ehdotetaan korostettavaksi, että osakkeiden lunastaminen tapahtuu aina alentamalla osakepääomaa. Lunastaminen eroaa siten 7 luvussa tarkoitetusta omien osakkeiden hankkimisesta, jolloin osakkeet voidaan luovuttaa edelleen. Pykälässä pyritään nykyistä selvemmin ilmaisemaan, ettei yhtiöjärjestyksen määräystä voida laatia sellaiseksi, että sen noudattaminen voisi johtaa osakepääoman alenemiseen alle yhtiöjärjestyksen mukaisen vähimmäispääoman.

Yhtiöjärjestyksestä on kuten nytkin käytävä ilmi, onko yhtiöllä oikeus vai velvollisuus osakkeiden lunastamiseen, lunastusjärjestys sekä lunastushinta tai sen laskemisen perusteet. Säännöksiä ehdotetaan tarkennettaviksi siten, että yhtiöjärjestyksestä on lisäksi käytävä ilmi, mitä osakkeita lunastusmääräys koskee, miten lunastuksessa menetellään ja mitä varoja lunastamiseen voidaan käyttää. Pykälän mukainen osakkeiden lunastaminen johtaa aina osakepääoman alentamiseen lunastettujen osakkeiden nimellisarvolla. Yhtiöjärjestyksestä on kuitenkin voitava lukea, onko lunastaminen mahdollista vain voitonjakokelpoisilla varoilla, jolloin 12 luvun 3 a §:n mukaan osakkeiden nimellisarvoa vastaava siirto tehdään osakepääomasta ylikurssirahastoon, vai voidaanko osakkeita lunastaa myös suoraan alentamalla osakepääomaa taikka vara- tai ylikurssirahastoa. Lisäys on tarpeen myös sen vuoksi, että voimassa olevasta laista poiketen lunastukseen voidaan tarvita viranomaisen lupa.

Pykälän *2 momentin* mukaan yhtiökokous voi päättää lunastusehtoisten osakkeiden lunastamisesta yksinkertaisella äänтenenemmistöllä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä korkeammasta äänтenenemmistöstä. Enem-

mistövaatimus on siis alhaisempi kuin silloin, kun ilman yhtiöjärjestykseen perustuvaa määräystä päätetään osakepääoman alentamisesta. Tätä voidaan pitää perusteltuna, koska yhtiöjärjestyksessä on annettava lunastusta koskevat tärkeimmät tiedot, joiden siis voidaan katsoa tulleen osakkeenomistajien tietoon ennen osakkeiden merkintää.

Jos lunastaminen on yhtiön harkinnassa, yhtiökokous voi valtuuttaa hallituksen päättämään lunastuksen ajankohdasta. Ajankohdasta päättämisen siirtäminen hallitukselle saattaa olla tarpeen lunastushinnan suorittamisesta aiheutuvien rahoituskustannusten minimoimiseksi. Valtuutus voi olla voimassa enintään vuoden. Se on suppea eikä voi käsittää sen paremmin lunastusmääristä, lunastettavista osakkeista kuin lunastushinnastakaan päättämistä. Valtuutuksessa ei kuitenkaan tarvitse määritellä osakkeen lunastushintaa markkoina, kunhan se määritellään sellaisella tarkkuudella, ettei hallituksella enää ole harkinnanvaraa hinnan asettamisessa. Yhtiön hallitus voi 2 momentin viimeisen virkkeen mukaan päättää osakepääoman alentamisesta ja osakkeiden lunastamiseen liittyvistä toimenpiteistä silloin, kun yhtiöllä on velvollisuus lunastaa osakkeet yhtiöjärjestyksen mukaan.

Yhtiöille ehdotetaan *3 momentissa* säädettäväksi velvollisuus ilmoittaa rekisteröitäväksi yhtiökokouksen tekemä päätös, jolla hallitus valtuutetaan päättämään lunastuksen ajankohdasta. Ilmoitus on tehtävä kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Rekisteriviranomainen rekisteröi ja kuuluttaa päätöksen siten kuin kaupparekisterilaissa säädetään.

Yhdenmukaisesti uusmerkintää koskevan 4 luvun 5 b §:n kanssa ehdotetaan, että hallitus ei voi valtuutuksen nojalla päättää osakkeiden lunastuksesta, ennen kuin valtuutusta koskeva yhtiökokouksen päätös on rekisteröity.

10 §. Lunastusmääräys, joka otetaan yhtiöjärjestykseen sitä muuttamalla, saa voimassa olevan 4 §:n mukaan koskea vain päätöksen jälkeen merkittäviä uusia osakkeita. Säännös ehdotetaan siirrettäväksi tämän pykälän *1 momenttiin* siten muutettuna, että se koskee vain julkisia yhtiöitä. Koska ehdotettu 9 § koskee myös nykyisessä 7 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja lunastusmääräyksiä, rajoitus koskee myös yhtiöjärjestyksen määräystä, jonka mukaan yhtiöllä on oikeus lunastaa osake osakkeenomistajan tarjouksesta. Lain 3 luvun 3 §:n 5 momenttiin otettavaksi ehdotetun viittauksen mukaan säännöstä sovelletaan myös lunastusmääräyksiin, jotka koskevat uudelle omistajalle siirtyvän osakkeen lunastamista yhtiölle. Voimassa olevassa laissa ei ole näiden yhtiöjärjestysmääräysten osalta vastaavaa rajoitusta. Yksityisiin yhtiöihin ehdotetaan tältä osin sovellettavaksi 9 luvun 15 §:n 1 momenttiin ehdotettua 3 a kohtaa. Sen mukaan yhtiöjärjestyksen muutos voi koskea ennen muutospäätöstä merkittyjä osakkeita vain niiden osakkeenomistajien suostumuksella, joita muutos koskee. Käytännössä tämä useimmiten tarkoittanee kaikkien osakkeenomistajien suostumusta.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiöjärjestyksen määräystä lunastushinnasta voidaan sovitella silloin, kun määräyksen soveltaminen tuottaisi jollekulle kohtuutonta etua. Säännös vastaa 3 luvun 3 §:n 2 momentin säännöstä lunastushinnan sovittelusta silloin, kun lunastaminen perustuu osakkeen siirtymiseen uudelle omistajalle. Yhtiöjärjestykseen sisältyvän hinnan määrittelyn noudattaminen voi kuitenkin myös muulloin kuin osakkeen siirron yhteydessä johtaa kohtuuttomuuksiin, minkä vuoksi ehdotetaan sovittelumahdollisuuden laajentamista. Ehdotuksen mukaan myös riitojen ratkaisumenettelyyn sovelletaan 3 luvun 3 §:ää. Asian käsittelee siis tuomioistuin, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä välimiesmenettelystä.

7 luku. **Omat osakkeet**

Voimassa olevaan osakeyhtiölakiin sisältyy kielto hankkia yhtiön omia osakkeita. Tästä on eräitä tarkoin rajattuja poikkeuksia. Yhtiön oikeutta omien osakkeiden hankkimiseen esitetään nyt laajennettavaksi. Yksityinen yhtiö voi ehdotuksen mukaan hankkia omia osakkeitaan voitonjakokelpoisilla varoilla, eikä hankinnalle aseteta määrällisiä rajoituksia. Julkinen osakeyhtiö saa sen sijaan pääsäännön mukaan hankkia vastiketta vastaan omia osakkeitaan enintään sellaisen määrän, että sillä ja sen tytäryhteisöllä olevien yhtiön osakkeiden määrä tai ääniosuus ei ylitä viittä prosenttia yhtiön osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä. Myös julkisen yhtiön on hankittava osakkeet voitonjakokelpoisilla varoilla.

Hyväksyttäviä syitä omien osakkeiden hankkimiseen voidaan esittää useita. Ensinnäkin yksityisessä yhtiössä omien osakkei-

den hankkiminen voi helpottaa sukupolvenvaihdoksen tai muun yrittäjän vaihdoksen toteuttamista. Omien osakkeiden hankkiminen ja luovuttaminen saattaa julkisessa osakeyhtiössä toisinaan olla tarkoituksenmukaisempi tapa saavuttaa tietty tarkoitus kuin osakepääoman korottaminen. Jos esimerkiksi halutaan antaa osakkeita osana palkkausta, se voidaan usein joustavimmin ja edullisimmin toteuttaa yhtiölle hankituilla osakkeilla. Myös yhtiön toiminnan kannalta pienehköjen yrityskauppojen toteuttaminen voi tapahtua joustavimmin silloin, kun yhtiölle hankittuja osakkeita voidaan käyttää vastikkeena. Vastaavasti sulautumisessa voi tulla kyseeseen vastikkeen maksaminen yhtiön omilla osakkeilla ilman osakepääoman korotusta.

Omien osakkeiden hankkimiseen voi kuitenkin liittyä osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden ja arvopaperimarkkinoiden luotettavan toiminnan kannalta tavoitteita, joita ei voida pitää hyväksyttävinä. Tällaisia ovat esimerkiksi tiettyjen osakkeenomistajien suosiminen ostamalla heidän osakkeitaan ja arvopaperimarkkinoilla osakkeen kurssin vääristäminen. Mahdollisuuksia hankkia omia osakkeita osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta loukkaavalla tavalla pyritään ehdotuksessa vähentämään ennen kaikkea sääntelemällä omien osakkeiden hankkimiseen ja luovutukseen liittyvää päätöksentekoa ja osakkeenomistajan tiedonsaantioikeutta. Konsernin määritelmään 1 luvun 3 §:ssä ehdotetut muutokset estävät myös omien osakkeiden hankintarajoitusten kiertämisen. Omien osakkeiden hankkimista arvopaperimarkkinoiden luotettavuutta vaarantavalla tavalla ehkäistään ehdotuksessa antamalla osakkeenomistajalle aikaa reagoida yhtiön ostopäätökseen. Myös julkisessa kaupankäynnissä noudatettaville säännöille ehdotetaan asetettavaksi lisävaatimuksia.

Omien osakkeiden hankkimiseen ei ehdoteta liitettäväksi erityistä velkojiensuojamenettelyä, koska hankinta voitonjakokelpoisilla varoilla vaikuttaa velkojien asemaan samalla tavoin kuin voitonjako. Osakkeenomistajan kannalta osakkeiden hankkimisessa voi olla kysymys joko voitonjakoon tai varojen jakoon yhtiön purkautumisen yhteydessä rinnastettavasta tapahtumasta. Tältä osin omien osakkeiden hankintaan liittyvät ongelmat ovat samanlaisia kuin yhtiön osakkeita lunastettaessa. Tämän vuoksi myös omien osakkeiden hankkimista koskeva päätöksenteko ehdotetaan säänneltäväksi pääosin samalla tavoin kuin 6 luvussa säädetään päätöksenteosta osakkeita lunastettaessa.

Omien osakkeiden luovuttaminen on osakkeenomistajan näkökulmasta puolestaan rinnastettavissa osakeantiin, minkä vuoksi ehdotetaan, että sitä koskevassa päätöksenteossa seurataan uusmerkinnälle asetettuja vaatimuksia.

Luvun 1 §:ssä ehdotetaan ensinnäkin säädettäväksi, että yhtiön omien osakkeiden hankkiminen on mahdollista vain tässä luvussa tarkoitetuilla tavoilla. Omien osakkeiden nimenomainen hankintakielto siis poistettaisiin. Omien osakkeiden merkintäkiellosta ja siihen liittyvistä seuraamuksista säädetään 2 §:ssä. Säännökset omien osakkeiden hankintaa koskevasta päätöksenteosta sisältyvät luvun 3—6 §:ään siten, että sekä yksityisiä että julkisia osakeyhtiöitä koskevat yhteiset säännökset ovat 3 ja 4 §:ssä ja vain julkisia koskevat 5 §:ssä. Omien osakkeiden enimmäismäärästä julkisessa osakeyhtiössä ehdotetaan säädettäväksi 6 §:ssä. Osakkeiden luovuttaminen ehdotetaan sekä yksityisten että julkisten osakeyhtiöiden osalta säänneltäväksi 7 ja 8 §:ssä.

1 §. Pykälään ehdotetaan sekä aineellisia että rakenteellisia muutoksia. Koska yhtiön oikeutta hankkia omia osakkeitaan ehdotetaan laajennettavaksi, pykälästä poistettaisiin hankintaa koskeva nimenomainen kielto. Sen sijaan säädettäisiin, että omien osakkeiden vastikkeellinen hankinta ja pantiksi ottaminen on mahdollista vain tämän luvun säännösten mukaisesti. Säännökset yhtiölle hankittujen osakkeiden luovuttamisajasta ehdotetaan muutettuina siirrettäviksi osakkeiden luovuttamista yleisemmin sääntelevään 7 ja 8 §:ään.

Omien osakkeiden hankintakieltoon liittyy voimassa olevassa pykälässä erityinen pätemättömyyssanktio. Koska osakeyhtiön oikeutta hankkia omia osakkeitaan ehdotetaan laajennettavaksi, lainvastaisen hankinnan pätemättömyyttä koskeva erityinen säännös ehdotetaan poistettavaksi pykälästä. Tästä seuraa, että omien osakkeiden hankintaa koskevien säännösten rikkominen tulee rangaistavaksi lainvastaisena varojen jakamisena osakkeenomistajille 16 luvun 8 §:n 5 kohdan mukaan. Velvollisuus varojen palauttamiseen taas seuraa 12 luvun 5 §:stä. Ehdoton pätemättömyyssäännös olisi kohtuuton, koska osakkeenomistaja, joka myy yhtiölle osakkeensa, ei voi aina tietää, onko yhtiöllä voitonjakokelpoisia varoja käyttää

tähän tarkoitukseen. Hän ei myöskään voi aina tietää, mikä määrä julkisella yhtiöllä on omia osakkeita jo hallussaan. Osakkeenomistaja ei voi huutokauppamaisessa julkisessa kaupankäynnissä myöskään tietää, milloin yhtiö on ostajana.

Pykälän *1 momentin* mukaan yhtiön omien osakkeiden hankkiminen on siis mahdollista vain tässä luvussa tarkoitetuilla tavoilla ja vain sen säännösten sallimissa rajoissa. Hankinnalla tarkoitetaan kuten nytkin nimenomaan vastikkeellista saantoa. Sallituista hankintatavoista ehdotetaan säädettäväksi pykälän 2 momentissa ja 3—6 §:ssä. Yhtiön oikeus ottaa osakkeitaan pantiksi rajoittuu 2 momentissa tarkoitettuihin tilanteisiin.

Tytäryhtiön oikeutta hankkia emoyhtiönsä osakkeita tai ottaa niitä pantiksi ei ehdoteta laajennettavaksi. Momentin toisen virkkeen mukaan tytäryhteisö saa nimittäin hankkia emoyhtiön osakkeita ja ottaa niitä pantiksi vain pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Voimassa olevaan lakiin sisältyy eräitä poikkeuksia omien ja emoyhtiön osakkeiden hankintakiellosta. Omien osakkeiden hankinta on mahdollista osana liikkeen vastaanottamista tai sulautumista. Yhtiöllä on myös voinut olla tuomioistuimen 13 luvun 3 §:n nojalla antaman päätöksen mukaan velvollisuus lunastaa osakkeenomistajan osakkeet. Lisäksi huutokaupassa yhtiö on saanut hankkia yhtiön saamisesta ulosmitatun osakkeen. Nämä hankintatavat ovat ehdotetun *2 momentin* mukaan edelleen mahdollisia. Toisaalta voimassa olevan 2 §:n mukaan yhtiö voi lunastaa vapaalla omalla pääomalla omia osakkeitaan osakkeenomistajan tarjouksesta tai yhtiöjärjestyksen nojalla niiden siirtyessä uudelle omistajalle. Lunastusehtoisista osakkeista ehdotetaan säädettäväksi 6 luvun 9 §:ssä ja säännös uudelle omistajalle siirtyvän osakkeen lunastamisesta ehdotetaan siirrettäväksi 3 luvun 3 §:n 5 momenttiin.

Momenttia ehdotetaan lisäksi täydennettäväksi siten, että siinä tarkoitettuna hankintana pidetään myös osakkeen lunastamista 14 luvun 12 §:n nojalla osakkeenomistajalta, joka on vastustanut sulautumista, ja 17 luvun 3 §:n nojalla julkisen osakeyhtiön osakkeenomistajalta, joka on vastustanut yhtiön muuttamista yksityiseksi osakeyhtiöksi. Lisäksi momentissa viitataan muutettavaksi ehdotettuun 3 luvun 3 §:ään. Näin säännös kattaa kaikki ne tilanteet, joissa yhtiöllä on velvollisuus tai oikeus lunastaa omia osakkeitaan, mutta voi luovuttaa ne edelleen. Huutokaupassa yhtiö voi ehdotuksen mukaan ostaa vain sellaisen yhtiön saamisesta ulosmitatun osakkeen, joka on täysin maksettu. Voimassa olevan 2 momentin loppuosaan sisältyvät säännökset, jotka koskevat momentissa tarkoitetulla tavalla hankittujen osakkeiden luovuttamista tai mitätöimistä, ehdotetaan muutettuina siirrettäviksi 7 ja 8 §:ään.

2 §. Voimassa oleva 2 §, joka koskee yhtiöjärjestyksen määräykseen perustuvaa yhtiön oikeutta lunastaa yhtiön osake osakkeenomistajan tarjouksesta tai osakkeen siirtyessä uudelle omistajalle, ehdotetaan osittain muutettuna siirrettäväksi 3 luvun 3 §:n 5 momenttiin ja 6 luvun 9 §:ään. Sen sijasta pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tilanteista, joissa osakkeita on merkitty yhtiölle. Ensinnäkin yhtiölle asetetaan kielto merkitä omia osakkeitaan. Toiseksi määritellään, ketkä vastaavat merkinnästä silloin, kun yhtiö on kiellon vastaisesti merkinnyt osakkeita perustamisen tai pääoman korotuksen yhteydessä. Kolmanneksi säädetään siitä, kenen katsotaan merkinneen sellaiset osakkeet, jotka on merkitty yhtiön lukuun toisen nimissä.

Voimassa olevaan lakiin sisältyvän omien osakkeiden hankintakiellon on katsottu tarkoittavan myös sitä, ettei yhtiö saa merkitä omia osakkeitaan ja että kiellon vastaisesti tehty merkintä on pätemätön. Hankintakiellosta on toisaalta katsottu seuraavan, että yhtiötä ei voida pitää merkitsijänä silloin, kun joku on merkinnyt osakkeita yhtiön lukuun mutta omissa nimissään. Näissä tilanteissa merkitsijä on vastuussa merkintähinnan maksusta ja muista merkintään perustuvista velvoitteista. Koska lakiin ei ehdotuksen mukaan enää sisälly ehdotonta omien osakkeiden hankintakieltoa, ehdotetaan, että pykälän *1 momentissa* nimenomaisesti kielletään yhtiötä merkitsemästä omia osakkeitaan. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös kielletyn merkinnän seuraamuksista. Jotta osakepääoman pysyvyys ei tulisi kyseenalaiseksi sellaisessa tilanteessa, jossa yhtiölle on merkitty osakkeita, momentin mukaan yhtiötä perustettaessa merkitsijöinä pidetään perustajia ja pääoman korotuksen yhteydessä toimitusjohtajaa ja hallituksen jäseniä. Ehdotuksen mukaan nämä ovat yhteisvastuussa merkintään liittyvien velvoitteiden täyttämisestä. Poikkeuksena on vain perustaja, hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja, joka osoittaa, että hän on vastustanut mer-

kintää tai ettei hän ole tiennyt eikä hänen olisi pitänytkään tietää merkinnästä.

Momentti kattaa myös tilanteet, joissa tytäryhteisö on merkinnyt emoyhtiön osakkeita. Tällainenkin merkintä on siis kielletty. Jos merkintä on kuitenkin tapahtunut, merkitsijöinä pidetään sekä yhtiön että sen tytäryhteisön toimitusjohtajaa ja hallituksen jäseniä. Nämä voivat vapautua vastuusta vain samoin edellytyksin kuin silloin, kun osake on merkitty yhtiölle itselleen.

Pykälän 2 *momentti* koskee tilannetta, jossa joku on merkinnyt yhtiön osakkeita omissa nimissään mutta yhtiön lukuun. Yleiset siviilioikeudelliset opit johtavat siihen, että yhtiön katsottaisiin tällöin itse merkinneen osakkeet. Tätä ratkaisua ei kuitenkaan yleinen merkintäkielto ja siitä edellä todetut seuraamukset huomioon ottaen voida pitää tarkoituksenmukaisena. Lakiin ehdotetaan nimenomaisen merkintäkiellon kanssa paremmin sopusoinnussa olevaa säännöstä, jonka mukaan merkitsijän katsotaan tällaisessa tilanteessa merkinneen osakkeet omaan lukuunsa.

Nimenomainen merkintäkielto ja sen seuraamukset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 18 artiklaan.

3 §. Pykälään ehdotetaan sekä yksityiseen että julkiseen osakeyhtiöön soveltuvia omien osakkeiden hankkimista koskevia säännöksiä. Pykälässä säädetään varoista, joita voidaan käyttää omien osakkeiden hankkimiseen, sekä yhtiökokouksen päätöksen, päätösehdotuksen ja kokouskutsun sisällöstä. Säännökset osakkeenomistajan oikeudesta saada tietoa päätösehdotuksesta ja yhtiökokouksen tekemästä päätöksestä perustuvat pitkälti 6 luvun säännöksiin lunastuksesta.

Pykälän *1 momentin* mukaan yhtiö voi muissa kuin 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hankkia omia osakkeitaan vain varoilla, jotka voitaisiin käyttää voitonjakoon. Voitonjakokelpoiset varat määritellään 12 luvun 2 §:ssä. Voimassa olevan 2 §:n mukaan omien osakkeiden hankkiminen on mahdollista vain vapaalla omalla pääomalla. Muutos johtaa siihen, että jakokelpoiset varat määritellään samalla tavoin niissä eri tilanteissa, joissa varoja voidaan jakaa osakkeenomistajille ilman velkojiensuojamenettelyä. Momentin sanamuoto johtaa myös siihen, että omia osakkeita ei voida hankkia, jos varojen käyttöä voitonjakoon rajoittaa se, että osakepääomaa on kolmen vuoden sisällä alennettu tappion välittömäksi kattamiseksi.

Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että päätöksen omien osakkeiden hankkimisesta tekee yhtiökokous tai hallitus yhtiökokouksen antaman enintään vuoden pituisen valtuutuksen nojalla. Yhtiökokouksen päätöksentekomenettelystä ehdotetaan tarkemmin säädettäväksi 4—6 §:ssä. Hallitus voidaan siis valtuuttaa päättämään omien osakkeiden hankkimisesta laajemmin kuin 6 luvussa tarkoitetusta omien osakkeiden lunastuksesta. Ero perustuu yhtäältä siihen, että omien osakkeiden hankkiminen perustuu aina osakkeenomistajan vapaaehtoisuuteen, ja toisaalta siihen, että omien osakkeiden lunastaminen 6 luvun mukaan johtaa aina osakepääoman alentamiseen.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi omien osakkeiden hankkimista koskevan päätöksen ja päätösehdotuksen sisällöstä, päätösehdotuksen nähtävänäpidosta, kokouskutsusta ja osakkeenomistajalle lähetettävästä ilmoituksesta viittaamalla siihen, mitä lunastuksen osalta näistä on ehdotettu säädettäväksi 6 luvun 3 §:ssä. Tämän lisäksi ehdotetaan viitattavaksi valtuutuksen nojalla tehdyn päätöksen ilmoittamista koskevaan 4 luvun 5 §:n 3 momenttiin.

Ehdotuksen mukaan päätöksessä on mainittava osakkaiden hankkimistarkoitus sekä hankittavien osakkeiden määrä ja laji. Vaikka omien osakkeiden hankintakielto ehdotetaan poistettavaksi, on omien osakkeiden hankkimista pidettävä edelleen yhtiön toiminnan kannalta poikkeuksellisena tapana jakaa voitonjakokelpoisia varoja. Sekä osakkeenomistajien että yhtiön velkojien ja muiden sidosryhmien on syytä saada tietää syy tällaiseen poikkeukselliseen toimenpiteeseen. Myös arvopaperimarkkinoiden toiminnan luotettavuuden kannalta on välttämätöntä, että yhtiö näin itse ilmoittaa syyn omien osakkeidensa hankkimiseen. Päätöksestä on käytävä ilmi, keiltä osakkeita hankitaan, ja hankittavasta osakkeesta maksettava vastike ja sen maksuaika. Jos osakkeita saavat päätöksen mukaan myydä yhtiölle ensisijaisesti tietyt osakkeenomistajat, päätöksestä on käytävä ilmi, keillä on oikeus toissijaiseen tarjoamiseen, jos ensisijaista oikeutta ei käytetä täysimääräisesti. Myös omien osakkeiden hankkimisen vaikutuksen yhtiön omaan pääomaan on selvittävä päätöksestä.

Omien osakkeiden hankkimista koskevassa päätösehdotuksessa on oltava ensinnäkin kaikki varsinaisessa päätöksessä mainittavat

seikat. Lisäksi osakkeiden hankkimista koskevasta päätösehdotuksesta on käytävä ilmi osakkeista maksettavan vastikkeen määrittelyperusteet. Jos ehdotetaan, että osakkeita hankitaan osakkeenomistajilta muuten kuin heidän omistustensa suhteessa, tästä on mainittava ehdotuksessa. Tällöin päätösehdotuksessa on kerrottava myös hankinnan vaikutuksesta lähipiirin omistukseen.

Jos osakkeiden hankkimisesta päättävässä yhtiökokouksessa ei käsitellä tilinpäätöstä, ehdotukseen on 6 luvun 3 §:n kautta 4 luvun 4 a §:ään olevan viittauksen perusteella liitettävä jäljennökset viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista, tilikauden päättymisen jälkeisistä osavuosikatsauksista, hallituksen selostus tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen laatimisen jälkeen sattuneista yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista sekä tilintarkastajien ja hallintoneuvoston lausunto katsauksista ja selostuksesta.

Jos yhtiökokous pidetään yli kuuden kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä, on päätösehdotukseen 6 luvun 3 §:n 2 momenttiin olevan viittauksen perusteella liitettävä myös siinä tarkoitettu välitilinpäätös. Jos ehdotetaan osakkeiden hankkimista muutoin kuin osakkeenomistusten suhteessa, on ehdotukseen myös liitettävä tilintarkastajien lausunto hinnan määrittelyperusteista ja hankinnan syistä.

Ehdotus on 6 luvun 3 §:n kautta 4 luvun 4 b §:n 2 momenttiin olevan viittauksen mukaan pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta yhtiön pääkonttorissa ja lähetettävä viipymättä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

Kutsussa kokoukseen, jossa ehdotetaan päätettäväksi omien osakkeiden hankkimisesta, on 6 luvun 3 §:n kautta 4 luvun 4 b §:ään olevan viittauksen mukaan oltava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö ja maininta siitä, miten osakkeenomistajan on toimittava käyttääkseen ehdotuksen mukaista oikeutta myydä osakkeitaan yhtiölle.

Viittaus 6 luvun 3 §:ssä 4 luvun 5 §:n 2 momenttiin merkitsee sitä, että osakkeenomistajalle on ilmoitettava viipymättä kokouskutsua vastaavalla tavalla, jos yhtiökokouksen päätös poikkeaa ehdotuksesta ja osakkeenomistajalla on päätöksen mukaan oikeus myydä osakkeitaan yhtiölle. Jos ostopäätöksen tekee hallitus, sen on aina mainitun pykälän 3 momenttiin olevan nimenomaisen viittauksen mukaan vastaavasti ilmoitettava osakkeenomistajalle, jos tällä on oikeus osakkeiden myyntiin.

Toisin kuin osakkeiden lunastamisessa hallitus voidaan valtuuttaa tekemään päätös omien osakkeiden hankkimisesta. Tämän vuoksi *3 momenttiin* ehdotetaan säännöstä tätä koskevan päätöksen sisällöstä. Valtuutuspäätöksestä on sen mukaan käytävä ilmi, hankittavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain. Jos hallitukselle ei ole nimenomaisesti annettu oikeutta päättää osakkeiden hankkimisjärjestyksestä tai hankintahinnan perusteista, myös nämä on kirjattava päätökseen. Jos hallitus voi valtuutuksen mukaan päättää osakkeiden hankkimisesta muutoin kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa, valtuutuspäätöksestä on käytävä ilmi, missä tarkoituksessa osakkeita voidaan hankkia.

Kuten 6 luvun 3 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, myös osakkeiden hankkimisen osalta pidetään tarpeellisena apporttisäännöstön soveltamista silloin, kun osakkeista maksettu vastike on muuta kuin rahaa. Tästä ehdotetaan säännöstä *4 momenttiin.*

Julkisten osakeyhtiöiden osalta pykälään sisältyvät ehdotukset osakkeiden hankkimisesta voitonjakokelpoisilla varoilla ja päätöksenteosta perustuvat osittain pääomadirektiivin 19 artiklan 1 kohtaan.

4 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi omien osakkeiden hankkimista koskevasta päätöksenteosta. Luvun 5 §:ään ehdotetaan näitä lievempiä säännöksiä, joiden mukaan yhtiö voi päättää hankkia julkisen kaupankäynnin kohteena olevia omia osakkeitaan.

Omien osakkeiden hankkimisella on osakkeenomistajan ja velkojan kannalta pitkälti samanlainen vaikutus kuin omien osakkeiden lunastamisella voitonjakokelpoisilla varoilla. Tämän vuoksi päätöksentekosäännökset ovat rakenteeltaan samanlaiset kuin lunastusta koskevat säännökset. Koska valtuutus ei 6 luvun mukaan ole mahdollista, mainitaan tässä pykälässä erikseen valtuutuspäätös, joka siis voidaan tehdä samoilla määräenemmistöillä kuin hankintapäätös.

Ehdotetun *1 momentin* mukaan yksityisessä osakeyhtiössä, jossa on vain yksi äänioikeuden tuottava osakelaji, riittää yhtiökokouksessa yksinkertainen ääntenenemmistö päätettäessä näiden osakkeiden hankkimisesta osakkeenomistajilta heidän omistustensa suhteessa ja samasta hinnasta. Ehdotuksen mukaan julkisessa yhtiössä vastaava päätös edellyttää kahden kolmasosan enemmistöä

sekä annetuista äänistä että edustetuista osakkeista.

Kun osakkeita hankintaan moniosakelajisessa yhtiössä osakkeenomistajilta heidän omistustensa suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta, päätös 2 *momentin* mukaan vaatii kahden kolmasosan enemmistön annetuista äänistä ja lisäksi kussakin osakelajissa suostumuksen osakkeenomistajilta, joiden osakkeet edustavat vähintään puolta osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatuksen, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetuista osakelajin osakkeista. Tämän päätöksentekosäännöksen mukaisesti voidaan päättää hankkia myös äänioikeudettomia etuosakkeita. Koska tällaisen osakkeen omistajalla ei päätöksen johdosta ole luovutusvelvollisuutta, 9 luvun 16 §:n yleislauseke tullee harvoin sovellettavaksi. Vastaavasti valtuutus, jolla annetaan hallitukselle oikeus päättää tällaisesta hankinnasta, on tehtävä samoilla enemmistöillä.

Kuten osakkeita lunastettaessakin kaikissa muissa tilanteissa päätös muiden kuin julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden hankkimisesta on *3 momentin* mukaan tehtävä kaikkien niiden osakkeenomistajien suostumuksella, joiden osakkeita muutos koskee. Käytännössä suostumus on saatava niiltä, joiden osakkeita ei hankita tai joille tarjotaan alhaisempaa vastiketta kuin muille. Tämä momentti tulee sovellettavaksi myös valtuutettaessa hallitus päättämään osakkeiden hankkimisesta, jos osakkeiden hankkimisjärjestys jää hallituksen päätettäväksi.

5 §. Pykälään ehdotetaan erityisiä määräenemmistösäännöksiä omien osakkeiden hankkimista varten sellaisessa yhtiössä, jonka osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena. Lisäksi ehdotetaan, että päätös julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden hankkimisesta voidaan tietyin ehdoin toteuttaa ostamalla osakkeet arvopaperimarkkinoilta julkisessa kaupankäynnissä. Säännökseen liittyy arvopaperimarkkinalain 3 lukuun ehdotettu muutos, joka koskee julkisessa kaupankäynnissä silloin noudatettavia kaupankäyntisääntöjä, kun yhtiön sallitaan markkinapaikalla käyvän kauppaa omilla osakkeillaan. Se, että ehdotuksessa vaaditaan julkisen kaupankäynnin kohteena olevan osakelajin kohdalla pienempi enemmistö osakkeita hankittaessa kuin lunastettaessa, perustuu siihen, että hankintapäätös sallii osakkeiden myymisen yhtiölle, mutta ei velvoita siihen, ja että hankinta on mahdollista vain voitonjakokelpoisilla varoilla.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiössä, jonka kaikki osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, päätös, jonka mukaan hankitaan osakkeita osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta, voidaan tehdä yhtiöjärjestyksen muuttamiseen vaadittavalla enemmistöllä edellyttäen, että sitä kannattaa kokouksessa lisäksi vähintään kahden kolmasosan osakelajikohtainen enemmistö.

Jos taas yhtiössä, jossa on myös noteeraamaton laji, halutaan hankkia vain osakkeita, jotka ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, päätökseen vaaditaan *2 momentin* mukaan sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, suostumus osakkeenomistajilta, joilla on vähintään puolet noteeraamattoman osakelajin osakkeista. Näin pelkästään julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden hankkiminen on mahdollista yhtiössä, jossa noteeraamaton laji on pienehköllä omistajakunnalla, jonka enemmistö suostuu hankintaan. Jos tällaisessa yhtiössä on useampia osakelajeja, jotka ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, ja näitä hankitaan osakeomistusten suhteessa, voidaan päätös tehdä kahden kolmasosan enemmistöllä näissä osakelajeissa ja muiden osakelajien enemmistöjen suostumuksella. Sen sijaan yhden noteeratun osakelajin osakkeiden hankkiminen silloin, kun yhtiössä on useampi noteerattu laji, vaatii 4 §:n 3 momentin mukaan myös muiden noteerattujen lajien omistajien suostumuksen, mikä käytännössä merkitsee sitä, ettei vain yhtä noteerattua lajia voida tällaisessa yhtiössä hankkia.

Kun osakkeenomistajien tiedonsaanti yhtiön hankinta-aikomuksista varmistetaan ja julkisessa kaupankäynnissä noudatetaan erityisiä omien osakkeiden kauppaa koskevia säännöksiä, voidaan osakkeenomistajien tasavertainen mahdollisuus myydä osakkeitaan yhtiölle turvata varsin pitkälle. Järjestäytyneessä aidossa huutokaupassa tai siihen rinnastuvassa menettelyssä voidaan lisäksi estää tiettyjen osakkeenomistajien suosiminen. Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan tämän vuoksi säännöstä, jonka mukaan päätös julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden hankkimisesta voidaan käytännössä toteuttaa myös julkisen kaupankäynnin kautta. Ehdoksi säännöksessä asetetaan kuitenkin, että markkinapaikan säännöt sisältävät omien osakkeiden kauppaa koskevat osak-

keenomistajien yhdenvertaisuutta turvaavat määräykset ja että ostopäätöstä ei voida toteuttaa ennen kuin osakkeenomistajille on annettu mahdollisuus reagoida päätökseen.

Yhtiön on julkistettava omien osakkeiden hankkimista koskeva päätöksensä arvopaperin liikkeeseenlaskijan yleistä tiedonantovelvollisuutta koskevan arvopaperimarkkinalain 2 luvun 7 §:n mukaisesti. Tämä koskee niin yhtiökokouksen kuin hallituksenkin päätöstä. Jotta osakkeenomistaja voisi tosiasiassa saada osakkeensa myydyksi yhtiölle, ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan yhtiö saa hankkia osakkeitaan vasta, kun viikko on kulunut ostopäätöksen julkistamisesta mainitun lain mukaisesti. Arvopaperimarkkinalain säännöksen tarkoituksena on yleisesti turvata sijoittajien tasaveroiset mahdollisuudet tiedonsaantiin yhtiön osakkeiden arvoon vaikuttavista seikoista. Osakeyhtiölakiin otettavalla lisävaatimuksella halutaan turvata osakkeenomistajien yhdenvertainen asema silloin, kun yhtiö ostaa omia osakkeitaan.

6 §. Pykälässä ehdotetaan rajoitettavaksi julkisen osakeyhtiön mahdollisuus muilla kuin 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla tavoilla hankkia omia osakkeitaan viiteen prosenttiin yhtiön osakkeiden määrästä ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Pääomadirektiivissä, jossa pääsäännön mukaan kielletään omien osakkeiden hankkiminen, sallitaan se tietyin edellytyksin enintään kymmeneen prosenttiin yhtiön pääomasta. Koska osakemarkkinamme ovat ohuet ja meillä on pörssiyhtiöissäkin suuria äänieroja eri osakelajien välillä, voi jo nyt ehdotetulla yhtiölle sallitulla viiden prosentin hankkimisella olla merkittävä vaikutus yhtiön osakkeiden markkinoihin.

Pykälässä rajoitetaan yhtiön mahdollisuutta tehdä muita kuin 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuja hankintapäätöksiä. Pykälä ei siis koske omien osakkeiden hankkimista liikkeen hankinnan tai sulautumisen yhteydessä taikka yhtiön saamisesta ulosmitatun osakkeen lunastamista. Yhtiöllä olevien osakkeiden määrää laskettaessa otetaan kuitenkin huomioon myös osakkeet, jotka yhtiö on saanut vastikkeetta, samoin kuin osakkeet, jotka se on hankkinut 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla tavoilla. Jos yhtiö on mitätöinyt hankkimiaan tai vastikkeetta saamiaan osakkeita, niitä ei oteta huomioon laskettaessa yhtiöllä olevien omien osakkeiden määrää.

Ehdotetun pykälän mukaan yhtiöllä oleviin omiin osakkeisiin lasketaan myös sen tytäryhteisöillä olevat yhtiön osakkeet. Jos näin ei tehtäisi, pykälässä asettua rajaa voitaisiin kiertää hyvin helposti. Yleisten siviilioikeudellisten oppien mukaan yhtiölle kuuluvia osakkeita ovat myös ne, jotka joku muu kuten esimerkiksi arvopaperinvälittäjä on hankkinut omissa nimissään mutta yhtiön tai sen tytäryhteisön lukuun.

Julkiselle osakeyhtiölle asetettu omien osakkeiden hankkimista koskeva rajoitus perustuu osittain pääomadirektiivin 19 artiklan 1 kohdan b alakohtaan ja pääomadirektiiviin direktiivillä 92/101/ETY lisättyyn tytäryhteisöjen omistusta koskevaan 24 a artiklaan.

7 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi omien osakkeiden luovutuksesta sekä yksityisessä että julkisessa osakeyhtiössä. Omien osakkeiden edelleen luovuttaminen vaikuttaa osakkeenomistajan asemaan samalla tavalla kuin osakepääoman korotuksessa uusien osakkeiden liikkeeseen laskeminen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että osakkeiden luovuttamista koskeva sääntely on mahdollisimman yhdenmukaista osakepääoman korotusta koskevan sääntelyn kanssa. Niinpä osakkeita luovutettaessa osakkeenomistajilla on pääsäännön mukaan oltava etuoikeus osakkeiden ostoon. Pykälään ehdotetaan myös kieltoa luovuttaa osakekirjaa ostajalle ennen osakkeen maksua.

Pykälän *1 momentti* koskee ehdotuksen mukaan kaikkien yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamista. Sen piirissä ovat siis myös sellaiset osakkeet, jotka on saatu vastikkeetta tai liikkeen hankkimisen yhteydessä tai muulla 1 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Momentin mukaan osakkeiden edelleen luovuttamisesta päättää yhtiökokous tai se voi valtuuttaa hallituksen päättämään luovutuksesta. Valtuutus voi olla voimassa enintään vuoden. Valtuutuksella voidaan hoitaa muun muassa yhtiölle esimerkiksi 1 §:n 2 momentissa viitatuissa tapauksissa lunastettujen osakkeiden myynti. Muilta osin momentissa viitataan 4 luvun säännöksiin. Sovellettaviksi tulevat siis soveltuvin osin 4 luvun 2 §:n säännökset osakkeenomistajan etuoikeudesta osakkeisiin, 2 a §:n säännös hallituksen valtuutuksesta, 4 §:n ja 4 a §:n säännökset päätösehdotuksesta, 4 b §:n säännökset asiakirjojen esittämisestä ja kokouskutsusta sekä 5 §:n, 5 a §:n ja 5 b §:n säännökset päätöksestä, osakkeenomistajalle annettavasta ilmoituksesta ja päätöksen rekiste-

röimisestä. Jos osakkeista maksetaan vastikkeena muuta kuin rahaa, tulevat myös apporttiomaisuutta koskevat 4 luvun 6 §:n säännökset sovellettaviksi lukuunottamatta siinä viitattuja säännöksiä riippumattoman asiantuntijan lausunnosta. Yhtiön on lisäksi laadittava 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettua merkintälistaa vastaava asiakirja, johon ostotarjoukset merkitään. Jos osakkeet luovutetaan julkisen kaupankäynnin kautta, ei merkintälistaa luonnollisestikaan laadita, vaan ostajaa ja myyjää koskevat tiedot kirjataan kauppaan liittyviin asiakirjoihin.

Julkisen kaupankäynnin kohteena olevia omia osakkeita voidaan *2 momentin* mukaan luovuttaa julkisessa kaupankäynnissä noudattaen soveltuvin osin, mitä niiden hankkimisesta siten 5 §:n 3 momentissa säädetään. Vähintään viikkoa ennen luovutusta yhtiön on siis arvopaperimarkkinalain 2 luvun 7 §:n mukaisesti julkistettava luovutusta koskeva päätöksensä. Tällainen luovutus voi tapahtua vain sellaisessa kaupankäynnissä, jonka säännöt sallivat yhtiön käydä kauppaa omilla osakkeillaan. Koska luovutus markkinapaikan kautta ei voi tapahtua noudattaen osakkeenomistajan merkintäetuoikeutta, on luovutusta koskeva päätös tehtävä 1 momentin mukaan vastaavalla tavalla kuin suunnattu osakeanti.

Vastaavasti kuin uusmerkinnän yhteydessä kielletään antamasta osakekirjaa ennen kuin se on kokonaan maksettu, kielletään *3 momentissa* yhtiötä luovuttamasta yhtiöllä olevaa osakekirjaa ennen osakkeen täyttä maksua.

Yhtiön velvollisuus laatia joko listalleotto- tai tarjousesite määräytyy arvopaperimarkkinalain 2 luvun 3 §:n mukaan.

8 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yhtiön velvollisuudesta luopua omista osakkeistaan. Julkisessa yhtiössä pääsääntönä on, että osakkeista on luovuttava siltä osin, kuin niiden määrä ylittää 6 §:ssä säädetyn rajan. Yksityisessä yhtiössä osakkeista on luovuttava kolmen vuoden kuluessa saannosta. Jos yhtiö on hankkinut osakkeita vastoin tämän lain säännöksiä, niistä on luovuttava viipymättä. Jos osakkeita ei luovuteta, osakepääomaa on vastaavasti alennettava mitätöimällä osakkeet.

Julkisen osakeyhtiön omien osakkeiden määrä voi ylittää laissa asetetun rajan esimerkiksi sen vuoksi, että liikkeen hankinnan yhteydessä yhtiölle tulee suuri määrä sen omia osakkeita. Rajan ylittäminen voi tapahtua myös niin, että osakkeet tulevat julkisen yhtiön tytäryhteisölle. Voimassa olevan 2 §:n mukaan yhtiön tulee luopua kahden vuoden kuluttua saannosta omista osakkeistaan, jotka sille ovat tulleet liikkeen hankinnan yhteydessä. Luovutusvelvollisuutta ei nykyisin sen sijaan liity omiin osakkeisiin, jotka se on saanut vastikkeetta.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että julkisen osakeyhtiön on kolmen vuoden kuluessa saannosta luovuttava osakkeista, jotka se on saanut vastikkeetta tai hankkinut 1 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, siltä osin, kuin sillä ja sen tytäryhteisöillä olevien yhtiön osakkeiden kokonaismäärä ylittää 6 §:ssä säädetyn viiden prosentin rajan. Silloin kun osakkeet ovat yhtiöllä itsellään, noudatetaan 6 §:n säännöksiä osakkeiden edelleen luovuttamisesta, koska tällaisen myynnin vaikutukset osakkeenomistajan asemaan eivät mitenkään poikkea muista omien osakkeiden myynneistä.

Yksityiselle osakeyhtiölle ei ehdoteta laissa asetettavaksi rajaa omien osakkeiden hankkimiselle. Tämän vuoksi kolmen vuoden määräaika ehdotetaan laskettavaksi omien osakkeiden saannosta. Tästä otettaisiin säännös *2 momenttiin.*

Voimassa olevasta 1 §:stä ehdotetaan poistettavaksi ehdoton pätemättömyyssäännös. Sen sijaan säännöstenvastainen hankinta voi tulla rangaistavaksi laittomana varojen jakona 16 luvun 8 §:n mukaisesti, ja varojen palauttamiseen taas sovelletaan 12 luvun 5 §:ää. Lainkohdan mukaan osakkeenomistaja, jolla on ollut syytä epäillä laitonta varojen jakoa, on velvollinen palauttamaan varat yhtiölle. Julkisella yhtiöllä omien osakkeiden hankintaa rajoittaa ehdotettu viiden prosentin raja, ja kaikilla osakeyhtiöillä hankinta on sidottu voitonjakokelpoisten varojen määrään. Huolellinenkaan osakkeenomistaja ei voi kaikissa tilanteissa eikä varsinkaan silloin, kun yhtiö ostaa osakkeita julkisessa kaupankäynnissä, varmistua siitä, että osakkeet hankitaan lainmukaisesti. Hän ei myöskään aina voi varmistua siitä, onko yhtiöllä vielä voitonjakokelpoisia varoja käytettäväksi omien osakkeiden hankintaan. Tällöin hänellä ei myöskään 12 luvun 5 §:n nojalla ole varojen palautusvelvollisuutta. Jotta tilanteessa, jossa osakkeet on hankittu vastoin tämän luvun säännöksiä, mutta osakkeenomistaja ei ole voinut sitä tietää, yhtiön omistus mahdollisimman nopeasti saataisiin lain vaatimalle tasolle, ehdotetaan *3 momen-*

tissa säädettäväksi, että tällaisista osakkeista on luovuttava viipymättä kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa saannosta.

Osakeyhtiö, joka ei ole luovuttanut hankkimiaan osakkeita tämän pykälän mukaisissa määräajoissa, on velvollinen *4 momentin* mukaan välittömästi alentamaan osakepääomaa niiden yhteenlasketulla nimellisarvolla mitätöimällä osakkeet. Julkisella yhtiöllä on velvollisuus osakkeiden mitätöintiin ja osakepääoman alentamiseen silloinkin, kun osakkeet ovat sen tytäryhtiöllä pykälän määräaikoja koskevien säännösten vastaisesti.

Ehdotetut säännökset osakkeiden luovutusajoista ja mitätöintivelvollisuudesta perustuvat pääomadirektiivin 20 artiklan 2 ja 3 kohtaan.

8 luku. **Yhtiön johto**

Yhtiön johtoa käsittelevään lukuun ehdotetaan muutoksia, jotka liittyvät yhtiöiden jakoon yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin. Voimassa olevan lain säännöksiä niin sanottujen suurten yhtiöiden hallinnosta ehdotetaan sovellettaviksi kaikissa julkisissa osakeyhtiöissä ja sellaisissa yksityisissä osakeyhtiöissä, joiden osakepääoma on vähintään 500 000 markkaa. Lisäksi säännöksiä, joiden soveltaminen yksityisessä osakeyhtiössä riippuu yhtiön osakepääoman suuruudesta, ehdotetaan muutettaviksi siten, että soveltaminen sidotaan aina yhtiön todelliseen osakepääomaan eikä yhtiöjärjestyksen mukaiseen enimmäispääomaan. Yksityiselle osakeyhtiölle rajaksi asetettu osakepääoma vastaa julkiselle osakeyhtiölle ehdotettua vähimmäisosakepääomaa.

Yhtiön johtoon valittavan henkilön on ehdotuksen mukaan annettava kirjallinen suostumus tehtävään. Säännöksen tarkoituksena on vähentää rekisterikäytännössä havaittuja väärinkäytöksiä, joissa yhtiön johtoon on ilmoitettu valinnastaan tietämättömiä henkilöitä. Lisäksi luvussa ehdotetaan laajennettavaksi yhtiön vastuuta oikeustoimista, jotka yhtiön edustaja on tehnyt yhtiön puolesta.

Yhtiön hallituksen jäsenten lukumäärää, hallituksen puheenjohtajaa ja toimitusjohtajaa sekä hallintoneuvostoa koskeviin säännöksiin liittyy siirtymäsäännös.

1 §. Pykälään ehdotetut muutokset koskevat hallituksen jäsenten vähimmäismäärää osakeyhtiöissä, joiden osakepääoma on vähintään 500 000 markkaa, sekä hallituksen jäseneltä ja varajäseneltä tehtävään vaadittavaa suostumusta. Lisäksi pykälän viittaussäännöstä ja sanamuotoa ehdotetaan muutettaviksi.

Voimassa olevan lain mukaan vain sellaisen yhtiön hallituksessa, jonka osakepääoma tai enimmäispääoma on pienempi kuin miljoona markkaa, voi olla vähemmän kuin kolme jäsentä. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että julkisten osakeyhtiöiden ja sellaisten yksityisten osakeyhtiöiden hallituksessa, joiden osakepääoma on vähintään 500 000 markkaa, on oltava vähintään kolme varsinaista jäsentä. Jäsenmäärältään pienempi hallitus voi olla vain sellaisessa yksityisessä osakeyhtiössä, jonka osakepääoma on pienempi kuin 500 000 markkaa.

Pykälän *2 momentissa* olevaa viittaussäännöstä hallintoneuvoston suorittamasta hallituksen valinnasta ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan 11 §:n rakenteeseen ehdotettua muutosta. Mainitun pykälän 5 momentti ehdotetaan siirrettäväksi lukuun lisättäväksi ehdotettuun 11 a §:ään.

Momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että hallituksen jäseneltä ja varajäseneltä on saatava kirjallinen suostumus, ennen kuin hänet valitaan tehtävään ja valinta ilmoitetaan rekisteröitäväksi. Suostumuksen pitää olla päivätty ja allekirjoitettu. Nimenomaisen suostumuksen antaminen auttaa selvittämään hallituksen jäsentä koskevaa ilmoitusta rekisteröitäessä ja tarvittaessa myöhemminkin, onko rekisteröitäväksi ilmoitettu henkilö todella halunnut tulla yhtiön hallituksen jäseneksi tai varajäseneksi. Lisäksi johdon nimikirjoitusnäytteet voidaan tarvittaessa tarkistaa myös kaupparekisteriin rekisteröidyistä asiakirjoista.

Pykälän *2 ja 3 momentissa* termi "vaali" korvataan asiaa paremmin kuvaavalla termillä "valinta".

2 §. Hallituksen jäsenen eroamista koskevaa menettelyä ehdotetaan täsmennettäväksi. Lisäksi eroavalle hallituksen jäsenelle ehdotetaan asetettavaksi velvollisuus lääninhallituksen luvalla kutsua yhtiökokous koolle valitsemaan uutta hallitusta, jos yhtiöllä ei enää ole muita hallituksen jäseniä. Myös pykälän sanamuotoa tarkistetaan.

Pykälän *1 momentissa* säädettyä hallituksen jäsenen ja varajäsenen erotessa noudatettavaa menettelyä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että se vastaa 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun suostumuksen antamista. Samoin kuin suostumus eroilmoitus on päivättävä ja allekirjoitettava.

Pykälän *2 momentissa* termi "vaali" korvataan asiaa paremmin kuvaavalla termillä "valinta".

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jolloin voimassa oleva 3 momentti siirtyy sellaisenaan 4 momentiksi. Uusi 3 momentti koskee tilannetta, jossa yhtiön hallitukseen ei jäsenen erotessa jää muita jäseniä. Esimerkiksi tietyissä yhtiön sisäisissä ristiriitatilanteissa hallitus voi kokonaisuudessaan erota. Eroaminen voi tapahtua kollektiivisesti tai siten, että hallituksen jäsenet eroavat yksitellen mutta samanaikaisesti. Ehdotuksen mukaan hallituksen jäsenten on tällaisissa tilanteissa huolehdittava siitä, että yhtiön toiminnan jatkamiselle on riittävät edellytykset. Jos yhtiöllä ei ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, tuomioistuin voi määrätä yhtiön selvitystilaan 13 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla.

Eroavan hallituksen tuleekin pyrkiä ennakoimaan tilanne ja kutsua yhtiökokous koolle valitsemaan uutta hallitusta ollessaan vielä päätösvaltainen. Jos päätösvaltainen hallitus ei kuitenkaan kutsu yhtiökokousta koolle, voivat sen 2 momentin mukaan tehdä jäljelle jäävät hallituksen jäsenet. Yksikin hallituksen jäsen on jo tässä vaiheessa velvollinen huolehtimaan uuden jäsenen valitsemisesta jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Yhtiökokouksen koollekutsuminen tapahtuu tällöin 9 luvun 8 §:n 2 momentin mukaisesti. Jos taas uuden jäsenen valinta kuuluu yhtiön ulkopuoliselle eikä tälle ole ilmoitettu jäsenen eroamisesta, on ilmoitusvelvollisuus yhdelläkin hallituksen jäsenellä.

Ehdotuksen mukaan myös eroavalla jäsenellä on velvollisuus kutsua yhtiökokous koolle, jos hänellä on erotessaan syytä olettaa, ettei hallituksessa enää ole muita jäseniä. Sen sijaan eroavalla jäsenellä ei ole velvollisuutta eikä oikeutta yhtiökokouksen koollekutsumiseen, jos hallitukseen jää vähintään yksi jäsen. Eroavan hallituksen jäsenen on haettava lääninhallitukselta lupaa yhtiökokouksen koollekutsumiseen 9 luvun 8 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Lääninhallituksen lupamenettelyllä pyritään varmistamaan kokouskutsun laillisuus. Koollekutsuminen lääninhallituksen luvalla vähentää myös mahdollisuutta useisiin päällekkäisiin kokouskutsuihin.

Jos hallituksen jäsen laiminlyö säännöksen mukaisen velvollisuutensa, hän saattaa joutua vastaamaan aiheuttamastaan vahingosta yleisten osakeyhtiöoikeudellisten vahingonkorvaussäännösten perusteella.

3 §. Toimitusjohtajan nimittämistä koskevaan pykälään ehdotetaan vastaavia muutoksia kuin hallituksen valintaa koskevaan 1 §:ään. Toimitusjohtaja on ehdotuksen mukaan pakollinen osakeyhtiössä, jonka osakepääoma on vähintään 500 000 markkaa. Myös toimitusjohtajan on annettava toimeen kirjallinen suostumus. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan myös tarkistettavaksi.

Voimassa olevan lain mukaan yhtiöllä, jonka osakepääoma tai enimmäispääoma on vähintään miljoona markkaa, on oltava toimitusjohtaja. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että julkisessa osakeyhtiössä ja sellaisessa yksityisessä osakeyhtiössä, jonka osakepääoma on vähintään 500 000 markkaa, on oltava toimitusjohtaja. Voimassa oleva säännös, jonka mukaan yhtiöllä voi olla toimitusjohtaja, jos hallitus niin päättää tai yhtiöjärjestyksessä niin määrätään, koskee näin ollen vain sellaisia yksityisiä osakeyhtiöitä, joiden osakepääoma on alle 500 000 markkaa.

Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi siten, että toimitusjohtajalta ja hänen sijaiseltaan on saatava ennen toimeen valitsemista päivätty ja allekirjoitettu suostumus. Perustelut suostumuksen tarpeellisuudelle ovat samat kuin 1 §:n 2 momentin perustelut hallituksen jäseneksi valittavan suostumukselle.

Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentista poistetaan maininta, jonka mukaan toimitusjohtajan varamies on varatoimitusjohtaja. Yhtiöoikeudellisesti merkittävää on vain se, kuka toimii toimitusjohtajan sijaisena ja keneen sovelletaan toimitusjohtajaa koskevia säännöksiä toimitusjohtajan ollessa estyneenä. Hallitus tai, milloin yhtiöjärjestyksessä on niin määrätty, hallintoneuvosto voi nimetä toimitusjohtajalle sijaisen, joka merkitään kaupparekisteriin. Yhtiöllä voi olla nykyisen käytännön mukaisesti useita varatoimitusjohtajia, joista joku voidaan valita rekisteriin merkittäväksi toimitusjohtajan sijaiseksi.

6 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, joka koskee yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan välisiä yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomia liiketoimia. Tällaiset liiketoimet on tehtävä siten, että niiden ajankohta ja sisältö on helposti tarkistettavissa. Kirjallisesti tehty sopimus tai sitoumus on liitettävä hallituksen

kokouksen pöytäkirjaan. Jos sopimusta tai sitoumusta ei ole tehty kirjallisesti, hallituksen kokouksen pöytäkirjaan on otettava sen olennainen asiasisältö. Näin säännöksessä tarkoitetut oikeustoimet tulevat muun muassa tilintarkastajan tietoon pöytäkirjojen tarkastamisen yhteydessä. Ehdotetulla säännöksellä ei aseteta uusia oikeustoimien muotomääräyksiä.

Säännöksessä tarkoitettu ainoa osakkeenomistaja voi olla yksityinen henkilö, yhteisö tai säätiö. Siten säännös koskee muun muassa emoyhtiön ja sen täysin omistaman tytäryhtiön välisiä liiketoimia.

Säännöksessä tarkoitettuna tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomana liiketoimena voidaan pitää ainakin sellaista liiketointa, joka on yhtiön toiminnan laajuuden ja laadun huomioon ottaen epätavallinen tai laajakantoinen. Myös epätavallisin ehdoin tehdyt oikeustoimet on säännöksen mukaan kirjattava tai liitettävä hallituksen pöytäkirjaan. Ehdotuksessa tarkoitettua liiketoimien tavanomaisuutta tarkastellaan omistajan ja yhtiön välillä tapauskohtaisesti. Tarkastelu voi olla erilaista pienissä yrittäjän omistamissa yhtiöissä kuin suuren emoyhtiön kokonaan omistamassa tytäryhtiössä.

Ehdotus perustuu yksityisten osakeyhtiöiden osalta yhdenmiehen rajavastuuyhtiöitä koskevan direktiivin 5 artiklaan.

7 §. Pykälään ehdotettu muutos johtuu 1 luvun 3 §:ään ehdotetusta uudesta konsernin määritelmästä, jonka mukaan tyräyhteisönä voi olla muukin yhteisö kuin osakeyhtiö. Koska tytäryhteisöllä ei välttämättä ole hallitusta, tiedonantovelvollisuus emoyhtiölle koskee vastaavaa päätösvaltaa käyttävää toimielintä tai henkilöä. Esimerkiksi avoimessa yhtiössä velvollisuus koskee yhtiömiehiä.

8 §. Pykälän *1 momentin* suuria osakeyhtiöitä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotuksen mukaan julkisessa osakeyhtiössä ja sellaisessa yksityisessä osakeyhtiössä, jonka osakepääoma on vähintään 500 000 markkaa, toimitusjohtaja saa olla hallituksen puheenjohtajana vain, jos yhtiöllä on hallintoneuvosto. Voimassa olevassa laissa säännös koskee yhtiötä, jonka osakepääoma tai enimmäispääoma on vähintään miljoona markkaa.

11 §. Hallintoneuvostoa koskevaan pykälään ehdotetaan vastaavia muutoksia kuin hallituksen valintaa koskevaan 1 §:ään. Ehdotuksen mukaan hallintoneuvoston perustaminen ei ole mahdollista osakeyhtiössä, jonka osakepääoma on alle 500 000 markkaa. Voimassa olevan lain mukaan hallintoneuvosto voidaan perustaa yhtiöön, jonka osakepääoma tai enimmäispääoma on yli miljoona markkaa. Myös hallintoneuvoston jäsenen ja varajäsenen on annettava kirjallinen suostumus toimeen. Hallintoneuvostoa koskevien säännösten luettavuuden parantamiseksi 4-6 momentti ehdotetaan siirrettäväksi asiasisällöltään sellaisenaan lukuun lisättäväksi ehdotettuun 11 a §:ään.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että julkisessa osakeyhtiössä voi aina olla hallintoneuvosto. Yksityisessä osakeyhtiössä ei voi olla hallintoneuvostoa, jos yhtiön osakepääoma on pienempi kuin 500 000 markkaa.

Pykälän *2 momentissa* oleva viittaus 2 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohtaan ehdotetaan korvattavaksi kirjoittamalla momenttiin säännös yhtiöjärjestyksessä määrättävästä hallintoneuvoston jäsenten ja varajäsenten lukumäärästä tai vähimmäis- ja enimmäismäärästä sekä toimikaudesta.

Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi siten, että hallintoneuvoston jäseneltä ja varajäseneltä on saatava ennen tehtävään valitsemista päivätty ja allekirjoitettu suostumus. Ehdotuksen perustelut ovat samat kuin 1 §:n 2 momentin perustelut hallituksen jäseneltä vaadittavalle suostumukselle.

11 a §. Lukuun lisättäväksi ehdotettuun pykälään siirretään hallintoneuvoston tehtäviä koskevat voimassa olevan lain 11 §:n 4-6 momentti asiasisällöltään muuttamattomina. Säännösten sanamuotoon ehdotetaan vähäisiä korjauksia.

15 §. Voimassa oleva säännös yhtiön edustajan toimivaltansa ylittäen tekemän oikeustoimen sitovuudesta ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotuksen mukaan oikeustoimi, jonka edustaja on tehnyt yhtiön puolesta, ei sido yhtiötä silloin, kun edustaja on toiminut vastoin osakeyhtiölaissa olevaa kelpoisuuden rajoitusta tai 12 §:n 3 momenttiin perustuvaa toiminimen kirjoittamisoikeuden rajoitusta. Jos edustaja on oikeustointa tehdessään ylittänyt toimivaltansa, yhtiö voi vapautua oikeustoimesta osoittamalla, että se, johon oikeustoimi kohdistui, tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää toimivallan ylittämisestä. Edustajan kelpoisuus oikeustoimen tekemiseen määräytyy osakeyhtiölain perusteella, kun taas edustajan toimivaltaa voivat rajoittaa esteellisyyttä koskevat säännökset, yhtiöjär-

jestyksen määräykset ja ylempien toimielinten ohjeet.

Yhtiön edustaja määritellään voimassa olevan 12 ja 13 §:n mukaisesti, eli edustajalla tarkoitetaan hallitusta, toimitusjohtajaa ja toiminimen kirjoittajaa. Osakeyhtiölaissa tarkoitettuna edustajana ei pidetä valtuutettua eikä prokuristia. Osakeyhtiön toimielinten tekemien oikeustoimien sitovuus määräytyy osakeyhtiölain mukaisesti, kun taas valtuutettujen ja prokuristien tekemien oikeustoimien sitovuus ratkaistaan yleisten valtuutussäännösten mukaan.

Pykälän *1 momentin 1 kohdassa* tarkoitetaan osakeyhtiölaissa säädetyllä kelpoisuuden rajoituksella lain säännöksiä eri toimielinten välisestä tehtävien jaosta sekä säännöksiä, joissa tietyt oikeustoimet on kokonaan kielletty. Kiellettyä on esimerkiksi muiden kuin yleishyödylliseen tai siihen rinnastettavaan tarkoitukseen tarkoitettujen kohtuullisten lahjojen antaminen (12 luvun 6 §) tai yhtiön varojen lainaaminen osakkeenomistajalle 12 luvun 7 §:n vastaisesti. Jokaisen oletetaan tuntevan lain pakottavat säännökset, minkä vuoksi yhtiön edustajan kelpoisuutensa ylittäen tekemä oikeustoimi katsotaan ehdotuksen mukaan pätemättömäksi riippumatta kolmannen henkilön todellisesta tietoisuudesta tai tietämättömyydestä. Yhtiöjärjestyksessä määriteltyä toimialaa ei kuitenkaan pidetä tässä tarkoitettuna kelpoisuuden rajoituksena.

Edustajan oikeutta kirjoittaa toiminimi voidaan rajoittaa 12 §:n 3 momentin mukaan siten, että kahdella tai useammalla henkilöllä on vain yhdessä oikeus kirjoittaa toiminimi. Lakiin perustuva ja kaupparekisteriin merkittävä kollektiivirajoitus on yksiselitteinen ja helposti kolmannen henkilön tarkastettavissa, minkä vuoksi sellaisten asianmukaisesti tehtyjen ja kuulutettujen toiminimen kirjoittamista koskevien kaupparekisterimerkintöjen oletetaan olevan kaikkien tiedossa. Momentin *2 kohdan* mukaisesti oikeustoimet, jotka yhtiön edustaja on tehnyt vastoin 12 §:n 3 momenttiin perustuvaa rajoitusta, eivät sido yhtiötä.

Kuten voimassa olevassa laissa edustajan toimivaltaan kuulumattoman oikeustoimen pätevyys riippuu momentin *3 kohdan* mukaisesti kolmannen henkilön tietoisuudesta. Jos kolmas henkilö tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää toimivallan ylityksestä ja yhtiö osoittaa tämän, oikeustoimi ei sido yhtiötä. Edustajan toimivaltaa rajoittavat ensinnäkin laissa olevat säännökset edustajan esteellisyydestä (10 §) ja kiellosta ryhtyä toimeen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella (14 §). Edelleen toimivaltaa rajoittavat yhtiöjärjestyksen määräykset sekä ylempien toimielinten päätökset ja ohjeet. Todistustaakka kolmannen henkilön tietoisuudesta tai siitä, että hänen olisi pitänyt tietää asiasta, on yhtiöllä.

Yhtiön toimialaan kuulumattomien oikeustoimien sitovuus määräytyy 3 kohdan mukaan ja riippuu kolmannen henkilön tietoisuudesta. Toimialan ylittävät oikeustoimet eivät sido yhtiötä, jos yhtiö osoittaa, että kolmas henkilö tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää toimialan ylityksestä. Ulkopuolisen selonottovelvollisuus ulottuu osakeyhtiölain pakottaviin säännöksiin ja toiminimen kirjoittamisoikeutta koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Vaikka yhtiön toimiala merkitään kaupparekisteriin, kolmannen henkilön voi olla vaikeaa arvioida, onko aiottu oikeustoimi toimialan mukainen. Kaupparekisteriin merkitty toimialamääräys ei välttämättä vastaa yhtiön todellista toimialaa.

Pykälän *2 momentin* mukaan 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen toimivaltaa koskevien rajoitusten rekisteröiminen ja kuuluttaminen ei sellaisenaan riitä osoittamaan sitä, että kolmas henkilö on oikeustointa päättäessään tiennyt rajoituksista. Yhtiön tulee aina voida osoittaa kolmannen henkilön todella tienneen tällaisesta rajoituksesta. Säännös poikkeaa tältä osin voimassa olevan kaupparekisterilain 26 §:ssä olevasta oletuksesta, jonka mukaan kaikkien kaupparekisteriin merkittyjen ja kuulutettujen asioiden katsotaan tulleen kolmannen henkilön tietoon, jollei toisin osoiteta.

Jos yhtiön edustaja ylittää toimivaltansa ja kolmas henkilö on vilpittömässä mielessä, tehty oikeustoimi sitoo yhtiötä. Yhtiöllä voi olla tällaisessa tilanteessa mahdollisuus vaatia vahingonkorvausta edustajalta, jos toimeen ryhtyminen on aiheuttanut yhtiölle vahinkoa.

Ehdotus perustuu julkistamisdirektiivin 9 artiklaan.

9 luku. **Yhtiökokous**

Lukuun ehdotetuilla muutoksilla pyritään lisäämään yksittäisen osakkeenomistajan tiedonsaantioikeutta ja mahdollisuuksia vaikut-

taa päätöksentekoon yhtiössä. Muualle lakiin ehdotetut muutokset vaativat lisäksi asiallisesti merkittäviäkin tarkistuksia luvun eräisiin säännöksiin.

Osakkeenomistajan oikeutta saada yhtiökokouksessa tietoja yhtiön taloudellisesta tilasta ja muista kokouksessa käsiteltävistä asioista ehdotetaan parannettavaksi siten, ettei hallitus enää voi kokonaan kieltäytyä yhtiölle olennaista haittaa aiheuttavan tiedon antamisesta. Ehdotuksen mukaan tällainen tieto on annettava tilintarkastajille, jotka lausuvat tiedon vaikutuksesta tilintarkastuskertomukseen tai muuhun tilintarkastajan yhtiökokoukselle antamaan lausuntoon.

Enintään kymmenen osakkeenomistajan harvainyhtiössä osakkeenomistajille ehdotetaan oikeutta saada yhtiöstä tietoja myös yhtiökokouksen ulkopuolella. Ehdotuksen mukaan osakkeenomistaja voi tutustua yhtiön kirjanpitoon ja muihin asiakirjoihin saadakseen tietoja yhtiön tilinpäätöksestä ja taloudellisesta asemasta sekä muista yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista, jollei tutustuminen tuota olennaista haittaa yhtiölle. Jos tutustumisen katsotaan tuottavan haittaa, tieto on kuten edellä annettava tilintarkastajille. Säännökset palvelevat osittain samaa tiedontarvetta kuin erityistä tarkastusta koskeva 10 luvun 14 §. Ehdotetuissa säännöksissä ei kuitenkaan edellytetä lääninhallituksen myötävaikutusta eikä määrävähemmistöä.

Osakkeenomistajan tiedonsaantia parantaa myös ehdotus, jonka mukaan yhtiökokouskutsu on lähetettävä kaikille tunnetuille osakkeenomistajille myös silloin, kun päätetään sulautumisesta tai jakautumisesta taikka yhtiön muuttamisesta julkisesta osakeyhtiöstä yksityiseksi osakeyhtiöksi.

Osakkeenomistajan mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon parannetaan säätämällä erityisestä vapaaehtoisesta valtuutusmenettelystä. Ehdotettu sääntely alentaa osakkeenomistajalle päätöksenteosta aiheutuvia kustannuksia. Säännöksissä pyritään varmistamaan osakkeenomistajan mahdollisuus esittää omia päätösehdotuksia sekä takaamaan osakkeenomistajan päätösehdotuksille tasavertainen asema hallituksen tekemien ehdotusten kanssa.

Ehdotuksen mukaan osakkeenomistaja voi hallituksen laatimalla, osakkeenomistajalle toimitetulla valtakirjalla valtuuttaa yhtiön hallituksen tai osakkeenomistajan osoittaman muun asiamiehen edustamaan osakkeenomistajaa yhtiökokouksessa. Valtakirjojen keräämisen aiheuttamista kustannuksista vastaa yhtiö. Ehdotus johtaa siihen, että yhtiökokoukseen tulevista valtakirjoista merkittävä osa on yhtiön johdon laatimia yhdenmukaisia valtakirjoja, mikä yksinkertaistaa yhtiökokousmenettelyä erityisesti suurissa yhtiöissä. Yhdenmukaiset valtakirjat ja säännelty menettely vähentävät myös asiamiehen kelpoisuuteen liittyviä epäselvyyksiä. Tässä tarkoitetulla valtuutusmenettelyllä ei kavenneta 2 §:ssä tarkoitetun yleisen valtuutussäännöstön käyttöalaa eikä aseteta uusia vaatimuksia valtuutuksen käyttämiselle. Yleistä valtuutussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös osakkeenomistajan asiamies saa käyttää yhtiökokousavustajaa.

Yksittäisen osakkeenomistajan aseman parantamiseen tähtää myös ehdotus, jonka mukaan yhtiön lunastusoikeutta ja -velvollisuutta koskevan määräyksen ottaminen yhtiöjärjestykseen edellyttää kaikkien osakkeenomistajien suostumusta. Lukuun ehdotetaan myös säännöstä, jolla estetään eri osakkeiden välistä suurinta äänivaltaeroa koskevan säännöksen kiertäminen yhtiöjärjestykseen otettavalla äänestysmääräyksellä.

Lisäksi yhtiöjärjestyksen muuttamiseen liittyvää päätöksentekosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi. Yhtiökokouksessa vaadittavaa kannatusta koskevaa vaatimusta ehdotetaan lievennettäväksi silloin, kun koko osakelajin oikeuksia halutaan muuttaa. Ehdotus perustuu yhtäältä kansainväliseen vertailuun ja toisaalta muualla laissa ehdotettujen päätöksentekomenettelyjen yhdenmukaistamiseen.

Myös muualle lakiin ehdotetut muutokset vaikuttavat tämän luvun säännöksiin. Ehdotettuun konsernin määritelmään liittyy ehdotus, jonka mukaan yhtiön määräysvallassa olevan säätiön osakkeilla ei saa osallistua yhtiökokoukseen. Konsernin määritelmän laajentaminen johtaa myös osakkaan kyselyoikeuden laajentamiseen. Ehdotettujen osakepääoman maksamista koskevien 2 ja 4 luvun muutosten vuoksi poistetaan 14 §:n viittaussäännös rekisteriviranomaisen oikeudesta muuttaa yhtiöjärjestystä. Näihin lukuihin ehdotetuista muutoksista seuraa myös, ettei osakkeenomistaja voi osallistua yhtiökokoukseen, ennen kuin merkityt osakkeet on kokonaan maksettu.

Säännöksiin, jotka koskevat yhtiöjärjestykseen otettavia äänestysmääräyksiä, rekisteriviranomaisen oikeutta muuttaa yhtiöjärjestystä ja yhtiön määräysvallassa olevan säätiön omistamiin osakkeisiin liittyvän äänival-

lan käyttämistä, ehdotetaan liitettäväksi siirtymäsäännös. Siirtymäsäännöksiin ehdotetaan myös siirtymäkautena sovellettavaa säännöstä, jolla yhtiökokouksen määräenemmistösäännöksiä lievennetään silloin, kun yhtiöjärjestystä muutetaan osakelajien yhdistämiseksi.

1 §. Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan 1 luvussa olevaan konsernin määritelmään ehdotetun muutoksen takia muutettavaksi siten, ettei yhtiökokoukseen saa osallistua yhtiön tytäryhteisölle kuuluvalla osakkeella. Yhdenmukaisesti 1 luvun 3 §:n 3 momentin kanssa ehdotetaan säädettäväksi, ettei yhtiön tai sen tytäryhteisön määräysvallassa 1 luvun 3 §:ssä säädetyllä tavalla olevan säätiön omistamalla osakkeella saa osallistua yhtiökokoukseen. Voimassa olevan lain mukaan kielto koskee vain yhtiön tai sen tytäryhtiön perustamalle eläkesäätiölle kuuluvaa osaketta. Määräysvallan syntyä on käsitelty tarkemmin 1 luvun 3 §:n perusteluissa.

2 §. Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi säännös, jossa annetaan osakkeenomistajan asiamiehelle oikeus käyttää avustajaa yhtiökokouksessa. Voimassa olevan lain mukaan vain osakkeenomistajalla on oikeus käyttää avustajaa. Asiamies saa itse valita avustajansa, jollei osakkeenomistaja ole valtuutuksessa antanut ohjeita avustajan käyttämisestä.

2 a §. Lukuun lisättäväksi ehdotettuun 2 a, 2 b ja 2 c §:ään ehdotetaan otettaviksi säännökset vapaaehtoisesta menettelystä, jossa yhtiö voi kerätä osakkeenomistajilta äänestysvaltakirjoja yhtiökokousta varten. Asiat, joissa menettelyä käytettäisiin, määrättäisiin yhtiöjärjestyksessä.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan voimassa olevasta oikeudesta poiketen säädettäväksi, että yhtiöjärjestykseen voidaan ottaa määräys, jonka nojalla osakkeenomistaja voi valtuuttaa yhtiön hallituksen toimimaan asiamiehenään. Hallituksen valtuuttaminen on mahdollista vain 2 a, 2 b ja 2 c §:n säännöksiä noudattaen. Yhtiöjärjestyksessä on määrättävä ne asiat, joissa hallitus voidaan valtuuttaa osakkeenomistajan asiamieheksi. Tässä tarkoitetun menettelyn käyttöön ottaminen edellyttää siten yhtiöjärjestyksen muuttamista.

Ehdotuksen mukaan tässä tarkoitetussa menettelyssä on voitava valtuuttaa hallituksen sijasta myös muu osakkeenomistajan osoittama henkilö. Säännös tekee mahdolliseksi osakkeenomistajan valitseman henkilön valtuuttamisen yhdenmukaista menettelyä käyttäen ja siten, että menettelystä aiheutuvista kustannuksista vastaa yhtiö. Tällaiselta muulta henkilöltä on luonnollisesti saatava suostumus valtuutettuna toimimiselle.

Yhtiöjärjestysmääräys voi koskea esimerkiksi vain tiettyä yhtiökokouksessa käsiteltävää asiaa, esimerkiksi tilinpäätöksen vahvistamista, hallituksen jäsenten valintaa tai uusmerkintävaltuutuksen antamista hallitukselle. Toisaalta määräys voi koskea lähes kaikkia yhtiökokouksessa käsiteltäviä asioita. Määräystä laadittaessa on otettava huomioon 3 §:n säännös, jonka mukaan asiamies ei voi äänestää muun muassa vastuuvapauden myöntämisestä itselleen. Hallitus ei siten voi toimia asiamiehenä tällaisessa asiassa. Hallitus voi kuitenkin asiamiehenä osallistua hallituksen jäsenen valintaan, vaikka ehdokkaana olisikin hallitukseen kuuluva henkilö. Yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä erikseen menettelystä 6 §:n 1 momentissa tarkoitetussa ylimääräisessä yhtiökokouksessa. Mahdollista on myös määrätä, että yhtiön hallitus päättää, milloin valtuutusmenettelyä käytetään.

Valtuutukseen sovelletaan yleisiä valtuutusta koskevia säännöksiä, jotka ilmenevät varallisuusoikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/29) 2 luvusta sekä kauppakaaren 18 luvusta. Valtakirjaan merkittyjen asiamiehen kelpoisuutta rajoittavien ohjeiden katsotaan tulevan yhtiökokouksen tietoon, eikä ohjeen vastaisesti annettua ääntä saada ottaa yhtiökokouksessa huomioon. Hallituksella on asiamiessuhteessa kuitenkin velvollisuus toimia valtuuttajan etujen mukaisesti. Olosuhteiden muuttuminen saattaa aiheuttaa tilanteen, jossa asiamies ei voi toimia ohjeiden mukaan. Tällainen tilanne saattaa syntyä esimerkiksi silloin, kun tiettyä tahoa edustava ehdokas hallituksen jäseneksi joudutaan vaihtamaan. Tällöin asiamies voinee useimmiten äänestää saman tahon osoittamaa uutta ehdokasta. Jos viimeisessä äänestyksessä ovat vastakkain hyvin lähellä valtakirjassa osoitettua kantaa oleva vaihtoehto ja tästä hyvin kaukana oleva vaihtoehto, voinee asiamies äänestää lähellä osakkeenomistajan ohjetta olevan vaihtoehdon puolesta. Asiamiehen on aina välittömästi ilmoitettava osakkeenomistajalle valtakirjan ohjeista poikkeavasta menettelystä.

Hallituksen toimintaan osakkeenomistajan asiamiehenä sovelletaan tavalliseen tapaan osakeyhtiölakia, kuten hallituksen päätöksen-

tekoa ja hallituksen jäsenen vahingonkorvausvastuuta koskevia säännöksiä. Koska hallitus tekee päätöksen asiamiehenä toimimisesta jo valtakirjamenettelyyn ryhdyttäessä, hallitusta voi yhtiökokouksessa edustaa toiminimenkirjoitukseen oikeutettu hallituksen jäsen tai jäsenet. Hallituksen on kuitenkin oltava päätösvaltaisena paikalla yhtiökokouksessa, jotta se voi tarvittaessa muodostaa uuden kannan silloin, kun valtakirjan osoittaman ohjeen mukaan äänestäminen ei tule kysymykseen. Hallituksella on asiamiehen ominaisuudessa oikeus olla läsnä kokouksessa.

Hallitus ei voi ilman nimenomaista päätöstä tai määräystä vaatia toiminnastaan erillistä palkkiota, koska kysymys on sen lakiin ja yhtiöjärjestykseen perustuvasta toiminnasta.

Ehdotetun *2 momentin* mukaan valtuuttaminen tapahtuu erityisen valtakirjalomakkeen avulla. Lomakkeen laatimisesta vastaa yhtiön hallitus. Lomakkeeseen on yhdenmukaisella tavalla otettava hallituksen ja osakkeenomistajien päätösehdotukset perusteluineen. Hallitus ei saa antaa omille päätösehdotuksilleen tai niiden perusteluille erityisiä etuja käyttämällä esimerkiksi tilan jakamiseen tai tekstin asetteluun liittyviä keinoja. Osakkeenomistajien tekemistä ehdotuksista säädetään 2 b §:ssä ja määrätään tarvittaessa yhtiöjärjestyksessä.

Valtakirjalomake on laadittava siten, että osakkeenomistaja voi asiamiehensä välityksellä äänestää puolesta, vastaan tai tyhjää. Kaikki vaihtoehdot eivät kuitenkaan aina ole mahdollisia: esimerkiksi hallituksen vaalissa ei yleisesti käytössä olevia äänestysmenettelyjä noudatettaessa ole mahdollista äänestää ehdokasta vastaan.

Valtakirjalomakkeesta on erikseen käytävä ilmi, kuinka asiamies käyttää valtuutusta, jos osakkeenomistaja jonkin asian osalta jättää tahtonsa ilmoittamatta. Valtakirjalomakkeeseen voidaan esimerkiksi ottaa määräys, jonka mukaan asiamies äänestää hallituksen esityksen puolesta, jollei osakkeenomistaja ilmoita kantaansa asiaan. Osakkeenomistajan toimittaman valtakirjan on kuitenkin oltava asianmukaisesti päivätty ja allekirjoitettu, jotta se voidaan ylipäätään ottaa huomioon. Lisäksi valtakirja on toimitettava yhtiöön määräaikaan mennessä, jos valtakirjalla valtuutetaan yhtiön hallitus.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan otettaviksi säännökset niistä asioista, joista yhtiön ainakin on määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Päätösehdotusten perustelujen laajuudesta on aina määrättävä. Liian pitkillä perusteluilla voidaan tehdä koko menettelyn käyttäminen hyödyttömäksi. Itse päätösehdotusten pituutta ei sitävastoin ehdoteta säänneltäväksi yhtiöjärjestysmääräyksin. Päätösehdotuksiin lain mukaan sisältyvät perustelut, muun muassa uusmerkinnässä merkintähinnan määrittelyn perusteet, eivät sisälly ehdotetussa momentissa tarkoitettuihin päätösehdotusten perusteluihin. Määräys päätösehdotuksen perustelujen laajuudesta sitoo samalla tavalla yhtiötä kuin osakkeenomistajaakin, ja päätösehdotukset perusteluineen on 2 momentin nojalla myös esitettävä yhdenmukaisesti.

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että yhtiökokouksen puheenjohtajalla on yhtiökokouksessa verrattain pitkälle menevät valtuudet ehdottaa erilaisten äänestysmenettelyjen käyttämistä. Siksi yhtiöjärjestyksessä on määrättävä, mitä äänestysmenettelyä tässä tarkoitetussa valtuutusmenettelyssä käytetään. Myös valtakirjan yhtiölle toimittamisen ajankohdasta olisi määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Ajankohtaa ei saa määrätä siten, että se on 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoittautumispäivän jälkeen. Ajankohta ja toimittamistapa on ehdotetun 2 b §:n nojalla mainittava yhtiökokouskutsussa.

Yhtiöjärjestyksessä olisi lisäksi mainittava valtuutuksiin liittyvien tahdonilmauksien julkistamisesta. Olennaisia tietoja ovat ainakin asiamiesten henkilöllisyys, kunkin asiamiehen käytettävissä olevat äänimäärät sekä osakkeenomistajien antamat äänestysohjeet. Tiedolla saattaa olla merkitystä sen kannalta, osallistuuko osakkeenomistaja kokoukseen. Lisäksi tiedolla on merkitystä muun asiamiehen kuin hallituksen kannalta, sillä valtakirjat toimitetaan yhtiöön eikä asiamiehille.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan edellä mainittujen pakollisten seikkojen lisäksi määrätä muun muassa valtakirjalomakkeen tarkemmasta muodosta, samaa asiaa tarkoittavien päätösehdotusten yhdistämisestä sekä mahdollisen puolueettoman tarkkailuelimen perustamisesta.

Ehdotetun 2 a §:n sekä 2 b ja 2 c §:n säännöksistä käy ilmi, että valtuutus liittyy nimenomaan seuraavassa yhtiökokouksessa käsiteltäviin asioihin. Siten valtuutus ei koske muuta kuin seuraavaa yhtiökokousta ja tämän mahdollista jatkokokousta.

2 b §. Lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 b §. Pykälän *1 momentin* mukaan

2 a—2 c §:ssä tarkoitetusta menettelystä on ilmoitettava osakkeenomistajille yhtiökokouskutsussa. Valtakirjamenettelyyn liittyvien määräaikojen johdosta kutsu voidaan 9 §:stä poiketen toimittaa aikaisintaan kaksi kuukautta ja viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta tai 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoittautumispäivää. Luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitetussa ylimääräisessä yhtiökokouksessa valtuutusmenettelyä ei voida siihen liittyvän lyhyen määräajan vuoksi yleensä käyttää.

Kutsussa on mainittava muualla osakeyhtiölaissa säädettyjen seikkojen lisäksi hallituksen päätösehdotukset, asiat, joissa valtuutusmenettelyä noudatetaan, miten osakkeenomistajat voivat tehdä päätösehdotuksia, miten osakkeenomistajat voivat saada valtakirjalomakkeen sekä miten ja milloin valtakirjat tulee palauttaa. Kutsun sisältöä koskevien säännösten tarkoituksena on taata se, että osakkeenomistajalla on käytettävissään riittävästi tietoa päättääkseen toimenpiteistään. Lisäksi säännöksillä pyritään varmistamaan se, että osakkeenomistajalla on mahdollisuus tehdä vastaehdotuksia hallituksen päätösehdotuksiin.

Momentin *1 ja 2 kohdan* mukaan yhtiökokouskutsusta on käytävä ilmi yhtiökokouksessa käsiteltäviä asioita koskevat hallituksen päätösehdotukset sekä ne asiat, joissa valtuutusmenettelyä noudatetaan. Kaikkien päätösehdotusten ottaminen kutsuun antaa osakkeenomistajille mahdollisuuden arvioida 2 kohdassa tarkoitettuja asioita suhteessa yhtiökokouksessa käsiteltävään asiakokonaisuuteen.

Momentin *3 kohdan* mukaan yhtiökokouskutsusta on käytävä ilmi, miten osakkeenomistajat voivat tehdä päätösehdotuksia 2 kohdassa tarkoitetuissa asioissa. Säännös koskee sekä ehdotusten ja perustelujen muotoa että niiden yhtiölle toimittamisen tapaa. Saman kohdan mukaan kutsusta on myös käytävä ilmi, mihin mennessä päätösehdotukset perusteluineen on toimitettava yhtiölle. Tämä aika ei 3 momentin mukaan saa olla kymmentä päivää lyhyempi.

Momentin *4 kohdan* mukaan kutsussa on mainittava, miten ja milloin osakkeenomistaja voi saada valtakirjalomakkeen. Lomake on 2 c §:n nojalla pidettävä osakkeenomistajan saatavana ja toimitettava sitä pyytävälle osakkeenomistajalle viimeistään kymmenen päivää ennen lomakkeeseen merkittävää viimeistä palauttamispäivää. Kutsusta on siten käytävä ilmi, mistä osakkeenomistaja voi lomakkeen noutaa tai tilata. Lomakkeita voidaan esimerkiksi pitää saatavana pankkien konttoreissa.

Momentin *5 kohdassa* ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiökokouskutsusta on käytävä ilmi, miten ja milloin osakkeenomistajan on palautettava valtakirja yhtiöön. Ehdotetussa 2 a §:ssä säädetään, että palautuspäivä ei saa olla 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoittautumispäivän jälkeen.

Yhtiön on ehdotetun *2 momentin* mukaan pidettävä valtakirjamenettelyllä päätettäviin asioihin liittyvät asiakirjat osakkeenomistajien nähtävänä yhtiön pääkonttorissa. Tällaisia asiakirjoja ovat esimerkiksi uusmerkintää koskeva päätösehdotus sekä siihen liittyvät 4 luvun 4 a §:ssä tarkoitetut asiakirjat. Lisäksi yhtiön on aina pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä yhtiön tilinpäätösasiakirjat sekä tilikaudella annetut osavuosikatsaukset. Tieto yhtiön taloudellisesta asemasta on merkityksellinen käytännöllisesti katsoen kaikissa yhtiökokouksen päätettäviin kuuluvissa asioissa. Jäljennökset asiakirjoista on lähetettävä niitä pyytävälle osakkeenomistajalle.

Ehdotetun *3 momentin* mukaan osakkeenomistajalla on oltava vähintään kymmenen päivää aikaa tehdä ehdotuksia yhtiökokouksen päätöksiksi. Määräaika on verraten lyhyt, mutta toisaalta osakkeenomistajat yleensä tietävät etukäteen, mitä asioita tulevassa yhtiökokouksessa käsitellään. Määräajasta johtuu, ettei valtakirjalomaketta voida toimittaa osakkeenomistajille, ennen kuin kokouskutsun toimittamisesta on kulunut kymmenen päivää lisättynä valtakirjalomakkeen laatimisen vaatimalla ajalla.

2 c §. Lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 c §, jonka mukaan valtakirjalomake on viipymättä ja viimeistään kymmenen päivää ennen lomakkeeseen merkittävää palauttamispäivää pidettävä osakkeenomistajan saatavilla. Lomake on lisäksi mainitusta päivästä lähtien toimitettava osakkeenomistajalle, jos tämä sitä pyytää. Yhtiöjärjestyksessä voidaan luonnollisesti määrätä kymmentä päivää pidemmästäkin määräajasta. Ehdotetun 2 b §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan yhtiökokouskutsussa on ilmoitettava, miten ja milloin osakkeenomistaja voi saada valtakirjalomakkeen.

Palauttamispäivä ei 2 a §:n 3 momentin nojalla saa olla 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoittautumispäivän jälkeen. Osakkeenomistaja voi siten ilmoittautua yhtiökokouk-

seen palauttamalla valtakirjan. Jos valtakirjalla valtuutetaan yhtiön hallitus, on valtakirjan tultava yhtiölle palauttamispäivään mennessä ollakseen pätevä. Jos valtakirjalomakkeella valtuutetaan 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettu muu asiamies, ei valtuutuksen pätevyyden edellytyksenä ole 2 a §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan noudattaminen. Tällöin kokoukseen ilmoittautumista ja valtuutusta tarkastellaan yleisten säännösten perusteella.

Valtuutus on peruutettavissa yleisten valtuutusta koskevien säännösten mukaisesti. Valtuutus voidaan aina peruuttaa myös yhtiöjärjestykseen kirjatun viimeisen valtakirjan toimittamispäivän jälkeen. Osakkeenomistaja voi peruuttaa valtuutuksen myös tulemalla yhtiökokoukseen ja ilmoittamalla peruutuksesta kokoukselle ennen äänestystä.

3 §. Pykälän 1 momentin säännös osakkeiden suurimmasta mahdollisesta äänivaltaerosta ehdotetaan siirrettäväksi 3 luvun 1 a §:ään, ja 2 momentin säännökset ehdotetaan samalla siirrettäviksi *1 momenttiin* ja nykyinen 3 momentti 2 momentiksi. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka estää suurinta äänivaltaeroa koskevan säännöksen kiertämisen. Voimassa olevan oikeuden mukaan sallittuja ovat yhtiöjärjestysmääräykset, joiden seurauksena osakkeenomistajan äänimäärä ei kasva samassa suhteessa kuin osakkeiden lukumäärä. Tällaisella äänestysmääräyksellä on voitu kohdella osakelajeja eri tavoilla, ja siten kiertää suurinta mahdollista äänivaltaeroa koskevaa säännöstä.

Ehdotetun säännöksen mukaan yhtiöjärjestykseen ei saa ottaa määräystä, jonka nojalla osakkeenomistajan osakkeiden äänimäärä on suurempi kuin kaksikymmentä kertaa toisen osakkeenomistajan osakkeiden äänimäärä, jos osakkeenomistajat omistavat saman määrän osakkeita. Määräys, jonka mukaan kaikkien osakkeenomistajien äänimäärää rajoitetaan samassa suhteessa, on siten sallittu. Sallittu olisi myös ehto, jonka mukaan osakkaalla on vain yksi ääni riippumatta osakeomistuksen määrästä. Määräys, jonka mukaan tuhat osaketta tuo yhden äänen, ei olisi kielletty, vaikka tällöin yksi osake tuottaa yhden äänen ja tuhat osaketta vain tuhannesosaäänen osaketta kohden. Sallittua olisi myös kahden osakelajin (esimerkiksi A ja B) käyttö siten, että A-lajin osakkeilla on yksi ääni ja B-lajin osakkeilla 20 ääntä ja että kumpaankin lajiin liittyy samanlainen äänestysrajoitus. Rajoituksessa voisi esimerkiksi tuhat A-lajin osaketta tuottaa yhden äänen ja tuhat B-lajin osaketta 20 ääntä. Mahdollinen olisi myös, säännöksessä sallituissa rajoissa, vain yhtä osakelajia koskeva aritmeettisessa sarjassa (perättäisten lukujen erotus on vakio) etenevä äänestysrajoitus. Tällainen olisi kysymyksessä, jos sekä A- että B-lajin osakkeet tuottavat yhden äänen, mutta B-lajia koskee samalla äänestysrajoitus, jonka mukaan yksi ääni seuraa vasta jokaisesta 20 osakkeesta.

Ehdotettu säännös estää käytännössä erilaisen geometrisessa sarjassa (perättäisten lukujen suhde pysyy vakiona) etenevän äänestysrajoituksen käyttämisen eri osakelajeissa. Toinen äänestysrajoitus ei myöskään voisi edetä geometrisesti ja toinen aritmeettisesti. Esimerkiksi X-lajin osakkeita ei voisi koskea rajoitus, jonka mukaan 1—10 osaketta tuottaa yhden äänen, 11—100 osaketta kaksi ääntä ja 101—1000 osaketta kolme ääntä, jos samalla Y-lajin osakkeita koskee aritmeettisesti etenevä rajoitus, jonka mukaan jokaista kymmentä osaketta kohti osakkeenomistaja saisi yhden äänen. Esimerkkitapauksessa tuhannella X-lajin osakkeella saisi kolme ääntä ja tuhannella Y-lajin osakkeella sata ääntä. Äänten ero olisi kielletyllä tavalla yli 20-kertainen.

Äänestysrajoitukset saattavat olla sellaisia, että yli 20-kertainen äänivaltaero syntyy vasta, jos yhtiö on laskenut liikkeeseen riittävän määrän osakkeita. Rekisteriviranomaisten on puututtava tilanteeseen viimeistään silloin, kun pääoman korotus voi johtaa kielletyn äänivaltaeron syntymiseen.

9 §. Pykälään ehdotetaan kokouskutsun aikaa ja kutsun lähettämistä koskevia muutoksia.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että kokouskutsu voitaisiin toimittaa aikaisintaan kahta kuukautta ennen yhtiökokousta tai viimeistä ilmoittautumispäivää. Muutos helpottaa erityisesti suurten useassa valtiossa noteerattujen yhtiöiden yhtiökokousten järjestämistä. Momenttia ehdotetaan samalla muutettavaksi siten, että kokouskutsu muuhun kuin yhtiöjärjestyksessä määrättyyn jatkokokoukseen voidaan yhtiöjärjestyksen kokouskutsun viimeistä toimittamisaikaa koskevasta määräyksestä huolimatta toimittaa vielä neljä viikkoa ennen kokousta. Siten olisi kaikissa tilanteissa mahdollista käyttää 5 §:n 3 momentissa säädetty tilinpäätöstä käsittelevän jatkokokouk-

sen määräaika kokonaan hyväksi.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa, on lähetettävä kirjallinen yhtiökokouskutsu myös silloin, kun yhtiö sulautuu tai jakautuu, sekä silloin, kun julkinen osakeyhtiö muutetaan yksityiseksi osakeyhtiöksi. Lain 1 lukuun ehdotettujen säännösten mukaan vain julkisen osakeyhtiön arvopaperit voivat olla arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena. Osakkeiden jääminen julkisen kaupankäynnin ulkopuolelle vähentää osakkaan mahdollisuuksia muuntaa osakkeet rahaksi sekä todennäköisesti alentaa näiden arvoa. Julkiselle osakeyhtiölle on lisäksi asetettu velvollisuuksia, jotka turvaavat osakkeenomistajan asemaa lisäämällä tämän yhtiöstä saamaa tietoa ja tiedon luotettavuutta. Päätös julkisen osakeyhtiön muuttamisesta yksityiseksi saattaa siten olla osakkeenomistajan kannalta verrattavissa voimassa olevassa 2 momentissa mainittuihin yhtiöjärjestyksen muuttamiseen 9 luvun 15 §:ssä tarkoitetulla tavalla, yhtiön asettamiseen selvitystilaan ja selvitystilan lopettamiseen.

Myös yhtiön sulautumisesta ja jakautumisesta päättäminen vastaa merkitykseltään muutettavaksi ehdotettuun momenttiin jo sisältyviä päätöksiä. Yhtiön sulautumisesta päättämisellä tarkoitetaan sekä sulautuvan yhtiön sulautumispäätöstä että sitä päätöstä, joka 14 luvun 8 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa tehdään vastaanottavassa yhtiössä.

12 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kahdesta uudesta menettelytavasta, jolla osakkeenomistaja voi saada tietoa yhtiökokouksessa käsiteltävästä asiasta. Pykälän 1 momentissa olevan säännöksen nojalla hallitus ja toimitusjohtaja ovat velvollisia antamaan osakkeenomistajalle tarkempia tietoja yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista, mikäli se voi tapahtua tuottamatta yhtiölle olennaista haittaa. Pykälään lisättäväksi ehdotetun 3 momentin säännöksellä tehostetaan tätä osakkeenomistajan kyselyoikeutta. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka nojalla niin sanotun harvainyhtiön osakkeenomistajalla on laajuudeltaan 1 momentissa tarkoitettua tiedonsaantioikeutta vastaava oikeus tutustua yhtiön kirjanpitoon ja muihin asiakirjoihin. Oikeuden käyttämistä ei olisi kuitenkaan ajallisesti rajoitettu. Pykälään ehdotetaan tehtäviksi myös konsernin määritelmän laajentamisen edellyttämät muutokset.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan konsernin määritelmään ehdotetun laajennuksen takia muutettavaksi siten, että siinä viitataan konserniin kuuluvaan yhteisöön. Kyselyoikeus ei siten välittömänä koske konserniin kuuluvan yhteisön eläkesäätiötä tai muuta yhtiön määräysvallassa olevaa säätiötä. Tällaisen säätiön tila, esimerkiksi eläkesäätiön vastuuvajauksen suuruus, saattaa kuitenkin olla tieto, joka vaikuttaa yhtiön taloudelliseen asemaan, ja on siksi annettava yhtiökokouksessa.

Ehdotetun uuden *3 momentin* tavoitteena on parantaa osakkeenomistajan oikeutta saada yhtiötä koskevia tietoja. Osakkeenomistajan tiedonsaantioikeus tehostuu, koska hallituksen on annettava tilintarkastajille tieto sellaisestakin asiasta, joka voi aiheuttaa yhtiölle olennaista haittaa. Tilintarkastajan tehtävänä on arvioida, vaikuttaako tieto tilintarkastuskertomuksen tai muun tilintarkastajan yhtiökokoukselle antaman lausunnon oikeellisuuteen. Säännös vähentää hallituksen mahdollisuuksia vedota haitan aiheutumiseen silloin, kun todellinen syy vastaamisesta kieltäytymiseen on jokin muu.

Ehdotetun 3 momentin säännöksen mukaan hallituksen on viimeistään kahden viikon kuluttua siitä yhtiökokouksesta, jossa kysymys esitettiin, annettava yhtiön tilintarkastajille vastaus sellaiseen 1 momentissa tarkoitettuun osakkeenomistajan kysymykseen, johon hallitus ei ole katsonut voivansa vastata yhtiökokouksessa ilman, että vastaaminen tuottaisi yhtiölle olennaista haittaa. Jos osakkeenomistaja peruuttaa kysymyksensä, ei hallituksella ole velvollisuutta antaa vastausta myöskään tilintarkastajille. Tilintarkastajien on kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta annettava kirjallinen lausunto osakkeenomistajan pyytämän ja hallituksen tilintarkastajille antaman tiedon vaikutuksesta tilintarkastuskertomukseen tai muuhun tilintarkastajan yhtiökokoukselle antamaan lausuntoon. Tällaisia muita lausuntoja tilintarkastaja antaa yhtiökokoukselle muun muassa 4 luvun 4 a §:n ja 6 luvun 3 §:n 2 momentin tarkoittamissa tilanteissa. Säännöksessä tarkoitetaan sille yhtiökokoukselle toimitettuja lausuntoja, jossa kysymys on esitetty.

Lausunnossa on ehdotuksen mukaan käsiteltävä sitä, onko hallituksen tilintarkastajille antamalla tiedolla vaikutusta tilintarkastuskertomuksen tai annettujen lausuntojen oi-

keellisuuteen. Tilintarkastuslain 19 §:n mukaan tilintarkastuskertomuksessa on annettava yhtiön johdolle muistutus, mikäli siihen on lain tai yhtiöjärjestyksen rikkomisen tai mahdollisen vahingonkorvausvelvollisuuden syntymisen takia syytä. Tilintarkastuskertomuksessa on niin ikään lausuttava siitä, antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilintarkastajien olisi lausunnossaan siten tarvittaessa otettava kantaa myös näihin kysymyksiin. Annetulla tiedolla voinee olla vaikutusta lähinnä silloin, kun hallitus on aikaisemmin salannut joitain tietoja tilintarkastajalta tai uusi tilintarkastaja annetun tiedon perusteella havaitsee edellisen tilintarkastajan laiminlyönnin.

Lausunto ei koske tiedon vaikutusta riippumattomana asiantuntijan toimivan hyväksytyn tilintarkastajan antamaan lausuntoon eikä yleensä esimerkiksi osavuosikatsaukseen. Tilitarkastaja voi kuitenkin ottaa kysymyksen yhteydessä esille nousseet, esimerkiksi osavuosikatsausta koskevat epäselvyydet esille seuraavaksi annettavassa tilintarkastuskertomuksessa tai tilintarkastuspöytäkirjassa.

Lausunto on pidettävä jokaisen nähtävänä yhtiön pääkonttorissa viimeistään kahden viikon kuluttua lausunnon antamisesta. Lisäksi lausunnosta on annettava jäljennös jokaiselle sitä pyytävälle viimeistään kahden viikon kuluttua pyynnöstä. Yhtiöllä on oikeus saada muulta kuin viranomaiselta maksu antamastaan jäljennöksestä saman perusteen mukaan kuin rekisteriviranomainen perii maksua vastaavasta jäljennöksestä. Lausunto on lisäksi viivytyksettä lähetettävä kysymyksen esittäneelle osakkeenomistajalle. Kysymyksen esittäneeltä osakkeenomistajalta ei lausunnon lähettämisestä voida periä maksua.

Tilintarkastajan on tilintarkastuslain 25 §:n 2 momentin nojalla annettava yhtiökokoukselle tämän pyynnöstä kaikki sellaiset yhtiötä koskevat tiedot, joiden antamisesta ei aiheudu yhtiölle olennaista haittaa. Toisaalta tilintarkastaja ei saa tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentissa asetetun salassapitovelvollisuuden takia antaa osakkeenomistajalle sellaisia tietoja, joiden antamisesta olisi yhtiölle olennaista haittaa. Yrityssalaisuuden ilmaiseminen ja käyttäminen taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi on lisäksi kriminalisoitu rikoslain 30 luvun 5 §:ssä. Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus ohjaa siten lausunnon sisältöä.

Pykälän *4 momenttiin* ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan osakkeenomistajalla on enintään kymmenen osakkeenomistajan yhtiössä oikeus 1 momentissa tarkoitetun kyselyoikeuden rajoissa tutustua yhtiön kirjanpitoaineistoon ja muihin asiakirjoihin. Oikeutta ei kuitenkaan ajallisesti rajoiteta yhtiökokoukseen. Muilla asiakirjoilla tarkoitetaan muun muassa yhtiön tekemiä sopimuksia sekä yhtiön kirjeenvaihtoa. Tutustumisoikeus koskee siten sitä osaa kirjanpitoaineistosta ja niitä muita asiakirjoja, joista saatavilla tiedoilla saattaa olla vaikutusta yhtiön tilinpäätöksen tai taloudellisen aseman tai muun yhtiökokouksessa käsiteltävän asian arviointiin. Yhtiökokouksessa käsiteltävällä asialla tarkoitetaan lain, yhtiöjärjestyksen, osakkeenomistajan esittämän 7 §:ssä tarkoitetun vaatimuksen tai lähetetyn kokouskutsun nojalla yhtiökokouksessa käsiteltävää asiaa. Tutustumisoikeus koskee myös sitä aineistoa, josta saatavalla tiedolla on merkitystä arvioitaessa yhtiön suhdetta samaan konserniin kuuluvaan toiseen yhteisöön. Emoyhtiössä tutustumisoikeus koskee myös edellä mainituissa rajoissa aineistoa, josta saa tietoja konsernitilinpäätöksestä sekä tytäryhteisöistä. Tutustumisoikeus ei kuitenkaan koske tytäryhtiön tai muun konserniyhteisön kirjanpitoa tai asiakirjoja. Tiedonsaantioikeuden laajuus on muutoin yhtä laaja 1, 3 ja 4 momentin mukaan.

Osakkeenomistajalla ei kuitenkaan ole tutustumisoikeutta, jos yhtiön hallitus katsoo, että tutustuminen aiheuttaa olennaista haittaa yhtiölle. Myös haittaa ja sen olennaisuutta arvioidaan 1, 3 ja 4 momentissa samalla tavalla. Yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat siitä, ettei osakkeenomistaja pääse käsiksi sellaiseen aineistoon, jonka joutuminen osakkeenomistajalle aiheuttaa yhtiölle olennaista haittaa.

Jos hallitus katsoo, että kirjanpitoon ja asiakirjoihin tutustuminen aiheuttaa yhtiölle olennaista haittaa, menetellään 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Pykälän 3 momentissa mainitut määräajat lasketaan kuitenkin pyynnön esittämisestä.

Osakkeenomistajalla on oikeus käyttää avustajaa. Yhtiön hallitus voi kuitenkin kieltää avustajan käyttämisen, jollei tämä ole Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Osakkeenomistajalla on myös oikeus yhtiölle aiheutuvien kulujen korvaamista vastaan saada tarvitse-

miaan jäljennöksiä kirjanpidosta ja muista asiakirjoista. Oikeus rajoittuu luonnollisesti siihen aineistoon, johon osakkeenomistajalla on oikeus tutustua.

Osakkeenomistaja ja avustaja saattavat saada tietoa, jonka käyttö tai edelleen luovuttaminen aiheuttaa yhtiölle olennaista haittaa, jos hallitus tai toimitusjohtaja laiminlyövät velvollisuutensa evätä tutustumisoikeuden tai rajoittaa sitä. Osakkeenomistaja ja avustaja saattavat lisäksi tutustumisen yhteydessä saada sellaisia tietoja, jotka eivät ole julkisia ja joiden avulla he voivat tehdä liikesalaisuuden piiriin luettavia johtopäätöksiä ja siten saada tietoa, josta saattaa yhtiölle aiheutua olennaista haittaa. Ehdotuksen mukaan osakkeenomistaja ja avustaja eivät saa ilmaista eivätkä käyttää tietoa, jonka he ovat saaneet 4 momentissa tarkoitetun tiedonsaantioikeuden käyttämisen yhteydessä, mikäli tieto saattaa aiheuttaa yhtiölle olennaista haittaa. Teko on kriminalisoitu rikoslain muutoksen yhteydessä rikoslakiin otetussa salassapitosäännösten rikkomista koskevassa 38 luvun 1 §:ssä (578/95). Säännöksen mukaan enimmäisrangaistus on yksi vuosi vankeutta.

Muuhun kuin hallituksen ja toimitusjohtajan osoittamaan aineistoon oikeudetta tutustuminen voi sekä osakkeenomistajan että avustajan osalta täyttää rikoslain 30 luvun 4 §:n yritysvakoilua koskevan säännöksen tunnusmerkit.

Osakkeenomistaja on vahingonkorvausvelvollinen sekä mahdollisen rikosoikeudellisen vastuun perusteella että osakeyhtiölain 15 luvun 3 §:n nojalla. Jälkimmäisen soveltamisen edellytyksenä on tahallisuus tai törkeä tuottamus. Osakkeenomistajan avustaja on samoin rikosperusteisessa vahingonkorvausvastuussa. Lisäksi hyväksyttyyn tilintarkastajaan voidaan soveltaa tilintarkastuslain 44 §:n vahingonkorvausvelvollisuutta koskevaa säännöstä.

14 §. Pykälän *1 momentista* ehdotetaan poistettavaksi viittaus 4 luvun 12 §:ään, koska viittauksessa tarkoitettu pykälän 3 momentin säännös ehdotetaan poistettavaksi laista.

15 §. Pykälän 1 ja 3 momenttia ehdotetaan muutettaviksi.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 a kohta*. Säännöksessä edellytetään kaikkien osakkeenomistajien suostumusta silloin, kun yksityisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen otetaan 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettu lunastussäännös. Mainittuun pykälään sisältyy säännös, jossa kielletään julkisessa osakeyhtiössä tekemästä päätöstä, jolla tällainen lunastussäännös ulotetaan koskemaan jo annettuja osakkeita.

Momentin *3 kohta* muuttuu 3 luvun 3 §:ään ehdotetun muutoksen takia sisällöllisesti, vaikka kohdan kirjoitusasua ei ehdoteta muutettavaksi. Voimassa oleva 7 luvun 2 §:n säännös yhtiön oikeudesta lunastaa uudelle omistajalle siirtyvä osake vapaalla omalla pääomalla ehdotetaan siirrettäväksi 3 luvun 3 §:ään, johon 3 kohdassa viitataan. Siksi päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta siten, että jo annettujen osakkeiden osalta annetaan yhtiölle oikeus lunastaa uudelle omistajalle siirtyvä osake, vaatii kaikkien osakkeenomistajien suostumuksen.

Pykälän *3 momentti* koskee koko osakelajin oikeuksien vähentämistä. Voimassa olevan säännöksen mukaan yhtiöjärjestyksen muutokseen tarvittavan enemmistön lisäksi suostumus on saatava osakkeenomistajilta, joilla on puolet kaikista oikeuksiaan menettävän lajin osakkeista ja enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa kokouksessa edustetuista sen lajisista osakkeista. Vaatimuksia ehdotetaan lievennettäväksi siten, että kokouksessa kannatusta edellytetään yhdeksän kymmenesosan sijasta kahdelta kolmasosalta kokouksessa edustetuista muutettavan lajin osakkeista. Momentin sanamuotoa selvennetään käyttämällä samoin kuin pykälän muissa momenteissa sanaa "kannatus" yhtiökokouksessa annettavasta tuesta.

Muutettavaksi ei sen sijaan ehdoteta säännöstä, joka edellyttää suostumusta osakkeenomistajilta, joilla on vähintään puolet lajin osakkeista. Nyt ehdotettu muutos ei myöskään muuta säännöksen suhdetta 16 §:ään sisältyvään yleislausekkeeseen.

10 luku. Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Osakeyhtiön tilintarkastusta koskevat yleiset säännökset ovat tilintarkastuslaissa, ja osakeyhtiömuotoa koskevat erityissäännökset tilintarkastajan valinnasta ja vähemmistönsuojakeinoista ovat osakeyhtiölaissa. Nyt ehdotetut muutokset liittyvät osakeyhtiöiden jakoon kahteen tyyppiin. Julkisia osakeyhtiöitä koskevissa ehdotuksissa otetaan huomioon yhtiömuodolle asetettavat suuremmat informaatiovaatimukset. Luvussa säädettyjen vähemmistönsuojakeinojen osalta ehdotuk-

sissa on otettu huomioon se, että julkisessa osakeyhtiössä osakkeenomistus on yleensä hajaantunut huomattavasti laajemmalle kuin yksityisissä osakeyhtiöissä keskimäärin.

Luvun säännöksiä ehdotetaan ensiksikin muutettaviksi siten, että kaikissa julkisissa osakeyhtiöissä on oltava vähintään yksi yhtiökokouksen valitsema Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

Toiseksi ehdotetaan, että julkisessa osakeyhtiössä niin sanottua erityistä tarkastusta voivat vaatia myös kunkin osakelajin määrävähemmistön muodostavat osakkeenomistajat.

Pääsäännön mukaan luvun säännökset eivät koske 3 luvun 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen etuosakkeiden omistajia. Koska saattaa olla vaikea arvioida, liittyykö johonkin etuosakkeelle yhtiöjärjestyksessä määrättyyn oikeuteen myös oikeus vaatia erityistä tarkastusta, on siitä syytä määrätä yhtiöjärjestyksessä erikseen. Toisaalta luvun säännöksiä sovelletaan etuosakkeeseen, jos se tuottaa 3 luvun 1 b §:n 2 momentin tai yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella yleisen äänioikeuden yhtiössä esimerkiksi sen vuoksi, että etuosakkeelle ei ole jaettu yhtiöjärjestyksen mukaista etuoikeutettua voittoa.

1 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään hyväksytyn tilintarkastajan määritelmä. Ehdotuksen mukaan osakeyhtiölaissa hyväksytyllä tilintarkastajalla tarkoitetaan tilintarkastuslain 2 §:ssä tarkoitettua henkilöä ja yhteisöä. Tilintarkastuslakia vastaavalla tavalla tuon lain 2 luvun mukaisesti hyväksytyllä tilintarkastajalla tarkoitetaan siten Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymää, rekisteriin merkittyä tilintarkastajaa ja tilintarkastusyhteisöä. Toisaalta hyväksytyllä tilintarkastajalla ei osakeyhtiölaissa tarkoiteta tilintarkastuslain 14 §:ssä tarkoitettua julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymää tilintarkastajaa (*JHTT-tilintarkastaja*). JHTT-tilintarkastaja ei siten voi antaa esimerkiksi yhtiön perustamisessa ja osakepääoman korotuksessa riippumattoman asiantuntijan lausuntoa apporttiomaisuudesta eikä sulautumisen yhteydessä sulautumissuunnitelmasta. Lääninhallitus ei myöskään voi määrätä JHTT-tilintarkastajaa 4 momentissa tarkoitetuksi lisätilintarkastajaksi eikä 4 §:ssä tarkoitetuksi hyväksytyksi tilintarkastajaksi. Toisaalta JHTT-tilintarkastaja voidaan valita tilintarkastuslain 11 §:ssä tarkoitetussa yhtiössä siten kuin siitä erikseen säädetään.

Pykälän *4 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että lääninhallitus voi osakkeenomistajien määrävähemmistön hakemuksesta määrätä lisätilintarkastajaksi vain hyväksytyn tilintarkastajan eli Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön.

Voimassa olevan lain mukaisesti osakkeenomistajien vähemmistön ehdottaman lisätilintarkastajan valitsemisesta päättää ehdotuksen mukaan ensi vaiheessa yhtiökokous. Mikäli yhtiökokous ei hyväksy ehdotusta, mutta lisätilintarkastajan valintaa kannattaneilla osakkeenomistajilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa hakea lääninhallitukselta ylimääräisen tilintarkastajan määräämistä. Oikeuskäytännön mukaan säännöksen taustalla olevista vähemmistönsuojaperiaatteista seuraa, että lisätilintarkastaja on määrättävä silloinkin, kun vähemmistön osuus osakepääomasta on ennen hakemuksen tekemistä laskenut alle kymmenesosan esimerkiksi osakepääoman korotuksen vuoksi. Voimassa olevassa laissa ei säädetä lisätilintarkastajan ammatillisista pätevyysvaatimuksista. Ehdotuksen mukaan lääninhallitus voi määrätä lisätilintarkastajaksi vain hyväksytyn tilintarkastajan. Sen sijaan yhtiökokous voi edelleen valita tehtävään myös maallikkotilintarkastajan.

Lisätilintarkastajan hakemismenettelyä ei ehdoteta muutettavaksi. Lisätilintarkastajan tulee täyttää myös 4 §:ssä, tilintarkastuslaissa, muussa lainsäädännössä ja yhtiöjärjestyksessä yhtiön tilintarkastajalle asetetut kelpoisuusvaatimukset. Lääninhallituksen nimittämän lisätilintarkastajan riippumattomuutta ja luotettavuutta lisää sekä salassapitovelvollisuutta tehostaa se, että tehtävään voidaan määrätä vain julkisen valvonnan alainen hyväksytty tilintarkastaja.

Pykälään lisättäväksi ehdotetun *5 momentin* mukaan myös tilintarkastajalta ja varatilintarkastajalta on saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään. Säännös vastaa 8 lukuun lisättäviksi ehdotettuja yhtiön johtoa koskevia säännöksiä.

4 §. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että julkisessa osakeyhtiössä on oltava vähintään yksi yhtiökokouksen valitsema Keskuskauppakamarin hyväksymä ti-

lintarkastaja. Tilintarkastuslaista poiketen vaaditaan, että julkisessa osakeyhtiössä on Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja silloinkin, kun yhtiön arvopaperi ei ole arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena tai yhtiö ei täytä tilintarkastuslaissa säädettyjä liikevaihtoa, taseen loppusummaa ja henkilöstön määrää koskevia vaatimuksia. Ehdotuksen tarkoitus on julkisten osakeyhtiöiden tilinpäätöstietojen ja muun julkisen taloudellisen informaation luotettavuuden varmistaminen. Lääninhallituksen velvollisuuteen määrätä Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja sovelletaan tilintarkastuslain 27 §:n säännöksiä.

Pykälän 2 *momenttiin* otetaan nykyisen 1 momentin säännökset, joita ehdotetaan samalla muutettaviksi siten, että vähemmistöosakkeenomistajien oikeus vaatia hyväksytyn tilintarkastajan valitsemista koskee voimassa olevasta laista poiketen vain sellaisia pieniä yksityisiä osakeyhtiöitä, joiden liikevaihto, taseen loppusumma ja henkilöstön määrä eivät ylitä tilintarkastuslain 11 ja 12 §:ssä säädettyjä määriä. Tilintarkastuslakiin perustuva velvollisuus valita hyväksytty tilintarkastaja tietyn kokoisessa yhtiössä on ehdoton lakiin perustuva vaatimus, jonka jokainen yhtiön asioista kiinnostunut voi aina saattaa lääninhallituksen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukainen vähemmistöosakkeenomistajan oikeus vaatia hyväksytyn tilintarkastajan valitsemista on voimassa olevan lain mukaisesti vain vähemmistönsuojakeino, johon ainoastaan osakkeenomistaja voi vedota kuukauden ajan tilintarkastajan valinnasta päättäneestä yhtiökokouksesta. Julkiset osakeyhtiöt eivät kuulu momentin soveltamisalaan sen vuoksi, että niissä on 1 momentin mukaan aina oltava vähintään yksi yhtiökokouksen valitsema Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

14 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että julkisessa osakeyhtiössä oikeus erityisen tarkastuksen vaatimiseen on yhtiön kaikista osakkeista tai kaikista yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista lasketun osakkeenomistajien määrävähemmistön lisäksi myös osakkeenomistajilla, joilla on vaadittu osuus osakelajin osakkeista. Voimassa olevan lain mukaan lääninhallitus voi määrätä erityisen tarkastuksen suoritettavaksi enemmistön vastustuksesta huolimatta, jos tarkastukseen on painavia syitä. Oikeuskäytännössä painavia syitä punnittaessa on kiinnitetty huomioon vähemmistön suojantarpeeseen, selvitettävien toimenpiteiden yksilöintiin sekä selvitettävän toimen vastapuolena olevan tahon ja yhtiön väliseen suhteeseen. Erityinen tarkastus on osakkeenomistajan poikkeuksellinen tiedonsaantikeino, jota ilman vähemmistöosakkaan on erittäin vaikea osoittaa esimerkiksi osakkaiden yhdenvertaisuuden rikkomistapauksia. Ehdotuksessa on otettu huomioon julkiselle osakeyhtiölle asetettavat suuremmat informaatiovaatimukset ja se, että julkisessa osakeyhtiössä osakkeenomistus on yleensä hajaantunut huomattavasti laajemmalle kuin yksityisissä osakeyhtiöissä.

11 luku. **Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös**

Tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevaan lukuun ehdotetut merkittävimmät muutokset ovat julkisten osakeyhtiöiden velvollisuus laatia arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettu osavuosikatsaus ja vuosikatsaus sekä kaikkien osakeyhtiöiden velvollisuus ilmoittaa tilinpäätöstiedot rekisteröitäviksi. Lukuun ehdotetuilla muutoksilla parannetaan tiedonsaantia osakeyhtiön taloudellisesta tilanteesta, rahoitusrakenteesta ja varojen jaosta.

Myös sellaisten julkisten osakeyhtiöiden, joiden arvopapereilla ei käydä julkista kauppaa, on ehdotuksen mukaan laadittava kultakin yli kuuden kuukauden pituiselta tilikaudelta osavuosikatsaus joko kuudelta tai neljältä ja kahdeksalta ensimmäiseltä kuukaudelta. Jos yhtiön tilikautta on pidennetty, yhtiön on laadittava vuosikatsaus tilikauden 12 ensimmäiseltä kuukaudelta. Katsaukset laaditaan noudattaen soveltuvin osin arvopaperimarkkinalain säännöksiä, ja ne julkistetaan noudattaen soveltuvin osin osakeyhtiölain säännöksiä. Julkistamista koskevat määräykset antaa ja poikkeukset myöntää ehdotuksen mukaan kirjanpitolautakunta.

Lukuun ehdotetaan myös optio-oikeuksien, pääomalainan ja yhtiön omien osakkeiden sääntelyyn liittyviä muutoksia. Lisäksi säännöksiä yhtiön tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi kirjanpitolain yleisten tilinpäätössäännösten kanssa siten, että osakeyhtiölaissa ovat vain osakeyhtiössä noudatettavat erityissäännökset.

Uusien tilinpäätössäännösten soveltamiseen ja velvollisuuteen laatia osavuosikatsaus ja vuosikatsaus liittyy siirtymäsäännös.

4 §. Pykälän *2 momenttiin* ehdotettu muutos johtuu 1 luvun 3 §:ään ehdotetusta uudesta konsernin määritelmästä, jonka mukaan tytäryhteisönä voi olla muukin yhteisö kuin osakeyhtiö.

5 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, ja tilinpäätöksen liitetietoja koskevaan 8 §:n 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäviksi jäsen- tai yhtiöosuudet muissa yhteisöissä. Ehdotettu muutos on otettu huomioon myös toimintakertomusta koskevassa muutettavaksi ehdotetussa 9 §:n 2 momentissa. Osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:ään ehdotetun uuden konsernin määritelmän mukaan lain tytäryhtiöitä koskevat säännökset koskevat myös muita yhteisöjä kuin osakeyhtiöitä.

6 §. Pykälän *3 momenttiin* ehdotetut muutokset koskevat yhtiön omaan pääomaan merkittävää ylikurssirahastoa ja pääomalainaa. Ehdotuksen mukaan osakeyhtiön oma pääoma on jaettava taseessa sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan sekä erityiseksi eräksi merkittävään pääomalainaan. Pääomalainojen tarkempi erittely tapahtuu liitetiedoissa. Koska pääomalaina ei ole sidottua eikä vapaata omaa pääomaa, momentti ehdotetaan selvyyden vuoksi jaettavaksi kahtia siten, että sidotun ja vapaan oman pääoman määritelmät siirretään pykälään lisättäväksi ehdotettuun 4 momenttiin.

Pääomalainan määritelmä on lakiin lisättäväksi ehdotetun 5 luvun 1 §:ssä. Pääomalainan kirjaamista koskevan säännöksen tarkoituksena on yhtenäistää lainan merkitsemistapa tilinpäätöksessä ja 13 luvun 2 §:ssä tarkoitetussa selvitystilataseessa. Taseinformaation jatkuvuuden kannalta on suotavaa, että pääomalaina merkitään niissä samalla tavoin.

Ehdotuksen mukaan pääomalaina merkitään taseeseen omaan pääomaan erillisenä eränä, koska se eroaa ominaisuuksiltaan vapaaseen ja sidottuun omaan pääomaan merkittävistä eristä. Lainan pääoman palautus vastaa oman pääoman palauttamiselle asetettuja edellytyksiä siten, että lainan palauttaminen on mahdollista vain, jos yhtiön sidottu oma pääoma ja 12 luvun 2 §:ssä tarkoitetut muut jakokelvottomat erät on katettu palauttamisen jälkeen. Pääomalaina ei kuitenkaan ole sidottua omaa pääomaa, koska se voidaan maksaa takaisin soveltamatta sidotun oman pääoman palauttamiseen liittyvää velkojiensuojamenettelyä. Sitä ei myöskään voida ilman lainanantajan suostumusta käyttää tappion välittömään kattamiseen, eikä sitä vastaavia varoja voida jakaa osakkeenomistajille. Yhtiökokouksella ei myöskään ole pääomalainaan liittyvien maksujen suorittamisessa vastaavaa harkintavaltaa kuin osingonjaosta päätettäessä, koska niistä sovitaan lainaehdoissa.

Pääomalainan koron ja muun hyvityksen maksuehtojen on vastattava voitonjakoa koskevissa säännöksissä tarkoitettujen voitonjakokelpoisten varojen toteamisen, jakamisen ja lainvastaisesti jaetun määrän palauttamisen edellytyksiä. Pääomalainan käyttö kuittaukseen yhtiölle olevaa velkaa vastaan on mahdollista vain, jos kuittaamisella ei poiketa lainan ja sen koron maksulle säädetyistä edellytyksistä.

Kirjanpitolautakunnan ja keskusverolautakunnan ratkaisuissa on katsottu, että vakautetun lainan korko erääntyy lainaehtojen mukaisesti, kun maksuedellytykset osoittava tilinpäätös on vahvistettu. Ehdotetun 5 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla pääomalainan korko voidaan kuitenkin kirjata jo sen tilikauden kuluksi, jolta vahvistettava tilinpäätös osoittaa maksuedellytysten olevan olemassa. Tämä vastaa korkeimman hallinto-oikeuden viimeaikaisia ratkaisuja (KHO 29.9.1995 t. 3932 ja t. 3933). Tilinpäätös- ja konsernitilinpäätösehdotuksen laativa yhtiön hallitus selvittää, täyttääkö yhtiön taloudellinen asema pääomalainan koron ja pääoman palautuksen edellytykset. Jos yhtiöllä on laadittavan alustavan taseen mukaan riittävästi varoja, pääomalainan korko voidaan kirjata erillisenä eränä päättyneen tilikauden korkokuluksi.

Pääomalainan maksamatta oleva korko kirjataan kirjanpitolain mukaisesti. Korkoa ei saa kuitenkaan maksaa, jos yhtiöllä ei ole viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan taseen mukaan voitonjakokelpoisia varoja. Korkoa saadaan siis maksaa vain, jos maksettava määrä voitaisiin käyttää voitonjakoon siinä tapauksessa, että korkoa ei olisi kirjattu vahvistettavalle tilikaudelle kuluksi. Tilinpäätöksessä kerran kuluksi kirjattu korko säilyy kuluna. Jos päättyneen tilikauden tase taas osoittaa voitonjakokelpoisia varoja eikä korkoa ole kirjattu sen tilikauden kuluksi, maksetun koron määrä vähentää kuitenkin päättyneen tilikauden voitonjakokelpoisia varoja.

Pääomalainasta takaisin maksettava määrä kirjataan maksun edellytykset osoittavalta tilikaudelta vahvistettavaan taseeseen pääomalainan vähennykseksi ja lyhytaikaisten

velkojen lisäykseksi. Tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä ei saa kuitenkaan pääomalainan koron, muun hyvityksen ja pääoman palautusta koskevien kirjausten jälkeen tehdä tilinpäätössiirroilla niin tappiolliseksi, että yhtiön tilinpäätöksen ja mahdollisen konsernitilinpäätöksen mukaiselle sidotulle omalle pääomalle ja 12 luvun 2 §:ssä tarkoitetuille muille jakokelvottomille erille ei jää täyttä katetta.

Lainanantajan taseeseen pääomalaina on merkittävä vastaavaksi eräksi kuin alkuperäinen saatava tai sijoitus taikka uusi vastaava sijoitus. Tase-erän arvo tilinpäätöshetkellä on arvioitava erikseen lainanantajan tilinpäätöstä tehtäessä.

Sidotun ja vapaan oman pääoman määritelmiä koskevaan *4 momenttiin* ehdotetaan otettavaksi maininta ylikurssirahastosta. Sidottuun omaan pääomaan kuuluvaan ylikurssirahastoon kirjattavia eriä ja rahaston käyttöä säännellään 12 luvun 3 a §:ssä.

6 a §. Lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 a §. Säännös yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden ilmoittamisesta tilinpäätöksessä ehdotetaan siirrettäväksi tähän pykälään 8 §:n 2 kohdasta. Samalla mainitun lainkohdan säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että omat osakkeet voidaan tietyillä edellytyksillä merkitä myös taseeseen. Säännös koskee myös yhtiön hallussa olevia emoyhtiön osakkeita.

Ehdotuksen mukaan yhtiön hallussa olevista omista ja emoyhtiön osakkeista on ilmoitettava tilinpäätöksessä osakelajeittain lukumäärä, yhteenlaskettu nimellisarvo ja hankintameno. Tällaiset osakkeet voidaan edelleen ilmoittaa tilinpäätöksen liitetiedoissa. Toisin kuin voimassa olevassa laissa liitetietoihin tulee nyt merkitä myös hankintameno. Osakkeet saadaan ehdotuksen mukaan merkitä myös taseen vastaavaan, jos osake on arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena ja hankintamenoa vastaava määrä merkitään taseeseen jakokelvottomaksi eräksi vapaaseen omaan pääomaan.

Yhtiön mahdollisuutta omien osakkeiden hankintaan ehdotetaan laajennettavaksi 7 luvun säännöksin. Koska yhtiöllä voi olla hallussa omia osakkeita merkittävä määrä, niiden ilmoittaminen taseessa parantaa tilinpäätöksen informaatioarvoa. Oikeus merkitä omat osakkeet taseeseen koskee ehdotuksen mukaan kuitenkin vain niitä julkisia yhtiöitä, joiden osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena. Näillä yhtiöillä taseeseen merkittävä osakkeiden arvo on luotettavammin määriteltävissä, koska niillä on markkinahinta. Sen sijaan yksityisillä yhtiöillä taseeseen merkittävää osakkeiden arvoa ja sen muutoksia on vaikeampi määrittää, koska osakkeilla ei ole julkista markkinahintaa. Jos osakkeita on hankittu ylihintaan, osakkeiden käyvän arvon ylittävän hankintamenon merkitseminen taseeseen vääristäisi tasetta. Myös hankintatapa ja -syyt voivat olla erilaiset kuin noteeratulla julkisella yhtiöllä, jonka oikeus hankkia omia osakkeita on rajoitetumpaa.

Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien omien osakkeiden merkitseminen taseessa määräytyy niiden ominaispiirteiden ja kirjanpitolain mukaan. Tällöin on otettava huomioon, että yhtiön hallussa olevat omat osakkeet eivät tuota yhtiölle äänioikeutta eivätkä tuloa. Lisäksi osakkeet on pääsääntöisesti luovutettava edelleen kolmen vuoden kuluessa saannosta.

Jos omat osakkeet merkitään taseeseen, hankintamenoa vastaava määrä on ehdotuksen mukaan merkittävä taseeseen jakokelvottomaksi eräksi vapaaseen omaan pääomaan. Tällaista erää ei voida 12 luvun 2 §:n mukaan jakaa voittona osakkeenomistajille. Ehdotuksesta seuraa, että yhtiön liikearvoon saa sisältyä omia osakkeita vain tässä mainitulla edellytyksellä.

Tilinpäätösdirektiivin 9 artikla sallii omien osakkeiden merkitsemisen taseeseen. Säännös hankintamenoa vastaavan määrän jakokelvottomuudesta vastaa pääomadirektiivin 22 artiklan 1 kohdan b alakohtaa.

7 §. Pykälään ehdotetaan koottaviksi säännökset taseessa tai sen liitteenä ilmoitettavista yhtiön lähipiirille myönnetyistä lainoista ja vakuuksista. Lisäksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaiseksi 1 luvun 4 §:ssä olevan lähipiirin määritelmän ja rahalainojen antamista yhtiön lähipiirille koskevan 12 luvun 7 §:n kanssa. Pykälä ei koske konserniyhteisöille annettuja lainoja, koska ne on jo kirjanpitolain 21 a §:n 3 kohdan mukaisesti aina ilmoitettava erikseen.

Pykälää sovellettaessa on 1 luvun 3 §:n 5 momentin mukaan otettava huomioon myös ulkomaiset emoyhtiöt. Siten yhtiön on pykälän mukaisesti eriteltävä taseessa esimerkiksi ulkomaiselle emoyhtiölle tai sen johdolle annetut lainat ja vakuudet.

Voimassa olevan 8 §:n 6 kohdan säännökset yhtiön hallintoneuvoston tai hallituksen

jäsenelle taikka toimitusjohtajalle myönnettyjen lainojen ilmoittamisesta tilinpäätöksessä ehdotetaan siirrettäviksi pykälän *1 kohtaan*. Samalla ilmoitusvelvollisuutta ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös muulle 1 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulle henkilölle ja häneen mainitun momentin 4 tai 5 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevalle annettuja lainoja. Näistä yhtiön ja samaan konserniin kuuluvan yhteisön johtoon kuuluvalle sekä hänen sukulaiselleen ja näiden määräysvallassa olevalle yhteisölle myönnetyistä lainoista on ilmoitettava taseessa tai sen liitteenä yhteismäärät sekä olennaiset tiedot lainojen ehdoista ja takaisinmaksuista.

Pykälän *2 kohdan* mukaan 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulle henkilölle ja tähän mainitun momentin 4 tai 5 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevalle annetut rahalainat on ilmoitettava erikseen vain, jos niiden yhteismäärä ylittää 100 000 markkaa tai viisi prosenttia taseen mukaisesta yhtiön taseen tai konsernitaseen omasta pääomasta. Säännös koskee henkilöitä, joilla on vähintään yksi prosentti yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan yhteisön osakkeista, osuuksista tai äänistä, sekä heidän sukulaisiaan ja määräysvallassaan olevia yhteisöjä. Tässä tarkoitettujen rahalainojen ilmoittamisvelvollisuus voi ehdotuksen mukaan määräytyä myös konsernitaseen perusteella, millä on merkitystä esimerkiksi tappiollisten tytär- tai osakkuusyhteisöjen pienentäessä konsernin omaa pääomaa. Toisin kuin 1 kohdassa tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus tämä ilmoitusvelvollisuus koskee vain rahalainoja.

Kirjanpitolain 21 §:n 10 kohdan mukaan tilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitettava annetut pantit ja velan vakuudeksi annetut kiinnitykset, takaukset, vekseli-, takuu- ja muut vastuut sekä vastuusitoumukset. Pykälän *3 kohdan* mukaan erikseen on ilmoitettava 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun henkilön ja samaan konserniin kuuluvan yhteisön hyväksi annetut kirjanpitolain 21 §:n 10 kohdassa tarkoitetut vastuut ja vastuusitoumukset.

8 §. Pykälään ehdotetaan erilajisten osakkeiden, optio-oikeuksien ja pääomalainan sääntelystä aiheutuvia muutoksia. Liitetiedoissa ehdotetaan ilmoitettaviksi myös hallituksen voimassa olevat valtuutukset uusmerkinnästä päättämiseen sekä optio-oikeuksien antamiseen ja vaihtovelkakirjalainojen ottamiseen. Lisäksi toimintakertomuksessa ilmoitettavat tiedot henkilökunnan lukumäärästä sekä henkilökunnalle ja johdolle maksetuista palkoista ja korvauksista ehdotetaan toimintakertomuksen asemesta ilmoitettaviksi liitetiedoissa. Samalla pykälän kieliasua ja rakennetta tarkistetaan siten, että voimassa olevan 1 momentin 3—7 kohdan numerointi muuttuu.

Pykälän *1 momentin 1 kohtaan* ehdotetaan 1 luvun 3 §:ään ehdotetusta konsernin määritelmästä ja tämän luvun 5 §:n kumottavaksi ehdottamisesta aiheutuvia muutoksia. Ehdotuksen mukaan lain säännökset koskevat myös muita tytäryhteisöjä kuin osakeyhtiöitä. Ehdotetun 1 kohdan ja ehdotetun 2 momentin mukaan tytäryhteisöstä ja kirjanpitolaissa tarkoitetusta osakkuusyrityksestä on aina annettava lainkohdassa tarkoitetut tiedot. Säännökset, jotka rajoittavat tässä tarkoitettua tiedonantovelvollisuutta, ehdotetaan otettavaksi 2 momenttiin.

Pykälän 1 momentin *2 kohdassa* ehdotetaan säädettäväksi, että tilinpäätöksen informaatioarvon lisäämiseksi yhtiön eri osakelajeista on ilmoitettava myös niitä koskevat yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset. Säännös yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden ilmoittamisesta tilinpäätöksessä ehdotetaan siirrettäväksi lukuun lisättäväksi ehdotettuun 6 a §:ään.

Momentin *3 kohta* koskee 5 luvun 1 §:ssä tarkoitetusta pääomalainasta tilinpäätöksessä annettavia tietoja. Ehdotuksen mukaan yhtiöllä olevasta tai sen antamasta pääomalainasta on ilmoitettava lainanantaja tai -saaja, pääasialliset lainaehdot ja lainalle maksettavaksi sovittu edellisiin tilikausiin kohdistuva kuluksi kirjaamaton korko tai muu hyvitys. Pääomalainan koron kuluksi kirjaamista on käsitelty 6 §:n 3 momentin perusteluissa.

Momentin *4 kohdan* mukaan myös käyttöomaisuuteen kuuluvien osuuksien verotusarvo, ei siis pelkästään osakkeiden verotusarvo, olisi ilmoitettava. Tämä johtuu siitä, että 5 § ehdotetaan kumottavaksi.

Momentin *5 kohta* koskee yhtiön antamista vaihtovelkakirjoista ja optio-oikeuksista annettavia tietoja. Osakepääoman korottamista koskevaan 4 lukuun ehdotettujen muutosten mukaan yhtiö voi antaa optio-oikeuksia myös ilman laina-osaa. Lisäksi optioita voidaan liittää myös muihin yhtiön liikkeeseen laskemiin arvopapereihin sekä yhtiön tekemiin sopimuksiin ja sitoumuksiin.

Ehdotuksen mukaan tilinpäätöksessä on ilmoitettava annettuihin vaihtovelkakirjoihin

ja optio-oikeuksiin perustuvan uusmerkinnän aika ja ehdot. Lisäksi osakkeista, joita voidaan merkitä vaihtovelkakirjojen ja optioiden perusteella, on ilmoitettava laji, lukumäärä ja nimellisarvo. Näin osakkeenomistajilla ja ulkopuolisilla on mahdollisuus arvioida, millä tavoin yhtiön osakepääoma ja sen rakenne voivat muuttua voimassa olevien merkintäoikeuksien perusteella.

Momentin *6 kohdan* mukaan liitetiedoissa on ilmoitettava hallituksen voimassa olevat uusmerkintää, optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevat valtuutukset. Tieto voimassa olevista hallituksen valtuuksista helpottaa arvioimaan yhtiön osakepääoman tulevaa kehitystä sekä seuraamaan merkintäetuoikeudesta poikkeamiseen oikeuttavien valtuutusten määrää, jota on rajoitettu 4 luvun 2 a §:ssä.

Momentin *7 ja 8 kohta* vastaavat nykyisen pykälän 5 kohtaa. Niiden kieliasua ehdotetaan tarkistettavaksi.

Momentin *9 kohtaan*, joka vastaa voimassa olevan pykälän 6 kohtaa, ei enää oteta vaatimusta yhtiön johdolle annettavien lainojen ilmoittamisesta, koska se sisältyy ehdotettuun 7 §:ään. Samalla kohdan kieliasua tarkistetaan.

Momentin *10 ja 11 kohtaan* otetaan toimintakertomusta koskevan 9 §:n 3 momentin vaatimus yhtiön henkilöstön lukumäärän ja palkkatietojen ilmoittamisesta. Kirjanpitolain 21 §:n 2 kohdan perusteella liitetiedoissa on ilmoitettava tilikauden palkat ja rahapalkkaan rinnastettavien luontoisetujen yhteenlaskettu raha-arvo sekä eläkekulut ja muut henkilösivukulut. Osakeyhtiön on ehdotuksen mukaan eriteltävä henkilöstökuluista hallitukselle, hallintoneuvostolle ja toimitusjohtajalle tilikaudelta suoritettava määrä sekä ilmoitettava erikseen hallitukselle ja toimitusjohtajalle tilikaudelta suoritettavat osapalkkiot. Ehdotuksella pyritään poistamaan kirjanpitolain ja osakeyhtiölain tilinpäätössäännösten päällekkäisyyttä.

Ehdotettuun *2 momenttiin* siirretään voimassa olevan 1 momentin 1 kohdan säännökset, jotka rajoittavat velvollisuutta antaa mainitussa kohdassa tarkoitettuja tietoja. Erittelyä ei ehdotuksen mukaan tarvitse tehdä muusta yhteisöstä kuin tytäryhteisöstä ja kirjanpitolaissa tarkoitetusta osakkuusyrityksestä, jos yhteisön osakkeiden tai osuuksien yhteenlaskettu nimellisarvo ja kirjanpitoarvo ovat alle 100 000 markkaa ja viisi prosenttia osakkeet tai osuudet omistavan yhtiön taseen tai konsernitaseen omasta pääomasta. Kirjanpitolaissa tarkoitetulla osakkuusyrityksellä tarkoitetaan yleensä yritystä, jossa konserniyrityksellä on yksin tai yhdessä muiden samaan konserniin kuuluvien yritysten kanssa 20—50 prosentin omistus- ja ääniosuus. Velvollisuus osakkeiden ja osuuksien erittelyyn voi ehdotuksen mukaan määräytyä myös konsernitaseen perusteella, millä on merkitystä esimerkiksi tappiollisten tytär- tai osakkuusyhteisöjen pienentäessä konsernin omaa pääomaa.

9 §. Ehdotuksen mukaan toimintakertomuksessa on ilmoitettava yhtiön mahdollinen jakautuminen ja ulkomaiset sivuliikkeet. Lisäksi voimassa oleva 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja sen säännökset siirrettäviksi liitetietoja koskevaan 8 §:ään. Pykälään ehdotetaan myös uudesta optio-oikeuden määritelmästä johtuvia korjauksia, ja pykälän kieliasua tarkistetaan.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetun lisäyksen mukaan toimintakertomuksessa on annettava selostus myös yhtiön jakautumisesta.

Lisäksi momenttia ehdotetaan täydennettäväksi niin, että yhtiön toimintakertomuksessa on ilmoitettava ulkomaiset sivuliikkeet. Sivuliikkeellä tarkoitetaan yhtiön ulkomaille perustamia, liiketoimintaa harjoittavia yksiköitä, jotka eivät ole asemamaan lainsäädännön mukaan itsenäisiä oikeushenkilöitä. Esimerkiksi ulkomaille perustettua edustustoa, joka ei harjoita varsinaista liiketoimintaa, ei pidetä sivuliikkeenä. Sivuliikkeistä on ilmoitettava tiedot, joilla sivuliike voidaan yksilöidä. Toimintakertomuksessa on mainittava ainakin valtio, jossa sivuliike toimii, sivuliikkeen nimi, jos sillä on oma nimi, mahdollinen rekisterinumero sekä sivuliikkeen toimipaikan osoite. Säännös perustuu sivuliikedirektiivin 11 artiklaan.

Pykälän *3 momentti* ehdotetaan kumottavaksi ja sen säännökset siirrettäviksi liitetietoja koskevan 8 §:n 1 momenttiin 10 ja 11 kohdaksi. Henkilöstön lukumäärän ja yhtiön johdolle suoritettavien palkkojen ja korvausten eritteleminen voidaan tehdä kirjanpitolain 21 §:n 2 kohdan perusteella liitetiedoissa ilmoitettavien henkilöstökulujen yhteydessä.

Pykälän *4 momentin* sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi vastaamaan 4 luvussa käytettäviä termejä. Ehdotuksen mukaan toimintakertomuksessa on selostettava merkintäetuoikeudesta poiketen suoritetun osakepääoman korotuksen ehdot. Ehtojen selosta-

minen parantaa osakkeenomistajan tiedonsaantia ja mahdollisuutta arvioida toteutettuja anteja. Merkintäetuoikeudesta poiketen otetuista vaihtovelkakirjalainoista ja annetuista optio-oikeuksista on siis selostettava vastaavat tiedot kuin merkintäetuoikeudesta poiketen toteutetusta uusmerkinnästä.

Rahoituslaskelman liittämistä toimintakertomukseen koskevassa voimassa olevassa *7 momentissa* viitataan 10 luvun 4 §:ään, joka on muutettu vuoden 1995 alusta voimaan tulleella tilintarkastuslain antamisen yhteydessä annetulla lailla (937/94). Yhtiön velvollisuus valita hyväksytty tilintarkastaja määräytyy tilintarkastuslain 11 ja 12 §:n perusteella, joissa velvollisuutta hyväksytyn tilintarkastajan käyttöön on entisestään laajennettu. Koska pieniltä yhtiöiltä ei ole tarkoituksenmukaista vaatia rahoituslaskelmaa, rahoituslaskelman laatimisvelvollisuus ehdotetaan asetettavaksi julkisille osakeyhtiöille sekä yhtiöille, jotka ylittävät kaksi kolmesta kirjanpitolaissa säädetystä konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta koskevasta rajasta. Rahoituslaskelman laatimisvelvollisuus koskee julkisen osakeyhtiön lisäksi sellaista yksityistä osakeyhtiötä, joka täyttää kaksi seuraavista kolmesta edelliseen tilikauteen kohdistuvasta kriteeristä: liikevaihto on ollut enemmän kuin 20 miljoonaa markkaa; taseen loppusumma on ollut enemmän kuin 10 miljoonaa markkaa; palveluksessa olleiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä on ollut enemmän kuin 50 henkilöä.

9 a §. Lukuun lisättäväksi ehdotettu pykälä koskee tietoja, jotka toimintakertomuksessa tai sen liitteenä on annettava yhtiölle tulleista ja sen luovuttamista omista osakkeista. Pykälässä tarkoitetut tiedot koskevat myös yhtiölle tulleita ja sen luovuttamia emoyhtiön osakkeita. Yhtiölle laillisesti tulleita osakkeita ovat 3 luvun 3 §:n, 6 luvun 1 ja 9 §:n, 13 luvun 3 §:n 2 momentin, 14 luvun 12 §:n, 14 a luvun 3 §:n sekä 17 luvun 3 §:n perusteella lunastetut, 7 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla hankitut sekä vastikkeetta saadut osakkeet.

Osakkeiden luovuttamista ehdotetaan säänneltäväksi 7 luvun 7 ja 8 §:ssä. Myös näiden säännösten vastaisesti hankituista ja luovutetuista osakkeista on annettava ehdotetussa pykälässä tarkoitetut tiedot. Yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttaminen vaikuttaa osakkeenomistajan asemaan vastaavalla tavalla kuin osakepääoman korotus. Koska oikeutta omien osakkeiden hankintaan on ehdotuksessa huomattavasti laajennettu, osakkeenomistajan on tärkeää saada mahdollisimman tarkat tiedot tehdyistä hankinnoista ja luovutuksista. Tarkempi erittely tilikauden aikana tulleista ja luovutetuista osakkeista annetaan toimintakertomuksessa tai sen liitteenä.

Pykälän *1 momentin* mukaan toimintakertomuksessa on ilmoitettava osakelajeittain yhtiölle ja sen tytäryhteisöille tilikauden päättyessä kuuluvien yhtiön ja emoyhtiön osakkeiden kokonaismäärät, yhteenlasketut nimellisarvot sekä suhteelliset osuudet osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketuista äänimääristä.

Pykälän *2 momentin 1 kohdan* mukaan toimintakertomuksessa tai sen liitteessä on ilmoitettava ajankohta, jolloin yhtiölle on tullut omia osakkeita tai niitä on luovutettu. Ajankohta ilmoitetaan päivän tarkkuudella. Näin osakkeenomistajat voivat seurata esimerkiksi sitä, kuinka paljon osakkeita on myyty tehtyjen myyntipäätösten perusteella.

Toimintakertomuksessa tai sen liitteessä on momentin *2 kohdan* mukaan ilmoitettava myös syyt, joiden vuoksi osakkeita on tullut yhtiölle tai niitä on luovutettu edelleen. Syyt on ilmoitettava vastaavalla tavalla kuin hallituksen korottaessa valtuutuksen perusteella osakepääomaa merkintäetuoikeudesta poiketen. Jos siis yhtiökokous tai hallitus on luovuttanut osakkeita merkintäetuoikeudesta poiketen, toimintakertomuksessa tai sen liitteessä on perusteltava luovutukseen liittyviä yhtiön kannalta taloudellisesti painavia syitä.

Momentin *3 kohdan* mukaan yhtiön on ilmoitettava osakelajeittain tapa, jolla osakkeet ovat tulleet yhtiölle tai ne on luovutettu. Esimerkiksi vastiketta vastaan hankituista osakkeista kerrotaan toimintakertomuksen liitteenä, kuinka paljon kunkin sarjan osakkeita on hankittu pörssistä, julkisella ostotarjouksella, yrityskaupalla, sulautumisessa, ulosmittauksessa tai huutokaupassa. Jos osakkeita on tullut tai niitä on luovutettu 1 luvun 4 §:ssä tarkoitetulle yhtiön lähipiiriin kuuluvalle, tämä on 3 momentin mukaan mainittava nimeltä. Osakkeiden lunastuksissa, hankinnoissa ja luovutuksissa osapuolina ollut yksittäinen henkilö, yhteisö tai säätiö ilmoitetaan siis vain siinä tapauksessa, että tämä kuuluu yhtiön lähipiiriin.

Momentin *4—6 kohdan* mukaan tilikauden aikana tulleista ja luovutetuista osakkeista on ilmoitettava osakelajeittain lukumäärä, yhteenlaskettu nimellisarvo sekä suhteellinen

osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä.

Momentin *7 kohdan* mukaan toimintakertomuksessa tai sen liitteessä on ilmoitettava lunastuksissa, vastikkeellisissa hankinnoissa ja luovutuksissa suoritettu vastike osakelajeittain. Vastike on ilmoitettava keskiarvoina siten, että tiedoista käy ilmi eri tarkoituksissa eri tahoille maksettu tai niiltä saatu vastike. Jos hallitus on hankkinut tai luovuttanut osakkeita yhtiökokouksen valtuutuksen nojalla, vastikkeen määrittelyperusteet on selvitettävä.

Momentin *8 kohdan* mukaan toimintakertomuksessa tai sen liitteessä on ilmoitettava yhtiölle tulleiden tai sen luovuttamien osakkeiden vaikutus omistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä. Osakkeenomistajan kannalta on tärkeää tietää yhtiössä tapahtuvat omistussuhteiden muutokset, joilla on vaikutusta ääni- tai määräenemmistön taikka ääni- tai määrävähemmistön muodostumiseen.

Pykälän *3 momenttia*, jossa täsmennetään 1 momentin perusteella annettavia tietoja, on käsitelty 2 momentin perusteluissa.

Säännökset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta osittain pääomadirektiivin 22 artiklan 2 kohtaan.

10 §. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kumottavaksi ehdotettuun 5 §:ään.

Pykälän *2 momentissa* laajennetaan osakeyhtiöiden velvollisuutta laatia konsernitilinpäätös. Ehdotuksen mukaan konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus koskee kirjanpitolain 22 a §:ssä tarkoitettujen yhtiöiden lisäksi aina julkista osakeyhtiötä ja emoyhtiötä, joka jakaa varoja osakkeenomistajille, antaa 12 luvun 7 §:n 1 tai 5 momentissa tarkoitetun rahalainan tai vakuuden, palauttaa pääomalainan pääomaa tai maksaa sen korkoa tai muuta hyvitystä. Koska julkinen osakeyhtiö voi rajoituksetta hankkia varoja yleisöltä, on perusteltua vaatia sitä antamaan todellista taloudellista asemaansa koskevat tiedot. Voimassa olevan lain 12 luvun 2 §:n 2 momentin emoyhtiön voitonjakoa koskeva rajoitus merkitsee jo nyt käytännössä sitä, että voittoa jakavan emoyhtiön on laadittava konsernitilinpäätös. Samoin ehdotetut säännökset 12 luvun 7 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitetusta rahalainasta ja vakuudesta sekä 5 luvun 1 §:ssä tarkoitetusta pääomalainasta edellyttävät käytännössä konsernitilinpäätöksen laatimista.

11 §. Pykälän nykyiset säännökset ehdotetaan poistettaviksi tarpeettomina, koska ne tulevat sovellettaviksi jo 10 §:ssä olevan viittaussäännöksen kautta. Konsernitilinpäätöksen laatimiseen sovelletaan nimittäin myös 6 §:ää, jonka mukaan osakeyhtiön oma pääoma jaetaan taseessa sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan sekä ehdotuksen mukaan erityiseksi eräksi merkittävään pääomalainaan.

Pykälään ehdotetaan siirrettäviksi 12 §:n säännökset emoyhtiön toimintakertomuksesta ja lisättäväksi viittaus lukuun lisättäväksi ehdotettuun 9 a §:ään, joka koskee yhtiölle tulleista ja sen luovuttamista omista ja emoyhtiön osakkeista annettavia tietoja. Emoyhtiön toimintakertomuksessa on annettava vastaavat tiedot. Lisäksi pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kumottavaksi ehdotettuun henkilöstön lukumäärää ja palkkatietoja koskevaan 9 §:n 3 momenttiin. Myös emoyhtiön on vastaisuudessa annettava mainitut tiedot konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Voimassa olevassa *2 momentissa* viitataan 10 luvun 4 §:ään, joka on muutettu vuoden 1995 alusta voimaan tulleella lailla (937/94). Yhtenevästi 9 §:n 7 momentin kanssa ehdotetaan, että velvollisuus liittää konsernitilinpäätökseen konsernin rahoituslaskelma koskee emoyhtiötä, joka on julkinen osakeyhtiö tai joka on kirjanpitolain perusteella velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöksen.

Pykälän *3 momentin* mukaan on ilmoitettava emoyhtiön nimi. Velvollisuus koskee 1 lukuun ehdotetun 3 §:n 5 momentin mukaan myös ulkomaista emoyhtiötä.

12 §. Ehdotuksen mukaan myös sellainen julkinen osakeyhtiö, jonka osakkeilla tai niihin oikeuttavilla arvopapereilla ei käydä julkista kauppaa, on velvollinen laatimaan arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetun osavuosikatsauksen ja vuosikatsauksen noudattaen soveltuvin osin mainitun pykälän 1—6 momentin säännöksiä. Koska julkinen osakeyhtiö voi ehdotuksen mukaan kääntyä varainhankinnassaan yleisön puoleen, yhtiön osakkeenomistajille ja muille sidosryhmille on tärkeää saada riittävästi tietoa yhtiön toiminnasta ja taloudellisesta tilasta myös tilikauden aikana.

Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:n mukaan osakeyhtiön, jonka osakkeella tai siihen oikeuttavalla arvopaperilla käydään julkisesti kauppaa, on laadittava kultakin yli kuuden kuukauden pituiselta tilikaudelta osavuosikatsaus joko kuudelta tai neljältä ja

kahdeksalta ensimmäiseltä kuukaudelta. Jos yhtiön on laadittava konsernitilinpäätös, osavuosikatsaus on annettava konsernin tietoina. Osavuosikatsauksen antaa yhtiön hallitus. Se on laadittava hyvän kirjanpitotavan mukaisesti, ja siinä on annettava oikeat ja riittävät tiedot, jotta sijoittaja voi tehdä perustellun arvion yhtiön toiminnasta ja tuloksesta sekä niiden kehityssuunnasta. Osavuosikatsauksessa on selostettava yhtiön toimintaa, tuloskehitystä, investointeja sekä rahoitustilanteen ja toimintaympäristön muutoksia edellisen tilikauden päättymisen jälkeen. Lisäksi siinä on selostettava katsauskaudella toimintaan ja tulokseen vaikuttavia seikkoja sekä yhtiön toiminnan ja tuloksen kannalta olennaisia katsauskauden jälkeisiä tapahtumia. Osavuosikatsaukseen kuuluu taulukko-osa, jonka sisältö on määrätty arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta 14 päivänä kesäkuuta 1995 annetussa valtiovarainministeriön päätöksessä (879/95). Osavuosikatsaus on julkistettava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa katsauskauden päättymisestä.

Jos yhtiön tilikautta on pidennetty, yhtiön on lisäksi laadittava vuosikatsaus tilikauden 12 ensimmäiseltä kuukaudelta. Vuosikatsaukseen sovelletaan säännöksiä osavuosikatsauksesta.

Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 11 §:n mukaan kirjanpitolautakunta voi myöntää hakemuksesta poikkeuksia osavuosikatsauksen sisällöstä ja rahoitustarkastus sen julkistamisesta. Myönnettävät poikkeukset eivät saa kuitenkaan vaarantaa sijoittajan asemaa.

Ehdotetun pykälän mukainen osavuosikatsaus eroaisi arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetusta osavuosikatsauksesta vain julkistamistavaltaan. Koska rahoitustarkastus valvoo järjestäytyneitä rahoitus- ja arvopaperimarkkinoita, osavuosikatsauksen julkistamista koskevat poikkeukset myöntäisi ja sitä koskevat määräykset antaisi kirjanpitolautakunta. Kirjanpitolautakunta voi tämän luvun 13 §:n ja valtiovarainministeriön päätöksen perusteella myös antaa osavuosikatsaukseen liittyviä ohjeita ja lausuntoja.

Ehdotuksen mukaan ne julkiset osakeyhtiöt, joiden osakkeilla tai niihin oikeuttavilla arvopapereilla ei käydä julkista kauppaa, julkistavat osavuosikatsauksensa noudattamalla soveltuvin osin tämän luvun muutettavaksi ehdotetun 14 §:n säännöksiä rekisteröimisestä ja nähtävänä pitämisestä. Näissä yhtiöissä osavuosikatsaus on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmessa kuukaudessa katsauskauden päättymisestä. Osavuosikatsausta ei tarvitse tarkastuttaa tilintarkastajilla, joten siihen ei liitetä tilintarkastuskertomusta. Sitä ei myöskään hyväksytä yhtiökokouksessa, joten ilmoitusta vahvistamisesta ei tarvita.

Rekisteröinnin lisäksi pykälässä tarkoitetun yhtiön on pidettävä jäljennös osavuosikatsauksesta jokaisen nähtävillä viimeistään kolmen kuukauden kuluttua katsauskauden päättymisestä. Yhtiö on velvollinen antamaan osavuosikatsauksesta jäljennöksen jokaiselle sitä pyytävälle kahden viikon kuluessa pyynnöstä. Yhtiöllä on oikeus saada maksu antamastaan jäljennöksestä.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että pykälässä tarkoitetun osavuosikatsauksen julkistamista koskevat arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:n 4 momentissa tarkoitetut määräykset antaa sekä 11 §:ssä ja valtiovarainministeriön päätöksessä tarkoitetut poikkeukset myöntää kirjanpitolautakunta. Osavuosikatsauksen julkistamista koskevia poikkeuksia ja määräyksiä on arvopaperimarkkinalain mukaan arvioitava sijoittajan näkökulmasta. Koska tässä pykälässä tarkoitetut yhtiöt voivat kääntyä varainhankinnassaan yleisön puoleen, sijoittajan näkökulma on otettava huomioon myös kirjanpitolautakunnan antamissa poikkeuksissa ja määräyksissä. Ehdotuksen mukaan kirjanpitolautakunta voi siis esimerkiksi velvoittaa yhtiön julkaisemaan konsernia koskevan tiedon ohella vastaavan tiedon yhtiöstä, jos tietoa on pidettävä olennaisena sijoittajan tekemän arvion kannalta. Kirjanpitolautakunta tullee seuraamaan ratkaisuissaan samoja arviointiperusteita kuin rahoitustarkastus sen myöntäessä vastaavia poikkeuksia noteeratuille yhtiöille. Kirjanpitolautakunta voi myös tarvittaessa pyytää asiasta rahoitustarkastukselta lausunnon.

Osavuosikatsausta ei ehdotuksen mukaan tarvitse erikseen tarkastuttaa tilintarkastajilla. Jos katsaus on tarkastettu, sitä koskevat muistutukset ja huomautukset on liitettävä siihen. Jos tilikauden tuloskehitys ja taloudellinen asema poikkeavat olennaisesti osavuosikatsauksessa esitetystä, tilintarkastuksen yhteydessä on selvitettävä, johtuuko ero siitä, että osavuosikatsauksessa ei ole annettu oikeita tietoja. Tilintarkastajat ovat tilintarkastuslain 19 §:n mukaisesti velvollisia esittämään tilintarkastuskertomuksessa muistutuksen johdon mahdollisesta vahingonkorvausvelvollisuudesta.

14 §. Pykälässä ehdotetaan asetettavaksi kaikille osakeyhtiöille velvollisuus julkistaa tilinpäätöksensä. Tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus on ehdotuksen mukaan ilmoitettava rekisteröitäviksi kahdessa kuukaudessa vahvistamisesta ja pidettävä nähtävänä yhtiön pääkonttorissa.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiön tilinpäätösasiakirjat on ilmoitettava rekisteröitäviksi kaupparekisteriin kahden kuukauden kuluessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös tilinpäätöksestä liitteineen ja tilintarkastuskertomuksesta. Tilinpäätös käsittää tuloslaskelman, taseen ja niiden liitteenä ilmoitettavat tiedot sekä toimintakertomuksen. Näiden lisäksi ilmoitukseen on liitettävä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kirjallinen ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä sekä yhtiön voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä. Sama koskee konsernitilinpäätöstä ja konsernitilintarkastuskertomusta. Tilinpäätösasiakirjojen rekisteröimisvelvollisuus perustuu julkistamisdirektiivin 2 artiklan 1 kohtaan ja 3 artiklan 2 ja 4 kohtaan.

Ehdotuksen mukaan kaikki osakeyhtiöt ilmoittavat vuosittain tilinpäätösasiakirjansa rekisteröitäväksi. Kaupparekisterilakiin ehdotetun muutoksen mukaan patentti- ja rekisterihallitus voi antaa tarkempia määräyksiä tilinpäätösasiakirjojen merkitsemisestä rekisteriin. Rekisteriviranomainen voi tehdä rekisteriin merkinnän esimerkiksi saadusta tilinpäätöksestä ja tilikaudesta, jolta tilinpäätös on vahvistettu. Sen lisäksi rekisteriin voidaan merkitä tarpeellisina pidettäviä tietoja tilinpäätöksistä.

Seuraamuksena tilinpäätösasiakirjojen rekisteröitäviksi ilmoittamista koskevan velvollisuuden täyttämättä jättämisestä on selvitystilauhka. Lain 13 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tuomioistuin voi määrätä yhtiön selvitystilaan, jos yhtiö ei ole rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta ilmoittanut vahvistettua tilinpäätöstä koskevia asiakirjoja rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä. Rekisteriviranomaiselle ilmoitettavia tilinpäätösasiakirjoja koskevat myös rikoslain 17 luvun 8 §:n säännökset sisällöltään väärän kirjallisen todistuksen antamisesta viranomaiselle.

Pykälän 2 *momentin* mukaan kaikkien osakeyhtiöiden on 1 momentin mukaisen julkistamisen lisäksi pidettävä jäljennös 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista jokaisen nähtävänä yhtiön pääkonttorissa. Asiakirjojen on oltava nähtävillä kahden viikon kuluttua tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Yhtiön on myös lähetettävä jäljennös asiakirjoista jokaiselle sitä pyytävälle kahden viikon kuluessa pyynnöstä. Samoin kuin voimassa olevan lain mukaan yhtiöllä on oikeus saada maksu jäljennöksestä. Ehdotettu kahden viikon määräaika vastaa 9 luvun 11 §:n määräaikaa yhtiökokouksen pöytäkirjan nähtäväksi asettamisesta.

Ehdotuksessa on haluttu säilyttää yhtiöiden velvollisuus pitää tilinpäätösasiakirjat nähtävänä, koska tämä nopeuttaa huomattavasti mahdollisuutta niihin tutustumiseen. Jos yhtiö ei täytä velvollisuuttaan, tilinpäätöstietoja vaatinut henkilö voi pyytää virka-apua asiakirjoihin tutustumista varten.

12 luku. Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

Luvun alkuun ehdotetaan otettavaksi kattava luettelo siitä, miten yhtiön varoja voidaan jakaa osakkeenomistajille. Luetteloon ehdotettujen lisäysten ja 16 lukuun ehdotettujen muutosten takia muun muassa sulautumista ja jakautumista koskevien varojenjakosäännösten rikkominen tulee rangaistavaksi 16 luvun 8 §:n mukaisesti. Ehdotetut lisäykset merkitsevät samalla sitä, että tämän luvun 5 §:n varojen palauttamista koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi nykyistä useammin.

Voitonjakoon käytettävissä olevien varojen määritelmää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että jakokelpoiset varat edustavat nykyistä tarkemmin yhtiön taloudellista ylijäämää. Ehdotettujen säännösten mukaan voittona ei voida jakaa mahdollisesti taseeseen kirjattujen omien osakkeiden hankintamenon määrää eikä aktivoituja perustamismenoja. Pääomalainasta maksettava korko tai muu hyvitys vähentää aina voitonjakokelpoisia varoja.

Osakkeenomistajien määrävähemmistön oikeutta vaatia tietyn vähimmäisosingon maksamista ehdotetaan täsmennettäväksi voitonjakoon käytettäviä varoja koskevia säännöksiä vastaavasti. Vähimmäisosinko saataisiin maksaa vain voitonjakokelpoisista varoista. Toisaalta vähimmäisosingon suuruutta rajoittavaa, yhtiön omasta pääomasta laskettavaa viiden prosentin määrää ehdotetaan lievennettäväksi kahdeksaan prosenttiin.

Lukuun ehdotetaan otettavaksi säännökset ylikurssirahastosta, johon tehtävät siirrot merkittävältä osin korvaavat voimassa olevan lain mukaan vararahastoon tehtävät siirrot. Ylikurssirahastoon ehdotetaan myös siirrettäväksi omien ja emoyhtiön osakkeiden myynnistä saatu myyntivoitto. Vararahaston alentamista koskevia säännöksiä ehdotetaan täydennettäviksi siten, että vararahastoa alennettaessa on tappion kattamista ja rahastoantia lukuun ottamatta noudatettava samaa menettelyä kuin osakepääomaa alennettaessa. Ylikurssirahaston alentamisen osalta ehdotetaan noudatettavaksi, mitä vararahastosta säädetään.

Yhtiön lähipiirille annettavia lainoja koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä täsmennyksiä. Lakiin ehdotetaan kirjattavaksi vaatimus lähipiirille myönnettyjen rahalainojen takaisinperinnästä silloin, kun yhtiön voitonjakokelpoiset varat vähentyvät niin paljon, etteivät ne kata mainittujen lainojen sekä niihin rinnastettavien vakuuksien kokonaismäärää. Lisäksi ehdotetaan omien osakkeiden hankinnan rahoittamista koskevan säännöksen tiukentamista. Lähipiirin käsitteen käyttöönotosta aiheutuu eräitä muutoksia säännösten soveltamisalaan.

1 §. Pykälän *1 momentin* luetteloon lainmukaisista tavoista jakaa yhtiön varoja osakkaille ehdotetaan lisättäväksi ylikurssirahaston alentaminen, yhtiön omien tai sen emoyhtiön osakkeiden hankkiminen ja pantiksi ottaminen sekä sulautuminen ja jakautuminen. Lisäykset ovat tarpeen, koska lukuun lisättäväksi ehdotetussa 3 a §:ssä tarkoitetun ylikurssirahaston alentaminen merkitsee yhtiön sidotun pääoman alentamista ja koska omien osakkeiden hankkiminen vastaa vaikutuksiltaan yhtiön varojen jakamista. Hankkimisella tarkoitetaan kaikkia 7 luvun 1 ja 3 §:ssä tarkoitettuja tilanteita. Yhtiön varoja voidaan jakaa myös yhtiön sulautuessa tai jakautuessa, koska näissä tilanteissa ei edellytetä, että yhtiöön tuleva omaisuus vastaisi vastikkeena jaettavaa määrää. Omien tai emoyhtiön osakkeiden pantiksi ottaminen ehdotetaan lisättäväksi momenttiin, jotta hankkimista koskevia säännöksiä ei voitaisi kiertää erilaisin rahoitusjärjestelyin.

Sulautumisen ja jakautumisen sekä omien ja emoyhtiön osakkeiden hankkimisen ja pantiksi ottamisen lisääminen pykälään merkitsee, että varojen jakaminen, joka toteutetaan vastoin näitä tapauksia koskevia tämän lain säännöksiä, johtaa nykyisestä poiketen tämän luvun 5 §:n sekä 16 luvun 8 §:n mukaisiin seuraamuksiin. Sama koskee ylikurssirahaston alentamista. Varoja saanut osakkeenomistaja on siten velvollinen palauttamaan varat korkoineen, jollei hänellä ollut perusteltua aihetta olettaa varojen jakamisen tapahtuneen lainmukaisesti. Varojen jakamista koskevan päätöksen tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka päätöksen perusteena olevan virheellisen taseen laatimiseen osallistuneet ovat velvollisia korvaamaan syntyneen varojen vajauksen. Laittomasta varojen jakamisesta ehdotetaan 16 luvun 8 §:ssä säädettäväksi rangaistus, jonka maksimi on yksi vuosi vankeutta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jossa säädetään, ettei yhtiön varoja saa jakaa eikä 7 §:ssä tarkoitettua lainaa, vakuutta tai varoja antaa ennen yhtiön rekisteröintiä. Vastaava säännös on osakepääoman alentamista koskevassa 6 luvussa.

2 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan uusia yhtiön voitonjakoa rajoittavia säännöksiä. Momentin johdantokappale ja 3 kohta vastaavat sisällöltään voimassa olevaa lakia. Säännös, jonka mukaan taseen osoittama tappio vähentää voitonjakokelpoisia varoja, ehdotetaan otettavaksi momentin johdantokappaleeseen.

Momentin *1 kohdan* mukaan yhtiö ei saa jakaa voittona sitä osaa vapaasta omasta pääomasta, joka vastaa aktivoitujen perustamismenojen määrää. Yhtiön perustamismenot kirjataan yleensä ensimmäisen tilikauden kuluksi. Perustamismenojen aktivointi kirjanpitolain 16 §:n 5 momentissa tarkoitettuna muuna pitkäaikaisena menona on kuitenkin katsottu mahdolliseksi. Jos tällainen aktivointi tehdään, muodostaa tämä kuluksi kirjaamaton erä ehdotuksen mukaan esteen voitonjaolle.

Ehdotuksessa tarkoitetut perustamismenot eivät täysin vastaa 2 luvun 2 ja 4 §:ssä tarkoitettuja perustamiskuluja. Perustamismenojen käsite on kirjanpidollinen ja voi tarkoittaa 2 luvussa tarkoitettujen asiantuntijapalkkioiden ja vastaavien kustannusten lisäksi esimerkiksi työntekijöiden kouluttamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Momentin *2 kohdan* mukaan omien ja emoyhtiön osakkeiden hankintamenoa vastaava määrä vähentää yhtiön voitonjakokelpoisia varoja, mikäli osakkeiden hankintamenoa vastaava määrä on 11 luvun 6 a §:ssä tarkoitetulla tavalla kirjattu yhtiön taseeseen vastaavaan ja lisäksi omaksi eräksi vapaa-

seen omaan pääomaan. Mainitussa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että vain sellaiset osakkeet, joilla käydään arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua julkista kauppaa, voidaan kirjata taseen vastaavaan. Tämä johtuu siitä, että muiden osakkeiden hintaa on vaikeaa luotettavasti arvioida, mikä aiheuttaa vaaran taseen vääristymisestä. Näissä tapauksissa hankintamenoa vastaava määrä kirjataan suoraan omasta pääomasta yleensä lyhytaikaisten velkojen tilille. Koska omien osakkeiden hankinta vastaa vaikutuksiltaan voitonjakoa, on perusteltua kieltää hankintamenoa vastaavan erän jakaminen voittona.

Momentin *3 kohtaan* ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että yhtiöjärjestyksen mukaan vararahastoon siirrettävä määrä sekä yhtiöjärjestyksen mukaan muuten jakamatta jätettävä määrä vähentävät voitonjakokelpoisia varoja.

Viittaus muutettavaksi ehdotetun 6 luvun 4 §:n 3 momentissa asetettuun erityiseen voitonjakokieltoon ehdotetaan otettavaksi *2 momenttiin.* Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jossa viitataan 5 luvun säännöksiin pääomalainasta. Pääomalainalle maksettava korko tai hyvitys vähentää yhtiön voitonjakokelpoisia varoja aina, kun tällaista korkoa tai hyvitystä suoritetaan. Pääomalaina vähentää osingonjakoon käytettäviä varoja silloin, kun pääomalainalle maksettava korko tai muu hyvitys maksetaan ennen osingonjakoa. Vastaavasti lainaehtojen sallima osingonjako rajoittaa pääomalainan koron tai hyvityksen maksamista. Vastaavalla tavalla vaikuttaa myös aikaisemmilta tilikausilta kumuloitunut pääomalainan korko tai muu hyvitys.

Varojen jakaminen vähentää luonnollisesti aina voitonjakokelpoisia varoja. Jo tapahtunut varojen jakaminen samoin kuin pääomalainalle maksettu korko tai muu hyvitys on aina otettava huomioon varoja jaettaessa.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan siirrettäviksi nykyisen 2 momentin säännökset konsernin voitonjaosta. Momentissa viitataan tiettyjen konsernin voitonjakoa rajoittavien erien osalta 1 momenttiin. Momentin sanamuotoa ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että se vastaa sekä osakeyhtiölain laajennettavaksi ehdotettua konsernin määritelmää että kirjanpitolain vielä laajempaa konsernin määritelmää. Momentissa otetaan huomioon kaikkien konsernitilinpäätökseen otettujen kirjanpitolain 22 a §:ssä tarkoitettujen tytäryritysten tilinpäätöksissä tehdyt kirjanpitolain 17 §:n mukaiset varaukset ja poistoerot.

Ehdotetuista muutoksista johtuu, että arvioitaessa esimerkiksi konserniin kuuluvan avoimen yhtiön vaikutusta konsernin jakokelpoisiin varoihin olisi vähentävänä eränä otettava huomioon sen aktivoidut perustamismenot. Osakeyhtiölain ehdotetusta konsernin määritelmän laajentamisesta johtuu edelleen, että 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu yhtiöjärjestyksen määräys tarkoittaa muussa yhteisössä yhtiöjärjestystä vastaavan yhtiösopimuksen tai sääntöjen määräystä.

Ehdotus perustuu aktivoitujen perustamismenojen osalta tilinpäätösdirektiivin 34 artiklan 1 kohtaan sekä julkisen osakeyhtiön omien osakkeiden hankintamenon osalta pääomadirektiivin 22 artiklan 1 kohdan b alakohtaan.

3 §. Pykälään ehdotetut muutokset johtuvat siitä, että osakepääomaa korotettaessa yhtiöön tuleva osakkeen nimellisarvon ylittävä määrä, joka on aikaisemmin siirretty vararahastoon, ehdotetaan siirrettäväksi lukuun lisättäväksi ehdotetussa 3 a §:ssä säänneltävään uuteen ylikurssirahastoon. Myös rahastoantiosakkeen myynnissä ja 3 a lukuun lisättäväksi ehdotetussa 3 a §:ssä tarkoitetussa osakkeen myynnissä yhtiölle tulleet varat sekä osakkeen merkitsijältä saatu vahingonkorvaus ehdotetaan vararahaston sijasta kirjattavaksi ylikurssirahastoon. Vararahastoon voidaan *1 momentin* nojalla siirtää varoja taseen osoittamasta vapaasta omasta pääomasta joko yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla tai yhtiökokouksen päätöksellä. Ehdotetussa 2 §:ssä tarkoitetut muut jakokelvottomat erät eivät vaikuta vararahastoon siirrettävissä olevien varojen määrään. Pääomalainaa koskeva sopimus tehtäneen yleensä sellaiseen muotoon tai muutoin sellaisten edellytysten vallitessa, ettei lainalle suoritettavaa maksamatonta korkoa tai muuta hyvitystä voida siirtää vararahastoon.

Vararahaston alentamista koskevan *2 momentin* johdantokappaleeseen ja *1 ja 2 kohtaan* ehdotetaan kieliasua koskevia muutoksia. Momentin *3 kohdan* säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätöksen tekemiselle asetetaan samat muun muassa päätöksenteon määräenemmistöä, tarkoitusta, tekotapaa, kokouskutsua, päätösehdotusta ja päätöksen sisältöä koskevat vaatimukset kuin 6 luvun 1—7 §:ssä asetetaan osakepääoman alentamiselle. Vararahaston alentamista ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa rekisteröitäväk-

si. Muutoksella pyritään siihen, että yhtiön osakkeenomistajien ja velkojien asemaan samalla tavalla vaikuttavia toimia säännellään laissa yhdenmukaisesti.

3 a §. Ylikurssirahastosta säädetään lukuun lisättäväksi ehdotetussa 3 a §:ssä. Yhtiön pääoman hankintaan liittyvät yhtiölle tulevat muut kuin osakkeen nimellisarvoa vastaavat varat ehdotetaan kirjattaviksi sidottuun pääomaan kuuluvaan ylikurssirahastoon.

Ylikurssirahastoon kirjattavia eriä ovat pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjalainojen merkinnässä yhtiölle tulevat osakkeen merkintäoikeudesta suoritetut maksut. Optio-oikeuden merkintähinta siirretään kokonaisuudessaan ylikurssirahastoon. Vaihtovelkakirjalainan merkinnässä ylikurssirahastoon siirretään se merkintähinnan osa, joka mahdollisesti maksetaan velkakirjaan perustuvasta merkintäoikeudesta. Vaihtovelkakirjalainalle maksettavan koron ja käyvän koron erotuksen ottaminen huomioon jää kirjanpitolainsäädännön ja -käytännön varaan. Jos erotus otetaan huomioon, se kirjataan ylikurssirahastoon. Vaihtovelkakirjan merkinnän yhteydessä yhtiölle annettava laina merkitään luonnollisesti taseeseen velkana.

Uusmerkinnässä yhtiölle tuleva osakkeen nimellisarvon ylittävä määrä merkitään momentin *2 kohdan* nojalla ylikurssirahastoon. Tämä koskee myös esimerkiksi vaihtovelkakirjan vaihto-oikeutta käytettäessä yhtiölle tulevaa nimellisarvon ylittävää määrää. Lisäksi ylikurssirahastoon ehdotetaan *3 kohdan* mukaan kirjattavaksi 2 luvun 12 §:n 3 momentissa tarkoitettu osakemerkinnän maksamisen laiminlyömisestä seuraava vahingonkorvaus, 3 a luvun 3 a §:ssä tarkoitetut arvo-osuusjärjestelmään liittyneen yhtiön rekisteröimättömien osakkeiden myynnistä saamat nostamattomat varat sekä nostamattomat varat, jotka yhtiö on saanut 4 luvun 14 §:n mukaisessa rahastoantiosakkeen myynnissä.

Momentin *4 kohdaksi* ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan ylikurssirahastoon kirjataan osakepääomaa alennettaessa se osakepääoman alennusta vastaava määrä, jota ei siirretä yhtiökokouksen päätöksen mukaan käytettävään rahastoon tai jaeta osakkeenomistajille. Myöskään vahvistetun tappion kattamiseen käytettävää määrää ei luonnollisesti siirretä ylikurssirahastoon. Säännös koskee sekä niitä tilanteita, joissa osakkeista maksetaan osakkeenomistajille vastiketta (lunastaminen ja nimellisarvon alentaminen maksua vastaan) että tilanteita, joissa vastiketta ei makseta. Merkitystä ei ole myöskään sillä, aleneeko yhtiön sidottu oma pääoma alentamisen yhteydessä vai ei. Sidotun pääoman alentuessa tulevat sovellettaviksi 6 luvun velkojiensuojaa koskevat säännökset.

Momentin *5 kohdassa* ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiön omien ja sen emoyhtiön osakkeiden myynnistä saatu myyntivoitto kirjataan ylikurssirahastoon. Myyntivoitto kirjataan ylikurssirahastoon riippumatta siitä, kuinka yhtiö on saanut osakkeet haltuunsa.

Ylikurssirahastoon ei ehdotuksen mukaan voida siirtää varoja yhtiöjärjestyksen määräyksen tai yhtiökokouksen päätöksen nojalla. Ylikurssirahaston alentamiseen ehdotetaan *2 momentin* mukaan sovellettavaksi vararahaston alentamista koskevia 3 §:n 2 momentin säännöksiä.

Säännösehdotukset perustuvat osittain tilinpäätösdirektiivin 9 ja 10 artiklaan.

4 §. Pykälän *2 momentin* säännöksiä osakkeenomistajien määrävähemmistön oikeudesta vaatia tietyn vähimmäisosingon maksamista ehdotetaan muutettaviksi 2 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavalla tavalla. Lisäksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan vähimmäisosinkoa voidaan jakaa vain voitonjakokelpoisista varoista. Toisaalta omasta pääomasta laskettavaa viiden prosentin rajoitusta ehdotetaan lievennettäväksi siten, että vähemmistön oikeus osinkoon voi ulottua kahdeksaan prosenttiin yhtiön omasta pääomasta laskettuna.

Ehdotuksen lähtökohtana on edelleen se, että yhtiöllä on velvollisuus maksaa osinkona vähintään puolet tilikauden voitosta, mikäli pykälässä tarkoitettu määrävähemmistö niin vaatii. Tilikauden voitosta ehdotetaan vähennettäviksi 2 §:ssä tarkoitetut erät niiltä osin kuin nämä ylittävät yhtiön vapaat ja sidotut rahastot. Voimassa olevaan lakiin verrattuna uusia vähennettäviä eriä ovat aktivoidut perustamismenot ja omien osakkeiden rahastoitu hankintameno. Pääomalainan ehdoista yleensä johtuu, että lainalle maksettava korko tai muu hyvitys on myös tällainen erä. Lisäksi näihin eriin kuuluu voimassa olevan lain mukaisesti edellisten tilikausien tappio. Tilikauden voitosta vähennettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti kokonaan yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät tai rahastoon siirrettävät määrät.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi Ruotsin osakeyhtiölain mukainen kielto jakaa tämän-

kään pykälän nojalla voittoa enempää kuin yleisen voitonjakosäännöksen mukaan. Vähemmistön vaatimuksesta jaettava osinko ei siten voi ylittää voitonjakokelpoisia varoja. Muutos suojaa yhtiön velkojia.

Vähemmistön vaatimuksesta jaettavan voiton ylärajaa ehdotetaan korotettavaksi viidestä prosentista kahdeksaan prosenttiin yhtiön omasta pääomasta laskettuna, koska tämä vastaa paremmin osakeyhtiöön sijoitettavan pääoman tuotolle asetettavia vaatimuksia. Myös momentin kirjoittamistapaa ehdotetaan muutettavaksi.

Vähemmistön vaatimuksesta maksettavan osingon rajoittaminen 2 §:ssä tarkoitettuihin voitonjakokelpoisiin varoihin perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 15 artiklan säännökseen.

5 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan tehtäväksi kirjoittamistapaa koskeva muutos. Momentissa oleva viittaus muuttuu sisällöltään, koska korkolain muuttamisesta annetun lain (284/95) mukaan pykälässä tarkoitettu korko määräytyy Suomen Pankin vahvistaman kolmen kuukauden markkinakoron vuosikeskiarvon perusteella.

Koska 1 §:ssä mainitaan varojen jakamistapoina myös omien osakkeiden hankkiminen ja pantiksi ottaminen sekä sulautumisen ja jakautumisen yhteydessä tapahtuva varojen jakaminen, tulee nykyistä useammin kysymykseen tilanne, jossa osakkeenomistaja on varojen jakamisen yhteydessä luopunut osakkeestaan. Tällöin osakkeenomistajalle on yleensä varojen palauttamista vastaan luovutettava vastaava osake tai, mikäli tämä ei ole mahdollista, osakkeen arvo.

Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että laittomaan varojenjakoon syyllistyneiden vastuun todetaan nimenomaisesti olevan yhteisvastuuta. Momenttiin ehdotetaan myös lisättäväksi viittaus tilintarkastuslain 44 §:ään. Muutos vastaa jo ennen tilintarkastuslain voimaantuloa ja osakeyhtiölain 15 luvun 2 §:n kumoamista vallinnutta tilannetta, eikä siten käytännössä vaikuta tilintarkastajan vastuuseen. Myös momentin kirjoittamistapaa ehdotetaan muutettavaksi.

7 §. Yhtiön lähipiirille annettavia rahalainoja ja vakuuksia sekä yhtiön omien tai konserniin kuuluvien yhteisöjen osakkeiden tai osuuksien hankinnan rahoittamista koskevan pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitataan ehdotettuun 1 luvun 4 §:n lähipiirin määritelmään. Lähipiirin käsitteen käyttäminen johtaa siihen, että momentin säännökset eivät koske osakkeenomistajaa, jonka omistus alittaa yhden prosentin yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan yhteisön osakkeista tai osuuksista tai näiden tuottamista äänistä. Lähipiiriin sukulaisuuden perusteella kuuluvia koskevaan säännökseen ehdotetut muutokset supistavat myös hieman momentin soveltamisalaa. Toisaalta momentin soveltamisalaa laajentaa se, että lähipiiri kattaa myös konsernin johtohenkilöiden ja näiden lähisukulaisten määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt. Soveltamisalaa laajentavat myös 1 luvun 3 §:n konsernin määritelmään ehdotetut muutokset sekä lähipiiriä koskevan pykälän 1 momenttiin ehdotettu 1 kohta, jonka mukaan rajoituksen piiriin kuuluu myös samaan konserniin kuuluva yhteisö. Muutettavaksi ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdan poikkeus koskee edelleen vain osakeyhtiöitä, koska muissa yhteisöissä ei ole vastaavia voitonjakorajoituksia.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitataan vapaan oman pääoman sijasta 2 §:ssä tarkoitettuihin voitonjakokelpoisiin varoihin. Viittauksen mukaan lainattavissa olevat varat lasketaan viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen perusteella. Lainaa annettaessa voitonjakokelpoisista varoista on vähennettävä vahvistetun taseen perusteella tapahtunut voiton ja varojen jakaminen. Samoin on vähennettävä lähipiirille jo annetut lainat. Tämä ilmenee myös ehdotetusta 8 §:n 3 momentista. Yhtiön hallituksen on yleisen huolellisuusvelvollisuutensa takia otettava lainaa annettaessa huomioon taseen vahvistamisen jälkeen yhtiön varallisuusasemassa muutoin tapahtunut kielteinen kehitys. Yhtiön varallisuusaseman myönteinen kehitys tilikauden aikana ei lisää lainan antamiseen käytettävissä olevia varoja.

Momentissa ehdotetaan hyväksyttävän vakuuden sijasta käytettäväksi ilmaisua "turvaava vakuus". Ehdotetulla muutoksella painotetaan vakuuden luonnetta yhtiön saatavan turvaajana. Samaa ilmaisua ehdotetaan käytettäväksi myös 6 luvun 5 §:n 3 momentissa, johon viitataan muutettavaksi ehdotetussa 14 luvussa.

Pykälän *2 momentin* johdantokappaleen sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi. Lisäksi momentin *3 kohtaan* ehdotetaan muutosta, jonka mukaan lainan voi 1 momentista poiketen antaa vain sellaiselle lähipiiriin kuuluvalle yhteisölle tai säätiölle, joka har-

joittaa elinkeinotoimintaa. Muutos on yhdenmukainen hallituksen esityksessä (HE 11/1981 vp) poikkeussäännökselle esitettyjen perustelujen kanssa. Kohdassa tarkoitettuja niin sanottuja kaupallisia lainoja ei ehdotuksen mukaan saa vastoin 1 momentin säännöksiä antaa konserniin kuuluvalle yhteisölle, ellei tämä ole *2 kohdassa* tarkoitettu osakeyhtiö tai siihen rinnastettava ulkomainen yhtiö. Kotimaiseen osakeyhtiöön rinnastuu ulkomainen yhtiö, jonka voitonjakoa ja varojen muuta käyttöä säännellään sisällöllisesti osakeyhtiölain määräyksiä vastaavalla tavalla. Tällaisen kaupallisen lainan saa antaa ehdotuksen mukaan tietyille lähipiiriin kuuluville yhteisöille ja säätiöille, jos ne harjoittavat elinkeinotoimintaa ja laina annetaan liiketaloudellisin ehdoin. Säännöksessä tarkoitettuja yhteisöjä ja säätiöitä ovat esimerkiksi ne, jotka eivät kuulu yhtiön kanssa samaan osakeyhtiöoikeudelliseen konserniin, mutta käyttävät yhtiössä määräysvaltaa. Myös tällaisen yhteisön määrysvallassa oleva muu yhteisö on säännöksessä tarkoitettu yhteisö. Kaupallisen lainan voi siis antaa yhteisössä määräysvaltaa käyttävälle osuuskunnalle. Lisäksi laina voidaan antaa yhteisömuodossa toimivalle osakkeenomistajalle, vaikka tämän omistusosuus ylittäisi lähipiirin määritelmän mukaisen yhden prosentin rajan. Sen sijaan yhtiön johdon tai johdon läheisten määräysvallassa oleville yhteisöille lainaa ei voida antaa. Kaupallisia lainoja koskeva poikkeussäännös ei koskisi myöskään yhtiön tilintarkastajana toimivaa yhteisöä.

Momentista ehdotetaan poistettavaksi *4 kohta*, koska siinä tarkoitettu poikkeus otetaan huomioon 1 momentissa, jossa ehdotetaan käytettäväksi lähipiirin käsitettä.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi säännös, jossa kielletään rahalainan antamisen lisäksi myös muu yhtiön varojen antaminen käytettäväksi yhtiön osakkeiden tai samaan konserniin kuuluvan toisen yhteisön osakkeiden, jäsenosuuksien tai yhtiöosuuksien hankintaan. Säännös koskee myös optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen hankinnan rahoittamista. Säännöksen tarkoituksena on selkeyttää oikeustilaa siten, että kaikilla tavoilla tapahtuva yhtiön omien osakkeiden hankinnan rahoittaminen tulee kiellon piiriin. Säännös kattaa kaikki menettelyt, joissa varojen antaminen ei vaikuta yhtiön vapaata omaa pääomaa vähentävästi. Varojen antamisena käytettäväksi voidaan pitää esimerkiksi yhtiöiden vastavuoroista osakemerkintää, mikäli merkintä on rahoitettu vastavuoroisuudella. Säännös koskee muutoksen jälkeen rahalainan antamisen lisäksi myös muun luoton antamista. Varojen antamista käytettäväksi ei sitä vastoin ole esimerkiksi osingon tai palkan maksaminen sillä ehdolla, että varoilla merkitään yhtiön osakkeita. Tällöin varojen suorittaminen vähentää yhtiön voitonjakokelpoisia varoja, ja menettely johtaa oman pääoman muuttumiseen vapaasta sidotuksi. Näin meneteltäessä yhtiön tase kertoo yhtiön taloudellisen aseman oikein, eikä esimerkiksi yhtiön velkojille aiheudu menettelystä haittaa. Pykälän 6 momentissa olevan vakuuden antamista koskevan kiellon nojalla kiellettyä on myös erilaisten yhtiön osakkeiden merkintään liittyvien tappiontakuusitoumusten antaminen. Momenttiin ehdotetaan tehtäväksi myös konsernin määritelmän laajentamisehdotuksesta aiheutuvat muutokset.

Pykälän *4 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä tarkoitetut lainat voidaan luetella hallituksen pöytäkirjan lisäksi yhtiön tase-erittelyissä. Tase-erittelyt on tehtävä jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä, ja ne on myös säilytettävä kirjanpitolain säännösten mukaisesti.

Pykälän *5 momentiksi* ehdotetaan nykyistä 6 momenttia siten muutettuna, ettei henkilöstörahastolain 23 §:ssä tarkoitettuja lainoja enää saa antaa muuten kuin 2 §:ssä tarkoitettujen voitonjakokelpoisten varojen rajoissa.

Pykälän 5 momentti ehdotetaan siirrettäväksi muuttamattomana *6 momentiksi*.

Omien osakkeiden hankinnan rahoittamista ja henkilöstörahastoille annettavia lainoja koskevat muutokset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta pääomadirektiivin 23 artiklaan.

8 §. Lukuun lisättäväksi ehdotetun 8 §:n *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että 7 §:n vastainen rahalainan antaminen tai 7 §:n 3 momentissa tarkoitettu muu varojen antaminen rinnastetaan 5 §:ssä tarkoitettuun laittomaan varojen jakamiseen. Viittauksen nojalla 5 §:n 1 momentin säännöstä sovelletaan myös muihin 7 §:ssä tarkoitettuihin henkilöihin kuin 5 §:n 1 momentissa mainittuihin osakkeenomistajiin. Osakeyhtiölain 16 luvun 8 §:ään ehdotetun muutoksen johdosta 7 §:n säännösten rikkomisen rangaistusmaksimi nousee yhteen vuoteen vankeutta. Laittoman varojen jakamisen seuraamuksia on selostettu 1 §:n 1 momentin perusteluissa.

Ehdotetussa 2 *momentissa* säädetään vastoin 7 §:n säännöksiä annetusta vakuudesta. Sen, jonka velvoitteesta vakuus on annettu, on ehdotuksen mukaan välittömästi huolehdittava siitä, että vakuus vapautetaan, tai korvattava yhtiölle vakuuden arvoa vastaava määrä. Säännös ei vaikuta vakuuden haltijan asemaan.

Yhtiölle suoritettavalle vakuuden arvoa vastaavalle määrälle on maksettava 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu vuotuinen korko. Korkoa on maksettava siitä hetkestä lukien, kun vakuus on lain vastaisesti annettu tai se olisi pitänyt vapauttaa. Ellei vakuutta vapauteta, eikä sen arvoa korvata kokonaisuudessaan, ovat 5 §:n 2 momentissa tarkoitetut henkilöt vastuussa vajauksen täyttämisestä siten, kuin 15 luvun 1, 3 ja 4 §:ssä ja tilintarkastuslain 44 §:ssä säädetään.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi yhtiön velvollisuudesta periä 7 §:n vastaiset rahalainat tai vakuudet takaisin, milloin 2 §:ssä tarkoitetut voitonjakokelpoiset varat ovat vähentyneet. Säännös asettaa yhtiölle voimassa olevan oikeuden mukaisesti velvollisuuden jatkuvasti pitää huolta siitä, että 7 §:ssä tarkoitetut lainat ja vakuudet eivät ylitä yhtiön 2 §:n mukaisten voitonjakokelpoisten varojen määrää. Jos voitonjakokelpoiset varat vähentyvät siten, että annetut lainat ja vakuudet eivät enää pysy voitonjakokelpoisten varojen rajoissa, on lainoja ja vakuuksia perittävä takaisin. Vakuuksille annettavasta arvosta voidaan muun muassa annettujen panttiesineiden osalta saada johtoa niiden kirjanpitoarvosta.

Säännöksestä seuraa yhtiölle, lähinnä sen hallitukselle, velvollisuus määrittää lainaehdot ja muut sopimusehdot sellaisiksi, että periminen on mahdollista. Perimistoimiin on ryhdyttävä välittömästi, kun yhtiöllä on syytä epäillä varojen vähentyneen. Myös perinnässä on noudatettava osakkeenomistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

13 luku. Selvitystila, saneeraus ja purkaminen

Luvussa säädetään osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan, selvitysmenettelystä sekä selvitystilasäännösten ja yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitetun saneerausmenettelyn suhteesta.

Niin sanottua vapaaehtoista selvitystilaa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että yhtiökokouksen päätös selvitystilaan asettamisesta on moniosakelajisessa yhtiössä pätevä vain, jos sitä kannattaa kahden kolmasosan määräenemmistö jokaisesta yhtiökokouksessa edustetusta osakelajista ja päätökseen saadaan suostumus osakkeenomistajilta, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista. Vapaaehtoisella selvitystilalla tarkoitetaan sellaista selvitystilamenettelyä, joka on vapaasti yhtiökokouksen päätettävissä. Toteutuessaan ehdotus yhdenmukaistaa yhtiön varojen jakoa ja purkamista koskevia säännöksiä.

Lisäksi ehdotetaan uusia säännöksiä selvitystilaa käsittelevää yhtiökokousta koskevan kutsun sisällöstä sekä hallituksen päätösehdotuksen ja sen liitteiden pitämisestä osakkeenomistajien saatavilla.

Muutoksia ehdotetaan myös säännöksiin, jotka koskevat velvollisuutta asettaa yhtiö selvitystilaan oman pääoman vähentymisen vuoksi (pakkoselvitystila). Ehdotuksen mukaan yhtiön johdolla on nykyistä selkeämpi velvollisuus seurata yhtiön oman pääoman muutoksia myös tilikauden aikana. Samalla pakkoselvitystilan edellytyksiä tiukennetaan siten, että säännöksiä on sovellettava, jos oma pääoma on vähentynyt alle puoleen osakepääomasta. Voimassa olevassa laissa rajana on kolmasosa osakepääomasta. Selvitystilaedellytysten toteamiseksi yhtiön hallituksen on ehdotuksen mukaan laadittava erityinen selvitystilatase, joka on annettava tilintarkastajien tarkastettavaksi ainakin siinä tapauksessa, että yhtiökokous kutsutaan koolle käsittelemään yhtiön asettamista selvitystilaan. Lisäksi ehdotetaan, että selvitystilaan asettamista käsittelevä yhtiökokous on pidettävä selvitystilataseen laatimisesta laskettavassa määräajassa. Vastaavasti ehdotetaan tarkan määräajan säätämistä yhtiökokouksesta laskettavalle saneerausajalle, jonka kuluessa oman pääoman osuus osakepääomasta on palautettava vähintään puoleen osakepääomasta tai yhtiö on asetettava selvitystilaan.

Ehdotetut pakkoselvitystilasäännösten muutokset vaikuttavat myös säännösten laiminlyönnin seuraamuksiin. Yhtäältä hallituksen vastuu lisääntyy, koska sen on jatkuvasti seurattava oman pääoman muutoksia. Toisaalta vastuu kuitenkin selkeytyy ja on paremmin ennakoitavissa, koska säännökset hallituksen toimintavelvollisuudesta ovat nykyistä tarkemmat ja yksiselitteisemmät.

Osakeyhtiölain 11 luvun 14 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että kaikkien yhtiöiden

on ilmoitettava määräajassa tilinpäätösasiakirjansa rekisteröitäviksi. Tilinpäätösten julkisuuden varmistamiseksi ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisuuden valvontakeinoja tehostetaan. Ehdotuksen mukaan yhtiö voidaan asettaa selvitystilaan, jollei tilinpäätöstä koskevia asiakirjoja ole kehotuksesta huolimatta ilmoitettu rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Selvitystilassa olevan yhtiön yhtiökokouksen toimivaltaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että yhtiökokous voi myös selvitystilan aikana päättää osakepääoman korottamisesta, vaihtovelkakirjalainan ottamisesta, optio-oikeuksien antamisesta ja yhtiöjärjestyksen muutoksesta, jotka ovat tarpeen toiminnan jatkamiseksi ja selvitystilan lopettamiseksi.

Selvitystilassa olevan yhtiön tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi siten, että konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus ei lakkaa, vaikka yhtiö asetetaan selvitystilaan. Konsernitilinpäätös on tarpeen oikean kuvan saamiseksi selvitystilassa olevan yhtiön taloudellisesta tilasta.

1 §. Pykälän pääsäännön mukaan yhtiökokous päättää yhtiön asettamisesta selvitystilaan, jollei osakeyhtiölaissa toisin säädetä. Pykälässä säädetään lisäksi päätökseen vaadittavasta yhtiökokousenemmistöstä ja selvitystilan alkamishetkestä. Pykälän *1 momentin* kieliasua ehdotetaan korjattavaksi.

Pykälän *2 momentissa* säädetään yhtiön purkamisesta lain tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla sekä muulla, yhtiökokouksen harkinnassa olevalla perusteella. Viimeksi mainittu vapaaehtoista selvitystilaan asettamista koskeva päätös on voimassa olevan lain mukaan pätevä, jos sitä ovat kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa yhtiökokouksessa annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että moniosakelajisessa yhtiössä vähintään kahden kolmasosan osakemääräenemmistön kunkin osakelajin yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista on kannatettava päätöstä. Lisäksi päätökseen on saatava suostumus osakkeenomistajilta, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista.

Yhtiön vapaaehtoinen purkaminen selvitystilan kautta vaikuttaa osakkeenomistajien asemaan samansuuntaisesti kuin osakepääoman alentaminen (6 luku), yhtiön sulautuminen toiseen yhtiöön (14 luku) tai yhtiön jakautuminen kahdeksi tai useammaksi yhtiöksi (14 a luku). Näissä tilanteissa pätevä päätös edellyttää osakelajikohtaista määräenemmistöä ja suostumusta määräosalta osakkeenomistajista. Ehdotus osakelajikohtaisesta äänestyksestä tässä yhteydessä perustuu tarpeeseen yhdenmukaistaa yhtiön purkamispäätöksen sääntely muiden osakkeenomistajan asemaan vastaavasti vaikuttavien tilanteiden kanssa. Käytännössä yhtiöiden purkaminen vapaaehtoisen selvitystilan kautta on harvinaista, joten ehdotus ei olennaisesti vaikuta yhtiökäytäntöön.

Pykälän *3 momentissa* oleva virheellinen viittaus ehdotetaan korjattavaksi siten, että sana "lauseessa" korvataan sanalla "virkkeessä".

Ehdotetussa *4 momentissa* säädetään ensinnäkin, että kutsussa selvitystilaan asettamista käsittelevään yhtiökokoukseen on mainittava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö. Tarkoituksena on selkiyttää oikeustilaa siten, että samalla kun parannetaan osakkeenomistajan oikeuksia saada tietoa päätettävistä kysymyksistä ja siten mahdollisuutta arvioida tarvetta osallistua yhtiökokoukseen, asetetaan hallitukselle nimenomainen velvollisuus päätösehdotuksen laatimiseen. Päätösehdotuksen pääasialliseen sisältöön kuuluu ainakin syy, jonka vuoksi selvitystilaan asettamista ehdotetaan tai selvitystilaan asettamista muuten käsitellään, sekä miten selvitystilamenettely on tarkoitus järjestää. Luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun selvitystilaan asettamista käsittelevän yhtiökokouksen osalta päätösehdotuksen pääasialliseen sisältöön voi kuulua myös hallituksen ehdotus saneeraus- ja muiksi toimenpiteiksi, joilla pakkoselvitystila pyritään välttämään.

Lisäksi ehdotetaan, että päätösehdotus liitteineen on pidettävä vähintään viikkoa ennen yhtiökokousta yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä 9 luvun 9 §:ssä säädettyä vastaavalla tavalla. Luvun 2 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa päätösehdotukseen on liitettävä siinä tarkoitettu selvitystilatase ja tasetta koskeva tilintarkastajan lausunto. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavia säännöksiä.

2 §. Pykälässä säädetään oman pääoman vähentymisestä johtuvasta pakkoselvitystilasta. Voimassa olevien säännösten mukaan tätä selvitystilaan asettamista voidaan käsitellä kahdessa yhtiökokouksessa sen jälkeen, kun hallitus on todennut oman pääoman vähentymisen. Pykälän rakennetta ehdotetaan selkeytettäväksi siten, että voimassa oleva 1 momentti, joka kattaa yhtiökokouksen osalta

koko pakkoselvitystilamenettelyn, jaetaan kahdeksi momentiksi. Ehdotuksen mukaan 1 momentissa säädetään pakkoselvitystilasäännösten soveltamisedellytyksistä, hallituksen velvollisuudesta seurata oman pääoman muutoksia sekä oman pääoman vajeen toteamiseksi vaadittavan erityisen taseen laatimisesta ja tarkastamisesta. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös pakkoselvitystilaan asettamista käsittelevän ensimmäisen yhtiökokouksen ajankohdasta. Pykälään lisättäväksi ehdotetussa 2 momentissa säädetään selvitystilaan asettamisvelvollisuudesta ja oikeudesta hakea yhtiö selvitystilaan, jos oman pääoman vaje on edelleen olemassa vuoden kuluttua 1 momentissa tarkoitetusta yhtiökokouksesta. Nykyinen 2 momentti, joka koskee pakkoselvitystilan yhteydessä laadittavan taseen sisältöä, siirtyy muuttamattomana uudeksi 3 momentiksi. Pykälään lisättäväksi ehdotetussa 4 momentissa säädetään selvitystilataseen ja sitä koskevan tilintarkastajan lausunnon liittämisestä päätösehdotukseen, jonka hallitus esittää selvitystilaan asettamista käsittelevälle yhtiökokoukselle.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan useita muutoksia. Muutokset koskevat hallituksen velvollisuutta seurata oman pääoman muutoksia myös tilikauden aikana, pakkoselvitystilasäännösten soveltamisen laukaisevan oman pääoman menetyksen pienentämistä, oman pääoman toteamiseksi laadittavaa tasetta ja sen tarkastamista sekä pakkoselvitystilaan asettamista käsittelevän yhtiökokouksen koolle kutsumista.

Voimassa olevan lain mukaan hallituksen on kutsuttava yhtiökokous koolle mahdollisimman pian, jos oma pääoma on pienempi kuin kolmasosa osakepääomasta. Ehdotuksen mukaan selvitystilaan asettaminen pitää saattaa yhtiökokouksen käsiteltäväksi nykyistä aikaisemmin eli kun oma pääoma on vähentynyt alle puoleen osakepääomasta.

Voimassa olevassa säännöksessä hallituksen velvollisuus toimia on kytketty siihen, että "hallitus tilinpäätöstä laadittaessa tai muutoin havaitsee" oman pääoman vähentymisen. "Muutoin havaitseminen" voi säännöksen perustelujen mukaan tapahtua suuren yksittäisen tappion toteutumisen ja välitilinpäätöksen laatimisen yhteydessä. Käytännössä on esiintynyt epäselvyyttä siitä, millä tavoin säännös koskee muita tilanteita kuin tilinpäätöksen tai muun yhtiön taloudellista asemaa kuvaavan selvityksen laatimisen yhteydessä tapahtuvaa oman pääoman vähennyksen toteamista.

Ehdotuksen ilmaisulla "hallituksella on syytä olettaa" on tarkoitus korostaa hallituksen velvollisuutta seurata yhtiön oman pääoman muutoksia myös tilikauden aikana ja tarvittaessa viipymättä laatia selvitystilatase sen selvittämiseksi, onko yhtiön oma pääoma vähentynyt alle puoleen rekisteröidystä osakepääomasta. Hallituksella on aktiivinen seurantavelvollisuus esimerkiksi yksittäisen suuren tappion kirjaamisen yhteydessä tai silloin, kun yhtiön liiketoiminnan kannattamattomuuden vuoksi omasta pääomasta on jo edellisen tilinpäätöksen mukaan menetetty huomattava osa. Hallituksella voi olla velvollisuus erityisen taseen laatimiseen myös sen vuoksi, että yhtiön taloudellista tilaa koskevan ulkoiseen tai sisäiseen käyttöön tarkoitetun raportoinnin perusteella on syytä olettaa oman pääoman vähentyneen alle puoleen osakepääomasta. Oman pääoman vähentyminen voi siten ilmetä tilinpäätöstä, välitilinpäätöstä, osavuosikatsausta tai tarjousesitettä laadittaessa tai lyhyemmiltä ajanjaksoilta tehtävistä yhtiön toiminnan tuloksellisuutta tai taloudellista asemaa kuvaavista sisäisistä selvityksistä, kuten kuukausiraporteista.

Voimassa olevassa laissa ei säädetä siitä, miten hallituksen on todettava oman pääoman vähentyminen. Käytännössä oman pääoman vähentymismäärä voidaan yleensä selvittää vain tilinpäätöksen yhteydessä tai muuten laaditusta taseesta. Tämä ilmenee välillisesti myös voimassa olevasta 2 momentista, ja tulkinta on omaksuttu myös oikeuskirjallisuudessa.

Ehdotuksessa nykyinen käytäntö kirjataan lakiin siten, että oman pääoman vähentymisen selvittämiseksi hallituksen on laadittava yhtiön taloudellista asemaa osoittava erityinen selvitystilatase. Selvitystilataseeseen sovelletaan 11 luvun säännöksiä ja 3 momenttiin siirtyviä säännöksiä. Tasekäytäntöä yhdenmukaistaa se, että vain 5 luvussa säänneltäväksi ehdotetun pääomalainan tunnusmerkit täyttävät sitoumukset voidaan rinnastaa omaan pääomaan selvitystilataseessa.

Voimassa olevassa laissa ei ole nimenomaisia säännöksiä siitä, missä ajassa selvitystilatase on laadittava muutoin kuin tilinpäätöksen yhteydessä. Ehdotuksen mukaan selvitystilatase on aina laadittava viipymättä sen jälkeen, kun hallituksella on syytä olettaa oman pääoman vähentyneen alle puoleen

osakepääomasta. Taseen laatimisvelvollisuudelle ei voida asettaa ehdotonta määräaikaa sen vuoksi, että velvollisuuden alkamisajankohtaa ei voida kaikissa tapauksissa määrittää yksiselitteisesti. Tase on kuitenkin laadittava kirjanpitolaissa tilinpäätöksen laatimiseen varattua kolmea kuukautta lyhyemmässä ajassa. Tarkoitus on, että oman pääoman menetys selvitetään mahdollisimman pian, eikä säännöksessä edellytetä täydellisen tilinpäätöksen laatimista. Ehdotuksesta seuraa myös, että erillinen selvitystilatase on laadittava, vaikka tilikausi on juuri päättynyt, jos tilinpäätös ei valmistu riittävän pian.

Koska voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä ensimmäiselle yhtiökokoukselle annettavasta selvitystilataseesta, laissa ei myöskään ole säännöksiä taseen tarkastamisesta. Ehdotuksen mukaan selvitystilatase on viipymättä annettava tilintarkastajien tarkastettavaksi, jos hallituksella on edelleen syytä olettaa yhtiön oman pääoman vähentyneen alle puoleen osakepääomasta. Taseen tarkastaminen on tarpeen sen varmistamiseksi, että selvitystilaan asettamista käsittelevässä yhtiökokouksessa on käytettävissä oikeat ja riittävät tiedot yhtiön taloudellisesta asemasta. Oman vastuunsa rajoittamiseksi hallitus saattaa antaa selvitystilataseen tilintarkastajien tarkastettavaksi myös siinä tapauksessa, että omaa pääomaa on taseen mukaan vielä jäljellä vaadittu määrä.

Taseen tarkastamisessa on noudatettava soveltuvin osin tilinpäätöksen tarkastamista koskevia osakeyhtiölain ja tilintarkastuslain säännöksiä. Selvitystilatase on siten annettava tilintarkastajien tarkastettavaksi viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta, joka käsittelee selvitystilaan asettamista.

Koska selvitystilatase laaditaan ehdotuksen mukaan yhtiön jäljellä olevan oman pääoman selvittämiseksi, tarkastus kohdistuu ensi sijassa taseeseen. Samasta syystä tarkastuksen perusteella annettavassa lausunnossa on yleensä lausuttava vain tilintarkastuslain 19 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa vastaavalla tavalla siitä, onko selvitystilatase laadittu sitä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja antaako se oikeat ja riittävät tiedot yhtiön taloudellisesta asemasta. Tarvittaessa tilintarkastajan on täydennettävä tasetietoja, ja tilintarkastaja voi antaa lausunnossaan myös lisätietoja, jos hän katsoo sen olevan tarpeen. Selvitystilataseen laatimistarkoitus huomioon ottaen tilintarkastajan tarkastus ei sisällä hallinnon tarkastusta eikä tarkastuskertomukseen sovelleta tilintarkastuslain 19 §:n 1 momentin 3—5 kohtaa tilinpäätöksen vahvistamisesta, tuloksen käsittelystä ja vastuuvapauden myöntämisestä. Samasta syystä tarkastukseen ja lausuntoon ei myöskään sovelleta emoyhtiössä konsernin tarkastusta ja tarkastuskertomusta koskevia tilintarkastuslain säännöksiä.

Voimassa olevan lain mukaan yhtiökokous on kutsuttava koolle niin pian kuin mahdollista sen jälkeen, kun oman pääoman vähentyminen on havaittu. Käytännössä momentin säännöksiä on tulkittu niin, että yleensä riittää, kun selvitystilaan asettamista käsitellään seuraavassa varsinaisessa yhtiökokouksessa. Toisaalta oikeuskäytännössä on katsottu, että varsinaisen yhtiökokouksen pitämiseen varattu kuuden kuukauden aika on liian pitkä pakkoselvitystilasäännöksiä sovellettaessa. Ehdotuksen mukaan selvitystilaan asettamista käsittelevä ensimmäinen yhtiökokous on aina pidettävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hallitus on laatinut taseen, jonka mukaan jäljellä oleva oma pääoma on alle puolet osakepääomasta. Tilintarkastukselle ja yhtiökokousasiakirjojen nähtävänä pitämiselle varatusta vähimmäisajasta voi seurata, että yhtiökokous voidaan pitää aikaisintaan kuukauden ja viikon kuluttua taseen laatimisesta.

Hallituksen päätösehdotus yhtiökokoukselle voi koskea yhtiön asettamista välittömästi selvitystilaan tai yhtiön saneeraamista laissa säädetyn määräajan kuluessa. Päätösehdotuksessa ja kokouskutsussa on tarvittaessa myös mainittava osakepääoman tai muun sidotun oman pääoman alentamisesta, osakepääoman korotuksesta tai muusta saneeraustoimenpiteestä siten kuin siitä on erikseen säädetty.

Tähän ensimmäisen selvitystilaan asettamista käsittelevän yhtiökokouksen mahdolliseen selvitystilapäätökseen sovelletaan vapaaehtoisen selvitystilapäätöksen tekemisen edellytykseksi 1 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä säädettyä ja kolmannessa virkkeessä säädettäväksi ehdotettua vähintään kahden kolmasosan määräenemmistövaatimusta sekä osakelajikohtaista äänestystä ja suostumusta. Selvitystilapäätös on tässä vaiheessa yhtiökokouksen harkinnassa, ja se voi siirtää päätöksenteon myöhemmin pidettävään toiseen yhtiökokoukseen.

Pykälään lisättäväksi ehdotetussa *2 momentissa* säädetään selvitystila-asian käsittelyä jatkavasta toisesta yhtiökokouksesta, joka on pidettävä 12 kuukauden kuluessa en-

simmäisestä yhtiökokouksesta.

Voimassa oleva määräaika toisen selvitystilaan asettamista käsittelevän yhtiökokouksen pitämiselle, niin sanottu saneerausaika, vaihtelee huomattavasti sen mukaan, missä vaiheessa tilikautta oman pääoman vähentyminen havaitaan, ja siitä, lyhennetäänkö tai pidennetäänkö kulumassa olevaa tai seuraavaa tilikautta kirjanpitolaissa sallituissa rajoissa. Käytännössä saneerausaika vaihtelee yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen.

Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista siten, että selvitystilaan asettamista käsittelevä toinen yhtiökokous on aina pidettävä viimeistään 12 kuukauden kuluessa ensimmäisestä kokouksesta. Saneerausajan lyhentäminen on perusteltua yhtiöiden velkojien riskin yhdenmukaistamiseksi ja rajoittamiseksi silloin, kun velallisyhtiö jatkaa toimintaansa oman pääoman olennaisesta vähentymisestä huolimatta.

Selvitystilaan asettamisvelvollisuutta ja -oikeutta koskevia säännöksiä ei ehdoteta muutettaviksi. Tästä seuraa muun muassa, että säännösten soveltaminen lakkaa, jos toisessa yhtiökokouksessa vahvistetaan tase, jonka mukaan yhtiön oma pääoma on vähintään puolet osakepääomasta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *4 momentti,* jonka mukaan selvitystilatase ja sitä koskeva tilintarkastajan lausunto on liitettävä 1 ja 2 momentissa tarkoitetussa kokouksessa esitettävään hallituksen päätösehdotukseen. Tase ja lausunto on myös pidettävä osakkeenomistajien saatavana ehdotetussa 1 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Oman pääoman vähentymisen määrää ja yhtiökokousten pitämisen määräaikoja koskevat ehdotukset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta osittain pääomadirektiivin 17 artiklaan.

2 a ja 3 §. Pykälien viittaussäännöksiin ehdotetaan tehtäväksi 2 §:n uudesta momenttijaosta aiheutuvat muutokset.

4 §. Pykälässä säädetään tuomioistuimen määräämästä selvitystilasta. Pykälän *1 momentin 1 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus kumottavaksi ehdotettuun 2 luvun 13 §:ään korvataan viittauksella muutettavaksi ehdotetun 6 luvun 1 §:n 5 momenttiin, jonka mukaan yhtiö on asetettava selvitystilaan, jos yhtiö on lain mukaan velvollinen alentamaan osakepääomaansa omia osakkeita mitätöimällä, mutta alentamista ei suoriteta tai se johtaisi osakepääoman alenemiseen alle säädetyn vähimmäisosakepääoman. Tällöin rekisteriviranomainen, hallitus, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai osakkeenomistaja voi tehdä tuomioistuimelle hakemuksen tai ilmoituksen yhtiön asettamisesta selvitystilaan.

Momentin *2 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että tuomioistuimen on määrättävä yhtiö selvitystilaan myös siinä tapauksessa, ettei yhtiöllä ole elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/19) 6 §:ssä tarkoitettua kaupparekisteriin merkittyä edustajaa.

Momentin *3 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että tuomioistuin voi määrätä yhtiön selvitystilaan, mikäli yhtiön tilinpäätöstä koskevia asiakirjoja ei ole 11 luvun 14 §:n mukaisesti ilmoitettu rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Voimassa olevan lain mukaan tuomioistuin voi määrätä yhtiön selvitystilaan, jos tilinpäätösasiakirjoja ei ole lähetetty rekisteriviranomaiselle yhdeltäkään viimeksi kuluneelta kolmelta tilikaudelta. Käytännössä yhtiöt, jotka eivät halua noudattaa tilinpäätösten rekisteröimistä koskevia säännöksiä, voivat välttää selvitystilauhan toimittamalla rekisteriviranomaiselle kolme vuotta vanhan tilinpäätöksen. Näin vanhoilla tilinpäätöstiedoilla ei ole merkitystä yhtiön liikekumppaneille näiden arvioidessa yhtiön luottokelpoisuutta, mihin tilinpäätöstietojen rekisteröimisellä ensi sijassa pyritään.

Osakeyhtiölain 11 luvun 14 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että kaikki osakeyhtiöt ovat velvollisia ilmoittamaan tilinpäätösasiakirjansa rekisteröitäviksi. Tarkoituksena on lisätä tilinpäätöstietojen julkisuutta ja saatavuutta sekä varmistaa, että rekisteriviranomaisella on riittävät keinot tilinpäätösten rekisteröimisvelvollisuuden toteutumisen varmistamiseksi. Tarkoitus on, että kaikkia yhtiöitä koskevan tilinpäätösten rekisteröimisvelvollisuuden valvonta automatisoidaan ja että rekisteriviranomainen pyrkii käytettävissä olevin keinoin varmistamaan säännösten noudattamisen. Ehdotuksen mukaan rekisteriviranomaisen on hyvän hallintotavan mukaisesti muistutettava yhtiötä toimittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä, ennen kuin yhtiö voidaan asettaa selvitystilaan tällä perusteella. Selvitystilaan asettaminen on tehokas keino varmistaa tilinpäätösasiakirjojen rekisteröimisvelvollisuuden toteutuminen, ja

sitä on käytetty myös Ruotsissa, jossa on selvitystilaan asettamiseen oikeuttavaa määräaikaa lyhennetty kahdesta vuodesta yhteen vuoteen.

Ehdotettu määräajan lyhennys ei luo yhtiölle olennaisesti ankarampia velvollisuuksia, koska tilinpäätös on voimassa olevan 11 luvun 14 §:n mukaan pidettävä viimeistään kahdeksan kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä yhtiön pääkonttorissa kaikkien halukkaiden nähtävänä ja näillä on myös oikeus saada siitä jäljennöksiä.

7 §. Pykälässä säädetään yhtiökokouksen toiminnasta selvitystilan aikana. Pykälän mukaan selvitystilassa olevan yhtiön yhtiökokoukseen sovelletaan yhtiökokousta koskevia säännöksiä, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu. Selvitystilan tavoitteesta eli yhtiön toiminnan lopettamisesta on katsottu seuraavan muun muassa, että selvitystilassa oleva yhtiö ei voi korottaa osakepääomaansa, ottaa optio- tai vaihtovelkakirjalainaa eikä muuttaa yhtiöjärjestystä esimerkiksi toimialan suhteen. Toisaalta laki nimenomaisesti sallii selvitysmenettelyn keskeyttämisen, mikäli yhtiön taloudellinen tila sen sallii.

Ehdotuksen mukaan yhtiökokous voi päättää selvitystilan aikana yhtiöjärjestyksen muuttamisesta, osakepääoman korotuksesta ja muusta oman pääoman lisäämisestä, jos se on tarpeen selvitystilan lopettamiseksi ja toiminnan jatkamiseksi. Yhtiön taloudellisen tilan kohentaminen selvitystilan aikana on usein mahdollista vain korottamalla osakepääomaa tai muilla oman pääoman ehtoisilla sijoituksilla, kuten antamalla maksullisia optio-oikeuksia tai ottamalla vaihtovelkakirjaehtoista pääomalainaa. Myös yhtiön varojen tarkoituksenmukainen realisointi voi edellyttää, että yhtiö luopuu yhtiöjärjestyksessä määrätystä toiminimestä tai aputoiminimestä jo selvitystilan aikana. Nämä toimet ovat yleensä myös velkojien etujen mukaisia. Myös rahastoanti voi ehdotuksen mukaan olla sallittu muun saneeraustoimen yhteydessä, kuten esimerkiksi alennettaessa osakepääomaa tappion kattamiseksi.

8 §. Pykälässä säädetään hallitukselle ja toimitusjohtajalle velvollisuus laatia viipymättä tilinpäätös, kun yhtiö on asetettu selvitystilaan. Velvollisuus konsernitilinpäätöksen laatimiseen koskee voimassa olevan lain mukaan kuitenkin vain edellistä tilikautta. Poikkeus perustuu siihen, että yhtiö ei voi jakaa voittoa selvitystilan aikana. Konsernitilinpäätösvaatimusta perusteltiin kuitenkin jo lain säätämisaikana yhtiön osakkeenomistajien, velkojien ja yhtiön muiden etutahojen informaatiotarpeella. Katsottiin, että konsernitilinpäätös on tarpeen konsernin emoyhtiön toiminnan tuloksen ja taloudellisen aseman arvioimiseen. Konsernimuotoinen yritystoiminta on nykyisin yleisempää kuin lain säätämisaikana, mikä lisää konsernitasoisen informaation tarvetta.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi siten, että myös konsernitilinpäätös on laadittava myös selvitystilaan asettamista edeltäneen tilikauden jälkeiseltä ajalta. Yhtiön selvitystila ei siten enää vaikuta konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuteen, vaan konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus määräytyy tällöinkin 11 luvun ja kirjanpitolain yleisten säännösten mukaan.

11 §. Pykälässä säädetään selvitysmiesten velvollisuudesta laatia kultakin tilikaudelta tilinpäätös, joka on esitettävä varsinaisen yhtiökokouksen hyväksyttäväksi. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi kuten 8 §:n 1 momentissa, että konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus koskee myös selvitysmiesten selvitystila-aikana laatimia tilinpäätöksiä. Selvitystilan aikana konsernitilinpäätös on tarpeen selvitysmiesten velvollisuuksien täyttämiseksi 11 a §:n mukaan sekä osakkeenomistajille selvitysmiesten toiminnan arvioimiseksi tilinpäätösten vahvistamisen sekä lopputilityksen hyväksymisen ja moittimisen yhteydessä tämän ja 13 §:n nojalla.

15 §. Pykälän sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan 10 luvun 1 §:ään ehdotettua hyväksytyn tilintarkastajan määritelmää.

14 luku. Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastaminen

Luvussa säädetään osakeyhtiöiden sulautumisesta sekä vähemmistön osakkeiden lunastusoikeudesta ja -velvollisuudesta.

Sulautumisdirektiivin voimaan saattaminen edellyttää, että suurinta osaa luvun säännöksistä muutetaan. Tämän vuoksi koko luku ehdotetaan muutettavaksi ja nykyistä yksityiskohtaisempi sääntely toteutettavaksi. Ehdotetuissa säännöksissä on otettu huomioon arvopaperimarkkinoiden kehityksen lisäksi yhtäältä sulautumisen ja suunnatun uusmerkinnän yhtäläisyydet vastaanottavan yhtiön kannalta ja toisaalta sulautumisen ja yhtiön

varojen jaon yhtäläisyydet sulautuvan yhtiön kannalta. Säännökset koskevat sekä yksityisiä että julkisia osakeyhtiöitä.

Ehdotuksen mukaan sulautumismenettely alkaa sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten laatimasta sulautumissuunnitelmasta, joka on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa allekirjoittamisesta. Tämän jälkeen sulautuvassa yhtiössä kutsutaan koolle yhtiökokous päättämään suunnitelman hyväksymisestä. Vastaanottavassa yhtiössä hallitus voi hyväksyä suunnitelman, jolleivät osakkeenomistajat, joilla on viisi prosenttia kaikista osakkeista vaadi päätöksen tekemistä yhtiökokouksessa. Sulautumissuunnitelmaan on liitettävä yhtiöiden välitilinpäätös, hallituksen selostus välitilinpäätöksen jälkeisistä tapahtumista sekä tilintarkastajan ja hallintoneuvoston lausunto. Sulautumissuunnitelmaan on liitettävä myös riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto. Sulautumispäätös on pääsäännön mukaan pätevä, jos sitä kannattavilla osakkeenomistajilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista. Jos sulautuvassa yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita, kannatus on saatava lajeittain. Jos sulautumisvastikkeesta yli kymmenesosa on muuta kuin vastaanottavan yhtiön osakkeita, sulautuvassa yhtiössä päätös edellyttää osakelajeittain suostumusta osakkeenomistajilta, joilla on vähintään puolet lajin osakkeista ja niiden osakkeenomistajien kannatusta, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa lajin kokouksessa edustetuista osakkeista. Yleisen äänioikeuden tuottavan osakkeen omistajalla on aina oikeus saada rahana se osa vastikkeesta, joka ei ole vastaanottavan yhtiön vastaavia osakkeita.

Yhtiökokouksen on hyväksyttävä sulautumissuunnitelma sellaisenaan tai se raukeaa. Sulautuvan yhtiön yhtiökokous voi kuitenkin muuttaa ehtoa vastikkeen jaosta sen osakkeenomistajien kesken. Sulautumista vastustaneella sulautuvan yhtiön osakkeenomistajalla on oikeus vaatia yhtiötä lunastamaan hänen osakkeensa käyvästä hinnasta. Lunastusvaatimus on esitettävä kuukauden kuluessa kokouksesta ja riidan ratkaiseva välimiesmenettely aloitettava kolmen kuukauden kuluessa kokouksesta, jollei muusta menettelystä sovita. Myös sulautuvan yhtiön antaman optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan ja muun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijalla on oikeus vaatia lunastusta, jollei toisin ole sovittu. Pääsäännöstä poiketen myös kanne sulautumispäätöksen mitättömyydestä on nostettava kuudessa kuukaudessa yhtiökokouksesta.

Jos sulautumissuunnitelma hyväksytään, hallitusten on haettava neljän kuukauden kuluessa rekisteriviranomaiselta lupaa sulautumisen täytäntöönpanoon. Rekisteriviranomainen antaa kuulutuksen aina sulautuvan yhtiön velkojille ja myös vastaanottavan yhtiön velkojille, jos sulautuminen voi riippumattoman asiantuntijan lausunnon mukaan vaarantaa yhtiön velkojen maksun. Yhtiöiden on ilmoitettava kuulutuksesta kirjallisesti velkojilleen. Velkojalla on oikeus vaatia saatavansa maksua tai turvaavaa vakuutta ilmoittamalla siitä kirjallisesti rekisteriviranomaiselle kuulutuksessa mainitussa määräajassa, joka on vähintään kolme kuukautta. Rekisteriviranomaisen on ilmoitettava velkojien vaatimuksista yhtiölle viipymättä määräajan päätyttyä. Kuukauden kuluttua velkojille asetetun määräajan päättymisestä rekisteriviranomainen päättää täytäntöönpanoluvasta. Jos velkoja on vastustanut hakemusta, hakemus on hylättävä, tai käsittelyä on lykättävä, jos yhtiö ja velkoja pyytävät yhdessä lykkäystä maksujärjestelyjä varten tai yhtiö osoittaa nostaneensa velkojaa vastaan vahvistuskanteen vastaanottavan yhtiön kotipaikan tuomioistuimessa. Hakemus on lykkäyksen jälkeen hyväksyttävä, jos velkoja peruuttaa ilmoituksensa tai tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen mukaan velkoja on saanut saatavastaan maksun tai tuomioistuimen hyväksymän vakuuden.

Yhtiöiden on ilmoitettava sulautuminen rekisteröitäväksi neljän kuukauden kuluessa täytäntöönpanoluvan saamisesta. Sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle, sulautuva yhtiö purkautuu ja sen osakkeenomistajille syntyy oikeus sulautumisvastikkeeseen, kun sulautumisen täytäntöönpano rekisteröidään. Rekisteröinnin jälkeen sulautuneen yhtiön hallituksen on annettava viipymättä lopputilitys osakkeenomistajien kokoukselle.

Luvun rakennetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1—3 §:ssä määritellään sulautuminen ja säädetään edellytyksistä, joilla selvitystilassa oleva yhtiö voi sulautua, sekä sulautuvan yhtiön antaman erityisiä oikeuksia tuottavan arvopaperin haltijan oikeuksista. Ehdotettu 4 ja 5 § koskevat sulautumissuunnitelman laatimista, sisältöä ja rekisteröintiä. Ehdotetussa 6 ja 7 §:ssä säädetään riippu-

mattoman asiantuntijan lausunnosta ja muista sulautumissuunnitelman liitteistä. Ehdotetussa 8—11 §:ssä on säännökset sulautumissuunnitelman hyväksymisestä yhtiöissä. Sulautumispäätös kattaa myös sen täytäntöönpanoon tarvittavat, sulautumissuunnitelmassa mainitut päätökset esimerkiksi vastikkeen suorittamisesta uusmerkinnällä, yhtiöjärjestyksen muutoksesta ja vastaanottavan yhtiön perustamisesta. Sulautumista vastustavan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan oikeudesta vaatia osakkeidensa lunastamista säädetään 12 §:ssä. Säännökset sulautumisen täytäntöönpanoluvasta ovat 13—15 §:ssä. Sulautumisen rekisteröinnistä ja oikeusvaikutuksista säädetään 16 ja 17 §:ssä. Yhtiökokouksen päätöksen mitättömyysperusteita koskeva poikkeus on 18 §:ssä. Tytäryhtiösulautumista koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi edellä mainittuihin pykäliin poikkeussäännöksiksi. Tämän vuoksi tytäryhtiösulautumista ei ehdotuksessa säännellä erillisissä pykälissä.

Sulautumisen lisäksi luvussa säädetään oikeudesta ja velvollisuudesta lunastaa vähemmistöosakkeet. Nämä säännökset ovat ehdotuksen 19—21 §:ssä. Lunastussäännöksiä sovelletaan ehdotuksen mukaan aina, kun yhdellä osakkeenomistajalla on suoraan tai välillisesti yhdeksän kymmenesosaa yhtiön osakkeista ja äänistä. Säännösten soveltamisala ei siis enää rajoittuisi tilanteisiin, joissa enemmistöosakas on osakeyhtiö. Sulautumiseen ja lunastusvelvollisuuteen liittyy siirtymäsäännöksiä.

1 §. Pykälässä säädetään sulautumisen määritelmästä. Voimassa olevan lain tavoin yhtiö voi ehdotetun pykälän *1 momentin* mukaan sulautua toiseen yhtiöön siten, että sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle ja sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön osakkeita, käteistä rahaa, muuta omaisuutta tai vastaanottavan yhtiön sitoumuksia. Sulautuminen eroaa osakkeenomistajan kannalta yhtiön osakkeiden lunastuksesta ja yhtiön purkautumisesta siten, että sulautuvan yhtiön osakkeenomistajista tulee vastaanottavan yhtiön omistajia.

Voimassa olevassa laissa ei ole vastikkeen laatua, arvon määritystä tai jakamista koskevia erityissäännöksiä, vaan vastikkeesta voidaan vapaasti sopia yhdenvertaisuusperiaatteen rajoissa. Vaikka ehdotuksen mukaan vastikkeen määrittelyssä noudatetaan samoja periaatteita, eräät ehdotuksen säännökset voivat käytännössä vaikuttaa merkittävästikin näihin seikkoihin. Tällaisia ovat sulautumispäätöksen määräenemmistövaatimukset, joita selvitetään 10 §:n perusteluissa, ja sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan oikeus saada sulautumisvastike kokonaan vastaanottavan yhtiön osakkeina ja käteisenä rahana.

Ehdotuksen mukaan sulautumispäätöstä tehtäessä äänioikeuden tuottavan osakkeen omistajalle on aina tarjottava vaihtoehtona rahaa, jos vastikkeeksi tarjotaan muuta kuin vastaanottavan yhtiön vastaavia osakkeita, esimerkiksi vastaanottavan yhtiön etuosakkeita tai velkakirjoja. Näin sulautuvassa yhtiössä äänioikeuden tuottavan osakkeen omistajan asemaa ei voida heikentää sulautumisella. Osakkeenomistajaa ei voida vastoin tahtoaan velvoittaa jatkamaan vastaanottavassa yhtiössä siten, että hän joutuisi luopumaan yhtiöoikeudellisista osakkeenomistajan vaikutusmahdollisuuksista, kuten hallinnoimisoikeuksista.

Jotta käteisenä rahana tarjottavalla vastikevaihtoehdolla olisi käytännössä merkitystä, rahavastikkeen on vastattava muun tarjotun vastikkeen käypää hintaa. Vastikevaihtoehdot ja niiden arviointiin vaikuttavat seikat on selvitettävä 4 §:ssä tarkoitetussa sulautumissuunnitelmassa.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi voimassa oleva 1 §:n 1 momenttia ja 2 §:ää vastaavalla tavalla, että sulautuminen voi tapahtua joko siten, että vastaanottava yhtiö ja yksi tai useampi sulautuva yhtiö sulautuvat (absorptiosulautuminen), tai siten, että kaksi tai useampi sulautuva yhtiö sulautuvat perustamalla yhdessä vastaanottavan yhtiön (kombinaatiosulautuminen). Absorptiosulautuminen ja kombinaatiosulautuminen ovat vakiintuneita ilmauksia, joiden käyttäminen selkeyttää sääntelyä.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan määritelmää tytäryhtiösulautumisesta. Säännöksen mukaan tytäryhtiösulautuminen on sellainen absorptiosulautuminen, jossa vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet. Määrittely on tarpeen, koska tytäryhtiösulautumista koskevat säännökset poikkeavat absorptiosulautumisen yleisistä säännöksistä sulautumispäätöksen ja vastikkeen osalta. Tytäryhtiösulautumisesta päättävät lähtökohtaisesti sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitukset, eikä tällaisessa sulautumisessa jaeta vastiketta.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta 1 momen-

tin säännös vaihtoehtoisesta vastikkeesta perustuu sulautumisdirektiivin 3 artiklan 1 kohtaan ja 30 artiklaan. Direktiivin mukaan sulautumisvastikkeena saa käyttää vain vastaanottavan yhtiön osakkeita ja käteistä rahaa.

2 §. Ehdotuksen mukaan selvitystilassa oleva yhtiö voi olla sulautuvana yhtiönä, jos yhtiön omaisuutta ei ole ryhdytty jakamaan osakkeenomistajille. Vaatimusta sovelletaan koko sulautumismenettelyn ajan. Sulautumista ei siten saa rekisteröidä, jos selvitystilassa olevan yhtiön varoja on jaettu osakkeenomistajille sulautumissuunnitelman allekirjoittamisen ja sulautumisen täytäntöönpanon rekisteröinnin välisenä aikana. Rekisteröinti on evättävä riippumatta siitä, onko rahoja jaettu noudattaen 13 luvun säännöksiä vai niiden vastaisesti. Selvitystila jatkuu sulautumismenettelyn ajan. Yhtiö purkautuu ja selvitystila päättyy, kun sulautuminen rekisteröidään. Selvitysmiehen lopputilitykseen ja sen esittämiseen osakkeenomistajille sovelletaan vastaavasti, mitä 17 §:n 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yhtiön hallituksesta.

Voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla ehdotetaan, että selvitystilassa oleva yhtiö ei voi olla vastaanottavana yhtiönä, koska selvitystilan tarkoituksena on toiminnan lopettaminen ja yhtiön purkaminen.

Ehdotus perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta sulautumisdirektiivin 3 artiklaan.

3 §. Pykälässä säädetään sulautuvan yhtiön antaman vaihtovelkakirjan, optio-oikeuden ja muun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijan asemasta sulautumisessa.

Voimassa olevan lain 5 luvun 2 §:n mukaan optiolainan ja vaihtovelkakirjalainan ottamispäätöksessä on mainittava velkakirjojen omistajien ja optio-oikeuksien haltijoiden oikeuksista yhtiön sulautuessa. Annettavien oikeuksien sisältöä ei ole säännelty.

Optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan ja muun osakkeen omistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden tuottavan arvopaperin haltijan asemaa sulautumisessa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tällä on oikeus vaatia lunastusta sulautuvalta yhtiöltä, jollei toisin sovita. Säännöksessä tarkoitettuina oikeuksina pidetään vain yhtiötä velvoittavia oikeuksia eikä yhtiön ulkopuolisten väliseen sopimukseen tai sitoumukseen perustuvia oikeuksia. Osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettava oikeus voi olla oikeus yhtiön voittoon tai oikeus valita yhtiön hallintoelinten jäseniä tai tilintarkastaja. Se voi siis perustua esimerkiksi voitto-osuuslainan korkoehtoon, jonka mukaan hyvityksen määrä perustuu yhtiön tilikauden voittoon. Tällainen ehto muistuttaa osakkeenomistajan jako-osaista oikeutta yhtiön voittoon. Erityinen yhtiöjärjestykseen kirjattu oikeus yhtiön hallintoelinten jäsenten tai tilintarkastajien valintaan voi liittyä esimerkiksi rahoitussopimukseen. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Sulautuvan yhtiön velkojalla on sulautumissäännösten perusteella oikeus vaatia vain saatavansa ja sille sulautumiseen mennessä kertyneen hyvityksen maksua, mutta ei korvausta edellä mainitusta saatavaansa liittyvästä oikeudesta, joka raukeaa sulautumisessa. Viimeksi sanottu koskee myös mahdollisesti saamatta jäävää tuottoa, jonka turvaamiseksi tässä tarkoitetusta oikeudesta on alunperin määrätty.

Ehdotuksen lähtökohtana on, että tällaisen oikeuden haltija voi lain nojalla vaatia sulautuvalta yhtiöltä lunastusta, jollei toisin ole sovittu. Sanalla "toisin" on haluttu ilmaista se, että mahdollinen poikkeaminen lain mukaisesta lunastusvelvollisuudesta on oikeutta koskevissa ehdoissa tehtävä selkeästi. Pelkästään se, että on sovittu yleisesti jotain muuta oikeuden haltijan asemasta, ei poista lunastusvelvollisuutta.

Pykälässä tarkoitetun oikeuden haltija, joka on tyytymätön tarjottuun lunastushintaan tai muihin lunastusehtoihin, voi ehdotuksen mukaan vaatia sulautuvalta yhtiöltä 12 §:ssä tarkoitettua lunastusta, jollei toisin ole sovittu. Lunastukseen sovelletaan soveltuvin osin 12 §:n säännöksiä sulautumista vastustaneen osakkeenomistajan oikeudesta vaatia osakkeidensa lunastamista. Ehdotuksen mukaan lunastushinta on säännöksessä tarkoitetun lunastettavan oikeuden käypä arvo, jollei muuta sovita. Esimerkiksi vaihtovelkakirjan lunastushintaa arvioitaessa on lähtökohtaisesti otettava huomioon myös velkakirjaan liittyvän vaihto-oikeuden arvo. Lunastusta vaativan on ilmoitettava lunastusvaatimuksestaan kirjallisesti yhtiön hallitukselle kuukauden kuluessa sulautumisesta päättävästä yhtiökokouksesta ja, jos lunastusehdoista ei sovita, välimiesmenettely on aloitettava kuuden kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta. Lunastusvaatimuksen laiminlyönti ei vaikuta tässä tarkoitettuun oikeuteen liittyvään saatavaan, vaan siihen sovelletaan 13—15 §:ssä säänneltäväksi ehdotettua velkojiensuojamenettelyä.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta muutoseh-

dotukset perustuvat osittain sulautumisdirektiivin 15 artiklaan.

4 §. Pykälässä säädetään sulautumissuunnitelmasta, joka korvaa voimassa olevassa 1 §:ssä tarkoitetun sulautumissopimuksen, ja luetellaan ne sulautumiseen liittyvät seikat ja selvitykset sekä sulautumisen täytäntöönpanoa koskevat ehdotukset, joista on mainittava suunnitelmassa. Ehdotus vastaa sisällöltään suurelta osin voimassa olevan 1 ja 2 §:n vaatimuksia sulautumissopimuksen muodosta ja sisällöstä sekä sulautumisvastikkeen suorittamiseksi tarvittavista uusmerkintää koskevista päätösehdotuksista. Sulautumissuunnitelmaan sisältyvät myös ehdotukset vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muuttamisesta, vastikkeen suorittamiseksi tarvittavasta uusmerkinnästä ja omien osakkeiden luovutuksesta. Ehdotuksen mukaan yhtiöiden taloudellista tilaa kuvaavat tiedot sekä lausunnot niistä ja sulautumissuunnitelmasta annetaan liitteinä, joista säädetään 6 ja 7 §:ssä. Tytäryhtiösulautumisessa ei anneta vastiketta eikä sen arvioimiseksi tarvittavia tietoja.

Pykälän *1 momentin* mukaan sulautuvien yhtiöiden hallitusten on laadittava ja allekirjoitettava kirjallinen sulautumissuunnitelma.

Pykälän *2 momentin 1 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on mainittava sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden toiminimet, kaupparekisterinumerot, osoitteet ja kotipaikat. Osoitetietoina on ilmoitettava postiosoitteen lisäksi käyntiosoite, jos ne poikkeavat toisistaan. Käyntiosoitetta voivat tarvita ainakin sulautumissuunnitelmasta ja sen liitteistä kiinnostuneet osakkeenomistajat. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavia nimenomaisia säännöksiä.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ehdotus perustuu osittain sulautumisdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan a alakohtaan.

Momentin *2 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus sulautumiseen liittyvistä vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksista, jos kyseessä on absorptiosulautuminen. Kombinaatiosulautumisessa on taas oltava ehdotus perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä. Näin sulautumissuunnitelman hyväksyminen merkitsee myös tarvittavien yhtiöjärjestysmuutosten hyväksymistä, eikä niistä enää päätetä erikseen. Kombinaatiosulautumisen osalta ehdotus vastaa voimassa olevaa 2 §:n 2 momenttia, jonka mukaan vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä on oltava ehdotus sulautumissopimuksessa. Ehdotetun 11 §:n mukaan kombinaatiosulautumisessa sulautumissuunnitelma korvaa myös perustamiskirjan.

Lisäksi ehdotetaan, että kombinaatiosulautumisessa suunnitelmassa on oltava ehdotus siitä, miten perustettavan yhtiön hallitus, hallintoneuvosto ja tilintarkastajat valitaan. Ehdotus vastaa voimassa olevan 2 §:n 2 momenttia.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ehdotus perustuu osittain sulautumisdirektiivin 7 artiklan 3 kohtaan.

Momentin *3 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus vastikkeesta sulautuvan yhtiön osakkeenomistajalle ja osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijalle. Jos sulautuvassa yhtiössä on useampia osakelajeja, vastike on ilmoitettava osakelajeittain. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan tai muun oikeuden tuottavan oikeuden osalta. Ehdotus liittyy 3 §:ään, jonka mukaan tällaisen oikeuden haltijalla on oikeus vaatia lunastusta.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ehdotus perustuu osittain sulautumisdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan b ja f alakohtaan.

Myös pääomalainan velkojalla on oikeus sulautumisessa tarjottavaan velkojiensuojaan, jollei toisin ole nimenomaisesti sovittu. Tämän vuoksi sulautumissuunnitelmassa on *4 kohdan* mukaan oltava selvitys pääomalainoista, joiden velkojilla on oikeus vaatia saatavansa suorittamista 13 §:ssä tarkoitetussa täytäntöönpanomenettelyssä. Tieto on osakkeenomistajien ja velkojien kannalta tärkeä, koska palautus tai koronmaksu voi vaikuttaa vastaanottavan yhtiön omaan pääomaan.

Momentin *5 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on annettava tiedot sulautuvan yhtiön tai sen tytäryhteisön omistamista vastaanottavan yhtiön ja tämän emoyhtiön osakkeista. Säännöksen perusteella on ilmoitettava osakelajeittain osakkeiden lukumäärä sekä yhteenlaskettu nimellisarvo ja hankintameno. Tältä osin sulautumissääntely vastaa omien osakkeiden lunastamista sekä omien ja emoyhtiön osakkeiden hankkimista koskevia periaatteita.

Momentin *6 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus vastikkeen suorittamiseksi tarvittavasta uusmerkinnästä tai omien osakkeiden luovuttamisesta absorptiosulautumisessa ja vastaanottavan yhtiön osakepääomasta kombinaatiosulautumi-

sessa. Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista siinä, että vastikkeen suorittamistavasta on aina määrättävä sulautumissuunnitelmassa. Siten on mainittava myös sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omistamien vastaanottavan yhtiön osakkeiden käyttämisestä sulautumisvastikkeena. Sulautumissuunnitelmassa on mainittava, jos vastike on tarkoitus suorittaa uusmerkintää tai omien osakkeiden luovutusta koskevan hallitukselle annetun valtuutuksen perusteella. Vastaanottavan yhtiön perustamispääomana ja uusmerkintänä annettavan vastikkeen osalta ehdotus vastaa voimassa olevan 1 §:n 4 momentin ja 2 §:n säännöksiä.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ehdotus perustuu osittain sulautumisdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan d alakohtaan.

Momentin *7 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus vastikkeen jakoajankohdaksi ja jaon muiksi ehdoiksi. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Suunnitelmassa on siis mainittava vastikkeen jaon toteuttamistapa. Siitä on käytävä ilmi, miten ja milloin sulautuvan yhtiön osakekirjojen, optiotodistusten, vaihtovelkakirjojen ja muiden 3 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien vaihto vastikkeeseen tapahtuu. Jos yhtiöiden osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille on annettava ohjeet rekisterimerkintöjen toteuttamisesta. Ehdotetun 17 §:n 2 momentin mukaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille syntyy oikeus vastikkeeseen, kun sulautuminen rekisteröidään ja sulautuva yhtiö samalla purkautuu. Sulautumisen samanaikaisista oikeusvaikutuksista seuraa, ettei purkautuneen yhtiön johto voi enää ilman eri valtuutusta edustaa vastikkeen saajia jaon toteutuksessa, minkä vuoksi vastikkeesta ja jaon toteuttamisesta on määrättävä riittävän yksityiskohtaisesti jo sulautumissuunnitelmassa.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ehdotus perustuu osittain sulautumisdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan c alakohtaan.

Momentin *8 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava selvitys säännöksessä luetelluille henkilöille sulautumisen yhteydessä annettavista erityisistä oikeuksista ja eduista. Säännöksen tavoitteena on parantaa osakkeenomistajien mahdollisuuksia arvioida sulautumishankkeen syitä sekä sulautumissuunnitelmassa ja sen liitteenä annettavia tietoja ja lausuntoja. Se muistuttaa 2 luvun muutettavaksi ehdotetun 4 §:n 1 momentin 4 kohdan vaatimusta perustamiskirjaan otettavasta määräyksestä.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ehdotus perustuu osittain sulautumisdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan g alakohtaan.

Momentin *9 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava selvitys sulautumisen syystä sekä vastikkeen määrittelyperusteista ja niihin liittyvistä olennaisista arvostusongelmista. Voimassa olevan 1 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan sulautumissopimuksessa on oltava hallituksen selostus seikoista, joilla voi olla merkitystä harkittaessa sulautumissuunnitelman hyväksymistä. Lukuun ehdotetussa 6 §:ssä tarkoitettu riippumattoman asiantuntijan lausunto kohdistuu suurelta osin tässä tarkoitettuun hallitusten selvitykseen.

Ehdotus on samansuuntainen kuin 4 lukuun lisättäväksi ehdotetun 4 a §:n 1 momentin vaatimukset uusmerkintää koskevan päätösehdotuksen sisällöstä. Selvitysvelvollisuus koskee kuitenkin kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallituksia. Vaikka selvitys on tarkoitettu ensi sijassa yhtiöiden osakkeenomistajille sekä yhtiöiden antamien 3 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien haltijoille, sen perusteella myös muut sulautumisesta kiinnostuneet voivat saada yleiskuvan koko sulautumismenettelystä. Voimassa olevan 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu hallituksen selostus on vain oman yhtiön osakkeenomistajien ja yhtiökokouksen käytettävissä.

Sulautumissuunnitelmasta osakkeenomistajat saavat selvityksen sekä oman yhtiön että muiden sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden arvonmääritykseen ja vastikkeen jakoperusteeseen vaikuttavista seikoista sekä sulautumisen syystä. Näin sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan käytettävissä on kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden johdon perusteltu arvio yhtiöiden arvosta. Lisäksi selvityksestä tulee ilmetä, millä perusteilla suoritettava vastike jaetaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien kesken. Jos sulautuvassa yhtiössä tai vastaanottavassa yhtiössä on useita osakelajeja, selvityksessä on esitettävä myös perusteet, joita on käytetty eri osakelajien keskinäisessä arvonmäärityksessä. Taloudellisten seikkojen lisäksi selvityksessä on mainittava myös oikeudelliset perusteet, jotka vaikuttavat sulautumisen ja sulautumisvastikkeen arviointiin.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ehdotus perustuu sulautumisdirektiivin 9 artiklaan ja

11 artiklan 1 kohdan d alakohtaan.

Momentin *10 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus sulautumisen täytäntöönpanon suunnitelluksi rekisteröintiajankohdaksi. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Arviota sulautumisen voimaantuloajankohdasta tarvitsevat sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden lisäksi niiden osakkeenomistajat, velkojat ja muut sidosryhmät. Sulautumisen viivästyminen arvioidusta aikataulusta ei ole rekisteröintieste, eikä sulautumista voi viivästymisen perusteella purkaa tai todeta pätemättömäksi. Sulautumissuunnitelman osapuolet voivat kuitenkin vedota siihen keskinäisissä suhteissaan yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti. Sulautumisen täytäntöönpanon suunnitellun rekisteröintiajankohdan lisäksi sulautumissuunnitelmassa voidaan nykyisen käytännön mukaisesti määrätä ajankohdasta, josta lähtien yhtiöt toimivat yhteiseen lukuun. Tällaisilla määräyksillä pyritään varmistamaan se, etteivät yhtiöt ryhdy sulautumismenettelyn aikana liiketoimiin, jotka saattavat olennaisesti vaikuttaa sulautumissuunnitelman lähtökohtiin. Yhtiöiden kirjanpidot on kuitenkin pidettävä erillään, kunnes sulautuminen on lopullinen.

Ehdotetun *3 momentin* mukaan uusmerkintää ja omien osakkeiden luovuttamista koskeviin ehdotuksiin sovelletaan soveltuvin osin 4 ja 7 luvun säännöksiä. Siltä osin kuin uusmerkintää ja omia osakkeita koskevat säännökset ovat päällekkäisiä sulautumista koskevien säännösten kanssa, sovelletaan sulautumissäännöksiä. Esimerkiksi sulautumissuunnitelmaan sisältyvässä uusmerkintää koskevassa ehdotuksessa ei mainita osakkeiden merkintähintaa rahassa vaan annettavien osakkeiden ja muun sulautumisvastikkeen sekä sulautuvan yhtiön osakkeiden suhteena. Vastikkeeksi annettavia osakkeita ei myöskään erikseen merkitä, vaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille syntyy oikeus vastikkeeseen sulautumisen rekisteröinnillä. Myös vaatimukset annettavista selvityksistä ovat osittain päällekkäisiä. Tämän vuoksi 9 kohdassa mainittu hallituksen selvitys korvaa 4 luvun 4 a §:n 1 momentissa tarkoitetun hallituksen selvityksen merkintähinnan määrittelyperusteista ja merkintäetuoikeudesta poikkeamisen syistä. Ehdotetussa 7 §:ssä tarkoitettu riippumattoman asiantuntijan lausunto taas korvaa tilintarkastajan lausunnon hallituksen selvityksestä sekä 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetun riippumattoman asiantuntijan lausunnon. Sulautumisvastikkeeksi annettavat vastaanottavan yhtiön uudet osakkeet tuottavat ehdotetun 17 §:n 2 momentin mukaan aina osakkeenomistajan oikeudet sulautumisen rekisteröinnistä. Sulautumissuunnitelmassa ei siten voida määrätä tätä myöhäisemmästä ajankohdasta. Toisaalta sulautumissuunnitelmassa voidaan määrätä, että uudet osakkeet tuottavat esimerkiksi oikeuden osinkoon jo sulautumisen rekisteröintiä edeltävältä ajalta.

Käytännössä on ollut epäselvää, voidaanko vastike suorittaa uusmerkinnällä sellaisessa sulautumisessa, jossa sulautuvan yhtiön netto-omaisuus on pienempi kuin uusmerkinnällä vastikkeeksi annettavien osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo. Tällaiseenkaan sulautumiseen ei kuitenkaan ole estettä, jos vastike voidaan suorittaa niin sanotulla sekaemissiolla, josta säädetään 4 luvun muutettavaksi ehdotetun 12 §:n 2 momentissa.

Pykälän *4 momentin* mukaan sulautumissuunnitelmassa ei tarvitse olla 1 momentin 9 kohdassa mainittua selvitystä, jos kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat suostuvat siihen, ettei selvitystä laadita. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Ei ole syytä vaatia selvityksen tekemistä silloin kun ne, joiden suojaksi sitä ehdotetaan, eivät katso sitä tarvitsevansa. Vaikka osakkeenomistajien mielestä selvitys on tarpeeton, 6 §:ssä tarkoitetun asiantuntijan lausuntoa koskevista säännöksistä ei voida kuitenkaan poiketa siltä osin, kuin lausunto koskee velkojien aseman arvioimiseen vaikuttavia seikkoja.

Pykälän *5 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi selvyyden vuoksi, ettei tytäryhtiösulautumissuunnitelmaan sovelleta 2 momentin 3, 6, 7 ja 9 kohdan säännöksiä sulautumisvastikkeen arvioimiseksi tarvittavista tiedoista. Tietojen antaminen ei ole tarpeen, koska tytäryhtiösulautumisessa ei jaeta sulautumisvastiketta. Muiden 2 momentissa mainittujen tietojen antaminen on tarpeen sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden velkojien ja vastaanottavan yhtiön vähemmistöosakkaiden kannalta.

5 §. Ehdotuksen mukaan sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden on ilmoitettava sulautumissuunnitelma rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Jos ilmoitusta ei tehdä määräajassa tai rekisteröinti evätään, sulautuminen raukeaa. Ehdotus aikaistaa huomattavasti sulautumiseen liittyvää julkisuutta, sillä voimassa ole-

van 4 §:n mukaan sulautumissopimus ilmoitetaan rekisteröitäväksi neljän kuukauden kuluessa siitä, kun se on hyväksytty yhtiökokouksissa.

Sulautumiseen osallistuvat yhtiöt tekevät yhteisen ilmoituksen sulautumissuunnitelman rekisteröimiseksi jo ennen kuin sulautumisesta päätetään yhtiökokouksessa. Tytäryhtiösulautumisessa ilmoituksen tekeminen kuuluu kuitenkin emoyhtiölle. Sulautumissuunnitelma liitetään ilmoitukseen. Ehdotetussa 6 §:ssä tarkoitetut suunnitelman liitteet toimitetaan rekisteriviranomaiselle kuitenkin vasta sulautumisen täytäntöönpanolupaa koskevan hakemuksen yhteydessä.

Rekisteriviranomainen tarkastaa tässä vaiheessa voimassa olevaa 4 §:ää vastaavalla tavalla sulautumissuunnitelman lainmukaisuuden. Toiminimilain (128/979) 12 §:ään ehdotetun muutoksen mukaan rekisteriviranomainen tarkastaa tässä vaiheessa myös sulautumissuunnitelmassa ehdotettavien uusien toiminimien rekisteröinnin edellytykset. Sulautumissuunnitelmaa koskevan rekisteri-ilmoituksen tekemisen jälkeen sivullinen ei voi saada rekisteröinnin perusteella yksinoikeutta sulautumissuunnitelmassa mainittuun vastaanottavan yhtiön toiminimeen tai aputoiminimeen. Ehdotuksen mukaan sulautumissuunnitelma rekisteröidään myös kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden kohdalle kaupparekisteriin, mistä ehdotetaan säädettäväksi kaupparekisteriasetuksen 5 §:ssä.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta sulautumissuunnitelman rekisteröinnin aikaistaminen perustuu sulautumisdirektiivin 6 artiklaan.

6 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lausunnosta, jonka yksi tai useampi riippumattomana asiantuntijana toimiva hyväksytty tilintarkastaja antaa sulautumissuunnitelmasta ja vastaanottavassa yhtiössä velkojen maksun vaarantumisesta. Lausunto velkojien asemasta riittää tytäryhtiösulautumisessa ja myös muissa sulautumisissa osallistuvien yhtiöiden kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavia säännöksiä. Ehdotus vastaa suurelta osin 2 lukuun lisättäväksi ehdotetussa 4 a §:ssä tarkoitettua riippumattoman asiantuntijan lausuntoa yhtiön perustamisen yhteydessä yhtiölle tulevasta apporttiomaisuudesta.

Pykälän *1 momentin* mukaan yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan on annettava sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalle yhtiölle. Lähtökohtaisesti jokainen yhtiö valitsee oman asiantuntijansa, mutta yhtiöt voivat sopia, että yksi asiantuntija antaa lausunnon kaikille yhtiöille. Jokaisen asiantuntijan on arvioitava sulautumista kokonaisuutena sen yhtiön näkökulmasta, jolle lausunto annetaan. Lausunto on tarkoitettu ensi sijassa kunkin yhtiön osakkeenomistajille näiden harkitessa sulautumisen ja vastikkeen edullisuutta, mutta lausunnot ovat kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden ja niiden osakkeenomistajien käytettävissä sulautumisesta päätettäessä.

Ehdotuksen mukaan asiantuntijaan, tämän palkkioon sekä lausunnon allekirjoittamiseen ja antamisajankohtaan sovelletaan soveltuvin osin 2 luvun 4 a §:n säännöksiä. Jotta lausunto olisi mahdollisimman hyvin ajan tasalla, se on annettava 2 luvun 4 a §:n 2 momentin mukaan välittömästi ennen ensimmäistä sulautumisesta päättävää yhtiökokousta. Lausuntoa ei siten voida antaa pelkästään sulautumissuunnitelman allekirjoittamisajankohdan tilanteen perusteella, vaan lausunnossa on otettava huomioon myös sen jälkeiset tapahtumat.

Lausunnossa on arvioitava, annetaanko sulautumissuunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot sellaisista seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syyn arviointiin. Vastaava velvollisuus on yhtiön tilintarkastajalla 4 luvun 4 a §:n mukaan, kun hallitus ehdottaa merkintäetuoikeudesta poikkeamista uusmerkinnässä. Koska lausunto on annettava kullekin sulautumiseen osallistuvalle yhtiölle, vastaanottavalle yhtiölle annettavassa lausunnossa on arvioitava erityisesti yhtiölle tulevan omaisuuden arvoa ja sulautuvalle yhtiölle annettavassa lausunnossa erityisesti vastikkeen arvoa ja sen jakoperusteita.

Asiantuntijan lausunnossa on oltava kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön osalta 2 luvun 4 a §:n 1 momentissa mainitut selvitykset ja arvio. Siltä osin kuin vastike on vastaanottavan yhtiön osakkeita, lausunnossa on arvioitava, vastaako vastaanottavalle yhtiölle tuleva omaisuus osakkeista yhtiön taseeseen merkittävää määrää. Tällä on merkitystä lähinnä vastaanottavan yhtiön velkojien kannalta. Sulautuvan yhtiön kannalta lausunnon tarkoituksena on selvittää, vastaako tarjottu sulautumisvastike kunkin sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan osakkeiden arvoa.

Koska suunnitelmassa ei määrätä osakkeiden merkintähinnasta vaan sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden arvosta, lausunnossa korostuu näiden arvojen määritys. Sulautuvan yhtiön arvonmäärityksessä korostuu taseen ulkopuolisten vastuiden vaikutus sulautumisen yleisseuraannon luonteisuuden takia.

Lausunnossa on erikseen mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Säännös liittyy 13—15 §:ssä tarkoitettuun velkojiensuojamenettelyyn, joka koskee vastaanottavan yhtiön velkojia vain siinä tapauksessa, että asiantuntijan lausunnon mukaan sulautuminen on omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Lausunnossa on yleensä otettava huomioon vastaanottavan yhtiön arvioitu kannattavuus, taloudellinen asema ja pääomarakenne sulautumisen jälkeen sekä yhtiön velkojen takaisinmaksuajankohtaa ja vakuuksia koskevat ehdot. Vastaanottavan yhtiön velkojen maksu saattaa vaarantua esimerkiksi sulautuvan yhtiön tappiollisuuden, sen suurten taseen ulkopuolisten vastuiden, suuren rahavastikkeen, korkean lunastushinnan tai sulautuvan yhtiön omistamien vastaanottavan yhtiön osakkeiden suuren poistamattoman hankintamenon vuoksi.

Pykälän *2 momentin* mukaan sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat voivat yksimielisinä päättää, etteivät he tarvitse asiantuntijan lausuntoa sulautumisen syyn ja vaikutusten arvioimiseksi. Ehdotus vastaa 4 §:n 4 momentin poikkeusta, jonka mukaan sulautumissuunnitelmassa ei tarvitse olla 4 §:n 2 momentin 9 kohdassa tarkoitettua hallitusten selvitystä, jos osakkeenomistajat suostuvat siihen, ettei selvitystä laadita. Tämäkin säännös soveltunee vain harvainyhtiöihin, koska suostumus on käytännössä hankittava ennen sulautumissuunnitelman allekirjoittamista.

Osakkeenomistajat voivat siten päättää, että riippumattoman asiantuntijan lausunto koskee vain vastaanottavan yhtiön velkojien asemaan liittyviä seikkoja. Asiantuntijan lausuntoon sovelletaan tällöin 2 luvun säännöksiä lausunnosta, joka vaaditaan apporttiomaisuudesta. Tämän lisäksi lausunnossa pitää erikseen mainita, jos sulautuminen on omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun.

Pykälän *3 momentissa* säädetään toisesta asiantuntijan lausuntoa koskevasta poikkeuksesta. Tytäryhtiösulautumisessa, josta päättävät yhtiöiden hallitukset, lausunnossa on mainittava vain, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Vastaanottavalle yhtiölle tulevaa omaisuutta ja vastiketta koskevia lausuntoja ei tällöin tarvita, koska vastiketta ei suoriteta eikä tytäryhtiösulautuminen vaikuta emoyhtiön omaan pääomaan. Jos sulautumisesta päättää vastaanottavan yhtiön yhtiökokous, lausunto koskee myös sulautumisen syytä ja yhtiölle siirtyvää omaisuutta. Yhtiökokouskäsittely perustuu tällöin yleensä vähemmistöosakkaiden vaatimukseen, ja mainitut tiedot ovat tarpeen, jotta nämä voivat arvioida sulautumisen vaikutusta yhtiön asemaan.

Ehdotetut säännökset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta osittain sulautumisdirektiivin 10, 13 ja 24 artiklaan.

7 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumissuunnitelman liitteenä annettavista sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden toiminnan tulosta ja taloudellista asemaa koskevista selvityksistä ja niiden oikeellisuuden varmistamiseksi vaadittavista lausunnoista. Osakkeenomistajan oikeudesta tutustua liitteisiin säädetään 9 §:ssä ja niiden toimittamisesta rekisteriviranomaiselle 13 §:ssä. Ehdotus laajentaa yhtiöiden tiedonantovelvollisuutta.

Pykälän *1 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmaan on liitettävä jäljennökset kolmea viimeistä tilinpäätöstä koskevista tilinpäätösasiakirjoista ja yhtiökokouksen viimeksi päättyneen tilikauden voittoa tai tappiota koskevasta päätöksestä eikä vain viimeisestä tilinpäätöksestä ja sitä koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä, kuten voimassa olevan 1 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan. Tilinpäätösasiakirjoilla tarkoitetaan 4 luvun 4 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ehdotus perustuu sulautumisdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan b alakohtaan.

Pykälän *2 kohdan* mukaan suunnitelmaan on liitettävä kopio välitilinpäätöksestä viimeisen tilinpäätöksen laatimisen jälkeiseltä ajalta, jos tilinpäätöksen tarkoittaman tilikauden päättymisestä on yli kuusi kuukautta. Välitilinpäätöskausi saa päättyä aikaisintaan kolme kuukautta ennen ensimmäistä sulautumisesta päättävää yhtiökokousta tai päivää, johon mennessä vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajan on vaadittava sulautumisen käsittelemistä yhtiökokouksessa. Tarkoitus

on, että välitilinpäätöskauden päättymisajankohtaa valittaessa otetaan huomioon sulautumisesta päättävän yhtiökokouksen ja osakkeenomistajien tiedontarve. Välitilinpäätöskauden päättymispäivä voi siten olla sulautumissuunnitelman rekisteröinnin jälkeenkin. Välitilinpäätöksen laatimisessa on noudatettava soveltuvin osin tilinpäätöstä koskevia säännöksiä.

Pykälän *3 kohdan* mukaan suunnitelmaan on liitettävä jäljennökset viimeisen tilinpäätöksen jälkeen laadituista osavuosikatsauksista, jos yhtiö on velvollinen laatimaan osavuosikatsauksen eikä katsauskausi sisälly 2 kohdassa tarkoitettuun välitilinpäätökseen.

Pykälän *4 kohdan* mukaan suunnitelmaan on liitettävä hallituksen selostus viimeisen tilikauden päättymisen jälkeen sattuneista yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttaneista tapahtumista, siltä osin kuin ne eivät ilmene tilinpäätöksestä, välitilinpäätöksestä tai osavuosikatsauksesta. Selostuksen tulee kattaa niin pitkälle kuin mahdollista myös sulautumissuunnitelman allekirjoittamisen ja sulautumisesta päättävän yhtiökokouksen välinen aika. Jos olennaisia muutoksia tapahtuu vielä sen jälkeen, kun asiakirjat on pidettävä osakkeenomistajien saatavilla, muutoksista on ilmoitettava yhtiökokoukselle ja muille sulautumiseen osallistuville yhtiöille. Voimassa olevassa laissa vastaava säännös on 1 §:n 3 momentin 3 kohdassa.

Pykälän *5 kohdan* mukaan suunnitelmaan on liitettävä tilintarkastajien lausunto 2 kohdassa tarkoitetusta välitilinpäätöksestä, 3 kohdassa tarkoitetusta osavuosikatsauksesta ja 4 kohdassa tarkoitetusta hallituksen selostuksesta. Ehdotus poikkeaa voimassa olevan 1 §:n 1 momentin 3 kohdasta siinä, että tilintarkastajan lausunto voi koskea myös välitilinpäätöstä ja osavuosikatsausta. Koska välitilinpäätöksen laatimiseen sovelletaan soveltuvin osin tilinpäätössäännöksiä, se on myös tarkastettava vastaavalla tavalla kuin tilinpäätös, ja tilintarkastajien lausuntoon sovelletaan soveltuvin osin säännöksiä tilintarkastuskertomuksesta. Tilintarkastajan on siten lausuttava siitä, onko välitilinpäätös laadittu säännösten ja määräysten mukaisesti ja antaako se oikeat ja riittävät tiedot yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Koska yhtiökokous päättää sulautumisasiassa vain sulautumissuunnitelmasta, lausuntoon ei sovelleta tilintarkastuslain 19 §:n 1 momentin 3—5 kohtaa eikä 2 momenttia tilinpäätöksen vahvistamisesta tai johdon vastuusta. Koska sulautumispäätöksellä on suuri merkitys sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien kannalta, päätöksen perusteena olevien tietojen oikeellisuuden varmistaminen ehdotetulla tarkkuudella on perusteltua. Säännöksen noudattaminen ei käytännössä olennaisesti vaikeuta sulautumismenettelyä eikä aiheuta olennaisia lisäkustannuksia, koska tilintarkastajat yleensä osallistuvat sulautumissuunnitelman valmisteluun yhtiöiden arvon ja vastikkeen jakoperusteiden määrittelyn osalta.

Pykälän *6 kohdan* mukaan sulautumissuunnitelmaan on liitettävä yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan 6 §:ssä tarkoitettu lausunto suunnitelmasta.

8 §. Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden päätöksistä, jotka koskevat sulautumissuunnitelman hyväksymistä ja sen täytäntöönpanoa, ehdotetaan säädettäväksi 8—11 §:ssä. Ehdotetussa 8 §:ssä säädetään päätöksen tekevästä toimielimestä.

Pykälän *1 momentin* mukaan sulautuvassa yhtiössä sulautumisesta päättää yhtiökokous. Tytäryhtiösulautumisessa sulautumisesta voi kuitenkin päättää sulautuvan yhtiön hallitus, koska vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet. Ehdotus vastaa voimassa olevan 1 §:n 2 momentin ja 7 §:n 1 momentin säännöksiä sulautumispäätöksen tekemisestä sulautuvassa yhtiössä.

Vastaanottavassa yhtiössä pääsääntö on ehdotuksen mukaan toinen. Pykälän *2 momentin* mukaan vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta päättää hallitus, jolleivät osakkeenomistajat, joilla on vähintään viisi prosenttia yhtiön osakkeista, vaadi sulautumissuunnitelman käsittelyä yhtiökokouksessa. Voimassa olevan 1 §:n 2 momentin mukaan tavallisessa absorptiosulautumisessa sulautumissopimuksen hyväksymisestä päättää vastaanottavassakin yhtiössä yhtiökokous.

Muutosehdotus perustuu siihen, että vastaanottavan yhtiön ja sen osakkeenomistajien kannalta sulautuminen vastaa lähinnä yrityskauppaa, jossa hankintahinta maksetaan vastaanottavan yhtiön osakkeilla ja muilla osakkeisiin oikeuttavilla arvopapereilla. Käytännössä hallitukselle annettavat antivaltuudet ovat niin yleisiä, että hallitus voi päättää yrityskaupalla ostettavan yhtiön osakekannan maksuun tarvittavasta uusmerkinnästä ainakin silloin, kun ostettava yhtiö on huomattavasti pienempi kuin ostajayhtiö. Osake-

kaupan jälkeen ostajayhtiön hallitus voi jo nykyisin päättää tytäryhtiösulautumisesta ilman yhtiökokouksen myötävaikutusta. Myös omien osakkeiden hankintamahdollisuuksien lisäämisestä voi seurata, että vastaanottavan yhtiön hallitus voi nykyistä useammin käyttää yhtiön osakkeita yrityskauppojen maksuvälineenä.

Sulautumissuunnitelman hyväksymiseen tarvitaan yhtiökokouksen myötävaikutus kuitenkin silloin, kun vastaanottavan yhtiön hallituksella ei ole valtuuksia vastikkeen suorittamiseen tai kun hallituksen toimivaltaan ei kuulu sulautumissuunnitelman muiden ehtojen täyttäminen, kuten yhtiöjärjestyksen muutos. Uusmerkintää ja omien osakkeiden myyntiä koskevista valtuutussäännöksistä seuraa, että hallituksen on kerrottava sulautumisaikomuksista myös valtuutuksesta päättävälle yhtiökokoukselle, jos valtuutusta on tarkoitus käyttää sulautumisvastikkeen suorittamiseen. Koska merkintäetuoikeudesta poikkeamiseen oikeuttavien uusmerkintävaltuutusten määrä on 4 lukuun lisättäväksi ehdotetussa 2 a §:ssä rajoitettu viidesosaan yhtiön osakepääomasta ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä, sulautumissuunnitelman hyväksymiseen tarvitaan yhtiökokouksen päätös, jollei sulautuva yhtiö ole huomattavasti vastaanottavaa yhtiötä pienempi.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ehdotettu 2 momentti vastaa sulautumisdirektiivin 8 artiklan vähimmäisvaatimuksia.

9 §. Pykälässä säädetään sulautumissuunnitelman hyväksymistä varten kutsuttavan yhtiökokouksen koollekutsumisesta ja sulautumissuunnitelman ilmoittamisesta vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajille siinä tapauksessa, että yhtiön hallitus aikoo päättää sulautumisesta ilman yhtiökokouksen myötävaikutusta. Lisäksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumisasiakirjojen pitämisestä osakkeenomistajien nähtävänä.

Pykälän *1 momentissa* säädetään sulautumisesta päättävän yhtiökokouksen koolle kutsumisesta. Yhtiökokouksen koollekutsumisen vähimmäisaika on yksi kuukausi. Vaatimus tavallista yhtiökokousta pidemmästä kutsuajasta perustuu siihen, että sulautumisdirektiivin mukaan sulautumisasiakirjojen on oltava osakkeenomistajien nähtävänä vähintään kuukauden ajan ennen sulautumisesta päättävää yhtiökokousta. Jotta asiakirjojen nähtävänäpidolla on käytännössä merkitystä, osakkeenomistajille on ensin ilmoitettava siitä.

Ehdotuksen mukaan kokouskutsuun on otettava sulautumissuunnitelman pääasiallinen sisältö. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Kokouskutsun sisältöä koskee soveltuvin osin se, mitä 4 lukuun lisättäväksi ehdotetun 4 b §:n perusteluissa on esitetty. Tarkoitus on, että osakas voi kokouskutsun perusteella päätellä, onko sulautumissuunnitelma sellainen, että hänen on syytä osallistua kokoukseen. Kutsussa on siten käytännössä oltava tiivistelmä 4 §:n 2 momentin 1—7 ja 10 kohdassa tarkoitetuista seikoista.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi kaikkien sulautumisasiakirjojen pitämisestä osakkeenomistajien nähtävänä kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä eikä vain asiakirjassa tarkoitetussa yhtiössä, kuten voimassa olevan 1 §:n 3 momentin mukaan, sekä niiden lähettämisestä osakkeenomistajalle ja esittämisestä yhtiökokouksessa.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että vastaanottavassa yhtiössä hallituksen on joko kutsuttava koolle yhtiökokous päättämään sulautumisesta tai ilmoitettava sulautumissuunnitelmasta yhtiön osakkeenomistajille. Osakkeenomistajien, jotka tahtovat yhtiökokouksen käsittelevän sulautumista, on toimitettava sitä koskeva kirjallinen vaatimus yhtiölle kuukauden kuluessa ilmoituksesta. Määräaika lasketaan ilmoituksen toimittamisesta. Jos kokouskutsu toimitetaan yhtiöjärjestyksen mukaan esimerkiksi osakkeenomistajille lähetetyillä tavallisilla kirjeillä tai lehti-ilmoituksella, määräaika lasketaan kirjeiden lähettämisestä tai ilmoituksen julkaisemisesta.

Ehdotuksen mukaan yhtiökokouksen koollekutsuaika voi olla 1 momentissa säädettyä lyhyempi, jos sulautumissuunnitelmaa koskevasta ilmoituksesta ja sulautumisasiakirjojen nähtäville asettamisesta on vähintään kuukausi sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen. Jos kutsu sulautuvan yhtiön yhtiökokoukseen ja sulautumissuunnitelmaa koskeva ilmoitus vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajille on toimitettu kuukautta ennen sulautuvan yhtiön yhtiökokousta, vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajat voivat viikkoa ennen yhtiökokousta vaatia sulautumisen käsittelemistä yhtiökokouksessa. Tällöin kokous voidaan kutsua koolle viikon kuluessa, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pidempää aikaa. Ehdotettu sääntely tekee mahdolliseksi siten sen, että sulautu-

missopimuksen hyväksyminen vastaanottavassa yhtiössä ei viivästy, vaikka asiasta päätetään yhtiökokouksessa vasta osakkeenomistajan vaatimuksesta.

Kokouskutsun toimittamisajankohtaa ja sulautumisasiakirjojen nähtävänäpitoa koskevat ehdotukset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta sulautumisdirektiivin 11 artiklan 1 kohtaan.

10 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumispäätökseen vaadittavasta määräenemmistöstä sekä sulautumissuunnitelman muuttamisesta ja muutoksen rekisteröinnistä.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että sulautumispäätös on pätevä vain, jos sitä ovat kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista. Sulautuvassa yhtiössä, jossa on erilajisia osakkeita, enemmistö on saavutettava jokaisessa yhtiökokouksessa edustetussa osakelajissa. Voimassa olevan 1 §:n 2 momentin mukaan vastaanottavassa yhtiössä riittää tavallinen enemmistöpäätös, jollei yhtiöjärjestyksessä muuta määrätä tai vastikkeen suorittamiseksi tarvittavia päätöksiä koskevista määräenemmistövaatimuksista muuta seuraa. Ehdotuksen mukaan sulautumispäätökseen vaaditaan vastaanottavassa yhtiössä sama määräenemmistö kuin suunnattuun antiin.

Sulautuminen on käytännössä tavanomaisin toimivien yhtiöiden purkamistapa. Ehdotetun osakelajikohtaisen äänestysmenettelyn tarkoituksena on parantaa sulautuvan yhtiön eri osakelajien osakkeiden omistajien vaikutusmahdollisuuksia päätettäessä sulautumisvastikkeen määrästä ja sen jakautumisesta. Osakelajikohtainen äänestys johtaa esimerkiksi sulautuvassa yhtiössä siihen, että eri osakelajien omistajien määräenemmistöt sopivat sulautumisen toteuttamista varten ensinnäkin koko yhtiön arvosta suhteessa muihin sulautumiseen osallistuviin yhtiöihin ja toiseksi osakelajien arvojen suhteesta.

Osakelajikohtainen äänestys vähentää lunastusriitoja, koska lunastushinta voi vain poikkeustapauksissa poiketa osakelajin enemmistön hyväksymän sulautumisvastikkeen käyvästä arvosta. Näin voi käydä silloin, kun sulautumissuunnitelman hyväksymiseen olennaisesti myötävaikuttaneilla osakkeenomistajilla on merkittäviä etuja muissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä. Etu voi perustua esimerkiksi siihen, että sulautumiseen osallistuvat yhtiöt omistavat toisiaan ristiin ja yhtiöiden hallitukset myötävaikuttavat ristiinomistetuilla osakkeilla sulautumissuunnitelman hyväksymiseen.

Voimassa olevaa lakia koskevan hallituksen esityksen perusteluiden mukaan sulautumisen vastikkeena ei saa käyttää muuta kuin osakkeita, jos tarkoituksena on estää tiettyjä sulautuvan yhtiön osakkeenomistajia pääsemästä vastaanottavan yhtiön osakkaiksi. Perusteluissa mainitusta 9 luvun 16 §:n yleislausekkeesta seuraa myös, ettei sulautumisvastiketta saa määrätä esimerkiksi kombinaatiosulautumisessa 9 luvun 15 §:n säännösten kiertämiseksi.

Sulautumissuunnitelman hyväksymiseen vaaditaan ehdotuksen mukaan erityinen määräenemmistö sulautuvassa yhtiössä, jos vastikkeesta on yli kymmenesosa muuta kuin vastaanottavan yhtiön osakkeita. Tällöin edellytetään, että päätöstä on kannattanut enemmän kuin kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista. Lisäksi tarvitaan suostumus niiltä osakkeenomistajilta, joilla on puolet kunkin osakelajin kaikista osakkeista. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 a §:ään (1733/95) otettu sulautumisen määritelmä johtanee käytännössä siihen, että tällaiset sulautumiset ovat harvinaisia. Määritelmän mukaan sulautumisena, jossa yhtiön ei katsota verotuksessa purkautuvan, pidetään järjestelyä, jossa rahavastike on enintään kymmenesosa vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta.

Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä, jonka mukaan sulautumispäätöksen hyväksymiseen vaadittava enemmistö riippuisi vastikkeen laadusta. Lain perustelujen mukaan on normaalia, että vastikkeeksi annetaan vastaanottavan yhtiön osakkeita. Nytkään ei pidetä tarpeellisena kieltää sitä, että vastikkeeksi kokonaan tai osittain sovitaan muuta omaisuutta, kuten rahaa ja arvopapereita. Vastikkeen suorittaminen osittain muulla omaisuudella on usein käytännön syistä tarpeen, jos sulautuvan yhtiön osaketta vastaan annettavaa vastiketta ei voida määritellä kokonaisina osakkeina. Toisaalta, kuten edellä on todettu, muuta vastiketta ei voimassa olevan lain mukaan saa käyttää siinä tarkoituksessa, että tietyiltä sulautuvan yhtiön osakkeenomistajilta estetään pääsy vastaanottavan yhtiön osakkaiksi. Vastaavasti kiellettyä on pienentää sulautuvan yhtiön vähemmistöosakkaiden osuutta vastaanottavasta yhtiöstä maksamalla rahavastiketta esi-

merkiksi siinä tarkoituksessa, että kummassakin yhtiössä käytännössä määräysvaltaa käyttävän osakkeenomistajan ääni- ja omistusosuus suhteellisesti kasvaisi.

Ehdotuksen tarkoituksena on korostaa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien oikeutta jatkaa vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajina. Vaihtosuhteen määrittelyyn välttämättä tarvittavasta teknisestä tasoituksesta ei yleensä ole kyse siinä tapauksessa, että muuta vastiketta on enemmän kuin kymmenesosa koko vastikkeesta. Ehdotettu sääntely selventää lain yleislausekkeista johdettua kieltoa, jonka mukaan vastiketta ei saa määrittää siten, että se käytännössä estää tiettyjä osakkeenomistajia jatkamasta vastaanottavan yhtiön osakkaina. Ehdotettu sääntely antaa myös vastauksen siihen, miten sulautuvassa yhtiössä on päätettävä sulautumisesta, jossa suurempi yhtiö sulautuu pienempään ja vastikkeesta suuri osa maksetaan rahana sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille määräysvallan säilyttämiseksi vastaanottavan yhtiön entisillä osakkailla. Toisaalta päätöksentekojärjestyksen selkeyttäminen ja määräenemmistövaatimuksen tiukentaminen eivät sinänsä ole este yleislausekkeiden soveltamiselle.

Ehdotetusta sääntelystä seuraa, että muun vastikkeen laajamittainen käyttö sulautumisessa ei yleensä ole enää mahdollista sellaisissa yhtiöissä, joilla on laaja osakaspohja. Tällaisen yhtiön hankkiminen suurelta osin muuta kuin osakevastiketta vastaan voidaan toteuttaa arvopaperimarkkinalaissa säännellyllä julkisella ostotarjouksella ja lunastustarjouksella sekä vähemmistöosakkeiden lunastusoikeutta ja -velvollisuutta koskevien 19—21 §:n säännösten ja tytäryhtiösulautumista koskevien säännösten nojalla.

Pykälän *2 momentissa* säädetään sulautumissuunnitelman muuttamisesta. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavia säännöksiä. Ehdotuksen lähtökohta on, että sulautumissuunnitelma on hyväksyttävä muuttamattomana, muussa tapauksessa sulautuminen raukeaa. Poikkeuksena pääsäännöstä sulautuvan yhtiön yhtiökokous voi muuttaa sulautumissuunnitelmaa siltä osin, kuin on kyse vastikkeen jakamisesta yhtiön osakkeenomistajien kesken. Tällöinkään yhtiökokous ei voi muuttaa vastikkeen yhteismäärää eikä laatua koskevia määräyksiä. Laajempaan muutosoikeuteen ei ole syytä. Sulautumisen yleisten periaatteiden noudattaminen edellyttäisi, että yhden yhtiökokouksen tekemä muutos pitäisi hyväksyttää kaikissa muissakin yhtiöissä. Ehdotettu poikkeus pääsäännöstä perustuu siihen, että sulautumissuunnitelman mukaisen vastikkeen jakautuminen sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien kesken ei vaikuta velkojien eikä muiden sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden asemaan. Momentissa säädetään lisäksi tällaisen muutoksen ilmoittamisesta yhtiön osakkeenomistajille sekä muille sulautumiseen osallistuville yhtiöille. Velvollisuus ilmoittaa muutoksesta osakkeenomistajille vastaa 4 luvun muutettavaksi ehdotetun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua velvollisuutta silloin, kun yhtiökokouksen uusmerkintäpäätös poikkeaa sisällöltään kokouskutsussa esitetystä.

Pykälän *3 momentin* mukaan sulautumisen hylkäävä yhtiökokouksen päätös on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Suunnitelman muutos on ilmoitettava rekisteröitäväksi viimeistään sulautumisen täytäntöönpanoa koskevan lupahakemuksen yhteydessä.

Pykälän 1 momentin vaatimus osakelajikohtaisesta äänestyksestä perustuu sulautusmisdirektiivin 7 artiklan alakohtaan.

11 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että kombinaatiosulautumisessa sulautumissuunnitelma korvaa vastaanottavan yhtiön perustamiskirjan ja että sulautuvan yhtiön yhtiökokouksen on sulautumissuunnitelman hyväksymisen jälkeen valittava vastaanottavan yhtiön johto ja tilintarkastajat siten kuin sulautumissuunnitelmassa määrätään. Ehdotus vastaa voimassa olevaa 2 §:n 2 momenttia.

12 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumispäätöstä vastustavan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan sekä 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden haltijan oikeudesta vaatia lunastamista. Ehdotus vastaa eräin poikkeuksin voimassa olevaa 3 §:ää. Sisällöllisten muutosten lisäksi säännösten kieliasua ehdotetaan korjattavaksi. Lunastushinnan määritykseen tulee lunastussäännöksiin ehdotettujen muutosten lisäksi käytännössä vaikuttamaan myös se, että sulautumissuunnitelmassa käytetyt arvostusperiaatteet perusteluineen on ilmoitettava nykyistä avoimemmin ja yksityiskohtaisemmin.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että lunastuksen vaatimisoikeus koskee vain sellaisia sulautumista vastustavan osakkeenomistajan osakkeita, jotka on sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen mennessä ilmoitettu merkittäviksi osakeluetteloon. Näin voidaan estää yhtäältä lunastusoi-

keuden varaamista koskevien säännösten kiertäminen, ja toisaalta sulautumisesta päättävä yhtiökokous voi arvioida, miten lunastusvaatimukset tulevat vaikuttamaan sulautumisen toteuttamisedellytyksiin. Ehdotettu sääntely selkeyttää nykyistä tilannetta.

Pykälän *2 momentissa* säädetään lunastusoikeuden ja lunastusehtojen määrittämisestä siinä tapauksessa, että osapuolet eivät pysty sopimaan asiasta. Voimassa olevaa 3 §:ää vastaavalla tavalla lunastusvaatimus on annettava välimiesten ratkaistavaksi 16 luvun 5 §:ssä säädetyssä järjestyksessä, jollei muuta sovita. Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista ensiksikin siten, että lunastushinnassa ei oteta huomioon sulautumispäätöksen jälkeen syntyneitä seikkoja. Tarkoitus on, että lunastushinta vastaisi sitä arvoa, joka osakkeella olisi ollut yhtiökokoushetkellä jos sulautumista ei olisi esitetty. Käyvän hinnan määrittelyssä ei siten tule ottaa huomioon esimerkiksi sulautumissuunnnitelman julkistamisen vaikutusta markkinahintaan. Käypään hintaan sisältyy myös yhtiön tulevia voittoja koskeva odotusarvo, joka yleensä sisältyy osakkeen markkina-arvoon. Toisaalta odotusarvoon vaikuttaa myös sulautumisesta päättäneen yhtiökokouksen jälkeen, mutta ennen lunastushinnan määräämistä jaettu voitto.

Lisäksi ehdotetaan, että lunastushintaa määrättäessä on aina otettava huomioon sille laskettava käypä korko välimiesmenettelyn aloittamista koskevan vaatimuksen tiedoksi antamisen ja lunastushinnan vahvistamisen väliseltä ajalta. Välitystuomiossa lunastushinnalle laskettavan koron tulee olla sellainen, että se vastaa riskitöntä tuottoa, jonka osakkeenomistaja olisi voinut saada, jos hän olisi voinut myydä osakkeensa välimiesmenettelyä koskevan vaatimuksen ja sulautumisen rekisteröinnin välisenä aikana ja hänellä olisi ollut lunastushinta käytettävissään sulautumisen rekisteröinnin ja lunastushinnan vahvistamisen välisen ajan. Koron määrittelyssä välimiehet voivat ottaa huomioon yleisen korkotason ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa nimenomaista säännöstä, mutta välimieskäytännössä tuoton menetys on otettu huomioon.

Ehdotuksen mukaan lunastusriidan ratkaiseva välimiesmenettely on aloitettava määräajassa sulautumisesta päättäneestä yhtiökokouksesta, jotta lunastuksen vaikutukset voitaisiin nykyistä paremmin ottaa huomioon sulautumisen rekisteröinnissä. Lunastusta koskevan välimiesmenettelyn aloittamisvaatimus on ehdotuksen mukaan annettava tiedoksi Keskuskauppakamarille ja yhtiölle kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

Jos aloittamisvaatimusta ei anneta tiedoksi määräajassa, oikeus lunastukseen on menetetty ja osakkeenomistajan on tyydyttävä sulautumissuunnitelman mukaiseen vastikkeeseen. Toisaalta välimiesmenettelyn aloittamisvaatimuksen jälkeen osakkeenomistajalla on oikeus vain lunastushintaan. Tarkoitus on, että lunastusmahdollisuutta käyttää vain sellainen osakkeenomistaja, joka ei halua jatkaa vastaanottavan yhtiön osakkaana tai jolla on perusteltu syy olla tyytymätön tarjotun vastikkeen suuruuteen. Mikäli välimiesten päätöksellä tai yleisen tuomioistuimen tuomiolla myöhemmin kuitenkin vahvistetaan, että osakkeenomistajalla ei ollut oikeutta lunastukseen, hänellä olisi kuitenkin oikeus saada sulautumissopimuksen mukainen vastike, vaikka sulautuva yhtiö olisi jo purkautunut. Muussa tapauksessa muut sulautuvan yhtiön ja vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajat saisivat perusteetonta etua lunastusta vaatineen osakkaan kustannuksella.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden lunastuksessa noudatettavasta menettelystä ja lunastuksen ehdoista. Tällaiseen lunastukseen sovelletaan jäljempänä mainituin poikkeuksin 1 ja 2 momentin säännöksiä. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavia säännöksiä.

Momentissa säänneltäväksi ehdotettu lunastusoikeus poikkeaa lunastusmenettelyn osalta osittain 1 ja 2 momentissa säänneltäväksi ehdotetusta osakkeenomistajan lunastusoikeudesta. Ehdotuksen mukaan osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavien oikeuksien haltijoille lähetetään 14 §:n 3 momentin mukaan ilmoitus sulautumishankkeesta samassa yhteydessä kuin velkojille ilmoitetaan 13 §:ssä tarkoitetusta sulautumisen täytäntöönpanolupahakemuksesta ja velkojan oikeudesta vastustaa sulautumista. Vastaavasti tällaisen oikeuden haltijan on toimitettava lunastusvaatimus yhtiölle kuukauden kuluessa ilmoituksen lähettämisestä, ja välimiesmenettelyn aloittamisen määräaika lasketaan samasta ajankohdasta. Tavanomaista on, että 3 §:ssä tarkoitettu oikeus liittyy sen haltijan ja yhtiön väliseen velkasuhteeseen, jonka osalta oikeuden haltija voi vaatia suoritusta tai vakuutta myös

13 §:ssä tarkoitetussa velkojiensuojamenettelyssä, jollei muuta ole sovittu. Esimerkiksi vaihtovelkakirjan haltija voisi yhtäältä vaatia lunastusta ja toisaalta velkasuhteeseen perustuvan saatavan suorittamista velkojiensuojamenettelyssä. Velkojiensuojamenettelyssä suoritetun saatavan maksu pitäisi ottaa huomioon lunastushinnassa. Velkasuhteeseen liittyvän 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden ehdoissa on syytä ottaa huomioon oikeuden haltijalle velkojansuojasäännösten perusteella kuuluva eräännyttämis- ja vakuuden vaatimisoikeus. Ehdotetun lunastusoikeuden vaikutus on syytä ottaa huomioon laadittaessa ehtoja, jotka koskevat muuta kuin yhtiöön tehtävään sijoitukseen perustuvaa taloudellista oikeutta, kuten tulla nimitetyksi yhtiön hallituksen jäseneksi tai tilintarkastajaksi.

13 §. Sulautumiseen liittyvää velkojiensuojamenettelyä eli täytäntöönpanoluvan hakemista ehdotetaan muutettavaksi siten, että rekisteriviranomainen käsittelee myös lupahakemukset. Vain sellaisia hakijan velkoja koskevat vaatimukset, jotka ovat riitaisia, ratkaistaisiin tuomioistuimessa yhtiön hakemuksesta. Täytäntöönpanolupaa koskeva menettely vastaa pääosin osakepääoman alentamista koskevaa lupamenettelyä. Sääntely ehdotetaan toteutettavaksi siten, että lupamenettelyyn sovelletaan ehdotetun 6 luvun 5—7 §:n säännöksiä, jollei ehdotetun 14 luvun 13—15 §:ssä toisin säädetä.

Täytäntöönpanoluvan hakemisesta, luvan myöntämisen edellytyksistä ja hakemuksen liitteistä ehdotetaan säädettäväksi 13 §:ssä. Säännökset sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden velkojille annettavasta kuulutuksesta ja siihen liittyvästä menettelystä sekä hakemuksen käsittelyn lykkäämisestä ja täytäntöönpanoluvan edellytysten vahvistamista koskevasta kanteesta ovat 14 §:ssä. Täytäntöönpanoa koskevasta lupamenettelystä silloin, kun sulautumiseen osallistuvat yhtiöt ovat yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitetun menettelyn kohteena, ehdotetaan säädettäväksi 15 §:ssä. Ehdotuksen mukaan hakijat vastaavat lupamenettelyn kustannuksista. Rekisteriviranomainen voi periä jo hakemuksen vastaanottamisen yhteydessä lupamenettelyyn liittyvät maksut.

Ehdotettu 13 § koskee sulautumisen täytäntöönpanoluvan hakemista. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden on haettava lupaa sulautumisen täytäntöönpanoon tuomioistuimen sijasta rekisteriviranomaiselta.

Käytännössä sulautumisen täytäntöönpanoa koskevat lupa-asiat eivät ole riitaisia oikeuskysymysten osalta, eikä sulautumislupahakemuksia ole hylätty, vaan maksu- tai vakuusjärjestelyjä varten myönnetyn lykkäyksen jälkeen hakemus säännönmukaisesti hyväksytään. Niinpä onkin perusteltua, että sulautumishankkeen viranomaiskäsittely keskitetään rekisteriviranomaiselle myös velkojiensuojan osalta. Sulautumiseen osallistuva yhtiö saattaa kuitenkin riitauttaa velkansa perusteen tai määrän tai velkoja pitää tarjottua vakuutta riittämättömänä. Tällaisten laintulkintaa ja näytön arviointia vaativien todellisten riitatilanteiden ratkaisuvalta kuuluu yleisille tuomioistuimille.

Täytäntöönpanolupaa on haettava neljän kuukauden kuluessa viimeisestä sulautumisesta päättäneestä yhtiökokouksesta. Sulautuminen raukeaa, jos hakemusta ei toimiteta rekisteriviranomaiselle määräajassa tai hakemus hylätään. Ennen 14 §:ssä tarkoitetun kuulutuksen antamista rekisteriviranomainen tarkastaa voimassa olevaa 4 §:ää vastaavalla tavalla, että sulautumisesta on päätetty oikeassa järjestyksessä. Kuulutusta ei myöskään saa antaa, jos sulautuminen on kielletty esimerkiksi kilpailuoikeudellisten säännösten perusteella. Rekisteriviranomaisella ei kuitenkaan ole velvollisuutta selvittää sulautumisen kilpailuoikeudellisia edellytyksiä. Kuulutuksen antamista on lykättävä, jos tällaisen asian käsittely on vireillä. Hallintomenettelylain (598/82) periaatteita noudattaen rekisteriviranomaisen on tarvittaessa varattava hakijoille mahdollisuus hakemuksen täydentämiseen. Rekisteriviranomaisen muusta oikeudesta pyytää lisäselvityksiä säädetään kaupparekisterilaissa.

Jos sulautumissuunnitelmaa on muutettu, muutos on ilmoitettava rekisteröitäväksi viimeistään täytäntöönpanolupahakemuksen yhteydessä, mistä säädetään 10 §:n 3 momentissa.

Ehdotuksen mukaan tytäryhtiösulautumisessa luvan hakeminen kuuluu emoyhtiölle ja luvan hakemiselle säädetty määräaika lasketaan sulautumissuunnitelman rekisteröinnin kuuluttamisesta. Voimassa olevan 7 §:n 1 momentin mukaan myös tytäryhtiösulautumisessa luvan hakijoina ovat kaikki sulautumiseen osallistuvat yhtiöt. Hakemuksen tekemisen uskominen yksin emoyhtiölle perustuu siihen, että emoyhtiön johto voisi aina valita sulautuvalle tytäryhtiölle uuden

johdon, jos tytäryhtiö ei hakisi lupaa aiemmin hyväksytyn sulautumissuunnitelman täytäntöönpanoon. Täytäntöönpanoluvan myöntämisen edellytysten osalta momentissa viitataan ehdotettuun 6 luvun 5 §:n 3 momenttiin, jossa mainitut luvan myöntämisen edellytykset vastaavat voimassa olevan lain 6 luvun 3 §:n 3 momentissa säädettyä.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi hakemukseen liitettävistä asiakirjoista. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Ehdotuksen mukaan hakemukseen on liitettävä 7 §:ssä mainitut sulautumissuunnitelman liitteet siltä osin, kuin niitä ei ole jo aikaisemmin toimitettu rekisteriviranomaiselle esimerkiksi tilinpäätösten rekisteröintiä koskevan 11 luvun 14 §:n perusteella. Sulautumissuunnitelman liitteet tulevat ehdotuksen perusteella myös velkojien ja yhtiöiden muiden sidosryhmien saataville täytäntöönpanolupaa haettaessa.

Hakemukseen on liitettävä selvitys osakkeenomistajien suostumuksesta, jos sulautumissuunnitelmassa ei ole 4 §:n 2 momentin 9 kohdan selvitystä tai jos riippumattoman asiantuntijan lausunnon sisältöä on rajoitettu 6 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla. Lisäksi siihen on liitettävä jäljennökset tai otteet sulautumisesta päättävien yhtiökokousten pöytäkirjoista. Sulautuvan yhtiön pöytäkirjasta tai sen otteesta on käytävä ilmi myös lunastusta koskevan varauksen tehneiden osakkeenomistajien osakkeiden yhteismäärä osakelajeittain. Velkojat voivat sen avulla arvioida, kuinka suuri osa sulautuvan yhtiön varoista maksetaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille vastikkeena ja lunastushintana.

14 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi täytäntöönpanoluvan edellytysten selvittämiseksi sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden velkojille annettavasta kuulutuksesta. Pykälän *1 momentin* mukaan rekisteriviranomaisen on annettava kuulutus kaikkien sulautuvien yhtiöiden velkojille. Kuulutuksessa on mainittava velkojan oikeudesta saada täysi maksu tai vakuus saatavastaan ennen kuin täytäntöönpanolupa voidaan myöntää. Kuulutuksessa on myös mainittava, miten ja missä ajassa velkojan on vastustettava sulautumista voidakseen vaatia suoritusta tai vakuutta. Suotavaa on, että kuulutuksessa mainitaan myös yhtiöiden entiset toiminimet nykyistä kaupparekisteriotteiden antamiskäytäntöä vastaavalla tavalla. Kuulutuksen sisältöön, rekisteröintiin ja julkaisemiseen sovelletaan, mitä ehdotetun 6 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään. Kuulutus on annettava myös vastaanottavan yhtiön velkojille, jos sulautuminen voi vaarantaa yhtiön velkojen maksun 6 §:ssä tarkoitetun riippumattoman asiantuntijan lausunnon mukaan. Vastaanottavan yhtiön velkojilla on oikeus vaatia saataviensa maksua tai vakuutta sulautumisen perusteella vain, jos kuulutus koskee myös näitä tai saatavan ehdoissa on niin määrätty. Voimassa olevan lain mukaan kuulutusta ei anneta lainkaan vastaanottavan yhtiön velkojille.

Ehdotus perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta sulautumisdirektiivin 13 artiklaan.

Pykälän *2 momentin* mukaan kuulutus on annettava myös sulautuvan yhtiön antamien 3 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien haltijoille, joilla on oikeus vaatia lunastusta. Tällöin kuulutuksessa on lisäksi mainittava oikeudesta vaatia 12§:ssä tarkoitettua lunastusta ja siitä, miten oikeus lunastukseen on varattava. Yhtiön on lähetettävä myös tässä tarkoitetun oikeuden haltijalle tieto kuulutuksesta samalla tavalla kuin velkojille.

15 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitetun saneerausmenettelyn vaikutuksesta sulautumismenettelyyn. Ehdotuksen mukaan saneerausmenettelyssä vahvistettava saneerausohjelma korvaa tietyin edellytyksin 14 §:ssä tarkoitetun velkojiensuojamenettelyn. Saneerauskäytännössä on ilmennyt ongelmia silloin, kun saneerausohjelman vahvistamisen edellytyksenä on ollut, että samaan konserniin kuuluvat saneerattavina olevat yhtiöt voidaan samassa yhteydessä yhdistää. Tarve tähän on erityisesti silloin, kun saneerattavilla konserniyhtiöillä on keskenään hyvin läheiset liike- ja rahoitussuhteet. Toisaalta ei ole perusteita sallia velkojiensuojamenettelystä poikkeamista silloin, kun saneerausohjelman velvoitteet, kuten osingonjakorajoitus, eivät koske vastaanottavaa yhtiötä.

Pykälän *1 momentin* mukaan yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitetun saneerausohjelman vahvistamismenettely korvaa 14 §:ssä tarkoitetun kuulutuksen eikä velkojilla ole oikeutta vastustaa sulautumista osakeyhtiölain nojalla, jos samanaikaisesti vahvistetaan kaikkia sulautumiseen osallistuvia yhtiöitä koskeva saneerausohjelma ja yhtiöt kuuluvat samaan konserniin. Vaikka saneerausohjelman vahvistamismenettely ehdotuksen mukaan korvaa sulautumiseen

muutoin liittyvän velkojiensuojamenettelyn, sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden on haettava täytäntöönpanolupaa 13 §:n mukaisesti ja rekisteriviranomaisen on tarvittaessa annettava kuulutus osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavien oikeuksien haltijoille. Saneerausmenettelystä riippumatta rekisteriviranomaisen tehtävänä on tässä vaiheessa tarkastaa, että luvan myöntämisen edellytykset muilta osin ovat olemassa. Velkojiensuojaa koskevien täytäntöönpanoluvan edellytysten osoittamiseksi hakijoiden on toimitettava rekisteriviranomaiselle saneerausohjelman vahvistaneen tuomioistuimen lainvoimainen tuomio.

Pykälän *2 momentin* mukaan saneerausohjelmaehdotukseen on liitettävä sulautumissuunnitelma ja 13 §:n 2 momentissa tarkoitetut asiakirjat. Ehdotuksen tarkoitus on, että ohjelman edullisuutta arvioivan velkojan saatavilla olisi sulautumisen osalta samat tiedot kuin osakeyhtiölain mukaisessa velkojainsuojamenettelyssä.

16 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumisen täytäntöönpanon ilmoittamisesta rekisteröitäväksi. Pykälän *1 momentin* mukaan yhtiöiden on tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus sulautumissuunnitelman täytäntöönpanosta neljän kuukauden kuluessa sitä koskevan luvan myöntämisestä tai sulautuminen raukeaa. Tytäryhtiösulautumisessa ilmoituksen tekeminen kuuluu emoyhtiölle.

Pykälän *2 momentin* mukaan sulautumissuunnitelmaan perustuvaa osakepääoman korottamista, optio-oikeuksien antamista, vaihtovelkakirjalainan ottamista, yhtiöjärjestyksen muuttamista ja vastaanottavan yhtiön perustamista ei tarvitse erikseen ilmoittaa rekisteröitäväksi sen vuoksi, että täytäntöönpantavaksi ilmoitettava sulautumissuunnitelma sisältää mainitut päätökset. Absorptiosulautumisessa vastikkeen suorittamiseksi tarvittavan uusmerkinnän, optio-oikeuksien antamisen ja vaihtovelkakirjalainan ottamisen rekisteröintiin sovelletaan kuitenkin muutoin soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä. Esimerkiksi vastikkeen suorittamiseksi ilmoitettavasta uusmerkinnästä rekisteröidään 4 luvun 8 a ja 10 §:n mukaisesti määrä, joka vastaa muille kuin lunastusta vaativille osakkaille suoritettavaa vastiketta. Jos myöhemmin ilmenee, että lunastusta vaativalla ei olekaan oikeutta lunastushintaan vaan ainoastaan sulautumisvastikkeeseen, osakepääomaa korotetaan lisää tällöin suoritettavan vastikkeen määrällä. Koska sulautumisessa osakkeita ei merkitä eikä makseta ennen sulautumisen ilmoittamista rekisteröitäväksi, momentissa tarkoitettuun rekisteröintiin ei voida soveltaa 4 luvun säännöksiä esimerkiksi korotuspäätöksen mukaisesta vähimmäiskorotuksesta, merkintähinnan maksusta ennen korotuksen rekisteröintiä, korotuspäätöksen raukeamisesta ja siihen liittyvästä merkintähinnan palautusvelvollisuudesta. Riippumattoman asiantuntijan lausuntoa koskevia 4 luvun säännöksiä ei sovelleta, koska vastaava lausunto toimitetaan rekisteriviranomaiselle jo täytäntöönpanolupahakemuksen yhteydessä.

Vastaavasti kombinaatiosulautumisen rekisteröintiin sovelletaan 2 luvun säännöksiä. Ilmoituksessa kombinaatiosulautumisen täytäntöönpanosta on ilmoitettava rekisteröitäväksi myös yhtiön johto ja tilintarkastajat.

Ehdotetut säännökset vastaavat voimassa olevan 5 §:n 2 momentin säännöksiä sulautumisen täytäntöönpanon ilmoittamisesta rekisteröitäväksi.

Pykälän *3 momentin* mukaan ilmoitukseen on liitettävä sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden kaikkien hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus sekä tilintarkastajien todistus siitä, että sulautumisen rekisteröinnillä vastaanottava yhtiö saa täyden maksun määrästä, joka merkitään yhtiön omaan pääomaan vastikkeeksi annettavista osakkeista, optio-oikeuksista ja vaihtovelkakirjoista. Voimassa olevan lain mukaan hallituksen jäsenten todistus maksusta on liitettävä sulautumista koskevaan osakepääoman korotusilmoitukseen ja vastaanottavan yhtiön perusilmoitukseen. Ehdotettu säännös vastaa paremmin sulautumisen kulkua, koska vastaanottava yhtiö saa täyden maksun vasta sulautumisen rekisteröinnillä, jolloin sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät. Sen varmistamiseksi, että siirtyvät varat ja velat vastaavat sulautumissuunnitelmassa esitettyä, ehdotetaan, että vakuutus vaaditaan myös sulautuvan yhtiön johdolta.

Ehdotuksen mukaan vakuutus koskee vastaanottavan yhtiön taseen omaan pääomaan merkittävää määrää. Ehdotuksessa on otettu huomioon se, että osakevastike voidaan suorittaa omilla osakkeilla. Myös sulautumisen kautta tapahtuvassa yrityshankinnassa noudatetaan kirjanpitolain säännöksiä hankintamenon kirjaamisesta siltä osin, kuin ne eivät ole ristiriidassa osakeyhtiölain säännösten kanssa. Yhtiöoikeuden kannalta sulautumi-

sen yleisseuraannon luonteisuus, osakkeenomistajien oikeudet ja velkojiensuoja huomioon ottaen riittävänä voidaan pitää, että sulautuvan yhtiön sidottua omaa pääomaa vastaava määrä merkitään vastaanottavan yhtiön sidotun oman pääoman lisäykseksi sulautumissuunnitelmasta ilmenevässä suhteessa. Tämä edellyttää, että tällainen oman pääoman jatkuvuuden esittäminen on sallittua kirjanpitolain mukaan (kirjanpitolautakunnan päätös nro 1253/17.1.1994).

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan 5 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omaisuuteen vahvistettujen yrityskiinnityslaissa tarkoitettujen yrityskiinnitysten järjestämisestä ennen kuin sulautumisen täytäntöönpano rekisteröidään.

Pykälän *5 momentin* mukaan rekisteröinnissä on otettava huomioon sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta, jollei siihen ole estettä eikä ajankohta ole myöhemmin kuin neljän kuukauden kuluttua ilmoituksesta. Rekisterikäytännössä on pyritty ottamaan huomioon hakijoiden toivomukset. Sulautumissuunnitelmassa ehdotetun rekisteröintiajankohdan noudattamiseen voi olla este, jos määräpäivä on ennen ilmoituksen tekemistä tai välittömästi ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen tai määräpäivä ei ole virka-aikana. Voimaantuloajankohdalle ehdotetaan takarajaa, jotta sulautumisen loppuunsaattamista ei voida viivyttää niin, että siihen osallistuvien yhtiöiden taloudellinen tilanne muuttuu jo pelkästään ajan kulumisen vuoksi siitä, mitä sulautumissuunnitelmassa ja sen liitteissä on esitetty. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavia säännöksiä.

17 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sulautumisen rekisteröinnin oikeusvaikutuksista. Pykälän *1 momentin* mukaan sulautuva yhtiö purkautuu ja sen varat ja velat, lukuun ottamatta 15 luvun 1 ja 3 §:ään tai tilintarkastuslain 44 §:ään perustuvaa vaatimusta, siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle, kun sulautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Varojen ja velkojen sekä vahingonkorvausvaatimusten osalta ehdotus vastaa voimassa olevaa 6 §:n 1 momenttia. Voimassa olevan lain mukaan 1 §:n 2 momentissa tarkoitetussa absorptiosulautumisessa sulautuva yhtiö purkautuu vasta sitten, kun yhtiön johto tai selvitysmiehet ovat antaneet lopputilityksen osakkeenomistajille. Toisaalta kombinaatiosulautumisessa ja tytäryhtiösulautumisessa sulautuva yhtiö purkautuu voimassa olevan 6 §:n 3 momentin ja 7 §:n 1 momentin mukaan sulautumisen rekisteröinnillä.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta varojen ja velkojen siirtyminen sekä sulautuvan yhtiön samanaikainen purkautuminen perustuvat sulautumisdirektiivin 19 artiklan 1 kohdan a ja c alakohtaan.

Pykälän *2 momentin* mukaan sulautuvan yhtiön purkautuessa sen osakkeenomistajille syntyy heti oikeus vastikkeeseen ja heistä tulee vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajia sulautumissuunnitelman mukaisesti. Voimassa olevan 6 §:n 2 momentin mukaan sulautuvan yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on jaettava vastike sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille. Oikeuskirjallisuuden mukaan sulautuvan yhtiön johto voi viimeisenä tehtävänään jakaa vastikkeen siten, että osakasoikeudet vastaanottavassa yhtiössä syntyvät "asteittain".

Ehdotettu säännös perustuu siihen, että sulautuva yhtiö purkautuu sulautumisen rekisteröintihetkellä. Sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien oikeusturva edellyttää, että heille syntyy samalla hetkellä oikeus sulautumissuunnitelmassa määrättyyn vastikkeeseen. Vastikkeen jako tarkoittaa siten ainoastaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien oikeuksien täyttämiseen liittyviä toimia, kuten osakekirjojen antamista tai arvo-osuuksien ja rahavastikkeen toimittamista heidän tileilleen. Jaon toteutuksesta vastaa ensi sijassa vastaanottava yhtiö. Sulautuvan yhtiön johdon tehtävänä on siten ainoastaan valvoa jakoa yhtiön osakkeenomistajien edustajana ja raportoida jaon toteutuksesta lopputilityksessä.

Lisäksi ehdotetaan, että vastaanottavan tai sulautuvan yhtiön omistamat sulautuvan yhtiön osakkeet eivät tuota oikeutta vastikkeeseen. Tällaiset osakkeet mitätöityvät samalla, kun niitä vastaava osuus sulautuvan yhtiön netto-omaisuudesta siirtyy sulautumisen rekisteröinnillä vastaanottavalle yhtiölle. Vastaanottava yhtiö ei siten voi "vaihtaa" hallussaan olevia sulautuvan yhtiön osakkeita omiin osakkeisiin. Ehdotus on samansuuntainen kuin 7 luvun 2 §:ssä säänneltäväksi ehdotettu omien osakkeiden merkintäkielto.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ajankohta, jolloin sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat osakkeenomistajan oikeudet vastaanottavassa yhtiössä ja oikeuden muuhun vastikkeeseen, sekä vastaanottavalle ja sulautu-

valle yhtiölle kuuluvia sulautuvan yhtiön osakkeita koskeva vastikkeen maksukielto perustuvat sulautumisdirektiivin 19 artiklan 1 kohdan b alakohtaan ja 2 kohtaan.

Pykälän *3 momentin* mukaan sulautuvan yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on annettava sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien kokouksessa lopputilitys. Siinä on oltava tilinpäätös ja mahdollinen konsernitilinpäätös ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa, sekä selvitys vastikkeen jaosta. Lopputilityksen tarkastamiseen sovelletaan, mitä tilintarkastuksesta on säädetty. Osakkeenomistajien kokoukseen sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta on säädetty. Vastikkeen jaon ja lopputilityksen moittimiseen, jako-osuuden nostamiseen sekä selvityksen jatkamiseen sulautuvan yhtiön purkauduttua sovelletaan, mitä 13 luvun 12 §:n 3 ja 4 momentissa ja, milloin kysymys on 15 luvun 5 §:n mukaisesta vahingonkorvauskanteesta, mitä 13 luvun 14 §:n 2 momentissa sekä saman luvun 16 §:ssä on säädetty. Lopputilityksen toimittamiseen rekisteriviranomaiselle sovelletaan 11 luvun 14 §:n säännöksiä.

Ehdotus vastaa voimassa olevan 6 §:n 2 momenttia sillä erolla, että lopputilitykseen on liitettävä myös konsernitilinpäätös, jos yhtiöllä on ollut velvollisuus sen laatimiseen kirjanpitolain mukaan. Toisaalta ehdotuksessa ei viitata vastikkeen jaon osalta 13 luvun 12 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan osakkeenomistajilla on, mikäli yhtiöjärjestyksestä ei muuta johdu, oikeus saada osakkeilleen tuleva osuus yhtiön netto-omaisuudesta. Käytännössä viittaussäännöstä ei ole noudatettu, vaan osakkeenomistajan jako-osuus on määräytynyt sulautumista koskevien periaatteiden mukaan.

18 §. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksesta 9 luvun 17 §:n 2 momentin toisesta virkkeestä ilmenevään yhtiökokouksen päätöstä koskevan kanteen nostamiselle varattuun määräaikaan sekä saman pykälän 3 momentista ilmenevään yhtiökokouksen päätöksen mitättömyyteen siinä mainituissa tapauksissa. Ehdotuksen mukaan kanne osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisen yhtiökokouksen päätöksen julistamiseksi pätemättömäksi tai muuttamiseksi on nostettava kuuden kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä silloinkin, kun osakkeenomistajalla on ollut 9 luvun 17 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä tarkoitettu hyväksyttävä syy viivästymiseen ja päätöksen päteväksi jättäminen olisi hänelle ilmeisen kohtuutonta. Ehdotuksen tarkoituksena ei ole pidentää kanteen nostamiselle varattua aikaa muissa saman momentin tarkoittamissa tapauksissa. Myös sulautumista koskevan yhtiökokouksen päätöksen moittimista tarkoittava kanne on siten edelleen nostettava yleensä kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

Ehdotuksen mukaan myös sulautumispäätöksen mitättömyyttä koskeva 9 luvun 17 §:n 3 momentissa tarkoitettua vastaava kanne on pantava vireille kuuden kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä siitä, mitä vaikutuksia pätemättömyyteen tai mitättömyyteen vetoamisella on silloin, kun siihen vedotaan päätöksen täytäntöönpanon jälkeen. Rekisterimerkinnän korjaavasta vaikutuksesta on erikseen säädetty vain osakemerkinnän osalta. Erityisten säännösten puuttuessa sulautumisessa sovelletaan yleisiä säännöksiä, joiden mukaan pätemättömyyteen voi 9 luvun 17 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä mainittujen erityisten edellytysten vallitessa vedota vuoden kuluessa yhtiökokouksesta. Vastaavasti mitättömyyteen voi vedota ajankohdasta ja päätöksen täytäntöönpanosta riippumatta.

Sulautumisdirektiivin 22 artiklan säännösten voimaan saattaminen edellyttää, että yhtiökokouksen päätöksen pätemättömyyttä ja mitättömyyttä koskevista pääsäännöistä poiketaan sulautumispäätöksen osalta.

Sulautumisen peruuttaminen rekisteröinnin, varojen ja velkojen siirtymisen sekä vastikkeen jaon jälkeen voi olla käytännössä mahdotonta toteuttaa. Sulautumispäätöksen pysyvyyden varmistaminen ennen sulautumisen rekisteröintiä on tämän vuoksi vielä tärkeämpää kuin muiden rekisteröitävien yhtiökokouksen päätösten kohdalla.

Muista yhtiökokouksen päätöksistä poiketen sulautumishanke ja sen eteneminen rekisteröidään ja kuulutetaan useaan kertaan ennen sulautumisen täytäntöönpanoa. Sulautumishankkeen julkisuus ennen ja jälkeen yhtiökokouksen parantaa olennaisesti kokouskutsua vaille jääneen tai puutteellisen kutsun saaneen osakkeenomistajan mahdollisuuksia reagoida määräajassa lainvastaisena pitämäänsä sulautumispäätökseen. Toisaalta sulautumisen rekisteröinti ja kuulutus eivät voi täysin korvata kokouskutsua muissa kuin julkisesti noteeratuissa yhtiöissä. Kun otetaan huomioon, että sulautuminen voi muut-

taa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan asemaa huomattavasti, osakkeenomistajalle on varattava kanteen nostamiseen niin pitkä aika kuin on mahdollista. Käytännössä sulautumisen täytäntöönpano voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi aikaisintaan viiden kuukauden kuluttua yhtiökokouksen sulautumista koskevasta päätöksestä, ja tällä hetkellä menettely kestää yleensä noin kahdeksan kuukautta. Tarkoitus on, että rekisteriviranomainen voi saada tiedon kaikista sulautumisen toteuttamisen mahdollisesti estävistä kanteista ennen sulautumisen rekisteröintiä, jotta rekisteröintiä voidaan tarvittaessa lykätä tuomioistuinkäsittelyn ajan.

Pykälän *1 momentin* mukaan tuomioistuimen on ilmoitettava kanteen vireilletulosta ja lainvoimaisesta päätöksestään viipymättä rekisteriviranomaiselle. Ehdotus poikkeaa voimassa olevan lain 16 luvun 3 §:n 2 momentista ilmenevästä pääsäännöstä, jonka mukaan velvollisuus ilmoittaa viran puolesta koskee vain tuomioistuimen lainvoimaisia päätöksiä. Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa, että rekisteriviranomainen saa aina ajoissa tiedon sulautumisen rekisteröinnin esteistä.

Pykälän *2 momentin* mukaan sulautuminen peruuntuu rekisteröinnistä huolimatta, jos sulautumispäätös julistetaan tuomioistuimen päätöksellä pätemättömäksi. Tällöin sulautuva yhtiö ja vastaanottava yhtiö vastaavat yhteisvastuullisesti sellaisesta vastaanottavan yhtiön velvoitteesta, joka on syntynyt sulautumisen rekisteröinnin ja tuomioistuimen päätöksen kuuluttamisen välisenä aikana. Pykälän 1 momentissa tarkoitetun määräajan ja ilmoitusvelvollisuuden vuoksi sulautumisen peruuntumisen ei rekisteröinnin jälkeen pitäisi olla käytännössä mahdollista.

Ehdotus perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta sulautumisdirektiivin 22 artiklan 1 kohtaan.

19 §. Pykälässä säädetään yhtiön enemmistöosakkaan oikeudesta ja velvollisuudesta lunastaa muiden osakkeenomistajien osakkeet. Pykälässä säädetään myös lunastusta koskevan erimielisyyden ratkaisemisesta. Voimassa olevassa laissa vastaavat säännökset ovat 8 §:ssä.

Pykälän *1 momentin* mukaan lunastusoikeus ja -velvollisuus koskee jokaista osakkeenomistajaa, jolla on yli yhdeksän kymmenesosaa yhtiön kaikista osakkeista ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä. Soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi nykyisestä, koska enemmistöosakkeenomistajan ja vähemmistöosakkeiden omistajien välisten eturistiriitojen yleisyyteen tai sisältöön ei saa vaikuttaa se, onko enemmistöosakkeenomistaja oikeushenkilö vai luonnollinen henkilö. Ehdotettu lunastusoikeus ja -velvollisuus koskisi siten myös enemmistöosakkeenomistajana olevaa luonnollista henkilöä, osuuskuntaa, avointa yhtiötä, kommandiittiyhtiötä, yhdistystä ja muuta yhteisöä sekä säätiötä. Säännös koskee myös kaikkia ulkomaisia enemmistöosakkeenomistajia. Voimassa olevan 8 §:n 1 momentin mukaan säännökset koskevat vain tilannetta, jossa enemmistöosakkeenomistajana on osakeyhtiö yksin tai yhdessä tytäryhtiöidensä kanssa. Lunastusvelvollisten osalta ehdotus on samansuuntainen kuin arvopaperimarkkinalain 6 luvun 6 §:ssä säännelty lunastusvelvollisuus.

Pykälän *2 momentissa* säädetään siitä, miten yhtiön koko osake- ja äänimäärä lasketaan pykälän säännöksiä sovellettaessa. Ehdotuksen mukaan yhtiön koko osake- ja äänimäärää laskettaessa ei oteta huomioon yhtiölle ja sen tytäryhtiölle sekä niiden määräysvallassa olevalle säätiölle kuuluvia yhtiön osakkeita. Ehdotus vastaa 1 luvun 3 §:ään ehdotettua konsernin määritelmän ja 9 luvun 1 §:ään ehdotettua äänestysrajoituksen muutosta.

Pykälän *3 momentissa* säädetään lunastajan osake- ja äänimäärään luettavista osakkeista. Momentin *1 kohdan* mukaan lunastajan osake- ja äänimäärään luetaan myös lunastajan määräysvallassa muutettavaksi ehdotetun 1 luvun 3 §:n 2—4 momenttia vastaavalla tavalla olevan yhteisön ja säätiön omistamat osakkeet. Oikeushenkilömuotoisen lunastajan osake- ja äänimäärää laskettaessa otetaan siten huomioon sen tytäryhteisön omistamat osakkeet. Myös säätiö voi olla säännöksessä tarkoitetulla tavalla lunastajan määräysvallassa esimerkiksi sillä perusteella, että sen sääntöjen tai lain mukaan lunastajalla on oikeus valita enemmistö säätiön hallituksen jäsenistä. Tällainen säätiö on erityisesti lunastajan eläkesäätiö tai sen konsernin yhteiseläkesäätiö. Ehdotus poikkeaa voimassa olevan 1 momentin säännöksestä siten, että säännöksessä otetaan huomioon 1 luvun 3 §:ään ehdotettu konsernin määritelmän muutos ja voimassa olevan 9 luvun 1 §:n 3 momentissa oleva äänivallan käyttörajoitus, jonka mukaan yhtiöllä voi olla on määräysvalta myös säätiössä.

Ehdotuksen mukaan myös luonnollisen henkilön omistus- ja ääniosuuteen lasketaan hänen määräysvallassaan olevien yhteisöjen omistamat osakkeet. Määräysvaltasuhteen olemassaolo arvioidaan 1 luvun 3 §:n 2—4 momentin perusteella.

Momentin *2 kohdan* mukaan lunastusoikeuden ja -velvollisuuden synnyttävää osuutta laskettaessa otetaan lisäksi huomioon osakkeet, jotka lunastaja omistaa yhdessä jonkun toisen kanssa. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä.

Pykälän *4 momentin* mukaan lunastajan on viipymättä ilmoitettava yhtiölle lunastusoikeuden syntymisestä tai lakkaamisesta ja yhtiön on viipymättä ilmoitettava se rekisteröitäväksi. Voimassa olevassa 8 §:ssä ei ole vastaavaa säännöstä. Ilmoituksesta on myös mainittava yhtiön toimintakertomuksessa 11 luvun 9 §:n 1 momentin perusteella. Jos yhtiön osake on arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena, yhtiön on lisäksi ilman aiheetonta viivytystä julkistettava ilmoitus mainitun lain 2 luvun 7 §:ssä säädetyn jatkuvan tiedonantovelvollisuuden perusteella.

Ilmoitusvelvollisuudella ja ilmoituksen rekisteröintivaatimuksella on tarkoitus varmistaa, että muut osakkeenomistajat saavat mahdollisimman pian tiedon lunastusoikeuden ja -velvollisuuden synnystä ja lakkaamisesta. Lunastajan lunastusvaatimuksesta ja sen tiedottamisesta osakkeenomistajille ehdotetaan säädettäväksi 20 §:ssä. Ehdotus on samansuuntainen kuin arvopaperimarkkinalain 6 luvun 6 §:n 1 ja 3 momentin säännökset lunastustarjouksen esittämiseen velvollisesta ja lunastustilanteen syntymisen julkistamisesta.

Lunastuksen edellytysten julkistamiselle ei ehdoteta tarkkaa määräaikaa yhtäältä sen vuoksi, että lunastajan omistus- ja äänivaltaosuus voi muodostua hyvin erilaisista osista, ja toisaalta sen vuoksi, että yhtiöltä kohtuudella vaadittava reagointiaika, jonka kuluessa lunastustilanne on ilmoitettava rekisteröitäväksi, vaihtelee olennaisesti esimerkiksi sen mukaan, onko yhtiön osake julkisen kaupankäynnin kohteena vai ei. Lunastustilanteen julkistaminen ei ole lunastusvaatimuksen esittämisen edellytys, mutta se voi vaikuttaa pykälän 5 momentin perusteluissa kerrotulla tavalla lunastushinnan määrittelyyn.

Pykälän *5 momentin* mukaan lunastusoikeutta ja lunastushintaa koskevat erimielisyydet on annettava välimiesten ratkaistaviksi 16 luvun muutettavaksi ehdotetun 5 §:n mukaisessa järjestyksessä. Ehdotus vastaa voimassa olevaa 8 §:n 2 momenttia. Ehdotus poikkeaa 12 §:n 2 momentissa säänneltäväksi ehdotetusta välimiesmenettelystä siten, että käyvän hinnan määrittelyssä huomioon otettavien seikkojen syntyajankohdasta ei ehdoteta nimenomaista säännöstä, koska lunastustilanteet poikkeavat toisistaan monin tavoin lunastajan ja vähemmistöosakkaan kannalta. Ensiksikin tässä tarkoitettuun lunastusoikeuteen ja -velvollisuuteen vetoamista ei rajoiteta tiettyyn ajankohtaan, kuten lunastusedellytysten syntymiseen. Lunastusta voidaan siten vaatia pitkänkin ajan kuluttua omistuksen keskittymisen ja julkistamisen jälkeen. Toiseksi vähemmistöosakas voi käytännössä vaatia lunastusta vasta, kun hän saa tiedon lunastusoikeuden syntymisestä. Kolmanneksi lunastustilanteen julkistamisen viivästyminen voi johtua lunastajasta tai yhtiöstä, minkä vuoksi viivästymisestä vähemmistöosakkaalle mahdollisesti aiheutuva vahinko on voitava kohdistaa sen aiheuttajaan. Lunastustilanteen syntymisen julkistamisvaatimuksesta seurannee, että lunastushinta määrätään ensi sijassa lunastusvaatimuksen esittämisaikana vallinneiden seikkojen perusteella, jos vähemmistöosakkaalla olisi ollut käytännössä mahdollisuus halutessaan vaatia heti lunastusta. Jos taas lunastaja laiminlyö ilmoittaa lunastustilanteesta yhtiölle eikä vähemmistöosakas ole muuten tiennyt lunastusoikeudestansa, lunastushinnassa otettaneen käytännössä huomioon osakkeen arvon alentuminen lunastuksen edellytysten syntymisen ja lunastusvaatimuksen välisenä aikana. Jos laiminlyönti johtuu pelkästään yhtiöstä, laiminlyönnistä vastuussa oleville voi syntyä 15 luvussa säädetty vahingonkorvausvastuu.

Ehdotus poikkeaa 12 §:n 2 momentista myös siten, että tässä ei ehdoteta säännöksiä lunastushinnalle laskettavasta korosta, koska lunastuksen muista ehdoista ehdotetaan otettavaksi yksityiskohtaisemmat säännökset 21 §:ään.

20 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lunastajan vaatimukseen perustuvasta lunastuksesta siinä tapauksessa, että siitä ei voida sopia. Säännöksiä ei siis sovelleta, jos lunastusta vaatii vähemmistöosakas. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lunastajan vaatimuksen ilmoittamisesta yhtiölle ja muille osakkeenomistajille. Ehdotuksen mukaan

yhtiön on haettava uskotun miehen määräämistä valvomaan lunastusmenettelystä poissa olevien osakkeenomistajien etua. Uskottu mies saa tietyin edellytyksin myös sopia lunastusehdoista sellaisen osakkeenomistajan puolesta, joka ei yhtiöltä ilmoituksen saatuaan ole vastustanut sopimista. Jos lunastajan vaatimukseen perustuvasta lunastuksesta ei voida sopia ja riita annetaan välimiesten ratkaistavaksi, uskottu mies valvoo välimiesmenettelyn aikana myös sellaisten sopimista vastustaneiden osakkeenomistajien etua, jotka eivät osallistu välimiesmenettelyyn.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi lunastusvaatimuksen ilmoittamisesta yhtiölle. Lunastajan on ilmoitettava vaatimuksestaan yhtiölle, jos lunastuksesta ei voida sopia. Ilmoituksen tekemiselle ei ehdoteta määräaikaa sen vuoksi, että lunastajan omassa intressissä on tehdä ilmoitus mahdollisimman nopeasti, jos hän haluaa lunastusmenettelyn etenevän.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi osakkeenomistajille annettavan ilmoituksen sisällöstä ja julkaisemisesta. Ilmoituksessa on mainittava siitä, että lunastusmenettelystä poissa olevien osakkeenomistajien etua valvomaan haetaan tuomioistuimelta uskotun miehen määräämistä. Ilmoituksessa on lisäksi mainittava uskotun miehen oikeudesta sopia lunastusehdoista tuntemattomien osakkeenomistajien puolesta ja edustaa kaikkia poissa olevia osakkeenomistajia 19 §:n 5 momentissa tarkoitetussa välimiesmenettelyssä. Ehdotuksen mukaan yhtiön on saatettava lunastusvaatimus osakkeenomistajien tietoon samalla tavalla kuin 4 luvun 14 §:ssä säädetään. Mainitusta pykälästä poiketen lunastusvaatimuksen ilmoittamisesta ja julkaisemisesta aiheutuvista kuluista vastaa lunastaja. Voimassa olevassa 8 §:ssä ei ole säännöksiä siitä, miten lunastusvaatimus on saatettava osakkeenomistajien tietoon, eikä siitä, miten selvitetään, onko osakkeenomistajia ylipäätään yritetty tavoittaa.

Ehdotetun *3 momentin* mukaan yhtiön on haettava tuomioistuimelta uskotun miehen määräämistä valvomaan lunastusmenettelystä poissa olevien osakkeenomistajien etua. Lunastaja ei voi muulla tavoin toteuttaa lunastusta, jos yhtiöllä on tuntemattomia tai lunastusmenettelyssä passiivisia osakkeenomistajia.

Lisäksi ehdotetaan, että yhtiön on ilmoitettava uskotun miehen määrääminen rekisteröitäväksi, vaikka uskotun miehen hakemisesta ilmoitetaan etukäteen osakkeenomistajille. Näin kaikki yhtiön osakkaat voivat saada suoraan kaupparekisteristä uskotun miehen yhteystiedot.

Uskotun miehen toimivaltuuksista ehdotetaan säädettäväksi *4 momentissa*. Kun otetaan huomioon, että uskottu mies voi tietyin edellytyksin sopia osakkeenomistajan puolesta lunastuksesta, uskotuksi mieheksi valittavan on oltava riippumaton suhteessa lunastajaan ja yhtiöön. Uskotulla miehellä on holhouslaista ja edustamista koskevista yleisistä säännöksistä ilmenevä huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuus niitä osakkeenomistajia kohtaan, joiden etua hän valvoo lunastusmenettelyn aikana. Tämän vuoksi 4 momenttiin ehdotetaan säännöksiä holhouslain mukaisen lopputilityksen julkistamisesta ja lopputilityksen moittimiseen perustuvan kanneajan alkamisajankohdasta.

Ehdotuksen mukaan lunastaja saa holhouslain 69 §:n estämättä aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua yhtiön ilmoituksesta sopia uskotun miehen kanssa lunastuksen ehdoista. Tarkoitus on, että osakkeenomistajalla on mahdollisuus kieltää uskottua miestä sopimasta lunastusehdoista hänen puolestaan. Koska osake- ja osakasluettelossa olevien osakkaiden yhteystiedot ovat usein vanhentuneita ja osakkaat voivat oleskella tilapäisesti pitkiäkin aikoja toisella paikkakunnalla tai ulkomailla, on tarpeen, että kiellon antamisella varattu aika on riittävän pitkä. Määräajaksi ehdotetaan kuutta kuukautta siitä, kun yhtiö ilmoitti lunastajan lunastusvaatimuksesta osakkeenomistajille, joiden osakkeita vaatimus koskee.

Ehdotuksen mukaan lunastaja saa sopia lunastuksesta uskotun miehen kanssa vain sellaisen osakkeenomistajan puolesta, joka ei ole ilmoittanut yhtiölle vastustavansa sopimista ja vain jos lunastusoikeudesta tai lunastushinnasta ei vallitse erimielisyyttä lunastajan ja muun osakkeenomistajan kesken. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, ettei uskottu mies voi sopimusteitse luovuttaa sellaisen osakkeenomistajan osakkeita, joka haluaa itse sopia ehdoista tai joka haluaa, että lunastuksen edellytyksistä ja lunastushinnasta päätetään välimiesmenettelyssä. Uskotun miehen huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuuteen liittyen ehdotetaan myös, että sopiminen uskotun miehen kanssa on mahdollista vain, jos muut lunastusvaatimuksen saaneet osakkaat hyväksyvät vaatimuksen samoilla ehdoilla. Säännös koskee lunastajaa

sen vuoksi, että uskottu mies ei aina voi tietää, miten muut lunastustarjouksen saaneet osakkeenomistajat ovat suhtautuneet tarjoukseen.

Jos lunastajan ja osakkeenomistajien välillä vallitsee erimielisyys lunastusoikeudesta tai lunastushinnasta tai osakas on ainoastaan kieltänyt uskottua miestä sopimasta lunastuksesta, lunastusvaatimus on annettava välimiesten ratkaistavaksi siten kuin 19 §:n 5 momentissa säädetään. Välimiesmenettelyn aikana uskottu mies valvoo myös sellaisen osakkeenomistajan oikeutta, joka on kieltänyt häntä sopimasta lunastuksesta mutta joka ei kuitenkaan itse osallistu välimiesmenettelyyn.

Uskotun miehen on annettava holhouslain mukainen tilitys toimen päätyttyä. Sen lisäksi, mitä holhouslaissa säädetään, uskotun miehen on julkistettava tilitys ilmoittamalla se viipymättä rekisteröitäväksi. Rekisteröinnin jälkeen tilitys on osakkaiden nähtävänä samalla tavalla kuin muutkin yhtiön osakkuutta koskevat osakeyhtiölaissa säänneltyihin toimiin perustuvat tiedot. Toisin kuin holhouslaissa tarkoitetuissa tapauksissa yleensä, vähemmistöosakkeiden lunastuksesta poissaolevat osakkaat ovat usein tuntemattomia. Koska holhouslain mukaan lopputilitys on annettava tietylle henkilölle tai henkilöille, vähemmistöosakkeiden lunastusta varten määrätty uskottu mies ei periaatteessa voi antaa uskotun miehen oman vastuun ajalliseksi rajoittamiseksi tarvittavaa lopputilitystä. Toiseksi vähemmistöosakkeiden lunastuksessa uskotun miehen edunvalvontatehtävä asiallisesti rajoittuu lunastettavien osakkeiden arvon määrittämiseen ja kestää vain lunastusmenettelyn ajan. Uskottu mies ei missään vaiheessa saa haltuunsa edustamillensa osakkeenomistajille kuuluvia varoja, vaan lunastajan on talletettava lunastushinta ulosotonhaltijalle osakkeenomistajien lukuun. Näistä syistä osakeyhtiölakiin ehdotetaan erityistä säännöstä tilityksen moiteajan alkamisesta siinä tapauksessa, että tilitys koskee koko lunastusmenettelyn ajan tuntemattomaksi jääneiden osakkaiden osakkeita. Tällöin moiteaika lasketaan tilityksen rekisteröintiä koskevasta kuulutuksesta.

21 §. Ehdotettu pykälä koskee lunastushinnan maksua, osakekirjan luovuttamista ja lunastajan oikeutta saada tietyin edellytyksin osakkeen tuottamat oikeudet vaikka osakas ei luovuta osakekirjaa.

Ehdotus vastaa voimassa olevan 9 §:n säännöksiä seuraavin poikkeuksin. Pykälän *1 momentin* säännöksiä ehdotetaan tarkennettaviksi niin, että lunastushinnan tallettaminen tapauksessa, jossa osakkeenomistaja laiminlyö luovuttaa osakkeen maksua vastaan, on tehtävä rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain mukaisesti pidättämättä itselleen oikeutta saada talletettua takaisin.

Täsmennyksenä voimassa olevaan lakiin ehdotetaan ensiksikin, että kyseessä on nimenomaan kohdeyhtiön kotipaikan lääninhallitus. Jollei lunastusoikeus ole riitainen tai jos sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman ilman, että lunastushinnasta samalla on sovittu tai määrätty, lunastajalla on oikeus saada osakekirja antamalla lunastushinnan maksamisesta vakuus, jonka välimiehet ovat hyväksyneet. Toiseksi ehdotetaan, että osakkeenomistajalla on tällöin oikeus saada lunastushinnalle yleisen korkotason mukainen korko vakuuden asettamisesta siihen asti, kun lunastushinta on lopullisesti vahvistettu. Voimassa olevan lain mukaan lunastushinnalle on maksettava kohtuullinen korko. Ehdotuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa tämän luvun säännökset lunastushinnalle maksettavasta korosta. Muulta osin pykälään ehdotetaan tehtäväksi kielellisiä tarkistuksia, jotka johtuvat lähinnä 19 §:ään ehdotetusta vähemmistöosakkeiden lunastussäännösten soveltamisalan laajennuksesta.

14 a luku. **Jakautuminen**

Yhtiöoikeudellisena ilmiönä jakautumista voidaan pelkistäen kuvata sulautumisen "peilikuvaksi".

Ehdotetuissa säännöksissä on otettu huomioon jakautumisdirektiivin vaatimukset, arvopaperimarkkinoiden kehitys sekä jakautumisen ja yhtiön varojen jaon yhtäläisyydet jakautuvan yhtiön kannalta. Säännökset koskevat sekä yksityisiä että julkisia osakeyhtiöitä. Jakautumista koskeva yhtiöoikeudellisen sääntelyn tarve vastaa tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta sulautumista. Tämän vuoksi jakautumista koskeva yhtiöoikeudellinen sääntely ehdotetaan toteutettavaksi siten, että luvun säännöksissä viitataan sulautumista koskeviin 14 luvun säännöksiin aina, kun se on mahdollista. Erityisiä jakautumista koskevia säännöksiä ehdotetaan vain siltä osin kuin jakautuminen poikkeaa osakkeenomistajien tai velkojien kannalta sulautumi-

sesta tai se on tarpeen jakautumisdirektiivin pakottavien säännösten voimaan saattamiseksi.

Ehdotuksen mukaan jakautumismenettely alkaa jakautuvan yhtiön hallituksen laatimasta jakautumissuunnitelmasta, joka on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa allekirjoittamisesta. Tämän jälkeen jakautuvassa yhtiössä kutsutaan koolle yhtiökokous päättämään suunnitelman hyväksymisestä. Jakautumissuunnitelmaan on liitettävä vastaavat yhtiön taloudellista tilaa ja jakautumista koskevat selvitykset ja lausunnot kuin sulautumisessa. Jakautumissuunnitelman hyväksyminen kuuluu yhtiökokoukselle, jossa päätöksen hyväksymiseen vaaditaan yleensä sama enemmistö kuin päätettäessä vapaaehtoisesta selvitystilasta tai 6 luvussa säädetystä omien osakkeiden lunastuksesta. Sulautumista vastaavasti jakautumisesta päätettäessä äänioikeuden tuottavien osakkeiden omistajilla on aina oikeus saada rahana se osa vastikkeesta, joka ei ole vastaanottavan yhtiön vastaavia osakkeita, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä.

Yhtiökokouksen on hyväksyttävä jakautumissuunnitelma sellaisenaan tai se raukeaa. Samoin kuin sulautumisessa yhtiökokous voi kuitenkin muuttaa ehtoa, joka koskee vastikkeen jakamista yhtiön osakkeenomistajien kesken. Sulautumisesta poiketen jakautumista vastustaneella osakkaalla ei yleensä ole oikeutta vaatia osakkeidensa lunastamista. Oikeus vaatia lunastusta on vain siinä tapauksessa, että julkinen osakeyhtiö jakautuu kokonaan tai osittain yksityisiksi osakeyhtiöiksi. Toisaalta jakautuvan yhtiön antaman optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan ja muun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijalla on oikeus vaatia lunastusta samoin edellytyksin kuin sulautumisessa. Kuten sulautumisessa myös yhtiökokouksen jakautumispäätöksen mitättömyyden 9 luvun 17 §:n mukaan aiheuttavan perusteen nojalla kanne on nostettava määräajassa.

Jos jakautumissuunnitelma hyväksytään, hallituksen on haettava neljän kuukauden kuluessa rekisteriviranomaiselta lupaa jakautumisen täytäntöönpanoon. Tähän velkojainsuojamenettelyyn sovelletaan samoja säännöksiä kuin sulautumisessa.

Sulautumista vastaavasti jakautuvan yhtiön on ilmoitettava jakautuminen rekisteröitäväksi neljän kuukauden kuluessa täytäntöönpanoluvan saamisesta. Jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät osittain tai kokonaan vastaanottavalle yhtiölle, jakautuva yhtiö jatkaa toimintaansa tai purkautuu ja jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille syntyy oikeus jakautumisvastikkeeseen, kun jakautumisen täytäntöönpano rekisteröidään. Jakautuvan yhtiön omistamat omat osakkeet eivät kuitenkaan tuota oikeutta vastikkeeseen. Rekisteröinnin jälkeen jakautuneen yhtiön hallituksen on annettava viipymättä lopputilitys yhtiökokoukselle tai, jos yhtiö on purkautunut, osakkeenomistajien kokoukselle, jolloin sovelletaan, mitä sulautumisesta on säädetty.

Jakautumisen sääntely ehdotetaan rakenteellisesti toteutettavaksi siten, että 1 §:ssä määritellään jakautuminen ja säädetään edellytyksistä, joilla selvitystilassa oleva yhtiö voi jakautua. Samassa pykälässä säädetään jakautuvan yhtiön antaman optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan ja muun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijan oikeuksista ja jakautuvan yhtiön oman pääoman alentamisesta jakautumisen yhteydessä. Ehdotettu 2 § koskee jakautumissuunnitelman laatimista, sisältöä ja rekisteröintiä sekä suunnitelman liitteitä. Ehdotetussa 3 §:ssä on säännökset jakautumissuunnitelman hyväksymisestä sekä yhtiökokouksen päätöksen moittimisesta 9 luvun 17 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetulla perusteella. Jakautumispäätös kattaa myös sen täytäntöönpanoon tarvittavat, jakautumissuunnitelmassa mainitut päätökset, kuten jakautuvan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksen ja vastaanottavan yhtiön perustamisen. Pykälään ehdotetaan myös säännöksiä yhtiön antaman osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijan oikeudesta vaatia lunastusta sekä osakkeenomistajan lunastusvaatimuksesta julkisen yhtiön jakautuessa yksityisiksi yhtiöiksi. Säännökset jakautumisen täytäntöönpanoluvasta ovat ehdotetussa 4 §:ssä. Jakautumisen rekisteröinnistä ja oikeusvaikutuksista säädetään 5 ja 6 §:ssä.

1 §. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi 14 luvun 1 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla jakautumisen määritelmästä. Määritelmän mukaan osakeyhtiö (*jakautuva yhtiö*) voi jakautua siten, että jakautuvan yhtiön varat ja velat osittain tai kokonaan siirtyvät selvitysmenettelyttä yhdelle tai useammalle perustettavalle osakeyhtiölle (*vastaanottava yhtiö*) ja jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät osittain tai kokonaan vastaanottavalle yhtiölle yleis-

seuraantona vastaavalla tavalla kuin sulautumisessa. Sulautumisesta poiketen jakautumiseen osallistuvat yhtiöt ovat lisäksi toissijaisessa yhteisvastuussa muille jakautumiseen osallistuville yhtiöille siirtyvistä jakautuvan yhtiön veloista 6 §:n 2 momentin mukaan.

Ehdotuksen mukaan vastike saa olla myös rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Vaikka osakevastikkeen vähimmäismäärälle tai muun vastikkeen enimmäismäärälle ei ehdoteta nimenomaisia rajoituksia, jakautumispäätöstä koskevasta sääntelystä seuraa käytännössä, että pääosa vastikkeesta tulee olemaan vastaanottavan yhtiön osakkeita. Lisäksi lain yleislausekkeet rajoittavat vastikkeen määrittelyä vastaavalla tavalla kuin sulautumisessa. Jakautuvan yhtiön antaman sellaisen osakkeen omistajalle, joka tuottaa äänoikeuden päätettäessä jakautumisesta, on tarjottava vaihtoehtoisesti rahavastiketta siinä tapauksessa, että vastikkeeksi tarjotaan muuta kuin vastaanottavan yhtiön vastaavia osakkeita, jollei yhtiöjärjestyksessä ole muuta määrätty. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan sulautuvan yhtiön antamien tässä tarkoitettujen osakkeiden haltijoiden osalta.

Jakautumisen määritelmä poikkeaa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 c §:n määritelmästä, jonka mukaan verotuksessa jakautumisena pidetään vain järjestelyä, jossa yhtiön kaikki varat ja velat jaetaan vastaanottaville yhtiöille ja jossa rahavastikkeen enimmäismäärä on kymmenesosa vastikkeena annettavien osakkeiden nimellisarvosta. Laajempi jakautumisen määritelmä siihen liittyvine päätöksentekoa koskevine säännöksineen on osakeyhtiölaissa on tarpeen, jotta voidaan varmistaa osakkeenomistajien yhdenvertaisuus ja velkojiensuoja erilaisissa yhtiörakennetta muuttavissa järjestelyissä.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi 14 luvun 1 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla siitä, miten jakautuminen voidaan toteuttaa. Momentin *1 kohdan* mukaan jakautuminen voi tapahtua siten, että jakautuvan yhtiön kaikki varat ja velat siirtyvät useammalle vastaanottavalle yhtiölle ja jakautuva yhtiö purkautuu. Samalla jakautuvan yhtiön osakkaat saavat jakautumisvastikkeena vastaanottavien yhtiöiden osakkeet. Tällainen jakautuminen on käytännössä kombinaatiosulautumisen peilikuva. Osakkeenomistajien kannalta tällainen jakautuminen muistuttaa myös 13 luvussa tarkoitettua yhtiön vapaaehtoista purkamista. Esimerkiksi sellaisen velattoman omistusyhtiön (holding-yhtiö) purkaminen, joka ainoastaan omistaa tytäryhtiöiden osakkeita, voidaan toteuttaa jakautumista vastaavalla tavalla jakamalla tytäryhtiöiden osakkeet omistusyhtiön osakkaille. Merkittävä ero jakautumisen ja 13 luvussa säännellyn vapaaehtoisen purkamisen välillä on kuitenkin, että jakautumiseen liitetty velkojiensuojamenettely turvaa paremmin velkojien aseman ja tekee velkojen uudelleen järjestelyn helpommaksi jakautumisen yhteydessä. Toinen merkittävä ero on se, että vastikkeen jakamisesta voidaan korotetulla määräenemmistöllä tai tiettyjen osakkaiden suostumuksella sopia 13 luvun 12 §:n 2 momentin kaavamaisesta pääsäännöstä poiketen siten, ettei yhtiöjärjestystä tarvitse ensin muuttaa.

Ehdotuksen mukaan julkinen yhtiö voi jakautua yksityisiksi yhtiöiksi. Tällöin jakautumiseen sovelletaan myös 17 luvun 3 §:n säännöksiä muutosta vastustavan jakautuvan yhtiön osakkeenomistajan oikeudesta vaatia osakkeidensa lunastamista. Vastaavasti yksityinen osakeyhtiö voi jakautua julkisiksi osakeyhtiöiksi, jos perustettavat vastaanottavat yhtiöt täyttävät julkiselle osakeyhtiölle osakeyhtiölaissa asetetut vaatimukset.

Momentin *2 kohdan* mukaan jakautuminen voi tapahtua siten, että osa jakautuvan yhtiön varoista ja veloista siirtyy yhdelle tai useammalle perustettavalle vastaanottavalle yhtiölle. Tällaisessa jakautumisessa jakautuva yhtiö ei purkaudu. Sulautumiseen verrattuna tällaista jakautumista voidaan kuvata absorptiosulautumisen peilikuvaksi. Osakkeenomistajien kannalta tällainen jakautuminen voi muistuttaa myös maksua vastaan toteutettavaa osakepääoman tai muun sidotun oman pääoman alentamista. Osakepääoman alentaminen maksua vastaan voi osakkaiden kannalta johtaa suurelta osin jakautumista vastaavaan lopputulokseen, jos pääomaa alentava yhtiö on aiemmin yhtiöittänyt toimintojaan tytäryhtiöön elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 a §:ssä tarkoitetulla tavalla ja osakepääoman alentamisessa lunastushinta suoritetaan tytäryhtiön osakkeilla. Merkittävin ero jakautumisen ja tällä tavoin toteutettavan osakepääoman alentamisen välillä on, että jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat päättävät vastikkeena annettavan yhtiön pääomarakenteesta, muista yhtiöjärjestyksen määräyksistä ja valitsevat yhtiön johdon ja tilintarkastajat.

Pykälän *3 momentin* mukaan myös selvitystilassa oleva yhtiö voi jakautua, jollei yh-

tiön varoja ole ryhdytty jakamaan osakkeenomistajille. Ehdotus vastaa 14 luvun 2 §:ää. Lisäksi ehdotetaan, että jakautuvan yhtiön antaman vaihtovelkakirjan, optio-oikeuden tai muun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijaan sovelletaan, mitä 14 luvun 3 §:ssä säädetään.

Koska ehdotetun 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu jakautuminen voi muistuttaa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajan kannalta osakepääoman tai muun sidotun oman pääoman alentamista, ehdotetaan, että jakautuvaan yhtiöön sovelletaan lisäksi soveltuvin osin, mitä 6 luvun 1—2 §:n 5 momentissa, 3 ja 4 §:ssä säädetään osakepääoman alentamisesta sekä 12 luvun 3 ja 3 a §:ssä muun sidotun oman pääoman alentamisesta. Näiden säännösten soveltaminen on perusteltua, jotta voidaan arvioida jakautuvan yhtiön varoista suoritettavan vastaanottavan yhtiön pääoman maksun vaikutusta jakautuvan yhtiön omaan pääomaan. Koska jakautumisvastike suoritetaan jakautuvan yhtiön osakkeita vastaan siten, että nämä mitätöidään tai niiden nimellisarvoa alennetaan osakkeenomistajien oikeuksien turvaamiseksi, on säänneltävä, miten ja missä järjestyksessä mitätöinti voidaan toteuttaa. Sidotun oman pääoman alentamista koskevista yleisistä säännöksistä tulevat sovellettaviksi soveltuvin osin ainakin 6 luvun 1 §:n 2—4 momentin säännökset alentamisen toteuttamiskeinoista, alentamista vastaavien osakkeiden mitätöimisestä ja alentamisen enimmäismäärästä, 6 luvun 2 §:n 5 momentin ja 3 §:n säännökset alentamispäätöksestä, päätösehdotuksesta liitteineen ja niiden nähtävänäpidosta sekä 6 luvun 4 §:n säännökset yhtiön sidotun oman pääoman katteesta alentamisen jälkeen. Mainittuja lainkohtia sovelletaan, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu. Tämän vuoksi esimerkiksi alentamispäätöksen ja päätösehdotuksen sisältöä koskevia säännöksiä ei sovelleta siltä osin, kuin jakautumissuunnitelman osalta on säädetty samasta asiasta.

Julkisten osakeyhtiöiden osalta ehdotetun 1 §:n 1 ja 2 momentin säännökset perustuvat jakautumisdirektiivin 1 artiklaan ja 21 artiklan 1 kohtaan. Pykälän 3 momentin säännös jakautuvan yhtiön selvitystilasta perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta jakautumisdirektiivin 21 artiklan 2 kohtaan ja säännös jakautuvan yhtiön antaman optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan ja muun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijan asemasta perustuu jakautumisdirektiivin 13 artiklaan ja 22 artiklan 1 kohtaan.

2 §. Ehdotuksen mukaan jakautuvan yhtiön hallituksen on laadittava jakautumissuunnitelma, johon sovelletaan soveltuvin osin, mitä 14 luvun 4—7 §:ssä säädetään kombinaatiosulautumisesta. Päivätyssä ja allekirjoitetussa jakautumissuunnitelmassa on siten oltava seuraavat 14 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan sulautumissuunnitelmassa vaadittavia tietoja vastaavat tiedot:

1) jakautuvan yhtiön toiminimi, rekisterinumero, osoite ja kotipaikka;

2) ehdotus jakautuvan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta, perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä ja siitä, miten perustettavan yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat valitaan;

3) ehdotus vastikkeesta jakautuvan yhtiön osakkeenomistajalle ja 14 luvun 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden haltijalle;

4) selvitys pääomalainoista, joiden velkojilla on oikeus vastustaa 4 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämistä;

5) jakautuvan yhtiön ja sen tytäryhteisön omistamista jakautuvan yhtiön ja sen emoyhtiön osakkeista lukumäärä, yhteenlaskettu nimellisarvo ja taseeseen merkitty hankintameno;

6) ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääomasta;

7) ehdotus vastikkeen jaon ajankohdasta ja muista ehdoista;

8) selvitys jakautuvan yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle, tilintarkastajalle ja riippumattomana asiantuntijana toimivalle hyväksytylle tilintarkastajalle annettavista erityisistä eduista ja oikeuksista;

9) selvitys jakautumisen syystä sekä vastikkeen määrittelyperusteista ja niihin liittyvistä olennaisista arvostusongelmista; sekä

10) ehdotus jakautumisen täytäntöönpanon suunnitellusta rekisteröintiajankohdasta.

Vastaavalla tavalla kuin 14 luvun 4 §:n 4 momentissa säädetään sulautumissuunnitelmasta, jakautumissuunnitelmassa ei tarvita selvitystä jakautumisen syystä eikä vastikkeen määrittelyperusteista tai niihin liittyvistä olennaisista ongelmista, jos osakkeenomistajat suostuvat siihen, ettei selvitystä laadita.

Jakautuvan yhtiön on ilmoitettava jakautumissuunnitelma rekisteröitäväksi 14 luvun 5 §:n mukaisesti kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Suunnitelma

raukeaa, jos ilmoitusta ei tehdä määräajassa tai rekisteröiminen evätään. Jakautumissuunnitelman liitteisiin sovelletaan soveltuvin osin 14 luvun 6 ja 7 §:n säännöksiä. Myös jakautumissuunnitelmasta on siten hankittava riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunto, joka on liitettävä muiden 14 luvun 7 §:ssä lueteltujen tietojen, selvitysten ja lausuntojen kanssa suunnitelmaan.

Ehdotetun pykälän *1 kohdan* mukaan jakautumissuunnitelmassa on lisäksi oltava ehdotus jakautumisessa siirtyvien varojen ja velkojen jakamisesta kullekin vastaanottavalle yhtiölle. Säännös vastaa osittain 2 luvun 4 §:n säännöksiä, joiden mukaan perustamiskirjassa on oltava määräykset osakkeen merkitsemisestä tietyin ehdoin. Ehdotuksen on oltava yhtäältä niin yksityiskohtainen, että osakkeenomistajat voivat julkisia tilinpäätöstietoja vastaavalla tavalla arvioida jakautumisen vaikutuksen omaan asemaansa. Toiseksi ehdotuksen on oltava sellainen, että velkoja voi sen perusteella todeta, minkä yhtiön vastattavaksi hänen saatavansa tulee. Suunnitelmassa on siten myös yksilöitävä muun muassa varoja rasittavat vakuusoikeudet sekä muut käyttö- ja luovutusoikeuden rajoitukset.

Jakautumissuunnitelmassa on kuvattava jakautuvan yhtiön käyttö-, rahoitus- ja vaihto-omaisuus sekä verotukselliset varaukset ja niiden jako jakautumiseen osallistuville yhtiöille. Vastaavasti on kuvattava jakautuvan yhtiön kaikki velat, sitoumusten jäljellä olevat juoksuajat ja niiden mahdolliset vakuudet sekä taseen ulkopuoliset vastuut. Muun muassa vireillä olevan oikeudenkäynnin johdosta yhtiölle mahdollisesti tuleva korvaus tai maksuvelvoite on esitettävä kirjanpitolaissa säädetyllä tavalla. Ehdotetussa 6 §:ssä säädetään hyväksytyssä jakautumissuunnitelmassa jakamatta jääneen jakautuvan yhtiön varallisuuden jakamisesta vastaanottaville yhtiöille. Jakautumissuunnitelmassa on oltava maininta myös verovelan ja varausten jakamisesta vastaanottaville yhtiöille. Esimerkiksi varaukset voidaan jakaa siten, että yksi varauslaji tulee yhdelle vastaanottavalle yhtiölle ja toinen puolestaan toiselle.

Pykälän *2 kohdan* mukaan jakautumissuunnitelmassa on oltava selvitys seikoista, joilla on merkitystä vastaanottavalle yhtiölle tulevan omaisuuden arvioinnissa. Tältä osin pykälä vastaa 2 luvun 4 §:n 2 momentin säännöksiä.

Pykälän *3 kohdan* mukaan jakautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus siitä, miten vastaanottavan yhtiön osakepääoman suorittaminen vaikuttaa jakautuvan yhtiön omaan pääomaan. Kohdassa tarkoitettu ehdotus voi olla esimerkiksi ehdotus osakepääoman, vararahaston tai ylikurssirahaston alentamisesta. Tällaiseen ehdotukseen sovelletaan 1 §:n 3 momentin nojalla soveltuvin osin, mitä 6 luvun 3 §:ssä säädetään.

Jakautumissuunnitelmaa koskevat säännökset perustuvat julkisen osakeyhtiön osalta jakautumisdirektiivin 3 artiklan 1 ja 2 kohtaan, 7 artiklan 1 ja 2 kohtaan, 10 artiklaan ja 22 artiklan 1 ja 2 kohtaan.

3 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi jakautumissuunnitelman hyväksymisestä sekä oikeudesta vaatia osakkeiden ja niihin rinnastettavien oikeuksien lunastusta.

Pykälän *1 momentin* mukaan jakautumisesta päättää aina yhtiökokous.

Pykälän *2 momentti* koskee enemmistöä, jolla jakautumispäätös voidaan tehdä. Koska jakautuminen on osakkeenomistajan kannalta rinnastettava lähinnä osakepääoman alentamiseen, ehdotetaan, että jakautumispäätökseen sovelletaan yleensä vastaavia enemmistövaatimuksia kuin osakepääoman alentamiseen. Toisin kuitenkin kuin alentaminen, jakautuminen vaatii myös yksiosakelajisessa yksityisessä yhtiössä vähintään kahden kolmasosan enemmistön annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista. Ero perustuu lähinnä siihen, että jakautumisessa vastikkeen arvon arviointi on vaikeampaa, koska se on yleensä muuta kuin rahaa.

Kahden kolmasosan määräenemmistö osakelajeittain vaaditaan moniosakelajisessa jakautuvassa yhtiössä siinä tapauksessa, että jakautumisvastikkeena on vain sellaisia vastaanottavan yhtiön osakkeita, jotka ehdoiltaan vastaavat jakautuvan yhtiön osakkeita, ja vastike jaetaan jakautuvan yhtiön osakkeenomistajien omistusten ja osakelajien suhteessa. Tällaista jakautumista voidaan kuvata siten, että jakautuvan yhtiön osakepääomarakenne "kopioidaan" kaikissa vastaanottavissa yhtiöissä, minkä vuoksi jakautuvan yhtiön osakkeenomistajan asema ei periaatteessa lainkaan muutu suhteessa toisiin osakkeenomistajiin.

Jos yhtiössä, jossa on erilajisia osakkeita, vastike on osakelajeittain sama ja se jaetaan osakkeenomistajien omistusten suhteessa, jakautumispäätökseen sovelletaan vastaavaa säännöstä kuin 6 luvun 2 §:n 3 momentissa. Päätökseen vaaditaan siis normaaliin yh-

tiöjärjestyksen muuttamiseen tarvittavan enemmistön lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.

Pykälän *3 momentin* mukaan muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tarvitaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus. Ehdotus vastaa 6 luvun 2 §:n 4 momenttia.

Pykälän *4 momentin* mukaan muilta osin jakautumista koskevaan päätökseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä 14 luvun 9 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään kutsusta sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen sekä sulautumissuunnitelman ja sen liitteiden pitämisestä osakkeenomistajien nähtävänä. Jakautumissuunnitelman muuttamiseen ja hylkäämiseen sovelletaan soveltuvin osin 14 luvun 10 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä. Kombinaatiosulautumista vastaavalla tavalla jakautumissuunnitelma korvaa vastaanottavan yhtiön perustamiskirjan, ja jakautumisesta päättävän yhtiökokouksen on valittava vastaanottavan yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat, jollei jakautumissuunnitelmassa muuta määrätä. Jakautumista koskevan yhtiökokouksen päätöksen moittimiseen 9 luvun 17 §:n 3 momentissa tarkoitetulla mitättömyysperusteella sovelletaan 14 luvun 18 §:n säännöksiä.

Pykälän *5 momentin* mukaan jakautuvan yhtiön antaman optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan ja muun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijalla on vastaava oikeus lunastukseen kuin sulautumisessa. Sen sijaan jakautumista vastustavalla osakkeenomistajalla on ehdotuksen mukaan oikeus vaatia lunastusta vain siinä tapauksessa, että jakautuva yhtiö on julkinen osakeyhtiö ja vastaanottava yhtiö on yksityinen yhtiö. Lunastuksen salliminen muissa jakautumisissa ei ole tarpeen, koska osakepääoman alentamispäätöstä vastaavat korkeat määräenemmistövaatimukset ja tiukat vastikkeen jakoa koskevat vaatimukset turvaavat riittävällä tavalla vähemmistön aseman. Vastikkeen määritystä rajoittavat myös lain yleislausekkeet.

Jakautumispäätöstä koskevat 1—3 momentin säännökset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta jakautumisdirektiivin 5 artiklan 1 kohtaan. Jakautumissuunnitelman liitteitä, nähtävänäpitoa ja kokouskutsua koskevat 4 momentin säännökset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta jakautumisdirektiivin 9 artiklaan. Optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan ja muun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijan lunastusoikeutta koskevat 5 momentin säännökset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta jakautumisdirektiivin 13 artiklaan.

4 §. Pykälän *1 momentin* mukaan jakautuvan yhtiön on haettava jakautumisen täytäntöönpanoon rekisteriviranomaisen lupa, joka vastaa osakepääoman alentamisen ja sulautumisen täytäntöönpanoon vaadittavaa lupaa. Täytäntöönpanolupaan sovelletaan, mitä 14 luvun 13 ja 14 §:ssä säädetään. Täytäntöönpanolupaa on haettava rekisteriviranomaiselta neljän kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman hyväksymisestä. Jos hakemusta ei tehdä määräajassa tai lupaa ei myönnetä, jakautuminen raukeaa. Luvan myöntämisen edellytyksiin sovelletaan, mitä 6 luvun 5 §:n 3 momentissa säädetään. Hakemukseen on liitettävä jakautumissuunnitelman liitteet sekä yhtiökokouksen päätös jakautumisesta. Yhtiökokouksen päätöksessä on mainittava myös mahdollisista lunastusvaatimuksista samalla tavoin kuin sulautumisessa. Luvan myöntämisen jälkeen jakautuvan yhtiön on neljän kuukauden kuluessa ilmoitettava jakautumisen täytäntöönpano rekisteröitäväksi. Ilmoitukseen ja sen rekisteröintiin sovelletaan 14 luvun 16 §:n 1—3 momentin säännöksiä kombinaatiosulautumisesta.

Pykälän *2 momentin* mukaan jakautuvan yhtiön omaisuuteen vahvistettujen yrityskiinnitysten jakaminen ja etuoikeusjärjestys on selvitettävä, ennen kuin jakautumisen täytäntöönpano voidaan rekisteröidä. Jos jakautuvan yhtiön omaisuuteen on voimassa yrityskiinnityslaissa tarkoitettu yrityskiinnitys, jakautumista ei saa rekisteröidä, jollei samalla rekisteröidä yhtiön ja kiinnityksenhaltijoiden sopimusta kiinnitysten jakamisesta jakautumiseen osallistuville yhtiöille ja kiinnitysten etuoikeudesta.

5 §. Pykälässä säädetään jakautumisen oikeusvaikutuksista. Pykälän *1 momentin* mukaan jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät jakautumissuunnitelmassa määrätyllä tavalla vastaanottavalle yhtiölle, kun jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Samanaikaisesti jakautuva yhtiö purkautuu 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa jakautumisessa. Momentin säännökset vastaavat sulautumista koskevan 14 luvun 17 §:n 1 momentin säännöksiä sillä erolla,

että myös oikeus yhtiön lukuun ajettavan vahingonkorvauskanteen nostamiseen voi siirtyä jakautumisessa. Sulautumisessa kanneoikeuden siirtyminen saattaisi johtaa siihen, että sulautuvan yhtiön osakkaat menettäisivät suhteellisen omistuksensa pienentyessä oikeuden nostaa 15 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu kanne yhtiön johtoa vastaan. Jakautumisen myötä osakkeenomistajan suhteellinen omistus ei pienene, ja lisäksi jakautumispäätökseen vaaditaan ehdotuksen mukaan sellaisen osakkaan suostumus, jonka suhteellinen osuus vastaanottavassa yhtiössä poikkeaa aiemmasta omistusosuudesta jakautuvassa yhtiössä.

Pykälän *2 momentin* mukaan jakautuvan yhtiön osakkeenomistajalle syntyy jakautumisen rekisteröinnillä oikeus vastikkeeseen ja hänestä tulee vastaanottavan yhtiön osakkeenomistaja jakautumissuunnitelman mukaisesti. Jakautuvalle yhtiölle kuuluvat omat osakkeet eivät kuitenkaan tuota oikeutta vastikkeeseen. Momentin säännökset vastaavat sulautumista koskevia 14 luvun 17 §:n 2 momentin säännöksiä. Jos osakeyhtiö jakautuu 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla ja sillä on hallussaan omia osakkeitaan, niitä ei voida vaihtaa vastaanottavien yhtiöiden osakkeisiin, vaan osakkeet on joko luovutettava pois ennen jakautumisen rekisteröintiä tai mitätöitävä. Jos yhtiö jakautuu 1 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, jakautuvan yhtiön ei tarvitse luovuttaa eikä mitätöidä hallussaan olevia yhtiön omia osakkeita. Edellä lausuttu soveltuu myös silloin, kun jollakin on jakautuvan yhtiön osakkeita omissa nimissään, mutta tosiasiallisesti jakautuvan yhtiön lukuun.

Pykälän *3 momentin* mukaan 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa jakautumisessa purkautuvan yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on annettava lopputilitys, johon sovelletaan, mitä 14 luvun 17 §:n 3 momentissa säädetään.

Pykälän 1 momentin säännökset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta jakautumisdirektiivin 15 artiklaan, 17 artiklan 1 kohtaan sekä 22 artiklan 1 kohtaan. Pykälän 2 momentissa oleva vastikkeen jakoa koskeva rajoitus perustuu julkisten osakeyhtiöiden osalta jakautumisdirektiivin 17 artiklan 2 kohtaan ja 22 artiklan 1 kohtaan.

6 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sellaisista jakautuvalle yhtiölle kuuluvista varoista ja veloista, joita ei ole otettu huomioon jakautumissuunnitelmassa, sekä jakautumiseen osallistuvan yhtiön toissijaisesta vastuusta sellaisesta jakautumissuunnitelmassa mainitusta velasta, josta toinen jakautumiseen osallistuva yhtiö ensisijaisesti vastaa velallisena.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että jos 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa jakautumisessa ilmaantuu varoja, joita ei ole jaettu jakautumissuunnitelmassa, ne kuuluvat jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille ja vastaanottaville yhtiöille samassa suhteessa kuin jakautuvan yhtiön netto-omaisuus jaetaan jakautumissuunnitelman mukaan. Säännöstä sovelletaan silloin, kun jakautumissuunnitelmassa ei ole otettu lainkaan huomioon tiettyä varallisuuserää, jonka olemassaolo käy ilmi vasta jakautumissuunnitelman hyväksymisen jälkeen.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että jakautumiseen osallistuva yhtiö on yhteisvastuussa jakautuvan yhtiön velasta, joka on syntynyt ennen jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröintiä. Sellaisista jakautuvan yhtiön veloista, joista toinen yhtiö vastaa jakautumissuunnitelman mukaan, yhtiön vastuun kokonaismäärä on kuitenkin enintään sille jäävän tai siirtyvän netto-omaisuuden arvo. Yhteisvastuun rajoittaminen jakautuvalta yhtiöltä kullekin yhtiölle siirtyneiden nettovarojen määrään on tarpeen, jotta vastaanottavan yhtiön toiminnasta syntynyttä lisäarvoa ei voitaisi käyttää toiselle jakautumiseen osallistuneelle yhtiölle jääneen tai siirtyneen jakautuvan yhtiön velvoitteen maksamiseen.

Jos velka on mainittu ja jaettu jakautumissuunnitelmassa, velkoja voi vaatia suoritusta yhteisvastuun perusteella vasta kun on todettu, ettei hän saa suoritusta velalliselta tai vakuudesta. Vastuu muistuttaa tältä osin laillista takausta.

Jos velkaa ei ole mainittu jakautumissuunnitelmassa, 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa velkoja voi velkoa saatavaansa suoraan myös jokaiselta vastaanottavalta yhtiöltä. Koska 1 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa jakautumisessa vastaanottaville yhtiöille siirtyvät vain jakautumissuunnitelman mukaiset varat ja velat, jakautuva yhtiö on velallisena ensisijaisessa vastuussa velasta, jota ei mainita jakautumissuunnitelmassa.

Pykälän 1 momentin säännökset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta jakautumisdirektiivin 3 artiklan 3 kohdan a alakohtaan ja 22 artiklan 1 kohtaan. Pykälän 2 momentin

säännökset perustuvat julkisten osakeyhtiöiden osalta jakautumisdirektiivin 3 artiklan 3 kohdan b alakohtaan ja 22 artiklan 1 kohtaan.

15 luku. **Vahingonkorvausvelvollisuus**

6 §. Pykälässä säädetään vähemmistöosakkeenomistajien oikeudesta nostaa yhtiön lukuun vahingonkorvauskanne hallituksen tai hallintoneuvoston jäsentä, toimitusjohtajaa tai tilintarkastajaa vastaan. Pykälän 1 ja 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi.

Pykälän *1 momentissa* tarkoitettu vähemmistöosakkeenomistajien kanneoikeus ehdotetaan ulotettavaksi tapaukseen, jossa yhtiökokous ei tee päätöstä vastuuvapaudesta tai korvauskanteen nostamisesta määräajassa.

Voimassa olevassa laissa vähemmistön kanneoikeuden edellytyksenä on, että korvausasiaa on käsitelty yhtiökokouksessa joko vastuuvapauskysymyksenä tai muutoin ja että yhtiökokous on joko myöntänyt vastuuvapauden tai päättänyt olla nostamatta korvauskannetta yhtiön lukuun. Tällöin voivat osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, ajaa kannetta yhtiön puolesta, jos päätöstä vastaan ovat yhtiökokouksessa äänestäneet osakkeenomistajat, joilla on vastaava määrä osakkeita. Kanne on 3 momentin mukaan pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä. Yleisistä kanneajoista hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai toimitusjohtajaa vastaan säädetään puolestaan 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa. Kanneaika on kolme vuotta, ja se lasketaan sen tilikauden päättymisestä, jonka kuluessa kanteen perusteena oleva korvausvelvollisuuden synnyttävä toimi tehtiin tai laiminlyönti tapahtui.

Voimassa olevan lain mukaan vähemmistöosakkeenomistaja ei voi ajaa korvauskannetta yhtiön lukuun, jos yhtiökokous ei ole lainkaan käsitellyt vastuuvapauden myöntämistä tai korvauskanteen nostamista eikä tehnyt asiasta päätöstä. Toisaalta voimassa olevan lain mukaan 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty kolmen vuoden kanneaika kuluu riippumatta siitä, onko vastuuvapaudesta tai korvauskanteen nostamisesta päätetty. Muun muassa korkeimman oikeuden viime aikaisessa käytännössä (KKO nro 215, 24.1.1992) on ilmennyt, että äänivallan enemmistöä yhtiökokouksessa käyttäneet osakkeenomistajat ovat eräissä tapauksissa määräävän asemansa turvin siirtäneet hallitukselle ja toimitusjohtajalle myönnettävän vastuuvapauden käsittelyä niin kauan, että mainittu kolmen vuoden kanneaika on kulunut.

Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa vähemmistöosakkeenomistajienmahdollisuus nostaa korvauskanne yhtiön lukuun tilanteissa, joissa enemmistöosakkeenomistajat käyttävät väärin valtaansa viivyttelemällä päätöksenteossa. Ehdotuksen mukaan vähemmistöosakkeenomistajilla on mahdollisuus turvautua heidän suojakseen säädettyyn kanneoikeuteen, vaikka äänivallan enemmistöä yhtiökokouksessa hallitsevat osakkeenomistajat viivyttävät vastuuvapauden myöntämistä tai muutoin eivät päätä korvauskanteen nostamisesta.

Momentin *1 kohta* vastaa sisällöltään voimassa olevaa 1 momenttia.

Momentin *2 kohdassa* ehdotetaan säädettäväksi, että osakkeenomistajien määrävähemmistö voi vaatia kanteen nostamista yhtiön lukuun myös siinä tapauksessa, että yhtiökokous ei päätä vastuuvapaudesta kahdeksan kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että enemmistö ei voi estää vähemmistön kanneoikeuden toteutumista lykkäämällä vastuuvapauden myöntämistä koskevan päätöksen tekemistä vastoin periaatteita, jotka ilmenevät yhtiökokouksen pitämistä koskevasta 9 luvun 5 §:stä.

Momentin *3 kohdassa* ehdotetaan vastaavasti säädettäväksi, ettei enemmistön viivyttely estä vähemmistön kanneoikeutta muissa tapauksissa. Enemmistö ei siten voi estää vähemmistön kanneoikeutta jättämällä asian käsittelemättä yhtiökokouksessa tai lykkäämällä päätöksentekoa aiheettomasti. Ehdotuksen mukaan korvauskanne yhtiön lukuun voidaan nostaa silloin, kun kaksi kuukautta on kulunut siitä, kun asiaa olisi pitänyt käsitellä yhtiökokouksessa. Jos korvauskanteen nostaminen on yhtiökokouksen asialistalla, mutta asiasta ei tehdä päätöstä, määräaika lasketaan yhtiökokouspäivästä. Määräaika lasketaan samasta päivästä myös siinä tapauksessa, että osakkeenomistaja on 9 luvun 7 §:n mukaisesti vaatinut asian saattamista yhtiökokouksen käsiteltäväksi. Jos osakkeenomistajat ovat vaatineet 9 luvun 6 §:n 2 momentin mukaisesti asian käsittelemistä ylimääräisessä yhtiökokouksessa, mutta yhtiökokousta ei pidetä, määräaika alkaa, kun

osakkeenomistajan kirjallisesta vaatimuksesta on kulunut kaksi viikkoa ja yhtiöjärjestyksen mukainen kokouskutsuaika.

Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että kanteen nostamiselle varattu kolmen kuukauden määräaika lasketaan 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa siitä, kun kahdeksan kuukautta on kulunut tilikauden päättymisestä. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa määräaika alkaa vasta, kun on kulunut kaksi kuukautta siitä, kun asiaa olisi pitänyt käsitellä yhtiökokouksessa.

16 luku. Erinäisiä säännöksiä

Lukuun ehdotetaan muutoksia välimiesmenettelyä ja rangaistuksia koskeviin säännöksiin, minkä lisäksi lukuun lisätään yhtiön tiedonantovelvollisuuteen liittyvä pykälä yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa annettavista tiedoista.

Säännöksiä lunastusriitojen välimiesmenettelystä ehdotetaan täydennettäviksi välitystuomion rekisteröintivelvollisuutta koskevalla säännöksellä. Välitystuomion julkisuuden lisäämiseksi ehdotetaan, että tuomio rekisteröidään viran puolesta kaupparekisteriin. Rangaistussäännöksiä tarkistetaan ensinnäkin vastaamaan lakiin ehdotettuja muutoksia ja toiseksi kirjanpitolain ja rikoslain elinkeinorikoksista seuraavia rangaistuksia yleensä.

Yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa mainittavia tietoja koskevaan pykälään liittyy siirtymäsäännös.

1 §. Pykälän viittaussäännöksiä ehdotetaan muutettaviksi vastaamaan 6 lukuun ja tämän luvun 5 §:ään ehdotettuja muutoksia.

2 §. Pykälän *1 momentissa* oleva viittaus oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 11 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi luvun 7 §:ään, johon säännös on siirretty oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta annetulla lailla (1056/91).

5 §. Pykälän soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan riitoja, jotka koskevat osakkeenomistajan lunastusoikeutta julkisen osakeyhtiön muuttuessa yksityiseksi osakeyhtiöksi. Lisäksi pykälään ehdotetaan otettavaksi välitystuomion julkistamisvelvollisuutta koskeva säännös. Samalla pykälän kieliasua ja viittaussäännöksiä tarkistetaan vastaamaan muutettavaksi ehdotettua 14 lukua.

Pykälän *1 ja 3 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi viittaus 17 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun lunastustilanteeseen, joka koskee osakkeenomistajan oikeutta saada osakkeensa lunastetuksi julkisen osakeyhtiön muuttuessa yksityiseksi osakeyhtiöksi. Lisäksi momenteissa viitataan jakautumista koskevan 14 a luvun 3 §:ään.

Pykälän *4 momentti* koskee välitystuomioiden julkistamista. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että välimiesten on ilmoitettava välitystuomio rekisteröitäväksi kaupparekisteriin kahden viikon kuluessa sen antamisesta. Näin pykälässä tarkoitetut lunastusriidat ovat julkisia ja tieto niistä kaikkien osakkeenomistajien saatavilla.

Uuden välimiesmenettelystä annetun lain myötä poistettiin yleinen velvollisuus välitystuomion tallettamiseen alioikeuden arkistoon, minkä vuoksi lunastusriitoja koskevien välitystuomioiden julkistaminen ehdotetaan säänneltäväksi osakeyhtiölaissa. Sulautumisesta ja yhtiömuodon muutoksesta johtuvat lunastusvaatimukset ja -riidat ovat julkisia, eivätkä edellytä salassapitoa. Lunastusriitojen ratkaiseminen on lakimääräistä välimiesmenettelyä, joka ei jätä osakkeenomistajalle harkintavaltaa. Osakkeista maksettavan lunastushinnan määrittelyperusteet on säännelty laissa vain yleisellä tasolla, joten oikeuskäytännöllä on olennaista merkitystä osakkaan oikeusturvan ja säännösten tulkinnan kehittymisen kannalta.

Ehdotetun ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti on rangaistavaa kaupparekisterilain 30 §:n mukaisena kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntinä.

Välitystuomioiden julkistamisvelvollisuuteen liittyen myös tuomioistuimelle ehdotetaan velvollisuutta ilmoittaa viipymättä pykälässä tarkoitettua lunastusriitaa koskeva lainvoimainen päätös rekisteriviranomaiselle. Säännös tästä otetaan *5 momenttiin.*

7 §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotettu muutos on luonteeltaan tekninen. Momentin sanamuoto muutetaan vastaamaan 11 luvun 14 §:ää, jossa asetetaan yhtiöille velvollisuus ilmoittaa tilinpäätöstietonsa rekisteröitäviksi. Ehdotuksen mukaan rekisteriviranomainen voi velvoittaa toimitusjohtajan tai hallituksen jäsenen sakon uhalla ilmoittamaan sille myös 11 luvun 12 §:ssä tarkoitetun osavuosikatsauksen tai vuosikatsauksen.

7 a §. Lukuun lisättäväksi ehdotetun 7 a §:n mukaan yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava yhtiön toiminimi, kotipaikka, osoite ja rekisterinumero sekä mahdollinen

selvitystila.

Säännöksen tarkoituksena on helpottaa yhtiön yksilöimistä ja tavoittamista. Tärkein yksilöivä tieto on yhtiön kaupparekisterinumero, jonka avulla kolmas henkilö voi hankkia yhtiötä koskevia tietoja rekisteriviranomaiselta. Koska rekisterinumero säilyy samana yhtiön nimenmuutoksesta huolimatta, sen ilmoittamisella vältytään myös yhtiön toiminimen vaihtumisen aiheuttamilta sekaannuksilta.

Lainkohdassa tarkoitettujen tietojen on oltava ainakin sellaisissa yhtiön käyttämissä lomakkeissa, joille laadittavien asiakirjojen nojalla voi syntyä oikeudellisesti velvoittava suhde osapuolten välillä, sekä yhtiön käyttämissä kirjelomakkeissa. Myös yhtiön tarjous-, tilaus-, tilausvahvistus- ja muissa vastaavissa lomakkeissa on oltava mainitut tiedot silloin, kun näitä lomakkeita käytetään erillään yhtiön kirjelomakkeista. Yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on huolehdittava säännöksen noudattamisesta.

Ehdotus perustuu julkistamisdirektiivin 4 artiklaan.

8 §. Osakeyhtiörikokset ovat rangaistavia vain tahallisina, mistä lisätään selvyyden vuoksi maininta pykälän johdantokappaleeseen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi rangaistussäännökset riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunnon laatimista, 1 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua kaupankäynnin kohteeksi ottamista, pääomalainan palauttamista ja vakuutta, yhtiön varojen jakoa sekä lainan ja vakuuden antamista koskevien säännösten rikkomisesta. Lisäksi viittaussäännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi.

Ehdotetussa *3 kohdassa* on säännös riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunnon laatimista koskevien säännösten rikkomisesta. Lausunnon laatimista koskevia säännöksiä on 2 luvun 4 a §:ssä, 14 luvun 6 §:ssä ja 17 luvun 1 §:ssä, minkä lisäksi lausunto on laadittava tilintarkastuslain 1 ja 16 §:n nojalla hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Lausunto on sisällöltään ja merkitykseltään verrattavissa yhtäältä 2 luvun 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuun hallituksen ja toimitusjohtajan vakuutukseen sekä tilintarkastajan todistukseen, joita koskevien säännösten rikkominen on säädetty rangaistavaksi osakeyhtiörikoksena 1 kohdassa, ja toisaalta tilintarkastuskertomukseen, jonka laatimista koskevien säännösten rikkominen on säädetty rangaistavaksi tilintarkastuslaissa tilintarkastusrikoksena.

Pykälän *4 kohtaan* ehdotetaan säännöstä 5 luvun 1 §:ssä tarkoitetun pääomalainan pääoman palauttamista, koron tai muun hyvityksen maksamista tai vakuuden antamista koskevien säännösten rikkomisesta. Pääoman pysyvyyden kannalta pääomalaina vastaa pitkälti sidottua omaa pääomaa, minkä vuoksi sen lainvastainen palauttaminen on perusteltua rinnastaa laittomaan varojen jakoon.

Pykälän *5 ja 6 kohdassa* ehdotetaan rangaistavaksi yhtiön varojen jakaminen osakeyhtiölain säännösten ja rahalainan tai vakuuden antaminen 12 luvun 7 §:n vastaisesti. Varojen jakoa koskevat esimerkiksi säännökset voitonjaosta sekä osakkeiden lunastamisesta ja omien osakkeiden hankkimisesta. Voimassa olevan lain mukaan näiden säännösten rikkominen on rangaistavaa osakeyhtiörikkomuksena.

Elinkeinotoimintaan ja taloudellisiin suhteisiin liittyvien rikosten rangaistussäännöksiä on yleisesti yhdenmukaistettu ja ankaroitettu 1990-luvun alussa, jolloin muun muassa säännökset kirjanpitorikoksista siirrettiin rikoslakiin. Osakeyhtiölain varojen jakoa koskevien säännösten rikkominen on vakavuudeltaan ja vahingollisuudeltaan rinnastettavissa muihin elinkeinorikoksiin. Laiton varojen jako on luonteeltaan selvästi muita osakeyhtiörikkomuksena rangaistavia tekoja vakavampi ja rinnastettavissa vahingollisuudeltaan voimassa olevan 8 §:n mukaan osakeyhtiörikoksena rangaistaviin tekoihin. Kriminalisointi osakeyhtiörikoksena parantaa myös esitutkintamahdollisuuksia ja tehostaa turvaamistoimenpiteiden käyttöä.

Pykälän *7 kohdassa* ehdotetaan osakeyhtiörikoksena rangaistavaksi yksityisen osakeyhtiön arvopaperien ottaminen arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua julkista kaupankäyntiä vastaavan menettelyn kohteeksi. Säännös vastaa ankaruudeltaan arvopaperimarkkinalain 8 luvun 2 §:n 3 kohtaan ehdotettua säännöstä, jonka mukaan julkisen kaupankäynnin harjoittaminen arvopapereilla vastoin arvopaperimarkkinalain 3 luvun 10 §:ää rangaistaan arvopaperimarkkinarikoksena.

9 §. Osakeyhtiörikkomukset ovat 9 kohtaa lukuun ottamatta rangaistavia vain tahallisina, mistä lisätään selvyyden vuoksi maininta pykälän johdantokappaleeseen. Pykälästä poistetaan laitonta varojen jakoa koskevat säännökset, koska mainitut teot ehdotetaan

rangaistaviksi osakeyhtiörikoksina. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi muualle lakiin ehdotettujen muutosten perusteella viisi uutta kohtaa, joilla pyritään tehostamaan asianomaisten säännösten noudattamista.

Pykälän *1 momentin 1 kohtaa* ehdotetaan sovellettavaksi myös juoksevan vaihtovelkakirjan antamista koskevien säännösten rikkomiseen, mikä on rinnastettavissa muihin säännöksessä tarkoitettuihin tekoihin.

Voimassa olevan lain 5 kohdan säännös otetaan sellaisenaan *3 kohdaksi.*

Pykälän *4 kohdan* mukaan yhtiön kirjeitä ja lomakkeita koskevan säännöksen rikkominen rangaistaan osakeyhtiörikkomuksena. Säännös perustuu julkistamisdirektiivin 6 artiklaan.

Pykälän *5 kohta* koskee yhtiöitä, joissa on vain yksi osakkeenomistaja. Lain 8 luvun 6 §:n 3 momentin mukaan yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan väliset sopimukset ja sitoumukset on merkittävä tai liitettävä hallituksen kokouksen pöytäkirjaan. Säännöksessä asetettu velvollisuus koskee käytännössä hallituksen jäseniä.

Pykälän *6 kohta* koskee 3 luvun 11 §:n 3 momenttiin perustuvan yhden osakkaan yhtiöitä koskevan osakeomistuksen rekisteröitäväksi ilmoittamisvelvollisuutta koskevan säännöksen rikkomista. Säännöksen mukaan osakeyhtiörikkomuksena voidaan tuomita myös yhtiön ainoan osakkeenomistajan laiminlyönti ilmoittaa saantonsa asetetussa määräajassa merkittäväksi osake- ja osakasluetteloon.

Ehdotettu *7 kohta* liittyy 1 luvun 2 §:n 3 momentissa asetettuun ilmoitusvelvollisuuteen silloin, kun tarjotaan säännöksessä tarkoitetun yksityisen osakeyhtiön arvopapereita yleisölle. Tällöin on ilmoitettava, ettei tällaisia arvopapereita voida ottaa arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin eikä sitä vastaavan menettelyn kohteeksi. Säännös vastaa ankaruudeltaan arvopaperimarkkinarikkomuksena rangaistavaa arvopaperien markkinointiin liittyvää tiedonanto- tai ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä.

Pykälän *8 kohdassa* säädetään rangaistavaksi 14 luvun 19 §:n 4 momentin säännösten rikkominen. Mainitun momentin mukaan osakkeenomistajan, jolla on enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa yhtiön osakkeista ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, on ilmoitettava yhtiölle viipymättä lunastusoikeuden syntymisestä. Muut osakkeenomistajat saavat tällä tavoin tiedon lunastusoikeuden syntymisestä ja voivat vaatia osakkeidensa lunastamista.

Voimassa oleva 6 kohta ehdotetaan otettavaksi *9 kohdaksi.* Ehdotuksen mukaan sen säännökset koskevat myös osakeyhtiölaissa tarkoitettua osavuosikatsausta, välitilinpäätöstä ja 13 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua tasetta. Myös sulautumista ja selvitystilaa koskevaan lopputilitykseen ehdotetaan sovellettavaksi samoja säännöksiä. Muista kohdista poiketen tässä tarkoitetut teot ovat ehdotetun *2 momentin* mukaan rangaistavia myös silloin, kun ne on tehty törkeästä tuottamuksesta. Säännös vastaa ankaruudeltaan kirjanpitolain 38 a §:n kirjanpitopitorikkomusta.

17 luku. **Osakeyhtiömuodon muuttaminen**

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi luku, jossa säädetään yksityisen osakeyhtiön muuttamisesta julkiseksi ja vastaavasti julkisen osakeyhtiön muuttamisesta yksityiseksi. Kummassakin tapauksessa päätöksen muutoksesta tekee yhtiökokous kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista, jos yhtiössä on vain yksi äänioikeuden tuottava osakelaji. Jos julkisessa osakeyhtiössä on erilajisia osakkeita muutospäätös vaatii ehdotuksen mukaan määräenemmistön osakelajeittain sekä suostumuksen puolelta kunkin osakelajin omistajista. Lisäksi julkisessa osakeyhtiössä muutosta vastustanut osakkeenomistaja voi samaan tapaan kuin sulautumisessa vaatia osakkeensa lunastamista. Muutettaessa yksityinen osakeyhtiö julkiseksi vaaditaan riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto yhtiön sidotun oman pääoman katteesta. Muuttuminen tapahtuu kummassakin tapauksessa yhtiöjärjestyksen muutoksen rekisteröinnillä.

Yksityisen osakeyhtiön muuttamisesta julkiseksi säädetään 1 §:ssä, julkisen osakeyhtiön muuttamisesta yksityiseksi 2 §:ssä ja osakkeenomistajan lunastusoikeudesta 3 §:ssä.

1 §. Yksityisen osakeyhtiön muuttamisesta julkiseksi osakeyhtiöksi päättää *1 momentin* mukaan yhtiökokous. Yhtiökokous ei voi valtuuttaa hallitusta tekemään tätä koskevaa päätöstä. Yhtiökokouksen päätöksen pätevyyden edellytyksenä on, että päätöstä ovat kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänis-

tä ja edustetuista osakkeista. Yhtiön muuttaminen julkiseksi osakeyhtiöksi ei heikennä vähemmistöosakkaan asemaa. Päinvastoin hänen mahdollisuutensa saada yhtiöstä tietoa paranevat, koska julkisen osakeyhtiön tiedonantovelvollisuus on yksityistä yhtiötä laajempi. Koska julkisen osakeyhtiön osake voidaan ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi, myös osakkeenomistajan mahdollisuudet irtautua yhtiöstä käypää korvausta vastaan kasvavat. Tämän vuoksi pidetään riittävänä, että momentissa vaadittu määräenemmistö on sama kuin 9 luvun 14 §:ssä vaaditaan yhtiöjärjestyksen muuttamiseen. Enemmistöä ei ehdotuksen mukaan tarvitse saavuttaa osakelajeittain.

Pykälän *2 momentissa* muuttamiselle asetetaan kahdenlaisia ehtoja. Ensinnäkin yhtiön yhtiöjärjestyksen on täytettävä julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykselle asetetut vaatimukset. Toiseksi vaaditaan riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto siitä, että yhtiön sidottu oma pääoma on katettu.

Lain 1 luvun 1 §:ään ehdotetun säännöksen mukaan julkisen osakeyhtiön osakepääoman on oltava vähintään 500 000 markkaa. Toiminimilain 7 §:n 4 kohtaan ehdotetun muutoksen mukaan julkisen osakeyhtiön nimessä on oltava sanat "julkinen osakeyhtiö" tai niitä vastaava lyhennys "oyj". Muita yksityisestä osakeyhtiöstä poikkeavia vaatimuksia ei julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykselle laissa ehdoteta asetettavaksi. Jos siis yksityisen osakeyhtiön osakepääoma on alle vaaditun määrän, sen on viimeistään samalla, kun muutos ilmoitetaan rekisteröitäväksi, ilmoitettava rekisteröitäväksi myös osakepääoman korotus vähintään 500 000 markkaan. Yhtiön yhtiöjärjestyksessä on myös muutettava yhtiön toiminimeä siten, että siinä on julkista osakeyhtiötä tarkoittava lisäys. Koska yhtiön muuttaminen edellyttää toiminimeä koskevan määräyksen täyttämistä, nimenmuutos on ilmoitettava rekisteröitäväksi samanaikaisesti yhtiömuodon muutosta koskevan ilmoituksen kanssa.

Ehdotuksen mukaan riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan on annettava lausunto siitä, että yhtiön sidotulle omalle pääomalle on täysi kate. Lausuntoon, sen antamiseen ja antajaan sovelletaan soveltuvin osin, mitä yhtiön perustamisen yhteydessä annettavasta apporttia koskevasta lausunnosta säädetään 2 luvun 4 a §:ssä. Koska yhtiömuodon muutoksen yhteydessä yhtiöön ei tule lisää varoja eikä se myöskään luovuta varoja, lausunto koskee yhtiöllä olevaa omaisuutta ja sen arvioinnissa käytettyjä arvostusmenetelmiä ja niitä käyttämällä saatavia tuloksia. Samoin kuin apporttiomaisuudesta 2 luvun 4 a §:n 2 momentin mukaan ehdotetaan säädettäväksi omaisuus on myös yhtiömuodon muutoksen yhteydessä arvioitava välittömästi ennen asiasta päättävää yhtiökokousta.

Lausunto voi koskea vain yhtiöllä lausunnon antamishetkellä olevaa omaisuutta. Jos siis yhtiökokous päättää yhtiömuodon muutoksesta ja uusmerkinnästä, jolla yhtiön osakepääoma korotetaan vaadittuun 500 000 markkaan, lausunnossa ei oteta kantaa uusmerkinnän toteutumiseen. Sen sijaan tällaiseen uusmerkintään sovelletaan 4 luvun säännöksiä. Siten pääoman korotusta koskevaan rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että korotuksesta maksettu määrä on yhtiön omistuksessa ja hallinnassa. Myös tilintarkastajien on annettava todistus siitä, että osakepääoman maksua koskevia säännöksiä on noudatettu. Lisäksi jos osakepääomaa korotetaan apporttiomaisuutta vastaan, vaaditaan siitä erikseen riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunto. Tarkoitus on, että annetut lausunnot ja todistukset yhdessä antavat riittävän varmuuden yhtiön taloudellista asemaa koskevien tietojen oikeellisuudesta.

Lausunto on liitettävä ilmoitukseen, jolla yhtiömuodon muutos ilmoitetaan rekisteröitäväksi.

Muutos yksityisestä osakeyhtiöstä julkiseksi osakeyhtiöksi tapahtuu *3 momentin* mukaan muutoksen rekisteröimisellä. Vasta muutoksen rekisteröimisen jälkeen yhtiö voi siis käyttää toiminimeä, jossa ovat joko sanat "julkinen osakeyhtiö" tai lyhennys "oyj". Samoin vasta muutoksen rekisteröinnin jälkeen yhtiön arvopapereita voidaan tarjota yleisölle ilman 1 luvun 2 §:n 3 momentissa edellytettyä mainintaa siitä, että tarjottuja arvopapereita ei voida ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi.

Lain 2 luvun 15 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi niin sanotusta jälkiapportista. Mainitun pykälän säännöksin halutaan estää yhtiön perustamiseen liittyvien pääoman sijoittamista koskevien säännösten kiertäminen, ja pykälän mukaan tarvitaan yhtiökokouksen hyväksyminen tietyille yhtiön lähipiiriltä tehtäville hankinnoille. Lain 2 luvun 15 §:ää eh-

dotetaan *4 momentin* mukaan sovellettavaksi soveltuvin osin myös silloin, kun yksityinen osakeyhtiö muuttuu julkiseksi. Näiden jälkiapporttisäännösten soveltamisella yhtiömuodon muutostilanteessa pyritään varmistamaan se, että julkiselle osakeyhtiölle asetettua korkeampaa pääomavaatimusta ei kierretä esimerkiksi hankkimalla omaisuutta tavanomaisesta poikkeavin ehdoin osakkeenomistajalta, joka on osallistunut muutosta edeltävään uusmerkintään.

Samalla tavoin kuin 2 luvun mukaisessa jälkiapporttitilanteessa kahden vuoden määräaika lasketaan rekisteröinnistä. Yhtiömuodon muutostilanteessa säännös koskee sopimuksia, jotka on tehty muuttamista koskevan yhtiökokouksen päätöksen jälkeen. Myös yhtiömuodon muutostilanteessa hankinnasta on annettava yhtiökokoukselle omaisuutta koskeva selvitys ja riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunto. Sovellettaviksi tulevat myös vastaavat asiakirjojen nähtävänäpitoa ja yhtiökokouksen päätöksen rekisteröintiä koskevat säännökset kuin jälkiapportissa.

Ehdotus riippumattoman asiantuntijan lausuntoa koskeviksi säännöksiksi ja jälkiapporttisäännösten soveltaminen yhtiömuodon muutostilanteeseen perustuvat pääomadirektiivin 13 artiklaan.

2 §. Julkisen osakeyhtiön muuttamisesta yksityiseksi päättää *1 momentin* mukaan yhtiökokous. Yhtiökokous ei voi valtuuttaa hallitusta tekemään tätä koskevaa päätöstä.

Yhtiökokouksen päätös on pätevä, jos yhtiöjärjestyksen muuttamiseen vaadittavan määräenemmistön lisäksi siihen saadaan kannatus osakkeenomistajilta, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista ja niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin kaikista osakkeista.

Vaikeutettu päätöksenteko muutettaessa yhtiö julkisesta yksityiseksi on paikallaan, koska muutos on omiaan heikentämään osakkeenomistajan asemaa. Menettäähän osakkeenomistaja tällöin mahdollisuutensa myydä osakkeensa julkisessa kaupankäynnissä. Paitsi että häneltä tällöin häviää vaivaton yhteys mahdollisiin ostajiin, myös osakkeen käyvän arvon määrittäminen käy vaikeammaksi. Tämän vuoksi myös 9 luvun 9 §:ään ehdotetaan säännöstä siitä, että yhtiökokouskutsu muutoksesta päättävään yhtiökokoukseen on yhtiöjärjestyksen määräämän tavan lisäksi kirjallisena lähetettävä osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa.

Pykälän *2 momentin* mukaan julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestystä on muutettava siten, että se täyttää yksityisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykselle asetetut vaatimukset. Säännös on kirjoitettu samaan muotoon kuin 1 §:n vastaava säännös. Koska yksityisen osakeyhtiön osakepääomalle ei ole asetettu ylärajaa, säännös merkitsee käytännössä sitä, että yhtiön yhtiöjärjestyksestä ilmenevässä toiminimessä on oltava sana "osakeyhtiö" tai sitä tarkoittava lyhenne "oy". Jos julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä on oltava hallintoneuvosto, on tätä koskeva määräys poistettava yhtiöjärjestyksestä, jos tulevan yksityisen osakeyhtiön osakepääoma on alle 500 000 markkaa.

Jos yhtiö on antanut velkakirjoja, jotka ovat tai voivat olla julkisen kaupankäynnin kohteena, muutos julkisesta yksityiseksi yhtiöksi heikentää näiden velkakirjojen haltijoiden asemaa. Koska vain julkisen osakeyhtiön arvopaperit voivat olla julkisen kaupankäynnin kohteena, velkakirjan haltijoiden mahdollisuudet myydä hallussaan olevat velkakirjat edelleen vaikeutuvat. Velkakirjan haltijoiden aseman turvaamiseksi *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiötyypin muutos tällaisessa tilanteessa vaatii näiden velkojien osalta rekisteriviranomaisen luvan, jonka myöntämiseen sovelletaan soveltuvin osin 6 luvun 5—7 §:n säännöksiä. Lupa muuttamiseen on siis myönnettävä, jos tällaisten velkakirjojen haltijat eivät sitä vastusta tai ovat lainvoimaisen tuomion mukaan saaneet maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan. Rekisteriviranomaisen on yhtiön hakemuksesta kuulutettava velkojan oikeudesta vastustaa yhtiötyypin muutosta ja ilmoitettava yhtiölle mahdollisista vastustuksista. Käsittelyä on lykättävä, jos yhtiö ja velkoja hakevat sitä yhdessä tai yhtiö osoittaa, että velkojan saatavaa koskeva kanne on tuomioistuimen käsiteltävänä. Säännös ei koske vaihtovelkakirjoja, koska niiden haltijoiden asemaa turvaa 4 luvun 12 b §:n säännös, jonka mukaan vaihtovelkakirjan ehdoissa on määrättävä niihin liittyvistä oikeuksista silloin, kun julkinen osakeyhtiö muuttuu yksityiseksi.

Samoin kuin muutos yksityisestä julkiseksi osakeyhtiöksi myös muutos julkisesta yksityiseksi osakeyhtiöksi tapahtuu *4 momentin* mukaan yhtiömuodon muutoksen rekisteröimisellä. Muutosta vastustaneella osakkeen-

omistajalla on ehdotetun 3 §:n mukaan mahdollisuus saada osakkeensa lunastetuksi ja julkisen kaupankäynnin kohteena olevan velkakirjan haltijalla puolestaan oikeus ehdotetun 2 §:n 3 momentin mukaan vastustaa muutosta. Näillä tavoin on pyritty turvaamaan heidän asemansa tilanteessa, jossa yhtiön arvopaperi on yhtiötyypin muutoksen jälkeen poistettava arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun kaupankäynnin piiristä. Tämän vuoksi ei ehdoteta, että yhtiömuodon muutosta koskevan päätöksen pätevyyden edellytyksenä olisi sitä edeltävä päätös poistaa yhtiön arvopaperi julkisesta kaupankäynnistä.

3 §. Osakkeenomistajan asema saattaa olennaisesti heikentyä, jos yhtiö muuttuu julkisesta yksityiseksi. Tämän vuoksi pidetään perusteltuna, että pykälässä säädetään päätöstä vastustaneen osakkeenomistajan oikeudesta vaatia osakkeensa lunastusta, jos päätös yhtiömuodon muutoksesta hyväksytään. Säännös vastaa sulautumista vastustavan osakkeenomistajan oikeutta vaatia lunastusta. Lunastukseen on sovellettava myös 6 luvun 5—8 §:n velkojiensuojasäännöksiä ja muuten soveltuvin osin, mitä 14 luvun 12 §:ssä säädetään.

Viittaus 6 luvussa säädettyyn osakepääoman alentamiseen liittyvään velkojiensuojamenettelyyn johtaa siihen, että jos lunastusta ei voida suorittaa vähentämättä yhtiön sidotun oman pääoman määrää, lunastus edellyttää rekisteriviranomaisen lupaa. Lupaan liittyvää menettelyä on perusteltu tarkemmin asianomaisten säännösten kohdalla.

Lain 14 luvun 12 §:ään olevan viittauksen mukaan lunastusta haluavan osakkeenomistajan on ensinnäkin yhtiökokouksessa vastustettava muutospäätöstä. Toiseksi hänen on varattava oikeus vaatia lunastusta silloin, kun sitä yhtiökokouksessa kysytään osakkeenomistajilta. Kolmanneksi hänen on ilmoitettava vaatimuksestaan kirjallisesti yhtiölle kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

Osakkeenomistajalla on oikeus saada lunastushintana osakkeen käypä arvo, joka määritellään yhtiömuutospäätöksen aikana vallinneiden olosuhteiden perusteella. Lisäksi käypään arvoon on lisättävä käypä korko muutoksen rekisteröimisen jälkeiseltä ajalta.

Jos lunastuksesta tai muusta menettelystä erimielisyyksien ratkaisemiseksi ei sovita, lunastusta koskevat erimielisyydet on jätettävä välimiesten ratkaistavaksi 16 luvun 5 §:ssä säädetyllä tavalla. Osakkeenomistajan on säilyttääkseen oikeutensa ilmoitettava Keskuskauppakamarille ja yhtiölle välimiesmenettelyn aloittamisesta kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

Siirtymäsäännökset

Lain säännöksiä ehdotetaan pääosin sovellettaviksi heti lain voimaantulosta lähtien. Poikkeukset pääsäännöstä johtuvat lähinnä siitä, että laki ehdotetaan tulemaan nopeasti voimaan, mikä puolestaan saattaisi ilman siirtymäsäännöksiä aiheuttaa yhtiöille ja niiden sidosryhmille tarpeettomia vaikeuksia. Siirtymäsäännöksillä pyritään siihen, ettei yhtiöissä tehtyjä päätöksiä ja niiden perusteella mahdollisesti aloitettuja täytäntöönpanotoimia tarvitse lain muuttamisen takia tehdä uudelleen.

Siirtymäsäännöksiin ehdotetaan sekä yleisiä säännöksiä (1—9 kohta) että lain lukujen järjestyksessä erityissäännöksiä (10—47 kohta). Yleiseksi periaatteeksi ehdotetaan, että nykyisten säännösten voimassaoloaikana tehty yhtiökokouksen päätös voidaan toteuttaa ja rekisteröidä nykyisten säännösten mukaisesti. Siirtymäsäännöksissä edellytetään, että yhtiöt muuttavat yhtiöjärjestyksensä eräitä poikkeuksia lukuunottamatta vastaamaan ehdotetun lain säännöksiä.

Lain säännösten voimaantuloon ehdotetaan pitkää siirtymäaikaa niitä tapauksia varten, joissa uudet säännökset saattavat merkittävästi vaikuttaa yhtiön tai sen sidosryhmien asemaan. Esimerkiksi vähimmäisosakepääomaa koskevalle vaatimukselle ehdotetaan viiden vuoden siirtymäaikaa. Merkintäetuoikeutta ja äänestysmääräyksiä koskeviin säännöksiin ehdotetaan kolmen vuoden siirtymäaikaa.

Jollei siirtymäsäännöksistä muuta johdu, noudatetaan uuden lain säännöksiä välittömästi lain tullessa voimaan. Myös yhtiöjärjestyksen lain vastaisten määräysten sijasta noudatetaan yleensä uusia säännöksiä ilman siirtymäaikaa. Samoin lain voimaantulon jälkeen tehdyt yhtiökokouksen ja hallituksen päätökset on yleensä tehtävä uusien säännösten mukaisesti. Lisäksi esimerkiksi voitonjakokelpoisten varojen määrittelemistä koskevia uusia säännöksiä sovelletaan riippumatta siitä, minkä säännösten mukaisesti viimeksi kuluneen tilikauden tase on laadittu. Toisaalta pääomalainaan sovelletaan uusia säännöksiä, vaikka laina olisikin annettu ennen lain voimaantuloa, mikäli lainan ehdot täyttävät uusien säännösten vaatimukset.

1. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan niin pian kuin mahdollista, koska EU-liittymissopimuksessa ei ole EY:n yhtiöoikeudellisia säädöksiä koskevia määräyksiä siirtymäajoista.

2. Yhtiö, joka on rekisteröity tai jonka perustamiskirja on allekirjoitettu ennen lain voimaantuloa, on siirtymäsäännöksen mukaan yksityinen osakeyhtiö. Julkisia osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin heti lain voimaantulosta osakeyhtiöön, jonka liikkeeseen laskema arvopaperi on arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena.

Koska julkisen kaupankäynnin kohteena ei tiettävästi ole sellaisen osakeyhtiön arvopaperia, jonka osakepääoma olisi alle 500 000 markkaa, julkiselle osakeyhtiölle ehdotettu vähimmäisosakepääomaa koskeva vaatimus ei aiheuta noteeratuille yhtiöille ongelmia. Muiden julkiselle osakeyhtiölle ehdotettujen erityisvelvollisuuksien pääasiallisena tarkoituksena on turvata yhtiöön pääomaa sijoittaneiden ja mahdollisesti sijoittavien henkilöiden tiedonsaanti. Lisäksi säännöksillä pyritään varmistamaan vähemmistöosakkaiden asema eräissä poikkeuksellisissa menettelyissä, kuten osakepääoman alentamisessa. Koska noteerattujen yhtiöiden tiedonantovelvollisuus on jo arvopaperimarkkinalain ja sen nojalla annettujen määräysten johdosta osittain laajempi kuin, mitä julkisilta osakeyhtiöiltä ehdotuksen mukaan vaaditaan, ei näiden tiedonantosäännösten soveltaminen heti lain voimaantulosta ole omiaan aiheuttamaan yhtiöille kohtuutonta haittaa. Soveltamalla noteerattuihin yhtiöihin heti julkisia osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä täytetään EY:n direktiiveissä asetetut vaatimukset mahdollisimman pian niiden yhtiöiden osalta, joihin direktiivit nimenomaisesti kohdistuvat.

Yhtiön, jonka arvopaperi on julkisen kaupankäynnin kohteena silloin, kun laki tulee voimaan, on tehtävä päätös yhtiön muuttamisesta julkiseksi osakeyhtiöksi ja ilmoitettava se rekisteröitäväksi vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Päätöstä ei tarvitse tehdä, jos julkinen kaupankäynti yhtiön arvopaperilla lopetetaan tätä ennen.

Päätös yhtiömuodon muuttamisesta voidaan tehdä noudattaen muutoin ehdotetun 17 luvun 1 §:n säännöksiä. Yhtiön ei kuitenkaan tarvitse täyttää 17 luvun 1 §:n 2 momentin vaatimusta sidotun oman pääoman katteesta eikä hankkia siinä tarkoitettua riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausuntoa siitä, että yhtiön sidottu oma pääoma on katettu. Poikkeussäännöksellä pyritään yhtäältä välttämään tarpeettomien lausuntojen hankkiminen ja toisaalta suojelemaan niitä, jotka ovat sijoittaneet varojaan tässä tarkoitettuihin yhtiöihin. Säännöksen soveltaminen johtaisi siihen, että yhtiö, joka ei pääomavaatimuksen takia voisi muuttua julkiseksi yhtiöksi, joutuisi poistumaan listalta, mikä puolestaan heikentäisi siihen sijoittaneiden asemaa. Mahdollinen sidotun pääoman katteen vajaus heijastuu julkisen kaupankäynnin kohteena olevien arvopapereiden hinnassa, eikä siten vaaranna arvopaperimarkkinoiden toiminnan luotettavuutta.

Rekisteriviranomaiselle ehdotetaan oikeutta asettaa yhtiölle uhkasakko, jos muuttamispäätöstä ei tehdä tai sitä ei ilmoiteta rekisteröitäväksi vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

3. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan myös yhtiöiden, jotka on rekisteröity tai joiden perustamiskirja on allekirjoitettu ennen lain voimaantuloa, on korotettava osakepääomansa 1 luvun 1 §:n 3 momentin mukaisen vähimmäisosakepääoman suuruiseksi. Korotuksen on tapahduttava viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Yhtiö, jonka osakepääoma on lain tullessa voimaan alle 50 000 markkaa, ei lain voimaantulon jälkeen voi myöskään tehdä päätöstä osakepääoman alentamisesta siten, että se alentamisen jälkeen olisi alle 50 000 markkaa. Säännös ei kuitenkaan estä yhtiötä, joka on korottanut osakepääomansa yli 50 000 markan alentamasta sitä myöhemmin siten, että alennettu osakepääoma on vähintään 50 000 markkaa. Säännöksellä pyritään säilyttämään nykyisten säännösten nojalla perustettujen osakeyhtiöiden osakepääoma mahdollisimman korkealla tasolla.

Vähimmäisosakepääomaa koskevan vaatimuksen ulottaminen kaikkiin osakeyhtiöihin on tarpeen, jotta osakepääoman korotukselle asetetut yleiset tavoitteet voitaisiin saavuttaa. Voimassa olevan lain 15 000 markan osakepääomavaatimus omaksuttiin jo vuonna 1974, ja jo vuoden 1990 rahassa laskettuna se elinkustannusindeksiin sidottuna vastasi noin 56 000 markkaa. Ehdotettua 50 000 markkaa pienemmällä osakepääomalla ei juurikaan ole merkitystä yhtiön toiminnan vakauden kannalta. Korotuksen yleisenä tavoitteena on myös turvata yhtiön sidosryh-

mien asemaa. Niin sanottujen pöytälaatikkoyhtiöiden suuren määrän vuoksi vähimmäisosakepääomaa koskevalla säännöksellä ei olisi merkitystä vielä moneen vuoteen lain voimaantulon jälkeen, ellei sitä ulotettaisi olemassa oleviin yhtiöihin. Vuonna 1994 alle 50 000 markan osakepääomalla rekisteröidystä verottajan tiedossa olevasta noin 84 000 osakeyhtiöstä noin 48 000:lla oli liiketoimintaa ja alle 15 000 markan osakepääomalla rekisteröidystä 3 800 yhtiöstä liiketoimintaa oli noin 2 900:lla.

4. Jos osakeyhtiö ei ole korottanut osakepääomaansa viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta vähintään 50 000 markkaan, se voidaan ehdotuksen mukaan asettaa selvitystilaan. Yhtiö voi kuitenkin välttää selvitystilan korottamalla pääomansa vaadittuun määrään tai muuttamalla yhtiön ennen selvitystilaa koskevan päätöksen antamista avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi tai rekisteröitymällä yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi. Ehdotetun säännöksen mukaan selvitystilaan asettaminen voi tapahtua joko rekisteriviranomaisen ilmoituksesta tai sen hakemuksesta, jonka oikeus saattaa riippua selvitystilaan asettamisesta.

5. Ehdotuksen mukaan erikseen lailla säädetään itse selvitystilamenettelystä, siihen liittyvistä määräajoista, johdon velvollisuuksista, yhtiömuodon muuttamisesta, viranomaisluvista ja yhtiömuodon muutoksen voimaantulosta.

Erillisen lain valmisteluun on päädytty, koska tämä esitys sisältää kiireellisiä EY:n säädösten voimaan saattamiseksi ehdotettuja muutoksia ja selvitystilamenettely vaatii yhteistyössä patentti- ja rekisterihallituksen kanssa tehtäviä tarkempia selvityksiä. Koska selvitystilaan voidaan siirtymäajan päätyttyä joutua asettamaan suuri määrä yhtiöitä, on voitava varmistaa, että rekisteriviranomaisen tietojenkäsittelyjärjestelmät täyttävät menettelyn asettamat vaatimukset. Tässä yhteydessä voidaan myös selvittää, miten muiden kuin rekisteriviranomaisen ilmoituksesta tapahtuvalla selvitystilaan asettamisella menettelyä voitaisiin porrastaa. Eräs keino olisi samaan tapaan kuin Ruotsissa antaa sille, jonka oikeus saattaa riippua selvitystilaan asettamisesta, oikeus hakea yhtiötä selvitystilaan jo tiettynä aikana ennen kuin yhtiö voitaisiin rekisteriviranomaisen ilmoituksen perusteella asettaa selvitystilaan.

Erillisen lain valmistelun yhteydessä valmistellaan myös säännökset alle 50 000 markan osakepääomalla toimivan osakeyhtiön muuttamisesta avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi ja osakeyhtiön toiminnan jatkamisesta yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Muutoksen tulee olla mahdollinen, jos halutaan ulottaa vähimmäisosakepääomaa koskeva vaatimus jo ennen lain voimaantuloa perustettuihin yhtiöihin.

6. Siirtymäsäännöksissä ehdotetaan ensinnäkin säädettäväksi, että yhtiöjärjestyksen määräyksen sijasta noudatetaan uuden lain säännöksiä, jos määräys on uuden lain vastainen. Tästä pääsäännöstä ehdotetaan kuitenkin poikettavaksi muun muassa omien osakkeiden lunastamista koskevassa 24 ja 25 kohdassa sekä siirtymäaikana 3, 18 ja 36 kohdassa.

Toiseksi ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiöjärjestyksen muutos, jolla yhtiöjärjestys saatetaan lain mukaiseksi, on ilmoitettava rekisteröitäväksi samalla, kun rekisteriin lain voimaantulon jälkeen ilmoitetaan muu yhtiöjärjestyksen muutos. Joka tapauksessa yhtiöjärjestys on saatettava tämän lain mukaiseksi viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Säännöksellä pyritään saattamaan yhtiöjärjestysten sanamuoto vastaamaan voimassa olevaa oikeutta ja näin vähentämään mahdollisia väärinkäsityksiä noudatettavien säännösten sisällöstä.

Ehdotetut säännökset merkitsevät muun muassa sitä, että vaikka ennen lain voimaantuloa hyväksytty yhtiöjärjestys tai sen muutos voidaan 7, 10 ja 33 kohdan mukaisesti rekisteröidä, tätä lakia sovelletaan pääsäännön mukaan yhtiöjärjestyksen sisältämän lain vastaisen määräyksen sijasta.

Säännöksien noudattamisen tehostamiseksi ehdotetaan, että rekisteriviranomainen voi asettaa yhtiölle uhkasakon, jollei yhtiö noudata säädettyä viiden vuoden määräaikaa. Määräajan noudattamisen laiminlyönti voi tulla rekisteriviranomaisen tietoon usealla tavalla. Yleensä laiminlyönti havaittaneen ilmeisesti yhtiön tekemän rekisteri-ilmoituksen käsittelyn yhteydessä.

7. Kohdassa ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että uuden lain voimaantulon jälkeen rekisteröitäväksi ilmoitettua lain vastaista yhtiöjärjestyksen määräystä ei voida rekisteröidä, ellei siirtymäsäännöksistä muuta johdu. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että vaikka 18 ja 36 kohdan mukaan siirtymäaikana voidaan soveltaa yhtiöjärjestysmääräyksiä, jotka ovat 4 luvun 2 §:n tai 9 luvun 3 §:n 1 momentin vastaisia, ei näitä

koskevia tämän lain vastaisia muutoksia voida rekisteröidä, ellei niitä koskevia päätöksiä ole 10 kohdan tai 33 kohdan mukaisesti tehty ennen lain voimaantuloa.

8. Jotta yhtiöt voisivat mahdollisimman pian saattaa yhtiöjärjestyksensä lain mukaiseksi ja tehdä esimerkiksi julkiseksi yhtiöksi muuttumista koskevat päätökset, ehdotetaan, että yhtiö voi lain vahvistamisen jälkeen mutta jo ennen lain voimaantuloa tehdä päätöksen yhtiöjärjestyksen muuttamisesta uusien säännösten mukaiseksi. Päätöstä tehtäessä on noudatettava nykyisiä säännöksiä. Yhtiöjärjestyksen muutos voidaan ennen lain voimaantuloa ilmoittaa rekisteröitäväksi nykyisiä säännöksiä noudattaen. Muutokset rekisteröidään ja ne tulevat voimaan vasta lain tullessa voimaan. Yhtiötä muutettaessa julkiseksi osakeyhtiöksi on kuitenkin noudatettava vastaavaa menettelyä, kuin 17 luvun 1 §:n 3 momenttiin ehdotetuissa säännöksissä edellytetään. Mainitussa momentissa edellytetään riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausuntoa siitä, että yhtiön sidottu osakepääoma on katettu. Lausunto on ehdotuksen mukaan esitettävä yhtiökokoukselle ja liitettävä rekisteri-ilmoitukseen. Poikkeus tästä pääsäännöstä sisältyy 2 kohtaan.

9. Muualla lainsäädännössä olevien säännösten selventämiseksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan lain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun tytäryhteisöön sovelletaan, mitä muualla säädetään tai määrätään osakeyhtiön tytäryhtiöstä.

10. Ensinnäkin ehdotetaan, että yhtiön perustamisessa noudatetaan nykyisiä säännöksiä, jos perustamiskirja allekirjoitetaan ennen uuden lain voimaantuloa. Säännöksessä perustaminen käsitetään laajasti. Se sisältää muun muassa osakkeiden merkinnän ja maksamisen sekä yhtiön rekisteröimisen.

Nykyisten säännösten noudattaminen merkitsee muun muassa sitä, ettei perustamiskirjassa tarvitse uuden lain edellyttämällä tavalla ilmoittaa perustamiskuluja eikä esimerkiksi perustajan henkilötunnusta. Yhtiö voidaan myös perustaa ja rekisteröidä ilman yhtiölle osakemerkinnän yhteydessä tulevasta omaisuudesta annettavaa asiantuntijalausuntoa. Myös merkintähinnan perimistä ja maksamista koskevat 2 luvun 12 §:n nykyiset säännökset tulevat sovellettaviksi.

Rekisteröimisen osalta nykyisten säännösten noudattaminen merkitsee sitä, ettei rahassa maksettavaa osakepääomaa tarvitse maksaa pankkitilille, eikä koko osakepääoman tarvitse rekisteri-ilmoitusta tehtäessä olla maksettuna. Nykyisten säännösten noudattaminen merkitsee myös sitä, että mahdolliset pätemättömyyttä koskevat kanteet ratkaistaan nykyisiä säännöksiä soveltamalla. Vaikka yhtiön yhtiöjärjestys voidaankin tämän säännöksen nojalla rekisteröidä riippumatta siitä, onko siinä uuden lain vastaisia määräyksiä, noudatetaan uuden lain vastaisten määräysten sijasta pääsääntöisesti uuden lain säännöksiä.

11. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että kaikkien sellaisten yhtiöiden, joiden perustamiskirja on allekirjoitettu ennen lain voimaantuloa, rekisteriin merkityn osakepääoman on oltava maksettuna vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Tätä koskeva rekisteri-ilmoitus on myös tehtävä vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jollei ilmoitusta ole tehty tai jos siitä käy ilmi, ettei yhtiön vähimmäispääomaa vastaavaa määrää osakkeita ole täysin maksettu, rekisteriviranomaisen on 2 luvun 13 §:n nykyisten säännösten mukaisesti viipymättä kehotettava yhtiötä kuukauden määräajassa jättämään sellainen ilmoitus. Jos ilmoitusta ei jätetä määräajassa, rekisteriviranomaisen on tehtävä tuomioistuimelle ilmoitus yhtiön asettamiseksi selvitystilaan. Jos ilmoitettujen täysin maksettujen osakkeiden nimellisarvo ei vastaa rekisteröityä pääomaa, mutta vastaa vähimmäispääomaa, rekisteriviranomainen rekisteröi osakepääoman alennetuksi maksamattomien osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla, jolloin mainitut osakkeet tulevat mitättömiksi.

12. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, ettei ennen lain voimaantuloa tehtyyn sopimukseen sovelleta 2 luvun 15 §:ään ehdotettuja niin sanottuja jälkiapporttisäännöksiä.

13. Osakekirjaan on 3 luvun 5 §:ään ehdotettujen säännösten mukaan merkittävä myös yhtiön rekisterinumero. Ehdotettu muutos ei ole luonteeltaan sellainen, että yhtiö olisi velvoitettava vaihtamaan ennen lain voimaantuloa annetut osakekirjat tai keräämään ne rekisterinumeron merkintää varten. Rekisterinumero on kuitenkin merkittävä osakekirjaan, joka lain voimaantulon jälkeen esitetään yhtiölle merkintää varten tai muusta syystä. Rekisterinumero on ehdotetun säännöksen mukaan merkittävä myös osakkeisiin, jotka yhtiö lain voimaantulon jälkeen luovuttaa. Jos siis yhtiö myy omia osakkeitaan, osakekirjoihin on merkittävä yhtiön

rekisterinumero.

14. Yhtiön ainoalla osakkeenomistajalla on 3 luvun 11 §:ään ehdotetun säännöksen mukaan velvollisuus ilmoittaa osakeomistuksensa merkittäväksi osakeluetteloon ja osakasluetteloon. Jotta säännöksellä olisi merkitystä, myös ennen lain voimaantuloa syntynyt osakkeenomistus on ilmoitettava merkittäväksi luetteloihin kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Tämä helpottaa yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan välisten määrättyjen sopimusten ja sitoumusten kirjaamisvelvoitteen täyttämistä ja seuraamista lain voimaantulon jälkeen.

15. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiö voi tehdä 3 a lukuun ehdotetussa 3 a §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteiselle arvo-osuustilille kirjattujen osakkeiden myymisestä aikaisintaan kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Myynti ei kuitenkaan saa tapahtua ennen kuin mainitussa pykälässä tarkoitettu viiden vuoden määräaika on kulunut ilmoittautumispäivästä.

16. Kohtaan ehdotetaan säännöstä sitä tilannetta varten, että yhtiökokous pidetään välittömästi lain voimaantulon jälkeen. Tällöin yhtiökokoukseen osallistumisen ratkaiseva 3 a luvun 11 §:ssä tarkoitettu määräpäivä on uuden lain mukaisesti viisi päivää ennen yhtiökokousta, vaikka määräpäivä tällöin olisikin ennen lain voimaantuloa.

17. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että osakepääoman korotukseen ja rekisteröimiseen sovelletaan nykyisiä säännöksiä, jos hallitus on korotusvaltuutuksen nojalla päättänyt korotuksesta ennen lain voimaantuloa. Säännöksessä korotuspäätös ymmärretään laajasti. Jos taas yhtiökokouksen valtuutuspäätös on tehty ennen lain voimaantuloa, mutta hallituksen valtuutuksen nojalla tekemä päätös osakepääoman korottamisesta vasta uuden lain tultua voimaan, korotukseen sovelletaan uusia säännöksiä. Valtuutuspäätöksen rekisteröimiseen sovelletaan silloinkin nykyisiä säännöksiä 33 mukaisesti. Optiolainaa ja vaihtovelkakirjalainaa koskeva siirtymäsäännös sisältyy 20 kohtaan.

Nykyisten säännösten soveltaminen merkitsee sitä, että osakkeen merkintään ja maksamiseen sekä osakepääoman korotuksen rekisteröimiseen sovelletaan nykyisiä säännöksiä vastaavalla tavalla, kuin yhtiön perustamista koskevan 10 kohdan perusteluissa esitetään. Siirtymäsäännösten 19 kohdassa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että merkityt osakkeet on ilmoitettava rekisteröitäviksi viimeistään vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Nykyisten säännösten noudattaminen merkitsee myös sitä, että mahdolliset pätemättömyyttä koskevat kanteet ratkaistaan nykyisiä säännöksiä soveltamalla.

18. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi kolmen vuoden siirtymäajasta säännökseen, jossa kielletään yhtiöjärjestyksen nojalla tapahtuva merkintäetuoikeudesta poikkeaminen. Siirtymäsäännöksellä pyritään tasoittamaan niitä vaikutuksia, joita ehdotetulla säännöksellä on osakkeenomistajan suhteelliseen asemaan ja osakkeiden arvoon.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan nykyisiä säännöksiä sovelletaan vain siihen asti, kunnes yhtiöjärjestystä muutetaan. Jollei yhtiöjärjestystä muuteta kolmen vuoden siirtymäajassa, siirtymäajan päätyttyä sovelletaan uuden lain säännöksiä. Yhtiöjärjestystä ei siirtymäsäännösten 7 kohdan mukaan voida muuttaa siten, että se olisi muutettuna uuden lain vastainen.

19. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiön on vuoden kuluessa lain voimaantulosta ilmoitettava täysin maksettu osakepääoma rekisteröitäväksi. Rekisteriviranomaisen on yhtiötä kuultuaan rekisteröitävä osakepääoma alennetuksi maksamattomien osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla, jos yhtiön rekisteri-ilmoituksesta ei käy ilmi, että kaikki osakkeet on täysin maksettu. Rekisteriviranomaisen on samalla rekisteröitävä vastaava yhtiöjärjestyksen muutos.

20. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että optiolainan tai vaihtovelkakirjalainan rekisteröintiin sovelletaan nykyisiä säännöksiä, jos lainan merkintäaika on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa. Tällaisen lainan ottamista koskeva päätös on kuitenkin ilmoitettava rekisteröitäväksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Päätösten rekisteröimisvelvollisuus johtaa siihen, että myös vanhat lainojen ottamista koskevat päätökset tulevat yleisesti tunnetuiksi. Päätöstä ei kuitenkaan tarvitse rekisteröidä, jos laina on ennen mainittua määräaikaa ilmoitettu rekisteröitäväksi nykyisten säännösten mukaisesti.

Lainan rekisteröintiin ehdotetaan sovellettavaksi uusia säännöksiä, jos lainan merkintäaika alkaa vasta lain voimaantulon jälkeen, vaikka päätös lainan ottamisesta olisikin tehty ennen lain voimaantuloa. Uusien säännösten noudattaminen merkitsee sitä, että velkakirjojen merkintähinta on maksettava koko-

naan ennen rekisteröintiä. Lain 4 luvun 12 c §:n 1 momentissa tarkoitettu rekisteröinnin määräaika ehdotetaan kuitenkin laskettavaksi lain voimaantulosta. Säännös on poikkeus 17 ja 33 kohdan säännöksistä, joiden mukaan yhtiökokouksen päätöksen ja osakepääoman korottamista tarkoittavan hallituksen päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan nykyisiä säännöksiä, jos päätökset on tehty ennen lain voimaantuloa.

21. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että optiolainan tai vaihtovelkakirjan nojalla merkityn osakkeen omistaja saa osakkeenomistajan oikeudet nykyisten säännösten mukaan, jos merkintäaika on alkanut ennen lain voimaantuloa. Osakkeenomistajan oikeudet voivat näissä tapauksissa, sen mukaan, minkälaiset ehdot ovat, syntyä jo ennen osakepääoman rekisteröintiä.

22. Muualla lainsäädännössä olevien säännösten selventämiseksi kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että lain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun optio-oikeuteen sovelletaan soveltuvin osin, mitä muualla säädetään tai määrätään osakeyhtiön ottamasta optiolainasta.

23. Osakepääoman alentamista koskevaan 6 luvun 5 §:ään ehdotettujen säännösten mukaan lupaa alentamiseen on haettava rekisteriviranomaiselta eikä kuten 6 luvun 3 §:n nykyisten säännösten mukaan tuomioistuimelta. Menettelyn selkeyden vuoksi ehdotetaan, että hakemuksen jättöaika ratkaisee, kumpaa menettelyä noudatetaan. Jos hakemus on jätetty tuomioistuimelle ennen lain voimaantuloa, koko menettelyyn sovelletaan nykyisiä säännöksiä.

24. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiöjärjestyksiin sisältyvät nykyisen 6 luvun 4 §:n mukaiset lunastusmääräykset voivat jäädä voimaan sellaisinaan. Yhtiöjärjestykseen ei siis tarvitse ottaa 6 lukuun ehdotetun 9 §:n mukaista lunastuslauseketta. Päätöksentekoon on kuitenkin lain voimaantulon jälkeen sovellettava ehdotettuja 6 luvun säännöksiä, vaikka lunastus perustuisikin nykyisen 6 luvun 4 §:n mukaiseen määräykseen. Esimerkiksi velkojiensuojamenettely tulee sovellettavaksi, jos osakkeen lunastaminen johtaisi yhtiön sidotun oman pääoman vähenemiseen. Hallitus ei myöskään voisi päättää osakkeiden lunastuksesta ilman nimenomaista valtuutusta.

25. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että yhtiöjärjestyksiin sisältyvät nykyisen 7 luvun 2 §:n toisen virkkeen mukaiset lunastusmääräykset yhtiön oikeudesta lunastaa muulle kuin osakkeenomistajalle luovutettu osake voivat jäädä voimaan sellaisinaan. Niitä ei siis tarvitse muuttaa 3 luvun 3 §:n 1 momenttiin ehdotettujen säännösten mukaisiksi. Vastaavasti kuin 24 kohdassa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että muutoin menettelyyn on lain voimaantulon jälkeen sovellettava ehdotettuja säännöksiä. Yhtiön on siis muuan muassa ehdotetun 3 luvun 3 §:n 5 momentin mukaan joko mitätöitävä osake tai luovutettava se noudattaen mitä 7 luvussa säädetään. Yhtiöjärjestyksen määräys, joka perustuu voimassa olevan lain 7 luvun 2 §:n ensimmäiseen virkkeeseen, tulee mitättömäksi ehdotetun lain tullessa voimaan. Siirtymäsäännösten 6 kohdan mukaan yhtiöjärjestys on tältäkin osin saatettava ehdotetun lain mukaiseksi viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

26. Koska osakepääoma on 2 luvun 9 §:ään ehdotetun muutoksen mukaan maksettava kokonaan ennen yhtiön rekisteröimistä, ehdotetaan siirtymäsäännöksenä säädettäväksi, että 7 luvun 3—6 §:ään ehdotettujen säännösten mukaan voidaan hankkia vain täysin maksettuja osakkeita.

27. Nykyisten säännösten mukaan yhtiö voi lunastaa omia osakkeitaan osakepääomaa alentamatta tarjouksesta tai osakkeen siirtyessä uudelle omistajalle. Osakepääomaa on 6 ja 7 lukuun ehdotettujen säännösten mukaan aina alennettava silloin, kun omia osakkeita lunastetaan tai hankittuja osakkeita ei luovuteta laissa säädetyssä ajassa. Tarkoituksena on, että olemassa olevien osakkeiden määrä ja osakepääoma vastaavat toisiaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että myös ennen lain voimaantuloa lunastettujen osakkeiden nimellisarvon määrällä on alennettava yhtiön osakepääomaa. Siirtymäajaksi ehdotetaan kolmea vuotta lain voimaantulosta. Jotta yhtiö, joka tämän siirtymäsäännöksen johdosta joutuu alentamaan osakepääomaansa saisi hyväkseen 3 kohdassa tarkoitetun viiden vuoden siirtymäajan, ehdotetaan, että alentaminen voidaan tehdä 1 luvun 1 §:n 3 momentin estämättä ja ottaen huomioon, mitä 3 ja 4 kohdassa säädetään. Poikkeuksellisesti hallituksella on ehdotuksen mukaan tällöin oikeus päättää osakepääoman alentamisesta. Asia on kuitenkin päätettävä yhtiökokouksessa, jos alentaminen johtaisi siihen, että osakepääoma jäisi alle vähimmäisosakepääoman.

28. Myös yhtiölle lainvastaisesti hankituista osakkeista on 7 luvun 8 §:ään ehdotettu-

jen säännösten mukaan luovuttava määräajassa, joka on kuusi kuukautta saannosta. Yhdenmukaisesti tämän säännöksen kanssa ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta yhtiön on luovutettava osakkeet, jotka ovat sillä nykyisten säännösten vastaisesti.

29. Julkisen osakeyhtiön on 7 luvun 8 §:ään ehdotettujen säännösten mukaisesti luovuttava osakkeista, jotka se on hankkinut 7 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tai saanut vastikkeetta, siltä osin kuin niiden määrä ylittää viisi prosenttia yhtiön osakepääomasta tai niiden tuottama äänimäärä ylittää viisi prosenttia yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä. Määräaika, jossa osakkeista on luovuttava, on kolme vuotta saannosta. Siirtymäsäännökseksi ehdotetaan, että tätä säännöstä sovelletaan ennen lain voimaantuloa hankittuihin tai vastikkeetta saatuihin osakkeisiin kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Säännös koskee vastaavasti niitä yhteisöjä, joiden omistamiin yhtiön osakkeisiin ei aiemmin ole liittynyt luovutusvelvollisuutta. Säännöksen mukaan esimerkiksi yhtiön tytäryhteisönä oleva avoin yhtiö on velvollinen luovuttamaan yhtiön osakkeet kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

30. Niin sanottujen suurten yhtiöiden hallinnon järjestämistä koskevat voimassa olevan lain säännökset ehdotetaan koskemaan yhtiötä, jonka osakepääoma on vähintään 500 000 markkaa. Julkiseksi osakeyhtiöksi muuttuvan yhtiön hallinnon on täytettävä säännöksissä asetetut vaatimukset jo yhtiön muuttuessa julkiseksi. Ennen lain voimaan tuloa perustetun yksityisen yhtiön, jonka osakepääoma on vähintään 500 000 ja enintään 1 000 000 markkaa, on puolestaan saatettava yhtiöjärjestys ja hallinto uuden lain mukaiseksi kolmen vuoden kuluessa sen voimaantulosta. Tällaisen yhtiön hallituksessa on oltava vähintään kolme jäsentä, ja tällaisella yhtiöllä on oltava toimitusjohtaja, joka ei saa toimia hallituksen puheenjohtajana, ellei yhtiöllä ole hallintoneuvostoa.

Yhtiön, joka korottaa osakepääomansa 500 000 markkaan, on ilmoitettava tarvittavat yhtiöjärjestyksen muutokset samanaikaisesti korotusilmoituksen kanssa.

31. Yhtiöllä, jonka osakepääoma on alle 500 000 markkaa, voi edelleen olla hallintoneuvosto, jos hallintoneuvostoa koskeva yhtiöjärjestyksen määräys on ilmoitettu rekisteröitäväksi nykyisten säännösten mukaisesti ennen tämän lain voimaantuloa.

32. Lain 8 luvun 3 §:ssä termi "varatoimitusjohtaja" ehdotetaan korvattavaksi termillä "toimitusjohtajan sijainen". Jotta muissa laeissa, asetuksissa ja päätöksissä olevat osakeyhtiön varatoimitusjohtajaa koskevat säännökset tulisivat edelleen sovellettaviksi, ehdotetaan näiden soveltamista myös toimitusjohtajan sijaiseen.

33. Ehdotuksen mukaan ennen lain voimaantuloa tehtyyn yhtiökokouksen päätökseen ja sen rekisteröintiin sovelletaan nykyisiä säännöksiä. Nykyisten säännösten soveltaminen päätökseen käsittää muun muassa päätöksen täytäntöönpanon sekä päätöksen moittimisen 9 luvun 17 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Esimerkiksi osakepääoman korottamista koskevaan yhtiökokouksen päätökseen sovelletaan nykyisiä säännöksiä osakkeen merkinnästä, maksamisesta ja rekisteröimisestä, jos päätös on tehty ennen lain voimaantuloa.

Säännöksestä ilmenevästä periaatteesta ehdotetaan tehtäväksi eräitä poikkeuksia. Esimerkiksi 10 kohdan mukaan yhtiötä perustettaessa sovellettavien säännösten valinnan ratkaisee perustamiskirjan allekirjoitus eikä yhtiökokousta vastaavan perustamiskokouksen pitäminen. Poikkeuksen muodostaa myös 20 kohdan säännös optiolainan ja vaihtovelkakirjalainan rekisteröimisestä.

34. Myös yhtiökokouskutsuun sovelletaan ehdotetun säännöksen mukaan nykyisiä säännöksiä, mikäli kutsu on toimitettu ennen lain voimaantuloa. Vastaavasti myös osakkeenomistajan nähtävänä pidettäviin asiakirjoihin sovelletaan nykyisiä säännöksiä, jos asiakirjat on asetettu nähtäväksi ennen lain voimaantuloa. Tällöin kutsun sisältö ja nähtävänä pidettävät asiakirjat määräytyvät nykyisten säännösten mukaan.

Nähtävänä pidettäviin asiakirjoihin sovellettavista säännöksistä huolimatta varsinaiseen yhtiökokouksen päätökseen sovelletaan uusia säännöksiä, mikäli päätös tehdään lain voimaantulon jälkeen. Tällaisissa tapauksissa on yleensä asianmukaista asettaa nähtäväksi uuden lain edellyttämät asiakirjat.

35. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi kolmen vuoden siirtymäaika säännökselle, jolla kielletään äänivallan käyttäminen yhtiön määräysvallassa olevan säätiön hallussa olevilla yhtiön osakkeilla sekä niillä osakkeilla, jotka ovat yhtiön määräysvallassa olevan muun yhteisön, kuin osakeyhtiön hallussa. Siirtymäaika koskee niitä osakkeita,

jotka tämän lain tullessa voimaan ovat yhtiön määräysvallassa olevan säätiön tai muun yhteisön hallussa. Säännös saattaa joissakin yhtiöissä johtaa merkittävään muutokseen äänivaltasuhteissa. Jotta muutokseen voidaan varautua ja sitä voidaan tasoittaa, ehdotetaan, että säännöstä sovelletaan vasta kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Siirtymäsäännös ei luonnollisestikaan koske 9 luvun 1 §:n 3 momentin nykyisissä säännöksissä tarkoitettuja eläkesäätiöitä.

36. Kohdassa ehdotetaan säädettäväksi kolmen vuoden siirtymäaika 9 luvun 3 §:n 1 momentin säännökselle, jolla estetään suurinta mahdollista osakkeiden välistä äänivaltaeroa koskevan säännöksen kiertäminen. Siirtymäaika on perusteltu, koska muutoksella saattaa olla vaikutusta osakkeenomistajan suhteelliseen asemaan ja osakkeiden arvoon.

Nykyisiä säännöksiä sovelletaan kuitenkin korkeintaan siihen asti, kunnes yhtiöjärjestystä muutetaan. Jollei yhtiöjärjestystä muuteta kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta, mainitun määräajan jälkeen sovelletaan uuden lain säännöksiä. Yhtiöjärjestystä ei siirtymäsäännösten 7 kohdan mukaan saa muuttaa siten, että se olisi muutettuna uuden lain vastainen.

Ennen 1 päivää maaliskuuta 1979 rekisteröitäväksi ilmoitetut, 9 luvun 3 §:n 1 momenttiin ehdotettujen säännösten vastaiset yhtiöjärjestysmääräykset ehdotetaan rajattavaksi säännösten soveltamisen ulkopuolelle siksi, että ne ovat olleet lain mukaisia ennen voimassa olevan osakeyhtiölain voimaantuloa ja niiden voimassa pysymisestä säädetään osakeyhtiölain voimaanpanosta annetussa laissa (735/78). Tilanne on toinen mainitun ajankohdan jälkeen rekisteröitäväksi ilmoitettujen äänestysmääräysten osalta, koska näitä on koskenut nimenomainen säännös osakkeiden välisestä suurimmasta sallitusta äänivaltaerosta.

37. Yhtiössä olevien osakelajien yhdistämistä ehdotetaan väliaikaisesti helpotettavaksi. Osakelajien yhdistämiseen täytyy saada suostumus osakkeenomistajilta, joilla on vähintään yksi kolmasosa kaikista ja enemmän kuin kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetuista sen osakelajin osakkeista, jonka oikeudet vähenevät. Lisäksi päätös täytyy yhtiökokouksessa hyväksyä 9 luvun 14 §:ssä tarkoitetulla määräenemmistöllä.

Säännös koskee sekä tapauksia, joissa osakelaji yhdistetään olemassa olevaan osakelajiin, että tapauksia, joissa osakelajit yhdistetään perustamalla täysin uusi osakelaji. Säännöksen tavoitteena on helpottaa osakelajien lukumäärän vähentämistä, mikä puolestaan saattaa lieventää osakelajikohtaisesta äänestyksestä eräissä tilanteissa mahdollisesti aiheutuvia haittoja. Osakelajien vähentäminen lisää myös yleensä osakekaupan likviditeettiä. Osakelajien yhdistämistä on arvioitava erityisen tarkasti suhteessa osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta korostavaan 9 luvun 16 §:n yleislausekkeeseen.

38. Ehdotetun 10 luvun 4 §:ään liittyvän siirtymäsäännöksen mukaan yhtiökokouksen on, jos yhtiön arvopaperi on arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena ja siihen siis sovelletaan julkisia yhtiöitä koskevia säännöksiä, valittava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tarkastamaan tilinpäätöstä tilikaudelta, joka alkaa lain tultua voimaan. Ehdotettu siirtymäaika vastaa uusien tilinpäätössäännösten siirtymäaikaa. Tarkoitus on, ettei tilintarkastajaa tarvitse vaihtaa lain tullessa voimaan meneillään olevan tilikauden tilien tarkastamista varten, vaan uudet vaatimukset täyttävä tilintarkastaja voidaan valita lain voimaantuloa seuraavassa ensimmäisessä varsinaisessa yhtiökokouksessa.

39. Lääninhallituksen määräämän lisätilintarkastajan kelpoisuutta koskevan siirtymäsäännöksen mukaan ennen lain voimaantuloa tehdyn hakemuksen perusteella määrättävään tilintarkastajaan ei sovelleta ehdotettujen uusien säännösten mukaisia kelpoisuusehtoja. Asia käsitellään hakemuksen tekohetkellä voimassa olleita säännöksiä noudattaen.

40. Uusia tilinpäätössäännöksiä sovelletaan viimeistään siltä tilikaudelta, joka alkaa lain tultua voimaan. Siirtymäajalla halutaan varata yhtiöille riittävästi aikaa omaksua uudet säännökset ja mukauttaa kirjanpitonsa vastaamaan niitä. Yhtiö voi kuitenkin halutessaan noudattaa uusia säännöksiä heti lain voimaantulosta alkaen. Tilinpäätössäännöksiä on 11 luvussa, 12 luvun 3 a §:ssä ja 7 §:n 4 momentissa sekä 13 luvussa. Ehdotetussa 12 luvun 3 a §:ssä säädetään ylikurssirahastosta ja 7 §:n 4 momentissa on säännös siinä tarkoitettujen rahalainojen merkitsemisestä tase-erittelyihin sisällytettävään luetteloon. Selvitystilassa olevan yhtiön velvollisuus laatia erityinen tase, tilinpäätös ja konsernitilinpäätös on 13 luvussa. Sen sijaan voitonjakokelpoisten varojen määrää sääntelevän 12 luvun 2 §:n säännökset eivät ole

tässä tarkoitettuja tilinpäätössäännöksiä.

Uusissa tilinpäätössäännöksissä laajennetaan velvollisuus laatia konsernitilinpäätös koskemaan julkisia yhtiöitä sekä emoyhtiötä, joka jakaa osakkeenomistajille varoja tai antaa 12 luvun 7 §:n 1 tai 5 momentissa tarkoitetun rahalainan tai vakuuden taikka palauttaa pääomalainan pääomaa tai maksaa sen korkoa tai muuta hyvitystä. Tällaisen emoyhtiön velvollisuus konsernitilinpäätöksen laatimiseen alkaa kuitenkin lain voimaantulosta. Säännös ei aiheuta yhtiölle lisätyötä, koska voimassa oleva emoyhtiön voitonjakoa koskeva rajoitus edellyttää käytännössä jo nyt konsernitilinpäätöksen laatimista. Myös ehdotetut säännökset 12 luvun 7 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitetusta rahalainasta ja vakuudesta sekä 5 luvun 1 §:ssä tarkoitetusta pääomalainasta edellyttävät käytännössä konsernitilinpäätöksen laatimista.

41. Uusissa säännöksissä ulotetaan tilinpäätösasiakirjojen julkistamisvelvollisuus kaikkiin osakeyhtiöihin. Yhtiön, jonka julkistamisvelvollisuus perustuu uusiin säännöksiin, on julkistettava asiakirjat ensimmäisen kerran tilikaudelta, joka alkaa lain tultua voimaan. Ennen lain voimaantuloa syntyneen tilinpäätöksen toimittamista koskevan velvollisuuden laiminlyöntiin sovelletaan nykyisiä säännöksiä vuoden ajan lain voimaantulosta.

42. Uusissa säännöksissä asetettua velvollisuutta laatia osavuosikatsaus ja vuosikatsaus koskee vastaava siirtymäsäännös kuin uusien tilinpäätössäännösten soveltamista. Siirtymäsäännös koskee käytännössä vain julkiseksi muuttuvaa yhtiötä ja yhtiötä, jonka velkakirja on arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena ja jolla siten ei ole ollut arvopaperimarkkinalakiin perustuvaa velvollisuutta katsausten laatimiseen.

43. Ehdotetun 12 luvun 8 §:n säännöksiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka tarkoituksena on suojata niitä, jotka ovat 12 luvun 7 §:n nykyisten säännösten mukaisesti mutta uusien säännösten vastaisesti saaneet yhtiöltä lainan, vakuuden tai varoja käytettäväksi. Tällaiseen sopimukseen liittyvien ehtojen muuttaminen lain voimaantulon jälkeen voi johtaa kuitenkin 12 luvun 5 §:ssä tarkoitetun palautusvelvollisuuden syntymiseen ja mahdollisuuteen tuomita rangaistus 16 luvun 8 §:ssä tarkoitetusta osakeyhtiörikoksesta.

Siirtymäsäännös merkitsee esimerkiksi sitä, että ennen lain voimaantuloa vastoin 12 luvun 7 §:n 5 momentin uusia säännöksiä rahalainan saanut henkilöstörahasto ei ole velvollinen palauttamaan lainaamiaan rahoja pelkästään uusien säännösten voimaantulon johdosta.

Siirtymäsäännös koskee vain 12 luvun 8 §:n säännösten soveltamista. Siten siirtymäsäännöksessä tarkoitettu rahalaina lasketaan mukaan verrattaessa lähipiirille annettuja lainoja voitonjakokelpoisiin varoihin 12 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

44. Pakkoselvitystilasäännösten soveltamista ennen lain voimaantuloa perustettuihin yhtiöihin ehdotetaan lykättäväksi siten, että jos yhtiön jäljellä oleva oma pääoma on lain tullessa voimaan alle puolet mutta yli yksi kolmasosa osakepääomasta, pääomavaatimukseen sovelletaan 13 luvun 2 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen nykyistä säännöstä tietyn määräajan. Määräajaksi ehdotetaan yksityisissä yhtiöissä kaksi vuotta lain voimaantulosta ja julkisissa yhtiöissä yksi vuosi lain voimaantulosta. Julkisten yhtiöiden osalta määräaika koskee käytännössä vain yhtiöitä, joiden arvopaperi on julkisen kaupankäynnin kohteena lain tullessa voimaan, koska muussa yhtiössä julkiseksi yhtiöksi rekisteröimisen edellytyksenä on, että osakepääomalla on täysi kate rekisteri-ilmoitusta jätettäessä.

Yksityisten yhtiöiden osalta määräajan pituudessa on pyritty ottamaan huomioon se, ettei uusi säännös aiheuttaisi yhtiöille kohtuuttomia vaikeuksia.

Jos kutsu 13 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuun niin sanottuun ensimmäiseen yhtiökokoukseen on lähetetty ennen lain voimaantuloa, yhtiökokoukselle ei tarvitse esittää uusien säännösten mukaista tilintarkastajien tarkastamaa selvitystilatasetta. Jos ensimmäinen yhtiökokous on pidetty ennen lain voimaantuloa, säännöksessä tarkoitettuun saneerausaikaan, jonka kuluessa oman pääoman lisääntyminen on todettava niin sanotussa toisessa yhtiökokouksessa, sovelletaan pääsäännön mukaan nykyisiä säännöksiä. Kokous on kuitenkin joka tapauksessa pidettävä vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

45. Jos sulautumissopimus on hyväksytty jossakin sulautumiseen osallistuvassa yhtiössä ennen lain voimaantuloa, sulautumiseen sovelletaan nykyisiä säännöksiä. Tytäryhtiösulautumisessa hyväksymishetkenä pide-

tään sopimuksen allekirjoittamista. Nykyisten säännösten soveltaminen koskee muun muassa sulautumissopimuksen hyväksymistä muissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä, lunastusoikeutta ja lunastusmenettelyä, sulautumissopimuksen rekisteröintiä, täytäntöönpanolupamenettelyä, luvan rekisteröintiä ja oikeusvaikutuksia. Tarkoitus on, että sulautumisen täytäntöönpanoon liittyvä lupamenettely siirtyy lain voimaantuloa seuraavan vuoden kuluessa tuomioistuimilta rekisteriviranomaiselle siten, ettei jo vireillä olevien sulautumisten käsittely ruuhkaannu siirtymäkauden aikana.

Siirtymäsäännöksen soveltaminen on sidottu sopimuksen hyväksymiseen, koska 14 luvun 1 §:n nykyisissä säännöksissä ei ole määräaikaa, jonka kuluessa allekirjoitettu sulautumissopimus on alistettava yhtiökokouksen hyväksyttäväksi. Toisaalta sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden taloudellinen asema muuttuu ajan kulumisen myötä niin, ettei säännös voi käytännössä koskea kuin melko vähän ennen lain voimaantuloa laadittuja sulautumissopimuksia.

Uudet säännökset sulautumissuunnitelmasta, sen liitteistä ja kokouskutsusta on otettava huomioon myös ennen lain voimaantuloa laadittavassa sulautumissopimuksessa, jos sen hyväksyminen siirtyy lain voimaantulon jälkeiseen aikaan. Ehdotettu poikkeus 33 ja 34 kohdassa ilmenevästä pääsäännöstä perustuu velkojiensuojamenettelyyn ehdotettuun muutokseen.

Kohdassa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, ettei 14 luvun 3 §:ään sisältyvä olettama erityisen oikeuden lunastamisesta tule sovellettavaksi, jos oikeutta koskevassa päätöksessä on sovittu erityisen oikeuden haltijan asemasta ja oikeuden merkintäaika on alkanut ennen lain voimaantuloa.

46. Uusien vähemmistöosuuden lunastusoikeutta ja -velvollisuutta koskevien säännösten soveltamisalaa rajoitetaan siten, että lunastustilannetta ei synny, jollei osakkaalla ennen uuden lain voimaan tuloa vallinneissa olosuhteissa ollut lunastusoikeutta ja -velvollisuutta nykyisten säännösten mukaan. Toisaalta, jos osakkaan välillinen omistus- ja äänivaltaosuus, josta on säännökset uudessa laissa, kasvaa lain voimaantulon jälkeisen saannon, osakassopimuksen tai muun oikeustoimen vuoksi, hänellä ennen lain voimaantuloa ollut uusien säännösten mukainen omistus- ja äänivaltaosuus otetaan huomioon uusia säännöksiä sovellettaessa.

Ennen lain voimaantuloa syntynyt lunastusoikeus- ja velvollisuus on ilmoitettava yhtiölle ehdotetun 14 luvun 19 §:n 4 momentin mukaisesti kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Lunastusmenettelyyn sovelletaan puolestaan nykyisiä säännöksiä, jos lunastusvaatimus on tehty ennen lain voimaantuloa. Sanottu tarkoittaa myös uskotun miehen hakemista ja tämän toimivaltaa. Lunastushinnan tallettamiseen sovelletaan kuitenkin aina uusia säännöksiä, jos tallettaminen tapahtuu lain tultua voimaan. Käytännössä lunastushintoja on tiettävästi talletettu hyvinkin pienikorkoisille talletustileille, mikä ei nykyoloissa ole aina perusteltua lunastushinnan suuruus ja eri talletustyyppien korkoerot huomioon ottaen.

47. Säännöstä yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista ehdotetaan sovellettavaksi vuoden kuluttua uuden lain voimaantulosta. Siirtymäsäännöksellä pyritään jättämään yhtiöille kohtuullinen aika uusia lomakkeensa uusien säännösten mukaisiksi.

1.2. Arvopaperimarkkinalaki

Osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutoksia, joiden mukaan yhtiöt jaetaan yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin. Osakeyhtiöille ehdotetaan myös nykyistä laajempaa oikeutta hankkia omia osakkeitaan. Arvopaperimarkkinalakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä merkittäviä muutoksia näiden osakeyhtiölakiin ehdotettujen muutosten johdosta.

Jaolla yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin tehdään ero niiden osakeyhtiöiden, joiden liikkeeseen laskemat arvopaperit voivat olla kaupankäynnin kohteena julkisilla arvopaperimarkkinoilla, ja muiden osakeyhtiömuotoisten yhtiöiden välillä. Vain julkisen osakeyhtiön arvopaperit voivat osakeyhtiölakiin ehdotetun muutoksen mukaan olla julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan menettelyn kohteena. Näille yhtiöille asetetaan osakeyhtiölaissa korkeampi vähimmäisosakepääomaa koskeva vaatimus ja laajempi tiedonantovelvollisuus. Myös vähemmistönsuojaa koskevat säännökset ovat tietyissä tilanteissa julkisilla osakeyhtiöillä ankarammat kuin yksityisillä. Vastaavasti ehdotetaan, että arvopaperimarkkinalaissa yhtiöille asetetut velvollisuudet voivat koskea vain julkisia osakeyhtiöitä. Tämän vuoksi arvopaperimarkkinalain soveltamisalaa ehdotetaan supistettavaksi siten, että laki koskee vain julkisen osakeyh-

tiön liikkeeseen laskemaa arvopaperia. Säännös tästä otetaan 1 luvun 2 §:ään.

Osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan julkinen osakeyhtiö voi hankkia ja myydä omia osakkeitaan myös julkisen kaupankäynnin kautta. Jotta osakkeenomistajien yhdenvertainen kohtelu ja markkinoiden luotettava toiminta voitaisiin tällöin turvata, ehdotetaan yhtiölle asetettavaksi arvopaperimarkkinalain mukaan velvollisuus tiedottaa kaupoista, joita se on julkisessa kaupankäynnissä tehnyt. Säännökset tästä ehdotetaan otettaviksi arvopaperien markkinointia, liikkeeseenlaskua ja tiedonantovelvollisuutta koskevaan 2 lukuun lisättävään 10 a §:ään. Julkisen kaupankäynnin järjestäjällä on puolestaan velvollisuus välittää nämä tiedot eteenpäin markkinoille. Toiseksi ehdotetaan, että sellaisen julkisen kaupankäynnin järjestäjän säännöissä, jonka järjestämässä menettelyssä yhtiöllä on oikeus käydä kauppaa omilla osakkeillaan, on oltava määräykset, joilla osakkeenomistajien yhdenvertainen asema voidaan turvata. Säännökset tästä ehdotetaan otettaviksi arvopaperipörssin ohjesääntöä koskevaan 3 luvun 4 §:ään sekä sopimusmarkkinatoimintaa ja muuta julkista kaupankäyntiä koskevaan 13 §:ään.

1 luvun 2 §. Arvopaperimarkkinalain soveltamisalaa ehdotetaan kavennettavaksi siten, että lain piirin eivät kuulu lainkaan yksityisen osakeyhtiön liikkeeseen laskemat arvopaperit. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla 1 luvun 2 §:n 2 momenttia. Ehdotus liittyy osakeyhtiölakiin ehdotettuun muutokseen osakeyhtiöiden jaosta yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin. Osakeyhtiölaissa ehdotetaan kiellettäväksi yksityisen osakeyhtiön arvopapereiden ottaminen arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan menettelyn kohteeksi. Ehdotuksen mukaan sillä, joka tarjoaa yksityisen osakeyhtiön arvopapereita yleisölle, on velvollisuus ilmoittaa, että niitä ei voida ottaa kaupankäynnin kohteeksi julkisilla arvopaperimarkkinoilla. Soveltamisalaa koskevalla rajoituksella pyritään yhdessä osakeyhtiölakiin ehdotettujen säännösten kanssa siihen, että vain tietyt osakeyhtiölaissa asetetut vaatimukset ja velvollisuudet täyttävät yhtiöt voivat olla kaupankäynnin kohteena julkisilla arvopaperimarkkinoilla. Arvopaperimarkkinalain tavoitteena on luottamuksen ylläpitäminen julkisiin markkinoihin, minkä vuoksi tarkoituksenmukaista ei ole soveltaa arvopaperimarkkinalain normeja sellaisiin arvopapereihin, joilla ei voida käydä kauppaa näillä markkinoilla.

Soveltamisalaa koskeva muutos johtaa siihen, että arvopaperimarkkinalain säännökset eivät enää koske yksityisten osakeyhtiöiden arvopapereita. Tämä merkitsee ensinnäkin sitä, että lain 2 lukuun sisältyvät tiedonantosäännökset eivät tule sovellettaviksi markkinoitaessa tai tarjottaessa muutoin yleisölle yksityisen osakeyhtiön arvopapereita. Tiedonantosäännöksillä on arvopaperimarkkinalaissa haluttu turvata mahdollisen ostajan asema sellaisilla markkinoilla, joilla ostaja ja myyjä eivät etukäteen ole yhteydessä keskenään, vaan joilla vasta kaupan päättäminen luo yhteyden heidän välilleen. Tällaisen kaupankäynnin rakenteen takia muun muassa kauppalakiin (355/87) ja varallisuusoikeudellisista oikeustoimista annettuun lakiin sisältyvillä normeilla ei ole vastaavaa merkitystä kuin kaupoissa, jotka tehdään suoraan ostajan ja myyjän välillä. Lisäksi tiedonantosäännöksillä on pyritty yleisemmin turvaamaan yleisön luottamus hinnanmuodostukseen ja kaupankäyntiin julkisilla arvopaperimarkkinoilla. Kun yksityisen osakeyhtiön arvopapereita ei enää voida ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi eikä osakeyhtiölain mukaan myöskään sitä vastaavan menettelyn kohteeksi, arvopaperimarkkinalain säännösten soveltaminen ei enää ole perusteltua niitä koskeviin myyntitarjouksiin. Sen sijaan sovellettaviksi voivat tulla rikoslain 30 luvun markkinointirikoksia koskevat säännökset sekä kuluttajansuojalain markkinointisäännökset.

Pörssilistalle voidaan 3 luvun 10 §:n mukaan ottaa tietyt ehdot täyttävä arvopaperi. Soveltamisalan rajauksen johdosta "arvopaperi"-sanalla ei tässä kuitenkaan enää tarkoiteta yksityisen osakeyhtiön arvopaperia, minkä vuoksi sellaista ei myöskään voida ottaa pörssilistalle. Osakeyhtiölaissa ehdotetaan selvyyden vuoksi säädettäväksi, että yksityisen osakeyhtiön arvopaperia ei voida ottaa muunkaan julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Yksityisen osakeyhtiön arvopapereita ei siis ehdotuksen mukaan voida ottaa Arvopaperivälittäjien Yhdistyksen pitämälle OTC-listalle eikä myöskään meklarilistalle tai muulle vastaavalle markkinapaikalle.

Lain 4 luku sisältää säännöksiä arvopaperikaupasta ja arvopaperinvälityksestä. Ehdotetun muutoksen mukaan näitä säännöksiä ei sellaisenaan sovelleta yksityisen osakeyhtiön

arvopapereilla käytävään kauppaan ja arvopaperinvälitykseen. Sen sijaan yksityisen osakeyhtiön arvopapereiden kauppaan sovelletaan yleisiä kauppalain ja kuluttajansuojalain säännöksiä. Jos kaupoissa käytetään apuna asiamiestä, sovellettaviksi tulevat puolestaan kauppakaaren säännökset asiamiehen velvollisuuksista. Arvopaperimarkkinalain välitystä koskevista säännöksistä voidaan kuitenkin saada johtoa siihen, mitä asiamiehen lojaalisuus-, toimimis- ja raportointivelvollisuus sekä toimiohjeiden noudattamisvelvollisuus voivat sisältää silloinkin, kun välityssopimuksen kohteena ovat yksityisen osakeyhtiön arvopaperit. Erityisesti silloin, kun arvopaperinvälittäjä ottaa hoitaakseen yksityisen osakeyhtiön arvopapereita koskevan toimeksiannon, on näissä säännöksissä ilmaistujen periaatteiden soveltaminen perusteltua.

Sisäpiirin kaupankäyntiä koskevilla säännöksillä, jotka sisältyvät arvopaperimarkkinalain 5 lukuun, on pyritty turvaamaan luottamusta julkisiin arvopaperimarkkinoihin, ja ne koskevat vain julkisen kaupankäynnin kohteena olevia arvopapereita. Siten ne eivät sovellu, jos kaupankäynnin kohteena ovat sellaiset arvopaperit, joita ei edes saada ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Silloin kun käydään kauppaa yksityisen osakeyhtiön arvopapereilla, ostaja ja myyjä kohtaavat toisensa, toisin kuin pörssikaupassa. Näihin kauppoihin voidaan sen vuoksi soveltaa varallisuusoikeudellisista oikeustoimista annetun lain pätemättömyyssäännöksiä, jos ostaja salaa tietoonsa tulleen arvopaperin arvoon merkittävästi vaikuttavan seikan (vrt. KKO 1985 II 58). Sovellettaviksi saattavat tulla myös rikoslain 36 luvun petosta koskevat säännökset.

Samoin kuin sisäpiirin kaupankäynnistä annetut säännökset myös lain 6 lukuun sisältyvät säännökset julkisesta ostotarjouksesta ja lunastusvelvollisuudesta koskevat vain julkisen kaupankäynnin kohteena olevia arvopapereita. Sekä yksityisiin että julkisiin osakeyhtiöihin sovelletaan edelleen osakeyhtiölain säännöksiä osakkeenomistajan oikeudesta vaatia lunastusta selvitystilaan asettamisen vaihtoehtona (13 luvun 3 §:n 2 momentti), sulautumisen yhteydessä (14 luvun 12 §) ja toisen osakkeenomistajan omistaessa yli yhdeksän kymmenesosaa tytäryhtiön osakkeista ja kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä (14 luvun 19 §).

Ehdotettu soveltamisalan kavennus johtaa myös siihen, että rahoitustarkastus ei enää valvo yksityisten osakeyhtiöiden arvopapereita koskevia merkintätarjouksia eikä kaupankäyntiä näillä arvopapereilla. Jos siis joku tarjoaa yksityisen osakeyhtiön arvopapereita yleisölle, rahoitustarkastuksen tehtävänä ei ole valvoa, että tarjouksen tekijä täyttää sille osakeyhtiölakiin ehdotetun velvollisuuden kertoa tarjottujen arvopapereiden kelpaamattomuudesta julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Tällaiseen markkinointiin voivat puuttua kuluttajaviranomaiset, jos tarjous on suunnattu kuluttajille, ja muutoin poliisi.

Soveltamisalan rajaus johtaa välillisesti myös siihen, että yksityisen osakeyhtiön arvopapereita ei voida ottaa kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain mukaisesti vakioidun option tai termiinin kohteeksi. Mainitun lain mukaan muille kuin elinkeinonharjoittajille ei saada tarjota muita optioita ja termiinejä kuin mainitussa laissa tarkoitettuja vakioituja optioita ja termiinejä (1 luvun 1 §). Laissa vakioidulla johdannaissopimuksella tarkoitetaan optiota tai termiiniä, jonka ehdot on määritelty optioyhteisön säännöissä. Vakioidun option tai termiinin kohde-etuutena voi olla vain osake, joka on otettu pörssilistalle, tai velkasitoumus, jolle käytävän kaupan laajuus ja kaupankäyntimenettely huomioon ottaen syntyy luotettava kurssi (3 luvun 2 §).

2 luvun 10 a §. Lain 2 lukuun lisättäväksi ehdotetussa pykälässä julkiselle osakeyhtiölle säädetään velvollisuus ilmoittaa kaupat, jotka se tekee omilla osakkeillaan. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi kauppojen ilmoittamisajasta sekä julkisen kaupankäynnin järjestäjän velvollisuudesta julkistaa sille ilmoitetut tiedot.

Osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan yhtiöllä on oikeus käydä rajoitetusti kauppaa omilla osakkeillaan. Arvopaperimarkkinoiden luotettavan toiminnan kannalta on välttämätöntä, että sijoittajien tiedossa on ensinnäkin se, että yhtiö on kiinnostunut hankkimaan omia osakkeitaan. Tämän yhtiö on velvollinen julkistamaan arvopaperimarkkinalain 2 luvun 7 §:n nojalla. Yhtiön on julkistettava yhtiökokouskutsu, jos kokoukselle ehdotetaan päätöksen tekemistä omien osakkeiden hankkimisesta, sekä yhtiökokouksen tekemä hankintapäätös ja hallituksen valtuuttaminen hankintapäätöksen tekemiseen. Myös ostopäätös, jonka hallitus tekee valtuutuksen nojalla, on julkistettava. Osakeyhtiölakiin taas ehdotetaan osakkeen-

omistajien yhdenvertaisuuden turvaamiseksi, että julkisessa kaupankäynnissä kauppa yhtiökokouksen tai hallituksen tekemän ostopäätöksen nojalla voidaan toteuttaa vasta, kun viikko on kulunut ostoaikomuksen julkistamisesta arvopaperimarkkinalain 2 luvun 7 §:n mukaisesti.

Osakkeen luotettava hinnanmuodostus edellyttää lisäksi, että myös jälkikäteen on tiedossa, kuinka paljon ja mihin hintaan osakeyhtiö on käynyt kauppaa omilla osakkeillaan. Yhtiölläkin on mahdollisuus perustaa kaupankäyntinsä sellaisiin tietoihin, joita muilla markkinaosapuolilla ei ole. Yhtiön osakkeen kiinnostavuus sijoituskohteena joutuu myös tarkemman arvioinnin kohteeksi, jos käy ilmi, että suuri osa osakkeen vaihdosta perustuu yhtiön itsensä tekemiin kauppohin. Lisäksi on voitava seurata, noudattaako yhtiö laissa asetettuja rajoja omien osakkeiden hankkimiselle.

Pykälän *1 momentin* mukaan osakeyhtiön on ilmoitettava asianomaisen julkisen kaupankäynnin järjestäjälle ne kaupat, jotka se on tehnyt omilla osakkeillaan. Säännös koskee kauppoja sellaisella osakkeella, joka on julkisen kaupankäynnin kohteena. Yhtiölle asetettu velvollisuus ilmoittaa tehdyt kaupat koskee sekä osakkeiden ostamista että myymistä ja on yhdenmukainen 4 luvun 7 §:ssä pörssivälittäjälle asetetun velvollisuuden kanssa.

Ilmoitus on *2 momentin* mukaan tehtävä viipymättä kaupanteon jälkeen ja viimeistään ennen seuraavan kaupankäyntipäivän alkua. Tämä merkinnee käytännössä sitä, että julkisessa kaupankäynnissä tehtyjen kauppojen osalta yhtiön on valtuutettava välittäjä tekemään ilmoitus puolestaan. Jos välittäjä toteuttaa julkisessa kaupankäynnissä tietyllä kaupalla vain yhtiön omia osakkeita koskevan toimeksiannon, se voi heti ilmoittaa kaupankäynnin järjestäjälle, että kyseessä oli yhtiön kauppa sen omilla osakkeilla. Jos sen sijaan samalla kaupalla toteutetaan sekä yhtiön että välittäjän muiden asiakkaiden toimeksiantoja, voi välittäjä ilmoittaa kaupankäynnin järjestäjälle yhtiön osuuden tehdystä kaupasta vasta, kun kauppa on jaettu eri toimeksiantajien kesken. Ehdottomaksi takarajaksi ilmoituksen tekemiselle säännökseen ehdotetaan seuraavan kaupankäyntipäivän alkua, jotta heti kaupankäynnin alkaessa sijoittajien tiedossa olisi, missä määrin edellisen kaupankäyntipäivän vaihto on koostunut yhtiön omista ostoista tai myynneistä ja missä määrin kauppaa on käyty pörssin ulkopuolella.

Julkisen kaupankäynnin järjestäjän on *3 momentin* mukaan julkistettava rahoitustarkastuksen ohjeiden mukaan tämän pykälän nojalla sille ilmoitetut seikat. Vastaava velvoite sisältyy lain 4 luvun 7 §:ään, joka koskee pörssivälittäjän ilmoitusvelvollisuutta omaan lukuunsa tekemistään kaupoista. Rahoitustarkastuksen antaman ohjeen mukaan pörssin on ilmoitettava säännöksen mukaan julkistettavat tiedot kaikille pörssivälittäjille ja rahoitustarkastukselle samaa menettelyä noudattaen kuin muita pörssin välittämiä tiedotteita saatetaan tiedoksi. Lisäksi jokaisen halukkaan on voitava tutustua tällaisiin ilmoituksiin ja saatava niistä otteita ja jäljennöksiä kulujen korvaamista vastaan. Jotta omia osakkeita koskevien kauppojen julkistamisella olisi todellista merkitystä arvopaperin hintakehityksen kannalta, on julkistaminen ohjeistettava siten, että tiedot yhtiön omilla osakkeillaan tekemistä kaupoista erottuvat muusta informaatiosta. Vaikka osakeyhtiölle ehdotetaan oikeutta omien osakkeiden hankkimiseen, ei se saa merkitä sitä, että yhtiön katsottaisiin olevan vain yksi kaupankävijä muiden joukossa.

3 luvun 4 §. Yksi arvopaperipörssitoimintaa koskevan toimiluvan saamisen edellytyksistä on lain 3 luvun 2 §:n mukaan se, että toiminnassa noudatettavat säännöt tarjoavat riittävän suojan sijoittajille. Luvun 4 §:ssä säädetään tarkemmin, mistä asioista on oltava täydentäviä määräyksiä arvopaperipörssin ohjesäännössä. Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi sen vuoksi, että osakeyhtiölakiin ehdotetaan rajoitettua oikeutta yhtiöille käydä kauppaa omilla osakkeillaan. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin voimassa oleva 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

Lisättäväksi ehdotetun *2 momentin* mukaan pörssin ohjesäännössä on oltava erityiset määräykset siitä, miten osakkeenomistajan yhdenvertaisuus turvataan, jos pörssissä sallitaan yhtiön käyvän kauppaa omilla osakkeillaan. Osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:n 3 momenttiin ja 7 §:n 2 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan yhtiö ei voi tehdä osakkeitaan koskevaa kauppaa julkisilla arvopaperimarkkinoilla ennen kuin on kulunut viikko siitä, kun yhtiön ostoaikomus on julkistettu arvopaperimarkkinalain 2 luvun 7 §:n mukaisesti. Pelkästään se, että osakkeenomistajille näin varataan mahdollisuus antaa

yhtiön osakkeita koskeva myyntitoimeksianto, ei kuitenkaan takaa osakkeenomistajille mahdollisuutta saada osakkeitaan myydyksi yhtiölle. Vain kaupankäyntimenettelyä koskevilla säännöillä voidaan varmistaa se, että osakkeenomistajilla on myös tasaveroiset mahdollisuudet päätyä yhtiön vastapuoleksi sen ostaessa omia osakkeitaan julkisessa kaupankäynnissä.

Osakkeenomistajien tasaveroisen aseman turvaaminen edellyttää, että yhtiön omien osakkeiden kauppa perustuu kaikilta osin huutokaupanomaiseen menettelyyn, jossa yhtiö ei voi valita vastapuoltaan muuta kuin julkistettujen myyntitarjousten hintojen perusteella. Tämä merkitsee sitä, että yhtiö ei saa tehdä kauppoja esimerkiksi niin sanottuna sopimuskauppana pörssissä. Menettelyn on oltava myös sellainen, että jälkikäteen voidaan selvittää, keiden kanssa yhtiö on kauppaa käynyt ja mihin hintoihin. Jälkikäteinen tehtyjen kauppojen tunnistaminen takaa mahdollisuuden arvioida, onko yhtiön hallitus toiminut yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti hankkiessaan osakkeita julkisessa kaupankäynnissä. Kaupankäyntiä koskevissa säännöissä on myös otettava huomioon sellaiset tilanteet, joissa kaupan kohteena oleville osakkeille ei vielä ole ehtinyt muodostua vakiintunutta markkinahintaa. Jos esimerkiksi yhtiö hakee uuden osakesarjan ottamista pörssilistalle samanaikaisesti osakkeiden liikkeeseenlaskun kanssa, saattaa olla tarpeen rajoittaa yhtiön oikeutta käydä kauppaa näillä osakkeilla tiettynä aikana tai hankkia niitä emissiokurssia korkeampaan hintaan. Hinnanmuodostuksen luotettavuus edellyttää myös sitä, että yhtiön käydessä kauppaa julkisessa kaupankäynnissä tämä on markkinaosapuolten tiedossa.

3 luvun 13 §. Vaatimuksia, joita laissa asetetaan sopimusmarkkinatoimintaa ja muuta julkista kaupankäyntiä koskeville säännöille, ehdotetaan täydennettäviksi vastaavasti kuin 4 §:ää pörssin ohjesäännön osalta. Pykälän 2 *momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että jos sopimusmarkkinatoiminnan piirissä tai muussa julkisessa kaupankäynnissä sallitaan yhtiön käydä kauppaa omilla osakkeillaan, kaupankäyntiä koskevissa määräyksissä on turvattava osakkeenomistajien yhdenvertaisuus. Perustelujen osalta viitataan siihen, mitä 4 §:n perusteluissa on esitetty. Lisäksi 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että valvovasta viranomaisesta käytetään sen voimassa olevaa nimeä "rahoitustarkastus".

8 luvun 2 §. Pykälän 3 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että rangaistavana pidetään myös arvopaperin ottamista pörssilistalle vastoin 3 luvun 10 §:n 1—3 momenttia. Ehdotus merkitsee ensinnäkin julkisen kaupankäynnin eri muotojen asettamista rangaistussäännösten osalta samaan asemaan. Toiseksi ehdotus johtaa siihen, että yksityisen osakeyhtiön arvopaperin ottaminen pörssilistalle tulee rangaistavaksi arvopaperirikoksena.

1.3. Laki arvopaperinvälitysliikkeistä

3 §. Arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain soveltamisalaa ehdotetaan kavennettavaksi siten, että lakia ei pääsäännön mukaan sovelleta yksityisen osakeyhtiön arvopapereihin. Tämän mukaan lain 2 §:n mukaisena arvopaperinvälityksenä ei pidetä toimintaa, jonka kohteena ovat yksityisen osakeyhtiön arvopaperit. Pelkästään yksityisen osakeyhtiön arvopaperien välittäminen ei siis edellytä enää arvopaperinvälitysliikkeen toimiluvan hankkimista. Yksityisen osakeyhtiön arvopapereilla käytävää kauppaa rajoittaa kuitenkin osakeyhtiölakiin ehdotettu kielto luoda arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua julkista kaupankäyntiä vastaava menettely yksityisen osakeyhtiön arvopapereille.

Soveltamisalan kaventaminen ei rajoita arvopaperinvälitysliikkeille laissa sallitun liiketoiminnan alaa, koska 17 §:n 5 kohdan mukaan arvopaperinvälitysliike saa säilyttää, sijoittaa ja hoitaa asiakkaan omaisuutta ja varoja sekä 9 kohdan mukaan harjoittaa arvopaperikauppaan ja arvopaperinvälitykseen läheisesti liittyvää toimintaa. Arvopaperinvälitysliike voi siis edelleen välittää, ostaa ja myydä yksityisen osakeyhtiön osakkeita. Tällöinkin tulevat noudatettavaksi osakeyhtiölakiin ehdotetut kaupankäyntiä rajoittavat säännökset.

Ehdotuksen mukaan myös yksityisen osakeyhtiön arvopaperit on siis edelleen otettava huomioon sovellettaessa 19—24 §:n säännöksiä arvopaperinvälitysliikkeille sallitusta omistuksesta muissa yhteisöissä.

Arvopaperinvälitysliikkeelle asetetaan lain 25 §:ssä velvollisuus säilyttää asiakkaansa varat ja omaisuus erillään liikkeen omista varoista ja omaisuudesta. Varat ja omaisuus on säilytettävä luotettavalla tavalla, ja säännös koskee kaikkea välittäjälle uskottua omaisuutta. Tältä osin ei ole syytä tehdä

poikkeusta myöskään yksityisen osakeyhtiön arvopapereiden osalta. Se luotettavuuden olettamus, joka perustuu arvopaperinvälitysliikkeen harjoittamisen luvanvaraisuuteen, saattaa vaarantua, jos välittäjän varojen säilyttämistä koskeva velvollisuus vaihtelisi omaisuuslajeittain. Arvopaperinvälitysliike voi tulla korvausvelvolliseksi myös yksityisen osakeyhtiön arvopapereita koskevan huolellisuusvelvollisuuden rikkomisesta, koska 32 §:ssä tarkoitettuna arvopaperin välitysliikkeistä annetun lain rikkomisena on pidettävä 25 §:ssä asetetun huolellisuusvelvollisuuden rikkomista silloinkin, kun kyseessä ovat yksityisen osakeyhtiön arvopaperit.

1.4. Kaupparekisterilaki

Kaupparekisterilakiin ehdotetut muutokset liittyvät pääasiassa kaupparekisterissä julkaistavien asiakirjojen ja tietojen julkaisemisen oikeusvaikutuksiin. Ehdotetut säännökset koskevat ristiriitaisten tai virheellisten kuulutettujen tietojen oikeusvaikutuksia sekä aikaa, jonka kuluessa voidaan vedota siihen, ettei kuulutetuista seikoista ole tiedetty. Kolmas henkilö ei enää voi vedota tietämättömyyteensä kaupparekisteriin merkitystä ja kuulutetusta seikasta sen jälkeen, kun kuulutuksesta on kulunut 16 päivää.

Kaupparekisteriin ehdotetaan ilmoitettavaksi myös perustamiskirjan allekirjoittamispäivä, yhtiön tilintarkastajan ja varatilintarkastajan henkilötiedot sekä yhtiön tilikausi. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi maininnat ilmoituksista, jotka on annettava yhtiön jakautumisesta ja julkisen osakeyhtiön muuttamisesta yksityiseksi osakeyhtiöksi. Ehdotuksen mukaan patentti- ja rekisterihallitus voi päätöksellään tarkemmin määrätä rekisteriin ilmoitusten perusteella tehtävistä merkinnöistä. Asunto-osakeyhtiön osakepääoman alentamista ja sulautumista koskevat asiat käsittelee ehdotuksen mukaan patentti- ja rekisterihallitus.

Kumottavaksi ehdotettuun säännökseen, jonka mukaan perusilmoituksessa tulee mainita osakepääomasta maksettu määrä, sekä säännökseen tilikauden ja tilintarkastajan ilmoittamisesta kaupparekisteriin liittyy siirtymäsäännös.

1 §. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi siten, että patentti- ja rekisterihallitus voi antaa päätöksellään tarkempia määräyksiä ilmoitusten perusteella rekisteriin tehtävistä merkinnöistä. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Muutoksen tarkoituksena on antaa rekisteriviranomaiselle mahdollisuus kehittää rekisterikäytäntöä tarkoituksenmukaisempaan suuntaan. Muutos liittyy muun muassa osakeyhtiöille osakeyhtiölain 11 luvun 14 §:ään ehdotettuun velvollisuuteen ilmoittaa tilinpäätöstietonsa merkittäviksi kaupparekisteriin. Tällöin rekisteriviranomainen voi määrätä, kuinka tilinpäätöstiedot on ilmoitettava rekisteriin sekä kuinka ne rekisteröidään ja kuulutetaan. Ehdotettu muutos on myös yhdenmukainen kaupparekisterimerkintöjen kuuluttamista koskevan 25 §:n kanssa, jonka mukaan rekisteriviranomainen voi päätöksellään tarkemmin määrätä rekisterimerkintöjen kuuluttamisesta.

3 a §. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännös koskee myös rekisteriin merkittävää toimielintä. Säännöksessä tarkoitettu rekisteriin merkittävä elinkeinonharjoittajan toimielin on esimerkiksi osakeyhtiön tilintarkastajana toimiva tilintarkastusyhteisö. Osakeyhtiön tilintarkastaja merkitään rekisteriin 9 §:ään lisättäväksi ehdotetun uuden 12 a kohdan perusteella.

9 §. Pykälän *1 momentin* säännöksiä osakeyhtiön perusilmoituksessa mainittavista tiedoista ehdotetaan täydennettäviksi yhtiön perustamisen, toimitusjohtajan sijaisen, tilintarkastajan ja tilikauden osalta. Lisäksi momentin sanamuotoa tarkistetaan.

Momentin *2 kohdassa* ehdotetaan selvyyden vuoksi säädettäväksi, että perusilmoituksessa on mainittava myös osakeyhtiön perustamiskirjan allekirjoituspäivä.

Momentin *5 kohdan* sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan osakeyhtiölakiin ehdotettua muutosta.

Momentin *7 kohta* osakepääomasta maksetun määrän ilmoittamisesta ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska osakeyhtiölain 2 luvun 9 §:ään ehdotetun muutoksen mukaan yhtiön koko osakepääoman on oltava maksettu yhtiötä rekisteröitäessä.

Siirtymäsäännöksen mukaan sellaisen yhtiön perusilmoitukseen, jonka perustamiskirja on allekirjoitettu ennen lain voimaantuloa, sovelletaan nykyisiä säännöksiä osakepääomasta maksetun määrän ilmoittamisesta. Osakeyhtiölain muuttamista koskevaan lakiin ehdotettujen siirtymäsäännösten mukaan yhtiön, jonka perustamiskirja on allekirjoitettu ennen lain voimaantuloa, on ilmoitettava täysin maksettu osakepääoma rekisteröitä-

väksi vuoden kuluessa lain voimaantulosta

Momentin *8 kohdasta* ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana sana "mahdollinen". Säännös koskee luonnollisesti vain niitä yhtiöitä, joiden yhtiöjärjestyksessä on erilajisia osakkeita koskevia määräyksiä.

Momentin *11 kohdassa* oleva maininta varatoimitusjohtajasta ehdotetaan korvattavaksi maininnalla toimitusjohtajan sijaisesta. Muutos perustuu osakeyhtiölain 8 luvun 3 §:ään ehdotettuun muutokseen, jonka mukaan varatoimitusjohtajaa ei rinnasteta laissa tarkoitettuun toimitusjohtajan sijaiseen. Osakeyhtiölain mukaan toimitusjohtajalla voi olla lähtökohtaisesti vain yksi sijainen, joka ottaa toimitusjohtajan tehtävät hoitaakseen toimitusjohtajan ollessa estyneenä. Käytännössä suurehkoissa yhtiöissä käytetään varatoimitusjohtajan nimitystä esimerkiksi eri toimialojen johtajista, jotka eivät kuitenkaan ole toimitusjohtajan sijaisia.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi *12 a kohta*. Ehdotuksen mukaan myös yhtiön tilintarkastajasta ja mahdollisesta varatilintarkastajasta on ilmoitettava perusilmoituksessa vastaavat tiedot kuin muista toimielinten jäsenistä. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, rekisteriin on ilmoitettava sekä yhteisön tiedot että sen ilmoittaman päävastuullisen tilintarkastajan henkilötiedot. Kaupparekisterilain 3 a §:n 2 momentin mukaan yhteisöstä merkitään rekisteriin toiminimi, rekisterinumero ja rekisteri, johon se on merkitty. Yhtiön tilintarkastaja on yhtiön toimintaa tarkastavana ja valvomana toimielimenä keskeinen myös ulkopuolisten kannalta. Muutos perustuu julkistamisdirektiivin 2 artiklan 1 kohdan d alakohtaan.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi *14 kohta*, jonka mukaan perusilmoituksessa on mainittava myös yhtiön tilikausi. Osakeyhtiölakiin sisältyy säännöksiä, joiden oikeusvaikutukset ovat sidoksissa yhtiön tilikauden päättymiseen. Osakeyhtiölakiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan kaikki osakeyhtiöt ovat velvollisia toimittamaan tilinpäätösasiakirjansa rekisteriviranomaiselle. Osakeyhtiölain 13 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohtaan ehdotetun muutoksen mukaan tuomioistuin määrää osakeyhtiön selvitystilaan, milloin tilinpäätöstä koskevia asiakirjoja ei ole rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta ilmoitettu rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä. Kun yhtiön tilikausi ilmenee kaupparekisteristä, myös yhtiön ulkopuoliset voivat havaita yhtiöön kohdistuvan selvitystilauhan, joka perustuu tilinpäätösasiakirjojen julkistamisvelvollisuuden laiminlyöntiin, ja pyytää tilinpäätöstietoja suoraan yhtiöltä.

Siirtymäsäännöksen mukaan osakeyhtiön on ilmoitettava tilikautensa ja tilintarkastajansa kaupparekisteriin viimeistään silloin, kun yhtiölle on lain voimaantulon jälkeen syntynyt muu kuin yhtiön johtoon kuuluvan henkilön eroamista tai tehtävän lakkaamista koskeva ilmoitusvelvollisuus. Rekisteriviranomainen voi yhtiön laiminlyödessä velvollisuutensa asettaa määräajan velvoitteen täyttämiselle uhalla, että ilmoitus, jonka yhteydessä tilikausi ja tilintarkastaja olisi tullut ilmoittaa, raukeaa. Säännöksen tarkoituksena on mahdollisimman pian saattaa yhtiöiden kaupparekisterimerkinnät vastaamaan uuden lain asettamia vaatimuksia.

Pykälän *3 momentista* ehdotetaan poistettavaksi viittaus kumottavaksi ehdotettuun 1 momentin 7 kohtaan, joka koskee osakepääomasta maksettavaa määrää. Säännöksen asiasisältö ei muutu, vaan keskinäisen vakuutusyhtiön perusilmoituksessa on edelleen mainittava takuupääomasta, pohjarahastosta ja takuupääoman osuuksista maksettu määrä.

18 ja 18 a §. Lakiin lisättäväksi ehdotettu 18 a § koskee osakeyhtiölain perusteella rekisteriviranomaisen käsiteltäviksi tulevia asioita. Osakeyhtiölain 6 luvun 5—7 §:ään ehdotettujen säännösten mukaan osakepääoman alentamiseen haetaan lupaa tuomioistuimen sijasta rekisteriviranomaiselta. Vastaavasti 14 lukuun ehdotetun 13 §:n mukaan lupaa sulautumiseen on haettava rekisteriviranomaiselta. Jakautumista koskevaan 14 a lukuun ehdotetussa 4 §:ssä viitataan puolestaan sulautumista koskeviin säännöksiin ja yhtiömuodon muuttamista koskevan ehdotetun 17 luvun 3 §:ssä viitataan 6 lukuun ehdotettuun 5—7 §:ään.

Ehdotetun 18 a §:n sanamuoto sisältää myös osakeyhtiön osakkeiden arvo-osuusjärjestelmään liittämisen ja selvitystilan johdosta toimitettavat tiedonannot ja ilmoitukset, joten 18 §:n 2 momentista poistetaan niitä koskevat maininnat.

19 a §. Lakiin lisättäväksi ehdotettu 18 a § tulee sovellettavaksi myös asunto-osakeyhtiössä, kun yhtiön osakepääomaa alennetaan, yhtiö sulautuu tai se asetetaan selvitystilaan. Osakeyhtiölain 6 ja 14 lukuun ehdotettujen muutosten mukaan osakepääoman alentaminen ja sulautuminen edellyttävät yleensä rekisteriviranomaisen lupaa. Mainittua velko-

jiensuojamenettelyä sovelletaan asunto-osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:n nojalla myös asunto-osakeyhtiöön. Tämän vuoksi ehdotetaan, että myös asunto-osakeyhtiön osakepääoman alentamiseen ja sulautumiseen liittyvät ilmoitukset käsittelee rekisteriviranomainen, jona ehdotuksen mukaan toimii patentti- ja rekisterihallitus. Osakepääoman alentamiseen ja sulautumiseen liittyvät ilmoitukset ja mahdollinen rekisteriviranomaisen lupaa koskeva hakemus tulevat näin käsiteltäviksi samalle viranomaiselle. Mainittujen ilmoitusten ja hakemusten keskittäminen tässä vaiheessa patentti- ja rekisterihallitukselle on tarkoituksenmukaista. Kyseessä on sulautumisasioista kokemusta omaavalle rekisteriviranomaisellekin uusi tehtävä. Lisäksi sulautumisasioiden käsittelyyn paikallistasolla liittyy ongelmia muun muassa silloin, kun sulautuvat asunto-osakeyhtiöt ovat eri paikallisviranomaisen toimialueella tai sulautuminen tapahtuu asunto-osakeyhtiön ja osakeyhtiön kesken. Näiden kysymysten ratkaiseminen vaatii lisäselvityksiä.

26 §. Pykälään ehdotetut muutokset koskevat rekisteröityjen tietojen kuuluttamisen oikeusvaikutuksia.

Voimassa olevan pykälän mukaan kuulutetuilla rekisterimerkinnöillä on 1 momentin mukaan positiivinen ja 2 momentin mukaan negatiivinen julkisuusvaikutus. Positiivisen julkisuusvaikutuksen mukaan asianmukaisesti kaupparekisteriin merkityn ja kuulutetun seikan katsotaan tulleen kolmannen henkilön tietoon, jollei asianhaaroista käy ilmi, ettei hän ole sitä tiennyt eikä ollut velvollinen tietämään. Olettama kolmannen henkilön tietoisuudesta voidaan siis murtaa tietyillä edellytyksillä.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että kolmas henkilö ei voi vedota tietämättömyyteensä kuulutetusta seikasta enää sen jälkeen kun kuuluttamisesta on kulunut 16 päivää. Jos kuuluttamisesta on kulunut vähemmän kuin 16 päivää, kuulutettuun seikkaan ei voida vedota kolmatta henkilöä vastaan, joka osoittaa, ettei hän ole voinut tietää siitä. Ehdotuksen mukaan todistustaakka on tässä tapauksessa kolmannella henkilöllä. Se, milloin kolmas henkilö ei ole voinut tietää kaupparekisteriin tehdystä merkinnästä, ratkaistaan tapauskohtaisesti.

Pykälän *2 momentin* sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi.

Voimassa olevassa laissa ei säännellä tilannetta, jossa jokin asianmukaisesti kuulutettu seikka on ristiriidassa rekisterissä tai asiakirjavihkossa olevien tietojen kanssa. Pykälään ehdotetaan uutta *3 momenttia*, jonka mukaan kuulutettuun seikkaan ei voida vedota kolmatta henkilöä vastaan, jos kuulutettu seikka poikkeaa rekisteriin merkitystä tai rekisteriin merkityn toiminimen asiakirjavihkosta ilmenevästä seikasta. Kolmas henkilö voi kuitenkin vedota kuulutettuun seikkaan, jollei hänen näytetä tienneen rekisteriin merkitystä tai asiakirjavihkosta ilmenevästä seikasta.

Voimassa olevan käytännön mukaan kaupparekisterimerkinnät julkaistaan kaupparekisterilehdessä näköispainoksina, minkä vuoksi kuulutettu tieto ei yleensä voi poiketa rekisteriin merkitystä tiedosta. Käytäntö kaupparekisterimerkintöjen kuuluttamisessa voi kuitenkin muuttua, minkä vuoksi säännös on kolmannen henkilön suojaksi aiheellinen.

Ehdotetut muutokset eivät muuta kaupparekisterin julkista luotettavuutta. Virheellinen rekisterimerkintä voi johtua rekisteriviranomaisen virheestä, virheellisestä ilmoituksesta tai väärennetystä asiakirjasta. Kolmannella henkilöllä on edelleen mahdollisuus vaatia väärän merkinnän johdosta vahingonkorvausta siltä, joka sen on aiheuttanut.

Ehdotetut muutokset perustuvat julkistamisdirektiivin 3 artiklan 5 ja 6 kohtaan.

Pykälän nykyinen 3 momentti otetaan sanamuodoltaan muutettuna *4 momentiksi*.

26 a §. Lakiin lisättäväksi ehdotettu pykälä koskee tilannetta, jossa rekisteriin merkityn elinkeinonharjoittajan edustamiseen kelpoisen henkilön asettamisessa on tapahtunut virhe. Ehdotuksen mukaan tällaiseen virheellisyyteen voidaan kuuluttamisen jälkeen vedota kolmatta henkilöä kohtaan vain, jos hänen voidaan näyttää tienneen virheestä. Kolmannen henkilön suojan kannalta on erityisen tärkeää, että hän voi luottaa kaupparekisteriin merkittyjen edustajien kelpoisuuteen edustaa rekisteriin merkittyä elinkeinonharjoittajaa. Vilpittömässä mielessä olevan sivullisen on voitava luottaa siihen, että edustamiseen kelpoiset henkilöt on asianmukaisesti asetettu tehtäväänsä.

Asettamisessa tapahtuneella virheellisyydellä tarkoitetaan lähinnä muotovirheitä eli esimerkiksi tilannetta, jossa asettaminen on tapahtunut vastoin lain muotovaatimuksia. Sen sijaan säännös ei koske tilanteita, joissa kaupparekisteriin merkityn edustajan ei voida katsoa lainkaan tulleen asetetuksi tehtäväänsä. Tällainen tilanne voi esiintyä esi-

merkiksi silloin, kun joku yhtiön ulkopuolinen aiheuttaa yhtiön nimissä sen tietämättä väärän merkinnän kaupparekisteriin ilmoittamalla itsensä tai jonkun muun yhtiön edustajaksi.

Ehdotus perustuu julkistamisdirektiivin 8 artiklaan.

27 §. Lain 19 a §:ään ehdotetun muutoksen vuoksi pykälän 2 *momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että asunto-osakeyhtiön osakepääoman alentamista tai sulautumista koskeva ilmoitus tai rekisteriviranomaisen lupaa koskeva hakemus voidaan antaa 1 momentin mukaisesti joko suoraan rekisteriviranomaiselle tai paikallisviranomaiselle toimitettavaksi edelleen rekisteriviranomaiselle.

1.5. Toiminimilaki

Toiminimilain 7 §:ää toiminimen muodosta ja 12 §:ää toiminimen suojasta ehdotetaan muutettaviksi osakeyhtiölakiin ehdotettujen muutosten johdosta. Muutokset perustuvat osakeyhtiöiden jakoon kahteen yhtiötyyppiin, yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin, sekä sulautumissäännösten muutokseen.

7 §. Pykälän 1 momentin 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että yksityisen osakeyhtiön nimessä on oltava joko sana "osakeyhtiö" tai sitä vastaava lyhennys "oy". Vastaavasti julkisen osakeyhtiön toiminimessä on oltava sanat "julkinen osakeyhtiö" tai niitä vastaava lyhennys "oyj".

Ehdotettu sääntely ei estä yksityistä yhtiötä käyttämästä sanoja "osake" tai "osakeyhtiö" osana sen varsinaista toiminimeä. Jos yksityinen osakeyhtiö, jonka nimen kiinteänä osana on edellä mainittu sana, muuttuu julkiseksi, se voi edelleen pitää sanan osana nimeään, mutta nimeä on täydennettävä liittämällä nimeen joko sana "julkinen" tai lyhennys "oyj". Koska sanalla "julkinen" on useita merkityksiä, se on tällöin liitettävä sanan "osakeyhtiö" välittömään läheisyyteen, jottei synny epäselvyyttä siitä, onko yhtiö julkinen vai yksityinen. Käytännössä yksinkertaisin tapa lienee lisätä nimen perään lyhenne "oyj".

Osakeyhtiölain muuttamista koskevaan lakiin ehdotettujen siirtymäsäännösten mukaan ennen lain voimaantuloa perustetut osakeyhtiöt ovat yksityisiä osakeyhtiöitä. Valtaosa yhtiöistä haluaa varmasti osakeyhtiölain muutoksen jälkeenkin jatkaa yksityisinä osakeyhtiöinä. Niiden ei ehdotuksen mukaan tarvitse muuttaa toiminimeään. Jos ennen lain voimaantuloa perustettu yhtiö haluaa jatkossa muuttua julkiseksi osakeyhtiöksi, sen on tehtävä sitä koskeva päätös osakeyhtiölain 17 luvun 1 §:n mukaan. Tässä yhteydessä sen tulee myös päättää toiminimen muuttamisesta vastaamaan ehdotettua säännöstä. Yhtiöön, jonka arvopaperi on ennen lain voimaantuloa otettu arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteeksi, sovelletaan osakeyhtiölain muuttamista koskevaan lakiin ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan kuitenkin julkisia osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä heti lain voimaantulosta lähtien. Tämän vuoksi myös toiminimilakiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan näiden yhtiöiden on vuoden kuluessa lain voimaantulosta otettava toiminimeensä joko sanat "julkinen osakeyhtiö" tai lyhennys "oyj".

12 §. Osakeyhtiölain 14 luvun 4 §:ään ehdotetun säännöksen mukaan sulautumissuunnitelmassa on oltava ehdotus absorptiosulautumisessa vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta ja kombinaatiosulautumisessa perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä. Jakautumissuunnitelmaan on osakeyhtiölakiin ehdotetun 14 a luvun 2 §:n mukaan sovellettava soveltuvin osin mitä, sulautumissuunnitelmasta säädetään. Osakeyhtiölain 2 luvun 3 §:n mukaan yhtiöjärjestyksessä on mainittava yhtiön toiminimi.

Jotta sulautumisessa tai jakautumisessa yhtiölle kaavailtu toiminimi voisi saada suojaa jo ilmoituksesta, jolla sulautumis- tai jakautumissuunnitelma saatetaan rekisteröitäväksi, ehdotetaan toiminimilain 12 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti. Siinä ehdotetaan säädettäväksi, että sulautumissuunnitelman ilmoittamista rekisteröitäväksi pidetään toiminimelle haetun suojan kannalta ratkaisevana, jos sulautumissuunnitelmassa on sovittu yhtiölle tulevasta nimestä. Vastaavasti jakautumisessa suoja alkaa ehdotuksen mukaan jakautumissuunnitelman ilmoittamisesta rekisteröitäväksi. Jos sulautuminen tai jakautuminen siis suunnitelman mukaan toteutetaan, toiminimi saa suojaa siitä hetkestä, kun suunnitelma ilmoitettiin rekisteröitäväksi. Tämä merkitsee myös sitä, että toiminimen lainmukaisuus on tutkittava jo siinä vaiheessa, kun suunnitelma rekisteröidään. Toiminimen lainmukaisuuden tutkiminen tässä vaiheessa on perusteltua, koska nimeä ei sulautumis- tai jakautumissuunnitelman laatimisen jälkeen voida muuttaa ennen suunnitelman täytäntöönpanon rekisteröimis-

tä.

1.6. Yrityskiinnityslaki

Yrityskiinnityslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon osakeyhtiölakiin lisättäväksi ehdotetun 14 a luvun säännökset osakeyhtiön jakautumisesta. Osakeyhtiö (jakautuva yhtiö) voi jakautua siten, että jakautuvan yhtiön varat ja velat osittain tai kokonaan siirtyvät selvitysmenettelyttä yhdelle tai useammalla jakautumisella perustettavalle osakeyhtiölle (vastaanottava yhtiö) ja jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Jakautumisessa jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät yleisseuraantona osittain tai kokonaan vastaanottavalle yhtiölle vastaavalla tavalla kuin sulautumisessa. Osakeyhtiölakiin ehdotetun 14 a luvun 4 §:n 2 momentin mukaan jakautuvan yhtiön omaisuuteen vahvistettujen yrityskiinnitysten jakaminen ja etuoikeusjärjestys on selvitettävä ennen kuin jakautumisen täytäntöönpano voidaan rekisteröidä. Jos jakautuvan yhtiön omaisuuteen on voimassa yrityskiinnityslaissa tarkoitettu yrityskiinnitys, jakautumista ei saa rekisteröidä, ennen kuin jakautuva yhtiö ja kiinnityksenhaltijat ovat sopineet sekä kiinnitysten jakamisesta vastaanottaville yhtiöille että niiden etuoikeudesta ja sopimuksesta on tehty rekisteröimiskelpoinen ilmoitus rekisteriviranomaiselle. Jos kaikki kiinnitykset ovat jakautuvalla yhtiöllä itsellään, sen on vastaavasti esitettävä selvitys siitä, miten kiinnitykset jaetaan. Kiinnitysten jakaminen rekisteröidään heti, kun jakautuminen on rekisteröity. Kiinnitysten jakamista ei voida käytännön syistä rekisteröidä samalla, kun jakautuminen rekisteröidään. Tästä ei kuitenkaan aiheudu merkittävää oikeudellista epävarmuutta sen vuoksi, että jaettavat panttivelkakirjat ovat rekisteriviranomaisen hallussa eikä hakemusta voida peruuttaa ilman kiinnityksen haltijoiden suostumusta. Vastaava menettely on jo käytössä sulautumisen yhteydessä.

11 §. Pykälässä säädetään yrityskiinnityksen oikeusvaikutuksista. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että elinkeinonharjoittajaa koskevana muutoksena pidetään myös osakeyhtiölaissa tarkoitettua jakautumista.

18 §. Pykälässä säädetään kiinnitysmenettelystä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että yrityskiinnitysasian ratkaisemista koskevissa säännöksissä otetaan huomioon myös osakeyhtiölaissa säädettävä jakautuminen.

21 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yrityskiinnityksen jakamisesta. Pykälä sisältää säännökset jakautuvan yhtiön omaisuuteen vahvistetun kiinnityksen jakamisen edellytyksistä, jakamista koskevasta hakemuksesta ja jaetun kiinnityksen tuottamasta etuoikeudesta. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä kiinnityksen jakamisesta.

Osakeyhtiölakiin lisättäväksi ehdotetun 14 a luvun 4 §:n 2 momentin mukaan jakautumista ei saa rekisteröidä ennen kuin jakautuva yhtiö ja kiinnityksenhaltijat ovat sopineet yrityskiinnitysten jakamisesta jakautuvan ja vastaanottavien yhtiöiden kesken. Sopimus vastaa yrityskiinnityslain 9 §:n 3 momentissa tarkoitettua kiinnityksenhaltijan suostumusta kiinnitetyn omaisuuden luovutuksen yhteydessä. Jakautuvan yhtiön ja kiinnityksenhaltijoiden välinen sopimismenettely täyttää myös kiinnityksenhaltijoita ja kiinnitysten keskinäistä etuoikeutta koskevat 10 §:n vaatimukset yrityksen tai sen osan luovutuksen yhteydessä. Osakeyhtiölain 14 a luvun 5 §:n 1 momenttiin ehdotetut säännökset täyttävät myös kiinnityksen vastattavaksi ottajalle asetetut vaatimukset, koska jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät jakautumissuunnitelman mukaisesti vasta jakautumisen rekisteröinnillä perustettavalle vastaanottavalle osakeyhtiölle, joka merkitään samalla rekisteriin. Vaatimus kaiken kiinnityskelpoisen omaisuuden luovuttamisesta toteutuu jakautumisessa siten, että vahvistetut yrityskiinnitykset tarvittaessa jaetaan yrityskiinnityslakiin lisättäväksi ehdotetun 21 a §:n mukaisesti.

Pykälän *1 momentin* mukaan yrityskiinnitykset, jotka koskevat osakeyhtiölakiin ehdotetun 14 a luvun 1 §:ssä tarkoitetun jakautuvan osakeyhtiön kaikkea irtainta omaisuutta tai on vahvistettu yhtiön tiettyyn osaan tai tietyllä alueella harjoitettavaan elinkeinotoimintaan kuuluvaan irtaimeen omaisuuteen, voidaan jakautuvan yhtiön hakemuksesta jakaa yhtiön ja kiinnityksenhaltijoiden sopimusta vastaavalla tavalla vastaanottaville yhtiöille tai jakautuvalle yhtiölle ja vastaanottaville yhtiöille. Jakautuva yhtiö ja kiinnityksenhaltijat voivat tietenkin sopia myös siitä, että osakeyhtiölain 14 a luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu osittainen jakautuminen ei vaikuta yrityskiinnityksiin, jolloin ne koskevat jakautumisen jälkeen vain jakautuneelle yhtiölle jäävää omaisuut-

ta. Jos kiinnitykset on vahvistettu jakautuvan yhtiön koko omaisuuteen, kiinnitysten jakaminen on käänteinen ilmiö verrattuna sulautumisen yhteydessä toteutettavaan kiinnitysten yhdistämiseen ja etuoikeusjärjestyksen muutokseen.

Jos kiinnitykset on vahvistettu tiettyyn osaan tai tietyllä alueella olevaan jakautuvan yhtiön omaisuuteen (rajoitettu kiinnitys), jakautumissuunnitelman ehdoista riippuu, voidaanko kiinnitykset siirtää sellaisenaan vastaanottavien yhtiöiden vastattaviksi. Tällöin kiinnityksen jakaminen rinnastuu 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuun yhtiön osan luovutukseen. Rajoitettu kiinnitys voidaan siirtää sellaisenaan esimerkiksi silloin, kun kiinnityksen piiriin kuuluva osa jakautuvan yhtiön toiminnasta siirtyy jakautumisessa yhdelle vastaanottavalle yhtiölle. Jakautumisen toteuttamiseksi kiinnityksiä voidaan muuttaa myös muilla laissa sallituilla tavoilla, kuten kiinnityksiä rajoittamalla, laajentamalla ja yhdistämällä.

Jakautumisen yhteydessä kiinnitetty panttivelkakirja voidaan kiinnityksen jakamiseksi jakaa pienempiin osiin siten, että alkuperäinen velkakirja korvataan useammalla uudella velkakirjalla. Jakautumisen ja kiinnityksen jaon rekisteröinnin yhteydessä rekisteriviranomaisen on tällöin mitätöitävä alkuperäinen velkakirja. Kiinnityksen jakaminen useammalle uudelle panttivelkakirjalle on tehtävä niin, että uusien velkakirjojen yhteenlaskettu pääoma ja yhteenlasketut perimiskulut eivät ylitä alkuperäisen velkakirjan mukaisia määriä. Vastaavasti uusien velkakirjojen korkokannan on vastattava alkuperäisessä velkakirjassa määrättyä.

Pykälän *2 momentin* mukaan kiinnitystä ei saa jakaa siten, että se vahvistetaan kahden tai useamman yhtiön omaisuuteen saman sitoumuksen vakuudeksi. Ehdotus on 6 §:ssä säädetyn yhteiskiinnityskiellon mukainen. Ehdotuksen mukaan jakautumisessa siirtyvän tai jaettavan yrityskiinnityksen etuoikeus määräytyy alkuperäisen kiinnityksen hakemispäivän mukaan. Jakautuva yhtiö ja kiinnityksen haltijat voivat kuitenkin sopia yrityskiinnityslaissa säädetyllä tavalla kiinnitysten keskinäisen etuoikeusjärjestyksen muuttamisesta. Alkuperäisen kiinnityksen hakemispäivän mukaan määräytyvällä kiinnityksen etuoikeudella voi olla pantinhaltijan kannalta merkitystä siinä tapauksessa, että jakautumiseen osallistuva yhtiö joutuu myöhemmin yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitetun saneerausmenettelyn kohteeksi.

25 ja 34 §. Jakautumiseen liittyvä kiinnitysten jakaminen ehdotetaan otettavaksi huomioon yrityskiinnitysrekisteriin tehtäviä merkintöjä koskevassa 25 §:ssä ja kiinnityksenhaltijan oikeuden turvaamista koskevassa 34 §:ssä.

1.7. Asunto-osakeyhtiölaki

Asunto-osakeyhtiölaissa ja erityisesti sen 3 §:ssä viitataan useisiin osakeyhtiölain säännöksiin. Viittausten takia useat osakeyhtiölakiin ehdotetut muutokset, kuten säännökset osakepääoman maksamisesta, osakelajikohtaisesta äänestyksestä, riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunnosta sekä voitonjakokelpoisista varoista ja varojen jakamisesta tulevat koskemaan myös asunto-osakeyhtiöitä sekä muita yhtiöitä, joihin sovelletaan asunto-osakeyhtiölakia. Näitä yhtiöitä koskisivat myös muuttuneet säännökset konsernista, osakepääoman alentamisesta ja sulautumisesta.

Itse asunto-osakeyhtiölakiin ehdotetaan tässä vaiheessa tehtäväksi vain osakeyhtiölain muuttamisesta aiheutuvia, lähinnä lakiteknisiä muutoksia.

3 §. Pykälän *1 momentin 1 kohtaan* ehdotetaan otettavaksi viittaus osakeyhtiölain 1 luvun 4 §:ssä oleviin yhtiön lähipiiriä koskeviin säännöksiin. Lisäksi kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että myös asunto-osakeyhtiön isännöitsijä kuuluu yhtiön lähipiiriin. Konsernisäännöksiä koskevaan viittaukseen ehdotetaan tehtäväksi lakitekninen muutos.

Momentin *3 kohtaan* ehdotetaan otettavaksi lisäys, jonka mukaan asunto-osakeyhtiöön ei sovelleta osakeyhtiölain 4 luvun säännöksiä optio-oikeuksien antamisesta ja vaihtovelkakirjalainan ottamisesta. Ehdotettu muutos johtuu siitä, että osakeyhtiölain optio-oikeuksia ja vaihtovelkakirjoja koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi osakeyhtiölain 5 luvusta 4 lukuun.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 a kohta*, joka tekee mahdolliseksi pääomalainan ottamisen myös asunto-osakeyhtiössä.

Momentin *6 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitataan osakeyhtiölain 12 luvun 1 §:n 1 momentin lisäksi myös 12 luvun 1 §:ään lisättäväksi ehdotettuun 3 momenttiin, jossa kielletään osakeyhtiön varojen jakaminen ennen yhtiön rekiste-

röimistä. Voimassa olevassa osakeyhtiölaissa vastaava kielto on osakepääoman alentamisen osalta 6 luvussa. Kohdassa ehdotetaan viitattavaksi myös osakeyhtiölain 12 luvun muutettavaksi ehdotetun 2 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään osakepääoman alentamiseen liittyvästä voitonjakokiellosta sekä pääomalainan ehdoista johtuvista voitonjaon rajoituksista. Voitonjakokielto on voimassa olevassa osakeyhtiölaissa pykälän 1 momentissa. Muutokset ovat pääasiassa lakiteknisiä.

Momentin *7 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus niihin osakeyhtiölain 13 luvun säännöksiin, joita ei sovelleta asunto-osakeyhtiöihin, kattaa myös yrityssaneerausta koskevan 2 a §:n. Muutos on lakitekninen ja olisi tullut tehdä jo yrityksen saneerauksesta annetun lain säätämisen yhteydessä.

Momentin *8 kohtaan* ehdotetaan muutosta, jonka mukaan asunto-osakeyhtiöön ei sovelleta osakeyhtiölain 14 luvun 19—21 §:ää. Muutos johtuu siitä, että osakeyhtiölain 14 lukuun ehdotetuilla muutoksilla vähemmistöosakkeiden lunastusta koskevat säännökset siirretään 8 §:stä 19—21 §:ään.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan osakeyhtiölain konsernin voitonjakorajoitusta koskevan säännöksen siirtymisen takia viitattavaksi osakeyhtiölain 12 luvun 2 §:n 2 momentin sijasta 3 momenttiin.

24 §. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiölle, yhtiön tytäryhteisölle tai näiden määräysvallassa osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla olevalle säätiölle kuuluvan osakkeen nojalla ei saa osallistua yhtiökokoukseen. Voimassa olevassa laissa kielto koskee vain yhtiölle ja sen tytäryhtiölle kuuluvia osakkeita. Muutokset johtuvat osakeyhtiölaissa olevaan konsernin määritelmään ja yhtiökokousta koskeviin säännöksiin ehdotetuista muutoksista.

25 §. Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan muutosta, jonka nojalla myös osakkeenomistajan asiamies saa yhtiökokouksessa käyttää avustajaa. Muutos vastaa osakeyhtiölain 9 luvun 2 §:ään ehdotettavaa muutosta.

76 §. Pykälässä määritellylle yhtiön lähipiirille annettavia lainoja koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölakia vastaavalla tavalla. Ehdotuksen mukaan *1 momentissa* säädetty lainanantokielto koskee yhtiön lähipiiriin osakeyhtiölain ehdotetun 1 luvun 4 §:n mukaan kuuluvia henkilöitä. Asiaa on tarkemmin perusteltu ja muutoksen merkitystä arvioitu osakeyhtiölain 1 luvun 4 §:n ja 12 luvun 7 §:n perusteluissa.

88 §. Asunto-osakeyhtiörikokset ovat rangaistavia vain tahallisina, mikä selvyyden vuoksi ehdotetaan mainittavaksi pykälän johdantokappaleessa. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi osakeyhtiölain 16 luvun 8 §:ään.

Pykälän *1 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitataan osakeyhtiölain 4 luvun 8 §:n sijasta 9 §:ään. Lisäksi kohdassa oleva viittaus osakeyhtiölain 14 luvun 5 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi luvun 16 §:ään. Kohdassa ei myöskään enää viitattaisi kumottavaksi ehdotettuun osakeyhtiölain 2 luvun 13 §:ään. Muutokset ovat lakiteknisiä ja johtuvat osakeyhtiölakiin ehdotetuista muutoksista.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2—5 kohta. Näistä *2 kohdassa* ehdotetaan rangaistavaksi riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausuntoa koskevien säännösten rikkominen. Tällainen tilintarkastajan lausunto tulee lain 3 §:ssä olevien viittausten johdosta annettavaksi muun muassa yhtiötä perustettaessa ja osakepääomaa korotettaessa, mikäli osakepääoma maksetaan muuten kuin rahana.

Pykälän *3 kohdassa* ehdotetaan säädettäväksi, että asunto-osakeyhtiörikoksena rangaistaan pääomalainan pääoman palauttamista, koron tai muun hyvityksen maksamista taikka vakuuden antamista koskevien osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n säännösten rikkominen. Vastaava säännös sisältyy osakeyhtiölain 16 luvun 8 §:ään ehdotettuun 4 kohtaan.

Pykälän *4 ja 5 kohdassa* ehdotetaan säädettäväksi asunto-osakeyhtiörikoksina rangaistaviksi nykyään asunto-osakeyhtiörikkomuksina rangaistavat yhtiön varojen jakaminen asunto-osakeyhtiölain nojalla sovellettavien osakeyhtiölain säännösten vastaisesti ja yhtiön varojen lainaaminen vastoin 76 §:n säännöksiä. Muutokset ovat yhdenmukaisia osakeyhtiölakiin ehdotettujen muutosten kanssa.

89 §. Asunto-osakeyhtiörikkomukset ovat 6 kohtaa lukuun ottamatta rangaistavia vain tahallisina. Siksi pykälän johdantokappaleeseen ehdotetaan lisättäväksi sana "tahallaan". Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi myös osakeyhtiölain 16 luvun 9 §:ään.

Voimassa olevaa 3 ja 4 kohtaa vastaavat säännökset ehdotetaan otettaviksi 88 §:ään. Tämän vuoksi pykälän 5 kohdan säännös,

jota ei ehdoteta muutettavaksi, otetaan *3 kohdaksi* ja muutettavaksi ehdotettu 6 kohta *4 kohdaksi*.

Pykälän *4 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että rangaistavia tekoja olisivat myös osakeyhtiölain 6 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun välitilinpäätöksen laatimista, osakeyhtiölain 11 luvun konsernitilinpäätöstä ja sulautumisessa annettavaa lopputilitystä ja 13 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun taseen laatimista koskevien säännösten rikkominen. Kohdassa mainitut teot ovat muissa kohdissa tarkoitetuista teoista poiketen rangaistavia myös silloin, kun ne on tehty törkeästä tuottamuksesta. Muutokset vastaavat osakeyhtiölain soveltamisrajoituksista johtuvin poikkeuksin osakeyhtiölain 16 luvun 9 §:ään ehdotettuja muutoksia.

Pykälän *2 momentiksi* ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan asunto-osakeyhtiörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka törkeästä huolimattomuudesta menettelee 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

1.8. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä

Avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain yhtiömuodon muuttamista ja yhtiöiden sulautumista koskevan 8 luvun 3 ja 4 §:ää, jotka koskevat avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön muuttamista osakeyhtiöksi, ehdotetaan muutettaviksi. Ehdotetut muutokset vastaavat osuuskuntalain 158 a ja 158 c §:ään ehdotettuja muutoksia.

1.9. Osuuskuntalaki

Osuuskuntalain sulautumista koskevaa 16 lukua ja osuuskunnan muuttamista osakeyhtiöksi koskevaa 16 a lukua ehdotetaan muutettaviksi siten, että niissä otetaan huomioon osakeyhtiölain 2, 14 ja 17 lukuun ehdotetut yhtiön perustamista, tytäryhtiön sulautumista ja vähemmistöosakkeiden lunastamista sekä julkiseksi osakeyhtiöksi muuttamista koskevat säännökset.

156 a §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään viittaukset osakeyhtiölain 14 luvun säännöksiin tytäryhtiön sulautumisesta. Ehdotus poikkeaa osakeyhtiölaista ensiksikin siten, että sulautumisesta päättää myös vastaanottavassa osuuskunnassa aina hallitus. Toiseksi velkojiensuojamenettelyä ei ehdoteta laajennettavaksi koskemaan vastaanottavan osuuskunnan velkojia.

156 b ja c §. Pykälät ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina, koska ehdotetut osakeyhtiölain 14 luvun 19—21 §:n säännökset vähemmistöosakkeiden lunastamisesta koskevat myös lunastajana olevaa osuuskuntaa.

158 a ja 158 c §. Pykäliä osuuskunnan muuttamisesta osakeyhtiöksi ehdotetaan täydennettäviksi vastaamaan osakeyhtiölain 2 luvun säännöksiä yhtiön perustamisesta. Myös osuuskunnan muuttamista osakeyhtiöksi koskevaan pöytäkirjaan on tarvittaessa otettava osakeyhtiölain 2 luvun 4 §:n 1 momentin mukainen määräys, ja siinä on annettava mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettu selvitys osakepääomaksi tulevasta omaisuudesta. Lisäksi pöytäkirjaan on liitettävä mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitetut asiakirjat ja mainitun luvun 4 a §:ssä tarkoitettu riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunto osakepääomaksi tulevasta omaisuudesta. Yhtiölle tulevalla apporttiomaisuudella on oltava 4 §:n 4 momentin mukaan taloudellista arvoa. Yhtiölle tulevaa omaisuutta koskeva selvitys ja lausunto liitetään osakeyhtiölain 2 luvun 9 §:n mukaan kaupparekisteriin tehtävän perusilmoituksen liitteeksi, joten erityistä tilintarkastajan antamaa todistusta osakeyhtiön velkojen ja osakepääoman kattamisesta ei enää tarvita.

Osuuskunta voi myös päättää muuttua suoraan julkiseksi osakeyhtiöksi, jolloin sovelletaan lisäksi osakeyhtiölain 17 luvun 1 §:n 2 momenttia. Momentin mukaan yhtiöjärjestyksen on täytettävä julkisen yhtiön yhtiöjärjestykselle osakeyhtiölaissa ja toiminimilaissa asetetut vaatimukset. Momentin mukaan riippumattoman asiantuntijan lausunto on pidettävä nähtävänä viikkoa ennen osuuskunnan kokousta.

196 §. Pykälän 1 momentista poistetaan viittaus kumottavaksi ehdotettuun 156 b §:ään.

1.10. Laki arvo-osuustileistä

26 §. Pykälän *2 momentin 1 kohtaan* ehdotetaan muutosta, jonka mukaan aikaisemmalle saannolle annetaan etusija pykälän 1 momentin arvo-osuuskirjausten aikajärjestykseen perustuvan säännöksen estämättä silloin, kun myöhempi saanto perustuu jakautumiseen. Osakeyhtiölaissa säänneltäväksi ehdotettu yhtiön jakautuminen on verratta-

vissa voimassa olevassa säännöksessä mainittuun sulautumiseen.

1.11. Laki kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä

2 luvun 5 §. Pykälän *2 momentin* luetteloon optioyhteisön omaan pääomaan luettavista eristä ehdotetaan lisättäväksi osakeyhtiölakiin ehdotettu uusi ylikurssirahasto, joka vastaa pitkälti nykyistä vararahastoa. Vararahasto puolestaan on voimassa olevan lain mukaan optioyhteisön omaan pääomaan luettava erä.

1.12. Laki valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden toiminnan tarkastuksesta

2 §. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan tilintarkastuslain voimaantulon takia muutettavaksi siten, ettei siinä enää viitata osakeyhtiölakiin, vaan säädetään yleisesti, ettei valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden toiminnan tarkastuksesta annettuun lakiin perustuva tilintarkastustehtävä tee tarkastusviraston virkamiestä esteelliseksi toimimaan tilintarkastajana valtioenemmistöisessä osakeyhtiössä.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Osakeyhtiölain 2 luvun 3 §:ään ehdotetun 3 momentin mukaan oikeusministeriö voi antaa päätöksen osakeyhtiön perusyhtiöjärjestyksestä. Tällaisia perusyhtiöjärjestyksiä voisi olla useampia, joista yhtiötä perustettaessa voitaisiin valita sopiva. Tarkoituksena on hallituksen esityksen antamisen jälkeen ryhtyä valmistelemaan säännöksen mukaisia perusyhtiöjärjestyksiä.

Kaupparekisteriasetukseen (208/79) on tehtävä osakeyhtiölain muuttamisesta aiheutuvia muutoksia, jotka koskevat osakeyhtiön johdolta ja tilintarkastajalta vaadittavien suostumusten liittämistä perusilmoitukseen ja sulautumisilmoitusten sekä sulautumista ja jakautumista koskevien rekisterimerkintöjen tekemistä. Liitteenä on luonnos asetukseksi kaupparekisteriasetuksen muuttamisesta.

Yrityskiinnityslain muuttamista koskevan lain voimaantulon yhteydessä on muutettava yrityskiinnitysasetuksen (778/85) säännöksiä rekisteriviranomaisen pitämään yrityskiinnitysasioiden päiväkirjaan merkittävistä asioista ja muistutustietoina yrityskiinnitysrekisteriin merkittävistä seikoista. Asetukseen on myös lisättävä säännökset jakautumisesta yrityskiinnitysrekisteriin tehtävistä merkinnöistä sekä tietojen siirtämisestä vastaanottavan yhtiön rekisteritietoihin. Liitteenä on luonnos asetukseksi yrityskiinnitysasetuksen muuttamisesta.

3. Voimaantulo

Esitys sisältää ehdotuksia EY:n yhtiöoikeudellisten säädösten voimaan saattamiseksi. EU-liittymissopimukseen ei sisälly siirtymäaikaa näiden säädösten osalta, minkä vuoksi ne olisi tullut saattaa Suomessa voimaan jo vuoden 1995 alusta. Tämän vuoksi ehdotettujen lakien olisi tultava voimaan mahdollisimman pian ottaen kuitenkin huomioon yhtiöiden yhtiökokouskäytäntö. Ehdotetuissa siirtymäsäännöksissä on puolestaan pyritty huolehtimaan siitä, että yhtiöt voivat joustavasti sopeutua uusien säännösten mukaisiin vaatimuksiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annetun osakeyhtiölain (734/78) 2 luvun 13 §, 4 luvun 11 § sekä 11 luvun 5 § ja 9 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 13 § osittain muutettuna 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla (687/83) ja 11 luvun 5 § osittain muutettuna 23 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1573/92),

muutetaan 1 luvun 1 §:n 1 ja 3 momentti ja 2 §, 2 luvun 2 §:n 2 momentti, 4 §, 6 §:n 1 momentti, 9 ja 12 §, 3 luvun 1—3 §, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 8 §, 10 §:n 1 momentti ja 11 §:n 1 momentti, 3 a luvun 11, 12 ja 15 §, 4 luvun 1 ja 2 §, 3 §:n 2 momentti, 4—10 ja 12 §, 13 §:n 1 ja 3 momentti ja 14 §, 5—7 luku, 8 luvun 1-3 ja 7 §, 8 §:n 1 momentti, 11 ja 15 §, 9 luvun 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 2 momentti, 3 §, 9 §:n 1 ja 2 momentti, 12 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentin 3 kohta ja 3 momentti, 10 luvun 1 §:n 1 ja 4 momentti, 4 § ja 14 §:n 1 momentti, 11 luvun 4 §:n 2 momentti, 6 §:n 3 momentti, 7 ja 8 §, 9 §:n 2, 4 ja 7 momentti, 10-12 ja 14 §, 12 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 ja 3 §, 4 §:n 2 momentti, 5 ja 7 §, 13 luvun 1 ja 2 §, 2 a §:n 2 momentti, 3 §:n 3 momentti, 4 §:n 1 momentti, 7 ja 8 §, 11 §:n 1 momentti ja 15 §, 14 luku, 15 luvun 6 §:n 1 ja 3 momentti sekä 16 luvun 1 §, 2 §:n 1 momentti, 5 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 7 §:n 1 momentti, 8 ja 9 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 9 ja 12 § osittain muutettuina mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla, 3 luvun 2 § ja 10 §:n 1 momentti 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1618/92), 3 § osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla ja 11 §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa, 3 a luvun 11, 12 ja 15 § 17 päivänä toukokuuta 1991 annetussa laissa (832/91), 4 luvun 2 ja 4 § osittain muutettuina 12 päivänä kesäkuuta 1992 annetulla lailla (504/92) ja 10 § viimeksi mainitussa laissa sekä 8, 9 ja 12 § osittain muutettuina mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla, 5 luku osittain muutettuna mainitulla 12 päivänä kesäkuuta 1992 annetulla lailla ja 9 päivänä elokuuta 1993 annetulla lailla (745/93), 6 ja 7 luku osittain muutettuina mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla, 9 luvun 3 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 15 §:n 3 momentti viimeksi mainitussa laissa, 10 luvun 1 §:n 1 ja 4 momentti ja 4 § 28 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (937/94), 11 luvun 7 ja 8 § osittain muutettuina mainituilla 5 päivänä elokuuta 1983 ja 23 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla, 9 §:n 4 momentti mainitussa 12 päivänä kesäkuuta 1992 annetussa laissa, 9 §:n 7 momentti ja 10—12 § mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa sekä 14 § osittain muutettuna 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla lailla (501/88) ja mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla, 12 luvun 2 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, 3 § mainitussa 5 päivänä elokuuta 1983 annetussa laissa ja 7 § 3 päivänä huhtikuuta 1981 ja 15 päivänä syyskuuta 1989 annetuissa laeissa (248/81 ja 815/89), 13 luvun 2 ja 15 § mainitussa 5 päivänä elokuuta 1983 annetussa laissa ja 2 a §:n 2 momentti 25 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (48/93), 14 luku osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla sekä 22 päivänä tammikuuta 1988 ja 8 päivänä helmikuuta 1991 annetuilla laeilla (51/88 ja 243/91), 16 luvun 1 § mainitussa 5 päivänä elokuuta 1983 annetussa laissa, 2 §:n 1 momentti 18 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (516/93), 5 §:n 4 momentti 23 päivänä lokakuuta 1992 annetussa laissa (969/92), 7 §:n 1 momentti mainitussa 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetussa laissa, 8 § osittain muutettuna mainituilla 5 päivänä elokuuta 1983 ja 28 päivänä lokakuuta 1994 annetuilla laeilla sekä 9 § osittain muutettuna 24 päivänä elokuuta 1990 annetulla lailla (807/90), sekä

lisätään 1 lukuun uusi 3 ja 4 §, 2 luvun 3 §:ään uusi 3 momentti sekä lukuun uusi 4 a ja 15 §, 3 lukuun uusi 1 a—1 c § ja 11 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla, uusi 3 momentti, 3 a lukuun uusi 3 a, 16 ja 17 §, 4 lukuun uusi 2 a, 4 a, 4 b, 5 a, 5 b, 8 a sekä 12 a—12 c § ja 12 a §:n edelle uusi

väliotsikko, 8 luvun 6 §:ään uusi 3 momentti ja lukuun uusi 11 a §, 9 lukuun uusi 2 a—2 c §, luvun 12 §:ään uusi 3 ja 4 momentti sekä 15 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta, 10 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 28 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa, uusi 5 momentti, 11 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla, uusi 4 momentti, lukuun uusi 6 a ja 9 a §, 11 luvun muutetun 12 §:n edelle uusi väliotsikko, 12 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti ja lukuun uusi 3 a ja 8 §, lakiin uusi 14 a luku, 16 luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä lokakuuta 1992 annetulla lailla, uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, sekä lukuun uusi 7 a § ja sen edelle uusi väliotsikko sekä lakiin uusi 17 luku seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Tätä lakia sovelletaan kaikkiin osakeyhtiöihin, jollei erikseen toisin säädetä. Osakeyhtiö voi olla yksityinen (yksityinen osakeyhtiö) tai julkinen (*julkinen osakeyhtiö*).

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Yksityisen osakeyhtiön osakepääoman on oltava vähintään 50 000 markkaa ja julkisen osakeyhtiön vähintään 500 000 markkaa. Osakkeiden on oltava samanmääräisiä, jos osakepääoma on jaettu useaan osakkeeseen.

2 §

Yksityisen osakeyhtiön arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita ei saa ottaa arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan menettelyn kohteeksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske yksityisen osakeyhtiön arvopapereita, jotka yksin tai yhdessä muiden arvopaperien kanssa tuottavat oikeuden käyttää tai saada yhtiön tarjoamia kuluttajansuojalaissa (38/78) tarkoitettuja kulutushyödykkeitä, jos

1) yhtiö ei harjoita muuta liiketoimintaa kuin kulutushyödykkeiden myyntiä, tarjontaa, muuta markkinointia ja siihen liittyvää toimintaa; sekä

2) yhtiön liiketoiminnan kohteena ovat pääasiassa edellä tarkoitettujen arvopaperien omistajat.

Tarjottaessa yleisölle muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja yksityisen osakeyhtiön arvopapereita on ilmoitettava, että arvopapereita ei voida ottaa arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin eikä sitä vastaavan menettelyn kohteeksi.

3 §

Jos osakeyhtiöllä on määräysvalta toisessa kotimaisessa tai ulkomaisessa yhteisössä, on edellinen emoyhtiö ja jälkimmäinen tytäryhteisö. Emoyhtiö tytäryhteisöineen muodostaa konsernin.

Osakeyhtiöllä katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on:

1) enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden, jäsenosuuksien tai yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä ääntenenemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; taikka

2) oikeus nimittää enemmistö jäsenistä toisen yhteisön hallitukseen tai siihen verrattavaan toimielimeen taikka toimielimeen, jolla on tämä oikeus, ja nimitysoikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu ääntenenemmistö.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua osakeyhtiön ääniosuutta laskettaessa ei oteta huomioon lakiin, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin sisältyvää äänestysrajoitusta. Yhteisön kokonaisäänimäärää laskettaessa ei oteta huomioon niitä ääniä, jotka liittyvät yhteisölle itselleen tai sen tytäryhteisölle taikka yhteisön tai sen tytäryhteisön määräysvallassa tässä pykälässä säädetyllä tavalla olevalle säätiölle kuuluviin osakkeisiin, jäsenosuuksiin tai yhtiöosuuksiin.

Osakeyhtiöllä on määräysvalta toisessa yhteisössä myös silloin, kun osakeyhtiöllä yhdessä yhden tai useamman tytäryhteisönsä kanssa taikka tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta.

Jos osakeyhtiöön rinnastettavalla ulkomaisella yhtiöllä on edellä tarkoitettu määräysvalta suomalaisessa osakeyhtiössä, ulkomaista yhtiötä pidetään emoyhtiönä ja suomalaista yhtiötä tytäryhteisönä sovellettaessa, mitä 11 luvun 7 §:ssä ja 11 §:n 3 momentissa sekä 12 luvun 7 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

4 §

Yhtiön lähipiiriin kuuluvat:

1) se, jolla on yhtiössä 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitettu määräysvalta tai joka on yhtiössä määräysvaltaa käyttävän määräysvallassa taikka joka kuuluu yhtiön kanssa samaan konserniin;

2) se, jolla omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan nojalla on tai voi olla vähintään yksi prosentti yhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä taikka vastaava omistus tai äänivalta yhtiön konserniin kuuluvassa yhteisössä taikka yhtiössä määräysvaltaa käyttävässä yhteisössä tai säätiössä;

3) yhtiön toimitusjohtaja, hallituksen jäsen, hallintoneuvoston jäsen ja tilintarkastaja sekä 1 kohdassa tarkoitetussa yhteisössä tai säätiössä vastaavassa asemassa oleva henkilö;

4) 1—3 kohdassa tarkoitetun henkilön aviopuoliso tai häneen avioliitonomaisessa suhteessa oleva henkilö, sisarus, sisar- ja velipuoli, 1—3 kohdassa tarkoitetun henkilön ja hänen aviopuolisonsa tai häneen avioliitonomaisessa suhteessa olevan henkilön etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen sekä mainittujen henkilöiden aviopuolisot tai heihin avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt; sekä

5) yhteisö ja säätiö, jossa 2—4 kohdassa tarkoitetulla henkilöllä yksin tai toisen kanssa on 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitettu määräysvalta.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua omistusta ja äänivaltaa laskettaessa sovelletaan, mitä 3 §:n 3 momentissa säädetään, ja yhteisön osakkaalla ja jäsenellä olevaan osuuteen luetaan häneen 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevan henkilön ja 5 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevan yhteisön ja säätiön omistus ja äänivalta.

2 luku

Osakeyhtiön perustaminen

2 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Perustamiskirjan tulee sisältää ehdotus yhtiöjärjestykseksi, minkä lisäksi siinä on mainittava:

1) perustajan täydellinen nimi ja osoite, luonnollisesta henkilöstä asuinpaikka ja suomalainen henkilötunnus tai tämän puuttuessa syntymäaika sekä oikeushenkilöstä kotipaikka, rekisterinumero ja rekisteri, johon oikeushenkilö on merkitty;

2) kustakin osakkeesta yhtiölle maksettava määrä;

3) aika, jonka kuluessa osakkeet on merkittävä, ja osakkeiden maksuaika;

4) milloin ja miten perustamiskokous kutsutaan koolle, jollei sitä 7 §:n 2 momentin mukaisesti pidetä ilman kutsua; sekä

5) yhtiön perustamisesta yhtiön maksettaviksi tulevat kulut tai näiden kulujen arvioitu enimmäismäärä.

3 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Yksityisen osakeyhtiön perusyhtiöjärjestyksestä voidaan määrätä oikeusministeriön päätöksellä.

4 §

Perustamiskirjaan on otettava asiaa koskeva määräys, jos:

1) osake voidaan merkitä oikeuksin tai velvollisuuksin panna yhtiöön osaketta vastaan muuta omaisuutta kuin rahaa (*apporttiomaisuus*) tai se muuten voidaan merkitä tietyin ehdoin;

2) yhtiölle tulee omaisuutta muutoin kuin osakkeita vastaan;

3) yhtiön on korvattava muita yhtiön perustamiseen liittyviä kuluja kuin julkiset maksut ja tavanomaiset palkkiot perustamisasiakirjojen laatimisesta ja siihen rinnastettavasta työstä; taikka

4) joku muutoin saa yhtiöltä erityisen oikeuden tai edun.

Perustamiskirjassa on oltava selvitys niistä seikoista, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa 1 momentissa tarkoitettua määräystä. Selvitys on annettava erityisesti niistä seikoista, joilla voi olla merkitystä yhtiölle tulevan omaisuuden arvioinnissa. Selvityksessä on mainittava 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot siitä, jota määräys koskee, ja arvo, joka yhtiöön tulevalle omaisuudelle ehdotetaan taseeseen merkittäväksi, sekä omaisuutta vastaan annettavien osakkeiden lukumäärä tai muu vastike.

Jos 1 momentissa mainitussa määräyksessä tarkoitetusta asiasta tehdään kirjallinen sopimus tai annetaan kirjallinen sitoumus, perustamiskirjaan on liitettävä tämä asiakirja tai sen jäljennös taikka viittaus siihen ja ilmoitus paikasta, jossa asiakirja pidetään merkitsijöiden nähtävänä. Jos liike pannaan yhtiöön osakkeita vastaan tai muutoin hankitaan yhtiölle, perustamiskirjaan on liitettävä

myös liikkeen tilinpäätösasiakirjat kahdelta viimeksi päättyneeltä tilikaudelta sekä viimeisen tilinpäätöksen jälkeen laaditut osavuosikatsaukset. Perustamiskirjassa on lisäksi annettava selvitys liikkeen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta viimeisen tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen laatimisen jälkeiseltä ajalta. Jollei tilinpäätösasiakirjoja ole, on perustamiskirjassa annettava selvitys liikkeen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta kahdelta viimeksi päättyneeltä tilikaudelta.

Apporttiomaisuutta voi olla vain omaisuus, jolla on yhtiölle taloudellista arvoa. Työsuoritusta tai palvelun suorittamista koskeva sitoumus ei voi olla apporttiomaisuutta.

Sopimus tai sitoumus on yhtiötä kohtaan tehoton, jos tämän pykälän tai 4 a §:n säännöksiä ei ole noudatettu.

4 a §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan on arvioitava yhtiölle 4 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaan tuleva omaisuus ja annettava omaisuudesta lausunto, joka on päivättävä ja allekirjoitettava. Lausunto on liitettävä perustamiskirjaan, ja siinä on oltava:

1) selvitys yhtiölle tulevasta omaisuudesta;

2) selvitys omaisuuden arvioinnissa käytetyistä arvostusmenetelmistä ja niitä käyttämällä saatavista tuloksista;

3) selvitys omaisuudesta annettavasta vastikkeesta; sekä

4) arvio siitä, vastaako omaisuuden arvo vähintään omaisuudesta annettavaa vastiketta ja, jos vastike on yhtiön osakkeita, osakkeista maksettavaa määrää.

Omaisuus on arvioitava välittömästi ennen perustavaa yhtiökokousta.

Jos yhtiössä on oltava yhtiökokouksen valitsema Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja, myös riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Riippumattomana asiantuntijana toimivalla tilintarkastajalla on oikeus saada yhtiöltä palkkio.

6 §

Merkinnän hyväksymisestä ja merkitsijälle annettavien osakkeiden lukumäärästä päättävät perustajat. Jos perustaja on perustamiskirjassa ilmoittanut merkitsevänsä tietyn määrän osakkeita, on hänelle annettava vähintään tämä määrä. Perustamiskirjaan on liitettävä päätös sellaisten osakemerkintöjen hyväksymisestä, joita ei ole tehty perustamiskirjaan.

— — — — — — — — — — — — — —

9 §

Osakeyhtiö on kuuden kuukauden kuluessa perustamiskirjan allekirjoittamisesta ilmoitettava rekisteröitäväksi niin kuin siitä erikseen säädetään.

Osakepääomana rekisteröidään merkittyjen ja merkitsijöille annettujen osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo vähennettynä 12 §:n mukaan mitätöityjen osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla. Rekisteröitävän osakepääoman on oltava vähintään yhtiön vähimmäispääoman suuruinen.

Osakkeista maksettavan määrän on oltava yhtiön omistuksessa ja hallinnassa ennen kuin yhtiö ilmoitetaan rekisteröitäväksi. Rahassa maksettava määrä on maksettava yhtiön Suomessa olevalle talletuspankin tai talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin tilille. Osakkeista maksettua määrää ei saa käyttää ennen kuin hallitus on valittu.

Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä:

1) yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu tämän lain säännöksiä ja että osakkeista maksettu määrä on yhtiön omistuksessa ja hallinnassa; sekä

2) tilintarkastajien todistus siitä, että tämän lain säännöksiä osakepääoman maksusta on noudatettu.

12 §

Hallituksen on viipymättä perittävä viivästynyttä määrää, jos osaketta ei makseta ajoissa. Hallitus voi todeta oikeuden osakkeeseen menetetyksi, jos viivästynyttä määrää korkoineen ei makseta kuukauden kuluessa 2 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun maksuajan päättymisestä.

Jos oikeus osakkeeseen on menetetty, hallitus voi antaa osakkeen uudelle merkitsijälle, jonka on viipymättä suoritettava osakkeesta maksettavaksi erääntynyt määrä. Hallituksen on ennen yhtiön ilmoittamista rekisteröitäväksi mitätöitävä osakkeet, joita ei ole täysin maksettu. Hallituksen päätös osakkeiden mitätöimisestä on liitettävä perustamiskirjaan.

Jos osake mitätöidään 2 momentissa tarkoitetusta syystä, kukin osakkeen merkinnyt

on velvollinen suorittamaan yhtiölle korvaukseksi kolmasosan osakkeesta maksettavasta määrästä.

15 §

Perustamiskirjan allekirjoittamisen jälkeen tehtyyn sopimukseen, joka tarkoittaa muun omaisuuden kuin rahan hankkimista yhtiölle ja josta ei ole otettu perustamiskirjaan 4 §:ssä tarkoitettua määräystä, on saatava yhtiökokouksen hyväksyminen, jos:

1) omaisuutta hankitaan perustajalta tai osakkeenomistajalta, siltä, jolla on näissä 1 luvun 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitettu määräysvalta, perustajan tai osakkeenomistajan 1 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulta lähiomaiselta taikka jonkun edellä mainitun määräysvallassa 1 luvun 3 §:n 2-4 momentissa tarkoitetulla tavalla olevalta;

2) yhtiön rekisteröinnistä on kulunut enintään kaksi vuotta;

3) hankinnasta suoritettava vastike on vähintään kymmenesosa hankintahetkellä rekisteröidystä osakepääomasta tai, jos yhtiötä ei ole rekisteröity, vähintään kymmenesosa merkittyjä osakkeita vastaavasta osakepääomasta, josta on vähennetty mitätöidyt osakkeet;

4) hankinta ei kuulu yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan; ja

5) omaisuutta ei hankita arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä.

Hankintahetkenä pidetään ajankohtaa, jona sopimus hankinnasta on tehty.

Hallituksen on esitettävä yhtiökokoukselle hankinnasta 4 §:n 2 momentin mukainen kirjallinen selvitys ja 4 a §:ssä tarkoitettu tilintarkastajan lausunto. Selvitys ja lausunto on pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä yhtiön pääkonttorissa vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viipymättä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen päätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa. Ilmoitukseen on liitettävä 3 momentissa tarkoitettu selvitys ja lausunto.

3 luku

Osake, osakekirja ja osakeluettelo

1 §

Osakeyhtiön kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että yhtiössä on tai voi olla oikeuksiltaan toisistaan poikkeavia osakkeita. Tällöin on mainittava osakkeiden väliset erot sekä lukumäärät tai vähimmäis- ja enimmäismäärät.

Tässä laissa erilajisilla osakkeilla tarkoitetaan osakkeita, jotka yhtiöjärjestykseen otetun määräyksen mukaan poikkeavat toisistaan jommankumman seuraavan oikeuden suhteen:

1) osakkeen tuottama äänimäärä; tai

2) osakkeen tuottama oikeus jaettaessa yhtiön varoja.

Jos osakkeet poikkeavat toisistaan muulla kuin 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että nämä osakkeet muodostavat osakelajin, johon sovelletaan tämän lain säännöksiä erilajisista osakkeista.

Osake voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätyillä edellytyksillä ja siinä määrätyssä järjestyksessä muuntaa toisenlajiseksi. Muuntaminen on viivytyksettä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Osake on muunnettu, kun ilmoitus on rekisteröity.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan asettaa osakkeenomistajalle velvollisuus suorittaa erityisiä maksuja yhtiölle.

1 a §

Osake tuottaa yhden äänen kaikissa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että osakkeilla on erisuuruinen äänimäärä. Osakkeen äänimäärä ei saa olla suurempi kuin kaksikymmentä kertaa toisen osakkeen äänimäärä.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiössä on tai voi olla 1 momentissa tarkoitettujen osakkeiden lisäksi osakkeita, jotka tuottavat äänioikeuden vain tietyissä yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa (*etuosake*). Etuosakkeisiin on liityttävä yhtiöjärjestyksessä määrätty erityinen taloudellinen etuus jaettaessa yhtiön varoja verrattuna 1 momentissa tarkoitettuihin osakkeisiin.

Yhtiössä on oltava 1 momentissa tarkoitettuja osakkeita vähimmäisosakepääomaa vastaava määrä.

1 b §

Etuosake tuottaa äänioikeuden vain yhtiöjärjestyksessä määrätyissä asioissa sekä yhtiökokouksen päättäessä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta siten, että muutos koskee etu-

osakkeen omistajan oikeutta.

Jos etuosakkeen tuottamaa jako-osatonta hyvitystä ei ole maksettu kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, etuosake tuottaa äänioikeuden kaikissa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa, kunnes hyvitys on kokonaan maksettu. Yhtiöjärjestyksessä määräajan alkamista voidaan lykätä enintään kahdella tilikaudella.

Etuosake tuottaa yhtiökokouksessa myös muut osakkeenomistajan oikeudet niissä asioissa, joissa se tuottaa äänioikeuden. Sovellettaessa etuosakkeen omistajaan 9 luvun 16 §:ää, sovelletaan myös, mitä mainitun luvun 17 §:ssä säädetään.

Etuosaketta, joka ei tuota äänioikeutta, ei oteta lukuun, jos yhtiökokouksen pätevän päätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaaditaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus tai suostumus osakkeenomistajilta, joilla on määräosa yhtiön osakkeista.

1 c §

Yhtiöjärjestyksessä on määrättävä, minkä oikeuden etuosake tuottaa 1 a §:n 2 momentissa tarkoitetun erityisen taloudellisen etuuden lisäksi jaettaessa yhtiön varoja.

Jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä, oikeus etuosakkeen tuottamaan jako-osattomaan hyvitykseen syntyy tilikausittain ja hyvitys on maksettava viipymättä voitonjakokelpoisia varoja osoittavan tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että etuosakkeella, joka ei tuota oikeutta jako-osaan yhtiön varoja jaettaessa, ei ole 4 luvun 2 §:ssä tarkoitettua merkintäetuoikeutta.

Yhtiöjärjestyksessä on määrättävä, mitkä oikeudet etuosake tuottaa silloin, kun osakepääomaa korotetaan, annetaan optio-oikeuksia tai otetaan vaihtovelkakirjalaina, osakepääomaa alennetaan, hankitaan omia osakkeita, yhtiö asetetaan selvitystilaan tai puretaan, yhtiö sulautuu toiseen yhtiöön tai jakautuu taikka kun syntyy 14 luvun 19 §:ssä tarkoitettu lunastusoikeus tai julkinen osakeyhtiö muuttuu yksityiseksi osakeyhtiöksi.

2 §

Osake voidaan rajoituksitta luovuttaa ja hankkia, jollei laista tai yhtiöjärjestyksestä muuta johdu. Yhtiöjärjestyksessä näitä oikeuksia voidaan rajoittaa vain 3 ja 4 §:n mukaisesti.

3 §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkeenomistajalla, yhtiöllä tai jollakulla muulla on oikeus lunastaa uudelle omistajalle muulta kuin yhtiöltä siirtyvä osake. Kun yhtiöjärjestykseen otetaan lunastuslauseke, on samalla määrättävä:

1) keillä on lunastusoikeus sekä, jos lunastusoikeus ei koske määrätynlaisia saantoja, nämä saannot;

2) miten lunastamiseen oikeutettujen keskinäinen etuoikeus määräytyy;

3) lunastushinta tai sen laskemisessa käytettävät perusteet;

4) yhtiölle esitettävän lunastusvaatimuksen aika, enintään kaksi kuukautta siitä, kun osakkeen siirtymisestä on hallitukselle ilmoitettu;

5) lunastushinnan suorittamisen aika, enintään kuukausi 4 kohdassa mainitun määräajan päättymisestä tai, milloin lunastushintaa ei ole kiinteästi määrätty, enintään kuukausi lunastushinnan vahvistamisesta; sekä

6) milloin ja miten hallituksen tulee antaa lunastamiseen oikeutetuille tieto osakkeen siirtymisestä uudelle omistajalle ja tieto siitä, käyttääkö yhtiö lunastusoikeuttaan.

Jos samalla saannolla on hankittu useita osakkeita, on ne kaikki lunastettava, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Jos lunastushintaa koskevan yhtiöjärjestyksen määräyksen soveltaminen tuottaisi jollekulle kohtuutonta etua, voidaan määräystä sovitella.

Lunastusoikeutta sekä lunastushintaa koskevat erimielisyydet on käsiteltävä tuomioistuimessa, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määräystä, jonka mukaan tällaiset riidat on siirrettävä välimiesten ratkaistavaksi välimiesmenettelystä annetun lain (967/92) mukaisessa järjestyksessä.

Ennen kuin on käynyt selville, käytetäänkö lunastusoikeutta, ei sillä, jolle osake on siirtynyt, ole yhtiössä muuta osakkeeseen perustuvaa oikeutta kuin oikeus voittoon ja merkintäetuoikeus. Sellaisesta merkinnästä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät sille, joka käyttää lunastusoikeuttaan.

Yhtiö voi lunastaa osakkeen vain varoilla, jotka voidaan käyttää voitonjakoon. Lunastuspäätökseen sovelletaan soveltuvin osin 6 luvun 3 ja 9 §:n säännöksiä. Julkisen osakeyhtiön lunastusta koskevaan yhtiöjärjestyksen määräykseen sovelletaan 6 luvun 10 §:n 1 momenttia. Lunastettu osake on mitätöitävä noudattaen soveltuvin osin 6

luvun säännöksiä tai luovutettava edelleen noudattaen soveltuvin osin 7 luvun 7 ja 8 §:n säännöksiä.

5 §

— — — — — — — — — — — — — —

Osakekirjassa on mainittava yhtiön toiminimi ja rekisterinumero, osakkeen tai osakekirjan järjestysnumero sekä osakkeen nimellisarvo. Osakekirjan tulee olla päivätty ja hallituksen tai hallituksen siihen valtuuttaman henkilön allekirjoittama. Allekirjoitus saadaan suorittaa painamalla tai muulla siihen verrattavalla tavalla.

Jos yhtiössä voi osakekirjaa annettaessa olla erilajisia osakkeita, on osakkeen laji mainittava osakekirjassa. Milloin yhtiöjärjestys sisältää 1 §:n 4 tai 5 momentin, 3 tai 4 §:n taikka 6 luvun 9 §:n mukaisen määräyksen, on siitä mainittava osakekirjassa.

8 §

Ennen osakekirjan antamista yhtiö voi antaa nimetylle henkilölle asetetun todistuksen, joka koskee oikeutta yhteen tai useampaan osakkeeseen ja joka sisältää ehdon osakekirjan antamisesta ainoastaan todistuksen palauttamista vastaan (*väliaikaistodistus*). Todistukseen on merkittävä, onko osake kokonaan maksettu, ja pyynnöstä tehtävä merkintä suoritetuista maksuista. Todistuksen allekirjoittamisesta ja siihen otettavista tiedoista on voimassa, mitä 5 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään osakekirjasta.

10 §

Kun yhtiö on perustettu, hallituksen on viivytyksettä laadittava luettelo yhtiön kaikista osakkeista (*osakeluettelo*). Luetteloon merkitään osakkeet tai osakekirjat numerojärjestyksessä, niiden antamispäivä sekä osakkeenomistajan nimi ja osoite.

— — — — — — — — — — — — — —

11 §

Osakkeen saajan yhtiölle ilmoittama saanto sekä muu osakeluetteloon merkittyä seikkaa koskeva yhtiölle ilmoitettu muutos on viivytyksettä merkittävä osakeluetteloon ja osakasluetteloon. Ennen merkintää saannosta ja säädetyn leimaveron suorittamisesta on esitettävä luotettava selvitys. Merkintä on päivättävä. Jos osakkeenomistajalla, yhtiöllä tai jollakin muulla on 3 §:n mukainen lunastusoikeus tai jos vaaditaan 4 §:ssä tarkoitettu osakkeen hankkimista koskeva suostumus, ei merkintää kuitenkaan saa tehdä ennen kuin on selvinnyt, ettei lunastusoikeutta käytetä tai että suostumus on annettu.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos yhtiössä on vain yksi osakkeenomistaja, osakkeenomistus on viipymättä ja viimeistään kahden kuukauden kuluessa saannosta ilmoitettava merkittäväksi osakeluetteloon ja osakasluetteloon.

3 a luku

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet

3 a §

Yhtiökokous voi viiden vuoden kuluttua ilmoittautumispäivästä päättää myydä 3 §:n 1 momentissa tarkoitetulla yhteisellä arvo-osuustilillä olevat tietyn osakelajin osakkeet niiden omistajien lukuun, jos ne vastaavat enintään yhtä prosenttia osakelajin kaikkien osakkeiden lukumäärästä. Yhtiökokouksen päätös on annettava tiedoksi päätöksessä tarkoitettujen osakkeiden omistajille ja 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille kuten 4 luvun 14 §:ssä säädetään.

Jollei yhteisellä arvo-osuustilillä olevan osakkeen omistaja tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö ole vuoden kuluessa päätöksen nojalla 4 luvun 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla annetusta kehotuksesta vaatinut oikeutensa kirjaamista siten kuin 2 §:ssä säädetään, hän on menettänyt oikeutensa osakkeeseen. Yhtiön on viipymättä tämän jälkeen myytävä osakkeet. Osakkeita myytäessä yhtiön on kuitenkin otettava huomioon osakkeenomistajan etu. Osakkeet on myytävä arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä tai, jollei tämä ole mahdollista, julkisella huutokaupalla.

Yhtiön on rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti viipymättä talletettava varat, joista on vähennetty ilmoittamisesta ja myymisestä aiheutuneet kulut, yhtiön kotipaikan lääninhallituksen huostaan pidättämättä itselleen oikeutta saada talletettua takaisin. Osakkeenomistaja tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö voi osakekirjaa vastaan nostaa osakkeita vastaavan osuuden varoista.

11 §

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen yhtiös-

sä, jonka osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, on vain osakkeenomistajalla, joka on viimeistään viisi päivää ennen yhtiökokousta merkitty osakkeenomistajaksi osakasluetteloon, jollei 4 §:n 2 momentista muuta johdu. Osakkeenomistajan äänimäärää laskettaessa ei oteta huomioon hänelle edellä mainitun päivän jälkeen osakasluetteloon merkittyjä osakkeita.

Jäljempänä 9 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu yhtiökokouskutsu on toimitettava viimeistään viikkoa ennen 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää.

12 §

Osakepääomaa korotettaessa tai annettaessa optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja merkintäoikeudet on merkinnän alkaessa kirjattava 10 §:ssä tarkoitettujen oikeudenhaltijoiden arvo-osuustileille.

Sillä, jolle merkintäoikeus on siirretty merkinnän alkamisen jälkeen, on oikeus osallistua merkintäehtojen mukaisesti merkintään, jos:

1) merkintäoikeus on kirjattu hänen arvo-osuustililleen; ja

2) merkintäoikeuden on siirtänyt hänelle 1 momentissa tarkoitettu oikeudenhaltija tai henkilö, joka johtaa oikeutensa 1 momentissa tarkoitetusta oikeudenhaltijasta.

15 §

Yhtiön hallitus voi päättää, että optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjalaina lasketaan liikkeeseen arvo-osuusjärjestelmässä. Tuolloin arvo-osuusrekisterin kirjaukset korvaavat 4 luvussa säädetyt optio-oikeutta ja vaihtovelkakirjaa koskevat toimet. Osakekeskusrekisterissä pidetään optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen haltijoista luetteloa, johon sovelletaan soveltuvin osin, mitä 6 ja 7 §:ssä säädetään.

16 §

Päätettäessä laskea arvo-osuusjärjestelmässä liikkeeseen osakkeita, optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja voidaan lisäksi päättää, että merkintäoikeuksia kirjataan merkintään oikeutetun arvo-osuustilille se enimmäismäärä, joka on jaollinen merkintään tarvittavalla määrällä, ja että yhtiö myy loput merkintäoikeudet merkintään oikeutettujen lukuun 3 a §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla. Merkintäoikeuksista saatu rahavastike on maksettava merkintään oikeutetuille heidän lukuunsa myytyjen merkintäoikeuksien suhteessa viimeistään merkintäajan päättymistä seuraavan varojen jaon yhteydessä.

Yhtiökokous voi rahastoantia koskevassa päätöksessä määrätä, että merkintäajan päätyttyä uusia osakkeita kirjataan arvo-osuustilille määrä, johon merkintäoikeudet oikeuttavat.

17 §

Päätettäessä laskea arvo-osuusjärjestelmässä liikkeeseen osakkeita, optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja voidaan lisäksi päättää, että ne tai osa niistä voidaan merkitä maksamalla merkintähinta päätöksessä mainitulla tavalla ja että hallitus hyväksyy kaikki merkintäehtojen mukaiset, maksamalla tehdyt merkinnät. Maksamalla tehdyt merkinnät on voitava hyväksyä yhtiöjärjestystä muuttamatta. Jäljennökset korotuspäätöksestä, yhtiöjärjestyksestä ja yhtiökokouksen valtuutuspäätöksestä sekä 4 luvun 4 a §:n 1 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista on pidettävä nähtävänä yhtiön pääkonttorissa ja osakekeskusrekisterissä sekä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää.

4 luku

Osakepääoman korottaminen

1 §

Osakepääomaa voidaan korottaa antamalla merkittäväksi maksullisia osakkeita tai korottamalla osakkeiden nimellisarvoa maksua vastaan (*uusmerkintä*) taikka antamalla osakkeita tai korottamalla osakkeiden nimellisarvoa maksutta (*rahastoanti*). Yhtiö voi antaa uusmerkintään oikeuttavia erityisiä merkintäoikeuksia (*optio-oikeus*). Yhtiö voi myös ottaa lainan ehdoin, että lainanantajalla on oikeus uusmerkinnässä vaihtaa velkakirjansa (*vaihtovelkakirja*) kokonaan tai osittain yhtiön osakkeisiin.

Osakepääoman korottamisesta sekä optio-oikeuksien antamisesta ja vaihtovelkakirjalainan ottamisesta päättää yhtiökokous, jollei tässä laissa toisin säädetä. Päätöstä osakepääoman korottamisesta taikka optio-oikeuksien antamisesta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta ei saa tehdä ennen yhtiön rekisteröimistä.

2 §

Osakepääomaa korotettaessa sekä annettaessa optio-oikeuksia ja otettaessa vaihto-

velkakirjalaina yhtiön osakkeenomistajilla on etuoikeus kaikkiin uusiin osakkeisiin sekä optio-oikeuksiin ja vaihtovelkakirjoihin samassa suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita *(merkintäetuoikeus)*. Merkintäetuoikeudesta poikkeamisena ei pidetä sitä, että erilajisia osakkeita annetaan osakelajien keskinäisessä suhteessa, jos osakkeenomistajilla on omistamiensa osakkeiden suhteessa ensisijainen oikeus näiden kanssa samanlajisiin osakkeisiin ja toissijainen oikeus osakkeisiin, joita ei ole merkitty ensisijaisen oikeuden nojalla.

Uusmerkinnässä sekä annettaessa optio-oikeuksia ja otettaessa vaihtovelkakirjalaina yhtiökokous voi päättää poiketa merkintäetuoikeudesta, jos poikkeamiseen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Päätös on pätevä vain, jos sitä ovat kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.

Merkintäetuoikeuden käyttämiselle varatun määräajan on oltava vähintään kaksi viikkoa merkintäajan alkamisesta. Julkisessa osakeyhtiössä määräaika saa päättyä aikaisintaan kahden viikon kuluttua siitä, kun rekisteriviranomainen on kuuluttanut uusmerkintää koskevan päätöksen.

2 a §

Yhtiökokous voi määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi yhtiökokouksen päätöksestä, valtuuttaa hallituksen päättämään uusmerkinnästä, antamaan optio-oikeuksia ja ottamaan vaihtovelkakirjalainan. Valtuutus ei voi koskea 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua uusmerkintää. Yhtiökokouksen päätökseen, jolla hallitus valtuutetaan poikkeamaan merkintäetuoikeudesta, sovelletaan, mitä 2 §:n 2 momentissa säädetään.

Valtuutuksella hallitus voidaan oikeuttaa poikkeamaan merkintäetuoikeudesta siten, että voimassa olevat käyttämättömät valtuutukset voivat korotusten yhteismäärältä ja annettavien osakkeiden yhteenlasketulta äänimäärältä vastata enintään viidesosaa yhtiökokouksen valtuutuspäätöksen ja hallituksen korotuspäätöksen ajankohtana rekisteröidystä osakepääomasta ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä.

Hallitus saa päättää merkintäetuoikeudesta poikkeamisesta vain, jos poikkeamiseen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Päätöstä ei saa tehdä yhtiön lähipiiriin kuuluvan hyväksi.

3 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Kun osakeantitodistus annetaan tai kun osake merkitään taikka osakekirja rahastoannin yhteydessä annetaan osakeantitodistusta tai -lippua käyttämättä, on osakekirja esitettävä ja varustettava merkinnällä siitä, että oikeutta on käytetty.

4 §

Hallituksen ehdotuksessa uusmerkintää koskevaksi päätökseksi on oltava päätöksessä 5 §:n 1 momentin mukaan mainittavien tietojen lisäksi ne perusteet, joiden mukaan merkintähinta määritetään. Jos ehdotetaan poikkeamista merkintäetuoikeudesta, on lisäksi esitettävä selvitys sen syistä. Jos poikkeamista ehdotetaan yhtiön lähipiiriin kuuluvan hyväksi, ehdotuksessa on myös selostettava, kuinka suuren osan lähipiiriin kuuluva omistaa yhtiön osakepääomasta ja kuinka suuri osa hänellä on yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ennen uusmerkintää ja sen jälkeen, jos hän merkitsee kaikki hänelle tarjotut osakkeet ja uusmerkintä muutoinkin merkitään kokonaan.

Hallituksen valtuuttamista koskevassa päätösehdotuksessa on oltava päätöksessä 5 a §:n mukaan mainittavat tiedot.

4 a §

Jollei kokouksessa käsitellä tilinpäätöstä, 4 §:ssä tarkoitettuun ehdotukseen on liitettävä:

1) jäljennökset viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista ja viimeksi päättyneen tilikauden voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä;

2) jäljennökset viimeksi päättyneen tilikauden jälkeen laadituista osavuosikatsauksista;

3) hallituksen selostus tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen laatimisen jälkeisistä yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista; sekä

4) tilintarkastajien ja hallintoneuvoston lausunto 2 kohdassa tarkoitetuista osavuosikatsauksista ja 3 kohdassa tarkoitetusta selostuksesta.

Jos ehdotetaan poikkeamista merkintäetuoikeudesta, ehdotukseen on liitettävä tilintarkastajan lausunto perusteista, joiden mukaan merkintähinta määritetään, ja merkintäetuoikeudesta poikkeamisen syistä. Vastaava lausunto on liitettävä ehdotukseen, joka koskee hallituksen valtuuttamista päättämään

uusmerkinnästä siten, että merkintäetuoikeudesta voidaan poiketa.

4 b §

Kokouskutsussa on esitettävä 4 §:ssä tarkoitetun ehdotuksen pääasiallinen sisältö ja mainittava, miten osakkeenomistajan on meneteltävä käyttääkseen oikeuttaan.

Ehdotus liitteineen on pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä yhtiön pääkonttorissa vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

5 §

Uusmerkintää koskevassa päätöksessä on mainittava:

1) määrä, jolla osakepääomaa korotetaan, tai korotuksen vähimmäis- ja enimmäismäärä;

2) minkä lajisia uudet osakkeet ovat;

3) kenellä on oikeus merkitä osakkeita;

4) osakemerkinnän aika sekä aika, jonka kuluessa merkintäetuoikeutta voidaan käyttää;

5) osakkeen nimellisarvo ja osakkeesta maksettava määrä;

6) osakkeen maksuaika;

7) peruste, jonka mukaan tarjotaan merkittäväksi ne osakkeet, joiden osalta oikeutta merkintään ei ole määräajassa käytetty, ja peruste, jonka mukaan ylimerkinnän tapahtuessa annetaan ne osakkeet, joita ei ole merkitty merkintäetuoikeuden nojalla, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää perusteista; sekä

8) annettavia osakkeita koskeva 3 luvun 1 §:n 4 tai 5 momentin, 3 tai 4 §:n taikka 6 luvun 9 §:n mukainen määräys.

Jos uusmerkintää koskeva päätös sisällöltään poikkeaa siitä, mitä kokouskutsussa on mainittu, on osakkeenomistajalle, jolla päätöksen mukaan on oikeus osakkeiden merkitsemiseen, viivytyksettä ilmoitettava päätöksestä samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Samalla on ilmoitettava, kuinka osakkeenomistajan on meneteltävä, jos hän haluaa käyttää oikeuttaan. Merkintäaika ei ala kulua, ennen kuin ilmoitus on tehty.

Jos hallitus päättää uusmerkinnästä valtuutuksen nojalla, osakkeenomistajalle on aina ilmoitettava oikeudesta osakkeiden merkintään kuten 2 momentissa säädetään.

5 a §

Päätöksessä, jolla hallitus valtuutetaan päättämään uusmerkinnästä, on mainittava:

1) korotuksen enimmäismäärä osakelajeittain;

2) kenellä on oikeus merkitä osakkeita, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää siitä;

3) mihin tarkoitukseen valtuutusta saadaan käyttää, jos hallitus saa poiketa merkintäetuoikeudesta;

4) perusteet, joiden mukaan merkintähinta määritetään, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää niistä; sekä

5) valtuutuksen voimassaoloaika.

5 b §

Julkisen osakeyhtiön on ilmoitettava uusmerkintää koskeva päätös rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä.

Yhtiökokouksen päätös, jolla hallitus valtuutetaan päättämään uusmerkinnästä, on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Julkisen osakeyhtiön on tehtävä ilmoitus kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Hallitus ei saa tehdä valtuutuksessa tarkoitettua päätöstä ennen yhtiökokouksen päätöksen rekisteröimistä.

6 §

Jos uusi osake voidaan merkitä apporttiomaisuutta vastaan tai muuten tietyin ehdoin taikka käyttämällä kuittausoikeutta, siitä on otettava määräys uusmerkintää koskevaan päätökseen ja päätökseen, jolla valtuutetaan hallitus päättämään uusmerkinnästä. Mitä 2 luvun 4 ja 4 a §:ssä säädetään, on vastaavasti noudatettava. Selvitys ja lausunto, joita tarkoitetaan 2 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 4 a §:ssä, sekä muut määräystä koskevat asiakirjat on liitettävä päätösehdotukseen.

Jos yhtiökokous valtuuttaa hallituksen päättämään uusmerkinnästä siten, että osakkeita voidaan merkitä apporttiomaisuutta vastaan tai muuten tietyin ehdoin, päätös on pätevä vain, jos sitä ovat kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.

7 §

Uusien osakkeiden merkintä on tehtävä merkintälistaan. Merkintälistassa on mainit-

tava, mihin päätökseen merkintä perustuu, sekä merkittävien osakkeiden laji, niistä maksettava määrä ja maksuaika. Jäljennökset korotuspäätöksestä, yhtiöjärjestyksestä, yhtiökokouksen valtuutuspäätöksestä sekä 4 a §:n 1 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista on liitettävä merkintälistaan tai pidettävä merkitsijöiden nähtävänä listassa mainitussa paikassa.

Merkintä voidaan tehdä uusmerkinnästä päättävän yhtiökokouksen pöytäkirjaan, jos kaikki osakkeet merkitään kokouksessa.

Jos osaketta merkittäessä ei ole noudatettu tämän pykälän säännöksiä tai osake on merkitty tietyin ehdoin, sovelletaan vastaavasti, mitä 2 luvun 5 §:ssä säädetään.

8 §

Jollei uusmerkintää koskevan päätöksen mukaista vähimmäiskorotusta vastaavaa määrää osakkeita ole merkitty merkintäajan kuluessa, päätös on rauennut. Niin ikään raukeaa sellainen yhtiöjärjestyksen muutosta koskeva päätös, joka on tehty edellytyksin, että osakepääomaa korotetaan. Merkityistä osakkeista maksettu määrä on tällöin heti palautettava.

8 a §

Osakepääoman korotuksena rekisteröidään merkitsijöille annettujen uusien osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo vähennettynä mitätöityjen osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla. Osakepääoman korotus voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi, vaikka aiemmin tehtyyn päätökseen perustuvaa osakepääoman korotusta ei ole vielä rekisteröity.

Korotuksena rekisteröitävistä osakkeista maksettavan määrän on oltava yhtiön omistuksessa ja hallinnassa ennen korotuserän ilmoittamista rekisteröitäväksi. Rahassa maksettava määrä on maksettava yhtiön Suomessa olevalle talletuspankin tai talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin tilille.

Uusmerkintää koskevan päätöksen mukainen vähimmäiskorotus on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä merkintäehtojen täytyttyä ja viimeistään vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä. Loppuosa on ilmoitettava rekisteröitäväksi yhdessä tai useammassa erässä. Ilmoitus on tehtävä viipymättä, ottaen huomioon osakkeenomistajien oikeudet ja yhtiölle ilmoittamisesta aiheutuvat kustannukset, ja viimeistään vuoden kuluessa vähimmäismäärää vastaavan korotuserän rekisteröimisestä. Jos rekisteriviranomaiselle on viimeksi mainitun määräajan kuluessa ilmoitettu, että merkintään perustuvaa saatavaa on haettu laillisesti merkitsijältä, korotuserä voidaan kuitenkin ilmoittaa rekisteröitäväksi viiden vuoden kuluessa vähimmäismäärää vastaavan korotuserän rekisteröimisestä.

9 §

Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä:

1) 2 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu selvitys ja 2 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu lausunto;

2) yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että osakepääoman korotuksessa on noudatettu tämän lain säännöksiä ja että rekisteröitävästä korotuksesta maksettu määrä on yhtiön omistuksessa ja hallinnassa; sekä

3) tilintarkastajien todistus siitä, että tämän lain säännöksiä osakepääoman maksusta on noudatettu.

10 §

Osakepääoma on korotettu korotuserän määrällä, kun korotuserä on rekisteröity. Jos ilmoitusta ei ole tehty tai rekisteröiminen on evätty, korotuksen tai korotuserän osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä 8 §:ssä säädetään.

Uudet osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet korotuksen rekisteröimisestä alkaen, jollei uusmerkintää koskevassa päätöksessä määrätä tätä myöhäisemmästä ajankohdasta. Osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua rekisteröimisestä.

12 §

Mitä 2 luvun 11 ja 12 §:ssä säädetään, sovelletaan vastaavasti uusmerkinnässä. Osakkeen merkintään perustuvan velan kuittaamisesta yhtiöltä olevalla saamisella on lisäksi voimassa, mitä tämän luvun 6 §:ssä säädetään.

Uusmerkinnässä uudet osakkeet saadaan merkitä nimellisarvoa alempaan hintaan, jos osakepääomaan siirretään muusta omasta pääomasta uusien osakkeiden yhteenlasketun nimellisarvon ja osakkeista maksettavan määrän erotus. Milloin erotus on enemmän kuin neljäsosa osakkeen nimellisarvosta, on päätös pätevä vain, jos sitä ovat kannattaneet

osakkeenomistajat, joilla on enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.

Optio-oikeudet ja vaihtovelkakirjalaina

12 a §

Optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjalainan nojalla tapahtuvan uusmerkinnän ehtojen on oltava sellaiset, että osakemerkinnät voidaan tehdä yhtiöjärjestystä muuttamatta. Optio-oikeuksien nojalla tapahtuva uusmerkintä on tehtävä vähintään osakkeen nimellisarvosta ja maksettava rahassa. Vaihtovelkakirjalainan ehdot eivät saa olla sellaiset, että velkakirjasta maksettava määrä on pienempi kuin niiden osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo, joihin velkakirja voidaan uusmerkinnässä vaihtaa, jollei erotusta makseta rahassa merkinnän yhteydessä.

Optio-oikeuden omistajalla on oikeus saada yhtiöltä todistus, josta käyvät ilmi oikeus osallistua uusmerkintään ja uusmerkinnän ehdot. Optio-oikeuksien antamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä, että optio-oikeuden omistajalle annetaan 3 luvun 5 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla allekirjoitettu ja 3 luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityinen todistus, joka sisältää uusmerkinnän ehdot sekä määräyksen siitä, että todistus on luovutettava yhtiölle osakkeita merkittäessä (*optiotodistus*).

12 b §

Kutsusta yhtiökokoukseen, jossa päätetään optio-oikeuksien antamisesta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta taikka hallituksen valtuuttamisesta siihen, hallituksen ehdotuksesta ja sen esittämisestä, yhtiökokouksen ja hallituksen päätöksestä, osakkeenomistajalle annettavasta ilmoituksesta, päätöksen rekisteröimisestä sekä optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan merkinnästä on soveltuvin osin voimassa, mitä 4—7 §:ssä säädetään.

Optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan nojalla tapahtuvan uusmerkinnän ehdot on mainittava optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevassa päätöksessä. Päätöksessä on myös mainittava, mitkä oikeudet optio-oikeus ja vaihtovelkakirja tuottavat, jos ennen osakkeen merkintää tehdään muu kuin jakautumista tai sulautumista koskeva 3 luvun 1 c §:n 4 momentissa tarkoitettu päätös tai syntyy siinä tarkoitettu tilanne.

Optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan maksamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 2 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 12 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään. Optiotodistusta tai juoksevaa vaihtovelkakirjaa ei saa antaa, ennen kuin optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan merkintä on rekisteröity. Rekisteröimätön optio-oikeus tai vaihtovelkakirja ei tuota oikeutta osakkeeseen uusmerkinnässä.

12 c §

Yhtiön on viipymättä ja viimeistään kahden vuoden kuluessa optio-oikeuksien antamista tai vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevasta päätöksestä ilmoitettava rekisteröitäväksi osakelajeittain määrä, jolla osakepääomaa voidaan uusmerkinnällä korottaa, ja aika, jonka kuluessa osakemerkintä voi tapahtua. Rekisteröimisestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä 8 a §:n 1 ja 2 momentissa, 9 §:ssä ja 10 §:n 1 momentissa säädetään.

Osakemerkinnälle määrätyn ajan päätyttyä on optio-oikeuksien tai vaihtovelkakirjalainan nojalla merkittyjen osakkeiden määrä viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Milloin osakkeiden merkintäaika on pitempi kuin yksi vuosi, ilmoitus on lisäksi tehtävä viipymättä sellaisen tilikauden päättymisen jälkeen, jonka aikana osakkeita on merkitty. Rekisteröimisestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä 8 a §:n 1 ja 2 momentissa, 9 ja 10 §:ssä säädetään. Osake tuottaa oikeuden voittoon ja muihin varoihin rekisteröinnistä riippumatta viimeistään vuoden kuluttua vaihdosta tai siitä, kun osake on täysin maksettu.

Rahastoanti

13 §

Rahastoannissa annettavien osakkeiden yhteenlaskettua nimellisarvoa vastaava määrä siirretään osakepääomaan muusta omasta pääomasta.

— — — — — — — — — — — — — —

Rahastoantia koskeva päätös on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Osakepääoma on korotettu, kun korotus on rekisteröity. Mitä 10 §:n 2 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti.

14 §

Jos rahastoannissa annettavaa osaketta ei ole vaadittu viiden vuoden kuluessa rahasto-

antia koskevan päätöksen rekisteröimisestä, yhtiö voi kehottaa sitä, jolla on oikeus osakkeeseen, ottamaan osakkeen vastaan uhalla, että tämä muuten menettää sen. Kehotus on julkaistava virallisessa lehdessä ja lähetettävä sille, jolla on oikeus osakkeeseen ja jonka nimi ja osoite ovat yhtiön tiedossa. Kehotuksesta on lisäksi ilmoitettava samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Jos osaketta ei ole vaadittu vuoden kuluessa kehotuksesta, osake voidaan myydä julkisella huutokaupalla tai arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä kehotuksen saajan lukuun. Kehotuksen saajalla on oikeus vain myynnistä kertyneisiin varoihin, joista on vähennetty kehotuksesta ja myymisestä aiheutuneet kulut. Varat, joita ei ole nostettu neljän vuoden kuluessa myynnistä, lankeavat yhtiölle.

5 luku

Pääomalaina

1 §

Yhtiö voi ottaa lainan (*pääomalaina*), jonka:

1) pääoma, korko ja muu hyvitys saadaan maksaa yhtiön purkautuessa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella;

2) pääoma saadaan muutoin palauttaa vain, jos yhtiön ja, jos yhtiö on emoyhtiö, sen konsernin viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan taseen mukaiselle sidotulle omalle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille jää täysi kate;

3) korkoa tai muuta hyvitystä saadaan maksaa vain, jos maksettava määrä voidaan käyttää voitonjakoon yhtiön ja, jos yhtiö on emoyhtiö, sen konsernin viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan taseen mukaan; sekä

4) pääoma merkitään taseeseen omaan pääomaan erillisenä eränä.

Yhtiö tai sen kanssa samaan konserniin kuuluva yhteisö ei saa antaa vakuutta lainan pääoman taikka koron tai muun hyvityksen maksamisesta. Pääomalainalle maksettava korko tai muu hyvitys vähentää viimeksi päättyneeltä tilikaudelta määrää, joka voidaan käyttää voitonjakoon.

Sopimus pääomalainasta on tehtävä kirjallisesti. Edellä 1 momentin 1, 2 tai 3 kohdan vastainen lainaehtojen muutos ja 2 momentissa tarkoitettu vakuus on pätemätön. Pääomalainan 1 momentin vastaiseen pääoman palauttamiseen, koron ja muun hyvityksen maksuun sekä 2 momentissa tarkoitettuun vakuuden antamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä 12 luvun 5 §:ssä säädetään.

Pääomalainoilla on keskenään yhtäläinen oikeus yhtiön varoihin, jollei muuta ole yhtiön ja pääomalainojen velkojien kesken sovittu.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta 6 luvun 5 §:ssä, 14 luvun 13 §:ssä ja 14 a luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitetussa lupamenettelyssä. Pääomalainan velkojalle tulevan määrän saa kuitenkin maksaa vasta, kun osakepääoman alentaminen, sulautuminen tai jakautuminen on rekisteröity.

6 luku

Osakepääoman alentaminen ja lunastusehtoiset osakkeet

Yleisiä säännöksiä

1 §

Osakepääoman alentamisen tarkoituksena voi olla:

1) sellaisen vahvistetun taseen mukaisen tappion välitön kattaminen, johon vapaa oma pääoma ei riitä;

2) varojen jakaminen osakkeenomistajille;

3) osakkeenomistajien maksuvelvollisuuden vähentäminen;

4) yhtiöllä tai sen tytäryhteisöllä olevien yhtiön osakkeiden mitätöiminen; tai

5) varojen siirtäminen yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti käytettävään rahastoon.

Osakepääomaa voidaan alentaa lunastamalla osakkeita maksua vastaan tai mitätöimällä osakkeita maksutta taikka alentamalla osakkeiden nimellisarvoa joko maksua vastaan tai maksutta. Nimellisarvon alentamiseen maksua vastaan sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään osakkeen lunastamisesta, ja alentamiseen maksutta, mitä tässä luvussa säädetään osakkeen mitätöimisestä.

Ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, osakepääomaa ei kuitenkaan voida alentaa sellaisen muulla kuin yhtiöllä tai sen tytäryhteisöllä olevan etuosakkeen määrällä, joka ei tuota oikeutta jako-osaan yhtiön varoista.

Osakepääoman alentamismäärää vastaavat osakkeet on poistettava osakeluettelosta ja osakekirjat tehtävä kelpaamattomiksi.

Yhtiö on asetettava selvitystilaan, jos sen

osakepääomaa on lain mukaan alennettava ja jos osakepääomaa ei alenneta tai sen alentaminen johtaa osakepääoman vähenemiseen alle 1 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetyn vähimmäisosakepääoman.

2 §

Osakepääoman alentamisesta päättää yhtiökokous tässä pykälässä säädetyllä tavalla, jollei 9 §:n 2 momentista muuta johdu. Päätöstä ei saa tehdä ennen yhtiön rekisteröimistä.

Päätös osakepääoman alentamisesta osakkeenomistajien omistusten suhteessa voidaan yksityisessä osakeyhtiössä tehdä 9 luvun 13 §:n mukaisesti, jos pääomaa alennetaan mitätöimällä osakkeita tai jos yhtiössä on vain yksi äänioikeuden tuottava osakelaji ja osakepääomaa alennetaan lunastamalla näitä osakkeita samasta hinnasta. Julkisessa osakeyhtiössä vastaava päätös on pätevä, jos se on tehty 9 luvun 14 §:n mukaisesti.

Jos yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita ja osakepääomaa alennetaan lunastamalla näitä tai yhtiön kaikkia osakkeita osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta, päätökseen vaaditaan 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.

Muissa kuin 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tarvitaan päätökseen 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joiden osakkeita muutos koskee.

Vain hallituksen suostumuksella voidaan tehdä päätös, jonka mukaan osakepääoman alentamismäärä on käytettävä 1 §:n 1 momentin 2 tai 5 kohdassa mainittuun tarkoitukseen.

3 §

Osakepääoman alentamista koskevassa päätöksessä on mainittava:

1) osakepääoman alentamisen tarkoitus;

2) osakelajeittain osakepääoman alentamismäärä tai alentamisen vähimmäis- ja enimmäismäärä;

3) tapahtuuko alentaminen lunastamalla vai mitätöimällä osakkeita;

4) alentamisen vaikutus yhtiön omaan pääomaan;

5) missä järjestyksessä osakkeita lunastetaan tai mitätöidään; sekä

6) lunastushinta ja maksuaika.

Päätösehdotuksessa on oltava 1 momentin mukaan mainittavat tiedot. Jos osakepääomaa ehdotetaan alennettavaksi muulla tavoin kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa, päätösehdotuksessa on esitettävä syyt siihen, annettava selvitys alentamisen vaikutuksesta osakkeenomistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä sekä selostettava, kuinka suuren osan lähipiiriin kuuluva omistaa yhtiön osakepääomasta ja kuinka suuri osa hänellä on osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ennen osakepääoman alentamista ja sen jälkeen. Jos osakepääoman alentaminen tapahtuu lunastamalla osakkeita, päätösehdotuksessa on oltava ne perusteet, joiden mukaan lunastushinta määritetään. Päätösehdotuksen liitteisiin sovelletaan soveltuvin osin, mitä 4 luvun 4 a §:n 1 momentissa säädetään. Jos alentamista käsittelevään yhtiökokoukseen mennessä viimeksi päättyneen tilikauden päättymisestä on kulunut kuusi kuukautta, ehdotukseen on liitettävä välitilinpäätös, joka ei ole kolmea kuukautta vanhempi ja joka on laadittu ja tarkastettu noudattaen soveltuvin osin tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja määräyksiä. Muissa kuin 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ehdotukseen on liitettävä tilintarkastajien lausunto perusteista, joiden mukaan lunastushinta määritetään. Jos osakepääomaa alennetaan muutoin kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa, päätösehdotukseen on liitettävä tilintarkastajien lausunto ehdotuksessa mainituista alentamisen syistä.

Jos osakkeiden lunastuksessa vastike on muuta kuin rahaa, on soveltuvin osin noudatettava, mitä 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään.

Päätösehdotuksen nähtävänäpitoon, kokouskutsuun ja osakkeenomistajalle tehtävään ilmoitukseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä 4 luvun 4 b §:ssä ja 5 §:n 2 momentissa säädetään.

4 §

Alennetulle osakepääomalle, muulle sidotulle omalle pääomalle ja 12 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuille muille jakokelvottomille erille on osakepääoman alentamisen jälkeen jäätävä täysi kate. Jos yhtiö on konsernin emoyhtiö, täysi kate on vastaavasti jäätävä konsernin sidotulle omalle pääomalle

ja muille jakokelvottomille erille. Kate lasketaan tilinpäätöksen tai, jos tilinpäätöstä ei vahvisteta samassa kokouksessa, 4 luvun 4 a §:ssä tarkoitettujen asiakirjojen tai, jos viimeksi päättyneen tilikauden päättymisestä on kulunut yli kuusi kuukautta, tämän luvun 3 §:ssä tarkoitetun välitilinpäätöksen nojalla.

Osakkeita lunastettaessa voitonjakoon käytettävissä olevana määränä pidetään tilinpäätöksen ja välitilinpäätöksen osoittamista määristä pienempää.

Jos osakepääomaa alennetaan 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitussa tarkoituksessa, alentamisen rekisteröimistä seuraavan kolmen vuoden aikana saadaan päättää voitonjaosta vain rekisteriviranomaisen luvalla, jollei osakepääomaa ole korotettu vähintään osakepääoman alentamismäärällä. Rekisteriviranomaisen luvasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 5—7 §:ssä säädetään.

Rekisteriviranomaisen lupa

5 §

Osakepääoman alentamista koskevan päätöksen täytäntöönpanoon tarvitaan rekisteriviranomaisen lupa, jos osakepääoman alentamismäärää käytetään muuhun kuin 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen ja täytäntöönpano johtaa siihen, että yhtiön sidottu oma pääoma vähenee. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos osakepääomaa samanaikaisesti korotetaan uusmerkinnällä osakepääoman alentamismäärää vastaavalla määrällä.

Lupaa on haettava kuukauden kuluessa osakepääoman alentamista koskevan päätöksen tekemisestä tai päätös raukeaa. Hakemukseen on liitettävä päätös liitteineen.

Rekisteriviranomaisen on myönnettävä lupa, jos yhtiön velkojat eivät vastusta hakemusta 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla tai ovat peruneet vastustuksensa taikka ovat tuomioistuimen lainvoimaisen tuomion mukaan saaneet maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan.

Rekisteriviranomaisen päätös on viran puolesta rekisteröitävä. Osakepääoma on alennettu, kun hakemuksen hyväksymistä koskeva päätös on rekisteröity.

6 §

Rekisteriviranomaisen on annettava yhtiön kaikille velkojille kuulutus, jossa on mainittava velkojan oikeudesta vastustaa hakemusta ilmoittamalla siitä rekisteriviranomaiselle kirjallisesti kuukautta ennen kuulutuksessa mainittua määräpäivää. Rekisteriviranomaisen on rekisteröitävä kuulutus ja ilmoitettava siitä yhtiölle viimeistään neljä kuukautta ennen määräpäivää sekä julkaistava se virallisessa lehdessä kaksi kertaa, ensimmäisen kerran viimeistään kolme kuukautta ja toisen kerran viimeistään kaksi kuukautta ennen määräpäivää.

Yhtiön on viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää lähetettävä kuulutuksesta kirjallinen ilmoitus tunnetuille velkojilleen. Yhtiön hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan todistus ilmoitusten lähettämisestä on toimitettava rekisteriviranomaiselle viimeistään kuukautta ennen määräpäivää.

Jos velkoja vastustaa hakemusta, rekisteriviranomaisen on ilmoitettava siitä yhtiölle viipymättä vastustamiselle varatun ajan päätyttyä.

7 §

Rekisteriviranomaisen on lykättävä hakemuksen käsittelyä, jos määräpäivään mennessä velkoja ja yhtiö sitä yhdessä pyytävät tai yhtiö osoittaa, että se on pannut vireille kanteen sen vahvistamiseksi, että velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan.

Tuomioistuimen on käsiteltävä 1 momentissa tarkoitettu asia viivytyksettä.

Muu osakepääoman alentamisen rekisteröinti

8 §

Osakepääoman alentamista koskeva päätös, jonka täytäntöönpanoon ei 5 §:n mukaan tarvita rekisteriviranomaisen lupaa, on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa tai se raukeaa. Osakepääoma on alennettu, kun päätös on rekisteröity.

Osakepääoman alentaminen ja 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu uusmerkintä on ilmoitettava rekisteröitäväksi yhtäaikaa.

Lunastusehtoiset osakkeet

9 §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakepääomaa voidaan yhtiön osakkeita lunastamalla alentaa enintään vähimmäispääomaan asti. Yhtiöjärjestyksessä on tällöin määrättävä:

1) mitä osakkeita lunastusmääräys koskee;
2) onko yhtiöllä oikeus tai velvollisuus

lunastaa osakkeet;
3) mitä varoja käytetään lunastushinnan maksuun;
4) lunastusjärjestys ja -menettely; sekä
5) lunastushinta tai sen laskemisessa käytettävät perusteet.

Yhtiökokouksen päätös osakkeiden lunastamisesta on tehtävä 9 luvun 13 §:n mukaisesti. Yhtiökokous voi lunastuksesta päättäessään valtuuttaa hallituksen määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi yhtiökokouksesta, päättämään lunastuksen ajankohdasta. Lunastuspäätöksessä on tällöin mainittava valtuutuksen kesto. Jos yhtiöllä on velvollisuus lunastaa osakkeet, hallitus päättää osakepääoman alentamisesta ja lunastukseen liittyvistä toimenpiteistä.

Yhtiön on ilmoitettava hallitukselle annettu valtuutus rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Hallitus ei saa tehdä valtuutuksessa tarkoitettua päätöstä ennen yhtiökokouksen päätöksen rekisteröimistä.

10 §

Lunastusmääräys, joka otetaan julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen sitä muuttamalla, saa koskea vain päätöksen jälkeen merkittäviä uusia osakkeita.

Lunastusta koskevaa yhtiöjärjestyksen määräystä lunastushinnasta ja sen maksamisesta voidaan sovitella, jos sen soveltaminen tuottaisi jollekulle kohtuutonta etua. Yhtiöjärjestyksen määräykseen perustuvaa lunastusoikeutta ja lunastushintaa koskevat erimielisyydet on käsiteltävä siten kuin 3 luvun 3 §:ssä säädetään.

7 luku

Omat osakkeet

Yleisiä säännöksiä

1 §

Osakeyhtiö saa vastiketta vastaan hankkia omia osakkeitaan vain siten kuin tässä luvussa säädetään. Yhtiö saa ottaa omia osakkeitaan pantiksi ja tytäryhteisö hankkia tai ottaa pantiksi emoyhtiön osakkeita vain 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Vastaanottaessaan liikkeen yhtiöiden sulautuessa tai muulla tavoin yhtiö tai sen tytäryhteisö saa hankkia tai ottaa pantiksi liikkeeseen kuuluvan yhtiön osakkeen. Yhtiöllä tai sen tytäryhteisöllä on oikeus tai velvollisuus lunastaa osake 3 luvun 3 §:ssä, 13 luvun 3 §:n 2 momentissa, 14 luvun 12 §:ssä ja 17 luvun 3 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa ja se saa huutokaupassa ostaa yhtiön saamisesta ulosmitatun täysin maksetun osakkeen.

2 §

Yhtiö tai sen tytäryhteisö ei saa merkitä yhtiön osakkeita. Jos yhtiö on merkinnyt yhtiön osakkeita sen perustamisen yhteydessä, perustajien katsotaan merkinneen osakkeet. Jos yhtiö on merkinnyt yhtiön osakkeita uusmerkinnässä, sen hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan katsotaan merkinneen osakkeet. Jos tytäryhteisö on merkinnyt emoyhtiön osakkeita, emoyhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan sekä tytäryhteisössä vastaavassa asemassa olevien katsotaan merkinneen osakkeet. Merkitsijät ovat yhteisvastuussa merkintähinnan maksusta. Merkitsijänä ei kuitenkaan pidetä sitä, joka osoittaa, että hän vastusti merkintää tai ettei hän tiennyt eikä hänen olisi pitänytkään tietää merkinnästä.

Sen, joka on merkinnyt yhtiön osakkeita omissa nimissään yhtiön tai sen tytäryhteisön lukuun, katsotaan merkinneen osakkeet omaan lukuunsa.

Omien osakkeiden hankkiminen voitonjakokelpoisilla varoilla

3 §

Yhtiö voi hankkia omia osakkeitaan muissa kuin 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vain varoilla, jotka voidaan käyttää voitonjakoon. Yhtiökokous päättää hankinnasta siten kuin tässä pykälässä ja 4—6 §:ssä säädetään. Yhtiökokous voi myös määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi yhtiökokouksen päätöksestä, valtuuttaa hallituksen päättämään hankinnasta.

Omien osakkeiden hankkimista koskevaan päätökseen, päätösehdotukseen, sen nähtävänäpitoon, kokouskutsuun ja osakkeenomistajalle tehtävään ilmoitukseen sovelletaan soveltuvin osin 6 luvun 3 §:ää ja 4 luvun 5 §:n 3 momenttia.

Yhtiökokouksen päätöksessä, jolla hallitus valtuutetaan päättämään omien osakkeiden hankkimisesta, on mainittava:
1) hankittavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain;
2) osakkeiden hankkimisjärjestys, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää siitä;

3) mihin tarkoitukseen valtuutusta saadaan käyttää, jos hallitus saa päättää hankkia osakkeita muutoin kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa;
4) perusteet, joiden mukaan hankintahinta määritetään, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää niistä; ja
5) valtuutuksen voimassaoloaika

Jos omia osakkeita hankittaessa vastike on muuta kuin rahaa, on soveltuvin osin noudatettava, mitä 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään.

4 §

Yksityisessä osakeyhtiössä yhtiökokouksen päätös omien osakkeiden hankkimisesta tai hallituksen valtuuttamisesta siihen voidaan tehdä 9 luvun 13 §:n mukaisesti, jos yhtiössä on vain yksi äänioikeuden tuottava osakelaji ja näitä osakkeita hankitaan osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja samasta hinnasta. Julkisessa yhtiössä vastaava päätös on pätevä, jos se on tehty 9 luvun 14 §:n mukaisesti.

Jos yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita ja näitä tai yhtiön kaikkia osakkeita hankitaan osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta, päätökseen osakkeiden hankkimisesta tai hallituksen valtuuttamisesta siihen vaaditaan 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.

Muissa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vaaditaan päätökseen omien osakkeiden hankkimisesta tai hallituksen valtuuttamisesta siihen 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joiden osakkeita muutos koskee.

5 §

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä säädetään, vaaditaan yhtiössä, jonka kaikki osakkeet ovat arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena, päätökseen omien osakkeiden hankkimisesta osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta tai julkisessa kaupankäynnissä osakelajien suhteessa 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista. Sama koskee päätöstä hallituksen valtuuttamisesta tällaiseen hankintaan.

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä säädetään, päätökseen vain julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden hankkimisesta joko osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta tai julkisessa kaupankäynnissä osakelajien suhteessa vaaditaan yhtiössä, jossa on myös muita äänioikeuden tuottavia osakkeita, 1 momentissa tarkoitetun päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet sellaisen osakelajin osakkeista, jotka eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena.

Yhtiö voi toteuttaa julkisen kaupankäynnin kohteena olevia osakkeita koskevan hankintapäätöksen ostamalla osakkeita sellaisessa julkisessa kaupankäynnissä, jonka sääntöjen mukaan yhtiö saa käydä kauppaa omilla osakkeillaan. Yhtiö ei kuitenkaan saa hankkia omia osakkeitaan tällaisessa kaupankäynnissä ennen kuin viikko on kulunut siitä, kun se on arvopaperimarkkinalain 2 luvun 7 §:n nojalla julkistanut hankkimista koskevan päätöksensä.

6 §

Julkisessa osakeyhtiössä 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä omien osakkeiden hankkimisesta ei saada tehdä siten, että yhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä hankinnan jälkeen on yli viisi prosenttia yhtiön osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä.

Omien osakkeiden luovuttaminen

7 §

Yhtiökokous päättää yhtiölle kuuluvien omien osakkeiden luovutuksesta. Yhtiökokous voi myös määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi yhtiökokouksen päätöksestä, valtuuttaa hallituksen päättämään luovutuksesta. Yhtiökokouksen päätökseen ja hallitukselle annettavaan valtuutukseen, päätösehdotuksen esittämiseen, kokouskutsuun, osakkeenomistajan etuoikeuteen hankkia osakkeita, osakkeenomistajille annettavaan ilmoitukseen sekä yhtiökokouksen päätöksen ja hallitukselle annettavan valtuutuksen rekisteröimiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakepääoman korotuksesta 4 luvun 2, 2 a ja 4

—7 §:ssä säädetään. Jos osakkeen maksuksi ehdotetaan muuta omaisuutta kuin rahaa, siihen ei kuitenkaan sovelleta, mitä 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.

Yhtiö voi toteuttaa julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden luovutusta koskevan päätöksen noudattaen soveltuvin osin mitä 5 §:n 3 momentissa säädetään. Tällöin ei sovelleta 4 luvun 7 §:ää.

Osakekirjaa ei saa luovuttaa ennen kuin siitä on maksettu päätöksen mukainen luovutushinta.

8 §

Jos julkiselle osakeyhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä on yli viisi prosenttia yhtiön osakepääomasta tai sen kaikkien osakkeiden äänimäärästä sen vuoksi, että osakkeita on hankittu 1 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tai saatu vastikkeetta, mainitun määräosan ylittävältä osin osakkeet on luovutettava kolmen vuoden kuluessa saannosta.

Yksityisen osakeyhtiön tai sen tytäryhteisön hankkima yhtiön osake on luovutettava kolmen vuoden kuluessa saannosta.

Osakkeet, jotka on hankittu vastoin tämän luvun säännöksiä, on luovutettava viipymättä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluttua saannosta.

Jos osakkeita ei ole luovutettu 1—3 momentin mukaisessa määräajassa, osakepääomaa on heti alennettava osakkeiden yhteenlaskettua nimellisarvoa vastaavalla määrällä mitätöimällä osakkeet.

8 luku

Yhtiön johto

1 §

Yhtiöllä on oltava hallitus, johon kuuluu vähintään kolme jäsentä. Jos yhtiön osakepääoma on pienempi kuin 500 000 markkaa, hallitukseen voi kuitenkin kuulua vähemmän kuin kolme jäsentä. Tällöin hallituksessa on lisäksi oltava vähintään yksi varajäsen.

Hallituksen valitsee yhtiökokous. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että vähemmän kuin puolet hallituksen jäsenistä asetetaan muussa järjestyksessä. Hallintoneuvoston suorittamasta hallituksen valinnasta säädetään 11 a §:n 2 momentissa. Hallituksen jäseneltä ja varajäseneltä on ennen valintaa saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään.

Hallituksen jäsenen toimikausi on määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Toimikauden tulee päättyä viimeistään neljäntenä valinnan jälkeisenä tilikautena, joko uuden valinnan toimittavan yhtiökokouksen tai tilikauden päättyessä.

Mitä tässä laissa säädetään hallituksen jäsenestä, sovelletaan vastaavasti varajäseneen.

2 §

Hallituksen jäsen voi erota tehtävästä ennen toimikauden päättymistä. Ennenaikaisesta eroamisesta on ilmoitettava hallitukselle ja, jos eroavaa jäsentä ei ole valittu yhtiökokouksessa, myös sille, joka hänet on asettanut. Eroilmoitus on päivättävä ja allekirjoitettava. Hallituksen jäsenen voi erottaa tehtävästä se, joka on hänet valinnut.

Jos hallituksen jäsenen tehtävä tulee kesken toimikautta avoimeksi tai jos hallituksen jäsen menettää 4 §:ssä tarkoitetun kelpoisuutensa tehtävään, eikä varajäsentä ole, hallituksen muiden jäsenten on huolehdittava siitä, että uusi jäsen valitaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jos valinta kuuluu yhtiökokoukselle ja hallitus jäljellä olevine jäseneineen ja varajäsenineen on päätösvaltainen, valinta voidaan siirtää siihen seuraavaan yhtiökokoukseen, jossa hallituksen jäsenet muutenkin on valittava.

Jos hallituksen jäsenellä on erotessaan syytä olettaa, että yhtiöllä ei enää ole muita hallituksen jäseniä, hän on velvollinen kutsumaan yhtiökokouksen koolle 9 luvun 8 §:n 2 momentin mukaisesti valitsemaan uutta hallitusta.

Jollei hallituksen jäsentä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on asetettava muussa järjestyksessä kuin yhtiökokouksen tai hallintoneuvoston päätöksellä, ole asetettu, tulee tuomioistuimen hakemuksesta määrätä sijainen. Hakemuksen tuomioistuimelle saa tehdä hallituksen jäsen, osakkeenomistaja, velkoja tai muu, jonka oikeus saattaa riippua siitä, että yhtiöllä on toimikelpoinen hallitus.

3 §

Yhtiöllä voi olla toimitusjohtaja, jos yhtiöjärjestyksessä niin määrätään tai hallitus niin päättää. Yhtiöllä, jonka osakepääoma on vähintään 500 000 markkaa, on oltava toimitusjohtaja.

Toimitusjohtajan nimittää hallitus tai, jos yhtiöjärjestyksessä on niin määrätty, hallintoneuvosto. Toimitusjohtajalta ja hänen sijai-

seltaan on ennen nimitystä saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään.

Mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta, sovelletaan vastaavasti hänen sijaiseensa.

6 §

— — — — — — — — — — — — — —

Sellaiset yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan väliset sopimukset ja sitoumukset, jotka eivät kuulu yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan, on merkittävä tai liitettävä hallituksen kokouksen pöytäkirjaan.

7 §

Jos osakeyhtiöstä on tullut emoyhtiö, hallituksen on viivytyksettä ilmoitettava siitä tytäryhteisön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle. Tytäryhteisön hallitus tai sitä vastaava toimielin on velvollinen antamaan emoyhtiön hallitukselle konsernin aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

8 §

Hallituksessa, johon kuuluu useita jäseniä, on oltava puheenjohtaja. Puheenjohtajan valitsee hallitus, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty tai hallitusta valittaessa ole toisin päätetty. Äänten mennessä hallituksessa tasan puheenjohtaja valitaan arvalla. Sellaisen yhtiön toimitusjohtaja, jonka osakepääoma on vähintään 500 000 markkaa, saa olla hallituksen puheenjohtajana vain, jos yhtiöllä on hallintoneuvosto.

— — — — — — — — — — — — — —

11 §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiöllä on oltava hallintoneuvosto. Yhtiöön, jonka osakepääoma on pienempi kuin 500 000 markkaa, ei voida perustaa hallintoneuvostoa.

Hallintoneuvostossa on oltava vähintään viisi jäsentä. Toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen ei saa olla hallintoneuvoston jäsen. Hallintoneuvoston jäsenten ja mahdollisten varajäsenten lukumäärä tai vähimmäis- ja enimmäismäärä sekä toimikausi on mainittava yhtiöjärjestyksessä.

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että vähemmän kuin puolet hallintoneuvoston jäsenistä asetetaan muussa järjestyksessä. Hallintoneuvoston jäseneltä ja varajäseneltä on ennen valintaa saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään. Mitä 1 §:n 3 ja 4 momentissa sekä 2 ja 4 §:ssä säädetään hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä, sovelletaan vastaavasti hallintoneuvoston jäseniin ja varajäseniin.

11 a §

Hallintoneuvoston on valvottava hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa ja annettava varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta. Hallituksen ja toimitusjohtajan on annettava hallintoneuvostolle ja sen jäsenelle ne tiedot, joita nämä pitävät tarpeellisina tehtävänsä hoitamiseksi. Hallintoneuvoston jäsenen on pyydettävä tiedot hallintoneuvoston kokouksessa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallintoneuvosto päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista taikka yhtiön organisaation olennaista muuttamista. Hallintoneuvosto voi antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä.

Hallintoneuvoston on valittava hallitus ja määrättävä hallituksen jäsenten palkkio, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty. Yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että hallintoneuvosto ottaa toimitusjohtajan ja muut ylimpään johtoon kuuluvat henkilöt sekä päättää heidän palkkaeduistaan. Hallintoneuvoston oikeudesta vaatia ylimääräisen yhtiökokouksen koollekutsumista sekä kutsua koolle yhtiökokous säädetään 9 luvun 6 ja 8 §:ssä. Hallintoneuvostolle ei saa antaa muita kuin tässä laissa mainittuja tehtäviä.

Hallintoneuvostosta ja sen jäsenistä on soveltuvin osin voimassa, mitä hallituksesta ja hallituksen jäsenistä 8—10 §:ssä ja 16 luvun 4 §:ssä säädetään.

15 §

Yhtiön 12 tai 13 §:ssä tarkoitetun edustajan yhtiön puolesta tekemä oikeustoimi ei sido yhtiötä, jos:

1) edustaja on toiminut vastoin tässä laissa säädettyä kelpoisuuden rajoitusta;

2) edustaja on toiminut vastoin 12 §:n 3 momenttiin perustuvaa rajoitusta; taikka

3) edustaja on ylittänyt toimivaltansa ja se, johon oikeustoimi kohdistui, tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää toimivallan ylityksestä.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa riittävänä osoituksena siitä, että oikeustoimen kohteena ollut henkilö

tiesi tai että hänen olisi pitänyt tietää toimivallan ylityksestä, ei voida pitää pelkästään sitä, että toimivaltaa koskevat rajoitukset on rekisteröity ja kuulutettu.

9 luku

Yhtiökokous

1 §

— — — — — — — — — — — — — —

Yhtiölle tai sen tytäryhteisölle kuuluvan osakkeen nojalla ei saa osallistua yhtiökokoukseen. Sellaista osaketta ei oteta lukuun, milloin pätevän päätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaaditaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus tai suostumus osakkeenomistajilta, joilla on määräosa yhtiön osakkeista. Mitä tässä momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti yhtiön tai sen tytäryhteisön määräysvallassa 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla olevalle säätiölle kuuluvaan osakkeeseen.

2 §

— — — — — — — — — — — — — —

Osakkeenomistajalla ja asiamiehellä saa yhtiökokouksessa olla avustaja.

2 a §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkeenomistaja voi tässä, 2 b ja 2 c §:ssä säädetyllä tavalla ja yhtiöjärjestyksessä määrätyissä asioissa valtuuttaa yhtiön hallituksen toimimaan hänen asiamiehenään yhtiökokouksessa. Osakkeenomistaja voi vastaavasti valtuuttaa myös muun asiamiehen.

Valtuuttaminen tapahtuu valtakirjalomakkeella, jossa on yhdenmukaisella tavalla esitettävä hallituksen ja osakkeenomistajien 2 b §:n ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti tekemät päätösehdotukset perusteluineen. Valtakirjalomakkeessa on annettava mahdollisuus valtuuttaa asiamies äänestämään päätösehdotuksen puolesta tai sitä vastaan taikka äänestämään tyhjää. Valtakirjalomakkeessa on mainittava, kuinka asiamies äänestää, jos osakkeenomistaja toimittaa yhtiölle allekirjoitetun ja päivätyn valtakirjan, josta ei käy ilmi valtuutuksen sisältö.

Yhtiöjärjestyksessä on määrättävä päätösehdotusten perustelujen pituudesta, noudatettavasta äänestysmenettelystä, valtakirjan yhtiölle palauttamisen ajankohdasta, jota ei saa määrätä 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää myöhemmäksi, sekä yhtiölle palautettuihin valtakirjoihin sisältyvien valtuutusten julkistamisesta.

2 b §

Hallituksen on ilmoitettava 2 a §:ssä tarkoitetusta valtuutusmenettelystä yhtiökokouskutsussa, joka on 9 §:stä poiketen toimitettava aikaisintaan kaksi kuukautta ja viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta tai 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää. Kutsussa on sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, mainittava:

1) hallituksen päätösehdotukset;

2) asiat, joissa valtuutusmenettelyä noudatetaan;

3) miten ja missä ajassa osakkeenomistajat voivat 2 kohdassa tarkoitetuissa asioissa tehdä päätösehdotuksia ja perustella niitä;

4) miten ja milloin osakkeenomistajat voivat saada valtakirjalomakkeen; sekä

5) miten ja milloin valtakirja on palautettava yhtiöön.

Yhtiön tilinpäätösasiakirjojen, tilikauden aikana laadittujen osavuosikatsausten ja 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin asioihin liittyvien, tämän lain mukaan nähtävänä pidettävien asiakirjojen on kutsun toimittamisesta lukien oltava nähtävänä yhtiön pääkonttorissa, ja ne on toimitettava osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää.

Osakkeenomistajalla on oltava kutsun toimittamisesta vähintään kymmenen päivää aikaa tehdä ehdotuksia yhtiökokouksen päätöksiksi.

2 c §

Valtakirjalomake on viipymättä ja viimeistään kymmenen päivää ennen lomakkeeseen merkittävää palauttamispäivää pidettävä osakkeenomistajan saatavana ja lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää.

3 §

Jokainen saa yhtiökokouksessa äänestää edustamiensa osakkeiden koko äänimäärällä, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty. Osakkeenomistajan osakkeiden tuottama äänimäärä ei kuitenkaan voi olla suurempi kuin kaksikymmentä kertaa äänimäärä, jonka toisen osakkeenomistajan sama osakemäärä tuottaa.

Osakkeenomistaja ei saa itse tai asiamiehen välityksellä äänestää yhtiökokouksessa asiasta, joka koskee vastuuvapauden myöntämistä hänelle, kannetta häntä vastaan tai

hänen vapauttamistaan vahingonkorvausvelvollisuudesta tai muusta velvoitteesta yhtiötä kohtaan. Hän ei myöskään saa äänestää asiasta, joka koskee kannetta muuta henkilöä vastaan tai tämän vapauttamista velvoitteesta, jos hänellä on asiassa odotettavana olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa yhtiön edun kanssa. Mitä tässä on sanottu osakkeenomistajasta on voimassa myös osakkeenomistajan asiamiehestä.

9 §

Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava aikaisintaan kaksi kuukautta ja, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pitempää aikaa, viimeistään viikkoa ennen kokousta tai 1 §:n 2 momentin mukaista viimeistä ilmoittautumispäivää. Jos päätöksen tekeminen yhtiökokouksessa käsiteltävässä asiassa siirretään jatkokokoukseen, on siihen toimitettava eri kutsu, jos kokous pidetään myöhemmin kuin neljän viikon kuluttua. Sen estämättä, mitä yhtiöjärjestyksessä määrätään kutsuajasta, kutsu jatkokokoukseen voidaan aina toimittaa viimeistään neljä viikkoa ennen kokousta. Jos yhtiöjärjestyksen mukaan päätöksen pätevyyden edellytyksenä on, että päätös tehdään kahdessa yhtiökokouksessa, ei kutsua jälkimmäiseen kokoukseen saa toimittaa ennen kuin edellinen kokous on pidetty. Kutsussa on mainittava edellisessä kokouksessa tehty päätös.

Kutsu on toimitettava yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Jos kokouksessa käsitellään yhtiöjärjestyksen muuttamista 15 §:ssä mainituin tavoin, yhtiön asettamista selvitystilaan tai selvitystilan lopettamista, yhtiön sulautumista tai jakautumista taikka julkisen osakeyhtiön muuttamista yksityiseksi osakeyhtiöksi, on lisäksi lähetettävä kirjallinen kutsu jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa.

— — — — — — — — — — — — — —

12 §

Hallituksen ja toimitusjohtajan tulee yhtiökokouksessa osakkeenomistajan pyynnöstä, mikäli hallitus katsoo sen käyvän päinsä yhtiölle olennaista haittaa tuottamatta, antaa tarkempia tietoja sellaisista seikoista, jotka saattavat vaikuttaa yhtiön tilinpäätöksen ja taloudellisen aseman tai muun kokouksessa käsiteltävän asian arviointiin. Velvollisuus antaa tietoja koskee myös yhtiön suhdetta samaan konserniin kuuluvaan toiseen yhteisöön sekä emoyhtiössä lisäksi konsernitilinpäätöstä ja tytäryhteisöä koskevia edellä tarkoitettuja tietoja.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos hallitus katsoo, ettei pyydettyä tietoa voida antaa osakkeenomistajalle aiheuttamatta tiedon antamisella olennaista haittaa yhtiölle, hallituksen on kahden viikon kuluessa yhtiökokouksesta annettava pyydetty tieto yhtiön tilintarkastajille. Tilintarkastajien on kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta annettava hallitukselle kirjallinen lausunto tiedon vaikutuksesta tilintarkastuskertomukseen tai muuhun tilintarkastajien yhtiökokoukselle antamaan lausuntoon. Lausunnon nähtävänä pitämiseen ja antamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä 11 luvun 14 §:n 2 momentissa säädetään. Lausunto on viipymättä lähetettävä kysymyksen esittäneelle osakkeenomistajalle.

Osakkeenomistajalla on oikeus yhtiössä, jossa on enintään kymmenen osakkeenomistajaa, tutustua yhtiön kirjanpitoon ja muihin yhtiön toimintaan liittyviin asiakirjoihin siinä laajuudessa kuin se 1 momentissa tarkoitettujen seikkojen arvioimiseksi on tarpeen. Hallitus voi evätä oikeuden siltä osin kuin se katsoo, että tutustumisesta aiheutuu olennaista haittaa yhtiölle. Hallituksen velvollisuuteen antaa tietoja tilintarkastajille sovelletaan, mitä 3 momentissa säädetään. Määräaika tiedon antamiselle ja tilintarkastajien lausunnolle lasketaan kuitenkin oikeuden pyytämisestä. Osakkeenomistajalla on oikeus käyttää avustajaa sekä korvattuaan yhtiön kulut oikeus saada jäljennöksiä kirjanpidosta ja asiakirjoista. Hallitus voi kieltää muun kuin hyväksytyn tilintarkastajan käyttämisen avustajana. Osakkeenomistaja tai avustaja ei saa ilmaista eikä käyttää tietoa, jonka hän saa tässä momentissa säädetyllä tavalla, jos tiedon ilmaisemisesta tai käyttämisestä saattaa aiheutua olennaista haittaa yhtiölle.

14 §

Yhtiöjärjestyksen muuttamisesta päättää yhtiökokous. Päätös on pätevä vain, jos sitä ovat kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.

— — — — — — — — — — — — — —

15 §

Päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta siten, että jo annettujen osakkeiden osalta:

— — — — — — — — — — — — — —

3) oikeutta yhtiön osakkeiden hankkimiseen rajoitetaan 3 luvun 3 tai 4 §:n mukaisesti;

3 a) yksityisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen otetaan 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettu määräys; taikka

— — — — — — — — — — — — — — —

vaatii kaikkien osakkeenomistajien suostumuksen taikka 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumuksen, joiden osakkeita muutos koskee.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos yhtiössä on erilajisia osakkeita ja yhtiöjärjestyksen muutoksen vuoksi koko osakelajin oikeudet vähenevät, vaaditaan 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kaikista tämän lajisista osakkeista, sekä niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetuista tämän lajisista osakkeista.

10 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Osakeyhtiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (936/94) säädetään. Tässä laissa hyväksytyllä tilintarkastajalla tarkoitetaan tilintarkastuslain 2 §:ssä tarkoitettua henkilöä ja yhteisöä.

— — — — — — — — — — — — — — —

Osakkeenomistaja voi vaatia yhden tilintarkastajan asettamista osallistumaan tilintarkastukseen muiden tilintarkastajien ohella. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä siinä yhtiökokouksessa, jossa tilintarkastajat on valittava tai jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jos ehdotusta ovat kokouksessa kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta hakea lääninhallitukselta hyväksytyn tilintarkastajan määräämistä. Lääninhallituksen tulee yhtiön hallitusta kuultuaan määrätä tilintarkastaja ajaksi, joka kestää seuraavana tilikautena pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen loppuun.

Tilintarkastajalta ja varatilintarkastajalta on ennen valintaa saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään.

4 §

Julkisessa osakeyhtiössä vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Muussa kuin tilintarkastuslain 11 ja 12 §:ssä tarkoitetussa yksityisessä osakeyhtiössä on tilintarkastajaksi valittava hyväksytty tilintarkastaja, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista, vaativat sitä yhtiökokouksessa, jossa tilintarkastajat on valittava. Lääninhallituksen on määrättävä hyväksytty tilintarkastaja tilintarkastuslain 27 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyssä järjestyksessä, jos osakkeenomistaja hakee tällaisen tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

14 §

Osakkeenomistaja voi vaatia erityisen tarkastuksen toimittamista yhtiön hallinnosta ja kirjanpidosta tietyltä päättyneeltä ajanjaksolta taikka tietyistä toimenpiteistä tai seikoista. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä varsinaisessa yhtiökokouksessa tai siinä yhtiökokouksessa, jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, ovat ehdotusta kannattaneet, osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta hakea lääninhallitukselta tarkastajan määräämistä. Julkisessa osakeyhtiössä, jossa on erilajisia osakkeita, sama oikeus on osakkeenomistajilla, joilla on vähintään yksi kymmenesosa jonkin osakelajin kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakelajin osakkeista.

— — — — — — — — — — — — — — —

11 luku

Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös

4 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos 1 momentissa tarkoitetun korotuksen kohteena on emoyhtiön omistamia tytäryhteisön osakkeita tai jäsen- tai yhtiöosuuksia, tytäryhteisön omistamia emoyhtiön osakkeita on korotusta tehtäessä pidettävä arvottomina.

6 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Osakeyhtiön oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan, vapaaseen omaan pääomaan ja erityiseksi eräksi merkittävään pääomalainaan.

Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma, ylikurssirahasto, vararahasto ja arvonkorotusrahasto. Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

6 a §

Taseessa tai sen liitteenä on ilmoitettava yhtiön hallussa olevista omista ja emoyhtiön osakkeista osakelajeittain lukumäärä, yhteenlaskettu nimellisarvo ja hankintameno. Osakkeet saadaan merkitä taseeseen, jos ne ovat arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena ja hankintamenoa vastaava määrä merkitään taseeseen jakokelvottomaksi eräksi vapaaseen omaan pääomaan.

7 §

Taseessa tai sen liitteenä on erikseen ilmoitettava:

1) 1 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulle ja tähän mainitun momentin 4 tai 5 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevalle annettujen lainojen yhteismäärät sekä olennaiset tiedot lainojen ehdoista ja takaisinmaksusta;

2) 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulle ja tähän mainitun momentin 4 tai 5 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevalle annetut rahalainat, jos niiden yhteismäärä on suurempi kuin 100 000 markkaa tai viisi prosenttia yhtiön taseen tai konsernitaseen omasta pääomasta; sekä

3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun henkilön sekä samaan konserniin kuuluvan yhteisön hyväksi annetut kirjanpitolain 21 §:n 10 kohdassa tarkoitetut vastuut ja vastuusitoumukset.

8 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot:

1) yhtiön omistamista toisten yhteisöjen osakkeista ja jäsen- ja yhtiöosuuksista kunkin yhteisön nimi, osakkeiden tai osuuksien lukumäärä, omistusosuus kaikista osakkeista tai osuuksista sekä yhteenlaskettu nimellisarvo ja kirjanpitoarvo, jollei 2 momentista muuta johdu;

2) yhtiön osakepääoma jaoteltuna osakelajeittain ja osakelajia koskevat yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset;

3) pääomalainasta velkoja tai lainansaaja, pääasialliset lainaehdot ja lainalle maksettavaksi sovittu kuluksi kirjaamaton korko tai muu hyvitys;

4) käyttöomaisuuteen kuuluvan kiinteän omaisuuden sekä osakkeiden ja osuuksien verotusarvo tase-erien mukaan eriteltynä;

5) yhtiön antamiin optio-oikeuksiin ja vaihtovelkakirjoihin perustuvan uusmerkinnän aika ja ehdot sekä niiden nojalla merkittävistä osakkeista osakelaji, lukumäärä ja yhteenlaskettu nimellisarvo;

6) hallituksen voimassa olevat uusmerkintää, optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevat valtuutukset;

7) perusteltu selostus, jos vaihto-omaisuuden hankintamenoa määritettäessä on poiketttu aikaisemmin noudatetuista periaatteista siten, että mahdollisuus vertailla tulosta edellisen tilikauden tulokseen vaikeutuu, tai jos tilikauden poistot määriltään ja perusteiltaan olennaisesti eroavat edellisen tilinpäätöksen poistoista;

8) selostus sellaisista tilikauden tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka olennaisesti vaikuttavat mahdollisuuteen vertailla tulosta edellisen tilikauden tulokseen tai ovat muuten olennaisia;

9) yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan hyväksi annetut eläkesitoumukset;

10) yhtiön palveluksessa tilikauden aikana olleiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä; sekä

11) kirjanpitolain 21 §:n 2 kohdan perusteella ilmoitettavista henkilöstökuluista hallitukselle, hallintoneuvostolle ja toimitusjohtajalle suoritettava määrä sekä lisäksi hallitukselle ja toimitusjohtajalle suoritettavat osapalkkiot erikseen.

Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut osakkeet tai osuudet kuuluvat vaihto-omaisuuteen, niistä ei tarvitse antaa mainitussa kohdassa tarkoitettuja tietoja. Mainitussa kohdassa tarkoitettuja tietoja ei tarvitse antaa muustakaan yhteisöstä kuin tytäryhteisöstä ja kirjanpitolaissa tarkoitetusta osakkuusyrityksestä, jos yhteisön osakkeiden tai osuuksien yhteenlaskettu nimellisarvo ja kirjanpitoarvo ovat vähemmän kuin 100 000 markkaa ja viisi prosenttia osakkeet tai

osuudet omistavan yhtiön taseen tai konsernitaseen mukaisesta omasta pääomasta. Kirjanpitolautakunta voi erityisistä syistä muissakin tapauksissa määräajaksi sallia, että 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut osakkeet ja osuudet kirjataan antamatta niistä mainitussa kohdassa tarkoitettuja tietoja.

9 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Toimintakertomuksessa on annettava selostus, jos yhtiöstä on tullut emoyhtiö tai se on ollut vastaanottavana yhtiönä sulautumisessa tai yhtiö on jakautunut. Toimintakertomuksessa on ilmoitettava yhtiön ulkomaiset sivuliikkeet.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos yhtiö on tilikauden aikana korottanut osakepääomaa merkintäetuoikeudesta poiketen, toimintakertomuksessa on selostettava, miten ja millä ehdoilla osakepääoman korottaminen toteutui sekä miten merkintäetuoikeudesta poikkeaminen vaikutti omistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä. Jos päätöksen osakepääoman korottamisesta merkintäetuoikeudesta poiketen on tehnyt hallitus yhtiökokouksen valtuutuksen nojalla, toimintakertomuksessa on lisäksi esitettävä selvitys merkintäetuoikeudesta poikkeamisen syistä sekä merkintähinnasta ja perusteista, joiden mukaan merkintähinta on määritetty. Sama koskee merkintäetuoikeudesta poiketen annettuja optio-oikeuksia ja otettua vaihtovelkakirjalainaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Julkisen osakeyhtiön ja sellaisen yksityisen osakeyhtiön, joka ylittää kaksi kolmesta kirjanpitolain 22 a §:n 4 momentissa mainitusta rajasta, toimintakertomukseen on liitettävä rahoituslaskelma. Siinä on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

9 a §

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava osakelajeittain yhtiön ja sen tytäryhteisöjen hallussa olevien yhtiön ja emoyhtiön osakkeiden kokonaismäärät, yhteenlasketut nimellisarvot sekä suhteelliset osuudet osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketuista äänimääristä.

Jos yhtiölle on tilikauden aikana tullut tai se on tilikauden aikana luovuttanut omia tai emoyhtiön osakkeita, siitä on mainittava toimintakertomuksessa. Toimintakertomuksessa tai sen liitteenä osakkeista on ilmoitettava seuraavat tiedot:

1) päivä, jona osakkeet ovat tulleet tai ne on luovutettu;

2) syyt, joiden vuoksi osakkeita on tullut tai niitä on luovutettu;

3) miten osakkeet ovat tulleet tai ne on luovutettu;

4) lukumäärä;

5) yhteenlaskettu nimellisarvo;

6) suhteellinen osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä;

7) osakkeista suoritettu vastike; sekä

8) vaikutus omistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä.

Edellä 2 momentin 3—7 kohdassa tarkoitetut tiedot on ilmoitettava osakelajeittain. Jos osakkeita on tullut yhtiön lähipiiriin kuuluvalta tai niitä on luovutettu tälle, lähipiiriin kuuluva on mainittava nimeltä. Myös perusteet, joiden mukaan vastike on määritetty, on ilmoitettava, jos osakkeita on hankittu tai luovutettu yhtiökokouksen valtuutuksen nojalla.

Konsernitilinpäätös

10 §

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on sen lisäksi, mitä kirjanpitolaissa säädetään, soveltuvin osin noudatettava 2 ja 6—8 §:n säännöksiä.

Konsernitilinpäätös on aina laadittava, jos emoyhtiö on julkinen osakeyhtiö taikka sellainen yksityinen osakeyhtiö, joka jakaa varoja osakkeenomistajille, antaa 12 luvun 7 §:n 1 tai 5 momentissa tarkoitetun rahalainan tai vakuuden, palauttaa pääomalainan pääomaa tai maksaa sen korkoa tai muuta hyvitystä.

11 §

Emoyhtiön toimintakertomuksessa on konsernista annettava 9 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 9 a §:ssä tarkoitetut selvitykset. Lisäksi on ilmoitettava se määrä, joka konsernin vapaasta omasta pääomasta konserniin kuuluvien yhtiöiden on yhtiöjärjestyksen mukaan siirrettävä sidottuun omaan pääomaan.

Jos emoyhtiö on julkinen osakeyhtiö tai sellainen yksityinen osakeyhtiö, joka on kirjanpitolain 22 a §:n mukaan velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöksen, konsernitilinpäätökseen on liitettävä myös konsernin rahoituslaskelma.

Tytäryhtiön toimintakertomuksessa on il-

moitettava emoyhtiön nimi.

Osavuosikatsaus ja vuosikatsaus

12 §

Myös sellaisen julkisen osakeyhtiön, johon ei sovelleta arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:ää, on laadittava siinä tarkoitettu osavuosikatsaus ja vuosikatsaus noudattaen soveltuvin osin, mitä sen 1—6 momentissa säädetään. Katsaus on julkistettava kolmen kuukauden kuluessa katsauskauden päättymisestä noudattaen soveltuvin osin tämän luvun 14 §:ää. Arvopaperimarkkinalain 2 luvussa tarkoitetut katsauksen julkistamista koskevat määräykset antaa sekä poikkeukset myöntää kirjanpitolautakunta.

14 §

Yhtiön on ilmoitettava tilinpäätösasiakirjat rekisteröitäviksi kahden kuukauden kuluessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös tilinpäätöksestä liitteineen ja tilintarkastuskertomuksesta sekä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kirjallinen ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä ja yhtiön voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä. Emoyhtiön on ilmoitettava rekisteröitäväksi myös konsernitilinpäätös ja konsernitilintarkastuskertomus.

Yhtiön on pidettävä jäljennökset 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista jokaisen nähtävänä yhtiön pääkonttorissa, kun kaksi viikkoa on kulunut tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Nähtävänä pidettävistä asiakirjoista on annettava jäljennös jokaiselle sitä pyytävälle kahden viikon kuluessa pyynnöstä. Yhtiöllä on oikeus saada muulta kuin viranomaiselta maksu antamastaan jäljennöksestä saman perusteen mukaan kuin rekisteriviranomainen perii maksua vastaavasta jäljennöksestä.

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

1 §

Yhtiön varoja saadaan jakaa osakkeenomistajille vain sen mukaisesti kuin tässä laissa säädetään:

1) voitonjaosta;

2) varojen jaosta osakepääoman, ylikurssirahaston tai vararahaston alentamisen yhteydessä;

3) omien tai emoyhtiön osakkeiden hankkimisesta ja pantiksi ottamisesta; sekä

4) varojen jaosta yhtiön purkautuessa, sulautuessa tai jakautuessa.

— — — — — — — — — — — — — —

Varoja ei saa jakaa, eikä 7 §:ssä tarkoitettua lainaa, vakuutta tai varoja antaa ennen yhtiön rekisteröimistä.

2 §

Voitonjako ei saa ylittää viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen voiton ja yhtiön muun vapaan oman pääoman yhteismäärää vähennettynä taseen osoittamalla tappiolla sekä muilla jakokelvottomilla erillä, jotka ovat:

1) taseeseen aktivoituja perustamismenoja vastaava määrä;

2) 11 luvun 6 a §:ssä tarkoitettu omien ja emoyhtiön osakkeiden hankintameno; sekä

3) määrä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta.

Osakepääoman alentamiseen perustuvasta voitonjakoa koskevasta kiellosta säädetään 6 luvun 4 §:n 3 momentissa. Pääomalainalle maksettavasta korosta tai muusta hyvityksestä johtuvasta voitonjaon rajoituksesta säädetään 5 luvun 1 §:ssä.

Emoyhtiön voittona ei saa jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla, 1 momentissa tarkoitetuilla muilla jakokelvottomilla erillä, 2 momentissa tarkoitetuilla erillä sekä määrällä, jolla konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätöksissä tehdyt, kirjanpitolain 17 §:ssä tarkoitetut varaukset sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on konsernitilinpäätöksessä merkitty vapaaseen omaan pääomaan.

3 §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä tai yhtiökokous voi päättää, että vararahastoon siirretään tietty määrä taseen osoittamasta vapaasta omasta pääomasta.

Vararahastoa saadaan alentaa yhtiökokouksen päätöksellä:

1) vahvistetun taseen osoittaman tappion kattamiseksi, jollei tappiota voida kattaa vapaalla omalla pääomalla;

2) osakepääoman korottamiseksi rahastoannilla tai 4 luvun 12 §:n 2 momentissa tar-

koitetulla uusmerkinnällä; taikka

3) 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyyn tarkoitukseen noudattaen soveltuvin osin, mitä 6 luvun 1—7 §:ssä säädetään.

3 a §

Ylikurssirahastoon on siirrettävä:

1) optio-oikeuteen ja vaihtovelkakirjaan perustuvasta merkintäoikeudesta maksettu määrä;

2) uusmerkinnässä osakkeista maksettu nimellisarvon ylittävä määrä;

3) määrä, joka 2 luvun 12 §:n 3 momentin, 3 a luvun 3 a §:n tai 4 luvun 14 §:n nojalla on tullut yhtiölle;

4) se osakepääoman alentamismäärä, jota ei käytetä vahvistetun tappion kattamiseen, siirretä yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti käytettävään rahastoon tai jaeta osakkeenomistajille; sekä

5) omien ja emoyhtiön osakkeiden myynnistä saatu myyntivoitto.

Ylikurssirahaston alentamisesta on voimassa, mitä 3 §:n 2 momentissa säädetään vararahaston alentamisesta.

4 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty pienempi osa kaikista osakkeista, varsinaisessa yhtiökokouksessa ennen voiton käyttämistä koskevan päätöksen tekoa sitä vaativat, voittona on jaettava vähintään puolet siitä, mitä tilikauden voitosta jää jäljelle sen jälkeen, kun siitä on vähennetty määrä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta, sekä muut 2 §:ssä tarkoitetut määrät siltä osin, kuin nämä ylittävät vapaat rahastot, ylikurssirahaston ja vararahaston. Voitonjako ei kuitenkaan saa ylittää 2 §:ssä säädettyä voitonjakokelpoisten varojen määrää, eikä osakkeenomistaja voi vaatia voittona jaettavaksi enempää kuin kahdeksan prosenttia yhtiön omasta pääomasta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

5 §

Osakkeenomistajan on palautettava vastoin tämän lain säännöksiä yhtiöstä saamansa varat korkolain (633/82) 3 §:n 2 momentissa säädettyine vuotuisine korkoineen, jollei hänellä ollut perusteltua aihetta olettaa varojen jakamisen tapahtuneen tämän lain mukaisesti.

Varojen jakamista koskevan päätöksen tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka päätöksen perusteena olevan virheellisen taseen laatimiseen tai vahvistamiseen osallistuneet ovat yhteisvastuussa varojen palauttamisen jälkeisen vajauksen täyttämisestä 15 luvun 1, 3 ja 4 §:n sekä tilintarkastuslain 44 §:n mukaisesti.

7 §

Yhtiö saa antaa rahalainan yhtiön lähipiiriin kuuluvalle vain 2 §:ssä tarkoitettujen voitonjakokelpoisten varojen rajoissa ja turvaavaa vakuutta vastaan.

Rahalainan saa kuitenkin 1 momentin estämättä antaa lähipiiriin kuuluvalle, jos:

1) velallinen on valtio, kunta tai kuntainliitto;

2) velallinen on yhtiön kanssa samaan konserniin kuuluva osakeyhtiö tai siihen rinnastettava ulkomainen yhtiö; taikka

3) velallinen on elinkeinoa harjoittava yhteisö tai säätiö, joka ei kuulu yhtiön kanssa samaan konserniin, ei ole 1 luvun 4 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitetun henkilön määräysvallassa mainitun momentin 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla eikä ole mainitun momentin 3 kohdassa tarkoitettu tilintarkastaja, ja laina perustuu liiketaloudellisiin syihin, laina on tarkoitettu yksinomaan velallisen elinkeinotoimintaa varten eikä lainaaika ole tavanomaista pitempi.

Yhtiö ei saa antaa rahalainaa tai muita yhtiön varoja käytettäväksi siihen tarkoitukseen, että varojen saaja tai tämän lähipiiriin kuuluva hankkisi varoilla yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan toisen yhteisön osakkeita, jäsenosuuksia tai yhtiöosuuksia.

Hallituksen pöytäkirjaan tai tase-erittelyihin sisällytettävään luetteloon on erikseen merkittävä jokainen 1 momentissa sekä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laina. Merkinnästä on käytävä ilmi velallisen nimi, lainan ehdot ja annetut vakuudet.

Mitä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta sellaisen rahalainan antamiseen, josta säädetään henkilöstörahastolain (814/89) 23 §:ssä. Tällaisen rahalainan saa kuitenkin antaa vain 2 §:ssä tarkoitettujen voitonjakokelpoisten varojen rajoissa.

Mitä tässä pykälässä säädetään rahalainan antamisesta, koskee vastaavasti vakuuden antamista pykälässä tarkoitetun henkilön velvoitteesta.

8 §

Jos yhtiö on antanut rahalainan tai varoja käytettäväksi vastoin 7 §:n säännöksiä, noudatetaan soveltuvin osin, mitä 5 §:ssä säädetään.

Sellaisen henkilön, jonka velvoitteesta yhtiö on antanut vakuuden vastoin 7 §:n säännöksiä, on huolehdittava siitä, että vakuus heti vapautetaan, tai korvattava yhtiölle vakuuden arvo. Korvattavalle määrälle on maksettava 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu korko. Vajauksen täyttämiseen sovelletaan, mitä 5 §:n 2 momentissa säädetään.

Jos yhtiön 2 §:ssä tarkoitetut voitonjakokelpoiset varat ovat vähentyneet siten, että yhtiö ei saisi 7 §:n mukaan antaa rahalainaa tai vakuutta, yhtiön on perittävä rahalainoja tai vakuuksia takaisin siltä osin kuin niiden yhteenlaskettu määrä ylittää yhtiön voitonjakokelpoisten varojen määrän.

13 luku

Selvitystila, saneeraus ja purkaminen

1 §

Osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan päättää yhtiökokous, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Jos yhtiö on purettava tämän lain tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla, päätös purkamisesta on tehtävä 9 luvun 13 §:n mukaisesti. Muussa tapauksessa päätös on tehtävä 9 luvun 14 §:n mukaisesti ja jos yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita, päätökseen vaaditaan lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.

Selvitystila alkaa, kun sitä koskeva päätös on tehty. Yhtiökokous voi kuitenkin 2 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetussa tapauksessa määrätä selvitystilan alkamisajankohdaksi myöhemmänkin päivän.

Kutsussa selvitystilaan asettamista käsittelevään yhtiökokoukseen on mainittava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö. Ehdotus liitteineen on pidettävä yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viipymättä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

2 §

Jos hallitus tilinpäätöstä laadittaessa havaitsee tai sillä muutoin on syytä olettaa, että yhtiön oma pääoma on alle puolet osakepääomasta, hallituksen on viipymättä laadittava tase yhtiön taloudellisen tilan selvittämiseksi. Jos yhtiön oma pääoma on taseen mukaan alle puolet osakepääomasta, hallituksen on viipymättä annettava tase tilintarkastajien tarkastettavaksi ja kutsuttava yhtiökokous koolle kahden kuukauden kuluessa taseen laatimisesta käsittelemään yhtiön asettamista selvitystilaan. Taseen laatimiseen ja tarkastamiseen sovelletaan soveltuvin osin tilinpäätöstä ja sen tarkastamista koskevia säännöksiä.

Yhtiö on asetettava selvitystilaan, jollei viimeistään kahdentoista kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetusta yhtiökokouksesta pidettävässä yhtiökokouksessa hyväksytä kokouskutsun toimittamisaikana vallitsevaa tilannetta osoittavaa, yhtiön tilintarkastajien tarkastamaa tasetta, jonka mukaan yhtiön oma pääoma on vähintään puolet osakepääomasta. Jos yhtiökokous ei tee päätöstä yhtiön asettamisesta selvitystilaan, hallituksen on haettava selvitystilaan asettamista tuomioistuimelta. Hakemuksen voi tehdä myös tilintarkastaja tai sen voivat tehdä osakkeenomistajat, joilla on vähintään kymmenesosa kaikista osakkeista.

Oman pääoman ja osakepääoman suhdetta edellä laskettaessa lisätään omaan pääomaan taseen liitteessä tarkemmin selvitettävä erä, joka osoittaa omaisuuserien yhteenlasketun arvon nousun, jos näitä eriä arvostettaisiin todennäköiseen luovutushintaan luovutuksesta johtuvat erilliskulut vähennettyinä. Käyttöomaisuus, jonka arvo jatkuvasti vähenee, on kuitenkin merkittävä tarpeellisin poistoin vähennettyyn hankintamenon mukaiseen määrään, jos tämä olisi luovutushintaa korkeampi.

Hallituksen päätösehdotukseen on liitettävä tässä pykälässä tarkoitettu tase ja sitä koskeva tilintarkastajan lausunto.

2 a §

— — — — — — — — — — — — — — —

Yhtiö on asetettava selvitystilaan, jollei saneerausmenettelyn lakkaamisen ajankohtana vallinnutta tilannetta koskeva, 2 §:n 3 momentin mukainen ja yhtiön tilintarkastajien tarkastama tase osoita, että yhtiön oma pääoma on vähintään puolet osakepääomasta. Hallituksen on tällöin kutsuttava yhtiö-

kokous koolle viimeistään kahden kuukauden kuluessa saneerausmenettelyn lakkaamisesta päättämään selvitystilaan asettamisesta. Jollei yhtiökokous tee tällaista päätöstä, sovelletaan vastaavasti, mitä 2 §:n 2 momentissa säädetään.

3 §

— — — — — — — — — — — — — —

Harkittaessa sitä, määrätäänkö yhtiö selvitystilaan vai velvoitetaanko yhtiö lunastamaan kantajan osakkeet, on otettava huomioon yhtiön palveluksessa olevien henkilöiden ja velkojien edut. Lunastamiseen voidaan velvoittaa vain, jos yhtiön oma pääoma lunastamisen jälkeen on 2 §:n 3 momentin mukaisesti vähintään puolet osakepääomasta.

4 §

Tuomioistuin määrää osakeyhtiön selvitystilaan, jos:

1) yhtiö on 6 luvun 1 §:n 5 momentin tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla asetettava selvitystilaan, eikä yhtiökokous ole tehnyt sitä koskevaa päätöstä;

2) yhtiöllä ei ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, tässä laissa tai yhtiöjärjestyksessä edellytettyä toimitusjohtajaa tai elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitettua edustajaa; taikka

3) yhtiön tilinpäätösasiakirjoja ei rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta ole 11 luvun 14 §:n mukaisesti ilmoitettu rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä.

— — — — — — — — — — — — — —

7 §

Selvitystilassa olevan yhtiön yhtiökokoukseen sovelletaan tämän lain yhtiökokousta koskevia säännöksiä, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu. Jos se on tarpeen selvitystilan lopettamiseksi ja toiminnan jatkamiseksi, yhtiökokous voi päättää myös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta, osakepääoman korottamisesta, optio-oikeuksien antamisesta sekä vaihtovelkakirjalainan ja pääomalainan ottamisesta.

8 §

Kun yhtiö on asetettu selvitystilaan, hallituksen ja toimitusjohtajan on viivytyksettä laadittava tilinpäätös ja konsernitilinpäätös siltä selvitystilaa edeltäneeltä ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa. Tilinpäätös on mahdollisimman pian esitettävä yhtiökokouksessa. Soveltuvin osin on noudatettava, mitä edellä säädetään tilinpäätöksestä ja tilintarkastuksesta.

Jos 1 momentissa tarkoitettu aika käsittää myös edellisen tilikauden, on tältä tilikaudelta annettava erillinen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös.

11 §

Selvitysmiesten on laadittava kultakin tilikaudelta tilinpäätös ja konsernitilinpäätös, joka on esitettävä varsinaisen yhtiökokouksen hyväksyttäväksi. Mitä tässä laissa säädetään hallituksen esityksestä voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi, ei sovelleta näihin tilinpäätöksiin.

— — — — — — — — — — — — — —

15 §

Jos selvitystilassa olevan yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen, tuomioistuimen tulee selvitysmiesten ilmoituksesta määrätä selvitystila lopetettavaksi ja julistaa yhtiö puretuksi. Tällöin ei noudateta 7—11 eikä 12—14 §:n säännöksiä lukuun ottamatta 9 §:n säännöstä ilmoituksen tekemisestä selvitystilaa koskevasta päätöksestä. Tuomioistuimelle tehtävään ilmoitukseen on liitettävä hyväksytyn tilintarkastajan antama todistus siitä, että kaikki tiedossa olevat velat on maksettu. Tuomioistuimen on määrättävä, että yhtiön varat tulevat valtiolle. Tuomioistuimen tulee toimittaa päätöksestään tieto rekisteröimistä varten.

14 luku

Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastaminen

Sulautumisen määritelmä ja edellytykset

1 §

Osakeyhtiö (*sulautuva yhtiö*) voi sulautua toiseen osakeyhtiöön (*vastaanottava yhtiö*) siten, että sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle ja sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Vastike saa olla myös rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Jos ääni-oikeuden tuottavan osakkeen omistajalle tarjotaan vastikkeeksi muuta kuin vastaanottavan yhtiön vastaavia osakkeita, hänellä on kuitenkin oikeus saada tällaisen vastikkeen

sijasta rahakorvaus, jollei yhtiöjärjestyksessä ole muuta määrätty.

Sulautuminen voi tapahtua siten, että:

1) vastaanottava yhtiö ja yksi tai useampi sulautuva yhtiö sulautuvat (*absorptiosulautuminen*); taikka

2) vähintään kaksi sulautuvaa yhtiötä sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan yhtiön (*kombinaatiosulautuminen*).

Tytäryhtiösulautumisella tarkoitetaan absorptiosulautumista, jossa vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet.

2 §

Sulautuminen voidaan toteuttaa, vaikka sulautuva yhtiö on asetettu selvitystilaan, jollei yhtiön omaisuutta ole ryhdytty jakamaan osakkeenomistajille.

3 §

Sulautuvan yhtiön antama optio-oikeus, vaihtovelkakirja tai muu osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettava oikeus on lunastettava käyvästä hinnasta, jollei toisin ole sovittu.

Sulautumissuunnitelma ja sen rekisteröinti

4 §

Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten on laadittava kirjallinen sulautumissuunnitelma, joka on päivättävä ja allekirjoitettava.

Sulautumissuunnitelmassa on oltava:

1) sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden toiminimet, rekisterinumerot, osoitteet ja kotipaikat;

2) absorptiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä ja siitä, miten perustettavan yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat valitaan;

3) ehdotus vastikkeesta sulautuvan yhtiön osakkeenomistajalle ja 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden haltijalle;

4) selvitys pääomalainoista, joiden velkojat voivat vastustaa 13 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämistä;

5) sulautuvan yhtiön ja sen tytäryhteisön omistamista vastaanottavan yhtiön ja sen emoyhtiön osakkeista osakkeiden lukumäärä, yhteenlaskettu nimellisarvo ja taseeseen merkitty hankintameno osakelajeittain;

6) absorptiosulautumisessa ehdotus vastikkeen suorittamiseksi tarvittavasta uusmerkinnästä, optio-oikeuksien antamisesta, vaihtovelkakirjalainan ottamisesta ja omien osakkeiden luovuttamisesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääomasta;

7) ehdotus vastikkeen jaon ajankohdasta ja muista ehdoista;

8) selvitys sulautumiseen osallistuvan yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle, tilintarkastajalle ja riippumattomana asiantuntijana toimivalle hyväksytylle tilintarkastajalle annettavista erityisistä eduista ja oikeuksista;

9) selvitys sulautumisen syystä sekä perusteista, joiden mukaan vastike määritetään, ja niihin liittyvistä olennaisista arvostusongelmista; sekä

10) ehdotus sulautumisen täytäntöönpanon suunnitellusta rekisteröintiajankohdasta.

Jollei tässä luvussa muuta säädetä, 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuihin ehdotuksiin sovelletaan soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä uusmerkinnästä, optio-oikeuksien antamisesta ja vaihtovelkakirjalainan ottamisesta sekä 7 luvun säännöksiä omien osakkeiden luovuttamisesta.

Sulautumissuunnitelmassa ei tarvita 2 momentin 9 kohdassa tarkoitettua selvitystä, jos kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat suostuvat siihen, että selvitystä ei laadita.

Tytäryhtiösulautumiseen ei sovelleta 2 momentin 3, 6 ja 7 kohdan säännöksiä eikä 9 kohdan säännöksiä vastikkeen määrittämistä ja arvostusongelmia koskevasta selvityksestä.

5 §

Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden on ilmoitettava sulautumissuunnitelma rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Tytäryhtiösulautumisessa ilmoituksen tekee emoyhtiö. Sulautuminen raukeaa, jos ilmoitusta ei tehdä määräajassa tai rekisteröiminen evätään.

Sulautumissuunnitelman liitteet

6 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan on annettava sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalle yhtiölle. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko sulautumissuunnitelmassa

oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syyn, vastaanottavalle yhtiölle siirtyvän omaisuuden sekä vastikkeen arvon ja jaon arviointiin. Vastaanottavalle yhtiölle annettavassa lausunnossa on erikseen mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun. Asiantuntijaan ja lausuntoon sovelletaan muutoin soveltuvin osin, mitä 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.

Jos kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat suostuvat, riittää, että lausunto annetaan vastaanottavalle yhtiölle uusmerkinnän maksuksi siirtyvästä omaisuudesta ja siitä, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun.

Jos tytäryhtiösulautumisesta päättävät yhtiöiden hallitukset, riittää, että lausunto annetaan siitä, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Jos vastaanottavan yhtiön yhtiökokous päättää tytäryhtiösulautumisesta, lausunnon tulee koskea myös sulautumisen syytä ja yhtiölle siirtyvää omaisuutta.

7 §

Sulautumissuunnitelmaan on kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön osalta liitettävä:

1) jäljennökset kolmea viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista ja viimeksi päättyneen tilikauden voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä;

2) jos viimeisen tilinpäätöksen tarkoittaman tilikauden päättymisestä on kulunut sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen tai vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajalle 9 §:n 3 momentissa asetetun määräajan päättymiseen mennessä yli kuusi kuukautta, jäljennös välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla kolmea kuukautta vanhempi ja joka on laadittu ja tarkastettu noudattaen soveltuvin osin tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja määräyksiä;

3) jäljennös viimeisen tilinpäätöksen jälkeen laaditusta osavuosikatsauksesta, jos katsauskausi ei sisälly välitilinpäätökseen;

4) hallituksen selostus viimeisen tilinpäätöksen, välitilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen jälkeisistä yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista;

5) tilintarkastajien ja hallintoneuvoston lausunto välitilinpäätöksestä, osavuosikatsauksesta ja hallituksen selostuksesta; sekä

6) 6 §:ssä tarkoitettu lausunto sulautumissuunnitelmasta.

Sulautumissuunnitelman hyväksyminen

8 §

Sulautuvassa yhtiössä sulautumisesta päättää yhtiökokous. Tytäryhtiösulautumisessa sulautumisesta voi kuitenkin päättää sulautuvan yhtiön hallitus.

Vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta on päätettävä yhtiökokouksessa, jos sitä vaativat osakkeenomistajat, joilla on vähintään viisi prosenttia yhtiön osakkeista.

9 §

Kutsu sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen voidaan toimittaa sulautumissuunnitelman kuuluttamisen jälkeen. Kutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pitempää aikaa, viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta tai 9 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää. Kokouskutsuun on otettava sulautumissuunnitelman pääasiallinen sisältö.

Sulautumissuunnitelma liitteineen on pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön pääkonttorissa vähintään kuukauden ajan ennen sulautumisesta päättävää yhtiökokousta ja viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

Vastaanottavassa yhtiössä on sulautumissuunnitelman kuuluttamisen jälkeen joko kutsuttava koolle 1 momentissa tarkoitettu yhtiökokous tai ilmoitettava suunnitelmasta osakkeenomistajille samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa ilmoituksesta kirjallisesti vaatia, että sulautumisesta on päätettävä yhtiökokouksessa. Yhtiön ilmoituksen sisältöön ja osakkeenomistajien nähtävänä pidettäviin asiakirjoihin sovelletaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään. Asiakirjat on kuitenkin pidettävä nähtävänä ilmoituksen toimittamisesta lähtien. Vastaanottavassa yhtiössä kokouskutsun toimittamisessa noudatettavaan määräaikaan sovelletaan 9 luvun 9 §:n 1 momenttia, jos sulautumisesta päätetään yhtiökokouksessa osakkeenomistajan vaatimuksesta ja yhtiön ilmoituksen ja yhtiökokouksen välinen aika on vähintään kuukausi.

10 §

Yhtiökokouksen päätös sulautumisesta voidaan tehdä 9 luvun 14 §:n mukaisesti.

Jos sulautuvassa yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita, päätökseen vaaditaan sulautuvassa yhtiössä lisäksi niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista. Jos vastikkeesta enemmän kuin kymmenesosa on muuta kuin vastaanottavan yhtiön osakkeita, päätökseen vaaditaan 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi sulautuvassa yhtiössä niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.

Jos sulautumissuunnitelmaa ei hyväksytä muutoksitta kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä, sulautuminen raukeaa. Sulautuvan yhtiön yhtiökokous voi kuitenkin muuttaa sulautumissuunnitelman määräystä vastikkeen jakamisesta yhtiön osakkeenomistajien kesken. Muutoksesta on viipymättä ilmoitettava muiden sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallituksille sekä yhtiön osakkeenomistajille samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan.

Yhtiökokouksen päätös sulautumissuunnitelman hylkäämisestä on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Sulautuvan yhtiön on ilmoitettava sulautumissuunnitelman muutos rekisteröitäväksi viimeistään haettaessa 13 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanolupaa.

11 §

Kombinaatiosulautumisessa sulautumissuunnitelma korvaa perustettavan yhtiön perustamiskirjan. Sulautumisesta päättävän yhtiökokouksen on myös valittava vastaanottavan yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat, jollei sulautumissuunnitelmassa muuta määrätä.

Oikeus vaatia lunastusta

12 §

Sulautumispäätöstä vastaan äänestäneellä sulautuvan yhtiön osakkeenomistajalla on oikeus vaatia, että yhtiö lunastaa häneltä käyvästä hinnasta osakkeet, jotka on yhtiökokoukseen mennessä ilmoitettu merkittäviksi osakeluetteloon. Osakkeenomistajan on yhtiökokouksessa varattava oikeus vaatia lunastusta, kun asiaa tiedustellaan osakkeenomistajilta ennen sulautumista koskevaa äänestystä. Kirjallinen lunastusvaatimus on toimitettava sulautuvalle yhtiölle kuukauden kuluessa sulautumisesta päättäneestä yhtiökokouksesta.

Jos lunastusoikeudesta tai lunastuksen ehdoista ei sovita, asia on annettava välimiesten ratkaistavaksi 16 luvun 5 §:ssä säädetyssä järjestyksessä, jollei muuta sovita. Lunastushintaa määrättäessä ei oteta huomioon sulautumisesta päättäneen yhtiökokouksen jälkeen syntyneitä seikkoja. Lunastushinnalle on määrättävä käypä korko välimiesmenettelyn aloittamista koskevan vaatimuksen tiedoksiantamisen ja lunastushinnan vahvistamisen väliseltä ajalta. Osakkeenomistajan on annettava vaatimus välimiesmenettelyn aloittamisesta tiedoksi Keskuskauppakamarille ja yhtiölle kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta. Vaatimuksen tiedoksiantamisen jälkeen osakkeenomistajalla on oikeus vain lunastushintaan. Jos lunastusmenettelyssä myöhemmin todetaan, ettei osakkeen omistajalla ole oikeutta lunastukseen, hänellä on kuitenkin oikeus vastikkeeseen.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, jos 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden haltijalla on oikeus vaatia lunastusta. Lunastusvaatimus on kuitenkin toimitettava yhtiölle kuukauden kuluessa 14 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen lähettämisestä. Vaatimus välimiesmenettelyn aloittamisesta on annettava tiedoksi kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen lähettämisestä.

Lupa sulautumisen täytäntöönpanoon

13 §

Sulautumisen täytäntöönpanoon tarvitaan rekisteriviranomaisen lupa. Yhtiöiden on haettava lupaa neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman hyväksymisestä. Tytäryhtiösulautumisessa lupaa hakee emoyhtiö. Jos lupahakemusta ei tehdä määräajassa tai lupaa ei myönnetä, sulautuminen raukeaa. Luvan myöntämisen edellytyksiin sovelletaan, mitä 6 luvun 5 §:n 3 momentissa säädetään.

Lupahakemukseen on liitettävä sulautumissuunnitelman liitteet sekä sulautumispäätökset. Sulautuvan yhtiön sulautumispäätöstä koskevassa pöytäkirjassa tai sen otteessa on mainittava osakelajeittain, kuinka monen osakkeen osalta on tehty 12 §:n 1 momentissa tarkoitettu varaus.

14 §

Rekisteriviranomaisen on annettava kuulu-

tus sulautuvan yhtiön velkojille. Kuulutus on annettava myös vastaanottavan yhtiön velkojille, jos sulautuminen on 6 §:ssä tarkoitetun lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun. Kuulutukseen ja lupamenettelyyn sovelletaan muutoin, mitä 6 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään.

Jos 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden haltijalla on oikeus vaatia lunastusta, kuulutuksessa on mainittava myös siitä ja, miten oikeus lunastukseen on varattava. Yhtiön on lähetettävä myös oikeuden haltijalle ilmoitus kuulutuksesta siten kuin 6 luvun 6 §:n 2 momentissa säädetään.

15 §

Yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitettu saneerausmenettely korvaa 14 §:ssä tarkoitetun kuulutuksen, eikä velkojalla ole oikeutta vastustaa sulautumista tämän lain nojalla, jos kaikki sulautumiseen osallistuvat yhtiöt kuuluvat samaan konserniin ja niitä koskeva saneerausohjelma vahvistetaan samanaikaisesti.

Sulautumissuunnitelma ja 13 §:n 2 momentissa tarkoitetut asiakirjat on liitettävä ehdotukseen saneerausohjelmaksi.

Sulautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset

16 §

Yhtiöiden on tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta neljän kuukauden kuluessa sitä koskevan luvan myöntämisestä tai sulautuminen raukeaa. Tytäryhtiösulautumisessa ilmoituksen tekee emoyhtiö.

Ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta korvaa absorptiosulautumisessa 4 luvussa tarkoitetut rekisteri-ilmoitukset ja kombinaatiosulautumisessa 2 luvussa tarkoitetun rekisteri-ilmoituksen. Muilta osin vastikkeen suorittamiseksi tarvittavan uusmerkinnän, optio-oikeuksien antamisen ja vaihtovelkakirjalainan ottamisen rekisteröintiin sovelletaan soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä ja vastaanottavan yhtiön rekisteröintiin 2 luvun säännöksiä.

Ilmoitukseen on liitettävä kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus sekä tilintarkastajien todistus siitä, että sulautumisen rekisteröinnillä vastaanottava yhtiö saa täyden maksun määrästä, joka merkitään yhtiön omaan pääomaan vastikkeeksi annettavista osakkeista, optio-oikeuksista ja vaihtovelkakirjoista.

Jos sulautumiseen osallistuvista yhtiöistä useamman kuin yhden omaisuuteen on voimassa yrityskiinnityslaissa (634/84) tarkoitettu yrityskiinnitys, sulautumista ei saa rekisteröidä, jollei samalla rekisteröidä hakemuksen perusteella yhtiöiden ja kiinnityksenhaltijoiden sopimusta kiinnitysten etuoikeuden järjestämisestä.

Rekisteröinnissä on otettava huomioon sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta, jollei siihen ole estettä eikä ajankohta ole myöhemmin kuin neljän kuukauden kuluttua ilmoituksesta.

17 §

Sulautuvan yhtiön varat ja velat, lukuun ottamatta 15 luvun 1 ja 3 §:ään ja tilintarkastuslain 44 §:ään perustuvaa vaatimusta, siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle, kun sulautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Samanaikaisesti sulautuva yhtiö purkautuu.

Sulautuvan yhtiön purkautuessa sen osakkeenomistajille syntyy oikeus vastikkeeseen ja heistä tulee vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajia sulautumissuunnitelman mukaisesti. Samalla syntyy oikeus 12 §:n mukaiseen lunastushintaan. Vastaanottavan tai sulautuvan yhtiön omistamat sulautuvan yhtiön osakkeet eivät kuitenkaan tuota oikeutta vastikkeeseen.

Sulautuvan yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on annettava sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien kokouksessa lopputilitys. Lopputilityksessä on oltava tilinpäätös ja konsernitilinpäätös ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa, sekä selvitys vastikkeen jaosta. Lopputilityksen tarkastamiseen sovelletaan, mitä tilintarkastuksesta säädetään. Osakkeenomistajien kokoukseen sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään. Vastikkeen jaon ja lopputilityksen moittimiseen, jako-osuuden nostamiseen sekä selvityksen jatkamiseen sulautuvan yhtiön purkauduttua sovelletaan, mitä 13 luvun 12 §:n 3 ja 4 momentissa sekä, milloin kysymys on 15 luvun 5 §:n mukaisesta kanteesta, mitä 13 luvun 14 §:n 2 momentissa ja 16 §:ssä säädetään. Lopputilitys on ilmoitettava rekisteröitäväksi siten kuin 11 luvun 14 §:ssä säädetään.

18 §

Tämän lain 9 luvun 17 §:n 2 ja 3 momentista poiketen sulautumispäätöstä koskeva kanne on pantava vireille kuuden kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä. Tuomioistuimen on viipymättä ilmoitettava kanteen vireilletulosta ja asiassa annetusta lainvoimaisesta tuomiosta rekisteriviranomaiselle.

Vaikka sulautuminen on rekisteröity, se peruuntuu, jos sulautumispäätös tuomioistuimen lainvoimaisen tuomion mukaan on pätemätön. Sulautuva yhtiö ja vastaanottava yhtiö ovat yhteisvastuussa sellaisesta vastaanottavan yhtiön velvoitteesta, joka on syntynyt sulautumisen rekisteröinnin jälkeen mutta ennen kuin rekisteriviranomainen on kuuluttanut tuomioistuimen lainvoimaisesta tuomiosta.

Vähemmistöosakkeiden lunastus

19 §

Osakkeenomistajalla, jolla on enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa yhtiön osakkeista ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä (*lunastaja*), on oikeus käyvästä hinnasta lunastaa muiden osakkeenomistajien osakkeet. Osakkeenomistajalla, jonka osake voidaan lunastaa, on oikeus vaatia osakkeensa lunastamista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun omistus- ja ääniosuuden laskemiseen sovelletaan, mitä 1 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetään.

Lunastajan osake- ja äänimäärään luetaan:

1) lunastajan ja sen määräysvallassa 1 luvun 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitetulla tavalla olevan yhteisön ja säätiön omistamat osakkeet; sekä

2) lunastajan tai muun 1 kohdassa tarkoitetun yhteisön tai säätiön toisen kanssa omistamat osakkeet.

Lunastajan on viipymättä ilmoitettava yhtiölle lunastusoikeuden syntymisestä tai lakkaamisesta. Kun yhtiö on saanut lunastajalta tai muulta tiedon lunastusoikeuden syntymisestä tai lakkaamisesta, yhtiön on viipymättä ilmoitettava lunastusoikeuden syntyminen tai lakkaaminen rekisteröitäväksi.

Lunastusoikeutta sekä lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet on annettava välimiesten ratkaistaviksi 16 luvun 5 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

20 §

Lunastajan on ilmoitettava lunastusoikeuteen perustuva vaatimuksensa yhtiölle, jos lunastuksesta ei sovita.

Yhtiön on ilmoitettava vaatimuksesta osakkeenomistajille samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan sekä lähetettävä kirjallinen ilmoitus jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka nimi ja osoite ovat yhtiön tiedossa. Yhtiön on lisäksi julkaistava ilmoitus virallisessa lehdessä. Ilmoituksessa on myös mainittava 3 momentissa tarkoitetusta uskotusta miehestä sekä hänen oikeudestaan sopia lunastuksesta ja valvoa välimiesmenettelyssä poissa olevan osakkeenomistajan etua. Ilmoituskuluista vastaa lunastaja.

Yhtiön on haettava kotipaikkansa tuomioistuimelta uskotun miehen määräämistä valvomaan poissa olevien osakkeenomistajien etua lunastusmenettelyn aikana. Yhtiön on ilmoitettava tuomioistuimen määräys uskotun miehen asettamisesta rekisteröitäväksi.

Lunastaja saa holhouslain 69 §:n estämättä aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua yhtiön ilmoituksesta sopia uskotun miehen kanssa lunastuksen ehdoista, jos osakkeenomistaja ei ole ilmoittanut yhtiölle tai uskotulle miehelle vastustavansa sopimista eikä lunastusoikeudesta tai lunastushinnasta ole erimielisyyttä lunastajan ja muun osakkeenomistajan kesken. Uskottu mies valvoo 19 §:n 5 momentissa tarkoitetussa välimiesmenettelyssä kaikkien poissa olevien osakkeenomistajien etua. Sen lisäksi, mitä holhouslaissa säädetään, uskotun miehen on viipymättä ilmoitettava holhouslain 5 luvussa tarkoitettu lopputilitys rekisteröitäväksi. Poissa olleiden osakkeenomistajien katsotaan saaneen tiedon tilityksestä, kun rekisteriviranomainen on kuuluttanut tilityksen.

21 §

Lunastettavan osakkeen omistajan on luovutettava osakekirja lunastushintaa vastaan lunastajalle kuukauden kuluessa siitä, kun lunastushinnasta on sovittu tai kun sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman. Jos tämä laiminlyödään, lunastajan tulee rahan, arvoosuuksien, arvopaperien tai asiakirjain talletta misesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain mukaisesti viivytyksettä tallettaa lunastushinta yhtiön kotipaikan lääninhallituksen huostaan pidättämättä itselleen oikeutta saada talletettua takaisin. Jos lunastusoikeus ei ole riitainen tai jos sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman, eikä lunastushinnasta kuitenkaan ole sovittu tai määrätty, lunastajalla on

oikeus saada osakekirja asettamalla lunastushinnan maksamisesta vakuus, jonka välimiehet ovat hyväksyneet. Osakkeenomistajalla on tällöin oikeus saada lunastushinnalle käypä korko vakuuden asettamisesta siihen asti, kun lunastushinta on lopullisesti vahvistettu.

Lunastaja katsotaan osakkeen omistajaksi, kun 1 momentissa tarkoitettu tallettaminen tai vakuuden asettaminen on tapahtunut. Osakekirjan haltijalla on vain oikeus lunastushintaan korkoineen luovuttaessaan osakekirjan asianmukaisella siirtomerkinnällä varustettuna.

Jollei osakekirjaa ole luovutettu vuoden kuluessa siitä, kun lunastajasta 2 momentin mukaan on tullut osakkeen omistaja, saadaan lunastajalle antaa osakkeesta uusi osakekirja. Osakekirjaan on tehtävä merkintä siitä, että se on annettu aikaisemman osakekirjan sijaan. Jos aikaisemmin annettu osakekirja tämän jälkeen luovutetaan lunastajalle, se on mitätöitävä.

14 a luku

Jakautuminen

Jakautumisen määritelmä ja edellytykset

1 §

Osakeyhtiö *(jakautuva yhtiö)* voi jakautua siten, että jakautuvan yhtiön varat ja velat osittain tai kokonaan siirtyvät selvitysmenettelyttä yhdelle tai useammalle perustettavalle osakeyhtiölle *(vastaanottava yhtiö)* ja jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Vastike saa olla myös rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Jos äänioikeuden tuottavan osakkeen omistajalle tarjotaan vastikkeeksi muuta kuin vastaanottavan yhtiön vastaavia osakkeita, hänellä on kuitenkin aina oikeus saada tällaisen vastikkeen sijasta rahakorvaus, jollei yhtiöjärjestyksessä ole muuta määrätty.

Jakautuminen voi tapahtua siten, että:

1) jakautuvan yhtiön kaikki varat ja velat siirtyvät kahdelle tai useammalle vastaanottavalle yhtiölle ja jakautuva yhtiö purkautuu; taikka

2) osa jakautuvan yhtiön varoista ja veloista siirtyy yhdelle tai useammalle vastaanottavalle yhtiölle.

Jakautuvaan yhtiöön sovelletaan, mitä 14 luvun 2 §:ssä säädetään sulautuvasta yhtiöstä. Jakautuvan yhtiön antaman optio-oikeuden, vaihtovelkakirjan tai muun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavan oikeuden haltijaan sovelletaan vastaavasti, mitä 14 luvun 3 §:ssä säädetään. Jakautuvan yhtiön sidotun oman pääoman alentamiseen sovelletaan 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa jakautumisessa soveltuvin osin, mitä 6 luvun 1 §:ssä, 2 §:n 5 momentissa, 3 ja 4 §:ssä säädetään osakepääoman alentamisesta sekä mitä 12 luvun 3 ja 3 a §:ssä säädetään muun sidotun oman pääoman alentamisesta.

Jakautumissuunnitelma, sen rekisteröinti ja liitteet

2 §

Jakautuvan yhtiön hallituksen on laadittava jakautumissuunnitelma, johon sovelletaan soveltuvin osin, mitä 14 luvun 4—7 §:ssä säädetään kombinaatiosulautumisesta. Jakautumissuunnitelmassa on lisäksi oltava:

1) ehdotus jakautuvan yhtiön varojen ja velkojen jakamisesta kullekin jakautumiseen osallistuvalle yhtiölle;

2) selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä vastaanottavalle yhtiölle tulevan ja jakautuvalle yhtiölle jäävän omaisuuden arvioinnissa; sekä

3) ehdotus siitä, miten varojen siirto vastaanottavan yhtiön osakepääomaan vaikuttaa jakautuvan yhtiön omaan pääomaan.

Jakautumissuunnitelman hyväksyminen ja oikeus vaatia lunastusta

3 §

Jakautumisesta päättää jakautuvan yhtiön yhtiökokous.

Yhtiökokouksen päätös jakautumisesta voidaan tehdä 9 luvun 14 §:n mukaisesti. Jos jakautuvassa yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita ja yhtiön osakkeenomistajille jaetaan vastikkeena osakelajien ja osakkeenomistajien omistusten suhteessa vain vastaavia vastaanottavan yhtiön osakkeita, päätökseen vaaditaan lisäksi niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista. Jos tällaisen yhtiön osakkeenomistajille jaetaan muutoin osakkeenomistajien omistusten suhteessa osakelajeittain sama vastike, päätökseen vaaditaan 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin

osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin kokouksessa edustetun osakelajin osakkeista.

Muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa päätökseen tarvitaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus.

Muilta osin jakautumista koskevaan päätökseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä 14 luvun 9 §:n 1 ja 2 momentissa, 10 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 11 ja 18 §:ssä säädetään.

Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitetun oikeuden haltijan oikeuteen vaatia lunastusta sovelletaan, mitä 14 luvun 12 §:n 3 momentissa säädetään. Jos jakautuva yhtiö on julkinen osakeyhtiö ja vastaanottava yhtiö on yksityinen osakeyhtiö, jakautuvan yhtiön osakkeenomistajan oikeuteen vaatia lunastusta sovelletaan, mitä 17 luvun 3 §:ssä säädetään.

Lupa jakautumisen täytäntöönpanoon, jakautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset

4 §

Jakautuvan yhtiön on haettava jakautumisen täytäntöönpanoon rekisteriviranomaisen lupa, johon sovelletaan, mitä 14 luvun 13 ja 14 §:ssä säädetään. Jakautuvan yhtiön on tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus jakautumisen täytäntöönpanosta. Ilmoituksesta on voimassa, mitä 14 luvun 16 §:n 1—3 momentissa säädetään kombinaatiosulautumisesta.

Jos jakautuvan yhtiön omaisuuteen on voimassa yrityskiinnityslaissa tarkoitettu yrityskiinnitys, jakautumista ei saa rekisteröidä, jollei samalla rekisteröidä yhtiön ja kiinnityksenhaltijoiden sopimusta kiinnitysten jakamisesta jakautuvan ja vastaanottavien yhtiöiden kesken ja kiinnitysten etuoikeuden järjestämisestä.

5 §

Jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät jakautumissuunnitelmassa määrätyllä tavalla vastaanottavalle yhtiölle, kun jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Samanaikaisesti jakautuva yhtiö purkautuu 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa jakautumisessa.

Jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille syntyy jakautumisen rekisteröinnillä oikeus vastikkeeseen ja heistä tulee vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajia jakautumissuunnitelman mukaisesti. Jakautuvalle yhtiölle kuuluvat omat osakkeet eivät kuitenkaan tuota oikeutta vastikkeeseen.

Jos jakautuva yhtiö purkautuu, sen hallituksen ja toimitusjohtajan on annettava lopputilitys, johon sovelletaan, mitä 14 luvun 17 §:n 3 momentissa säädetään.

6 §

Jos 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa jakautumisessa ilmaantuu varoja, joita ei ole jaettu jakautumissuunnitelmassa, ne kuuluvat jakautuvan yhtiön osakkeenomistajille ja vastaanottaville yhtiöille samassa suhteessa kuin jakautuvan yhtiön netto-omaisuus jaetaan jakautumissuunnitelman mukaan.

Jakautuva yhtiö ja vastaanottavat yhtiöt vastaavat yhteisvastuullisesti jakautuvan yhtiön velasta, joka on syntynyt ennen kuin jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Sellaisista jakautuvan yhtiön veloista, joista toinen yhtiö vastaa jakautumissuunnitelman mukaan, yhtiön vastuun kokonaismäärä on kuitenkin enintään sille jäävän tai siirtyvän netto-omaisuuden arvo. Jakautumissuunnitelmassa mainitusta velasta velkoja voi vaatia suoritusta yhteisvastuun perusteella vasta, kun on todettu, ettei hän saa suoritusta velalliselta tai vakuudesta.

15 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

6 §

Osakkeenomistajien vaatimuksesta kannetta voidaan ajaa yhtiön lukuun 5 §:n 1 ja 2 momentin estämättä, jos:

1) yhtiökokouksessa on myönnetty vastuuvapaus tai muutoin päätetty olla nostamatta korvauskannetta, mutta päätöstä vastaan ovat äänestäneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista;

2) päätöstä vastuuvapauden myöntämistä koskevassa asiassa ei ole tehty kahdeksan kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä; taikka

3) päätöstä korvauskanteen nostamista koskevassa asiassa ei muutoin ole tehty kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asiaa olisi pitänyt käsitellä yhtiökokouksessa.

Kanne on pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetusta yhtiökokouksen päätöksestä tai 1 momentissa mainitun määräajan päättymisestä tai, milloin on vaadittu 10 luvun 14 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen toimittamista, siitä kun tarkastuksesta annettu lausunto on esitetty yhtiökokouksessa, taikka tarkastajan määräämistä tarkoittava hakemus on hylätty.

16 luku

Erinäisiä säännöksiä

Oikeudenkäynti ja välimiesmenettely

1 §

Sen estämättä, mitä riita-asiain oikeuspaikasta säädetään, saa 15 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettua korvauskannetta ajaa yhtiön kotipaikan tuomioistuimessa. Sama tuomioistuin voi käsitellä myös rikokseen perustuvan korvausvaatimuksen sekä 3 luvun 3 §:n 3 momentissa, 6 luvun 10 §:ssä ja tämän luvun 5 §:n 5 momentissa tarkoitetun osakkeiden lunastusta koskevan riidan.

2 §

Haaste ja muu tiedoksianto katsotaan yhtiölle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle tai muulle, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjoittaa toiminimi. Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä hallituksen jäsentä, toimitusjohtajaa tai muuta, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjoittaa yhtiön toiminimi, tiedoksiantamisessa yhtiölle noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 7 §:ssä säädetään.

5 §

Keskuskauppakamari valitsee kutakin 14 luvun 3, 12 ja 19 §:ssä, 14 a luvun 3 §:ssä sekä 17 luvun 3 §:ssä tarkoitettua lunastusriitaa varten lunastusta vaativan osapuolen hakemuksesta tarpeellisen määrän välimiehiä ja määrää välimiesten puheenjohtajan. Välimiehillä on oltava tehtävään tarvittava asiantuntemus.

Yhtiö vastaa 14 luvun 3 ja 12 §:ssä, 14 a luvun 3 §:ssä sekä 17 luvun 3 §:ssä tarkoitetun välimiesmenettelyn kuluista. Välimiehet voivat kuitenkin erityisistä syistä velvoittaa osakkeenomistajan kokonaan tai osittain korvaamaan yhtiölle sen kulut. Lunastaja vastaa 14 luvun 19 §:ssä tarkoitetun välimiesmenettelyn kuluista, jos välimiehet eivät erityisistä syistä katso kohtuulliseksi velvoittaa lunastettavien osakkeiden omistajaa kokonaan tai osittain vastaamaan niistä.

Välimiesten on ilmoitettava välitystuomio rekisteröitäväksi kahden viikon kuluessa sen antamisesta.

Välitystuomioon tyytymätön asianosainen voi nostamalla kanteen vastapuoltaan vastaan saattaa asian tuomioistuimen tutkittavaksi. Kanne on nostettava kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianosainen sai kappaleen välitystuomiota tai, jos välimiesmenettelystä annetun lain 38 tai 39 §:ssä tarkoitettu pyyntö on tehty, sen jälkeen kun hän sai kappaleen välimiesten tällaisen pyynnön johdosta antamasta päätöksestä. Tuomioistuimen on viipymättä ilmoitettava lainvoimaisesta päätöksestä rekisteriviranomaiselle. Jollei välitystuomioon haeta muutosta, on sen täytäntöönpanossa noudatettava, mitä ulosottolain 3 luvun 16 §:ssä säädetään. Välimiesmenettelystä on muutoin voimassa, mitä välimiesmenettelystä annetussa laissa säädetään.

7 §

Jos 11 luvun 12 ja 14 §:ssä säädetty velvollisuus ilmoittaa rekisteröitäväksi tai pyynnöstä antaa asiakirjoja rekisteriviranomaiselle laiminlyödään, voi rekisteriviranomainen velvoittaa toimitusjohtajan tai hallituksen jäsenen sakon uhalla ilmoittamaan tai antamaan ne sille määräämässään ajassa.

Yhtiön kirjeet ja lomakkeet

7 a §

Yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava yhtiön rekisteriin merkitty toiminimi, kotipaikka, osoite ja rekisterinumero sekä mahdollinen selvitystila.

Rangaistussäännöksiä

8 §

Joka tahallaan

1) 2 luvun 9 §:ssä, 4 luvun 9 tai 12 c §:ssä, 13 luvun 15 §:ssä, 14 luvun 16 §:ssä tai 14 a luvun 4 §:ssä tarkoitetussa

tapauksessa antaa rekisteriviranomaiselle tai tuomioistuimelle väärän ilmoituksen, vakuutuksen tai todistuksen osakepääoman tai velan maksamisesta,

2) toimii toisen välikätenä tässä laissa tai yhtiöjärjestyksessä olevan äänioikeuden rajoittamista koskevan säännöksen tai määräyksen kiertämiseksi,

3) rikkoo säännöksiä riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan lausunnon laatimisesta,

4) rikkoo säännöksiä pääomalainan pääoman palauttamista, koron tai muun hyvityksen maksamisesta tai vakuuden antamisesta,

5) jakaa yhtiön varoja tämän lain säännösten vastaisesti,

6) antaa rahalainan tai vakuuden 12 luvun 7 §:n säännösten vastaisesti taikka

7) rikkoo 1 luvun 2 §:n 1 momentin kieltoa yksityisen osakeyhtiön arvopaperien ottamisesta arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua julkista kaupankäyntiä vastaavan menettelyn kohteeksi,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *osakeyhtiörikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

9 §

Joka tahallaan

1) 3 luvun 5 §:n 1 momentin vastaisesti antaa osakekirjan taikka väliaikaistodistusta, osakeantitodistusta, optiotodistusta tai juoksevaa vaihtovelkakirjaa antaessaan menettelee tämän lain säännösten vastaisesti,

2) rikkoo yhtiökokouksen pöytäkirjan nähtävillä pitämistä koskevaa säännöstä,

3) laiminlyö osake- tai osakasluettelon pitämisen tai niiden nähtävänä pitämisen,

4) rikkoo 7 a §:n säännöksiä yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista,

5) rikkoo 8 luvun 6 §:n 3 momentin säännöstä yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan välisten sopimusten ja sitoumusten kirjaamisesta,

6) rikkoo 3 luvun 11 §:n 3 momentin säännöstä osakeomistuksensa ilmoittamisesta merkittäväksi osake- ja osakasluetteloon,

7) rikkoo 1 luvun 2 §:n 3 momentin säännöstä yksityisen osakeyhtiön arvopaperien tarjoamiseen liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta,

8) rikkoo 14 luvun 19 §:n 4 momentin säännöstä lunastusoikeuden ilmoittamisesta yhtiölle taikka

9) rikkoo tämän lain säännöksiä osavuosikatsauksen, välitilinpäätöksen, tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen tai 13 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun taseen laatimisesta taikka osakeyhtiön sulautumista, jakautumista tai selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *osakeyhtiörikkomuksesta* sakkoon.

Osakeyhtiörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka törkeästä huolimattomuudesta menettelee 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

17 luku

Osakeyhtiömuodon muuttaminen

Yksityisen osakeyhtiön muuttaminen julkiseksi osakeyhtiöksi

1 §

Yksityisen osakeyhtiön muuttamisesta julkiseksi osakeyhtiöksi päättää yhtiökokous. Päätös yhtiömuodon muuttamisesta on pätevä, jos se on tehty 9 luvun 14 §:n mukaisesti.

Yksityinen osakeyhtiö voidaan muuttaa julkiseksi osakeyhtiöksi vain, jos sen yhtiöjärjestys täyttää julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykselle tässä laissa säädetyt vaatimukset, sen toiminimi muutetaan samalla toiminimilaissa (128/79) säädettyjen vaatimusten mukaiseksi ja riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan antaman lausunnon mukaan yhtiön osakepääomalle ja muulle sidotulle omalle pääomalle on täysi kate. Asiantuntijaan ja lausuntoon sovelletaan soveltuvin osin, mitä 2 luvun 4 a §:ssä säädetään. Lausunnon nähtävänäpitoon sovelletaan soveltuvin osin, mitä 4 luvun 4 b §:n 2 momentissa säädetään. Lausunto on liitettävä yhtiömuodon muuttamisesta tehtävään rekisteri-ilmoitukseen.

Yksityinen osakeyhtiö muuttuu julkiseksi osakeyhtiöksi, kun sitä koskeva yhtiöjärjestyksen muutos on rekisteröity.

Sopimukseen, jolla julkiseksi osakeyhtiöksi muuttuneelle yhtiölle hankitaan omaisuutta kahden vuoden kuluessa muutoksen rekisteröinnistä, sovelletaan 2 luvun 15 §:n säännöksiä soveltuvin osin.

Julkisen osakeyhtiön muuttaminen yksityiseksi osakeyhtiöksi

2 §

Julkisen osakeyhtiön muuttamisesta yksityiseksi osakeyhtiöksi päättää yhtiökokous 9 luvun 14 §:n mukaisesti.

Jos yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita, päätökseen vaaditaan 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista. Sama koskee päätöstä julkisen osakeyhtiön sulautumisesta yksityiseen osakeyhtiöön ja jakautumisesta yksityiseksi osakeyhtiöksi.

Julkinen osakeyhtiö voidaan muuttaa yksityiseksi osakeyhtiöksi vain, jos sen yhtiöjärjestys täyttää yksityisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykselle tässä laissa säädetyt vaatimukset ja sen toiminimi muutetaan samalla toiminimilaissa säädettyjen vaatimusten mukaiseksi.

Jos yhtiö on antanut muun sellaisen velkakirjan kuin vaihtovelkakirjan, joka voi olla arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena, julkisen osakeyhtiön muuttamiseen yksityiseksi osakeyhtiöksi on saatava näiden velkojien osalta rekisteriviranomaisen lupa. Lupaan sovelletaan soveltuvin osin, mitä 6 luvun 5—7 §:ssä säädetään.

Julkinen osakeyhtiö muuttuu yksityiseksi osakeyhtiöksi, kun sitä koskeva yhtiöjärjestyksen muutos on rekisteröity.

3 §

Julkisen osakeyhtiön osakkeenomistajalla, joka on äänestänyt 2 §:ssä tarkoitettua päätöstä vastaan, on oikeus vaatia yhtiötä lunastamaan hänen osakkeensa. Lunastukseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä 6 luvun 5—8 §:ssä ja 14 luvun 12 §:ssä säädetään.

Voimaantulo

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Yleiset siirtymäsäännökset

2. Ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröity osakeyhtiö sekä yhtiö, joka rekisteröidään ennen lain voimaantuloa allekirjoitetun perustamiskirjan nojalla, on yksityinen osakeyhtiö. Osakeyhtiöön, jonka osake, velkakirja tai muu arvopaperi on lain tullessa voimaan arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena, sovelletaan kuitenkin, mitä julkisista osakeyhtiöistä säädetään. Tällaisen yhtiön on päätettävä yhtiön muuttamisesta julkiseksi osakeyhtiöksi ja ilmoitettava päätös yhtiömuodon muuttamisesta rekisteröitäväksi vuoden kuluessa lainvoimaantulosta, jollei julkista kaupankäyntiä yhtiön arvopapereilla ole sitä ennen lopetettu. Päätös voidaan tehdä 9 luvun 13 §:n mukaisesti noudattaen kuitenkin, mitä 17 luvun 1 §:n 2 - 4 momentissa säädetään lukuunottamatta 17 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua vaatimusta sidotun oman pääoman katteesta ja hyväksytyn tilintarkastajan lausunnosta. Rekisteriviranomainen voi asettaa yhtiölle uhkasakon tässä kohdassa tarkoitetun velvoitteen täyttämisen tehosteeksi.

3. Yhtiöön, jonka perustamiskirja on allekirjoitettu ennen tämän lain voimaantuloa ja jonka osakepääoma lain tullessa voimaan on alle 50 000 markkaa, sovelletaan 1 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua vähimmäisosakepääomaa koskevaa vaatimusta viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Tällainen yhtiö ei saa lain voimaantulon jälkeen päättää alentaa osakepääomaansa, jos se alentamisen jälkeen olisi alle 50 000 markkaa, ellei näistä siirtymäsäännöksistä muuta johdu.

4. Yhtiö, jonka osakepääoma viiden vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta on alle 50 000 markkaa, on asetettava selvitystilaan. Päätöksen selvitystilaan asettamisesta tekee tuomioistuin rekisteriviranomaisen ilmoituksesta tai sen hakemuksesta, jonka oikeus saattaa riippua yhtiön asettamisesta selvitystilaan. Päätöstä selvitystilaan asettamisesta ei kuitenkaan saa tehdä, jos yhtiö on ilmoittanut rekisteröitäväksi osakepääoman korotuksen vähintään 50 000 markkaan, yhtiön muuttamisen avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi taikka yhtiön toiminnan jatkamisen yksityisenä elinkeinonharjoittajana eikä rekisteröintiä evätä.

5. Edellä 4 kohdassa tarkoitetusta selvitystilaan asettamisesta, sitä koskevista määräajoista ja siihen liittyvistä hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuuksista sekä 4 kohdassa tarkoitetusta yhtiömuodon muuttamisesta, siihen tarvittavista viranomaisluvista ja

yhtiömuodon muutoksen voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

6. Yhtiöjärjestykseen sisältyvän tämän lain vastaisen määräyksen sijasta noudatetaan tämän lain säännöksiä, jollei näistä siirtymäsäännöksistä muuta johdu. Lain vastaisen yhtiöjärjestyksen määräyksen muutos lain mukaiseksi on ilmoitettava rekisteröitäväksi samalla, kun muu yhtiöjärjestyksen muutos ilmoitetaan rekisteröitäväksi, ja kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Rekisteriviranomainen voi asettaa yhtiölle uhkasakon tässä tarkoitetun velvoitteen täyttämisen tehosteeksi.

7. Tämän lain voimaantulon jälkeen rekisteröitäväksi ilmoitettua tämän lain vastaista yhtiöjärjestystä ei voida rekisteröidä, ellei näistä siirtymäännöksistä muuta johdu.

8. Yhtiö voi tämän lain vahvistamisen jälkeen mutta ennen sen voimaantuloa päättää yhtiöjärjestyksensä muuttamisesta tämän lain säännösten mukaiseksi lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Päätös voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi ennen lain voimaantuloa ja rekisteröidä siten, että yhtiöjärjestyksen muutos tulee voimaan samana päivänä kuin tämä laki. Jos yhtiöjärjestyksen muutos koskee yksityisen osakeyhtiön muuttamista julkiseksi osakeyhtiöksi, sitä ei voida rekisteröidä, ellei ole noudatettu, mitä 17 luvun 1 §:ssä säädetään.

9. Tämän lain 1 luvun 3 §.ssä tarkoitettuun tytäryhteisöön on soveltuvin osin sovellettava, mitä muualla säädetään tai määrätään osakeyhtiön tytäryhtiöstä.

Yhtiön perustamista koskevat siirtymäsäännökset

10. Yhtiön perustamiseen ja rekisteröimiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos perustamiskirja on allekirjoitettu ennen lain voimaantuloa eikä näistä siirtymäsäännöksistä muuta johdu.

11. Jos yhtiön perustamiskirja on allekirjoitettu ennen tämän lain voimaantuloa, osakepääoman rekisteröimiseen sovelletaan, mitä lain voimaan tullessa voimassa olleessa 2 luvun 13 §:ssä säädetään. Yhtiön täysin maksettu osakepääoma on kuitenkin ilmoitettava rekisteröitäväksi vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

12. Mitä 2 luvun 15 §:ssä säädetään, ei sovelleta ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn sopimukseen.

Osakekirjaa ja osakeluetteloa koskevat siirtymäsäännökset

13. Yhtiön rekisterinumero on merkittävä osakekirjaan, joka esitetään yhtiölle tai jonka yhtiö luovuttaa lain voimaantulon jälkeen.

14. Ilmoitus, jota tarkoitetaan 3 luvun 11 §:n 3 momentissa, on tehtävä kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvia osakkeita koskevat siirtymäsäännökset

15. Yhtiökokouksen päätös, jota tarkoitetaan 3 a luvun 3 a §:ssä, voidaan tehdä aikaisintaan kahden vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

16. Jos arvo-osuusjärjestelmään osakkeensa liittänyt yhtiö pitää yhtiökokouksen tämän lain voimaantulon jälkeen, noudatetaan 3 a luvun 11 §:n säännöksiä yhtiökokoukseen osallistumisen ratkaisevasta määräpäivästä.

Osakepääoman korottamista koskevat siirtymäsäännökset

17. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn hallituksen päätökseen osakepääoman korottamisesta ja sen rekisteröimiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei näistä siirtymäsäännöksistä muuta johdu.

18. Yhtiöjärjestys on muutettava 4 luvun 2 §:n säännösten mukaiseksi kolmen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Kunnes yhtiöjärjestys on muutettu, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, ellei yhtiöjärjestystä ole muutettu kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

19. Jos osakepääoman korottamisesta on päätetty ennen tämän lain voimaantuloa, osakepääoman rekisteröimiseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita 4 luvun 12 §:n 3 momentin säännöksiä. Yhtiön täysin maksettu osakepääoma on kuitenkin ilmoitettava rekisteröitäväksi vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

20. Optiolainaan ja vaihtovelkakirjalainaan, jonka merkintäaika alkaa ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita lainan rekisteröintiä koskevia säännöksiä. Tällaisen lainan otta-

mista koskeva päätös on kuitenkin ilmoitettava rekisteröitäväksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta, jollei lainaa ole sitä ennen ilmoitettu rekisteröitäväksi. Jos päätös optiolainan tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta on tehty ennen lain voimaantuloa, mutta lainan merkintäaika alkaa lain voimaantulon jälkeen, lainaan sovelletaan tämän lain säännöksiä rekisteröinnistä kuitenkin siten, että lain 4 luvun 12 c §:n 1 momentissa tarkoitettu määräaika lasketaan lain voimaantulosta.

21. Optiolainan tai vaihtovelkakirjalainan nojalla osakkeen merkinnyt saa osakkeenomistajan oikeudet tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan, jos optiolainan tai vaihtovelkakirjalainan merkintäaika on alkanut ennen lain voimaantuloa.

22. Lain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun optio-oikeuteen on soveltuvin osin sovellettava, mitä muualla säädetään tai määrätään osakeyhtiön ottamasta optiolainasta.

Osakepääoman alentamista ja lunastusehtoisia osakkeita koskevat siirtymäsäännökset

23. Jos tuomioistuimen lupaa osakepääoman alentamiseen on haettu ennen tämän lain voimaantuloa, menettelyyn sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleen 6 luvun 3 §:n säännöksiä.

24. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 6 luvun 4 §:n mukaista yhtiöjärjestyksen määräystä ei tarvitse muuttaa tämän lain mukaiseksi. Tämän lain 6 luvun säännöksiä sovelletaan kuitenkin lain voimaantulon jälkeen päätöksentekoon ja lunastusmenettelyyn, joka koskee osakkeen lunastamista tällaisen määräyksen perusteella.

Omia osakkeita koskevat siirtymäsäännökset

25. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 7 luvun 2 §:n toisen virkkeen mukaista yhtiöjärjestyksen määräystä ei tarvitse muuttaa tämän lain mukaiseksi. Tämän lain 3 luvun 3 §:n 5 momentin säännöksiä sovelletaan kuitenkin osakkeen lunastamiseen tällaisen määräyksen perusteella lain voimantulon jälkeen.

26. Yhtiö voi 7 luvun 3—6 §:n nojalla hankkia vain täysin maksettuja osakkeita.

27. Tämän lain 1 luvun 1 §:n 3 momentin estämättä yhtiön on kolmen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta alennettava osakepääomaa niiden osakkeiden nimellisarvoa vastaavalla määrällä, jotka yhtiö lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti on lunastanut ja poistanut osakeluettelosta osakepääomaa alentamatta. Päätöksen osakepääoman alentamisesta voi tällöin tehdä hallitus, jos osakepääoma ei alentamisen jälkeen jää alle vähimmäisosakepääoman. Jos yhtiön osakepääoma alentamisen jälkeen on alle mainitussa lainkohdassa tarkoitetun vähimmäisosakepääoman, sovelletaan siirtymäsäännösten 3 ja 4 kohtaa.

28. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten vastaisesti ennen lain voimaantuloa yhtiölle tulleet osakkeet on luovutettava kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

29. Ennen lain voimaantuloa yhtiölle tai sen tytäryhteisölle tulleisiin osakkeisiin, joihin ei lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan liittynyt luovutusvelvollisuutta, sovelletaan 7 luvun 8 §:n säännöksiä kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Yhtiön johtoa koskevat siirtymäsäännökset

30. Ennen lain voimaantuloa perustettujen yksityisten osakeyhtiöiden, joiden osakepääoma on vähintään 500 000 ja enintään 1 000 000 markkaa, on saatettava yhtiön hallinto tämän lain mukaiseksi kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

31. Yhtiöllä, joka on ennen lain voimaantuloa ilmoittanut rekisteröitäväksi hallintoneuvostoa koskevan yhtiöjärjestyksen määräyksen lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, voi lain 8 luvun luvun 11 §:n 1 momentin estämättä olla hallintoneuvosto.

32. Lain 8 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun toimitusjohtajan sijaiseen on sovellettava, mitä muualla säädetään tai määrätään osakeyhtiön varatoimitusjohtajasta.

Yhtiökokousta koskevat siirtymäsäännökset

33. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn yhtiökokouksen päätökseen ja sen rekisteröintiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei näistä siirtymäsäännöksistä muuta johdu.

34. Yhtiökokouskutsuun, joka on toimitettu ennen tämän lain voimaantuloa, ja osak-

keenomistajien nähtävänä ennen lain voimaantuloa pidettäviin asiakirjoihin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

35. Tämän lain 9 luvun 1 §:n 3 momentin rajoitusta yhtiökokoukseen osallistumisesta sovelletaan sellaiseen osakkeeseen, johon ei lain voimaan tullessa vallinneiden seikkojen perusteella liittynyt lain voimaan tullessa voimassa olleen 9 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan vastaavaa rajoitusta, kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

36. Yhtiöjärjestys on muutettava 9 luvun 3 §:n 1 momentin mukaiseksi kolmen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Kunnes yhtiöjärjestys on muutettu, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, ellei yhtiöjärjestystä ole muutettu kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Ennen 1 päivää maaliskuuta 1979 rekisteröitäväksi ilmoitettu 9 luvun 3 §:n 1 momentin säännöksen vastainen yhtiöjärjestyksen äänestysmääräys jää kuitenkin edelleen voimaan.

37. Jos kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta päätetään yhtiöjärjestyksen muuttamisesta osakelajien yhdistämiseksi siten, että koko osakelajin oikeudet vähenevät, vaaditaan 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään yksi kolmasosa tämänlajisista osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetuista tämänlajisista osakkeista.

Tilintarkastusta koskevat siirtymäsäännökset

38. Jos yhtiön arvopaperi on julkisen kaupankäynnin kohteena lain tullessa voimaan, yhtiökokouksen on valittava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tarkastamaan tilinpäätöstä tilikaudelta, joka alkaa lain tultua voimaan.

39. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan 10 luvun 1 §:n 4 momentissa tarkoitetun tilintarkastajan kelpoisuuteen, jos lääninhallituksen määräystä on haettu ennen lain voimaantuloa.

Tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevat siirtymäsäännökset

40. Tilinpäätöstä koskevia tämän lain säännöksiä sovelletaan viimeistään siltä tilikaudelta, joka alkaa lain tultua voimaan. Jos emoyhtiö jakaa varoja osakkeenomistajille, antaa 12 luvun 7 §:n 1 tai 5 momentissa tarkoitetun rahalainan tai vakuuden taikka palauttaa pääomalainan pääomaa tai maksaa sen korkoa tai muuta hyvitystä, sen velvollisuus laatia konsernitilinpäätös alkaa lain voimaantulosta.

41. Lain 11 luvun 14 §:n mukainen velvollisuus ilmoittaa tilinpäätösasiakirjat rekisteröitäviksi syntyy lain voimaan tullessa voimassa olleen 11 luvun 14 §:n 2 momentin tarkoittamassa yhtiössä ensimmäisen kerran tilikaudelta, joka alkaa lain tultua voimaan. Jos yhtiö on laiminlyönyt ennen lain voimaantuloa syntyneen velvollisuuden toimittaa tilinpäätöksensä rekisteriviranomaiselle, laiminlyöntiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleen 13 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdan säännöstä vuoden ajan lain voimaantulosta.

42. Osavuosikatsaus ja vuosikatsaus on laadittava viimeistään siltä katsauskaudelta, joka alkaa lain tultua voimaan.

Voitonjakoa ja yhtiön varojen muuta käyttöä koskevat siirtymäsäännökset

43. Lain voimaan tullessa voimassa olleen 12 luvun 7 §:n mukaisesti annettuun lainaan, varoihin tai vakuuteen ei sovelleta 12 luvun 8 §:n säännöksiä, jos laina, varat tai vakuus on annettu ennen tämän lain voimaantuloa eikä niihin liittyviä ehtoja muuteta lain voimaantulon jälkeen.

Selvitystilaa koskevat siirtymäsäännökset

44. Jos yhtiön jäljellä oleva oma pääoma on lain tullessa voimaan alle puolet osakepääomasta, 13 luvun 2 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen säännöstä jäljellä olevan oman pääoman määrästä sovelletaan julkiseen osakeyhtiöön vuoden kuluttua lain voimaantulosta ja yksityiseen osakeyhtiöön kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Säännöstä sovelletaan kuitenkin siitä lähtien, kun oman pääoman määrä lain voimaantulon jälkeen ylittää puolet osakepääomasta. Jos 13 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu kokous on pidetty ennen lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleen 13 luvun 2 §:n 1 momentin toista virkettä kuitenkin siten, että mainitussa lainkohdassa tarkoitettu kokous on pidettävä

vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Sulautumista ja vähemmistöosakkeiden lunastamista koskevat siirtymäsäännökset

45. Sulautumiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos sulautumissopimus on hyväksytty jossakin sulautumiseen osallistuvassa yhtiössä ennen lain voimaantuloa. Optiolainaan, vaihtovelkakirjalainaan tai muuhun osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettavaan oikeuteen ei sovelleta 14 luvun 3 §:ää, jos oikeuden merkintäaika on alkanut ennen lain voimaantuloa ja oikeuden antamista koskevassa päätöksessä on määrätty oikeuden haltijan oikeuksista sulautumisessa.

46. Jos osakkeenomistajalla ei ennen tämän lain voimaantuloa ole ollut lain voimaan tullessa voimassa olleen 14 luvun 8 §:n perusteella siinä tarkoitettua lunastusoikeutta ja -velvollisuutta, sitä ei synny myöskään tämän lain säännösten nojalla ennen lain voimaantuloa vallinneiden seikkojen perusteella. Ennen lain voimaantuloa syntynyt lunastusoikeus ja -velvollisuus on kuitenkin ilmoitettava yhtiölle kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Lunastusmenettelyyn sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos lunastusvaatimus on tehty ennen lain voimaantuloa. Lunastushinnan tallettamiseen ja sille laskettavaan korkoon sovelletaan kuitenkin tämän lain säännöksiä, jos talletus tehdään lain tultua voimaan.

Yhtiön kirjeitä ja lomakkeita koskevat siirtymäsäännökset

47. Lain 16 luvun 7 a §:n säännöksiä yhtiön kirjeistä ja lomakkeista sovelletaan vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

2.

Laki

arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 luvun 13 §:n 2 momentti ja 8 luvun 2 §:n 3 kohta sekä

lisätään 2 lukuun uusi 10 a § ja 3 luvun 4 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

2 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta yksityisen osakeyhtiön arvopaperiin.

2 luku

Arvopaperien markkinointi, liikkeeseenlasku ja tiedonantovelvollisuus

Arvopaperin arvoon vaikuttavat tiedot

10 a §

Osakeyhtiön on ilmoitettava asianomaiselle julkisen kaupankäynnin järjestäjälle omilla osakkeillaan tekemänsä kaupat.

Ilmoitus on tehtävä viipymättä ja viimeistään ennen seuraavan kaupankäyntipäivän alkua. Ilmoituksesta on käytävä ilmi osakemäärät ja hinnat osakelajeittain eriteltyinä.

Julkisen kaupankäynnin järjestäjän on rahoitustarkastuksen ohjeita noudattaen julkistettava tämän pykälän nojalla ilmoitetut seikat.

3 luku

Julkinen kaupankäynti arvopapereilla

Arvopaperipörssin ohjesääntö

4 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ohjesäännössä on oltava myös osakkeenomistajien yhden vertaisuutta turvaavat kaupankäyntiä koskevat määräykset, jos osakeyhtiö saa ohjesäännön mukaan käydä arvopaperipörssissä kauppaa omilla osakkeillaan.

— — — — — — — — — — — — — — — —

13 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sopimusmarkkinatoimintaa ja muuta julkista kaupankäyntiä sekä kaupankäyntiä koskevien tietojen julkistamista varten on laadittava tarpeelliset säännöt ja ohjeet, joiden on tarjottava riittävä suoja sijoittajille ja edellytykset luotettavalle julkiselle kaupankäynnille. Säännöissä on oltava osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta turvaavat kaupankäyntiä koskevat määräykset, jos osakeyhtiö saa sääntöjen mukaan käydä sopimusmarkkinatoiminnassa tai muussa julkisessa kaupankäynnissä kauppaa omilla osakkeillaan. Säännöt ja ohjeet sekä niihin tehdyt muutokset on annettava rahoitustarkastuksen vahvistettavaksi. Kaupankäyntiä ei saa aloittaa eikä sääntöihin ja ohjeisiin tehtyjä muu toksia soveltaa ennen kuin rahoitustarkastus on ne vahvistanut.

— — — — — — — — — — — — — — — —

8 luku

Rangaistussäännökset

Arvopaperimarkkinarikos

2 §

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) harjoittaa julkista kaupankäyntiä arvopapereilla vastoin 3 luvun 1 §:ää, 5 §:n 1 momenttia, 10 §:n 1—3 momenttia tai 13 §:ää,

— — — — — — — — — — — — — — — —

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *arvopaperimarkkinarikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

———

3.

Laki

arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arvopaperinvälitysliikkeistä 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun lain (499/89) 3 §:n 2 momentti seuraavasti:

3 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia ei, sen 19—25 §:ää lukuun ottamatta, sovelleta yksityisen osakeyhtiön arvopaperiin.

— — — — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

———

4.

Laki

kaupparekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/79) 9 §:n 1 momentin 7 kohta,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 3 a §:n 2 momentti, 9 §:n 1 momentin 2, 5, 8 ja 11—13 kohta sekä 3 momentti, 18 §:n 2 momentti, 19 a ja 26 § sekä 27 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 a §:n 2 momentti ja 9 §:n 1 momentin 11—13 kohta sekä 3 momentti 10 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1122/93), 18 §:n 2 momentti 22 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1301/94), 19 a § 9 päivänä maaliskuuta 1990 annetussa laissa (232/90) ja mainitussa 10 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa sekä 27 §:n 2 momentti mainitussa 9 päivänä maaliskuuta 1990 annetussa laissa, sekä

lisätään 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1616/92) ja mainitulla 10 päivänä joulukuuta 1993 annetulla lailla, uusi 12 a ja 14 kohta, sekä lakiin uusi 18 a ja 26 a § seuraavasti:

1 §

Kaupparekisteriin merkitään elinkeinonharjoittajia koskevat ilmoitukset ja tiedonannot sen mukaan kuin tässä laissa säädetään sekä patentti- ja rekisterihallituksen päätöksellä tarkemmin määrätään.

— — — — — — — — — — — — — — —

3 a §

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos rekisteriin merkittävä elinkeinonharjoittajan toimielin tai sen jäsen on oikeushenkilö, rekisteriin merkitään oikeushenkilön toiminimi, rekisterinumero ja rekisteri, johon oikeushenkilö on merkitty.

9 §

Osakeyhtiön perusilmoituksessa on mainittava:

— — — — — — — — — — — — — — —

2) perustamiskirjan allekirjoituspäivä ja päivä, jona yhtiöjärjestys on perustamiskokouksessa hyväksytty;

— — — — — — — — — — — — — — —

5) yhtiön osoite;

— — — — — — — — — — — — — — —

8) yhtiöjärjestyksen määräys, jonka mukaan yhtiössä voi olla erilajisia osakkeita, sekä tällaisten osakkeiden lukumäärä lajeittain;

— — — — — — — — — — — — — — —

11) jos yhtiöllä on toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen tai isännöitsijä, kunkin henkilötiedot;

12) jos yhtiöllä on hallintoneuvosto, sen puheenjohtajan sekä jokaisen jäsenen ja varajäsenen henkilötiedot;

12 a) tilintarkastajan, päävastuullisen tilintarkastajan ja varatilintarkastajan henkilötiedot;

13) yhtiöjärjestyksen määräys yhtiön toiminimen kirjoittamisesta sekä, jos jollekulle on annettu oikeus toiminimen kirjoittamiseen yksin tai yhdessä jonkun toisen kanssa, hänen henkilötietonsa; sekä

14) yhtiön tilikausi.

— — — — — — — — — — — — — — —

Mitä 1 momentin 6 kohdassa on sanottu osakepääomasta, on vastaavasti sovellettava keskinäisen vakuutusyhtiön takuupääomaan ja pohjarahastoon sekä takuupääoman osuuksiin. Keskinäisen vakuutusyhtiön perusilmoituksessa on lisäksi mainittava takuupääomasta, pohjarahastosta ja takuupääoman osuuksista maksettu määrä.

— — — — — — — — — — — — — — —

18 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan, säästöpankin, vakuutusyhdistyksen ja eurooppalaisen taloudellisen etuyhtymän selvitys- ja suoritustilan, asumisoikeusyhdistyksen purkautumisen samoin kuin avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön ja osuuskunnan sulautumisen johdosta rekisteri-

viranomaisille toimitettavista tiedonannoista ja ilmoituksista säädetään erikseen.

— — — — — — — — — — — — — — —

18 a §

Rekisteriviranomainen käsittelee osakeyhtiön osakkeiden arvo-osuusjärjestelmään liittämistä, osakepääoman alentamista, osakeyhtiöiden sulautumista, osakeyhtiön jakautumista, osakeyhtiön selvitystilaa ja julkisen osakeyhtiön muuttamista yksityiseksi osakeyhtiöksi koskevat asiat siten kuin osakeyhtiölaissa (734/78) säädetään.

19 a §

Asunto-osakeyhtiön kaupparekisteriin tehtävän perus- ja muutosilmoituksen käsittelee ja sen rekisteriin merkitsemisestä päättää sen kihlakunnan rekisteritoimisto, jonka virka-alueella yhtiön kotipaikka on. Asunto-osakeyhtiön osakepääoman alentamista ja sulautumista koskevat asiat käsittelee kuitenkin rekisteriviranomainen.

26 §

Mitä tämän lain mukaan on merkitty kaupparekisteriin ja asianmukaisesti kuulutettu, on katsottava tulleen kolmannen henkilön tietoon. Jos kuuluttamisesta on kulunut vähemmän kuin 16 päivää, kuulutettuun seikkaan ei kuitenkaan voida vedota sellaista kolmatta henkilöä vastaan, joka osoittaa, ettei hän ole voinut tietää siitä.

Ennen kuuluttamista ei seikkaan, joka on tai jonka olisi pitänyt olla kaupparekisteriin merkitty, voida vedota muuta kuin sitä vastaan, jolla näytetään olleen siitä tieto.

Jos kuulutettu seikka poikkeaa rekisteriin merkitystä tai rekisteriin merkittyä toiminimeä koskevasta asiakirjavihkosta ilmenevästä seikasta, kuulutettuun seikkaan ei voida vedota kolmatta henkilöä vastaan. Kolmas henkilö voi kuitenkin vedota kuulutettuun seikkaan, jollei hänen näytetä tienneen rekisteriin merkitystä tai asiakirjavihkosta ilmenevästä seikasta.

Mitä tässä pykälässä säädetään rekisteriin tehdystä merkinnästä, koskee vastaavasti rekisterimerkinnän poistamista rekisteristä.

26 a §

Rekisteriin merkityn elinkeinonharjoittajan edustamiseen kelpoisen henkilön asettamisessa tapahtuneeseen virheellisyyteen voidaan kuuluttamisen jälkeen vedota kolmatta henkilöä vastaan vain, jos tämän voidaan näyttää tienneen virheestä.

27 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Asunto-osakeyhtiötä koskeva kaupparekisteriin tehtävä muu kuin osakepääoman alentamista tai sulautumista koskeva ilmoitus tai hakemus voidaan kuitenkin antaa vain yhtiön kotipaikan rekisteritoimistolle.

Jos yhtiön perustamiskirja on allekirjoitettu ennen tämän lain voimaantuloa, yhtiön perusilmoitukseen sovelletaan kuitenkin edelleen 9 §:n 1 momentin 7 kohtaa.

Osakeyhtiön tilikausi ja tilintarkastaja on ilmoitettava kaupparekisteriin viimeistään, kun yhtiölle on lain voimaantulon jälkeen syntynyt muu kuin yhtiön johtoon kuuluvan henkilön eroamista tai tehtävän lakkaamista koskeva ilmoitusvelvollisuus. Jos osakeyhtiö laiminlyö tämän ilmoitusvelvollisuuden, rekisteriviranomainen voi asettaa määräajan, jonka kuluessa yhtiön tulee täyttää ilmoitusvelvollisuus. Jollei yhtiö täytä ilmoitusvelvollisuutta asetetussa määräajassa, ilmoitus, jonka yhteydessä tilikausi ja tilintarkastaja olisi tullut ilmoittaa, raukeaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

5.

Laki

toiminimilain 7 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun toiminimilain (128/79) 7 §:n 1 momentin 4 kohta ja 2 momentti,

näistä 7 §:n 1 momentin 4 kohta sellaisena kuin se on 9 päivänä maaliskuuta 1990 annetussa laissa (233/90), sekä

lisätään 12 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti seuraavasti:

7 §

Sen lisäksi, mitä muualla laissa on säädetty, on toiminimen muodosta voimassa seuraavaa:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

4) yksityisen osakeyhtiön toiminimessä tulee olla sana "osakeyhtiö" tai sitä vastaava lyhennys "oy" ja julkisen osakeyhtiön toiminimessä sanat "julkinen osakeyhtiö" tai niitä vastaava lyhennys "oyj" ja, jos kysymyksessä on asunto-osakeyhtiö, tulee tämän seikan ja yhtiön kotipaikan selvästi ilmetä toiminimestä;

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Yksityisen osakeyhtiön aputoiminimeen ei saa sisällyttää sanaa "osakeyhtiö" tai sitä vastaavaa lyhennystä "oy", julkisen osakeyhtiön aputoiminimeen sanoja "julkinen osakeyhtiö" tai niitä vastaavaa lyhennystä "oyj" eikä osuuskunnan aputoiminimeen sanaa "osuuskunta" tai yhdysosaa "osuus-".

— — — — — — — — — — — — — — — — —

12 §

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentista poiketen osakeyhtiölain (734/78) 14 luvussa tarkoitetun sulautumisen ja 14 a luvussa tarkoitetun jakautumisen yhteydessä rekisteröintiin perustuva yksinoikeus toiminimeen on voimassa päivästä, jona sulautumis- tai jakautumissuunnitelma on saapunut rekisteriviranomaiselle rekisteröintiä varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa perustetun osakeyhtiön, jonka liikkeeseen laskema arvopaperi on arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena, on vuoden kuluessa lain voimaantulosta muutettava toiminimensä vastaamaan julkisen osakeyhtiön toiminimelle 7 §:n 1 momentin 4 kohdassa asetettuja vaatimuksia.

6.

Laki

yrityskiinnityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivän elokuuta 1984 annetun yrityskiinnityslain (634/84) 11 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 25 §:n 1 momentin 3 kohta ja 34 §,

sellaisina kuin niistä ovat 11 §:n 2 momentti ja 34 § 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (240/91), sekä

lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

2 luku

Yrityskiinnityksen oikeusvaikutukset

11 §

Elinkeinonharjoittajaa koskevat muutokset

Yrityskiinnityksen voimassaolosta ja kiinnityksen tuottamasta etuoikeudesta yhteisön sulautuessa tai osakeyhtiön jakautuessa on voimassa, mitä asianomaista yhteisöä koskevassa laissa säädetään.

3 luku

Kiinnitysmenettely ja yrityskiinnitysrekisteri

18 §

Yrityskiinnitysasian ratkaiseminen

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös yrityskiinnityksen kuolettamista ja laajentamista sekä yrityskiinnitysten yhdistämistä ja jakamista.

21 a §

Kiinnityksen jakaminen

Yrityskiinnitykset, jotka koskevat osakeyhtiölain (734/78) 14 a luvun 1 §:ssä tarkoitetun jakautuvan osakeyhtiön kaikkea elinkeinotoimintaan kuuluvaa irtainta omaisuutta tai on vahvistettu yhtiön määrättyyn osaan tai määrätyllä alueella harjoitettavaan elinkeinotoimintaan kuuluvaan irtaimeen omaisuuteen, voidaan jakautuvan yhtiön hakemuksesta jakaa yhtiön ja kiinnityksenhaltijoiden sopimalla tavalla kokonaan tai osittain vastaanottaville osakeyhtiöille.

Kiinnitystä ei saa jakaa siten, että se on voimassa kahden tai useamman yhtiön omaisuuteen saman sitoumuksen vakuudeksi.

25 §

Yrityskiinnitysrekisteriin tehtävät merkinnät

Yrityskiinnitysrekisteriin merkitään:

3) kiinnityksen vahvistaminen, laajentaminen, yhdistäminen, jakaminen ja kuolettaminen sekä etuoikeusjärjestyksen muuttaminen;

5 luku

Erinäisiä säännöksiä

34 §

Kiinnityksenhaltijan oikeuden turvaaminen

Elinkeinonharjoittaja, jonka omaisuuteen on vahvistettu yrityskiinnitys, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan kiinnityksenhaltijalle yrityksen tai sen kiinnitetyn osan toiminnan lopettamisesta, yrityksen tai sen osan tai yrityksen 9 §:n 3 momentissa tarkoitetun omaisuuden luovuttamisesta, yrityksen sulautumisesta tai osakeyhtiön jakautumisesta, elinkeinonharjoittajaa koskevista 11 §:ssä tarkoitetuista muutoksista, kiinnitettyä omaisuutta kohdanneesta 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta tapahtumasta sekä muista kiinnityksenhaltijan oikeuteen olennaisesti vaikuttavista tapahtumista yrityksessä. Hänen on annettava kiinnityksenhaltijalle tämän pyynnöstä myös muut kiinnitettyä omaisuutta koskevat vakuuden arvon toteamiseksi tarpeelliset tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199

7.

Laki

asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun asunto-osakeyhtiölain (809/91) 3 §:n 1 momentin 1, 3 ja 6—8 kohta sekä 2 momentti, 24 §:n 2 momentti, 25 §:n 2 momentti, 76 §:n 1 momentti sekä 88 ja 89 §, näistä 76 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 28 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (938/94) ja 88 § osittain muutettuna mainitulla lailla, sekä

lisätään 3 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta seuraavasti:

3 §

Osakeyhtiölain soveltaminen

Asunto-osakeyhtiöön sovelletaan myös osakeyhtiölain (734/78):

1) 1 luvun 3 §:n säännöksiä konsernista ja 4 §:n säännöksiä lähipiiristä, viimeksi mainittuja kuitenkin siten että myös isännöitsijään sovelletaan mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään;

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) 4 luvun säännöksiä osakepääoman korottamisesta, optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevia säännöksiä lukuun ottamatta;

3 a) 5 luvun säännöksiä pääomalainasta;

— — — — — — — — — — — — — — — —

6) 12 luvun 1 §:n 1 ja 3 momenttia, 2 §:n 1 ja 2 momenttia, 4 §:n 1 momenttia sekä 5 ja 6 §:ää;

7) 13 luvun säännöksiä selvitystilasta ja purkamisesta lukuun ottamatta 2, 2 a ja 3 §:ää;

8) 14 luvun säännöksiä sulautumisesta lukuun ottamatta 19—21 §:ää;

— — — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuun yhtiöön sovelletaan lisäksi tilintarkastuslain säännöksiä tilintarkastuksesta konsernissa ja osakeyhtiölain 11 luvun säännöksiä konsernitilinpäätöksestä sekä 12 luvun 1 §:n 2 momenttia, 2 §:n 3 momenttia ja 4 §:n 2 ja 3 momenttia.

24 §

Osallistuminen yhtiökokoukseen

— — — — — — — — — — — — — — — —

Yhtiölle tai sen tytäryhteisölle tai näiden määräysvallassa osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla olevalle säätiölle kuuluvan osakkeen nojalla ei saa osallistua yhtiökokoukseen. Sellaista osaketta ei oteta lukuun, kun pätevän päätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaaditaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus tai suostumus osakkeenomistajilta, joilla on määräosa yhtiön osakkeista.

— — — — — — — — — — — — — — — —

25 §

Asiamies ja avustaja

— — — — — — — — — — — — — — — —

Osakkeenomistajalla ja tämän asiamiehellä saa yhtiökokouksessa olla avustaja.

76 §

Lainan- ja vakuudenantokielto

Yhtiö ei saa antaa rahalainaa osakeyhtiölain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettuun yhtiön lähipiiriin kuuluvalle. Sama koskee vakuuden antamista velasta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

88 §

Asunto-osakeyhtiörikos

Joka tahallaan

1) osakeyhtiölain 2 luvun 9 §:ssä, 4 luvun 9 §:ssä, 13 luvun 15 §:ssä tai 14 luvun 16 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa antaa rekisteriviranomaiselle tai tuomioistuimelle väärän ilmoituksen, vakuutuksen tai todistuksen osakepääoman taikka velan maksamisesta,

2) rikkoo säännöksiä riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunnon antamisesta,
3) rikkoo tämän lain nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä pääomalainan pääoman palauttamisesta, koron tai muun hyvityksen maksamisesta taikka vakuuden antamisesta
4) jakaa yhtiön varoja tämän lain nojalla sovellettavien osakeyhtiölain säännösten vastaisesti, tai
5) antaa rahalainan tai vakuuden 76 §:n vastaisesti,
on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *asunto-osakeyhtiörikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

89 §

Asunto-osakeyhtiörikkomus

Joka tahallaan
1) tämän ain 5 §:n vastaisesti antaa osakekirjan taikka osakekirjaa tai väliaikaistodistusta antaessaan menettelee tämän lain vastaisesti,
2) rikkoo yhtiökokouksen pöytäkirjan nähtävänä pitämistä koskevaa säännöstä,
3) laiminlyö osakeluettelon pitämisen tai sen pitämisen nähtävänä tai
4) rikkoo tämän lain säännöksiä tilinpäätöksen laatimisesta, osakeyhtiölain 6 luvun 3 §:n 2 momentin säännöksiä välitilinpäätöksen laatimisesta, osakeyhtiölain 11 luvun säännöksiä konsernitilinpäätöksestä taikka osakeyhtiölain säännöksiä yhtiön sulautumista tai selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,
on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla säädetty ankarampaa rangaistusta, *asunto-osakeyhtiörikkomuksesta* sakkoon.

Asunto-osakeyhtiörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka törkeästä huolimattomuudesta menettelee 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

8.

Laki

avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 8 luvun 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29 päivänä huhtikuuta 1988 annetun lain (389/88) 8 luvun 3 §:n 3 momentti ja 4 §:n 2 momentti, sekä
lisätään 8 luvun 3 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

8 luku

Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiöiden sulautuminen

3 §

Osakeyhtiöksi muuttaminen

— — — — — — — — — — — — — — —

Yhtiömuodon muuttamista koskevasta päätöksestä on laadittava asiakirja, joka sisältää yhtiöjärjestyksen ja jossa on mainittava kunkin osakkeenomistajan nimi ja osoite sekä hänelle tulevien osakkeiden määrä. Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten on allekirjoitettava asiakirja.

Osakeyhtiön osakepääomaan sekä siitä asiakirjassa annettavaan selvitykseen ja lausuntoon sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 ja 4 a §:ssä säädetään. Jos avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi, sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 17 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

4 §

Osakeyhtiöksi muuttamista koskevan päätöksen täytäntöönpano

Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten tulee yhdessä osakeyhtiölle valitun hallituksen kanssa tehdä kaupparekisteriin ilmoitus yhtiömuodon muuttamisesta, jolloin on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiön kaupparekisteriin ilmoittamisesta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

9.

Laki

osuuskuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä toukokuuta 1954 annetun osuuskuntalain (247/54) 156 b ja 156 c §, sellaisina kuin ne ovat 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1240/89),

muutetaan 156 a §, 158 a §:n 3 momentti, 158 c § ja 196 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 156 a § 29 päivänä toukokuuta 1981 annetussa laissa (371/81) sekä 158 a §:n 3 momentti, 158 c § ja 196 §:n 1 momentti mainitussa 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa, sekä

lisätään 158 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa, uusi 4 momentti seuraavasti:

16 luku

Osuuskuntien sulautuminen

156 a §

Jos osuuskunta omistaa osakeyhtiön kaikki osakkeet, voivat hallitukset sopia osakeyhtiön sulautumisesta osuuskuntaan. Sulautumiseen sovelletaan soveltuvin osin osakeyhtiölain (734/78) 14 luvun säännöksiä tytäryhtiösulautumisesta. Sulautumiseen ei kuitenkaan sovelleta mainitun luvun 8—11 §:ää, 12 §:n säännöksiä sulautuvan yhtiön osakkeiden lunastamisesta, 14 §:n 1 momentin toista virkettä ja 18 §:ää.

16 a luku

Osuuskunnan muuttaminen osakeyhtiöksi

158 a §

Päätöksestä laadittava pöytäkirja vastaa osakeyhtiön perustamiskirjaa. Pöytäkirjaan on liitettävä yhtiöjärjestys, minkä lisäksi siinä on mainittava kunkin osakkeenomistajan nimi ja osoite sekä hänelle tulevien osakkeiden määrä.

Osakeyhtiön osakepääomaan sekä siitä pöytäkirjassa annettavaan selvitykseen ja lausuntoon sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 ja 4 a §:ssä säädetään. Jos osuuskunta muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi, sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 17 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

158 c §

Osakeyhtiölle valitun hallituksen on tehtävä kaupparekisteriin ilmoitus osuuskunnan muuttamisesta osakeyhtiöksi, jolloin on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiön perustamisesta kaupparekisteriin tehtävästä ilmoituksesta säädetään.

19 luku

Erinäisiä säännöksiä

196 §

Keskuskauppakamari valitsee kutakin 189 ja 195 §:ssä tarkoitettua tapausta varten osapuolen hakemuksesta tarpeellisen määrän välimiehiä, joilla tulee olla tarvittava asiantuntemus. Keskuskauppakamari määrää myös välimiesten puheenjohtajan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

10.

Laki

arvo-osuustileistä annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arvo-osuustileistä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (827/91) 26 §:n 2 momentin 1 kohta seuraavasti:

26 §

Aiemmin syntynyt saanto tai oikeus saa 1 momentin estämättä etusijan myöhempään nähden, jos:

1) myöhempi saanto tai oikeus perustuu ositukseen tai perintöön taikka sulautumiseen, jakautumiseen, oikeushenkilön purkautumiseen tai yhteisen omaisuuden jakoon; taikka

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

11.

Laki

kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä 26 päivänä elokuuta 1988 annetun lain (772/88) 2 luvun 5 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 luku

Optioyhteisö ja markkinaosapuolet

5 §

Optioyhteisön omaan pääomaan luetaan 1 momentissa tarkoitettua suhdetta laskettaessa osake- tai osuuspääoma, vararahasto, ylikurssirahasto ja arvonkorotusrahasto, voittoerä vähennettynä tappiolla sekä muut vastaavat erät. Optioyhteisön omasta pääomasta vähennetään 1 momentissa tarkoitettua suhdetta laskettaessa sellaisten optioyhteisöidenosakkeet ja osuudet, joiden osakkeista tai osuuksista optioyhteisö omistaa yli yhden viidenneksen, sekä sellaiset näiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus

kuin muilla sitoumuksilla. Optioyhteisöön luetaan tässä momentissa tarkoitettua omistusosuutta laskettaessa sen kanssa samaan konserniin kuuluva yhtiö sekä optioyhteisön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhtiön eläkesäätiö ja eläkekassa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

12.

Laki

valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden toiminnan tarkastuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden toiminnan tarkastuksesta 23 päivänä joulukuuta 1947 annetun lain (968/47) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä toukokuuta 1980 annetussa laissa (386/80), seuraavasti:

2 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Valtiontalouden tarkastusvirastolle tämän lain mukaan kuuluva tarkastustehtävä ei estä tarkastusviraston virkamiestä toimimasta valtionenemmistöisen yhtiön tilintarkastajana.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Kari Häkämies*

Liite

1.

Laki

osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annetun osakeyhtiölain (734/78) 2 luvun 13 §, 4 luvun 11 § sekä 11 luvun 5 § ja 9 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 13 § osittain muutettuna 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla (687/83) ja 11 luvun 5 § osittain muutettuna 23 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1573/92),

muutetaan 1 luvun 1 §:n 1 ja 3 momentti ja 2 §, 2 luvun 2 §:n 2 momentti, 4 §, 6 §:n 1 momentti, 9 ja 12 §, 3 luvun 1—3 §, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 8 §, 10 §:n 1 momentti ja 11 §:n 1 momentti, 3 a luvun 11, 12 ja 15 §, 4 luvun 1 ja 2 §, 3 §:n 2 momentti, 4—10 ja 12 §, 13 §:n 1 ja 3 momentti ja 14 §, 5—7 luku, 8 luvun 1-3 ja 7 §, 8 §:n 1 momentti, 11 ja 15 §, 9 luvun 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 2 momentti, 3 §, 9 §:n 1 ja 2 momentti, 12 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentin 3 kohta ja 3 momentti, 10 luvun 1 §:n 1 ja 4 momentti, 4 § ja 14 §:n 1 momentti, 11 luvun 4 §:n 2 momentti, 6 §:n 3 momentti, 7 ja 8 §, 9 §:n 2, 4 ja 7 momentti, 10-12 ja 14 §, 12 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 ja 3 §, 4 §:n 2 momentti, 5 ja 7 §, 13 luvun 1 ja 2 §, 2 a §:n 2 momentti, 3 §:n 3 momentti, 4 §:n 1 momentti, 7 ja 8 §, 11 §:n 1 momentti ja 15 §, 14 luku, 15 luvun 6 §:n 1 ja 3 momentti sekä 16 luvun 1 §, 2 §:n 1 momentti, 5 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 7 §:n 1 momentti, 8 ja 9 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 9 ja 12 § osittain muutettuina mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla, 3 luvun 2 § ja 10 §:n 1 momentti 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1618/92), 3 § osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla ja 11 §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa, 3 a luvun 11, 12 ja 15 § 17 päivänä toukokuuta 1991 annetussa laissa (832/91), 4 luvun 2 ja 4 § osittain muutettuina 12 päivänä kesäkuuta 1992 annetulla lailla (504/92) ja 10 § viimeksi mainitussa laissa sekä 8, 9 ja 12 § osittain muutettuina mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla, 5 luku osittain muutettuna mainitulla 12 päivänä kesäkuuta 1992 annetulla lailla ja 9 päivänä elokuuta 1993 annetulla lailla (745/93), 6 ja 7 luku osittain muutettuina mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla, 9 luvun 3 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 15 §:n 3 momentti viimeksi mainitussa laissa, 10 luvun 1 §:n 1 ja 4 momentti ja 4 § 28 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (937/94), 11 luvun 7 ja 8 § osittain muutettuina mainituilla 5 päivänä elokuuta 1983 ja 23 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla, 9 §:n 4 momentti mainitussa 12 päivänä kesäkuuta 1992 annetussa laissa, 9 §:n 7 momentti ja 10—12 § mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa sekä 14 § osittain muutettuna 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla lailla (501/88) ja mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla, 12 luvun 2 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, 3 § mainitussa 5 päivänä elokuuta 1983 annetussa laissa ja 7 § 3 päivänä huhtikuuta 1981 ja 15 päivänä syyskuuta 1989 annetuissa laeissa (248/81 ja 815/89), 13 luvun 2 ja 15 § mainitussa 5 päivänä elokuuta 1983 annetussa laissa ja 2 a §:n 2 momentti 25 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (48/93), 14 luku osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla sekä 22 päivänä tammikuuta 1988 ja 8 päivänä helmikuuta 1991 annetuilla laeilla (51/88 ja 243/91), 16 luvun 1 § mainitussa 5 päivänä elokuuta 1983 annetussa laissa, 2 §:n 1 momentti 18 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (516/93), 5 §:n 4 momentti 23 päivänä lokakuuta 1992 annetussa laissa (969/92), 7 §:n 1 momentti mainitussa 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetussa laissa, 8 § osittain muutettuna mainituilla 5 päivänä elokuuta 1983 ja 28 päivänä lokakuuta 1994 annetuilla laeilla sekä 9 § osittain muutettuna 24 päivänä

elokuuta 1990 annetulla lailla (807/90), sekä

lisätään 1 lukuun uusi 3 ja 4 §, 2 luvun 3 §:ään uusi 3 momentti sekä lukuun uusi 4 a ja 15 §, 3 lukuun uusi 1 a—1 c § ja 11 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä elokuuta 1983 annetulla lailla, uusi 3 momentti, 3 a lukuun uusi 3 a, 16 ja 17 §, 4 lukuun uusi 2 a, 4 a, 4 b, 5 a, 5 b, 8 a sekä 12 a—12 c § ja 12 a §:n edelle uusi väliotsikko, 8 luvun 6 §:ään uusi 3 momentti ja lukuun uusi 11 a §, 9 lukuun uusi 2 a—2 c §, luvun 12 §:ään uusi 3 ja 4 momentti sekä 15 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta, 10 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 28 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa, uusi 5 momentti, 11 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla, uusi 4 momentti, lukuun uusi 6 a ja 9 a §, 11 luvun muutetun 12 §:n edelle uusi väliotsikko, 12 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti ja lukuun uusi 3 a ja 8 §, lakiin uusi 14 a luku, 16 luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä lokakuuta 1992 annetulla lailla, uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, sekä lukuun uusi 7 a § ja sen edelle uusi väliotsikko sekä lakiin uusi 17 luku seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	1 luku
	Yleisiä säännöksiä
1 §	1 §
Tätä lakia sovelletaan kaikkiin osakeyhtiöihin, mikäli erikseen ei ole toisin säädetty.	Tätä lakia sovelletaan kaikkiin osakeyhtiöihin, *jollei erikseen toisin säädetä. Osakeyhtiö voi olla yksityinen (**yksityinen osakeyhtiö**) tai julkinen (**julkinen osakeyhtiö**).*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Osakeyhtiöllä tulee olla osakkeisiin jaettu osakepääoma. Osakepääoman on oltava vähintään viisitoistatuhatta markkaa. Osakkeiden on oltava samanmääräisiä ja niitä tulee olla vähintään kolme.	*Yksityisen osakeyhtiön osakepääoman* on oltava vähintään *50 000 markkaa ja julkisen osakeyhtiön vähintään 500 000* markkaa. Osakkeiden on oltava samanmääräisiä, *jos osakepääoma on jaettu useaan osakkeeseen.*
2 §	2 §
Jos osakeyhtiö omistaa niin monta toisen kotimaisen osakeyhtiön tai ulkomaisen osakeyhtiön taikka siihen rinnastettavan yhtiön osaketta, että sillä on enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä, on edellinen yhtiö emoyhtiö ja jälkimmäinen tytäryhtiö. Jos emoyhtiö tytäryhtiöineen tai sen tytäryhtiö taikka useammat tytäryhtiöt yhteensä omistavat edellä tarkoitetun määrän jonkin muun yhtiön osakkeita, on myös viimeksi mainittu yhtiö emoyhtiön tytäryhtiö. Jos osakeyhtiöllä muutoin on osakkeiden omistuksen tai sopimuksen perusteella määräämisvalta toisessa osakeyhtiössä ja huomattava osuus sen toiminnan tuloksesta, on niin ikään edellinen yhtiö emoyhtiö ja jälkimmäinen tytäryhtiö. Emoyhtiö tytäryhtiöineen muodostaa konsernin.	*Yksityisen osakeyhtiön arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita ei saa ottaa arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan menettelyn kohteeksi.* *Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske yksityisen osakeyhtiön arvopapereita, jotka yksin tai yhdessä muiden arvopaperien kanssa tuottavat oikeuden käyttää tai saada yhtiön tarjoamia kuluttajansuojalaissa (38/78) tarkoitettuja kulutushyödykkeitä, jos:* *1) yhtiö ei harjoita muuta liiketoimintaa kuin kulutushyödykkeiden myyntiä, tarjontaa, muuta markkinointia ja siihen liittyvää toimintaa; sekä* *2) yhtiön liiketoiminnan kohteena ovat pääasiassa edellä tarkoitettujen arvopaperien omistajat.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tarjottaessa yleisölle muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja yksityisen osakeyhtiön arvopapereita on ilmoitettava, että arvopapereita ei voida ottaa arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin eikä sitä vastaavan menettelyn kohteeksi.

3 §

Jos osakeyhtiöllä on määräysvalta toisessa kotimaisessa tai ulkomaisessa yhteisössä, on edellinen emoyhtiö ja jälkimmäinen tytäryhteisö. Emoyhtiö tytäryhteisöineen muodostaa konsernin.

Osakeyhtiöllä katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on:

1) enemmän kuin puolet kaikkien osakkeiden, jäsenosuuksien tai yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä ääntenenemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; taikka

2) oikeus nimittää enemmistö jäsenistä toisen yhteisön hallitukseen tai siihen verrattavaan toimielimeen taikka toimielimeen, jolla on tämä oikeus, ja nimitysoikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu ääntenenemmistö.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua osakeyhtiön ääniosuutta laskettaessa ei oteta huomioon lakiin, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin sisältyvää äänestysrajoitusta. Yhteisön kokonaisäänimäärää laskettaessa ei oteta huomioon niitä ääniä, jotka liittyvät yhteisölle itselleen tai sen tytäryhteisölle taikka yhteisön tai sen tytäryhteisön määräysvallassa tässä pykälässä säädetyllä tavalla olevalle säätiölle kuuluviin osakkeisiin, jäsenosuuksiin tai yhtiöosuuksiin.

Osakeyhtiöllä on määräysvalta toisessa yhteisössä myös silloin, kun osakeyhtiöllä yhdessä yhden tai useamman tytäryhteisönsä kanssa taikka tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta.

Jos osakeyhtiöön rinnastettavalla ulkomaisella yhtiöllä on edellä tarkoitettu määräysvalta suomalaisessa osakeyhtiössä, ulkomaista yhtiötä pidetään emoyhtiönä ja suomalaista yhtiötä tytäryhteisönä sovellettaessa, mitä 11 luvun 7 §:ssä ja 11 §:n 3 mo-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

mentissa sekä 12 luvun 7 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

4 §

Yhtiön lähipiiriin kuuluvat:

1) se, jolla on yhtiössä 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitettu määräysvalta tai joka on yhtiössä määräysvaltaa käyttävän määräysvallassa taikka joka kuuluu yhtiön kanssa samaan konserniin;

2) se, jolla omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan nojalla on tai voi olla vähintään yksi prosentti yhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä taikka vastaava omistus tai äänivalta yhtiön konserniin kuuluvassa yhteisössä taikka yhtiössä määräysvaltaa käyttävässä yhteisössä tai säätiössä;

3) yhtiön toimitusjohtaja, hallituksen jäsen, hallintoneuvoston jäsen ja tilintarkastaja sekä 1 kohdassa tarkoitetussa yhteisössä tai säätiössä vastaavassa asemassa oleva henkilö;

4) 1—3 kohdassa tarkoitetun henkilön aviopuoliso tai häneen avioliitonomaisessa suhteessa oleva henkilö, sisarus, sisar- ja velipuoli, 1—3 kohdassa tarkoitetun henkilön ja hänen aviopuolisonsa tai häneen avioliitonomaisessa suhteessa olevan henkilön etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen sekä mainittujen henkilöiden aviopuolisot tai heihin avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt; sekä

5) yhteisö ja säätiö, jossa 2—4 kohdassa tarkoitetulla henkilöllä yksin tai toisen kanssa on 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitettu määräysvalta.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua omistusta ja äänivaltaa laskettaessa sovelletaan mitä 3 §:n 3 momentissa säädetään, ja yhteisön osakkaalla ja jäsenellä olevaan osuuteen luetaan häneen 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevan henkilön ja 5 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevan yhteisön ja säätiön omistus ja äänivalta.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 luku	
Osakeyhtiön perustaminen	
2 §	
Perustamiskirjan tulee sisältää ehdotus yhtiöjärjestykseksi, minkä lisäksi siinä on mainittava:	
1) perustajan ammatti, kansalaisuus, kotipaikka ja postiosoite;	1) perustajan *täydellinen nimi ja osoite, luonnollisesta henkilöstä asuinpaikka ja suomalainen henkilötunnus tai tämän puuttuessa syntymäaika sekä oikeushenkilöstä kotipaikka, rekisterinumero ja rekisteri, johon oikeushenkilö on merkitty*;
2) kustakin osakkeesta yhtiölle maksettava määrä;	2) kustakin osakkeesta yhtiölle maksettava määrä;
3) aika, jonka kuluessa osakkeet on merkittävä ja osakkeiden maksuaika; *sekä*	3) aika, jonka kuluessa osakkeet on merkittävä, ja osakkeiden maksuaika;
4) milloin ja miten perustamiskokous kutsutaan koolle, jollei sitä 7 §:n 2 momentin mukaisesti pidetä ilman kutsua.	4) milloin ja miten perustamiskokous kutsutaan koolle, jollei sitä 7 §:n 2 momentin mukaisesti pidetä ilman kutsua*; sekä*
	5) yhtiön perustamisesta yhtiön maksettaviksi tulevat kulut tai näiden kulujen arvioitu enimmäismäärä.
	3 §
	Yksityisen osakeyhtiön perusyhtiöjärjestyksestä voidaan määrätä oikeusministeriön päätöksellä.
4 §	4 §
Perustamiskirjaan on otettava asiaa koskeva määräys, jos *on sovittu*:	Perustamiskirjaan on otettava asiaa koskeva määräys, jos:
1) *että* osake voidaan merkitä oikeuksin tai velvollisuuksin panna yhtiöön osaketta vastaan muuta omaisuutta kuin rahaa (*apporttiomaisuus*) tai *että* se muuten voidaan merkitä tietyin ehdoin;	1) osake voidaan merkitä oikeuksin tai velvollisuuksin panna yhtiöön osaketta vastaan muuta omaisuutta kuin rahaa (*apporttiomaisuus*) tai se muuten voidaan merkitä tietyin ehdoin;
2) *että* yhtiölle on tuleva omaisuutta muutoin kuin osakkeita vastaan;	2) yhtiölle *tulee* omaisuutta muutoin kuin osakkeita vastaan;
3) *että* yhtiön on korvattava muita yhtiön perustamiseen liittyviä kuluja kuin julkiset maksut ja tavanomaiset palkkiot perustamisasiakirjojen laatimisesta ja siihen rinnastettavasta työstä; tai	3) yhtiön on korvattava muita yhtiön perustamiseen liittyviä kuluja kuin julkiset maksut ja tavanomaiset palkkiot perustamisasiakirjojen laatimisesta ja siihen rinnastettavasta työstä; *taikka*
4) *että* joku muutoin on yhtiöltä saava erityisen oikeuden tai edun.	4) joku muutoin *saa yhtiöltä* erityisen oikeuden tai edun.

Voimassa oleva laki

Perustamiskirjan tulee sisältää selvitys niistä seikoista, joilla voi olla merkitystä harkittaessa yhtiöön pantavan tai sille hankittavan omaisuuden arvoa ja edellä tarkoitettua määräystä yleensä. Tällöin on erityisesti mainittava:

1) sen nimi ja kotipaikka, jota määräys koskee;

2) arvo, joka katsotaan voitavan taseeseen merkitä yhtiöön pantavalle tai sille hankittavalle omaisuudelle, ja omaisuutta vastaan annettavien osakkeiden lukumäärä tai muu vastike; sekä

3) määräyksessä mainittujen, yhtiön perustamiseen liittyvien kulujen arvioitu enimmäismäärä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu sopimus on tehtävä kirjallisesti. Perustamisasiakirjan tulee sisältää tämä sopimus tai sen jäljennös tahi viittaus siihen ja ilmoitus *siitä* paikasta, jossa sopimus pidetään merkitsijöiden nähtävänä. Jos liike pannaan yhtiöön osakkeita vastaan tai muutoin hankitaan yhtiölle, koskee se, mitä edellä on sanottu kirjallisesta sopimuksesta, liikkeen tuloslaskelmaa ja tasetta kahdelta viimeksi kuluneelta tilikaudelta. Perustamiskirjassa on lisäksi annettava selvitys liikkeen tuloksesta viimeisen tilikauden jälkeiseltä ajalta. Jollei tuloslaskelmia ja taseita ole, on perustamiskirjassa annettava selvitys liikkeen tuloksesta sanotuilta tilikausilta.

Määräys, jonka osalta ei ole noudatettu tämän pykälän säännöksiä, on yhtiötä kohtaan tehoton.

Ehdotus

Perustamiskirjassa on oltava selvitys niistä seikoista, joilla voi olla merkitystä *arvioitaessa 1 momentissa* tarkoitettua määräystä. *Selvitys on annettava erityisesti niistä seikoista, joilla voi olla merkitystä yhtiölle tulevan omaisuuden arvioinnissa. Selvityksessä on mainittava 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot siitä, jota määräys koskee, ja arvo, joka yhtiöön tulevalle omaisuudelle ehdotetaan taseeseen merkittäväksi sekä omaisuutta vastaan annettavien osakkeiden lukumäärä tai muu vastike.*

Jos 1 momentissa *mainitussa määräyksessä tarkoitetusta asiasta tehdään kirjallinen sopimus tai annetaan kirjallinen sitoumus, perustamiskirjaan on liitettävä tämä asiakirja* tai sen jäljennös *taikka* viittaus siihen ja ilmoitus paikasta, jossa *asiakirja* pidetään merkitsijöiden nähtävänä. Jos liike pannaan yhtiöön osakkeita vastaan tai muutoin hankitaan yhtiölle, *perustamiskirjaan on liitettävä myös* liikkeen *tilinpäätösasiakirjat* kahdelta viimeksi *päättyneeltä* tilikaudelta *sekä viimeisen tilinpäätöksen jälkeen laaditut osavuosikatsaukset.* Perustamiskirjassa on lisäksi annettava selvitys liikkeen tuloksesta *ja taloudellisesta asemasta* viimeisen *tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen laatimisen* jälkeiseltä ajalta. Jollei *tilinpäätösasiakirjoja* ole, on perustamiskirjassa annettava selvitys liikkeen tuloksesta *ja taloudellisesta asemasta kahdelta viimeksi päättyneeltä tilikaudelta.*

Apporttiomaisuutta voi olla vain omaisuus, jolla on yhtiölle taloudellista arvoa. Työsuoritusta tai palvelun suorittamista koskeva sitoumus ei voi olla apporttiomaisuutta.

Sopimus tai sitoumus on yhtiötä kohtaan tehoton, *jos* tämän pykälän *tai 4 a §:n* säännöksiä ei ole noudatettu.

4 a §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan on arvioitava yhtiölle 4 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaan tuleva omaisuus ja annettava omaisuudesta lausunto, joka on päivättävä ja allekirjoitettava. Lausunto on liitettävä perustamiskirjaan, ja siinä on oltava:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	1) selvitys yhtiölle tulevasta omaisuudesta; *2) selvitys omaisuuden arvioinnissa käytetyistä arvostusmenetelmistä ja niitä käyttämällä saatavista tuloksista;* *3) selvitys omaisuudesta annettavasta vastikkeesta; sekä* *4) arvio siitä, vastaako omaisuuden arvo vähintään omaisuudesta annettavaa vastiketta ja, jos vastike on yhtiön osakkeita, osakkeista maksettavaa määrää.* *Omaisuus on arvioitava välittömästi ennen perustavaa yhtiökokousta.* *Jos yhtiössä on oltava yhtiökokouksen valitsema Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja, myös riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Riippumattomana asiantuntijana toimivalla tilintarkastajalla on oikeus saada yhtiöltä palkkio.*
6 § Merkinnän hyväksymisestä ja merkitsijälle annettavien osakkeiden lukumäärästä päättävät perustajat. Jos perustaja on perustamiskirjassa ilmoittanut merkitsevänsä tietyn määrän osakkeita, on hänelle annettava vähintään tämä määrä.	6 § Merkinnän hyväksymisestä ja merkitsijälle annettavien osakkeiden lukumäärästä päättävät perustajat. Jos perustaja on perustamiskirjassa ilmoittanut merkitsevänsä tietyn määrän osakkeita, on hänelle annettava vähintään tämä määrä. *Perustamiskirjaan on liitettävä päätös sellaisten osakemerkintöjen hyväksymisestä, joita ei ole tehty perustamiskirjaan.*
9 § Osakeyhtiön perustamisesta on kuuden kuukauden kuluessa perustamiskirjan allekirjoittamisesta tehtävä ilmoitus rekisteröimistä varten niin kuin siitä on erikseen säädetty. Osakepääomana rekisteröidään merkittyjen ja merkitsijöille annettujen osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo vähennettynä 12 §:n mukaan mitätöityjen osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla. Rekisteröimisen edellytyksenä on, että tämä osakepääoma on vähintään yhtiön vähimmäispääoman suuruinen *sekä että siitä on maksettu vähintään puolet. Jos osakkeet on merkitty ylikurssiin, on vastaava osa nimellisarvon ylittävästä määrästä oltava maksettuna.*	9 § *Osakeyhtiö* on kuuden kuukauden kuluessa perustamiskirjan allekirjoittamisesta *ilmoitettava rekisteröitäväksi* niin kuin *siitä erikseen säädetään.* Osakepääomana rekisteröidään merkittyjen ja merkitsijöille annettujen osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo vähennettynä 12 §:n mukaan mitätöityjen osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla. *Rekisteröitävän osakepääoman on oltava* vähintään yhtiön vähimmäispääoman suuruinen. *Osakkeista maksettavan määrän on oltava yhtiön omistuksessa ja hallinnassa ennen kuin yhtiö ilmoitetaan rekisteröitäväksi. Ra-*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	hassa maksettava määrä on maksettava yhtiön Suomessa olevalle talletuspankin tai talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin tilille. Osakkeista maksettua määrää ei saa käyttää ennen kuin hallitus on valittu.
Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä yhtiön hallituksen kaikkien jäsenten vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu tämän lain säännöksiä ja että osakkeista maksettu määrä on yhtiön hallussa. Ilmoitukseen on myös liitettävä yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että maksua koskevia 2 momentin säännöksiä on noudatettu.	Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä*:* 1) yhtiön hallituksen jäsenten *ja toimitusjohtajan* vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu tämän lain säännöksiä ja että osakkeista maksettu määrä on yhtiön *omistuksessa ja hallinnassa; sekä* 2) tilintarkastajien todistus siitä, että *tämän lain* säännöksiä *osakepääoman maksusta* on noudatettu.
12 §	12 §
Jollei osakkeesta maksettavaa määrää ajoissa ja viimeistään kuukauden kuluessa hallituksen antamasta maksukehotuksesta suoriteta, hallitus voi julistaa osakkeen menetetyksi. *Maksukehotus, josta tulee ilmetä laiminlyönnin seuraamus, on lähetettävä maksuvelvolliselle, milloin tämän osoite on yhtiön tiedossa. Muussa tapauksessa kehotus on julkaistava yhtiön kotipaikalla leviävässä sanomalehdessä.* Hallitus voi antaa menetetyksi julistetun osakkeen maksuvelvollisuuksineen jollekin toiselle. Jos yhtiötä ei vielä ole rekisteröity, hallitus voi myös mitätöidä menetetyksi julistetun osakkeen.	*Hallituksen on viipymättä perittävä viivästynyttä määrää, jos osaketta ei makseta ajoissa. Hallitus voi todeta oikeuden osakkeeseen menetetyksi, jos viivästynyttä määrää korkoineen ei makseta kuukauden kuluessa 2 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun maksuajan päättymisestä.* *Jos oikeus osakkeeseen on menetetty, hallitus voi antaa osakkeen uudelle merkitsijälle, jonka on viipymättä suoritettava osakkeesta maksettavaksi erääntynyt määrä. Hallituksen on ennen yhtiön ilmoittamista rekisteröitäväksi mitätöitävä osakkeet, joita ei ole täysin maksettu. Hallituksen päätös osakkeiden mitätöimisestä on liitettävä perustamiskirjaan.*
Jos osake mitätöidään taikka uudeltakaan merkitsijältä ei saada täyttä maksua, menetetyksi julistetun osakkeen merkitsijän on suoritettava yhtiölle korvaukseksi kymmenesosa osakkeen täydestä maksusta.	Jos osake mitätöidään *2 momentissa tarkoitetusta syystä, kukin osakkeen merkinnyt on velvollinen suorittamaan* yhtiölle korvaukseksi *kolmasosan osakkeesta maksettavasta määrästä.*
13 §	13 §
Osake on täysin maksettava vuoden kuluessa yhtiön rekisteröimisestä. Yhtiön on kuukauden kuluessa mainitun ajan päättymisestä ilmoitettava rekisteröitäväksi, kuinka monesta osakkeesta on suoritettu täysi maksu. Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä yhtiön hallituksen kaikkien jäsenten vakuutus sekä tilintarkastajien todistus siitä, että osak-	(kumotaan)

Voimassa oleva laki

keista maksettu määrä on yhtiön hallussa. Jollei ilmoitusta ole annettu tai siitä ilmenee, ettei osakkeista, joiden yhteenlaskettu nimellisarvo vastaa yhtiöjärjestyksen mukaista vähimmäispääomaa, ole suoritettu täyttä maksua, rekisteriviranomaisen on kehotettava yhtiötä jättämään määräajassa sellainen ilmoitus. Jollei kehotusta noudateta, rekisteriviranomaisen tulee tehdä tuomioistuimelle ilmoitus yhtiön asettamiseksi selvitystilaan sekä antaa yhtiölle tästä tieto.

Jos niiden osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo, jotka on täysin maksettu, vastaa vähimmäispääomaa mutta ei rekisteröityä osakepääomaa, rekisteriviranomaisen tulee yhtiötä kuultuaan rekisteröidä osakepääoma alennetuksi maksamattomien osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla, jolloin mainitut osakkeet tulevat mitättömiksi.

Ehdotus

15 §

Perustamiskirjan allekirjoittamisen jälkeen tehtyyn sopimukseen, joka tarkoittaa muun omaisuuden kuin rahan hankkimista yhtiölle ja josta ei ole otettu perustamiskirjaan 4 §:ssä tarkoitettua määräystä, on saatava yhtiökokouksen hyväksyminen, jos:

1) omaisuutta hankitaan perustajalta tai osakkeenomistajalta, siltä, jolla on näissä 1 luvun 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitettu määräysvalta, perustajan tai osakkeenomistajan 1 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulta lähiomaiselta taikka jonkun edellä mainitun määräysvallassa 1 luvun 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitetulla tavalla olevalta;

2) yhtiön rekisteröinnistä on kulunut enintään kaksi vuotta;

3) hankinnasta suoritettava vastike on vähintään kymmenesosa hankintahetkellä rekisteröidystä osakepääomasta tai, jos yhtiötä ei ole rekisteröity, vähintään kymmenesosa merkittyjä osakkeita vastaavasta osakepääomasta, josta on vähennetty mitätöidyt osakkeet;

4) hankinta ei kuulu yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan; ja

5) omaisuutta ei hankita arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä.

Hankintahetkenä pidetään ajankohtaa, jona sopimus hankinnasta on tehty.

Hallituksen on esitettävä yhtiökokoukselle hankinnasta 4 §:n 2 momentin mukainen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kirjallinen selvitys ja 4 a §:ssä tarkoitettu tilintarkastajan lausunto. Selvitys ja lausunto on pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä yhtiön pääkonttorissa vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viipymättä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen päätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa. Ilmoitukseen on liitettävä 3 momentissa tarkoitettu selvitys ja lausunto.

3 luku

Osake, osakekirja ja osakeluettelo

1 §

Osakeyhtiön kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että yhtiössä on erilajisia osakkeita tai että sellaisia voidaan antaa. Samalla on mainittava eri osakelajien väliset eroavuudet, kunkin lajisten osakkeiden lukumäärä *ja osakkeenomistajien etuoikeus uusiin osakkeisiin osakepääomaa korotettaessa.*

1 §

Osakeyhtiön kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että yhtiössä on *tai voi olla oikeuksiltaan toisistaan poikkeavia* osakkeita. *Tällöin* on mainittava *osakkeiden väliset erot sekä lukumäärät tai vähimmäis- ja enimmäismäärät.*

Tässä laissa erilajisilla osakkeilla tarkoitetaan osakkeita, jotka yhtiöjärjestykseen otetun määräyksen mukaan poikkeavat toisistaan jommankumman seuraavan oikeuden suhteen:

1) osakkeen tuottama äänimäärä; tai

2) osakkeen tuottama oikeus jaettaessa yhtiön varoja.

Jos osakkeet poikkeavat toisistaan muulla kuin 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että nämä osakkeet muodostavat osakelajin, johon sovelletaan tämän lain säännöksiä erilajisista osakkeista.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että tietynlajinen osake voidaan määrätyssä järjestyksessä muuntaa toisenlajiseksi osakkeeksi. Muuntamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus rekisteröimistä varten. Kun rekisteröiminen on toimitettu, katsotaan muuntaminen täytäntöönpannuksi.

Osake voidaan yhtiöjärjestyksessä määrätyillä edellytyksillä ja siinä määrätyssä järjestyksessä muuntaa toisenlajiseksi. *Muuntaminen* on viivytyksettä *ilmoitettava rekisteröitäväksi. Osake on muunnettu, kun ilmoitus on rekisteröity.*

Yhtiöjärjestyksessä voidaan asettaa osakkeenomistajalle velvollisuus suorittaa erityisiä maksuja yhtiölle.

1 a §

Osake tuottaa yhden äänen kaikissa yhtiö-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kokouksessa käsiteltävissä asioissa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että osakkeilla on erisuuruinen äänimäärä. Osakkeen äänimäärä ei saa olla suurempi kuin kaksikymmentä kertaa toisen osakkeen äänimäärä.

*Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiössä on tai voi olla 1 momentissa tarkoitettujen osakkeiden lisäksi osakkeita, jotka tuottavat äänioikeuden vain tietyissä yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa (**etuosake**). Etuosakkeisiin on liityttävä yhtiöjärjestyksessä määrätty erityinen taloudellinen etuus jaettaessa yhtiön varoja verrattuna 1 momentissa tarkoitettuihin osakkeisiin.*

Yhtiössä on oltava 1 momentissa tarkoitettuja osakkeita vähimmäisosakepääomaa vastaava määrä.

1 b §

Etuosake tuottaa äänioikeuden vain yhtiöjärjestyksessä määrätyissä asioissa sekä yhtiökokouksen päättäessä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta siten, että muutos koskee etuosakkeen omistajan oikeutta.

Jos etuosakkeen tuottamaa jako-osatonta hyvitystä ei ole maksettu kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, etuosake tuottaa äänioikeuden kaikissa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa, kunnes hyvitys on kokonaan maksettu. Yhtiöjärjestyksessä määräajan alkamista voidaan lykätä enintään kahdella tilikaudella.

Etuosake tuottaa yhtiökokouksessa myös muut osakkeenomistajan oikeudet niissä asioissa, joissa se tuottaa äänioikeuden. Sovellettaessa etuosakkeen omistajaan 9 luvun 16 §:ää, sovelletaan myös, mitä mainitun luvun 17 §:ssä säädetään.

Etuosaketta, joka ei tuota äänioikeutta, ei oteta lukuun, jos yhtiökokouksen pätevän päätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaaditaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus tai suostumus osakkeenomistajilta, joilla on määräosa yhtiön osakkeista.

1 c §

Yhtiöjärjestyksessä on määrättävä, minkä oikeuden etuosake tuottaa 1 a §:n 2 momentissa tarkoitetun erityisen taloudellisen etuuden lisäksi jaettaessa yhtiön varoja.

Jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

oikeus etuosakkeen tuottamaan jako-osattomaan hyvitykseen syntyy tilikausittain, ja hyvitys on maksettava viipymättä voitonjakokelpoisia varoja osoittavan tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että etuosakkeella, joka ei tuota oikeutta jako-osaan yhtiön varoja jaettaessa, ei ole 4 luvun 2 §:ssä tarkoitettua merkintäetuoikeutta.

Yhtiöjärjestyksessä on määrättävä, mitkä oikeudet etuosake tuottaa silloin, kun osakepääomaa korotetaan, annetaan optio-oikeuksia tai otetaan vaihtovelkakirjalaina, osakepääomaa alennetaan, hankitaan omia osakkeita, yhtiö asetetaan selvitystilaan tai puretaan, yhtiö sulautuu toiseen yhtiöön tai jakautuu taikka kun syntyy 14 luvun 19 §:ssä tarkoitettu lunastusoikeus tai julkinen osakeyhtiö muuttuu yksityiseksi osakeyhtiöksi.

2 §

Osake voidaan rajoituksitta luovuttaa ja hankkia, mikäli laista tai yhtiöjärjestyksestä *ei* muuta johdu. Yhtiöjärjestyksessä näitä oikeuksia voidaan rajoittaa vain 3 ja 4 §:n *sekä 7 luvun 2 §:n* mukaisesti.

2 §

Osake voidaan rajoituksitta luovuttaa ja hankkia, *jollei* laista tai yhtiöjärjestyksestä muuta johdu. Yhtiöjärjestyksessä näitä oikeuksia voidaan rajoittaa vain 3 ja 4 §:n mukaisesti.

3 §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkeenomistajalla tai jollakulla muulla on oikeus lunastaa uudelle omistajalle siirtyvä osake. Kun yhtiöjärjestykseen otetaan lunastuslauseke, on samalla määrättävä:

1) keillä on lunastusoikeus sekä, jos lunastusoikeus ei koske määrätynlaisia saantoja, nämä saannot;
2) miten lunastamiseen oikeutettujen keskinäinen etuoikeus määräytyy;
3) lunastushinnan suuruus tai sen laskemisen perusteet;
4) yhtiölle esitettävän lunastusvaatimuksen aika, enintään kaksi kuukautta siitä, kun osakkeen siirtymisestä on hallitukselle ilmoitettu;
5) lunastushinnan suorittamisen aika, enintään kuukausi 4 kohdassa mainitun määräajan päättymisestä tai, milloin lunastushintaa ei ole kiinteästi määrätty, enintään kuukausi lunastushinnan vahvistamisesta; sekä
6) milloin ja miten hallituksen tulee antaa lunastamiseen oikeutetuille tieto osakkeen

3 §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkeenomistajalla, *yhtiöllä* tai jollakulla muulla on oikeus lunastaa uudelle omistajalle *muulta kuin yhtiöltä* siirtyvä osake. Kun yhtiöjärjestykseen otetaan lunastuslauseke, on samalla määrättävä:

1) keillä on lunastusoikeus sekä, jos lunastusoikeus ei koske määrätynlaisia saantoja, nämä saannot;
2) miten lunastamiseen oikeutettujen keskinäinen etuoikeus määräytyy;
3) *lunastushinta* tai sen *laskemisessa käytettävät* perusteet;
4) yhtiölle esitettävän lunastusvaatimuksen aika, enintään kaksi kuukautta siitä, kun osakkeen siirtymisestä on hallitukselle ilmoitettu;
5) lunastushinnan suorittamisen aika, enintään kuukausi 4 kohdassa mainitun määräajan päättymisestä tai, milloin lunastushintaa ei ole kiinteästi määrätty, enintään kuukausi lunastushinnan vahvistamisesta; sekä
6) milloin ja miten hallituksen tulee antaa lunastamiseen oikeutetuille tieto osakkeen

Voimassa oleva laki

siirtymisestä uudelle omistajalle.

Jos samalla saannolla on hankittu useita osakkeita, on ne kaikki lunastettava, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Mikäli lunastushinnan suuruutta koskevan yhtiöjärjestyksen määräyksen soveltaminen tuottaisi jollekulle kohtuutonta etua, voidaan määräystä sovitella.

Lunastusoikeutta sekä lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet on käsiteltävä tuomioistuimessa, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määräystä, jonka mukaan tällaiset riidat on siirrettävä välimiesten ratkaistavaksi välimiesmenettelystä annetun lain (46/28) mukaisessa järjestyksessä.

Ennen kuin on käynyt selville, käytetäänkö lunastusoikeutta, ei sillä, jolle osake on siirtynyt, ole yhtiössä muuta osakkeeseen perustuvaa oikeutta kuin oikeus voittoon ja etuoikeus uuden osakkeen merkitsemiseen osakepääomaa korotettaessa. Sellaisesta merkinnästä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät sille, joka käyttää lunastusoikeuttaan.

Ehdotus

siirtymisestä uudelle omistajalle *ja tieto siitä, käyttääkö yhtiö lunastusoikeuttaan.*

Jos samalla saannolla on hankittu useita osakkeita, on ne kaikki lunastettava, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. *Jos lunastushintaa* koskevan yhtiöjärjestyksen määräyksen soveltaminen tuottaisi jollekulle kohtuutonta etua, voidaan määräystä sovitella.

Lunastusoikeutta sekä *lunastushintaa* koskevat erimielisyydet on käsiteltävä tuomioistuimessa, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määräystä, jonka mukaan tällaiset riidat on siirrettävä välimiesten ratkaistavaksi välimiesmenettelystä annetun lain (*967/92*) mukaisessa järjestyksessä.

Ennen kuin on käynyt selville, käytetäänkö lunastusoikeutta, ei sillä, jolle osake on siirtynyt, ole yhtiössä muuta osakkeeseen perustuvaa oikeutta kuin oikeus voittoon ja *merkintäetuoikeus*. Sellaisesta merkinnästä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät sille, joka käyttää lunastusoikeuttaan.

Yhtiö voi lunastaa osakkeen vain varoilla, jotka voidaan käyttää voitonjakoon. Lunastuspäätökseen sovelletaan soveltuvin osin 6 luvun 3 ja 9 §:n säännöksiä. Julkisen osakeyhtiön lunastusta koskevaan yhtiöjärjestyksen määräykseen sovelletaan 6 luvun 10 §:n 1 momenttia. Lunastettu osake on mitätöitävä noudattaen soveltuvin osin 6 luvun säännöksiä tai luovutettava edelleen noudattaen soveltuvin osin 7 luvun 7 ja 8 §:n säännöksiä.

5 §

Osakekirjassa on mainittava yhtiön toiminimi, osakkeen tai osakekirjan järjestysnumero sekä osakkeen nimellisarvo. Osakekirjan tulee olla päivätty ja hallituksen tai hallituksen siihen valtuuttaman henkilön allekirjoittama. Allekirjoitus saadaan suorittaa painamalla tai muulla siihen verrattavalla tavalla.

Jos yhtiössä voi osakekirjaa annettaessa olla erilajisia osakkeita, on osakkeen laji mainittava osakekirjassa. Milloin yhtiöjärjestys sisältää 1 §:n 2 momentin, 3 tai 4 §:n taikka 6 luvun 4 §:n mukaisen määräyksen taikka määräyksen siitä, että osakkeenomistajalle voidaan asettaa velvollisuus suorittaa

Osakekirjassa on mainittava yhtiön toiminimi *ja rekisterinumero*, osakkeen tai osakekirjan järjestysnumero sekä osakkeen nimellisarvo. Osakekirjan tulee olla päivätty ja hallituksen tai hallituksen siihen valtuuttaman henkilön allekirjoittama. Allekirjoitus saadaan suorittaa painamalla tai muulla siihen verrattavalla tavalla.

Jos yhtiössä voi osakekirjaa annettaessa olla erilajisia osakkeita, on osakkeen laji mainittava osakekirjassa. Milloin yhtiöjärjestys sisältää 1 §:n *4 tai 5* momentin, 3 tai 4 §:n taikka 6 luvun *9* §:n mukaisen määräyksen, on siitä mainittava osakekirjassa.

Voimassa oleva laki

erityisiä maksuja yhtiölle, on siitä mainittava osakekirjassa.

8 §

Ennen osakekirjan antamista yhtiö voi antaa nimetylle henkilölle asetetun todistuksen, joka koskee oikeutta yhteen tai useampaan osakkeeseen ja joka sisältää ehdon osakekirjan antamisesta ainoastaan todistuksen palauttamista vastaan (*väliaikaistodistus*). Todistukseen on pyynnöstä tehtävä merkintä osakkeesta suoritetuista maksuista. Todistuksen allekirjoittamisesta ja siihen otettavista tiedoista on voimassa, mitä 5 §:n ja 3 momentissa on säädetty osakekirjasta.

10 §

Kun yhtiö on perustettu, hallituksen on viivytyksettä laadittava luettelo yhtiön kaikista osakkeista (*osakeluettelo*). Luetteloon merkitään osakkeet tai osakekirjat numerojärjestyksessä, niiden antamispäivä sekä osakkeenomistajan nimi, *ammatti* ja postiosoite.

---

11 §

Osakkeen saajan yhtiölle ilmoittama saanto, josta on esitetty luotettava selvitys samoin kuin selvitys säädetyn leimaveron suorittamisesta, sekä muu osakeluetteloon merkittyä seikkaa koskeva yhtiölle ilmoitettu muutos on viivytyksettä merkittävä osakeluetteloon ja osakasluetteloon. Merkintä on päivättävä. Jos osakkeenomistajalla tai jollakin muulla on 3 §:n mukainen lunastusoikeus tai jos 4 §:ssä tarkoitettu osakkeen hankkimista koskeva suostumus vaaditaan, ei merkintää kuitenkaan saa tehdä ennen kuin on selvinnyt, ettei lunastusoikeutta käytetä, tai ennen kuin suostumus on annettu.

Ehdotus

8 §

Ennen osakekirjan antamista yhtiö voi antaa nimetylle henkilölle asetetun todistuksen, joka koskee oikeutta yhteen tai useampaan osakkeeseen ja joka sisältää ehdon osakekirjan antamisesta ainoastaan todistuksen palauttamista vastaan (*väliaikaistodistus*). Todistukseen on *merkittävä, onko osake kokonaan maksettu, ja* pyynnöstä tehtävä merkintä suoritetuista maksuista. Todistuksen allekirjoittamisesta ja siihen otettavista tiedoista on voimassa, mitä 5 §:n 2 ja 3 momentissa *säädetään* osakekirjasta.

10 §

Kun yhtiö on perustettu, hallituksen on viivytyksettä laadittava luettelo yhtiön kaikista osakkeista (*osakeluettelo*). Luetteloon merkitään osakkeet tai osakekirjat numerojärjestyksessä, niiden antamispäivä sekä osakkeenomistajan nimi ja *osoite*.

---

11 §

Osakkeen saajan yhtiölle ilmoittama saanto sekä muu osakeluetteloon merkittyä seikkaa koskeva yhtiölle ilmoitettu muutos on viivytyksettä merkittävä osakeluetteloon ja osakasluetteloon. *Ennen merkintää saannosta ja säädetyn leimaveron suorittamisesta on esitettävä luotettava selvitys.* Merkintä on päivättävä. Jos osakkeenomistajalla, *yhtiöllä* tai jollakin muulla on 3 §:n mukainen lunastusoikeus tai jos *vaaditaan* 4 §:ssä tarkoitettu osakkeen hankkimista koskeva suostumus, ei merkintää kuitenkaan saa tehdä ennen kuin on selvinnyt, ettei lunastusoikeutta käytetä tai *että* suostumus on annettu.

Jos yhtiössä on vain yksi osakkeenomistaja, osakkeenomistus on viipymättä ja viimeistään kahden kuukauden kuluessa saannosta ilmoitettava merkittäväksi osakeluetteloon ja osakasluetteloon.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 a luku

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeet

3 a §

Yhtiökokous voi viiden vuoden kuluttua ilmoittautumispäivästä päättää myydä 3 §:n 1 momentissa tarkoitetulla yhteisellä arvo-osuustilillä olevat tietyn osakelajin osakkeet niiden omistajien lukuun, jos ne vastaavat enintään yhtä prosenttia osakelajin kaikkien osakkeiden lukumäärästä. Yhtiökokouksen päätös on annettava tiedoksi päätöksessä tarkoitettujen osakkeiden omistajille ja 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille kuten 4 luvun 14 §:ssä säädetään.

Jollei yhteisellä arvo-osuustilillä olevan osakkeen omistaja tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö ole vuoden kuluessa päätöksen nojalla 4 luvun 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla annetusta kehotuksesta vaatinut oikeutensa kirjaamista siten kuin 2 §:ssä säädetään, hän on menettänyt oikeutensa osakkeeseen. Yhtiön on viipymättä tämän jälkeen myytävä osakkeet. Osakkeita myytäessä yhtiön on kuitenkin otettava huomioon osakkeenomistajan etu. Osakkeet on myytävä arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä tai, jollei tämä ole mahdollista, julkisella huutokaupalla.

Yhtiön on rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti viipymättä talletettava varat, joista on vähennetty ilmoittamisesta ja myymisestä aiheutuneet kulut, yhtiön kotipaikan lääninhallituksen huostaan pidättämättä itselleen oikeutta saada talletettua takaisin. Osakkeenomistaja tai 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö voi osakekirjaa vastaan nostaa osakkeita vastaavan osuuden varoista.

11 §

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen yhtiössä, jonka osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, on vain osakkeenomistajalla, joka on viimeistään kymmenen päivää ennen yhtiökokousta merkitty osakkeenomistajaksi osakasluetteloon, jollei 4 §:n 2 momentista muuta johdu. Osakkeenomistajan äänimäärää

11 §

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen yhtiössä, jonka osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, on vain osakkeenomistajalla, joka on viimeistään *viisi* päivää ennen yhtiökokousta merkitty osakkeenomistajaksi osakasluetteloon, jollei 4 §:n 2 momentista muuta johdu. Osakkeenomistajan äänimäärää

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
laskettaessa ei oteta huomioon hänelle edellä mainitun päivän jälkeen osakasluetteloon merkittyjä osakkeita.	laskettaessa ei oteta huomioon hänelle edellä mainitun päivän jälkeen osakasluetteloon merkittyjä osakkeita. *Jäljempänä 9 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu yhtiökokouskutsu on toimitettava viimeistään viikkoa ennen 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää.*
12 § Uusmerkinnässä tai annettaessa uusia osakkeita rahastoannissa merkintäoikeudet on merkinnän alkaessa kirjattava 10 §:ssä tarkoitettujen oikeudenhaltijoiden arvo-osuustileille. Sillä, jolle merkintäoikeus on siirretty merkinnän alkamisen jälkeen, on oikeus osallistua merkintäehtojen mukaisesti uusmerkintään tai rahastoantiin, jos: 1) merkintäoikeus on kirjattu hänen arvo-osuustililleen; ja 2) merkintäoikeuden on siirtänyt hänelle 1 momentissa mainittu oikeudenhaltija tai henkilö, joka johtaa oikeutensa 1 momentissa mainitusta oikeudenhaltijasta.	12 § *Osakepääomaa korotettaessa* tai annettaessa *optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja* merkintäoikeudet on merkinnän alkaessa kirjattava 10 §:ssä tarkoitettujen oikeudenhaltijoiden arvo-osuustileille. Sillä, jolle merkintäoikeus on siirretty merkinnän alkamisen jälkeen, on oikeus osallistua merkintäehtojen mukaisesti *merkintään*, jos: 1) merkintäoikeus on kirjattu hänen arvo-osuustililleen; ja 2) merkintäoikeuden on siirtänyt hänelle 1 momentissa *tarkoitettu* oikeudenhaltija tai henkilö, joka johtaa oikeutensa 1 momentissa *tarkoitetusta* oikeudenhaltijasta.
15 § Yhtiön hallitus voi päättää, että vaihtovelkakirja- tai optiolaina lasketaan liikkeeseen arvo-osuusjärjestelmässä. Tuolloin arvo-osuusrekisterin lainaosuutta ja optio-oikeutta koskevat kirjaukset korvaavat 5 luvussa säädetyt velkakirjaa ja optiotodistusta koskevat toimet. Osakekeskusrekisterissä pidetään velkakirjojen ja optiotodistusten haltijoista luetteloa, johon sovelletaan soveltuvin osin, mitä 6 ja 7 §:ssä on säädetty.	15 § Yhtiön hallitus voi päättää, että *optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjalaina* lasketaan liikkeeseen arvo-osuusjärjestelmässä. Tuolloin arvo-osuusrekisterin kirjaukset korvaavat *4* luvussa säädetyt *optio-oikeutta ja vaihtovelkakirjaa* koskevat toimet. Osakekeskusrekisterissä pidetään *optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen* haltijoista luetteloa, johon sovelletaan soveltuvin osin, mitä 6 ja 7 §:ssä säädetään.
	16 § *Päätettäessä laskea arvo-osuusjärjestelmässä liikkeeseen osakkeita, optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja voidaan lisäksi päättää, että merkintäoikeuksia kirjataan merkintään oikeutetun arvo-osuustilille se enimmäismäärä, joka on jaollinen merkintään tarvittavalla määrällä, ja että yhtiö myy loput merkintäoikeudet merkintään oikeutettujen lukuun 3 a §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla. Merkintäoikeuksista saatu rahavastike on maksettava merkintään oikeutetuille heidän lukuunsa myytyjen merkintäoikeuksien suhteessa viimeistään merkintäajan päättymistä*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

seuraavan varojen jaon yhteydessä.

Yhtiökokous voi rahastoantia koskevassa päätöksessä määrätä, että merkintäajan päätyttyä uusia osakkeita kirjataan arvo-osuustilille määrä, johon merkintäoikeudet oikeuttavat.

17 §

Päätettäessä laskea arvo-osuusjärjestelmässä liikkeeseen osakkeita, optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja voidaan lisäksi päättää, että ne tai osa niistä voidaan merkitä maksamalla merkintähinta päätöksessä mainitulla tavalla ja että hallitus hyväksyy kaikki merkintäehtojen mukaiset, maksamalla tehdyt merkinnät. Maksamalla tehdyt merkinnät on voitava hyväksyä yhtiöjärjestystä muuttamatta. Jäljennökset korotuspäätöksestä, yhtiöjärjestyksestä ja yhtiökokouksen valtuutuspäätöksestä sekä 4 luvun 4 a §:n 1 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista on pidettävä nähtävänä yhtiön pääkonttorissa ja osakekeskusrekisterissä sekä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää.

4 luku

Osakepääoman korottaminen

1 §

Osakepääomaa voidaan korottaa merkitsemällä maksullisia osakkeita tai korottamalla osakkeiden nimellisarvoa maksua vastaan (*uusmerkintä*) taikka antamalla osakkeita tai korottamalla osakkeiden nimellisarvoa maksutta (*rahastoanti*).

Osakepääoman korottamisesta vaihtovelkakirjoja tai optio-oikeuksia käyttämällä säädetään 5 luvussa.

Osakepääoman korottamisesta päättää yhtiökokous, jollei tässä laissa *ole* toisin säädetty. Päätöstä osakepääoman korottamisesta ei saa tehdä ennen yhtiön rekisteröimistä.

1 §

Osakepääomaa voidaan korottaa *antamalla merkittäväksi* maksullisia osakkeita tai korottamalla osakkeiden nimellisarvoa maksua vastaan (*uusmerkintä*) taikka antamalla osakkeita tai korottamalla osakkeiden nimellisarvoa maksutta (*rahastoanti*). *Yhtiö voi antaa uusmerkintään oikeuttavia erityisiä merkintäoikeuksia (**optio-oikeus**). Yhtiö voi myös ottaa lainan ehdoin, että lainanantajalla on oikeus uusmerkinnässä vaihtaa velkakirjansa (**vaihtovelkakirja**) kokonaan tai osittain yhtiön osakkeisiin.*

Osakepääoman korottamisesta *sekä optio-oikeuksien antamisesta ja vaihtovelkakirjalainan ottamisesta* päättää yhtiökokous, jollei tässä laissa toisin *säädetä*. Päätöstä osakepääoman korottamisesta *taikka optio-oikeuksien antamisesta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta* ei saa tehdä ennen yhtiön rekis-

Voimassa oleva laki

2 §

Osakepääomaa korotettaessa on yhtiön osakkeenomistajilla etuoikeus uusiin osakkeisiin samassa suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita.

Jos yhtiössä on erilajisia osakkeita, on osakkeiden keskinäisestä etuoikeudesta voimassa, mitä siitä on yhtiöjärjestyksessä määrätty.

Uusmerkinnässä yhtiökokous voi päättää poiketa *1 momentissa säädetystä osakkeenomistajan etuoikeudesta*, jos poikkeamiseen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Päätös on pätevä vain, milloin osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista, ovat sitä kannattaneet. Jäljempänä 12 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetussa tapauksessa etuoikeudesta poikkeamisesta voidaan päättää vain siinä säädetyin äänimäärin.

Ehdotus

teröimistä.

2 §

Osakepääomaa korotettaessa *sekä annettaessa optio-oikeuksia ja otettaessa vaihtovelkakirjalaina* yhtiön osakkeenomistajilla *on* etuoikeus *kaikkiin* uusiin osakkeisiin *sekä optio-oikeuksiin ja vaihtovelkakirjoihin* samassa suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita ***(merkintäetuoikeus)***. *Merkintäetuoikeudesta poikkeamisena ei pidetä sitä, että erilajisia osakkeita annetaan osakelajien keskinäisessä suhteessa, jos osakkeenomistajilla on omistamiensa osakkeiden suhteessa ensisijainen oikeus näiden kanssa samanlajisiin osakkeisiin ja toissijainen oikeus osakkeisiin, joita ei ole merkitty ensisijaisen oikeuden nojalla.*

Uusmerkinnässä *sekä annettaessa optio-oikeuksia ja otettaessa vaihtovelkakirjalaina* yhtiökokous voi päättää poiketa *merkintäetuoikeudesta*, jos poikkeamiseen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Päätös on pätevä vain, *jos sitä ovat kannattaneet* osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.

Merkintäetuoikeuden käyttämiselle varatun määräajan on oltava vähintään kaksi viikkoa merkintäajan alkamisesta. Julkisessa osakeyhtiössä määräaika saa päättyä aikaisintaan kahden viikon kuluttua siitä, kun rekisteriviranomainen on kuuluttanut uusmerkintää koskevan päätöksen.

2 a §

Yhtiökokous voi määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi yhtiökokouksen päätöksestä, valtuuttaa hallituksen päättämään uusmerkinnästä, antamaan optio-oikeuksia ja ottamaan vaihtovelkakirjalainan. Valtuutus ei voi koskea 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua uusmerkintää. Yhtiökokouksen päätökseen, jolla hallitus valtuutetaan poikkeamaan merkintäetuoikeudesta, sovelletaan, mitä 2 §:n 2 momentissa säädetään.

Valtuutuksella hallitus voidaan oikeuttaa poikkeamaan merkintäetuoikeudesta siten, että voimassa olevat käyttämättömät valtuutukset voivat korotusten yhteismäärältä ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

annettavien osakkeiden yhteenlasketulta äänimäärältä vastata enintään viidesosaa yhtiökokouksen valtuutuspäätöksen ja hallituksen korotuspäätöksen ajankohtana rekisteröidystä osakepääomasta ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä.

Hallitus saa päättää merkintäetuoikeudesta poikkeamisesta vain, jos poikkeamiseen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Päätöstä ei saa tehdä yhtiön lähipiiriin kuuluvan hyväksi.

3 §

Kun osakeantitodistus annetaan tai kun osake merkitään taikka osakekirja rahastoannin yhteydessä annetaan osakeantitodistusta tai lippua käyttämättä, on osakekirja esitettävä ja varustettava merkinnällä siitä, että etuoikeutta on käytetty.

Kun osakeantitodistus annetaan tai kun osake merkitään taikka osakekirja rahastoannin yhteydessä annetaan osakeantitodistusta tai -lippua käyttämättä, on osakekirja esitettävä ja varustettava merkinnällä siitä, että *oikeutta* on käytetty.

4 §

Hallituksen ehdotus korottamispäätökseksi on pidettävä yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa. Ehdotukseen on liitettävä, jollei kokouksessa käsitellä tilinpäätöstä, seuraavat asiakirjat:

1) jäljennökset viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista varustettuna merkinnöin voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä;

2) hallituksen selostus tilinpäätöksen antamisen jälkeen sattuneista yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista; sekä

3) tilintarkastajien ja, jos yhtiöllä on hallintoneuvosto, tämän lausunto selostuksesta.

Jos 2 §:n 1 momentin mukaisesta osakkeenomistajan etuoikeudesta ehdotetaan poikettavaksi, päätösehdotuksessa on mainittava, kenelle oikeus osakkeiden merkintään ehdotetaan annettavaksi, sekä esitettävä selvitys merkintähinnan määrittelyperusteista ja syistä, joiden vuoksi poikkeamista osakkeenomistajien etuoikeudesta ehdotetaan. Päätösehdotukseen on liitettävä tilintarkastajien lausunto selvityksistä.

Jos osakkeenomistajan etuoikeudesta ehdotetaan poikettavaksi jäljempänä mainitun henkilön tai yhteisön hyväksi, korottamista koskevassa päätösehdotuksessa on myös se-

4 §

Hallituksen ehdotuksessa uusmerkintää koskevaksi päätökseksi on oltava päätöksessä 5 §:n 1 momentin mukaan mainittavien tietojen lisäksi ne perustelut, joiden mukaan merkintähinta määritetään. Jos ehdotetaan poikkeamista merkintäetuoikeudesta, on lisäksi esitettävä selvitys sen syistä. Jos poikkeamista ehdotetaan yhtiön lähipiiriin kuuluvan hyväksi, ehdotuksessa on myös selostettava, kuinka suuren osan lähipiiriin kuuluva omistaa yhtiön osakepääomasta ja kuinka suuri osa hänellä on yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ennen uusmerkintää ja sen jälkeen, jos hän merkitsee kaikki hänelle tarjotut osakkeet ja uusmerkintä muutoinkin merkitään kokonaan.

Hallituksen valtuuttamista koskevassa päätösehdotuksessa on oltava päätöksessä 5 a §:n mukaan mainittavat tiedot.

Voimassa oleva laki

lostettava, kuinka suuren osan henkilö tai yhteisö omistaa yhtiön osakepääomasta ja kuinka suuri osa tällä on yhtiön äänivallasta ennen osakeantia sekä osakeannin jälkeen, jos asianomainen merkitsee kaikki tarjotut osakkeet ja osakepääoman korotus muutoinkin merkitään kokonaan. Nämä henkilöt ja yhteisöt ovat:

1) ne, jotka omistavat vähintään yhden sadasosan yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan yhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä;

2) yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan yhtiön toimitusjohtaja, hallituksen jäsen, hallintoneuvoston jäsen ja tilintarkastaja;

3) edellä 1 ja 2 kohdassa mainitun henkilön aviopuoliso, veli, sisar ja henkilö, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa, taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa; sekä

4) yhteisö, jossa 1—3 kohdassa mainitulla henkilöllä yksin tai yhdessä toisen henkilön kanssa on määräysvalta.

Edellä 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua osake- ja ääniosuutta laskettaessa osakkeenomistajalla olevaan osake- ja äänimäärään luetaan häneen saman momentin 3 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevan henkilön ja 4 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevan yhteisön osake- ja äänimäärä. Mitä 3 momentissa säädetään osakkeenomistajasta ja -omistuksesta, on vastaavasti sovellettava 5 luvussa tarkoitetun optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan haltijaan ja hänen oikeuteensa yhtiössä.

Kokouskutsussa on mainittava osakkeenomistajille tai muille ehdotetusta etuoikeudesta uusiin osakkeisiin sekä miten osakkeenomistajan on meneteltävä käyttäessään etuoikeuttaan. Kokouskutsuun on otettava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö, jos ehdotetaan poikkeamista osakkeenomistajan etuoikeudesta.

Ehdotus

4 a §

Jollei kokouksessa käsitellä tilinpäätöstä, 4 §:ssä tarkoitettuun ehdotukseen on liitettävä:

1) jäljennökset viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista ja viimeksi päättyneen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tilikauden voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä;
2) jäljennökset viimeksi päättyneen tilikauden jälkeen laadituista osavuosikatsauksista;
3) hallituksen selostus tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen laatimisen jälkeisistä yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista; sekä
4) tilintarkastajien ja hallintoneuvoston lausunto 2 kohdassa tarkoitetuista osavuosikatsauksista ja 3 kohdassa tarkoitetusta selostuksesta.
Jos ehdotetaan poikkeamista merkintäoikeudesta, ehdotukseen on liitettävä tilintarkastajan lausunto perusteista, joiden mukaan merkintähinta määritetään, ja merkintäetuoikeudesta poikkeamisen syistä. Vastaava lausunto on liitettävä ehdotukseen, joka koskee hallituksen valtuuttamista päättämään uusmerkinnästä siten, että merkintäetuoikeudesta voidaan poiketa.

4 b §

Kokouskutsussa on esitettävä 4 §:ssä tarkoitetun ehdotuksen pääasiallinen sisältö ja mainittava siitä, miten osakkeenomistajan on meneteltävä käyttääkseen oikeuttaan.
Ehdotus liitteineen on pidettävä nähtävänä yhtiön pääkonttorissa vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

5 §

Uusmerkintää koskevassa päätöksessä on mainittava;
1) määrä, jolla osakepääomaa korotetaan, taikka korotuksen vähimmäis- ja enimmäismäärä
2) minkä lajisia uudet osakkeet ovat, jos yhtiössä on tai voi olla erilajisia osakkeita;
3) osakkeenomistajille tuleva etuoikeus osakkeiden merkitsemiseen taikka kenellä muutoin on oikeus merkitä osakkeita;
4) osakemerkinnän aika sekä se lyhyempi aika, vähintään kuukausi merkintäajan alkamisesta, jonka kuluessa osakkeenomistaja voi käyttää etuoikeuttaan;
5) osakkeen nimellisarvo ja osakkeesta maksettava määrä;

5 §

Uusmerkintää koskevassa päätöksessä on mainittava:
1) määrä, jolla osakepääomaa korotetaan, *tai* korotuksen vähimmäis- ja enimmäismäärä;
2) minkä lajisia uudet osakkeet ovat;
3) kenellä on oikeus merkitä osakkeita;
4) osakemerkinnän aika sekä aika, jonka kuluessa *merkintäetuoikeutta voidaan käyttää*;
5) osakkeen nimellisarvo ja osakkeesta maksettava määrä;

Voimassa oleva laki

6) aika, jonka kuluessa osakkeet on maksettava; sekä

7) peruste, jonka mukaan tarjotaan merkittäväksi ne osakkeet, joiden osalta etuoikeutta ei ole määräajassa käytetty sekä peruste, jonka mukaan ylimerkinnän tapahtuessa annetaan ne osakkeet, joita ei ole merkitty etuoikeuksin, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää näistä seikoista.

Jos 3 luvun 1 §:n 2 momentin, 3 tai 4 §:n taikka 6 luvun 4 §:n mukainen määräys koskee uusia osakkeita taikka uusien osakkeiden omistajille voidaan yhtiöjärjestyksen mukaan asettaa velvollisuus suorittaa erityisiä maksuja yhtiölle, on korottamispäätöksessä siitä mainittava.

Jos korottamispäätös sisällöltään poikkeaa siitä, mitä kokouskutsussa on mainittu, on osakkeenomistajalle, jolla päätöksen mukaan on etuoikeus osakkeiden merkitsemiseen, viivytyksettä ilmoitettava päätöksestä sillä tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Samalla on ilmoitettava, kuinka osakkeenomistajan on meneteltävä, jos hän haluaa käyttää etuoikeuttaan. Merkintäaika ei ala kulua, ennen kuin ilmoittaminen on tapahtunut.

Ehdotus

6) *osakkeen maksuaika.*

7) peruste, jonka mukaan tarjotaan merkittäväksi ne osakkeet, joiden osalta *oikeutta merkintään* ei ole määräajassa käytetty, *ja* peruste, jonka mukaan ylimerkinnän tapahtuessa annetaan ne osakkeet, joita ei ole merkitty *merkintäetuoikeuden nojalla,* jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää *perusteista; sekä*

8) annettavia osakkeita koskeva 3 luvun 1 §:n 4 tai 5 momentin, 3 tai 4 §:n taikka 6 luvun 9 §:n mukainen määräys.

Jos uusmerkintää koskeva päätös sisällöltään poikkeaa siitä, mitä kokouskutsussa on mainittu, on osakkeenomistajalle, jolla päätöksen mukaan on *oikeus* osakkeiden merkitsemiseen, viivytyksettä ilmoitettava päätöksestä *samalla* tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Samalla on ilmoitettava, kuinka osakkeenomistajan on meneteltävä, jos hän haluaa käyttää *oikeuttaan.* Merkintäaika ei ala kulua, ennen kuin *ilmoitus on tehty.*

Jos hallitus päättää uusmerkinnästä valtuutuksen nojalla, osakkeenomistajalle on aina ilmoitettava oikeudesta osakkeiden merkintään kuten 2 momentissa säädetään.

5 a §

Päätöksessä, jolla hallitus valtuutetaan päättämään uusmerkinnästä, on mainittava:

1) korotuksen enimmäismäärä osakelajeittain;

2) kenellä on oikeus merkitä osakkeita, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää siitä;

3) mihin tarkoitukseen valtuutusta saadaan käyttää, jos hallitus saa poiketa merkintäetuoikeudesta;

4) perusteet, joiden mukaan merkintähinta määritetään, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää niistä; ja

5) valtuutuksen voimassaoloaika.

5 b §

Julkisen osakeyhtiön on ilmoitettava uusmerkintää koskeva päätös rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Yhtiökokouksen päätös, jolla hallitus valtuutetaan päättämään uusmerkinnästä, on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Julkisen osakeyhtiön on tehtävä ilmoitus kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Hallitus ei saa tehdä valtuutuksessa tarkoitettua päätöstä ennen yhtiökokouksen päätöksen rekisteröimistä.

6 §

Uusi osake voidaan merkitä apporttiomaisuutta vastaan taikka käyttämällä kuittausoikeutta tai muuten tietyin ehdoin, mikäli siitä on otettu määräys korottamispäätökseen. Mitä 2 luvun 4 §:ssä on säädetty, on vastaavasti noudatettava. Hallituksen on annettava mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettu selvitys ja tilintarkastajien siitä lausunto. Selvitys, lausunto ja määräystä koskevat asiakirjat on pidettävä yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja lähetettävä viivytyksettä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

6 §

Jos uusi osake voidaan merkitä apporttiomaisuutta vastaan *tai muuten tietyin ehdoin taikka käyttämällä kuittausoikeutta, siitä on otettava* määräys *uusmerkintää koskevaan päätökseen ja päätökseen, jolla valtuutetaan hallitus päättämään uusmerkinnästä.* Mitä 2 luvun 4 *ja 4 a* §:ssä *säädetään*, on vastaavasti noudatettava. *Selvitys ja lausunto, joita tarkoitetaan 2 luvun 4 §:n 2 momentissa* ja *4 a §*:ssä, sekä muut *määräystä koskevat asiakirjat on liitettävä päätösehdotukseen.*

Jos yhtiökokous valtuuttaa hallituksen päättämään uusmerkinnästä siten, että osakkeita voidaan merkitä apporttiomaisuutta vastaan tai muuten tietyin ehdoin, päätös on pätevä vain, jos sitä ovat kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.

7 §

Uusien osakkeiden merkintä on tehtävä merkintälistaan, *joka sisältää korottamispäätöksen.* Jäljennökset yhtiöjärjestyksestä sekä 4 §:n 1 momentin ja 6 §:n mukaan nähtäväksi asetetuista asiakirjoista on liitettävä merkintälistaan tai pidettävä merkitsijöiden nähtävänä listassa mainitussa paikassa.

Jos merkintään oikeutetut merkitsevät kaikki osakkeet yhtiökokouksessa, jossa osakepääoman korottamisesta päätetään, voidaan merkintä tehdä kokouksen pöytäkirjaan.

Jos osake on merkitty tämän pykälän sään-

7 §

Uusien osakkeiden merkintä on tehtävä merkintälistaan. *Merkintälistassa on mainittava, mihin päätökseen merkintä perustuu, sekä merkittävien osakkeiden laji, niistä maksettava määrä ja maksuaika.* Jäljennökset *korotuspäätöksestä*, yhtiöjärjestyksestä, *yhtiökokouksen valtuutuspäätöksestä* sekä *4 a §:n 1 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista* asiakirjoista on liitettävä merkintälistaan tai pidettävä merkitsijöiden nähtävänä listassa mainitussa paikassa.

Merkintä voidaan tehdä uusmerkinnästä päättävän yhtiökokouksen pöytäkirjaan, jos kaikki osakkeet merkitään kokouksessa.

Jos *osaketta merkittäessä ei ole noudatettu*

Voimassa oleva laki

nöksiä noudattamatta tai merkitty tietyin ehdoin, on vastaavasti sovellettava, mitä 2 luvun 5 §:ssä on säädetty.

8 §

Jollei korottamispäätöksen mukaista vähimmäiskorotusta vastaavaa määrää osakkeita ole merkintäajan kuluessa merkitty, on korottamispäätös rauennut. Niin ikään raukeaa sellainen yhtiöjärjestyksen muutosta koskeva päätös, joka on tehty edellytyksin, että osakepääomaa korotetaan. Merkityistä osakkeista maksettu määrä on tällöin heti palautettava.

Osakepääoman korottaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi, jollei korottamispäätös ole 1 momentin mukaan rauennut. Osakepääoman korotuksena rekisteröidään merkittyjen ja merkitsijöille annettujen uusien osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo vähennettynä mitätöityjen osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla. Rekisteröimisen edellytyksenä on, että korotus on vähintään korottamispäätöksen mukaisen vähimmäismäärän suuruinen ja että korotuksesta on maksettu vähintään puolet. Jos uudet osakkeet on merkitty ylikurssiin, on vastaava osa nimellisarvon ylittävästä määrästä oltava maksettuna. Korotusta ei kuitenkaan saa rekisteröidä, ennenkuin täysi maksu aikaisemmin annetuista osakkeista on rekisteröity suoritetuksi.

Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä yhtiön hallituksen kaikkien jäsenten vakuutus siitä, että rekisteröitävästä korotuksesta maksettu määrä on yhtiön hallussa. Ilmoitukseen on myös liitettävä yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että maksua koskevia 2 momentin säännöksiä on noudatettu.

Ehdotus

tämän pykälän säännöksiä tai *osake on* merkitty tietyin ehdoin, *sovelletaan vastaavasti*, mitä 2 luvun 5 §:ssä *säädetään*.

8 §

Jollei *uusmerkintää koskevan päätöksen* mukaista vähimmäiskorotusta vastaavaa määrää osakkeita ole *merkitty merkintäajan kuluessa, päätös on* rauennut. Niin ikään raukeaa sellainen yhtiöjärjestyksen muutosta koskeva päätös, joka on tehty edellytyksin, että osakepääomaa korotetaan. Merkityistä osakkeista maksettu määrä on tällöin heti palautettava.

8 a §

Osakepääoman korotuksena rekisteröidään merkitsijöille annettujen uusien osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo vähennettynä mitätöityjen osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla. Osakepääoman korotus voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi, vaikka aiemmin tehtyyn päätökseen perustuvaa osakepääoman korotusta ei ole vielä rekisteröity.

Korotuksena rekisteröitävistä osakkeista maksettavan määrän on oltava yhtiön omistuksessa ja hallinnassa ennen korotuserän il-

Voimassa oleva laki

9 §

Jollei ilmoitusta osakepääoman korottamisesta ole tehty vuoden kuluessa korottamispäätöksestä tai jos rekisteröiminen on evätty, on noudatettava, mitä 8 §:n 1 momentissa on sanottu.

Osakepääoma katsotaan korotetuksi, kun rekisteröiminen on toimitettu.

Uudet osakkeet tuottavat oikeuden voitonjakoon ja muun oikeuden yhtiössä siitä päivästä, jona korottaminen rekisteröidään, jollei korottamispäätöksessä toisin määrätä. Tämä oikeus alkaa kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua rekisteröimisestä.

10 §

Yhtiökokous voi määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, valtuuttaa hallituksen päättämään osakepääoman korottamisesta uusmerkinnällä yhtiöjärjestyksen mukaiseen enimmäispääomaan saakka lukuun ottamatta 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua uusmerkintää. Osakepääoman korottamiseen uusmerkinnällä siten, että osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketaan, hallitus voidaan valtuuttaa vain siten, että korotus vastaa enintään viidesosaa yhtiökokouksen valtuutuspäätök-

Ehdotus

moittamista rekisteröitäväksi. Rahassa maksettava määrä on maksettava yhtiön Suomessa olevalle talletuspankin tai talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin tilille.

Uusmerkintää koskevan päätöksen mukainen vähimmäiskorotus on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä merkintäehtojen täytyttyä ja viimeistään vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä. Loppuosa on ilmoitettava rekisteröitäväksi yhdessä tai useammassa erässä. Ilmoitus on tehtävä viipymättä, ottaen huomioon osakkeenomistajien oikeudet ja yhtiölle ilmoittamisesta aiheutuvat kustannukset, ja viimeistään vuoden kuluessa vähimmäismäärää vastaavan korotuserän rekisteröimisestä. Jos rekisteriviranomaiselle on viimeksi mainitun määräajan kuluessa ilmoitettu, että merkintään perustuvaa saatavaa on haettu laillisesti merkitsijältä, korotuserä voidaan kuitenkin ilmoittaa rekisteröitäväksi viiden vuoden kuluessa vähimmäismäärää vastaavan korotuserän rekisteröimisestä.

9 §

Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä:

1) *2 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu selvitys ja 2 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu lausunto;*

2) *yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että osakepääoman korotuksessa on noudatettu tämän lain säännöksiä ja että rekisteröitävästä korotuksesta maksettu määrä on yhtiön omistuksessa ja hallinnassa; sekä*

3) *tilintarkastajien todistus siitä, että tämän lain säännöksiä osakepääoman maksusta on noudatettu.*

10 §

Osakepääoma on korotettu korotuserän määrällä, kun korotuserä on rekisteröity. Jos ilmoitusta ei ole tehty tai rekisteröiminen on evätty, korotuksen tai korotuserän osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä 8 §:ssä säädetään.

Uudet osakkeet tuottavat osakkeenomistajan oikeudet korotuksen rekisteröimisestä alkaen, jollei uusmerkintää koskevassa päätöksessä määrätä tätä myöhäisemmästä ajankohdasta. Osakkeet tuottavat osakkeenomistajan

Voimassa oleva laki

sen ja hallituksen korotuspäätöksen ajankohtana rekisteröidystä yhtiön osakepääomasta ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä. Hallitus voi päättää tässä momentissa tarkoitetusta osakepääoman korottamisesta, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Osakkeenomistajan etuoikeudesta ei tällöin voida poiketa 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun henkilön tai yhteisön hyväksi.

Mitä 4 §:n 1 momentissa sanotaan, on vastaavasti sovellettava yhtiökokouksen päätöstä koskevaan ehdotukseen. Jos osakkeenomistajalle kuuluvasta etuoikeudesta voidaan poiketa, päätösehdotuksessa on annettava ehdotuksen arvioimiseksi olennaiset tiedot ja ilmoitettava, mihin tarkoitukseen osakepääoman korottamisvaltuutusta saadaan käyttää.

Jos osakkeita voidaan merkitä apporttiomaisuutta vastaan tai muuten tietyin ehdoin taikka jos osakkeenomistajille kuuluvasta etuoikeudesta voidaan poiketa, on siitä otettava määräys yhtiökokouksen päätökseen. Päätös on mainituissa tapauksissa pätevä vain, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista, ovat sitä kannattaneet.

Kokouskutsuun on otettava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö, jos ehdotetaan hallituksen valtuuttamista päättämään osakkeenomistajan etuoikeudesta poikkeavasta uusmerkinnästä.

11 §

Edellä 10 §:ssä tarkoitetusta yhtiökokouksen päätöksestä on heti tehtävä ilmoitus rekisteröimistä varten. Ennen rekisteröimistä ei hallitus saa tehdä päätöstä osakepääoman korottamisesta.

Hallituksen päätöksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä 5 ja 6 §:ssä on säädetty. Jos osakkeenomistajilla päätöksen mukaan on etuoikeus osakkeiden merkitsemiseen, on heille kuitenkin aina ilmoitettava päätöksestä 5 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Merkintälistan tulee sisältää yhtiökokouksen sekä hallituksen päätökset. Muutoin on soveltuvin osin noudatettava, mitä uusmerkinnästä on säädetty 3 §:ssä, 7 §:n 1 ja 3 momentissa sekä 8 ja 9 §:ssä.

12 §

Mitä 2 luvun 11 ja 12 §:ssä on säädetty,

Ehdotus

oikeudet kuitenkin viimeistään vuoden kuluttua rekisteröimisestä.

11 §

(kumotaan)

12 §

Mitä 2 luvun 11 ja 12 §:ssä *säädetään,*

Voimassa oleva laki

on vastaavasti sovellettava uusmerkinnän osalta. Osakkeen merkintään perustuvan velan kuittaamisesta saamisella yhtiöltä on lisäksi voimassa, mitä tämän luvun 6 §:ssä on säädetty.

Korotettaessa osakepääomaa uusmerkinnöin 10 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitetussa yhtiössä saadaan uudet osakkeet merkitä nimellisarvoa alempaan arvoon edellyttäen, että osakepääomaan siirretään muusta omasta pääomasta uusien osakkeiden yhteenlasketun nimellisarvon ja osakkeista maksettavan määrän erotus. Milloin erotus on enemmän kuin neljäsosa osakkeen nimellisarvosta, on päätös pätevä vain, jos osakkeenomistajat, joilla on enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista, ovat sitä kannattaneet.

Osakepääomaa korotettaessa merkitystä osakkeesta maksettava määrä on kokonaan suoritettava vuoden kuluessa 8 §:n mukaisesta rekisteröimisestä. Yhtiön on kuukauden kuluessa mainitun ajan päättymisestä ilmoitettava rekisteröitäväksi, kuinka monesta rekisteröityyn korotukseen sisältyvästä osakkeesta on maksettu täysi määrä. Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä yhtiön hallituksen kaikkien jäsenten vakuutus sekä tilintarkastajien todistus siitä, että osakkeista maksettu määrä on yhtiön hallussa. Jollei siten ole ilmoitettu, että kaikki osakkeet on täysin maksettu, rekisteriviranomaisen tulee yhtiötä kuultuaan rekisteröidä osakepääoma alennetuksi maksamattomien osakkeiden yhteenlasketulla nimellisarvolla, sekä tarvittaessa vastaava yhtiöjärjestyksen muutos. Mainitut osakkeet tulevat mitättömiksi, kun osakepääoman alentaminen on rekisteröity.

Ehdotus

sovelletaan vastaavasti *uusmerkinnässä.* Osakkeen merkintään perustuvan velan kuittaamisesta *yhtiöltä olevalla saamisella* on lisäksi voimassa, mitä tämän luvun 6 §:ssä *säädetään.*

Uusmerkinnässä uudet osakkeet *saadaan* merkitä nimellisarvoa alempaan *hintaan, jos* osakepääomaan siirretään muusta omasta pääomasta uusien osakkeiden yhteenlasketun nimellisarvon ja osakkeista maksettavan määrän erotus. Milloin erotus on enemmän kuin neljäsosa osakkeen nimellisarvosta, on päätös pätevä vain, jos *sitä ovat kannattaneet* osakkeenomistajat, joilla on enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.

Optio-oikeudet ja vaihtovelkakirjalaina

12 a §

Optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjalainan nojalla tapahtuvan uusmerkinnän ehtojen on oltava sellaiset, että osakemerkinnät voidaan tehdä yhtiöjärjestystä muuttamatta. Optio-oikeuksien nojalla tapahtuva uusmerkintä on tehtävä vähintään osakkeen nimellisarvosta ja maksettava rahassa. Vaihtovelkakirjalainan ehdot eivät saa olla sellaiset, että velkakirjasta maksettava määrä on pienempi kuin niiden osakkeiden yhteen laskettu nimellisar-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vo, joihin velkakirja voidaan uusmerkinnässä vaihtaa, jollei erotusta makseta rahassa merkinnän yhteydessä.

*Optio-oikeuden omistajalla on oikeus saada yhtiöltä todistus, josta käyvät ilmi oikeus osallistua uusmerkintään ja uusmerkinnän ehdot. Optio-oikeuksien antamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä, että optio-oikeuden omistajalle annetaan 3 luvun 5 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla allekirjoitettu ja 3 luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityinen todistus, joka sisältää uusmerkinnän ehdot sekä määräyksen siitä, että todistus on luovutettava yhtiölle osakkeita merkittäessä (**optiotodistus**).*

12 b §

Kutsusta yhtiökokoukseen, jossa päätetään optio-oikeuksien antamisesta tai vaihtovelkakirjalainan ottamisesta taikka hallituksen valtuuttamisesta siihen, hallituksen ehdotuksesta ja sen esittämisestä, yhtiökokouksen ja hallituksen päätöksestä, osakkeenomistajalle annettavasta ilmoituksesta, päätöksen rekisteröimisestä sekä optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan merkinnästä on soveltuvin osin voimassa, mitä 4—7 §:ssä säädetään.

Optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan nojalla tapahtuvan uusmerkinnän ehdot on mainittava optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevassa päätöksessä. Päätöksessä on myös mainittava, mitkä oikeudet optio-oikeus ja vaihtovelkakirja tuottavat, jos ennen osakkeen merkintää tehdään muu kuin jakautumista tai sulautumista koskeva 3 luvun 1 c §:n 4 momentissa tarkoitettu päätös tai syntyy siinä tarkoitettu tilanne.

Optio-oikeuden ja vaihtovelkakirjan maksamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 2 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 12 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään. Optiotodistusta tai juoksevaa vaihtovelkakirjaa ei saa antaa, ennen kuin optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan merkintä on rekisteröity. Rekisteröimätön optio-oikeus tai vaihtovelkakirja ei tuota oikeutta osakkeeseen uusmerkinnässä.

12 c §

Yhtiön on viipymättä ja viimeistään kahden vuoden kuluessa optio-oikeuksien antamista tai vaihtovelkakirjalainan ottamista

Voimassa oleva laki

Ehdotus

koskevasta päätöksestä ilmoitettava rekisteröitäväksi osakelajeittain määrä, jolla osakepääomaa voidaan uusmerkinnällä korottaa, ja aika, jonka kuluessa osakemerkintä voi tapahtua. Rekisteröimisestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä 8 a §:n 1 ja 2 momentissa, 9 §:ssä ja 10 §:n 1 momentissa säädetään.

Osakemerkinnälle määrätyn ajan päätyttyä on optio-oikeuksien tai vaihtovelkakirjalainan nojalla merkittyjen osakkeiden määrä viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Milloin osakkeiden merkintäaika on pitempi kuin yksi vuosi, ilmoitus on lisäksi tehtävä viipymättä sellaisen tilikauden päättymisen jälkeen, jonka aikana osakkeita on merkitty. Rekisteröimisestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä 8 a §:n 1 ja 2 momentissa, 9 ja 10 §:ssä säädetään. Osake tuottaa oikeuden voittoon ja muihin varoihin rekisteröinnistä riippumatta viimeistään vuoden kuluttua vaihdosta tai siitä, kun osake on täysin maksettu.

Rahastoanti

13 §

Rahastoanti voidaan suorittaa käyttämällä hyväksi jaettavissa olevaa vapaata omaa pääomaa, arvonkorotusrahastoa tai käyttöomaisuuden arvonkorotusta taikka vararahastoa.

13 §

Rahastoannissa annettavien osakkeiden yhteenlaskettua nimellisarvoa vastaava määrä siirretään osakepääomaan muusta omasta pääomasta.

Korottamispäätös on viivytyksettä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Osakepääoma katsotaan korotetuksi, kun rekisteröiminen on toimitettu. Mitä 9 §:n 3 momentissa on säädetty, on vastaavasti sovellettava.

Rahastoantia koskeva päätös on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Osakepääoma on korotettu, kun korotus on rekisteröity. Mitä 10 §:n 2 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti.

14 §

Jos se, jolla rahastoannin perusteella on oikeus saada uusi osake, ei ole viiden vuoden kuluessa korottamispäätöksen rekisteröimisestä vaatinut osakettaan, yhtiö voi kehottaa häntä ottamaan osakkeen vastaan uhalla, että hän muuten menettää sen. Kehotus on lähetettävä hänelle, jos hänen nimensä ja osoitteensa on yhtiön tiedossa, sekä julkaistava yhtiön kotipaikalla leviävässä sanomalehdessä. Jollei hän ilmoittaudu vuoden kuluessa kehotuksesta, voidaan uusi osake myydä hänen lukuunsa julkisella huuto-

14 §

Jos rahastoannissa annettavaa osaketta ei ole vaadittu viiden vuoden kuluessa rahastoantia koskevan päätöksen rekisteröimisestä, yhtiö voi kehottaa sitä, jolla on oikeus osakkeeseen, ottamaan osakkeen vastaan uhalla, että tämä muuten menettää sen. Kehotus on julkaistava virallisessa lehdessä ja lähetettävä sille, jolla on oikeus osakkeeseen ja jonka nimi ja osoite ovat yhtiön tiedossa. Kehotuksesta on lisäksi ilmoitettava samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Jos osaketta ei ole vaadittu vuoden

Voimassa oleva laki

kaupalla tai arvopaperipörssin välityksellä. Myynnin tapahduttua on hänellä vain oikeus siitä kertyneisiin varoihin, sen jälkeen kun niistä on vähennetty kehotuksesta ja myymisestä aiheutuneet kulut. Varat, joita ei ole nostettu neljän vuoden kuluessa myynnistä, lankeavat yhtiölle.

Ehdotus

kuluessa kehotuksesta, osake voidaan myydä julkisella huutokaupalla tai arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä kehotuksen saajan lukuun. Kehotuksen saajalla on oikeus vain myynnistä kertyneisiin varoihin, joista on vähennetty kehotuksesta ja myymisestä aiheutuneet kulut. Varat, joita ei ole nostettu neljän vuoden kuluessa myynnistä, lankeavat yhtiölle.

5 luku

Vaihtovelkakirjat ja optiolainat

(5 luvun säännökset siirretään muutettuina 4 lukuun)

Pääomalaina

1 §

*Yhtiö voi ottaa lainan (**pääomalaina**), jonka:*

1) pääoma, korko ja muu hyvitys saadaan maksaa yhtiön purkautuessa ja yhtiön konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella;

2) pääoma saadaan muutoin palauttaa vain, jos yhtiön ja, jos yhtiö on emoyhtiö, sen konsernin viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan taseen mukaiselle sidotulle omalle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille jää täysi kate;

3) korkoa tai muuta hyvitystä saadaan maksaa vain, jos maksettava määrä voidaan käyttää voitonjakoon yhtiön ja, jos yhtiö on emoyhtiö, sen konsernin viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan taseen mukaan; sekä

4) pääoma merkitään taseeseen omaan pääomaan erillisenä eränä.

Yhtiö tai sen kanssa samaan konserniin kuuluva yhteisö ei saa antaa vakuutta lainan pääoman taikka koron tai muun hyvityksen maksamisesta. Pääomalainalle maksettava korko tai muu hyvitys vähentää viimeksi päättyneeltä tilikaudelta määrää, joka voidaan käyttää voitonjakoon.

Sopimus pääomalainasta on tehtävä kirjallisesti. Edellä 1 momentin 1, 2 tai 3 kohdan vastainen lainaehtojen muutos ja 2 momentissa tarkoitettu vakuus on pätemätön. Pää-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

omalainan 1 momentin vastaiseen pääoman palauttamiseen, koron ja muun hyvityksen maksuun sekä 2 momentissa tarkoitettuun vakuuden antamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä 12 luvun 5 §:ssä säädetään.

Pääomalainoilla on keskenään yhtäläinen oikeus yhtiön varoihin, jollei muuta ole yhtiön ja pääomalainojen velkojien kesken sovittu.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta 6 luvun 5 §:ssä, 14 luvun 13 §:ssä ja 14 a luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitetussa lupamenettelyssä. Pääomalainan velkojalle tulevan määrän saa kuitenkin maksaa vasta, kun osakepääoman alentaminen, sulautuminen ja jakautuminen on rekisteröity.

6 luku

Osakepääoman alentaminen

1 §

Osakepääoman alentamisesta muissa kuin 2 luvun 13 §:n 2 momentissa, 4 luvun 12 §:ssä ja tämän luvun 4 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa päättää yhtiökokous. Päätöstä ei saa tehdä ennen yhtiön rekisteröimistä.

Yhtiökokouksen tekemän alentamispäätöksen osalta on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä 4 luvun 4 §:n 1 momentissa on säädetty. Päätöksessä on mainittava se määrä, jolla osakepääomaa alennetaan (alentamismäärä). Päätöksen tulee sisältää määräys alentamismäärän käyttämisestä yhteen tai useampaan seuraavista tarkoituksista:

1) *vararahastoon siirtäminen* tai sellaisen vahvistetun taseen mukaisen tappion välitön peittäminen, johon vapaa oma pääoma ei riitä;

2) osakkeista suoritetun määrän takaisin maksaminen osakkeenomistajille;

3) osakkeenomistajien maksuvelvollisuuden vähentäminen; tai

4) siirtäminen yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti käytettävään rahastoon.

Päätös, jonka mukaan alentamismäärä on käytettävä 2 momentin 2, 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla, voidaan tehdä ainoastaan hallituksen ehdotuksen tai suostumuk-

Osakepääoman alentaminen *ja lunastusehtoiset osakkeet*

Yleisiä säännöksiä

1 §

Osakepääoman alentamisen tarkoituksena voi olla:

1) sellaisen vahvistetun taseen mukaisen tappion välitön kattaminen, johon vapaa oma pääoma ei riitä;

2) varojen jakaminen osakkeenomistajille;

3) osakkeenomistajien maksuvelvollisuuden vähentäminen;

4) yhtiöllä tai sen tytäryhteisöllä olevien yhtiön osakkeiden mitätöiminen; tai

5) varojen siirtäminen yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti käytettävään rahastoon.

Osakepääomaa voidaan alentaa lunastamalla osakkeita maksua vastaan tai mitätöimällä osakkeita maksutta taikka alentamalla osakkeiden nimellisarvoa joko maksua vastaan tai maksutta. Nimellisarvon alentamiseen maksua vastaan sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään osakkeen lunastamisesta, ja alentamiseen maksutta, mitä tässä luvussa säädetään osakkeen mitätöimisestä.

Ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin, osakepääomaa ei kuitenkaan voida alentaa sellaisen muulla kuin yhtiöllä tai sen tytäryhteisöllä olevan etuosakkeen määrällä, joka ei tuota oikeutta jako-osaan yhtiön varoista.

Osakepääoman alentamismäärää vastaavat

Voimassa oleva laki

sen mukaisesti ja vain sellaiseen määrään, että alentamisen jälkeen jää täysi kate alennetulle osakepääomalle ja muulle sidotulle omalle pääomalle. Tämä määrä lasketaan viimeksi kuluneen tilikauden taseen perusteella, milloin tase vahvistetaan kokouksessa, ja muussa tapauksessa 4 luvun 4 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa mainittujen asiakirjojen perusteella.

Yhtiökokouksen päätöksessä on lisäksi mainittava, suoritetaanko alentaminen lunastamalla osakkeita, mitätöimällä osakkeita ilman osakkeista maksetun määrän palauttamista vai osakkeiden nimellisarvoa alentamalla joko maksun palautuksin tai ilman sitä. Jos yhtiön varoista on alentamisen yhteydessä jaettava alentamismäärää suurempi määrä, on myös tämä suurempi määrä mainittava päätöksessä.

2 §

Jos koko alentamismäärä on käytettävä 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, on alentamispäätöksestä neljän kuukauden kuluessa tehtävä ilmoitus rekisteröimistä varten. Osakepääoma katsotaan alennetuksi, kun rekisteröiminen on toimitettu. Rekisteröimistä seuraavien kolmen vuoden aikana saadaan päättää voitonjaosta vain tuomioistuimen luvalla, jollei osakepääomaa ole korotettu vähintään alentamismäärällä. Tuomioistuimen luvasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 3 §:n 2 ja 3 momentissa on säädetty.

Jollei rekisteri-ilmoitusta ole tehty säädetyssä ajassa tai jos rekisteröiminen on evätty, on päätös rauennut. Niin ikään raukeaa sellainen yhtiöjärjestyksen muutosta koskeva päätös, joka on tehty edellytyksin, että osakepääomaa alennetaan.

Ehdotus

osakkeet on poistettava osakeluettelosta ja osakekirjat tehtävä kelpaamattomiksi.

Yhtiö on asetettava selvitystilaan, jos sen osakepääomaa on lain mukaan alennettava ja jos osakepääomaa ei alenneta tai sen alentaminen johtaa osakepääoman vähenemiseen alle 1 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetyn vähimmäisosakepääoman.

2 §

Osakepääoman alentamisesta päättää yhtiökokous tässä pykälässä säädetyllä tavalla, jollei 9 §:n 2 momentista muuta johdu. Päätöstä ei saa tehdä ennen yhtiön rekisteröimistä.

Päätös osakepääoman alentamisesta osakkeenomistajien omistusten suhteessa voidaan yksityisessä osakeyhtiössä tehdä 9 luvun 13 §:n mukaisesti, jos pääomaa alennetaan mitätöimällä osakkeita tai jos yhtiössä on vain yksi äänioikeuden tuottava osakelaji ja osakepääomaa alennetaan lunastamalla näitä osakkeita kaikilta osakkeenomistajilta samasta hinnasta. Julkisessa osakeyhtiössä vastaava päätös on pätevä, jos se on tehty 9 luvun 14 §:n mukaisesti.

Jos yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita ja osakepääomaa alennetaan lunastamalla näitä tai yhtiön kaikkia osakkeita osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta, päätökseen vaaditaan 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.

Muissa kuin 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tarvitaan päätökseen 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi nii-

Voimassa oleva laki

3 §

Jos alentamismäärä on kokonaan tai osittain käytettävä 1 §:n 2 momentin 2, 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla, ei alentamispäätöstä saa panna täytäntöön ilman tuomioistuimen lupaa, ellei osakepääomaa samalla uusmerkinnällä koroteta vähintään alentamismäärällä.

Tuomioistuimen lupaa on haettava kahden kuukauden kuluessa alentamispäätöksen tekemisestä uhalla, että päätös muuten raukeaa. Hakemukseen on liitettävä luettelo yhtiön tunnetuista velkojista ja heidän postiosoitteistaan. Tuomioistuimen tulee antaa kuulutus yhtiön tunnetuille ja tuntemattomille velkojille kehottaen sitä, joka haluaa vastustaa hakemusta, ilmoittamaan siitä kirjallisesti tuomioistuimelle viimeistään kuukautta ennen paikalletulopäivää uhalla, että hänen muussa tapauksessa katsotaan suostuneen hakemukseen. Kuulutus on pantava tuomioistuimen ilmoitustaululle neljä kuukautta ennen paikalletulopäivää sekä julkaistava tuomioistuimen toimesta virallisessa lehdessä kaksi kertaa, ensimmäisen kerran viimeistään kolme kuukautta ja toisen kerran viimeistään kahta kuukautta ennen paikalletulopäivää. Hakemuksesta on tuomioistuimen toimesta erikseen annettava tieto lääninhallitukselle ja kaikille tunnetuille velkojille.

Hakemukseen on suostuttava, jollei kukaan velkojista sitä vastusta tai jos paikalletulopäivänä osoitetaan, että hakemusta vastustaneet velkojat ovat saaneet täyden maksun saamisistaan tai että heidän saamisistaan on asetettu tuomioistuimen hyväksymä vakuus.

Tuomioistuimen luvasta on kahden kuukauden kuluessa siitä, kun sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman, yhtiön tehtävä ilmoitus rekisteröimistä varten. Kun rekisteröiminen on toimitettu, katsotaan osakepääoma alennetuksi.

Jollei 4 momentissa tarkoitettua rekisteri-ilmoitusta ole säädetyssä ajassa tehty, tai jos tuomioistuin on hylännyt lupahakemuksen,

Ehdotus

den osakkeenomistajien suostumus, joiden osakkeita muutos koskee.

Vain hallituksen suostumuksella voidaan tehdä päätös, jonka mukaan osakepääoman alentamismäärä on käytettävä 1 §:n 1 momentin 2 tai 5 kohdassa mainittuun tarkoitukseen.

3 §

Osakepääoman alentamista koskevassa päätöksessä on mainittava:

1) osakepääoman alentamisen tarkoitus;

2) osakelajeittain osakepääoman alentamismäärä tai alentamisen vähimmäis- ja enimmäismäärä;

3) tapahtuuko alentaminen lunastamalla vai mitätöimällä osakkeita;

4) alentamisen vaikutus yhtiön omaan pääomaan;

5) missä järjestyksessä osakkeita lunastetaan tai mitätöidään; sekä

6) lunastushinta ja maksuaika.

Päätösehdotuksessa on oltava 1 momentin mukaan mainittavat tiedot. Jos osakepääomaa ehdotetaan alennettavaksi muulla tavoin kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa, päätösehdotuksessa on esitettävä syyt siihen, annettava selvitys alentamisen vaikutuksesta osakkeenomistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä sekä selostettava, kuinka suuren osan lähipiiriin kuuluva omistaa yhtiön osakepääomasta ja kuinka suuri osa hänellä on osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ennen osakepääoman alentamista ja sen jälkeen. Jos osakepääoman alentaminen tapahtuu lunastamalla osakkeita, päätösehdotuksessa on oltava ne perusteet, joiden mukaan lunastushinta määritetään. Päätösehdotuksen liitteisiin sovelletaan soveltuvin osin, mitä 4 luvun 4 a §:n 1 momentissa säädetään. Jos alentamista käsittelevään yhtiökokoukseen mennessä viimeksi päättyneen tilikauden päättymisestä on kulunut kuusi kuukautta, ehdotukseen on liitettävä välitilinpäätös, joka ei ole kolmea kuukautta vanhempi ja joka on laadittu ja tarkastettu noudattaen soveltuvin osin tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja määräyksiä. Muissa kuin 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ehdotukseen on liitettävä tilintarkastajien lausunto perusteista, joiden mukaan lunastushinta määritetään. Jos osakepääomaa alennetaan muutoin kuin osak-

Voimassa oleva laki

on alentamispäätös rauennut. Näissä tapauksissa raukeaa myös sellainen yhtiöjärjestyksen muutosta koskeva päätös, joka on tehty edellytyksin, että osakepääomaa alennetaan.

4 §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakepääomaa voidaan alentaa lunastamalla osakkeita. Osakepääomaa ei kuitenkaan saa alentaa vähimmäispääomaa pienemmäksi. Yhtiöjärjestyksessä on määrättävä, onko yhtiöllä oikeus tai velvollisuus lunastukseen, lunastuksessa noudatettava järjestys sekä lunastushinta tai sen laskemisen perusteet.

Lunastusmääräys, joka otetaan yhtiöjärjestykseen sitä muuttamalla, saa koskea vain päätöksen jälkeen merkittäviä uusia osakkeita. Jos yhtiöjärjestyksen muuttamisen jälkeen suoritetaan rahastoanti, saadaan siinä annettuja osakkeita lunastaa aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua rahastoannin rekisteröimisestä.

Osakepääomaa saadaan alentaa vain, mikäli yhtiölle alentamisen jälkeen jää täysi kate alennetulle osakepääomalle ja muulle sidotulle omalle pääomalle laskettuna viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen perusteella.

Kun osakkeita on päätetty lunastaa tässä pykälässä tarkoitetun määräyksen mukaisesti, on osakepääoman vastaava alentaminen viivytyksettä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Kun rekisteröiminen on toimitettu, katsotaan osakepääoma alennetuksi.

Ehdotus

keenomistajien omistusten suhteessa, päätösehdotukseen on liitettävä tilintarkastajien lausunto ehdotuksessa mainituista alentamisen syistä.

Jos osakkeiden lunastuksessa vastike on muuta kuin rahaa, on soveltuvin osin noudatettava, mitä 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään.

Päätösehdotuksen nähtävänäpitoon, kokouskutsuun ja osakkeenomistajille tehtävään ilmoitukseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä 4 luvun 4 b §:ssä ja 5 §:n 2 momentissa säädetään.

4 §

Alennetulle osakepääomalle, muulle sidotulle omalle pääomalle ja 12 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuille muille jakokelvottomille erille on osakepääoman alentamisen jälkeen jäätävä täysi kate. Jos yhtiö on konsernin emoyhtiö, täysi kate on vastaavasti jäätävä konsernin sidotulle omalle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille. Kate lasketaan tilinpäätöksen tai, jos tilinpäätöstä ei vahvisteta samassa kokouksessa, 4 luvun 4 a §:ssä tarkoitettujen asiakirjojen tai, jos viimeksi päättyneen tilikauden päättymisestä on kulunut yli kuusi kuukautta, tämän luvun 3 §:ssä tarkoitetun välitilinpäätöksen nojalla.

Osakkeita lunastettaessa voitonjakoon käytettävissä olevana määränä pidetään tilinpäätöksen ja välitilinpäätöksen osoittamista määristä pienempää.

Jos osakepääomaa alennetaan 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainitussa tarkoituksessa, alentamisen rekisteröimistä seuraavan kolmen vuoden aikana saadaan päättää voitonjaosta vain rekisteriviranomaisen luvalla, jollei osakepääomaa ole korotettu vähintään osakepääoman alentamismäärällä. Rekisteriviranomaisen luvasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 5—7 §:ssä säädetään.

Rekisteriviranomaisen lupa

5 §

Osakepääoman alentamista koskevan päätöksen täytäntöönpanoon tarvitaan rekisteriviranomaisen lupa, jos osakepääoman alentamismäärää käytetään muuhun kuin 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen ja täytäntöönpano johtaa siihen, että

Voimassa oleva laki

Ehdotus

yhtiön sidottu oma pääoma vähenee. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos osakepääomaa samanaikaisesti korotetaan uusmerkinnällä osakepääoman alentamismäärää vastaavalla määrällä.

Lupaa on haettava kuukauden kuluessa osakepääoman alentamista koskevan päätöksen tekemisestä tai päätös raukeaa. Hakemukseen on liitettävä päätös liitteineen.

Rekisteriviranomaisen on myönnettävä lupa, jos yhtiön velkojat eivät vastusta hakemusta 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla tai ovat peruneet vastustuksensa taikka ovat tuomioistuimen lainvoimaisen tuomion mukaan saaneet maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan.

Rekisteriviranomaisen päätös on viran puolesta rekisteröitävä. Osakepääoma on alennettu, kun hakemuksen hyväksymistä koskeva päätös on rekisteröity.

6 §

Rekisteriviranomaisen on annettava yhtiön kaikille velkojille kuulutus, jossa on mainittava velkojan oikeudesta vastustaa hakemusta ilmoittamalla siitä rekisteriviranomaiselle kirjallisesti kuukautta ennen kuulutuksessa mainittua määräpäivää. Rekisteriviranomaisen on rekisteröitävä kuulutus ja ilmoitettava siitä yhtiölle viimeistään neljä kuukautta ennen määräpäivää sekä julkaistava kuulutus virallisessa lehdessä kaksi kertaa, ensimmäisen kerran viimeistään kolme kuukautta ja toisen kerran viimeistään kaksi kuukautta ennen määräpäivää.

Yhtiön on viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää lähetettävä kuulutuksesta kirjallinen ilmoitus tunnetuille velkojilleen. Yhtiön hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan todistus ilmoitusten lähettämisestä on toimitettava rekisteriviranomaiselle viimeistään kuukautta ennen määräpäivää.

Jos velkoja vastustaa hakemusta, rekisteriviranomaisen on ilmoitettava siitä yhtiölle viipymättä vastustamiselle varatun ajan päätyttyä.

7 §

Rekisteriviranomaisen on lykättävä hakemuksen käsittelyä, jos määräpäivään mennessä velkoja ja yhtiö sitä yhdessä pyytävät tai yhtiö osoittaa, että se on pannut vireille

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kanteen sen vahvistamiseksi, että velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan.

Tuomioistuimen on käsiteltävä 1 momentissa tarkoitettu asia viivytyksettä.

Muu osakepääoman alentamisen rekisteröinti

8 §

Osakepääoman alentamista koskeva päätös, jonka täytäntöönpanoon ei 5 §:n mukaan tarvita rekisteriviranomaisen lupaa, on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa tai se raukeaa. Osakepääoma on alennettu, kun päätös on rekisteröity.

Osakepääoman alentaminen ja 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu uusmerkintä on ilmoitettava rekisteröitäväksi yhtäaikaa.

Lunastusehtoiset osakkeet

9 §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakepääomaa voidaan yhtiön osakkeita lunastamalla alentaa enintään vähimmäispääomaan asti. Yhtiöjärjestyksessä on tällöin määrättävä:

1) mitä osakkeita lunastusmääräys koskee;

2) onko yhtiöllä oikeus tai velvollisuus lunastaa osakkeet;

3) mitä varoja käytetään lunastushinnan maksuun;

4) lunastusjärjestys ja -menettely; sekä

5) lunastushinta tai sen laskemisessa käytettävät perusteet.

Yhtiökokouksen päätös osakkeiden lunastamisesta on tehtävä 9 luvun 13 §:n mukaisesti. Yhtiökokous voi lunastuksesta päättäessään valtuuttaa hallituksen määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi yhtiökokouksesta, päättämään lunastuksen ajankohdasta. Lunastuspäätöksessä on tällöin mainittava valtuutuksen kesto. Jos yhtiöllä on velvollisuus lunastaa osakkeet, hallitus päättää osakepääoman alentamisesta ja lunastukseen liittyvistä toimenpiteistä.

Yhtiön on ilmoitettava hallitukselle annettu valtuutus rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Hallitus ei saa tehdä valtuutuksessa tarkoitettua päätöstä en-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nen yhtiökokouksen päätöksen rekisteröimistä.

10 §

Lunastusmääräys, joka otetaan julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen sitä muuttamalla, saa koskea vain päätöksen jälkeen merkittäviä uusia osakkeita.

Lunastusta koskevaa yhtiöjärjestyksen määräystä lunastushinnasta ja sen maksamisesta voidaan sovitella, jos sen soveltaminen tuottaisi jollekulle kohtuutonta etua. Yhtiöjärjestyksen määräykseen perustuvaa lunastusoikeutta ja lunastushintaa koskevat erimielisyydet on käsiteltävä siten kuin 3 luvun 3 §:ssä säädetään.

7 luku

Omat osakkeet

Yleisiä säännöksiä

1 §

Osakeyhtiö ei saa vastiketta vastaan hankkia eikä ottaa pantiksi omia osakkeitaan eikä emoyhtiönsä osakkeita. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.

1 §

Osakeyhtiö saa vastiketta vastaan hankkia omia osakkeitaan vain siten kuin tässä luvussa säädetään. Yhtiö saa ottaa omia osakkeitaan pantiksi ja tytäryhteisö hankkia tai ottaa pantiksi emoyhtiön osakkeita vain 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Vastaanottaessaan liikkeen yhtiöiden sulautuessa tai muulla tavoin yhtiö tai sen tytäryhteisö saa hankkia tai ottaa pantiksi liikkeeseen kuuluvan yhtiön osakkeen. Yhtiöllä tai sen tytäryhteisöllä on oikeus tai velvollisuus lunastaa osake 3 luvun 3 §:ssä, 13 luvun 3 §:n 2 momentissa, 14 luvun 12 §:ssä ja 17 luvun 3 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa ja se saa huutokaupassa ostaa yhtiön saamisesta ulosmitatun täysin maksetun osakkeen.

Mitä 1 momentissa on sanottu, ei estä yhtiötä, sen vastaanottaessa liikkeen yhtiöiden sulautumisen nojalla tai muulla tavoin, hankkimasta liikkeeseen kuuluvaa osaketta, tai lunastamasta osaketta 13 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisesti taikka huutokaupassa ostamasta yhtiön saamisesta ulosmitattua osaketta. Yhtiön hankkima osake on, jollei sitä ole mitätöity osakepääomaa alentamalla, myytävä niin pian kuin se voi tappiotta tapahtua. Liikkeen vastaanottamisen yhteydessä tai 13 luvun 3 §:n mukaisesti hankittu osake on kuitenkin myytävä viimeistään kahden vuoden kuluessa saannosta.

2 §

Sen estämättä, mitä 1 §:ssä on sanottu, yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiö voi tarjouksesta osakepääomaa alentamatta vapaalla omalla pääomalla lunastaa omia osakkeitaan. Samoin yhtiöjärjestyksessä voi-

2 §

Yhtiö tai sen tytäryhteisö ei saa merkitä yhtiön osakkeita. Jos yhtiö on merkinnyt yhtiön osakkeita sen perustamisen yhteydessä, perustajien katsotaan merkinneen osakkeet. Jos yhtiö on merkinnyt yhtiön osakkeita

Voimassa oleva laki

daan määrätä, että yhtiö voi osakepääomaa alentamatta vapaalla omalla pääomalla lunastaa uudelle omistajalle siirtyvän osakkeen, jollei kukaan osakkeenomistajista sitä lunasta. Yhtiölle lunastettu osake on poistettava osakeluettelosta ja osakekirja tehtävä kelpaamattomaksi.

Ehdotus

uusmerkinnässä, sen hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan katsotaan merkinneen osakkeet. Jos tytäryhteisö on merkinnyt emoyhtiön osakkeita, emoyhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan sekä tytäryhteisössä vastaavassa asemassa olevien katsotaan merkinneen osakkeet. Merkitsijät ovat yhteisvastuussa merkintähinnan maksusta. Merkitsijänä ei kuitenkaan pidetä sitä, joka osoittaa, että hän vastusti merkintää tai ettei hän tiennyt eikä hänen olisi pitänytkään tietää merkinnästä.

Sen, joka on merkinnyt yhtiön osakkeita omissa nimissään yhtiön tai sen tytäryhteisön lukuun, katsotaan merkinneen osakkeet omaan lukuunsa.

Omien osakkeiden hankkiminen voitonjakokelpoisilla varoilla

3 §

Yhtiö voi hankkia omia osakkeitaan muissa kuin 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vain varoilla, jotka voidaan käyttää voitonjakoon. Yhtiökokous päättää hankinnasta siten kuin tässä pykälässä ja 4—6 §:ssä säädetään. Yhtiökokous voi myös määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi yhtiökokouksen päätöksestä, valtuuttaa hallituksen päättämään hankinnasta.

Omien osakkeiden hankkimista koskevaan päätökseen, päätösehdotukseen, sen nähtävänäpitoon, kokouskutsuun ja osakkeenomistajalle tehtävään ilmoitukseen sovelletaan soveltuvin osin 6 luvun 3 §:ää ja 4 luvun 5 §:n 3 momenttia.

Yhtiökokouksen päätöksessä, jolla hallitus valtuutetaan päättämään omien osakkeiden hankkimisesta, on mainittava

1) hankittavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain;

2) osakkeiden hankkimisjärjestys, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää siitä;

3) mihin tarkoitukseen valtuutusta saadaan käyttää, jos hallitus saa päättää hankkia osakkeita muutoin kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa;

4) perusteet, joiden mukaan hankintahinta määritetään, jollei hallitukselle anneta oikeutta päättää niistä; ja

5) valtuutuksen voimassaoloaika.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos omia osakkeita hankittaessa vastike on muuta kuin rahaa, on soveltuvin osin noudatettava, mitä 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään.

4 §

Yksityisessä osakeyhtiössä yhtiökokouksen päätös omien osakkeiden hankkimisesta tai hallituksen valtuuttamisesta siihen voidaan tehdä 9 luvun 13 §:n mukaisesti, jos yhtiössä on vain yksi äänioikeuden tuottava osakelaji, ja näitä osakkeita hankitaan osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja samasta hinnasta. Julkisessa yhtiössä vastaava päätös on pätevä, jos se on tehty 9 luvun 14 §:n mukaisesti.

Jos yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita ja näitä tai yhtiön kaikkia osakkeita hankitaan osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta, päätökseen osakkeiden hankkimisesta tai hallituksen valtuuttamisesta siihen vaaditaan 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.

Muissa kuin 1 ja 2 momenteissa tarkoitetuissa tapauksissa vaaditaan päätökseen omien osakkeiden hankkimisesta tai hallituksen valtuuttamisesta siihen 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joiden osakkeita muutos koskee.

5 §

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä säädetään, vaaditaan yhtiössä, jonka kaikki osakkeet ovat arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena, päätökseen omien osakkeiden hankkimisesta osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta tai julkisessa kaupankäynnissä osakelajien suhteessa 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista. Sama koskee päätöstä hallituksen valtuuttamisesta tällaiseen hankintaan.

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä säädetään, pää-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tökseen vain julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden hankkimisesta joko osakkeenomistajien omistusten suhteessa ja osakelajeittain samasta hinnasta tai julkisessa kaupankäynnissä osakelajien suhteessa vaaditaan yhtiössä, jossa on myös muita äänioikeuden tuottavia osakkeita, 1 momentissa tarkoitetun päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet sellaisen osakelajin osakkeista, jotka eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena.

Yhtiö voi toteuttaa julkisen kaupankäynnin kohteena olevia osakkeita koskevan hankintapäätöksen ostamalla osakkeita sellaisessa julkisessa kaupankäynnissä, jonka sääntöjen mukaan yhtiö saa käydä kauppaa omilla osakkeillaan. Yhtiö ei kuitenkaan saa hankkia omia osakkeitaan tällaisessa kaupankäynnissä ennen kuin viikko on kulunut siitä, kun se on arvopaperimarkkinalain 2 luvun 7 §:n nojalla julkistanut hankkimista koskevan päätöksensä.

6 §

Julkisessa osakeyhtiössä 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä omien osakkeiden hankkimisesta ei saada tehdä siten, että yhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä hankinnan jälkeen on yli viisi prosenttia yhtiön osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden äänimäärästä.

Omien osakkeiden luovuttaminen

7 §

Yhtiökokous päättää yhtiölle kuuluvien omien osakkeiden luovutuksesta. Yhtiökokous voi myös määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi yhtiökokouksen päätöksestä, valtuuttaa hallituksen päättämään luovutuksesta. Yhtiökokouksen päätökseen ja hallitukselle annettavaan valtuutukseen, päätösehdotuksen esittämiseen, kokouskutsuun, osakkeenomistajan etuoikeuteen hankkia osakkeita, osakkeenomistajille annettavaan ilmoitukseen sekä yhtiökokouksen päätöksen ja hallitukselle annettavan valtuutuksen rekisteröimiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakepääoman korotuksesta 4 luvun 2, 2 a ja 4—7 §:ssä säädetään. Jos osakkeen maksuk-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

si ehdotetaan muuta omaisuutta kuin rahaa, siihen ei kuitenkaan sovelleta mitä 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.

Yhtiö voi toteuttaa julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden luovutusta koskevan päätöksen noudattaen soveltuvin osin, mitä 5 §:n 3 momentissa säädetään. Tällöin ei sovelleta 4 luvun 7 §:ää.

Osakekirjaa ei saa luovuttaa ennen kuin siitä on maksettu päätöksen mukainen luovutushinta.

8 §

Jos julkiselle osakeyhtiölle ja sen tytäryhteisöille kuuluvien yhtiön osakkeiden yhteenlaskettu nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä on yli viisi prosenttia yhtiön osakepääomasta tai sen kaikkien osakkeiden äänimäärästä sen vuoksi, että osakkeita on hankittu 1 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tai saatu vastikkeetta, mainitun määräosan ylittävältä osin osakkeet on luovutettava kolmen vuoden kuluessa saannosta.

Yksityisen osakeyhtiön tai sen tytäryhteisön hankkima yhtiön osake on luovutettava kolmen vuoden kuluessa saannosta.

Osakkeet, jotka on hankittu vastoin tämän luvun säännöksiä, on luovutettava viipymättä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluttua saannosta.

Jos osakkeita ei ole luovutettu 1—3 momentin mukaisessa määräajassa, osakepääomaa on heti alennettava osakkeiden yhteenlaskettua nimellisarvoa vastaavalla määrällä mitätöimällä osakkeet.

8 luku

Yhtiön johto

1 §

Osakeyhtiöllä tulee olla hallitus, johon kuuluu vähintään kolme jäsentä. Jos osakepääoma *tai enimmäispääoma* on pienempi kuin miljoona markkaa, voi hallitukseen kuitenkin kuulua vähemmän kuin kolme jäsentä. Tällöin on hallituksessa lisäksi oltava vähintään yksi varajäsen.

Hallituksen valitsee yhtiökokous. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että joku tai jotkut hallituksen jäsenistä, kuitenkin vähemmän kuin puolet, asetetaan muussa jär-

1 §

Yhtiöllä on oltava hallitus, johon kuuluu vähintään kolme jäsentä. *Jos yhtiön* osakepääoma on pienempi kuin *500 000* markkaa, *hallitukseen voi* kuitenkin kuulua vähemmän kuin kolme jäsentä. Tällöin *hallituksessa on* lisäksi oltava vähintään yksi varajäsen.

Hallituksen valitsee yhtiökokous. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että vähemmän kuin puolet *hallituksen jäsenistä* asetetaan muussa järjestyksessä. *Hallintoneuvos-*

Voimassa oleva laki

jestyksessä. Hallituksen vaalista, milloin yhtiöllä on hallintoneuvosto, säädetään 11 §:n 5 momentissa.

Hallituksen jäsenen toimikausi on määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Toimikauden tulee päättyä viimeistään neljäntenä vaalin jälkeisenä tilikautena, joko uuden vaalin toimittavan yhtiökokouksen tai tilikauden päättyessä.

Mitä tässä laissa on säädetty hallituksen jäsenestä on vastaavasti sovellettava varajäseneen.

2 §

Hallituksen jäsen voi erota toimestaan ennen toimikauden päättymistä. Ennenaikaisesta eroamisesta on ilmoitettava hallitukselle ja, milloin eroavaa jäsentä ei ole valittu yhtiökokouksessa, myös sille, joka hänet on asettanut. Hallituksen jäsenen voi erottaa toimestaan se, joka on hänet valinnut.

Jos hallituksen jäsenen toimi joutuu kesken toimikautta avoimeksi tai jos hallituksen jäsen menettää 4 §:ssä tarkoitetun kelpoisuutensa sanottuun toimeen, eikä varajäsentä ole, hallituksen muiden jäsenten on huolehdittava siitä, että uusi jäsen valitaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jos vaali kuuluu yhtiökokoukselle, vaali voidaan, jos hallitus jäljellä olevine jäsenineen ja varajäsenineen on päätösvaltainen, siirtää siihen seuraavaan yhtiökokoukseen, jossa hallituksen jäsenen vaali muutoinkin on toimitettava.

Jollei hallituksen jäsentä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on asetettava muussa järjestyksessä kuin yhtiökokouksen tai hallintoneuvoston päätöksellä, ole asetettu, tulee tuomioistuimen hakemuksesta määrätä sijainen. Hakemuksen tuomioistuimelle saa tehdä hallituksen jäsen, osakkeenomistaja, velkoja tai muu, jonka oikeus saattaa riippua siitä, että yhtiöllä on toimikelpoinen hallitus.

Ehdotus

ton suorittamasta hallituksen *valinnasta* säädetään *11 a* §:n *2 momentissa. Hallituksen jäseneltä ja varajäseneltä on ennen valintaa saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään.*

Hallituksen jäsenen toimikausi on määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Toimikauden tulee päättyä viimeistään neljäntenä *valinnan* jälkeisenä tilikautena, joko uuden *valinnan* toimittavan yhtiökokouksen tai tilikauden päättyessä.

Mitä tässä laissa *säädetään* hallituksen jäsenestä, *sovelletaan vastaavasti* varajäseneen.

2 §

Hallituksen jäsen voi erota *tehtävästään* ennen toimikauden päättymistä. Ennenaikaisesta eroamisesta on ilmoitettava hallitukselle ja, *jos* eroavaa jäsentä ei ole valittu yhtiökokouksessa, myös sille, joka hänet on asettanut. *Eroilmoitus on päivättävä ja allekirjoitettava.* Hallituksen jäsenen voi erottaa *tehtävästä* se, joka on hänet valinnut.

Jos hallituksen jäsenen *tehtävä tulee* kesken toimikautta avoimeksi tai jos hallituksen jäsen menettää 4 §:ssä tarkoitetun kelpoisuutensa *tehtävään*, eikä varajäsentä ole, hallituksen muiden jäsenten on huolehdittava siitä, että uusi jäsen valitaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jos *valinta* kuuluu yhtiökokoukselle *ja* hallitus jäljellä olevine jäsenineen ja varajäsenineen on päätösvaltainen, *valinta voidaan* siirtää siihen seuraavaan yhtiökokoukseen, jossa hallituksen *jäsenet muutenkin on valittava.*

Jos hallituksen jäsenellä on erotessaan syytä olettaa, että yhtiöllä ei enää ole muita hallituksen jäseniä, hän on velvollinen kutsumaan yhtiökokouksen koolle 9 luvun 8 §:n 2 momentin mukaisesti valitsemaan uutta hallitusta.

Jollei hallituksen jäsentä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on asetettava muussa järjestyksessä kuin yhtiökokouksen tai hallintoneuvoston päätöksellä, ole asetettu, tulee tuomioistuimen hakemuksesta määrätä sijainen. Hakemuksen tuomioistuimelle saa tehdä hallituksen jäsen, osakkeenomistaja, velkoja tai muu, jonka oikeus saattaa riippua siitä, että yhtiöllä on toimikelpoinen hallitus.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Osakeyhtiöllä voi olla toimitusjohtaja, jos yhtiöjärjestyksessä näin määrätään tai hallitus niin päättää. Yhtiöllä, jonka osakepääoma *tai enimmäispääoma* on vähintään miljoona markkaa, tulee aina olla toimitusjohtaja.	*Yhtiöllä* voi olla toimitusjohtaja, jos yhtiöjärjestyksessä *niin* määrätään tai hallitus niin päättää. Yhtiöllä, jonka osakepääoma on vähintään *500 000* markkaa, *on oltava* toimitusjohtaja.
Toimitusjohtajan nimittää hallitus tai, milloin yhtiöjärjestyksessä on niin määrätty, hallintoneuvosto.	Toimitusjohtajan nimittää hallitus tai, *jos* yhtiöjärjestyksessä on niin määrätty, hallintoneuvosto. *Toimitusjohtajalta ja hänen sijaiseltaan on ennen nimitystä saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään.*
Mitä tässä laissa on säädetty toimitusjohtajasta, soveltuu vastaavasti tämän varamieheen (varatoimitusjohtaja).	Mitä tässä laissa *säädetään* toimitusjohtajasta, *sovelletaan* vastaavasti *hänen sijaiseensa.*
	6 §
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
	Sellaiset yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan väliset sopimukset ja sitoumukset, jotka eivät kuulu yhtiön tavanomaiseen liiketoimintaan, on merkittävä tai liitettävä hallituksen kokouksen pöytäkirjaan.
7 §	7 §
Jos osakeyhtiöstä on tullut emoyhtiö, hallituksen on viivytyksettä ilmoitettava siitä tytäryhtiön hallitukselle. Tytäryhtiön hallitus on velvollinen antamaan emoyhtiön hallitukselle konsernin aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.	Jos osakeyhtiöstä on tullut emoyhtiö, hallituksen on viivytyksettä ilmoitettava siitä tytäryhteisön hallitukselle *tai vastaavalle toimielimelle. Tytäryhteisön hallitus tai sitä vastaava toimielin* on velvollinen antamaan emoyhtiön hallitukselle konsernin aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.
8 §	8 §
Hallituksessa, johon kuuluu useita jäseniä, tulee olla puheenjohtaja. Puheenjohtajan valitsee hallitus, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty tai hallitusta valittaessa ole toisin päätetty. Äänten mennessä hallituksessa tasan arpa ratkaisee puheenjohtajan vaalin. Osakeyhtiössä, jonka osakepääoma *tai enimmäispääoma* on vähintään miljoona markkaa, toimitusjohtaja saa olla hallituksen puheenjohtajana vain, milloin yhtiöllä on hallintoneuvosto.	Hallituksessa, johon kuuluu useita jäseniä, *on oltava* puheenjohtaja. Puheenjohtajan valitsee hallitus, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty tai hallitusta valittaessa ole toisin päätetty. Äänten mennessä hallituksessa tasan *puheenjohtaja valitaan arvalla. Sellaisen yhtiön toimitusjohtaja,* jonka osakepääoma on vähintään *500 000* markkaa, saa olla hallituksen puheenjohtajana vain, *jos* yhtiöllä on hallintoneuvosto.
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
11 §	11 §
Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että	Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä,

Voimassa oleva laki

yhtiöllä tulee olla hallintoneuvosto. Yhtiöön, jonka osakepääoma *tai enimmäispääoma* on pienempi kuin miljoona markkaa, ei voida perustaa hallintoneuvostoa.

Hallintoneuvostossa on oltava vähintään viisi jäsentä. Toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen ei saa olla hallintoneuvoston jäsenenä. Mitä 2 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa on säädetty hallituksesta, on vastaavasti sovellettava hallintoneuvostoon.

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että joku tai jotkut hallintoneuvoston jäsenistä, kuitenkin vähemmän kuin puolet, asetetaan muussa järjestyksessä. Mitä 1 §:n 3 ja 4 momentissa sekä 2 ja 4 §:ssä on säädetty hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä, on vastaavasti sovellettava hallintoneuvoston jäseniin ja varajäseniin.

Hallintoneuvoston tulee valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen johdosta. Hallituksen ja toimitusjohtajan on annettava hallintoneuvostolle ja sen jäsenelle ne tiedot, joita nämä pitävät tarpeellisina tehtävänsä hoitamiseksi. Hallintoneuvoston jäsenen on pyydettävä tiedot hallintoneuvoston kokouksessa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallintoneuvosto päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista taikka yhtiön organisaation olennaista muuttamista. Hallintoneuvosto voi aina antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä.

Hallintoneuvoston on valittava hallitus ja määrättävä hallituksen jäsenten palkkio, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty. Yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että hallintoneuvosto ottaa toimitusjohtajan ja muut ylimpään johtoon kuuluvat henkilöt sekä päättää heidän palkkaeduistaan. Hallintoneuvoston oikeudesta vaatia ylimääräisen yhtiökokouksen koollekutsumista sekä kutsua koolle yhtiökokous säädetään 9 luvun 6 ja 8 §:ssä. Muita kuin tässä laissa mainittuja tehtäviä ei saa antaa hallintoneuvostolle.

Hallintoneuvostosta ja sen jäsenistä on soveltuvin kohdin voimassa, mitä hallituksesta

Ehdotus

että yhtiöllä *on oltava* hallintoneuvosto. Yhtiöön, jonka osakepääoma on pienempi kuin *500 000* markkaa, ei voida perustaa hallintoneuvostoa.

Hallintoneuvostossa on oltava vähintään viisi jäsentä. Toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen ei saa olla hallintoneuvoston *jäsen. Hallintoneuvoston jäsenten ja mahdollisten varajäsenten lukumäärä tai vähimmäis- ja enimmäismäärä sekä toimikausi on mainittava yhtiöjärjestyksessä.*

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että vähemmän kuin puolet *hallintoneuvoston jäsenistä* asetetaan muussa järjestyksessä. *Hallintoneuvoston jäseneltä ja varajäseneltä on ennen valintaa saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään.* Mitä 1 §:n 3 ja 4 momentissa sekä 2 ja 4 §:ssä *säädetään* hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä, *sovelletaan vastaavasti* hallintoneuvoston jäseniin ja varajäseniin.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
ja hallituksen jäsenistä on 8—10 §:ssä ja 16 luvun 4 §:ssä säädetty.	
	11 a §
	Hallintoneuvoston on valvottava hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa ja annettava varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta. Hallituksen ja toimitusjohtajan on annettava hallintoneuvostolle ja sen jäsenelle ne tiedot, joita nämä pitävät tarpeellisina tehtävänsä hoitamiseksi. Hallintoneuvoston jäsenen on pyydettävä tiedot hallintoneuvoston kokouksessa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallintoneuvosto päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista taikka yhtiön organisaation olennaista muuttamista. Hallintoneuvosto voi antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä.
	Hallintoneuvoston on valittava hallitus ja määrättävä hallituksen jäsenten palkkio, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty. Yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että hallintoneuvosto ottaa toimitusjohtajan ja muut ylimpään johtoon kuuluvat henkilöt sekä päättää heidän palkkaeduistaan. Hallintoneuvoston oikeudesta vaatia ylimääräisen yhtiökokouksen koollekutsumista sekä kutsua koolle yhtiökokous säädetään 9 luvun 6 ja 8 §:ssä. Hallintoneuvostolle ei saa antaa muita kuin tässä laissa mainittuja tehtäviä.
	Hallintoneuvostosta ja sen jäsenistä on soveltuvin osin voimassa, mitä hallituksesta ja hallituksen jäsenistä 8—10 §:ssä ja 16 luvun 4 §:ssä säädetään.
15 §	15 §
Jos yhtiön edustaja tehdessään oikeustoimen yhtiön puolesta on ylittänyt toimivaltansa, ei oikeustoimi sido yhtiötä, jos se, johon oikeustoimi kohdistui, tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, että toimivalta ylitettiin.	*Yhtiön 12 tai 13 §:ssä tarkoitetun edustajan yhtiön puolesta tekemä oikeustoimi ei sido yhtiötä, jos:*
	1) edustaja on toiminut vastoin tässä laissa säädettyä kelpoisuuden rajoitusta;
	2) edustaja on toiminut vastoin 12 §:n 3 momenttiin perustuvaa rajoitusta; taikka
	3) edustaja on ylittänyt toimivaltansa ja se, johon oikeustoimi kohdistui, tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää toimivallan ylityksestä.
	Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa riittävänä osoituksena siitä, että oikeustoimen kohteena ollut henkilö

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	tiesi tai että hänen olisi pitänyt tietää toimivallan ylityksestä, ei voida pitää pelkästään sitä, että toimivaltaa koskevat rajoitukset on rekisteröity ja kuulutettu.
	9 luku
	Yhtiökokous
	1 §
Yhtiölle tai sen tytäryhtiölle kuuluvan osakkeen nojalla ei saa osallistua yhtiökokoukseen. Sellaista osaketta ei oteta lukuun, milloin pätevän päätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaaditaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus tai suostumus osakkeenomistajilta, joilla on määräosa yhtiön osakkeista. Mitä tässä on sanottu, on vastaavasti sovellettava yhtiön tai sen tytäryhtiön perustamalle eläkesäätiölle kuuluvaan osakkeeseen.	Yhtiölle tai sen *tytäryhteisölle* kuuluvan osakkeen nojalla ei saa osallistua yhtiökokoukseen. Sellaista osaketta ei oteta lukuun, milloin pätevän päätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaaditaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus tai suostumus osakkeenomistajilta, joilla on määräosa yhtiön osakkeista. Mitä tässä *momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti* yhtiön tai sen *tytäryhteisön määräysvallassa 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla olevalle säätiölle* kuuluvaan osakkeeseen.
	2 §
Osakkeenomistajalla saa yhtiökokouksessa olla avustaja.	Osakkeenomistajalla *ja asiamiehellä* saa yhtiökokouksessa olla avustaja.
	2 a §
	Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkeenomistaja voi tässä, 2 b ja 2 c §:ssä säädetyllä tavalla ja yhtiöjärjestyksessä määrätyissä asioissa valtuuttaa yhtiön hallituksen toimimaan hänen asiamiehenään yhtiökokouksessa. Osakkeenomistaja voi vastaavasti valtuuttaa myös muun asiamiehen.
	Valtuuttaminen tapahtuu valtakirjalomakkeella, jossa on yhdenmukaisella tavalla esitettävä hallituksen ja osakkeenomistajien 2 b §:n ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti tekemät päätösehdotukset perusteluineen. Valtakirjalomakkeessa on annettava mahdollisuus valtuuttaa asiamies äänestämään päätösehdotuksen puolesta tai sitä vastaan taikka äänestämään tyhjää. Valtakirjalomakkeessa on mainittava, kuinka asiamies äänestää, jos osakkeenomistaja toimittaa yhtiölle allekirjoitetun ja päivätyn valtakirjan, josta ei käy ilmi valtuutuksen sisältö.
	Yhtiöjärjestyksessä on määrättävä päätösehdotusten perustelujen pituudesta, noudatet-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tavasta äänestysmenettelystä, valtakirjan yhtiölle palauttamisen ajankohdasta, jota ei saa määrätä 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää myöhemmäksi, sekä yhtiölle palautettuihin valtakirjoihin sisältyvien valtuutusten julkistamisesta.

2 b §

Hallituksen on ilmoitettava 2 a §:ssä tarkoitetusta valtuutusmenettelystä yhtiökokouskutsussa, joka on 9 §:stä poiketen toimitettava aikaisintaan kaksi kuukautta ja viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta tai 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää. Kutsussa on sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, mainittava:

1) hallituksen päätösehdotukset;

2) asiat, joissa valtuutusmenettelyä noudatetaan;

3) miten ja missä ajassa osakkeenomistajat voivat 2 kohdassa tarkoitetuissa asioissa tehdä päätösehdotuksia ja perustella niitä;

4) miten ja milloin osakkeenomistajat voivat saada valtakirjalomakkeen; sekä

5) miten ja milloin valtakirja on palautettava yhtiöön.

Yhtiön tilinpäätösasiakirjojen, tilikauden aikana laadittujen osavuosikatsausten ja 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin asioihin liittyvien, tämän lain mukaan nähtävänä pidettävien asiakirjojen on kutsun toimittamisesta lukien oltava nähtävänä yhtiön pääkonttorissa, ja ne on toimitettava osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää.

Osakkeenomistajalla on oltava kutsun toimittamisesta vähintään kymmenen päivää aikaa tehdä ehdotuksia yhtiökokouksen päätöksiksi.

2 c §

Valtakirjalomake on viipymättä ja viimeistään kymmenen päivää ennen lomakkeeseen merkittävää palauttamispäivää pidettävä osakkeenomistajan saatavana ja lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää.

3 §

Jokainen osake tuottaa yhtiökokouksessa yhden äänen. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että eri osakkeilla on erisuuruinen äänimäärä. Minkään osakkeen äänimäärä ei siinä tapauksessa saa olla suu-

3 §

Jokainen saa yhtiökokouksessa äänestää edustamiensa osakkeiden koko äänimäärällä, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty. Osakkeenomistajan osakkeiden tuottama äänimäärä ei kuitenkaan voi olla suurempi

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
rempi kuin kaksikymmentä kertaa toisen osakkeen äänimäärä.	*kuin kaksikymmentä kertaa äänimäärä, jonka toisen osakkeenomistajan sama osakemäärä tuottaa.*
Jokainen saa yhtiökokouksessa äänestää edustamiensa osakkeiden koko äänimäärällä, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty. Osakkeenomistaja ei saa itse tai asiamiehen välityksellä äänestää yhtiökokouksessa asiasta, joka koskee vastuuvapauden myöntämistä hänelle, kannetta häntä vastaan tai hänen vapauttamistaan vahingonkorvausvelvollisuudesta tai muusta velvoitteesta yhtiötä kohtaan. Hän ei myöskään saa äänestää asiasta, joka koskee kannetta muuta henkilöä vastaan tai tämän vapauttamista velvoitteesta, jos hänellä on asiassa odotettavana olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa yhtiön edun kanssa. Mitä tässä on sanottu osakkeenomistajasta on voimassa myös osakkeenomistajan asiamiehestä.	Osakkeenomistaja ei saa itse tai asiamiehen välityksellä äänestää yhtiökokouksessa asiasta, joka koskee vastuuvapauden myöntämistä hänelle, kannetta häntä vastaan tai hänen vapauttamistaan vahingonkorvausvelvollisuudesta tai muusta velvoitteesta yhtiötä kohtaan. Hän ei myöskään saa äänestää asiasta, joka koskee kannetta muuta henkilöä vastaan tai tämän vapauttamista velvoitteesta, jos hänellä on asiassa odotettavana olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa yhtiön edun kanssa. Mitä tässä on sanottu osakkeenomistajasta on voimassa myös osakkeenomistajan asiamiehestä.
9 §	9 §
Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava aikaisintaan neljä viikkoa ja, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pitempää aikaa, viimeistään viikkoa ennen kokousta tai 1 §:n 2 momentin mukaista viimeistä ilmoittautumispäivää. Jos päätöksen tekeminen yhtiökokouksessa käsiteltävässä asiassa siirretään jatkokokoukseen, on siihen toimitettava eri kutsu, jos kokous pidetään myöhemmin kuin neljän viikon kuluttua. Jos yhtiöjärjestyksen mukaan päätöksen pätevyyden edellytyksenä on, että päätös tehdään kahdessa yhtiökokouksessa, ei kutsua jälkimmäiseen kokoukseen saa toimittaa, ennen kuin edellinen kokous on pidetty. Kutsussa on mainittava edellisessä kokouksessa tehty päätös.	Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava aikaisintaan *kaksi kuukautta* ja, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pitempää aikaa, viimeistään viikkoa ennen kokousta tai 1 §:n 2 momentin mukaista viimeistä ilmoittautumispäivää. Jos päätöksen tekeminen yhtiökokouksessa käsiteltävässä asiassa siirretään jatkokokoukseen, on siihen toimitettava eri kutsu, jos kokous pidetään myöhemmin kuin neljän viikon kuluttua. *Sen estämättä, mitä yhtiöjärjestyksessä määrätään kutsuajasta, kutsu jatkokokoukseen voidaan aina toimittaa viimeistään neljä viikkoa ennen kokousta.* Jos yhtiöjärjestyksen mukaan päätöksen pätevyyden edellytyksenä on, että päätös tehdään kahdessa yhtiökokouksessa, ei kutsua jälkimmäiseen kokoukseen saa toimittaa, ennen kuin edellinen kokous on pidetty. Kutsussa on mainittava edellisessä kokouksessa tehty päätös.
Kutsu on toimitettava yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Jos kokouksessa käsitellään yhtiöjärjestyksen muuttamista 15 §:ssä mainituin tavoin tai yhtiön asettamista selvitystilaan taikka selvitystilan lopettamista, on lisäksi lähetettävä kirjallinen kutsu jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa.	Kutsu on toimitettava yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Jos kokouksessa käsitellään yhtiöjärjestyksen muuttamista 15 §:ssä mainituin tavoin, yhtiön asettamista selvitystilaan *tai* selvitystilan lopettamista, *yhtiön sulautumista tai jakautumista taikka julkisen osakeyhtiön muuttamista yksityiseksi osakeyhtiöksi,* on lisäksi lähetettävä kirjallinen kutsu

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka osoite on yhtiön tiedossa.
12 §	12 §
Hallituksen ja toimitusjohtajan tulee yhtiökokouksessa osakkeenomistajan pyynnöstä, mikäli hallitus katsoo sen käyvän päinsä yhtiölle olennaista haittaa tuottamatta, antaa tarkempia tietoja sellaisista seikoista, jotka saattavat vaikuttaa yhtiön tilinpäätöksen ja taloudellisen aseman tai muun kokouksessa käsiteltävän asian arviointiin. Velvollisuus antaa tietoja koskee myös yhtiön suhdetta samaan konserniin kuuluvaan toiseen yhtiöön sekä emoyhtiössä lisäksi konsernitilinpäätöstä ja tytäryhtiöitä koskevia edellä tarkoitettuja tietoja.	Hallituksen ja toimitusjohtajan tulee yhtiökokouksessa osakkeenomistajan pyynnöstä, mikäli hallitus katsoo sen käyvän päinsä yhtiölle olennaista haittaa tuottamatta, antaa tarkempia tietoja sellaisista seikoista, jotka saattavat vaikuttaa yhtiön tilinpäätöksen ja taloudellisen aseman tai muun kokouksessa käsiteltävän asian arviointiin. Velvollisuus antaa tietoja koskee myös yhtiön suhdetta samaan konserniin kuuluvaan toiseen *yhteisöön* sekä emoyhtiössä lisäksi konsernitilinpäätöstä ja *tytäryhteisöä* koskevia edellä tarkoitettuja tietoja.
	Jos hallitus katsoo, ettei pyydettyä tietoa voida antaa osakkeenomistajalle aiheuttamatta tiedon antamisella olennaista haittaa yhtiölle, hallituksen on kahden viikon kuluessa yhtiökokouksesta annettava pyydetty tieto yhtiön tilintarkastajille. Tilintarkastajien on kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta annettava hallitukselle kirjallinen lausunto tiedon vaikutuksesta tilintarkastuskertomukseen tai muuhun tilintarkastajien yhtiökokoukselle antamaan lausuntoon. Lausunnon nähtävänä pitämiseen ja antamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä 11 luvun 14 §:n 2 momentissa säädetään. Lausunto on viipymättä lähetettävä kysymyksen esittäneelle osakkeenomistajalle.
	Osakkeenomistajalla on oikeus yhtiössä, jossa on enintään kymmenen osakkeenomistajaa, tutustua yhtiön kirjanpitoon ja muihin yhtiön toimintaan liittyviin asiakirjoihin siinä laajuudessa kuin se 1 momentissa tarkoitettujen seikkojen arvioimiseksi on tarpeen. Hallitus voi evätä oikeuden siltä osin kuin se katsoo, että tutustumisesta aiheutuu olennaista haittaa yhtiölle. Hallituksen velvollisuuteen antaa tietoja tilintarkastajille sovelletaan, mitä 3 momentissa säädetään. Määräaika tiedon antamiselle ja tilintarkastajien lausunnolle lasketaan kuitenkin oikeuden pyytämisestä. Osakkeenomistajalla on oikeus käyttää avustajaa sekä korvattuaan yhtiön kulut oikeus saada jäljennöksiä kirjanpidosta ja asiakirjoista. Hallitus voi kieltää muun

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	kuin hyväksytyn tilintarkastajan käyttämisen avustajana. Osakkeenomistaja tai avustaja ei saa ilmaista eikä käyttää tietoa, jonka hän saa tässä momentissa säädetyllä tavalla, jos tiedon ilmaisemisesta tai käyttämisestä saattaa aiheutua olennaista haittaa yhtiölle.
14 §	14 §
Yhtiöjärjestyksen muuttamisesta päättää, *paitsi 4 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa* yhtiökokous. Päätös on pätevä vain, mikäli osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista, ovat sitä kannattaneet.	Yhtiöjärjestyksen muuttamisesta päättää yhtiökokous. Päätös on pätevä vain, *jos sitä ovat kannattaneet* osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
15 §	
Päätös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta siten, että jo annettujen osakkeiden osalta:	
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) oikeutta yhtiön osakkeiden hankkimiseen rajoitetaan 3 luvun 3 tai 4 §:n mukaisesti; *taikka*	3) oikeutta yhtiön osakkeiden hankkimiseen rajoitetaan 3 luvun 3 tai 4 §:n mukaisesti; *3 a) yksityisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen otetaan 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettu määräys; taikka*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
vaatii kaikkien osakkeenomistajien suostumuksen taikka 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumuksen, joiden osakkeita muutos koskee.	vaatii kaikkien osakkeenomistajien suostumuksen taikka 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumuksen, joiden osakkeita muutos koskee.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jos yhtiössä on erilajisia osakkeita ja yhtiöjärjestyksen muutoksen vuoksi koko osakelajin oikeudet vähenevät, vaaditaan 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kaikista ja enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa kokouksessa edustetuista tämän lajisista osakkeista.	Jos yhtiössä on erilajisia osakkeita ja yhtiöjärjestyksen muutoksen vuoksi koko osakelajin oikeudet vähenevät, vaaditaan 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kaikista *tämän lajisista osakkeista, sekä niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetuista tämän lajisista osakkeista.*
10 luku	
Tilintarkastus ja erityinen tarkastus	
1 §	1 §
Osakeyhtiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa	Osakeyhtiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
(936/94) säädetään.	(936/94) säädetään. *Tässä laissa hyväksytyllä tilintarkastajalla tarkoitetaan tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettua henkilöä ja yhteisöä.*
Osakkeenomistaja voi vaatia yhden tilintarkastajan asettamista osallistumaan tilintarkastukseen muiden tilintarkastajien ohella. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä siinä yhtiökokouksessa, jossa tilintarkastajien vaali on toimitettava, tai jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Mikäli ehdotusta ovat kokouksessa kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta hakea lääninhallitukselta tilintarkastajan määräämistä. Lääninhallituksen tulee yhtiön hallitusta kuultuaan määrätä tilintarkastaja ajaksi, joka kestää seuraavana tilikautena pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen loppuun.	Osakkeenomistaja voi vaatia yhden tilintarkastajan asettamista osallistumaan tilintarkastukseen muiden tilintarkastajien ohella. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä siinä yhtiökokouksessa, jossa *tilintarkastajat on valittava* tai jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. *Jos* ehdotusta ovat kokouksessa kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta hakea lääninhallitukselta *hyväksytyn* tilintarkastajan määräämistä. Lääninhallituksen tulee yhtiön hallitusta kuultuaan määrätä tilintarkastaja ajaksi, joka kestää seuraavana tilikautena pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen loppuun. *Tilintarkastajalta ja varatilintarkastajalta on ennen valintaa saatava päivätty ja allekirjoitettu suostumus tehtävään.*
4 §	4 §
Muussa kuin tilintarkastuslain 11 ja 12 §:ssä tarkoitetussa yhtiössä on tilintarkastajaksi valittava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista, vaativat sitä yhtiökokouksessa, jossa tilintarkastajien vaali on toimitettava.	*Julkisessa osakeyhtiössä vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.* Muussa kuin tilintarkastuslain 11 ja 12 §:ssä tarkoitetussa *yksityisessä osakeyhtiössä* on tilintarkastajaksi valittava *hyväksytty* tilintarkastaja, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista, vaativat sitä yhtiökokouksessa, jossa *tilintarkastajat on valittava. Lääninhallituksen on määrättävä hyväksytty tilintarkastaja tilintarkastuslain 27 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyssä järjestyksessä, jos osakkeenomistaja hakee tällaisen tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.*
Jos yhtiökokous 1 momentissa tarkoitetusta vaatimuksesta huolimatta ei ole valinnut Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymää tilintarkastajaa, lääninhallituksen on, jos osakkeenomistaja kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta tekee siitä esityk-	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
sen, määrättävä yhtiölle sellainen tilintarkastaja. *Ennen kuin 2 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, on yhtiön hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhtiölle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja lääninhallituksen määräämän tilalle.*	
14 § Osakkeenomistaja voi vaatia erityisen tarkastuksen toimittamista yhtiön hallinnosta ja kirjanpidosta tietyltä päättyneeltä ajanjaksolta taikka tietyistä toimenpiteistä tai seikoista. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä varsinaisessa yhtiökokouksessa tai siinä yhtiökokouksessa, jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, ovat ehdotusta kannattaneet, osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta hakea lääninhallitukselta tarkastajan määräämistä.	14 § Osakkeenomistaja voi vaatia erityisen tarkastuksen toimittamista yhtiön hallinnosta ja kirjanpidosta tietyltä päättyneeltä ajanjaksolta taikka tietyistä toimenpiteistä tai seikoista. Tätä koskeva ehdotus on tehtävä varsinaisessa yhtiökokouksessa tai siinä yhtiökokouksessa, jossa asia kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, ovat ehdotusta kannattaneet, osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta hakea lääninhallitukselta tarkastajan määräämistä. *Julkisessa osakeyhtiössä, jossa on erilajisia osakkeita, sama oikeus on osakkeenomistajilla, joilla on vähintään yksi kymmenesosa jonkin osakelajin kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakelajin osakkeista.*
11 luku **Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös**	
4 § Jos 1 momentissa tarkoitetun korotuksen kohteena on emoyhtiön omistamia tytäryhtiön osakkeita, tytäryhtiön omistamia emoyhtiön osakkeita on korotusta tehtäessä pidettävä arvottomina.	4 § Jos 1 momentissa tarkoitetun korotuksen kohteena on emoyhtiön omistamia *tytäryhteisön osakkeita tai jäsen- tai yhtiöosuuksia, tytäryhteisön* omistamia emoyhtiön osakkeita on korotusta tehtäessä pidettävä arvottomina.
5 § *Osuudet sellaisissa yrityksissä, jotka eivät ole osakeyhtiöitä, on rinnastettava yhtiön omistamiin osakkeisiin tuloslaskelmaa ja tasetta laadittaessa sekä 8 §:n 1 kohdan ja 9 §:n 2 momentin säännöksiä sovellettaessa.*	5 § (kumotaan)

Voimassa oleva laki

6 §

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Osakeyhtiön oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan *ja* vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma, vararahasto sekä arvonkorotusrahasto. Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

7 §

Jos taseeseen sisältyy rahalainoja yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan yhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenille taikka toimitusjohtajalle, on taseessa tai sen liitteenä erikseen ilmoitettava niiden yhteismäärä, mikäli se ylittää satatuhatta markkaa tai sen pienemmän määrän, joka vastaa viittä prosenttia taseen mukaisesta yhtiön omasta pääomasta. Mitä tässä momentissa on sanottu, on voimassa myös rahalainoista yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan yhtiön muille kuin 12 luvun 7 §:n 2 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitetuille osakkeenomistajille.

Ehdotus

6 §

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Osakeyhtiön oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan, vapaaseen omaan pääomaan *ja erityiseksi eräksi merkittävään pääomalainaan.*

Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma, ylikurssirahasto, vararahasto ja arvonkorotusrahasto. Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

6 a §

Taseessa tai sen liitteenä on ilmoitettava yhtiön hallussa olevista omista ja emoyhtiön osakkeista osakelajeittain lukumäärä, yhteenlaskettu nimellisarvo ja hankintameno. Osakkeet saadaan merkitä taseeseen, jos ne ovat arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena ja hankintamenoa vastaava määrä merkitään taseeseen jakokelvottomaksi eräksi vapaaseen omaan pääomaan.

7 §

Taseessa tai sen liitteenä on erikseen ilmoitettava:

1) 1 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulle ja tähän mainitun momentin 4 tai 5 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevalle annettujen lainojen yhteismäärät sekä olennaiset tiedot lainojen ehdoista ja takaisinmaksusta;

2) 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulle ja tähän mainitun momentin 4 tai 5 kohdassa tarkoitetussa suhteessa olevalle annetut rahalainat, jos niiden yhteismäärä on suurempi kuin 100 000 markkaa tai viisi

Voimassa oleva laki

Edellä 2 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin on rinnastettava tällaisen henkilön aviopuoliso, veli ja sisar sekä se, joka on häneen suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

Jos yhtiö on antanut vieraan sitoumuksen vakuudeksi pantteja tai niihin verrattavia vakuuksia, on ne merkittävä taseeseen tai taseen liitteisiin sen mukaisesti eriteltyinä, onko ne annettu samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden, 2 ja 3 momentissa mainittujen henkilöiden tai muiden henkilöiden puolesta. Sama koskee yhtiön antamia muita vastuusitoumuksia.

8 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot:

1) Yhtiön omistamat toisten yhtiöiden osakkeet on eriteltävä siten, että ilmoitetaan kunkin yhtiön kohdalta sen nimi, osakkeiden lukumäärä, osuus kaikista osakkeista sekä nimellisarvo ja kirjanpitoarvo. Vaihto-omaisuuteen kuuluvia osakkeita ei kuitenkaan tarvitse eritellä. Jollei yhtiö ole tytäryhtiö ja osakkeiden molemmat edellä mainitut arvot alittavat satatuhatta markkaa tai sen pienemmän määrän, joka vastaa viittä prosenttia osakkeet omistavan yhtiön taseen mukaisesta omasta pääomasta, ei erittelyä myöskään tarvitse tehdä. Kirjanpitolautakunta voi erityisistä syistä määräajaksi sallia osakkeiden kirjaamisen muutoinkin erittelemättä.

2) Jos yhtiöllä on erilajisia osakkeita, on osakepääoma jaoteltava osakelajeittain. Niin ikään on ilmoitettava yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden lukumäärä sekä niiden nimellisarvo.

3) Käyttöomaisuuteen kuuluvan kiinteän omaisuuden ja osakkeiden osalta on ilmoitettava verotusarvo tase-erien mukaan eriteltynä.

4) Jos yhtiöllä on vaihtovelkakirjalaina tai

Ehdotus

prosenttia yhtiön taseen tai konsernitaseen omasta pääomasta; sekä

3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun henkilön sekä samaan konserniin kuuluvan yhteisön hyväksi annetut kirjanpitolain 21 §:n 10 kohdassa tarkoitetut vastuut ja vastuusitoumukset.

8 §

Tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteenä on annettava seuraavat tiedot:

1) yhtiön *omistamista* toisten *yhteisöjen osakkeista ja jäsen- ja yhtiöosuuksista kunkin yhteisön* nimi, osakkeiden *tai osuuksien* lukumäärä, *omistusosuus* kaikista osakkeista *tai osuuksista sekä yhteenlaskettu* nimellisarvo ja kirjanpitoarvo, *jollei 2 momentista muuta johdu;*

2) *yhtiön osakepääoma jaoteltuna osakelajeittain ja osakelajia koskevat yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset;*

3) *pääomalainasta velkoja tai lainansaaja, pääasialliset lainaehdot ja lainalle maksettavaksi sovittu kuluksi kirjaamaton korko tai muu hyvitys;*

4) *käyttöomaisuuteen kuuluvan kiinteän*

Voimassa oleva laki

optiolaina, on kunkin lainan osalta ilmoitettava lainasta maksamatta oleva määrä sekä vaihdon tai uusmerkinnän aika ja ehdot.

5) Jos vaihto-omaisuuden hankintamenoa määritettäessä on poikettu aikaisemmin noudatetuista periaatteista siten, että tuloksen vertailukelpoisuus edelliseen tilinpäätökseen nähden vaikeutuu tai jos tilikauden poistot määriltään ja perusteiltaan huomattavasti eroavat edellisen tilinpäätöksen poistoista, on siitä annettava perusteltu selostus. Muutoinkin on annettava selostus sellaisista tilikauden tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka merkittävällä tavalla vaikuttavat tuloksen vertailukelpoisuuteen edellisen tilinpäätöksen kanssa, tai jotka muulla tavoin ovat merkitykseltään huomattavia.

6) Yhtiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenien taikka toimitusjohtajan osalta syntyvät tai tehdyt eläkesitoumukset sekä näille myönnetyt lainat yhteismäärinä ja olennaiset tiedot lainojen ehdoista ja takaisinmaksusta.

Ehdotus

omaisuuden sekä osakkeiden ja osuuksien verotusarvo tase-erien mukaan eriteltynä;

5) yhtiön antamiin optio-oikeuksiin ja vaihtovelkakirjoihin perustuvan uusmerkinnän aika ja ehdot sekä niiden nojalla merkittävistä osakkeista osakelaji, lukumäärä ja yhteenlaskettu nimellisarvo;

6) hallituksen voimassa olevat uusmerkintää, optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevat valtuutukset;

7) perusteltu selostus, jos vaihto-omaisuuden hankintamenoa määritettäessä on poikettu aikaisemmin noudatetuista periaatteista siten, että mahdollisuus vertailla tulosta edellisen tilikauden tulokseen vaikeutuu, tai jos tilikauden poistot määriltään ja perusteiltaan olennaisesti eroavat edellisen tilinpäätöksen poistoista;

8) selostus sellaisista tulokseen sisältyvistä tuotto- ja kulueristä, jotka olennaisesti vaikuttavat mahdollisuuteen vertailla tulosta edellisen tilikauden tulokseen tai ovat muuten olennaisia;

9) yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan hyväksi annetut eläkesitoumukset;

10) yhtiön palveluksessa tilikauden aikana olleiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä; sekä

11) kirjanpitolain 21 §:n 2 kohdan perusteella ilmoitettavista henkilöstökuluista hallitukselle, hallintoneuvostolle ja toimitusjohtajalle suoritettava määrä sekä lisäksi hallitukselle ja toimitusjohtajalle suoritettavat osapalkkiot erikseen.

Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut osakkeet tai osuudet kuuluvat vaihto-omaisuuteen, niistä ei tarvitse antaa mainitussa kohdassa tarkoitettuja tietoja. Mainitussa kohdassa tarkoitettuja tietoja ei tarvitse antaa muustakaan yhteisöstä kuin tytäryhteisöstä ja kirjanpitolaissa tarkoitetusta osakkuusyrityk-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	sestä, jos yhteisön osakkeiden tai osuuksien yhteenlaskettu nimellisarvo ja kirjanpitoarvo ovat vähemmän kuin 100 000 markkaa ja viisi prosenttia osakkeet tai osuudet omistavan yhtiön taseen tai konsernitaseen mukaisesta omasta pääomasta. Kirjanpitolautakunta voi erityisistä syistä muissakin tapauksissa määräajaksi sallia, että 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut osakkeet ja osuudet kirjataan antamatta niistä mainitussa kohdassa tarkoitettuja tietoja.
	9 §
Jos yhtiö tilikauden aikana on hankkinut määräämisvallan toisessa yhtiössä tai sulautumisen nojalla on vastaanottanut toisen yhtiön varoja ja velkoja, on siitä annettava toimintakertomuksessa selostus.	*Toimintakertomuksessa on annettava selostus, jos yhtiöstä on tullut emoyhtiö tai se on ollut vastaanottavana yhtiönä sulautumisessa tai yhtiö on jakautunut. Toimintakertomuksessa on ilmoitettava yhtiön ulkomaiset sivuliikkeet.*
Toimintakertomuksessa on ilmoitettava yhtiön palveluksessa olevien henkilöiden keskimääräinen luku tilikauden aikana sekä tilikautena maksettujen palkkojen ja korvausten yhteenlaskettu määrä toisaalta hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan osalta ja toisaalta muiden yhtiön palveluksessa olevien osalta. Hallitukselle ja toimitusjohtajalle maksetut osapalkkiot on ilmoitettava erikseen.	(3 mom. kumotaan)
Jos yhtiö on osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen tilikauden aikana korottanut osakepääomaa uusmerkinnällä taikka ottanut optio- tai vaihtovelkakirjalainan, hallituksen on selostettava toimintakertomuksessa, miten ja millä hinnalla osakepääoman korottaminen *tai lainan ottaminen* toteutui sekä, miten osakkeenomistajan etuoikeudesta poikkeaminen vaikutti omistuksen ja äänivallan jakaantumiseen yhtiössä. Jos päätös on tehty yhtiökokouksen valtuutuksen nojalla, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys osakkeenomistajan etuoikeudesta poikkeamisen syistä sekä merkintähinnasta ja sen määrittelyperusteista.	Jos yhtiö on *tilikauden aikana korottanut osakepääomaa merkintäetuoikeudesta poiketen, toimintakertomuksessa on selostettava,* miten ja millä *ehdoilla* osakepääoman korottaminen toteutui sekä miten *merkintäetuoikeudesta* poikkeaminen vaikutti omistuksen ja äänivallan *jakautumiseen* yhtiössä. Jos *päätöksen osakepääoman korottamisesta merkintäetuoikeudesta poiketen on tehnyt hallitus* yhtiökokouksen valtuutuksen nojalla, toimintakertomuksessa on *lisäksi* esitettävä selvitys *merkintäetuoikeudesta* poikkeamisen syistä sekä merkintähinnasta ja *perusteista, joiden mukaan merkintähinta on määritetty. Sama koskee merkintäetuoikeudesta poiketen annettuja optio-oikeuksia ja otettua vaihtovelkakirjalainaa.*
Edellä 10 luvun 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun osakeyhtiön toimintakertomuk-	*Julkisen osakeyhtiön ja sellaisen yksityisen osakeyhtiön, joka ylittää kaksi kolmesta kir-*

Voimassa oleva laki

seen on liitettävä rahoituslaskelma. Siinä on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Ehdotus

janpitolain 22 a §:n 4 momentissa mainitusta rajasta, toimintakertomukseen on liitettävä rahoituslaskelma. Siinä on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

9 a §

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava osakelajeittain yhtiön ja sen tytäryhteisöjen hallussa olevien yhtiön ja emoyhtiön osakkeiden kokonaismäärät, yhteenlasketut nimellisarvot sekä suhteelliset osuudet osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketuista äänimääristä.

Jos yhtiölle on tilikauden aikana tullut tai se on tilikauden aikana luovuttanut omia tai emoyhtiön osakkeita, siitä on mainittava toimintakertomuksessa. Toimintakertomuksessa tai sen liitteenä osakkeista on ilmoitettava seuraavat tiedot:

1) päivä, jona osakkeet ovat tulleet tai ne on luovutettu;

2) syyt, joiden vuoksi osakkeita on tullut tai niitä on luovutettu;

3) miten osakkeet ovat tulleet tai ne on luovutettu;

4) lukumäärä;

5) yhteenlaskettu nimellisarvo;

6) suhteellinen osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä;

7) osakkeista suoritettu vastike; sekä

8) vaikutus omistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä.

Edellä 2 momentin 3—7 kohdassa tarkoitetut tiedot on ilmoitettava osakelajeittain. Jos osakkeita on tullut yhtiön lähipiiriin kuuluvalta tai niitä on luovutettu tälle, lähipiiriin kuuluva on mainittava nimeltä. Myös perusteet, joiden mukaan vastike on määritetty, on ilmoitettava, jos osakkeita on hankittu tai luovutettu yhtiökokouksen valtuutuksen nojalla.

Konsernitilinpäätös

10 §

Konsernitilinpäätöksen laatimisesta on, sen lisäksi mitä kirjanpitolaissa säädetään, soveltuvin osin noudatettava 2 ja 5—8 §:n säännöksiä.

10 §

Konsernitilinpäätöksen *laatimisessa* on sen lisäksi, mitä kirjanpitolaissa säädetään, soveltuvin osin noudatettava 2 ja *6*—8 §:n säännöksiä.

Konsernitilinpäätös on aina laadittava, jos emoyhtiö on julkinen osakeyhtiö taikka sel-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lainen yksityinen osakeyhtiö, joka jakaa varoja osakkeenomistajille, antaa 12 luvun 7 §:n 1 tai 5 momentissa tarkoitetun rahalainan tai vakuuden, palauttaa pääomalainan pääomaa tai maksaa sen korkoa tai muuta hyvitystä.

11 §

Konsernin oma pääoma on konsernitaseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan tai kokonaistappioon huomioon ottaen konsernin tulos päättyneeltä tilikaudelta.

11 §

Emoyhtiön toimintakertomuksessa on konsernista annettava 9 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 9 a §:ssä tarkoitetut selvitykset. Lisäksi on ilmoitettava se määrä, joka konsernin vapaasta omasta pääomasta konserniin kuuluvien yhtiöiden on yhtiöjärjestyksen mukaan siirrettävä sidottuun omaan pääomaan.

Jos emoyhtiö on julkinen osakeyhtiö tai sellainen yksityinen osakeyhtiö, joka on kirjanpitolain 22 a §:n mukaan velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöksen, konsernitilinpäätökseen on liitettävä myös konsernin rahoituslaskelma.

Tytäryhtiön toimintakertomuksessa on ilmoitettava emoyhtiön nimi.

Osavuosikatsaus ja vuosikatsaus

12 §

Emoyhtiön toimintakertomuksessa on konsernista annettava 9 §:n 1—3 momentissa tarkoitetut selvitykset. Lisäksi on ilmoitettava se määrä, joka konsernin vapaasta omasta pääomasta konserniin kuuluvien yhtiöiden on yhtiöjärjestyksen mukaan siirrettävä sidottuun omaan pääomaan.

Edellä 10 luvun 4 §:n 4 momentissa tarkoitetussa tapauksessa on konsernitilinpäätökseen liitettävä myös konsernin rahoituslaskelma.

Tytäryhtiön toimintakertomuksessa on ilmoitettava emoyhtiön nimi.

12 §

Myös sellaisen julkisen osakeyhtiön, johon ei sovelleta arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:ää, on laadittava siinä tarkoitettu osavuosikatsaus ja vuosikatsaus noudattaen soveltuvin osin, mitä sen 1—6 momentissa säädetään. Katsaus on julkistettava kolmen kuukauden kuluessa katsauskauden päättymisestä noudattaen soveltuvin osin tämän luvun 14 §:ää. Arvopaperimarkkinalain 2 luvussa tarkoitetut katsauksen julkistamista koskevat määräykset antaa sekä poikkeukset myöntää kirjanpitolautakunta.

14 §

Osakeyhtiön on kahdessa kuukaudessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta toimitettava jäljennös tilinpäätöksestä liitteineen ja tilintarkastuskertomuksesta rekisteriviranomaiselle. Tilinpäätöksen jäljennöksessä on oltava hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan todistus vahvistamisen päivämäärästä. Todistuksessa on niin ikään annettava tieto yhtiön voittoa tai tappiota koskevasta

14 §

Yhtiön on ilmoitettava tilinpäätösasiakirjat rekisteröitäviksi kahden kuukauden kuluessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös tilinpäätöksestä liitteineen ja tilintarkastuskertomuksesta sekä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kirjallinen ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä ja yhtiön voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
yhtiökokouksen päätöksestä. Jos osakeyhtiö on konsernin emoyhtiö, on rekisteriviranomaisille toimitettava lisäksi konsernitilinpäätös ja konsernitilintarkastuskertomus.	päätöksestä. Emoyhtiön on ilmoitettava rekisteröitäväksi myös konsernitilinpäätös ja konsernitilintarkastuskertomus.
Mitä 1 momentissa säädetään tilinpäätöstietojen toimittamisvelvollisuudesta, ei sovelleta, jollei osakeyhtiö ole konsernin emoyhtiö, joka kirjanpitolain 22 a §:ssä tarkoitetulla tavalla on velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöksen ja jos osakeyhtiön osalta vähintään kaksi seuraavasta kolmesta edellytyksestä täyttyy: *— liikevaihto edellisen tilikauden aikana on ollut alle 4 miljoonaa markkaa;* *— edellisen tilikauden taseen loppusumma on ollut alle 2 miljoonaa markkaa;* *— palveluksessa olleiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä edellisen tilikauden aikana on ollut enintään 10.*	
Muun kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetun yhtiön on, kun kaksi kuukautta on kulunut tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta, pidettävä 1 momentin mukainen jäljennös yhtiön pääkonttorissa jokaisen nähtävänä ja annettava tällainen jäljennös jokaiselle sitä pyytävälle kahden viikon kuluessa pyynnöstä, jollei yhtiö ole julkistanut tilinpäätöstä toimittamalla jäljennöksen asiakirjoista rekisteriviranomaiselle. Yhtiöllä on oikeus saada muulta kuin viranomaiselta maksu antamastaan jäljennöksestä saman perusteen mukaan kuin rekisteriviranomainen perii maksua vastaavasta jäljennöksestä.	*Yhtiön on pidettävä jäljennökset 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista jokaisen nähtävänä yhtiön pääkonttorissa, kun kaksi* viikkoa on kulunut tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. *Nähtävänä pidettävistä asiakirjoista on annettava* jäljennös jokaiselle sitä pyytävälle kahden viikon kuluessa pyynnöstä. Yhtiöllä on oikeus saada muulta kuin viranomaiselta maksu antamastaan jäljennöksestä saman perusteen mukaan kuin rekisteriviranomainen perii maksua vastaavasta jäljennöksestä.

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

1 §	1 §
Yhtiön varoja saadaan jakaa osakkeenomistajille vain sen mukaisesti kuin tässä laissa on säädetty voitonjaosta, osakepääoman tai vararahaston alentamisen yhteydessä suoritettavista maksuista ja varojen jaosta yhtiön purkautuessa.	Yhtiön varoja saadaan jakaa osakkeenomistajille vain sen mukaisesti kuin tässä laissa *säädetään* *1)* voitonjaosta; *2) varojen jaosta* osakepääoman, *ylikurssirahaston* tai vararahaston alentamisen yhteydessä; *3) omien tai emoyhtiön osakkeiden hankkimisesta ja pantiksi ottamisesta; sekä* *4)* varojen jaosta yhtiön purkautuessa, *sulautuessa tai jakautuessa.*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Varoja ei saa jakaa, eikä 7 §:ssä tarkoitet-

Voimassa oleva laki

2 §

Voitonjako ei saa ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen voiton ja yhtiön muun vapaan oman pääoman yhteismäärää, vähennettynä taseen osoittamalla tappiolla sekä määrällä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta. Erityisiin syihin perustuvasta voitonjakoa koskevasta kiellosta on säädetty 6 luvun 2 §:ssä.

Emoyhtiön voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako 1 momentin nojalla olisi sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan pääoman yhteismäärän, vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla, määrällä, jolla konserniin kuuluvien yhtiöiden tilinpäätöksissä tehdyt, kirjanpitolain 17 §:ssä tarkoitetut varaukset sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on konsernitilinpäätöksessä merkitty vapaaseen omaan pääomaan, sekä määrällä, joka konserniin kuuluvien yhtiöiden on yhtiöjärjestyksen mukaan siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta.

3 §

Vararahastoon on siirrettävä osakemerkinnässä ja vaihtovelkakirjojen vaihdossa osakkeista saatu nimellisarvon ylittävä määrä ja määrä, joka 2 luvun 12 §:n 3 momentin tai 4 luvun 14 §:n mukaisesti on tullut yhtiölle sekä määrä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon. Yhtiökokous voi päättää, että tietty määrä taseen osoittamasta vapaasta omasta pääomasta on siirrettävä vararahastoon.

Vararahastoa saadaan alentaa yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti ainoastaan

Ehdotus

tua lainaa, vakuutta tai varoja antaa ennen yhtiön rekisteröimistä.

2 §

Voitonjako ei saa ylittää viimeksi *päättyneeltä* tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisen voiton ja yhtiön muun vapaan oman pääoman yhteismäärää vähennettynä taseen osoittamalla tappiolla *sekä muilla jakokelvottomilla erillä, jotka ovat:*

1) taseeseen aktivoituja perustamismenoja vastaava määrä;

2) 11 luvun 6 a §:ssä tarkoitettu omien ja emoyhtiön osakkeiden hankintameno; sekä

3) määrä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta.

Osakepääoman alentamiseen perustuvasta voitonjakoa koskevasta kiellosta säädetään 6 luvun *4 §:n 3 momentissa. Pääomalainalle maksettavasta korosta tai muusta hyvityksestä johtuvasta voitonjaon rajoituksesta säädetään 5 luvun 1* §:ssä.

Emoyhtiön voittona ei saa jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan *oman* pääoman vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla, *1 momentissa tarkoitetuilla muilla jakokelvottomilla erillä, 2 momentissa tarkoitetuilla erillä sekä* määrällä, jolla konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätöksissä tehdyt, kirjanpitolain 17 §:ssä tarkoitetut varaukset sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on konsernitilinpäätöksessä merkitty vapaaseen omaan pääomaan.

3 §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä tai yhtiökokous voi päättää, että vararahastoon siirretään tietty määrä taseen osoittamasta vapaasta omasta pääomasta.

Vararahastoa saadaan alentaa yhtiökokouksen *päätöksellä*:

Voimassa oleva laki

1) vahvistetun taseen osoittaman tappion peittämiseksi, jollei sitä voida peittää vapaalla omalla pääomalla;
2) rahastoantia varten tai 4 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun siirtoon osakepääomaan; tai
3) muuhun tarkoitukseen, jos tuomioistuin 6 luvun 3 §:n säännöksiä soveltuvin kohdin noudattaen antaa luvan alentamiseen.

Ehdotus

1) vahvistetun taseen osoittaman tappion *kattamiseksi*, jollei *tappiota* voida *kattaa* vapaalla omalla pääomalla;
2) *osakepääoman korottamiseksi rahastoannilla tai 4 luvun 12 §:n* 2 momentissa tarkoitetulla uusmerkinnällä; taikka
3) *6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyyn tarkoitukseen noudattaen soveltuvin osin, mitä 6 luvun 1—7 §:ssä säädetään.*

3 a §

Ylikurssirahastoon on siirrettävä:
1) optio-oikeuteen ja vaihtovelkakirjaan perustuvasta merkintäoikeudesta maksettu määrä;
2) uusmerkinnässä osakkeista maksettu nimellisarvon ylittävä määrä;
3) määrä, joka 2 luvun 12 §:n 3 momentin, *3 a luvun 3 a §:n tai 4 luvun 14 §:n nojalla on tullut yhtiölle;*
4) se osakepääoman alentamismäärä, jota ei käytetä vahvistetun tappion kattamiseen, siirretä yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti käytettävään rahastoon tai jaeta osakkeenomistajille; sekä
5) omien ja emoyhtiön osakkeiden myynnistä saatu myyntivoitto.
Ylikurssirahaston alentamisesta on voimassa, mitä 3 §:n 2 momentissa säädetään vararahaston alentamisesta.

4 §

Jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa taikka yhtiöjärjestyksessä määrätty pienempi osa kaikista osakkeista, varsinaisessa yhtiökokouksessa ennen voiton käyttämistä koskevan päätöksen tekoa sitä vaativat, on yhtiökokouksen päätettävä jakaa voittona vähintään puolet siitä, mitä tilikauden voitosta jää jäljelle sen jälkeen, kun voitosta on vähennetty taseen osoittama edellisten tilikausien tappio siltä osin, kuin se ylittää vapaat rahastot ja vararahaston sekä se määrä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta. Osakkeenomistaja ei kuitenkaan voi vaatia voittona jaettavaksi enempää kuin viisi prosenttia yhtiön omasta pääomasta.

Jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa *tai* yhtiöjärjestyksessä määrätty pienempi osa kaikista osakkeista, varsinaisessa yhtiökokouksessa ennen voiton käyttämistä koskevan päätöksen tekoa sitä vaativat, *voittona on jaettava* vähintään puolet siitä, mitä tilikauden voitosta jää jäljelle sen jälkeen, kun *siitä* on vähennetty määrä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta *sekä muut 2 §:ssä tarkoitetut määrät siltä osin, kuin nämä ylittävät vapaat rahastot, ylikurssirahaston ja vararahaston. Voitonjako ei kuitenkaan saa ylittää 2 §:ssä säädettyä voitonjakokelpoisten varojen määrää, eikä osakkeenomistaja* voi vaatia voittona jaettavaksi enempää kuin *kahdeksan* prosenttia yhtiön omasta pääomasta.

Voimassa oleva laki

5 §

Jos yhtiön varoja on jaettu osakkeenomistajille vastoin tämän lain säännöksiä, näiden on palautettava saamansa määrä kuuden prosentin vuotuisine korkoineen. Mitä tässä on sanottu, ei kuitenkaan ole noudatettava, jos saajalla oli perusteltua aihetta olettaa varojen jakamisen tapahtuneen laillisena voitonjakona.

Palautuksessa syntyvän vajauksen täyttämisestä vastaavat 15 luvun 1 — 4 §:n mukaisesti ne, jotka ovat osallistuneet varojen jakamista koskevan päätöksen tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka päätöksen perusteena olevan virheellisen taseen laatimiseen tai vahvistamiseen.

7 §

Rahalainan antaminen yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan toisen yhtiön osakkeenomistajalle, hallituksen taikka hallintoneuvoston jäsenelle tai toimitusjohtajalle on sallittu vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman määrän rajoissa ja edellyttäen, että velalliselta saadaan hyväksyttävä vakuus. Sama koskee lainan antamista edellä mainitun henkilön aviopuolisolle, veljelle tai sisarelle taikka sille, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

Rahalainan antaminen on kuitenkin 1 momentissa säädettyjen rajoitusten estämättä sallittu,

1) milloin velallinen on valtio, kunta tai kuntainliitto;

2) milloin velallinen on osakeyhtiö, joka kuuluu samaan konserniin kuin lainan antava yhtiö;

3) milloin velallinen ei ole yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan toisen yhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen tai toimitusjohtaja taikka näihin 1 momentissa tarkoitetussa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa oleva sekä harjoittaa elinkeinoa ja laina perustuu liiketaloudellisiin syihin, on tarkoitettu yksinomaan velallisen elinkeinotoimintaa varten eikä ole kestoajaltaan tavanomaista pitempi; tai

4) milloin velallinen tai häneen 1 momen-

Ehdotus

5 §

Osakkeenomistajan on palautettava vastoin tämän lain säännöksiä *yhtiöstä* saamansa *varat korkolain (633/82) 3 §:n 2 momentissa säädettyine* vuotuisine korkoineen, *jollei hänellä ollut* perusteltua aihetta olettaa varojen jakamisen tapahtuneen *tämän lain mukaisesti.*

Varojen jakamista koskevan päätöksen tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka päätöksen perusteena olevan virheellisen taseen laatimiseen tai vahvistamiseen *osallistuneet ovat yhteisvastuussa varojen palauttamisen jälkeisen vajauksen täyttämisestä 15 luvun 1, 3 ja 4 §:n sekä tilintarkastuslain 44 §:n mukaisesti.*

7 §

Yhtiö saa antaa rahalainan yhtiön lähipiiriin kuuluvalle vain 2 §:ssä tarkoitettujen voitonjakokelpoisten varojen rajoissa ja turvaavaa vakuutta vastaan.

Rahalainan saa kuitenkin 1 momentin estämättä antaa lähipiiriin kuuluvalle, jos:

1) velallinen on valtio, kunta tai kuntainliitto;

2) velallinen on yhtiön kanssa samaan konserniin kuuluva osakeyhtiö tai siihen rinnastettava ulkomainen yhtiö; taikka

3) velallinen on elinkeinoa harjoittava yhteisö tai säätiö, joka ei kuulu yhtiön kanssa samaan konserniin, ei ole 1 luvun 4 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitetun henkilön määräysvallassa mainitun momentin 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla eikä ole mainitun momentin 3 kohdassa tarkoitettu tilintarkastaja, ja laina perustuu liiketaloudellisiin syihin, laina on tarkoitettu yksinomaan velallisen elinkeinotoimintaa varten eikä laina-aika ole tavanomaista pitempi.

Voimassa oleva laki

tissa tarkoitetussa suhteessa oleva on yhtiön osakkeenomistaja ja he yhteensä omistavat vähemmän kuin yhden sadasosan yhtiön ja, milloin lainanantaja on tytäryhtiö, vähemmän kuin yhden sadasosan sen emoyhtiön kaikista osakkeista.

Osakeyhtiö ei saa antaa rahalainaa siihen tarkoitukseen, että velallinen tai häneen 1 momentissa tarkoitetussa suhteessa oleva hankkisi lainavaroilla yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan toisen yhtiön osakkeita.

Hallituksen pöytäkirjaan on erikseen merkittävä jokainen 1 momentissa sekä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laina. Merkinnästä on käytävä ilmi velallisen nimi, lainan ehdot sekä velallisen antamat vakuudet. Hallituksen pöytäkirjaan merkitsemisen sijasta tiedot voidaan sisällyttää jokaiselta tilikaudelta laadittavaan luetteloon, johon on merkittävä aikaisemmilta tilikausilta voimassaolevat lainat sekä tilikauden aikana annetut uudet lainat.

Mitä tässä pykälässä on säädetty rahalainan antamisesta, koskee vastaavasti vakuuden antamista pykälässä tarkoitetun henkilön velvoitteesta.

Mitä tässä pykälässä on säädetty, ei sovelleta sellaisen rahalainan antamiseen, josta on säädetty henkilöstörahastolain (814/89) 23 §:ssä.

Ehdotus

Yhtiö ei saa antaa rahalainaa *tai muita yhtiön varoja käytettäväksi* siihen tarkoitukseen, että *varojen saaja tai tämän lähipiiriin kuuluva* hankkisi *varoilla* yhtiön tai samaan konserniin kuuluvan *yhteisön osakkeita, jäsenosuuksia tai yhtiöosuuksia.*

Hallituksen pöytäkirjaan *tai tase-erittelyihin sisällytettävään luetteloon* on erikseen merkittävä jokainen 1 momentissa sekä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laina. Merkinnästä on käytävä ilmi velallisen nimi, lainan ehdot *ja annetut* vakuudet.

Mitä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta sellaisen rahalainan antamiseen, josta säädetään henkilöstörahastolain (814/89) 23 §:ssä. Tällaisen rahalainan saa kuitenkin antaa vain 2 §:ssä tarkoitettujen voitonjakokelpoisten varojen rajoissa.

Mitä tässä pykälässä säädetään rahalainan antamisesta, koskee vastaavasti vakuuden antamista pykälässä tarkoitetun henkilön velvoitteesta.

8 §

Jos yhtiö on antanut rahalainan tai varoja käytettäväksi vastoin 7 §:n säännöksiä, noudatetaan soveltuvin osin, mitä 5 §:ssä säädetään.

Sellaisen henkilön, jonka velvoitteesta yhtiö on antanut vakuuden vastoin 7 §:n säännöksiä, on huolehdittava siitä, että vakuus heti vapautetaan, tai korvattava yhtiölle vakuuden arvo. Korvattavalle määrälle on maksettava 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu korko. Vajauksen täyttämiseen sovelletaan, mitä 5 §:n 2 momentissa säädetään.

Jos yhtiön 2 §:ssä tarkoitetut voitonjakokelpoiset varat ovat vähentyneet siten, että yhtiö ei saisi 7 §:n mukaan antaa rahalainaa tai vakuutta, yhtiön on perittävä rahalainoja tai vakuuksia takaisin siltä osin kuin niiden yhteenlaskettu määrä ylittää yhtiön voitonjakokelpoisten varojen määrän.

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

13 luku

Selvitystila, saneeraus ja purkaminen

1 §

Osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan päättää yhtiökokous, jollei tässä laissa ole toisin säädetty.

Päätös on tehtävä 9 luvun 13 §:n mukaisesti, mikäli yhtiö on purettava tämän lain tai yhtiöjärjestyksessä olevan määräyksen nojalla. Muussa tapauksessa on päätös pätevä vain, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista, ovat sitä kannattaneet.

Selvitystila alkaa, kun sitä koskeva päätös on tehty. Yhtiökokous voi kuitenkin 2 momentin toisessa lauseessa tarkoitetussa tapauksessa määrätä selvitystilan alkamisajankohdaksi muunkin myöhemmän päivän.

1 §

Osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan päättää yhtiökokous, jollei tässä laissa *toisin säädetä.*

Jos yhtiö on purettava tämän lain tai yhtiöjärjestyksen *määräyksen nojalla, päätös purkamisesta on tehtävä 9 luvun 13 §:n mukaisesti.* Muussa tapauksessa *päätös on tehtävä 9 luvun 14 §:n mukaisesti ja jos yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita, päätökseen vaaditaan lisäksi niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.*

Selvitystila alkaa, kun sitä koskeva päätös on tehty. Yhtiökokous voi kuitenkin 2 momentin toisessa *virkkeessä* tarkoitetussa tapauksessa määrätä selvitystilan alkamisajankohdaksi *myöhemmänkin* päivän.

Kutsussa selvitystilaan asettamista käsittelevään yhtiökokoukseen on mainittava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö. Ehdotus liitteineen on pidettävä yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viipymättä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

2 §

Jos hallitus tilinpäätöstä laadittaessa tai muutoin havaitsee, että yhtiön oma pääoma on pienempi kuin kolmasosa osakepääomasta, hallituksen on mahdollisimman pian kutsuttava yhtiökokous koolle käsittelemään yhtiön asettamista selvitystilaan. Yhtiö on asetettava selvitystilaan, jollei viimeistään seuraavana tilikautena tilinpäätöstä käsittelevässä varsinaisessa yhtiökokouksessa hyväksytä kokouskutsun toimittamisaikana vallitsevaa tilannetta osoittavaa, yhtiön tilintar-

2 §

Jos hallitus tilinpäätöstä laadittaessa *havaitsee tai sillä muutoin on syytä olettaa,* että yhtiön oma pääoma on *alle puolet* osakepääomasta, hallituksen on *viipymättä laadittava tase yhtiön taloudellisen tilan selvittämiseksi. Jos yhtiön oma pääoma on taseen mukaan alle puolet osakepääomasta, hallituksen on viipymättä annettava tase tilintarkastajien tarkastettavaksi ja* kutsuttava yhtiökokous koolle *kahden kuukauden kuluessa taseen laatimisesta* käsittelemään yhtiön

Voimassa oleva laki

kastajien tarkastamaa tasetta, jonka mukaan yhtiön oma pääoma on vähintään puolet osakepääomasta. Jos yhtiökokous ei tee päätöstä yhtiön asettamisesta selvitystilaan, hallituksen tulee hakea sellaista päätöstä tuomioistuimelta. Hakemuksen voi tehdä myös tilintarkastaja tai osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista.

Oman pääoman ja osakepääoman suhdetta edellä laskettaessa lisätään omaan pääomaan taseen liitteessä tarkemmin selvitettävä erä, joka osoittaa omaisuuserien yhteenlasketun arvon nousun, jos näitä eriä arvostettaisiin todennäköiseen luovutushintaan luovutuksesta johtuvat erilliskulut vähennettynä. Käyttöomaisuus, jonka arvo jatkuvasti vähenee, on kuitenkin merkittävä tarpeellisin poistoin vähennettyyn hankintamenon mukaiseen määrään, jos tämä olisi luovutushintaa korkeampi.

Ehdotus

asettamista selvitystilaan. *Taseen laatimiseen ja tarkastamiseen sovelletaan soveltuvin osin tilinpäätöstä ja sen tarkastamista koskevia säännöksiä.*

Yhtiö on asetettava selvitystilaan, jollei viimeistään *kahdentoista kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetusta yhtiökokouksesta pidettävässä* yhtiökokouksessa hyväksytä kokouskutsun toimittamisaikana vallitsevaa tilannetta osoittavaa, yhtiön tilintarkastajien tarkastamaa tasetta, jonka mukaan yhtiön oma pääoma on vähintään puolet osakepääomasta. Jos yhtiökokous ei tee päätöstä yhtiön asettamisesta selvitystilaan, hallituksen *on haettava selvitystilaan asettamista* tuomioistuimelta. Hakemuksen voi tehdä myös tilintarkastaja tai *sen voivat tehdä* osakkeenomistajat, joilla on vähintään kymmenesosa kaikista osakkeista.

Oman pääoman ja osakepääoman suhdetta edellä laskettaessa lisätään omaan pääomaan taseen liitteessä tarkemmin selvitettävä erä, joka osoittaa omaisuuserien yhteenlasketun arvon nousun, jos näitä eriä arvostettaisiin todennäköiseen luovutushintaan luovutuksesta johtuvat erilliskulut vähennettynä. Käyttöomaisuus, jonka arvo jatkuvasti vähenee, on kuitenkin merkittävä tarpeellisin poistoin vähennettyyn hankintamenon mukaiseen määrään, jos tämä olisi luovutushintaa korkeampi.

Hallituksen päätösehdotukseen on liitettävä tässä pykälässä tarkoitettu tase ja sitä koskeva tilintarkastajan lausunto.

2 a §

Yhtiö on asetettava selvitystilaan, jollei saneerausmenettelyn lakkaamisen ajankohtana vallinnutta tilannetta koskeva, 2 §:n 2 momentin mukainen ja yhtiön tilintarkastajien tarkastama tase osoita, että yhtiön oma pääoma on vähintään puolet osakepääomasta. Hallituksen on tällöin kutsuttava yhtiökokous koolle viimeistään kahden kuukauden kuluessa saneerausmenettelyn lakkaami-

---

Yhtiö on asetettava selvitystilaan, jollei saneerausmenettelyn lakkaamisen ajankohtana vallinnutta tilannetta koskeva, 2 §:n *3* momentin mukainen ja yhtiön tilintarkastajien tarkastama tase osoita, että yhtiön oma pääoma on vähintään puolet osakepääomasta. Hallituksen on tällöin kutsuttava yhtiökokous koolle viimeistään kahden kuukauden kuluessa saneerausmenettelyn lakkaami-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
sesta päättämään selvitystilaan asettamisesta. Jollei yhtiökokous tee tällaista päätöstä, sovelletaan vastaavasti, mitä 2 §:n 1 momentissa säädetään.	sesta päättämään selvitystilaan asettamisesta. Jollei yhtiökokous tee tällaista päätöstä, sovelletaan vastaavasti, mitä 2 §:n *2* momentissa säädetään.
3 §	
Harkittaessa sitä, määrätäänkö yhtiö selvitystilaan vai velvoitetaanko yhtiö lunastamaan kantajan osakkeet, on otettava huomioon yhtiön palveluksessa olevien henkilöiden ja velkojien edut. Lunastamiseen voidaan velvoittaa vain, jos yhtiön oma pääoma lunastamisen jälkeen on 2 §:n 2 momentin mukaisesti vähintään puolet osakepääomasta.	Harkittaessa sitä, määrätäänkö yhtiö selvitystilaan vai velvoitetaanko yhtiö lunastamaan kantajan osakkeet, on otettava huomioon yhtiön palveluksessa olevien henkilöiden ja velkojien edut. Lunastamiseen voidaan velvoittaa vain, jos yhtiön oma pääoma lunastamisen jälkeen on 2 §:n *3 momentin* mukaisesti vähintään puolet osakepääomasta.
4 §	*4 §*
Tuomioistuin määrää osakeyhtiön selvitystilaan,	Tuomioistuin määrää osakeyhtiön selvitystilaan, *jos:*
1) milloin yhtiö on 2 luvun 13 §:n taikka yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla asetettava selvitystilaan, eikä yhtiökokous ole tehnyt sitä koskevaa päätöstä;	1) yhtiö *on 6 luvun 1 §:n 5 momentin* tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla asetettava selvitystilaan, eikä yhtiökokous ole tehnyt sitä koskevaa päätöstä;
2) milloin yhtiöllä ei ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, tämän lain tai yhtiöjärjestyksen edellyttämää toimitusjohtajaa; tai	2) yhtiöllä ei ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, *tässä laissa tai yhtiöjärjestyksessä edellytettyä* toimitusjohtajaa *tai elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitettua edustajaa*; taikka
3) milloin yhtiön tilinpäätöstä koskevia asiakirjoja ei ole 11 luvun 14 §:n mukaisesti lähetetty rekisteriviranomaiselle yhdeltäkään viimeksi kuluneelta kolmelta tilikaudelta.	3) yhtiön *tilinpäätösasiakirjoja* ei *rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta* ole 11 luvun 14 §:n mukaisesti *ilmoitettu rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä.*
7 §	7 §
Selvitystilassa olevan yhtiön yhtiökokoukseen on sovellettava tämän lain yhtiökokousta koskevia säännöksiä, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu.	Selvitystilassa olevan yhtiön yhtiökokoukseen *sovelletaan* tämän lain yhtiökokousta koskevia säännöksiä, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu. *Jos se on tarpeen selvitystilan lopettamiseksi ja toiminnan jatkamiseksi, yhtiökokous voi päättää myös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta, osakepääoman korottamisesta, optio-oikeuksien antamisesta sekä vaihtovelkakirjalainan ja pääomalainan ottamisesta.*
8 §	8 §
Kun yhtiö on asetettu selvitystilaan, hallituksen ja toimitusjohtajan on viivytyksettä laadittava tilinpäätös siltä selvitystilaa edeltäneeltä ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole	Kun yhtiö on asetettu selvitystilaan, hallituksen ja toimitusjohtajan on viivytyksettä laadittava tilinpäätös *ja konsernitilinpäätös* siltä selvitystilaa edeltäneeltä ajalta, jolta

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
esitetty yhtiökokouksessa. Tämä tilinpäätös on mahdollisimman pian esitettävä yhtiökokouksessa. Soveltuvin osin on noudatettava, mitä edellä on säädetty tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta.	tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa. Tilinpäätös on mahdollisimman pian esitettävä yhtiökokouksessa. Soveltuvin osin on noudatettava, mitä edellä *säädetään* tilinpäätöksestä ja tilintarkastuksesta.
Jos 1 momentissa tarkoitettu aika käsittää myös edellisen tilikauden, on tältä tilikaudelta annettava erillinen tilinpäätös ja *emoyhtiössä myös* konsernitilinpäätös.	Jos 1 momentissa tarkoitettu aika käsittää myös edellisen tilikauden, on tältä tilikaudelta annettava erillinen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös.
11 §	11 §
Selvitysmiesten on laadittava kultakin tilikaudelta tilinpäätös, joka on esitettävä varsinaisen yhtiökokouksen hyväksyttäväksi. Mitä tässä laissa on säädetty *konsernitilinpäätöksestä sekä* hallituksen esityksestä voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi, ei sovelleta näihin tilinpäätöksiin.	Selvitysmiesten on laadittava kultakin tilikaudelta tilinpäätös *ja konsernitilinpäätös,* joka on esitettävä varsinaisen yhtiökokouksen hyväksyttäväksi. Mitä tässä laissa *säädetään* hallituksen esityksestä voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi, ei sovelleta näihin tilinpäätöksiin.
15 §	15 §
Jos selvitystilassa olevan yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen, tuomioistuimen tulee selvitysmiesten ilmoituksesta määrätä selvitystila lopetettavaksi ja julistaa yhtiö puretuksi. Tällöin ei noudateta 7-11 eikä 12-14 §:n säännöksiä lukuun ottamatta 9 §:n säännöstä ilmoituksen tekemisestä selvitystilaa koskevasta päätöksestä. Tuomioistuimelle tehtävään ilmoitukseen on liitettävä Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan antama todistus siitä, että kaikki tiedossa olevat velat maksettu. Tuomioistuimen on määrättävä, että yhtiön varat tulevat valtiolle. Tuomioistuimen tulee toimittaa päätöksestään tieto rekisteröimistä varten.	Jos selvitystilassa olevan yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen, tuomioistuimen tulee selvitysmiesten ilmoituksesta määrätä selvitystila lopetettavaksi ja julistaa yhtiö puretuksi. Tällöin ei noudateta 7—11 eikä 12—14 §:n säännöksiä lukuun ottamatta 9 §:n säännöstä ilmoituksen tekemisestä selvitystilaa koskevasta päätöksestä. Tuomioistuimelle tehtävään ilmoitukseen on liitettävä *hyväksytyn* tilintarkastajan antama todistus siitä, että kaikki tiedossa olevat velat maksettu. Tuomioistuimen on määrättävä, että yhtiön varat tulevat valtiolle. Tuomioistuimen tulee toimittaa päätöksestään tieto rekisteröimistä varten.
	14 luku
Sulautuminen ja osakkeiden lunastaminen tytäryhtiössä	**Sulautuminen *ja vähemmistöosakkeiden lunastaminen***
	Sulautumisen määritelmä ja edellytykset
1 §	1 §
Osakeyhtiö (*sulautuva yhtiö*) voi tehdä sopimuksen sulautumisesta toiseen osakeyhtiöön (*vastaanottava yhtiö*) siten, että sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle.	*Osakeyhtiö (**sulautuva yhtiö**) voi sulautua toiseen osakeyhtiöön (**vastaanottava yhtiö**) siten, että sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle ja sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yhti-*
Sopimus on kummankin yhtiön yhtiöko-	

Voimassa oleva laki

kouksen hyväksyttävä, jollei 7 §:stä muuta johdu. Päätös on sulautuvassa yhtiössä tehtävä sillä äänten enemmistöllä, joka vaaditaan asetettaessa yhtiö selvitystilaan 13 luvun 1 §:n 2 momentin toisessa lauseessa tarkoitetussa tapauksessa. Sulautumisesta voidaan päättää, vaikka sulautuva yhtiö on asetettu selvitystilaan.

Seuraavat asiakirjat on vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta pidettävä yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä ja viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa:

1) sulautumissopimus, jossa on mainittava sulautumisesta suoritettava vastike ja ne perusteet, joiden mukaan se jaetaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien kesken;

2) hallituksen selostus niistä seikoista, joilla voi olla merkitystä harkittaessa sulautumissopimuksen hyväksymistä;

3) kummankin yhtiön osalta 4 luvun 4 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa mainitut asiakirjat; ja

4) vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestys ja sitä koskeva sulautumisesta johtuva muutosehdotus.

Jos vastaanottavan yhtiön on vastikkeena annettava osakkeitaan tai 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja velkakirjoja sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille, on, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, soveltuvin osin noudatettava, mitä 4 luvussa on säädetty osakepääoman korottamisesta tai 5 luvussa vaihtovelkakirjoista ja optiolainasta.

2 §

Mitä 1 §:n 2 ja 3 momentissa on sanottu, on soveltuvin osin noudatettava myös sellaisessa sulautumisessa, jossa kaksi tai useampia osakeyhtiöitä yhtyy perustamalla uuden osakeyhtiön, jolle niiden varat ja velat siirtyvät vastaanottavan yhtiön osakkeita vastaan.

Vastaanottavan yhtiön perustamisessa sulautumissopimus korvaa perustamiskirjan. Sopimuksen tulee sisältää ehdotus vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestykseksi. Sopimuksessa on myös mainittava, miten vastaanottavan yhtiön johto ja tilintarkastajat valitaan. Nämä valinnat on suoritettava, kun sulautumissopimus on hyväksytty.

Ehdotus

ön osakkeita. Vastike saa olla myös rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Jos äänioikeuden tuottavan osakkeen omistajalle tarjotaan vastikkeeksi muuta kuin vastaanottavan yhtiön vastaavia osakkeita, hänellä on kuitenkin oikeus saada tällaisen vastikkeen sijasta rahakorvaus, jollei yhtiöjärjestyksessä ole muuta määrätty.

Sulautuminen voi tapahtua siten, että:

*1) vastaanottava yhtiö ja yksi tai useampi sulautuva yhtiö sulautuvat (**absorptiosulautuminen**); taikka*

*2) vähintään kaksi sulautuvaa yhtiötä sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan yhtiön (**kombinaatiosulautuminen**).*

Tytäryhtiösulautumisella tarkoitetaan absorptiosulautumista, jossa vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet.

2 §

Sulautuminen voidaan toteuttaa, vaikka sulautuva yhtiö on asetettu selvitystilaan, jollei yhtiön omaisuutta ole ryhdytty jakamaan osakkeenomistajille.

Voimassa oleva laki

3 §

Sulautuvan yhtiön osakkeenomistajalla, joka on äänestänyt sulautumispäätöstä vastaan, on oikeus kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä kirjallisesti vaatia hallitukselta yhtiötä lunastamaan hänen osakkeensa käypään hintaan. Tätä oikeutta ei kuitenkaan ole osakkeenomistajalla, joka yhtiökokouksessa ei ole sitä varannut, kun asiaa on ennen äänestystä tiedusteltu osakkeenomistajilta. Lunastusoikeutta sekä lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet on välimiesten ratkaistava 16 luvun 5 §:n mukaisessa järjestyksessä.

4 §

Neljän kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiöt ovat hyväksyneet sulautumissopimuksen, yhtiöiden on tehtävä sopimuksen hyväksymisestä ilmoitus rekisteröimistä varten. Jollei ilmoitusta ole määräajassa tehty tai jos rekisteröiminen on evätty, on sulautuminen rauennut.

Ehdotus

3 §

Sulautuvan yhtiön antama optio-oikeus, vaihtovelkakirja tai muu osakkeenomistajan oikeuteen rinnastettava oikeus on lunastettava käyvästä hinnasta, jollei toisin ole sovittu.

Sulautumissuunnitelma ja sen rekisteröinti

4 §

Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten on laadittava kirjallinen sulautumissuunnitelma, joka on päivättävä ja allekirjoitettava.

Sulautumissuunnitelmassa on oltava:

1) sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden toiminimet, rekisterinumerot, osoitteet ja kotipaikat;

2) absorptiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä ja siitä, miten perustettavan yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat valitaan;

3) ehdotus vastikkeesta sulautuvan yhtiön osakkeenomistajalle ja 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden haltijalle;

4) selvitys pääomalainoista, joiden velkojat voivat vastustaa 13 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämistä;

5) sulautuvan yhtiön ja sen tytäryhteisön omistamista vastaanottavan yhtiön ja sen emoyhtiön osakkeista osakkeiden lukumäärä, yhteenlaskettu nimellisarvo ja taseeseen merkitty hankintameno osakelajeittain;

6) absorptiosulautumisessa ehdotus vastikkeen suorittamiseksi tarvittavasta uusmerkinnästä, optio-oikeuksien antamisesta, vaihtovelkakirjalainan ottamisesta ja omien osakkeiden luovuttamisesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääomasta;

7) ehdotus vastikkeen jaon ajankohdasta ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

muista ehdoista;

8) selvitys sulautumiseen osallistuvan yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle, tilintarkastajalle ja riippumattomana asiantuntijana toimivalle hyväksytylle tilintarkastajalle annettavista erityisistä eduista ja oikeuksista;

9) selvitys sulautumisen syystä sekä perusteista, joiden mukaan vastike määritetään ja niihin liittyvistä olennaisista arvostusongelmista; sekä

10) ehdotus sulautumisen täytäntöönpanon suunnitellusta rekisteröintiajankohdasta.

Jollei tässä luvussa muuta säädetä, 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuihin ehdotuksiin sovelletaan soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä uusmerkinnästä, optio-oikeuksien antamisesta ja vaihtovelkakirjalainan ottamisesta sekä 7 luvun säännöksiä omien osakkeiden luovuttamisesta.

Sulautumissuunnitelmassa ei tarvita 2 momentin 9 kohdassa tarkoitettua selvitystä, jos kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat suostuvat siihen, että selvitystä ei laadita.

Tytäryhtiösulautumiseen ei sovelleta 2 momentin 3, 6 ja 7 kohdan säännöksiä eikä 9 kohdan säännöksiä vastikkeen määrittämistä ja arvostusongelmia koskevasta selvityksestä.

5 §

Neljän kuukauden kuluessa siitä, kun sulautumissopimuksen hyväksyminen on rekisteröity, yhtiöiden on haettava sulautuvan yhtiön kotipaikan tuomioistuimen tai, 2 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa, vastaanottavalle yhtiölle yhtiöjärjestyksessä määrätyn kotipaikan tuomioistuimen lupa sulautumissopimuksen täytäntöönpanoon uhalla, että sulautuminen muuten raukeaa. Hakemukseen on liitettävä selvitys sopimuksen hyväksymisen rekisteröimisestä sekä luettelo sulautuvan yhtiön tunnetuista velkojista ja heidän postiosoitteistaan. Muutoin on vastaavasti sovellettava, mitä 6 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentissa on siinä tarkoitetusta tapauksesta säädetty. Luvan myöntämistä tai epäämistä koskevasta päätöksestä on tuomioistuimen viivytyksettä toimitettava tieto rekisteriviranomaiselle.

Yhtiöiden on tehtävä tuomioistuimen lu-

5 §

Sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden on ilmoitettava sulautumissuunnitelma rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa suunnitelman allekirjoittamisesta. Tytäryhtiösulautumisessa ilmoituksen tekee emoyhtiö. Sulautuminen raukeaa, jos ilmoitusta ei tehdä määräajassa tai rekisteröiminen evätään.

Voimassa oleva laki

vasta ilmoitus rekisteröimistä varten neljän kuukauden kuluessa siitä, kun lupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman. Jos vastike kokonaan tai osittain muodostuu vastaanottavan yhtiön osakkeista tai 5 luvun 1 §:ssä tarkoitetuista velkakirjoista, tulee samalla ilmoittaa myös osakepääoman korottamisesta tai velkakirjojen antamisesta. Kun tuomioistuimen luvasta ilmoitetaan 2 §:n tarkoittamassa tapauksessa, on samalla ilmoitettava vastaanottavan yhtiön perustamisesta. Osakepääoman korottamista ja vastaanottavan yhtiön perustamista koskevaan ilmoitukseen on liitettävä vastaanottavan yhtiön hallituksen kaikkien jäsenten vakuutus sekä tilintarkastajien todistus siitä, että osakkeista on suoritettu täysi maksu. Jos sulautuminen on 1 momentin mukaan rauennut, on sulautuvan yhtiön viivytyksettä tehtävä siitä ilmoitus rekisteröimistä varten. Jollei 2 momentissa tarkoitettua rekisteri-ilmoitusta ole säädetyssä ajassa tehty tai jos tuomioistuin on hylännyt hakemuksen, rekisteriviranomaisen tulee tehdä rekisteriin merkintä sulautumisen raukeamisesta.

Jos sulautumiseen osallisista yhtiöistä useamman kuin yhden omaisuuteen on voimassa yrityskiinnityslaissa (634/84) tarkoitettu yrityskiinnitys, ei sulautumisesta saa tehdä kaupparekisteriin merkintää ennen kuin kiinnityksenhaltijat ovat sopineet kiinnitysten etuoikeudesta ja etuoikeuden järjestämisestä on hakemuksen perusteella tehty merkintä yrityskiinnitysrekisteriin.

6 §

Kun tuomioistuimen lupa 1 §:n mukaiseen sulautumiseen on rekisteröity, siirtyvät sulautuvan yhtiön varat ja velat, ei kuitenkaan 15 luvun 1—3 §:n mukainen korvausvaatimus, vastaanottavalle yhtiölle.

Sulautuvan yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan tulee jakaa vastike ja antaa lopputilitys, jolloin on noudatettava, mitä 13 luvun 8 §:ssä on säädetty. Tilityksen tulee myös sisältää selostus jaosta. Mitä 13 luvun 12 §:n 2—4 momentissa, 13 luvun 14 §:n 1 momentissa ja, milloin kysymys on 15 luvun 5 §:n mukaisesta kanteesta, 13 luvun 14 §:n 2 momentissa sekä saman luvun 16 §:ssä on säädetty, on vastaavasti noudatettava.

Ehdotus

Sulautumissuunnitelman liitteet

6 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan hyväksytyn tilintarkastajan on annettava sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalle yhtiölle. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko sulautumissuunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syyn, vastaanottavalle yhtiölle siirtyvän omaisuuden sekä vastikkeen arvon ja jaon arviointiin. Vastaanottavalle yhtiölle annettavassa lausunnossa on erikseen mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun. Asiantuntijaan ja lausuntoon sovelletaan muutoin soveltuvin

Voimassa oleva laki

Sulautuminen, josta säädetään 2 §:ssä, katsotaan tapahtuneeksi ja sulautuvat yhtiöt puretuiksi, kun tuomioistuimen lupa ja vastaanottavan yhtiön perustaminen on rekisteröity. Sulautuvien yhtiöiden osakkeenomistajista tulee tällöin vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajia sulautumissopimuksen mukaisesti.

7 §

Jos emoyhtiö omistaa kaikki tytäryhtiön osakkeet, voivat yhtiöiden hallitukset tehdä sopimuksen tytäryhtiön sulautumisesta emoyhtiöön. Sopimuksesta on yhtiöiden tehtävä ilmoitus rekisteröimistä varten. Mitä 5 §:ssä on säädetty, on soveltuvin osin noudatettava. Tytäryhtiö katsotaan puretuksi, kun tuomioistuimen lupaa koskeva päätös on rekisteröity.

Osuuskunnan, säästöpankin, osuuspankin tai hypoteekkiyhdistyksen kokonaan omistaman osakeyhtiön sulautumisesta tähän osuuskuntaan, säästöpankkiin, osuuspankkiin tai hypoteekkiyhdistykseen säädetään osuuskuntalaissa (247/54), säästöpankkilaissa (541/69), osuuspankkilaissa (542/69) ja hypoteekkiyhdistyksistä annetussa laissa (936/78).

8 §

Jos emoyhtiö yksin tai tytäryhtiöineen

Ehdotus

osin, mitä 2 luvun 4 a §:ssä säädetään.

Jos kaikki sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkeenomistajat suostuvat, riittää, että lausunto annetaan vastaanottavalle yhtiölle uusmerkinnän maksuksi siirtyvästä omaisuudesta ja siitä, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun.

Jos tytäryhtiösulautumisesta päättävät yhtiöiden hallitukset, riittää, että lausunto annetaan siitä, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Jos vastaanottavan yhtiön yhtiökokous päättää tytäryhtiösulautumisesta, lausunnon tulee koskee myös sulautumisen syytä ja yhtiölle siirtyvää omaisuutta.

7 §

Sulautumissuunnitelmaan on kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön osalta liitettävä:

1) jäljennökset kolmea viimeistä tilinpäätöstä koskevista asiakirjoista ja viimeksi päättyneen tilikauden voittoa tai tappiota koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä;

2) jos viimeisen tilinpäätöksen tarkoittaman tilikauden päättymisestä on kulunut sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen tai vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajalle 9 §:n 3 momentissa asetetun määräajan päättymiseen mennessä yli kuusi kuukautta, jäljennös välitilinpäätöksestä, joka ei saa olla kolmea kuukautta vanhempi ja joka on laadittu ja tarkastettu noudattaen soveltuvin osin tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja määräyksiä;

3) jäljennös viimeisen tilinpäätöksen jälkeen laaditusta osavuosikatsauksesta, jos katsauskausi ei sisälly välitilinpäätökseen;

4) hallituksen selostus viimeisen tilinpäätöksen, välitilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen jälkeisistä yhtiön asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista;

5) tilintarkastajien ja hallintoneuvoston lausunto välitilinpäätöksestä, osavuosikatsauksesta ja hallituksen selostuksesta; sekä

6) 6 §:ssä tarkoitettu lausunto sulautumissuunnitelmasta.

Sulautumissuunnitelman hyväksyminen

8 §

Sulautuvassa yhtiössä sulautumisesta päät-

Voimassa oleva laki

omistaa enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa toisen tytäryhtiön osakkeista ja näin omistettujen osakkeiden tuottama äänimäärä on suurempi kuin yhdeksän kymmenesosaa tytäryhtiön osakkeiden yhteisestä äänimäärästä, on emoyhtiöllä oikeus käypään hintaan lunastaa jäljellä olevat osakkeet viimeksi mainitun tytäryhtiön muilta osakkeenomistajilta. Sillä, jonka osakkeet voidaan lunastaa, on oikeus vaatia emoyhtiötä lunastamaan hänen osakkeensa.

Lunastusoikeutta sekä lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet on välimiesten ratkaistava 16 luvun 5 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Jollei lunastamisesta voida sopia, emoyhtiön tulee kirjallisesti ilmoittaa asiasta tytäryhtiön hallitukselle, jonka tulee tuomioistuimelta hakea uskotun miehen määräämistä valvomaan tytäryhtiön tuntemattomien osakkeenomistajien etua riidan aikana.

9 §

Lunastettavan osakkeen omistajan on luovutettava osakekirja lunastushintaa vastaan emoyhtiölle kuukauden kuluessa siitä, kun lunastushinnasta on sovittu tai kun lunastushintaa koskeva päätös on saanut lainvoiman. Jos tämä laiminlyödään, emoyhtiön tulee rahan, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti viivytyksettä tallettaa lunastushinta ulosotonhaltijan huostaan pidättämättä itselleen oikeutta saada talletettua takaisin. Jollei lunastusoikeus ole riitainen tai kun sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman ilman, että lunastushinnasta samalla on sovittu tai määrätty, emoyhtiöllä on oikeus saada osakekirja antamalla lunastushinnan maksamisesta vakuus, jonka välimiehet ovat hyväksyneet. Osakkeenomistajalla on tällöin oikeus saada kohtuullinen korko lunastushinnalle vakuuden asettamisesta siihen asti, kun lunastushinta on lopullisesti vahvistettu.

Emoyhtiö katsotaan osakkeen omistajaksi, kun edellä tarkoitettu tallettaminen tai vakuuden asettaminen on tapahtunut. Osakekirjan haltijalla on vain oikeus lunastushintaan korkoineen luovuttaessaan osakekirjan asianmukaisella siirtomerkinnällä varustettuna.

Ehdotus

tää yhtiökokous. Tytäryhtiösulautumisessa sulautumisesta voi kuitenkin päättää sulautuvan yhtiön hallitus.

Vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta on päätettävä yhtiökokouksessa, jos sitä vaativat osakkeenomistajat, joilla on vähintään viisi prosenttia yhtiön osakkeista.

9 §

Kutsu sulautumisesta päättävään yhtiökokoukseen voidaan toimittaa sulautumissuunnitelman kuuluttamisen jälkeen. Kutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pitempää aikaa, viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta tai 9 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää. Kokouskutsuun on otettava sulautumissuunnitelman pääasiallinen sisältö.

Sulautumissuunnitelma liitteineen on pidettävä osakkeenomistajien nähtävänä kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön pääkonttorissa vähintään kuukauden ajan ennen sulautumisesta päättävää yhtiökokousta viivytyksettä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa.

Vastaanottavassa yhtiössä on sulautumissuunnitelman kuuluttamisen jälkeen joko kutsuttava koolle 1 momentissa tarkoitettu yhtiökokous tai ilmoitettava suunnitelmasta osakkeenomistajille samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan. Osakkeenomistaja voi kuukauden kuluessa ilmoituksesta kirjallisesti vaatia, että sulautumisesta on päätettävä yhtiökokouksessa. Yhtiön ilmoituksen sisältöön ja osakkeenomistajien nähtävänä pidettäviin asiakirjoihin sovelletaan, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Jollei osakekirjaa ole luovutettu vuoden kuluessa siitä, kun emoyhtiöstä 2 momentin mukaan on tullut osakkeen omistaja, saadaan emoyhtiölle antaa osakkeesta uusi osakekirja. Osakekirjaan on tehtävä merkintä siitä, että se on annettu aikaisemman osakekirjan sijaan. Jos aikaisemmin annettu osakekirja tämän jälkeen luovutetaan emoyhtiölle, on se mitätöitävä.

Ehdotus

Asiakirjat on kuitenkin pidettävä nähtävänä ilmoituksen toimittamisesta lähtien. Vastaanottavassa yhtiössä kokouskutsun toimittamisessa noudatettavaan määräaikaan sovelletaan 9 luvun 9 §:n 1 momenttia, jos sulautumisesta päätetään yhtiökokouksessa osakkeenomistajan vaatimuksesta ja yhtiön ilmoituksen ja yhtiökokouksen välinen aika on vähintään kuukausi.

10 §

Yhtiökokouksen päätös sulautumisesta voidaan tehdä 9 luvun 14 §:n mukaisesti. Jos sulautuvassa yhtiössä on erilajisia äänioikeuden tuottavia osakkeita, päätökseen vaaditaan sulautuvassa yhtiössä lisäksi niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista. Jos vastikkeesta enemmän kuin kymmenesosaa on muuta kuin vastaanottavan yhtiön osakkeita, päätökseen vaaditaan 9 luvun 14 §:n mukaisen päätöksen lisäksi sulautuvassa yhtiössä niiden osakkeenomistajien suostumus, joilla on vähintään puolet kunkin osakelajin osakkeista, ja niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.

Jos sulautumissuunnitelmaa ei hyväksytä muutoksitta kaikissa sulautumiseen osallistuvissa yhtiöissä, sulautuminen raukeaa. Sulautuvan yhtiön yhtiökokous voi kuitenkin muuttaa sulautumissuunnitelman määräystä vastikkeen jakamisesta yhtiön osakkeenomistajien kesken. Muutoksesta on viipymättä ilmoitettava muiden sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallituksille sekä yhtiön osakkeenomistajille samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan.

Yhtiökokouksen päätös sulautumissuunnitelman hylkäämisestä on viipymättä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Sulautuvan yhtiön on ilmoitettava sulautumissuunnitelman muutos rekisteröitäväksi viimeistään haettaessa 13 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanolupaa.

11 §

Kombinaatiosulautumisessa sulautumissuunnitelma korvaa perustettavan yhtiön perustamiskirjan. Sulautumisesta päättävän yhtiökokouksen on myös valittava vastaanotta-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

van yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat, jollei sulautumissuunnitelmassa muuta määrätä.

Oikeus vaatia lunastusta

12 §

Sulautumispäätöstä vastaan äänestäneellä sulautuvan yhtiön osakkeenomistajalla on oikeus vaatia, että yhtiö lunastaa häneltä käyvästä hinnasta osakkeet, jotka on yhtiökokoukseen mennessä ilmoitettu merkittäviksi osakeluetteloon. Osakkeenomistajan on yhtiökokouksessa varattava oikeus vaatia lunastusta, kun asiaa tiedustellaan osakkeenomistajilta ennen sulautumista koskevaa äänestystä. Kirjallinen lunastusvaatimus on toimitettava sulautuvalle yhtiölle kuukauden kuluessa sulautumisesta päättäneestä yhtiökokouksesta.

Jos lunastusoikeudesta tai lunastuksen ehdoista ei sovita, asia on annettava välimiesten ratkaistavaksi 16 luvun 5 §:ssä säädetyssä järjestyksessä, jollei muuta sovita. Lunastushintaa määrättäessä ei oteta huomioon sulautumisesta päättäneen yhtiökokouksen jälkeen syntyneitä seikkoja. Lunastushinnalle on määrättävä käypä korko välimiesmenettelyn aloittamista koskevan vaatimuksen tiedoksiantamisen ja lunastushinnan vahvistamisen väliseltä ajalta. Osakkeenomistajan on annettava vaatimus välimiesmenettelyn aloittamisesta tiedoksi Keskuskauppakamarille ja yhtiölle kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta. Vaatimuksen tiedoksiantamisen jälkeen osakkeenomistajalla on oikeus vain lunastushintaan. Jos lunastusmenettelyssä myöhemmin todetaan, ettei osakkeenomistajalla ole oikeutta lunastukseen, hänellä on kuitenkin oikeus vastikkeeseen.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, jos 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden haltijalla on oikeus vaatia lunastusta. Lunastusvaatimus on kuitenkin toimitettava yhtiölle kuukauden kuluessa 14 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen lähettämisestä. Vaatimus välimiesmenettelyn aloittamisesta on annettava tiedoksi kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen lähettämisestä.

Lupa sulautumisen täytäntöönpanoon

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Sulautumisen täytäntöönpanoon tarvitaan rekisteriviranomaisen lupa. Yhtiöiden on haettava lupaa neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman hyväksymisestä. Tytäryhtiösulautumisessa lupaa hakee emoyhtiö. Jos lupahakemusta ei tehdä määräajassa tai lupaa ei myönnetä, sulautuminen raukeaa. Luvan myöntämisen edellytyksiin sovelletaan, mitä 6 luvun 5 §:n 3 momentissa säädetään.

Lupahakemukseen on liitettävä sulautumissuunnitelman liitteet sekä sulautumispäätökset. Sulautuvan yhtiön sulautumispäätöstä koskevassa pöytäkirjassa tai sen otteessa on mainittava osakelajeittain, kuinka monen osakkeen osalta on tehty 12 §:n 1 momentissa tarkoitettu varaus.

14 §

Rekisteriviranomaisen on annettava kuulutus sulautuvan yhtiön velkojille. Kuulutus on annettava myös vastaanottavan yhtiön velkojille, jos sulautuminen on 6 §:ssä tarkoitetun lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun. Kuulutukseen ja lupamenettelyyn sovelletaan muutoin, mitä 6 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään.

Jos 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden haltijalla on oikeus vaatia lunastusta, kuulutuksessa on mainittava myös siitä ja, miten oikeus lunastukseen on varattava. Yhtiön on lähetettävä myös oikeuden haltijalle ilmoitus kuulutuksesta siten kuin 6 luvun 6 §:n 2 momentissa säädetään.

15 §

Yrityksen saneerauksesta annetussa laissa tarkoitettu saneerausmenettely korvaa 14 §:ssä tarkoitetun kuulutuksen, eikä velkojalla ole oikeutta vastustaa sulautumista tämän lain nojalla, jos kaikki sulautumiseen osallistuvat yhtiöt kuuluvat samaan konserniin ja niitä koskeva saneerausohjelma vahvistetaan samanaikaisesti.

Sulautumissuunnitelma ja 13 §:n 2 momentissa tarkoitetut asiakirjat on liitettävä ehdotukseen saneerausohjelmaksi.

Sulautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset

16 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Yhtiöiden on tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta neljän kuukauden kuluessa sitä koskevan luvan myöntämisestä tai sulautuminen raukeaa. Tytäryhtiösulautumisessa ilmoituksen tekee emoyhtiö.

Ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta korvaa absorptiosulautumisessa 4 luvussa tarkoitetut rekisteri-ilmoitukset ja kombinaatiosulautumisessa 2 luvussa tarkoitetun rekisteri-ilmoituksen. Muilta osin vastikkeen suorittamiseksi tarvittavan uusmerkinnän, optio-oikeuksien antamisen ja vaihtovelkakirjalainan ottamisen rekisteröintiin sovelletaan soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä ja vastaanottavan yhtiön rekisteröintiin 2 luvun säännöksiä.

Ilmoitukseen on liitettävä kunkin sulautumiseen osallistuvan yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus sekä tilintarkastajien todistus siitä, että sulautumisen rekisteröinnillä vastaanottava yhtiö saa täyden maksun määrästä, joka merkitään yhtiön omaan pääomaan vastikkeeksi annettavista osakkeista, optio-oikeuksista ja vaihtovelkakirjoista.

Jos sulautumiseen osallistuvista yhtiöistä useamman kuin yhden omaisuuteen on voimassa yrityskiinnityslaissa (634/84) tarkoitettu yrityskiinnitys, sulautumista ei saa rekisteröidä, jollei samalla rekisteröidä hakemuksen perusteella yhtiöiden ja kiinnityksenhaltijoiden sopimusta kiinnitysten etuoikeuden järjestämisestä.

Rekisteröinnissä on otettava huomioon sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta, jollei siihen ole estettä eikä ajankohta ole myöhemmin kuin neljän kuukauden kuluttua ilmoituksesta.

17 §

Sulautuvan yhtiön varat ja velat, lukuun ottamatta 15 luvun 1 ja 3 §:ään ja tilintarkastuslain 44 §:ään perustuvaa vaatimusta, siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle, kun sulautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Samanaikaisesti sulautuva yhtiö purkautuu.

Sulautuvan yhtiön purkautuessa sen osakkeenomistajille syntyy oikeus vastikkeeseen ja heistä tulee vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajia sulautumissuunnitelman mukaisesti. Samalla syntyy oikeus 12 §:n mu-

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

kaiseen lunastushintaan. Vastaanottavan tai sulautuvan yhtiön omistamat sulautuvan yhtiön osakkeet eivät kuitenkaan tuota oikeutta vastikkeeseen.

Sulautuvan yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on annettava sulautuvan yhtiön osakkeenomistajien kokouksessa lopputilitys. Lopputilityksessä on oltava tilinpäätös ja konsernitilinpäätös ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa, sekä selvitys vastikkeen jaosta. Lopputilityksen tarkastamiseen sovelletaan, mitä tilintarkastuksesta säädetään. Osakkeenomistajien kokoukseen sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään. Vastikkeen jaon ja lopputilityksen moittimiseen, jako-osuuden nostamiseen sekä selvityksen jatkamiseen sulautuvan yhtiön purkauduttua sovelletaan, mitä 13 luvun 12 §:n 3 ja 4 momentissa sekä, milloin kysymys on 15 luvun 5 §:n mukaisesta kanteesta, mitä 13 luvun 14 §:n 2 momentissa ja 16 §:ssä säädetään. Lopputilitys on ilmoitettava rekisteröitäväksi siten kuin 11 luvun 14 §:ssä säädetään.

18 §

Tämän lain 9 luvun 17 §:n 2 ja 3 momentista poiketen sulautumispäätöstä koskeva kanne on pantava vireille kuuden kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä. Tuomioistuimen on viipymättä ilmoitettava kanteen vireilletulosta ja asiassa annetusta lainvoimaisesta tuomiosta rekisteriviranomaiselle.

Vaikka sulautuminen on rekisteröity, se peruuntuu, jos sulautumispäätös tuomioistuimen lainvoimaisen tuomion mukaan on pätemätön. Sulautuva yhtiö ja vastaanottava yhtiö ovat yhteisvastuussa sellaisesta vastaanottavan yhtiön velvoitteesta, joka on syntynyt sulautumisen rekisteröinnin jälkeen mutta ennen kuin rekisteriviranomainen on kuuluttanut tuomioistuimen lainvoimaisesta tuomiosta.

Vähemmistöosakkeiden lunastus

19 §

*Osakkeenomistaja, jolla on enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa yhtiön osakkeista ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä (**lunastaja**), on oikeus käyvästä hinnasta lunastaa muiden osakkeenomistajien osak-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

keet. Osakkeenomistajalla, jonka osake voidaan lunastaa, on oikeus vaatia osakkeensa lunastamista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun omistus- ja ääniosuuden laskemiseen sovelletaan, mitä 1 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetään.

Lunastajan osake- ja äänimäärään luetaan:

1) lunastajan ja sen määräysvallassa 1 luvun 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitetulla tavalla olevan yhteisön ja säätiön omistamat osakkeet; sekä

2) lunastajan tai muun 1 kohdassa tarkoitetun yhteisön tai säätiön toisen kanssa omistamat osakkeet.

Lunastajan on viipymättä ilmoitettava yhtiölle lunastusoikeuden syntymisestä tai lakkaamisesta. Kun yhtiö on saanut lunastajalta tai muulta tiedon lunastusoikeuden syntymisestä tai lakkaamisesta, yhtiön on viipymättä ilmoitettava lunastusoikeuden syntyminen tai lakkaaminen rekisteröitäväksi.

Lunastusoikeutta ja -velvollisuutta sekä lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet on annettava välimiesten ratkaistaviksi 16 luvun 5 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

20 §

Lunastajan on ilmoitettava lunastusoikeuteen perustuva vaatimuksensa yhtiölle, jos lunastuksesta ei sovita.

Yhtiön on ilmoitettava vaatimuksesta osakkeenomistajille samalla tavalla kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan sekä lähetettävä kirjallinen ilmoitus jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka nimi ja osoite ovat yhtiön tiedossa. Yhtiön on lisäksi julkaistava ilmoitus virallisessa lehdessä. Ilmoituksessa on myös mainittava 3 momentissa tarkoitetusta uskotusta miehestä sekä hänen oikeudestaan sopia lunastuksesta ja valvoa välimiesmenettelyssä poissa olevan osakkeenomistajan etua. Ilmoituskuluista vastaa lunastaja.

Yhtiön on haettava kotipaikkansa tuomioistuimelta uskotun miehen määräämistä valvomaan poissa olevien osakkeenomistajien etua lunastusmenettelyn aikana. Yhtiön on ilmoitettava tuomioistuimen määräys uskotun miehen asettamisesta rekisteröitäväksi.

Lunastaja saa holhouslain 69 §:n estämättä aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua yhtiön ilmoituksesta sopia uskotun miehen kanssa lunastuksen ehdoista, jos osakkeen-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

omistaja ei ole ilmoittanut yhtiölle tai uskotulle miehelle vastustavansa sopimista eikä lunastusoikeudesta tai lunastushinnasta ole erimielisyyttä lunastajan ja muun osakkeenomistajan kesken. Uskottu mies valvoo 19 §:n 5 momentissa tarkoitetussa välimiesmenettelyssä kaikkien poissa olevien osakkeenomistajien etua. Sen lisäksi, mitä holhouslaissa säädetään, uskotun miehen on viipymättä ilmoitettava holhouslain 5 luvussa tarkoitettu lopputilitys rekisteröitäväksi. Poissa olleiden osakkeenomistajien katsotaan saaneen tiedon tilityksestä, kun rekisteriviranomainen on kuuluttanut tilityksen.

21 §

Lunastettavan osakkeen omistajan on luovutettava osakekirja lunastushintaa vastaan lunastajalle kuukauden kuluessa siitä, kun lunastushinnasta on sovittu tai kun sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman. Jos tämä laiminlyödään, lunastajan tulee rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapauttamiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain mukaisesti viivytyksettä tallettaa lunastushinta yhtiön kotipaikan lääninhallituksen huostaan pidättämättä itselleen oikeutta saada talletettua takaisin. Jos lunastusoikeus ei ole riitainen tai jos sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman, eikä lunastushinnasta kuitenkaan ole sovittu tai määrätty, lunastajalla on oikeus saada osakekirja asettamalla lunastushinnan maksamisesta vakuus, jonka välimiehet ovat hyväksyneet. Osakkeenomistajalla on tällöin oikeus saada lunastushinnalle käypä korko vakuuden asettamisesta siihen asti, kun lunastushinta on lopullisesti vahvistettu.

Lunastaja katsotaan osakkeen omistajaksi, kun 1 momentissa tarkoitettu tallettaminen tai vakuuden asettaminen on tapahtunut. Osakekirjan haltijalla on vain oikeus lunastushintaan korkoineen luovuttaessaan osakekirjan asianmukaisella siirtomerkinnällä varustettuna.

Jollei osakekirjaa ole luovutettu vuoden kuluessa siitä, kun lunastajasta 2 momentin mukaan on tullut osakkeen omistaja, saadaan lunastajalle antaa osakkeesta uusi osakekirja. Osakekirjaan on tehtävä merkintä siitä, että se on annettu aikaisemman osakekirjan sijaan. Jos aikaisemmin annettu osakekirja

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	tämän jälkeen luovutetaan lunastajalle, se on mitätöitävä.
	14 a luku
	Jakautuminen
	(lisätään uusi luku)
15 luku	
Vahingonkorvausvelvollisuus	
6 §	6 §
Jos yhtiökokouksessa on myönnetty vastuuvapaus tai muutoin päätetty olla nostamatta korvauskannetta, mutta osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, ovat äänestäneet päätöstä vastaan, voidaan kannetta ajaa yhtiön puolesta sen estämättä, mitä 5 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty.	*Osakkeenomistajien vaatimuksesta kannetta voidaan ajaa yhtiön lukuun 5 §:n 1 ja 2 momentin estämättä, jos:* *1)* yhtiökokouksessa on myönnetty vastuuvapaus tai muutoin päätetty olla nostamatta korvauskannetta, mutta päätöstä vastaan ovat äänestäneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista; *2) päätöstä vastuuvapauden myöntämistä koskevassa asiassa ei ole tehty kahdeksan kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä; taikka* *3) päätöstä korvauskanteen nostamista koskevassa asiassa ei muutoin ole tehty kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asiaa olisi pitänyt käsitellä yhtiökokouksessa.*
Kanne on pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksen päätöksestä tai, milloin on vaadittu 10 luvun 14 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen toimittamista, siitä kun tarkastuksesta annettu lausunto on esitetty yhtiökokouksessa, taikka tarkastajan määräämistä tarkoittava hakemus on hylätty.	Kanne on pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa *1 momentissa tarkoitetusta* yhtiökokouksen päätöksestä *tai 1 momentissa mainitun määräajan päättymisestä* tai, milloin on vaadittu 10 luvun 14 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen toimittamista, siitä kun tarkastuksesta annettu lausunto on esitetty yhtiökokouksessa, taikka tarkastajan määräämistä tarkoittava hakemus on hylätty.
16 luku	
Erinäisiä säännöksiä	
Oikeudenkäynti ja välimiesmenettely	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Sen estämättä, mitä riita-asiain oikeuspaikasta on säädetty, saa 15 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettua korvauskannetta ajaa yhtiön kotipaikan tuomioistuimessa. Sama tuomioistuin voi käsitellä myös rikokseen perustuvan korvausvaatimuksen sekä 3 luvun 3 §:n 3 momentissa, 6 luvun 4 §:ssä ja 16 luvun 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun osakkeiden lunastusta koskevan riidan.	Sen estämättä, mitä riita-asiain oikeuspaikasta *säädetään*, saa 15 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettua korvauskannetta ajaa yhtiön kotipaikan tuomioistuimessa. Sama tuomioistuin voi käsitellä myös rikokseen perustuvan korvausvaatimuksen sekä 3 luvun 3 §:n 3 momentissa, 6 luvun *10* §:ssä ja *tämän* luvun 5 §:n *5* momentissa tarkoitetun osakkeiden lunastusta koskevan riidan.
2 §	2 §
Haaste ja muu tiedoksianto katsotaan yhtiölle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle tai muulle, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjoittaa toiminimi. Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä hallituksen jäsentä, toimitusjohtajaa tai muuta, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjoittaa yhtiön toiminimi, tiedoksiantamisessa yhtiölle on soveltuvin osin noudatettava, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 11 §:ssä säädetään.	Haaste ja muu tiedoksianto katsotaan yhtiölle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle tai muulle, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjoittaa toiminimi. Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä hallituksen jäsentä, toimitusjohtajaa tai muuta, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjoittaa yhtiön toiminimi, tiedoksiantamisessa yhtiölle *noudatetaan soveltuvin osin* mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun *7* §:ssä säädetään.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5 §	5 §
Keskuskauppakamari valitsee kutakin 14 luvun 3 ja 8 §:ssä tarkoitettua tapausta varten lunastusta vaativan osapuolen hakemuksesta tarpeellisen määrän välimiehiä, joilla tulee olla tarvittava asiantuntemus. Keskuskauppakamari määrää myös välimiesten puheenjohtajan.	Keskuskauppakamari valitsee kutakin 14 luvun *3, 12* ja *19 §:ssä, 14 a luvun 3 §:ssä* sekä *17 luvun 3* §:ssä tarkoitettua *lunastusriitaa* varten lunastusta vaativan osapuolen hakemuksesta tarpeellisen määrän välimiehiä *ja määrää välimiesten puheenjohtajan. Välimiehillä on oltava tehtävään* tarvittava asiantuntemus.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Yhtiö vastaa 14 luvun 3 §:ssä tarkoitetun välimiesmenettelyn kuluista. Välimiehet voivat kuitenkin erityisistä syistä velvoittaa osakkeenomistajan kokonaan tai osittain korvaamaan yhtiölle sen kulut. Emoyhtiö vastaa 14 luvun 8 §:ssä tarkoitetun välimiesmenettelyn kuluista, mikäli välimiehet eivät erityisistä syistä katso kohtuulliseksi velvoittaa lunastettavien osakkeiden omistajaa kokonaan tai osittain vastaamaan näistä kuluista.	Yhtiö vastaa 14 luvun 3 *ja 12 §:ssä, 14 a luvun 3 §:ssä sekä 17 luvun* 3 §:ssä tarkoitetun välimiesmenettelyn kuluista. Välimiehet voivat kuitenkin erityisistä syistä velvoittaa osakkeenomistajan kokonaan tai osittain korvaamaan yhtiölle sen kulut. *Lunastaja* vastaa 14 luvun *19* §:ssä tarkoitetun välimiesmenettelyn kuluista, *jos* välimiehet eivät erityisistä syistä katso kohtuulliseksi velvoittaa lunastettavien osakkeiden omistajaa kokonaan tai osittain vastaamaan *niistä.*
	Välimiesten on ilmoitettava välitystuomio rekisteröitäväksi kahden viikon kuluessa sen antamisesta.
Välitystuomioon tyytymätön asianosainen	Välitystuomioon tyytymätön asianosainen

Voimassa oleva laki

voi nostamalla kanteen vastapuoltaan vastaan saattaa asian tuomioistuimen tutkittavaksi. Kanne on nostettava kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianosainen sai kappaleen välitystuomiota tai, jos välimiesmenettelystä annetun lain *(967/92)* 38 tai 39 §:ssä tarkoitettu pyyntö on tehty, sen jälkeen kun hän sai kappaleen välimiesten tällaisen pyynnön johdosta antamasta päätöksestä. Jollei välitystuomioon haeta muutosta, on sen täytäntöönpanossa noudatettava, mitä ulosottolain 3 luvun 16 §:ssä säädetään. Välimiesmenettelystä on muutoin voimassa, mitä välimiesmenettelystä annetussa laissa säädetään.

7 §

Jos 11 luvun 14 §:ssä säädetty velvollisuus toimittaa tai pyynnöstä antaa asiakirjoja rekisteriviranomaiselle laiminlyödään, voi rekisteriviranomainen velvoittaa toimitusjohtajan tai hallituksen jäsenen sakon uhalla toimittamaan ne sille määräämässään ajassa.

Ehdotus

voi nostamalla kanteen vastapuoltaan vastaan saattaa asian tuomioistuimen tutkittavaksi. Kanne on nostettava kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianosainen sai kappaleen välitystuomiota tai, jos välimiesmenettelystä annetun lain 38 tai 39 §:ssä tarkoitettu pyyntö on tehty, sen jälkeen kun hän sai kappaleen välimiesten tällaisen pyynnön johdosta antamasta päätöksestä. *Tuomioistuimen on viipymättä ilmoitettava lainvoimaisesta päätöksestä rekisteriviranomaiselle.* Jollei välitystuomioon haeta muutosta, on sen täytäntöönpanossa noudatettava, mitä ulosottolain 3 luvun 16 §:ssä säädetään. Välimiesmenettelystä on muutoin voimassa, mitä välimiesmenettelystä annetussa laissa säädetään.

7 §

Jos 11 luvun *12 ja 14 §*:ssä säädetty velvollisuus *ilmoittaa rekisteröitäväksi* tai pyynnöstä antaa asiakirjoja rekisteriviranomaiselle laiminlyödään, voi rekisteriviranomainen velvoittaa toimitusjohtajan tai hallituksen jäsenen sakon uhalla *ilmoittamaan tai antamaan* ne sille määräämässään ajassa.

Yhtiön kirjeet ja lomakkeet

7 a §

Yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava yhtiön rekisteriin merkitty toiminimi, kotipaikka, osoite ja rekisterinumero sekä mahdollinen selvitystila.

Rangaistussäännöksiä

8 §

Joka

1) 2 luvun 9 *tai 13 §*:ssä, 4 luvun 8 tai 12 §:ssä, 5 luvun 5 §:ssä, 13 luvun 15 §:ssä tai 14 luvun 5 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa antaa rekisteriviranomaiselle tai tuomioistuimelle väärän ilmoituksen, vakuutuksen tai todistuksen osakepääoman taikka velan maksamisesta;

2) toimii toisen välikätenä tässä laissa tai yhtiöjärjestyksessä olevan äänioikeuden rajoittamista koskevan säännöksen tai määräyksen kiertämiseksi; *tai*

8 §

Joka *tahallaan*

1) 2 luvun 9 §:ssä, 4 luvun *9* tai *12 c §*:ssä, 13 luvun 15 §:ssä, 14 luvun *16* §:ssä *tai 14 a luvun 4 §:ssä* tarkoitetussa tapauksessa antaa rekisteriviranomaiselle tai tuomioistuimelle väärän ilmoituksen, vakuutuksen tai todistuksen osakepääoman *tai* velan maksamisesta,

2) toimii toisen välikätenä tässä laissa tai yhtiöjärjestyksessä olevan äänioikeuden rajoittamista koskevan säännöksen tai määräyksen kiertämiseksi,

Voimassa oleva laki

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *osakeyhtiörikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

9 §

Joka

1) 3 luvun 5 §:n 1 momentin *tai 5 luvun 6 §:n säännöksen* vastaisesti antaa osakekirjan taikka *osakekirjaa*, väliaikaistodistusta, osakeantitodistusta *tai* optiotodistusta antaessaan menettelee tämän lain säännösten vastaisesti;

2) rikkoo yhtiökokouksen pöytäkirjan nähtävillä pitämistä koskevaa säännöstä;

3) jakaa yhtiön varoja tämän lain säännösten vastaisesti;

4) antaa rahalainan tai vakuuden 12 luvun 7 §:n säännösten vastaisesti;

5) laiminlyö osake- tai osakasluettelon pitämisen tai niiden nähtävänä pitämisen; *tai*

Ehdotus

3) rikkoo säännöksiä riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunnon laatimisesta,

4) rikkoo säännöksiä pääomalainan pääoman palauttamisesta, koron tai muun hyvityksen maksamisesta tai vakuuden antamisesta

5) jakaa yhtiön varoja tämän lain säännösten vastaisesti,

6) antaa rahalainan tai vakuuden 12 luvun 7 §:n säännösten vastaisesti taikka

7) rikkoo 1 luvun 2 §:n 1 momentin kieltoa yksityisen osakeyhtiön arvopaperien ottamisesta arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua julkista kaupankäyntiä vastaavan menettelyn kohteeksi,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *osakeyhtiörikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

9 §

Joka *tahallaan*

1) 3 luvun 5 §:n 1 momentin vastaisesti antaa osakekirjan taikka väliaikaistodistusta, osakeantitodistusta, optiotodistusta *tai juoksevaa vaihtovelkakirjaa* antaessaan menettelee tämän lain säännösten vastaisesti,

2) rikkoo yhtiökokouksen pöytäkirjan nähtävillä pitämistä koskevaa säännöstä,

3) laiminlyö osake- tai osakasluettelon pitämisen tai niiden nähtävänä pitämisen,

4) *rikkoo 7 a §:n säännöksiä yhtiön kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista,*

5) rikkoo 8 luvun 6 §:n 3 momentin säännöstä yhtiön ja sen ainoan osakkeenomistajan välisten sopimusten ja sitoumusten kirjaamisesta,

6) rikkoo 3 luvun 11 §:n 3 momentin säännöstä osakeomistuksensa ilmoittamisesta merkittäväksi osake- ja osakasluetteloon,

7) rikkoo 1 luvun 2 §:n 3 momentin säännöstä yksityisen osakeyhtiön arvopaperien tarjoamiseen liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta,

8) rikkoo 14 luvun 19 §:n 4 momentin säännöstä lunastusoikeuden ilmoittamisesta yhtiölle taikka

Voimassa oleva laki

6) rikkoo tämän lain säännöksiä tilinpäätöksen tai konsernitilinpäätöksen laatimisesta tai osakeyhtiön selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *osakeyhtiörikkomuksesta* sakkoon.

Ehdotus

9) rikkoo tämän lain säännöksiä *osavuosikatsauksen, välitilinpäätöksen*, tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen *tai 13 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun taseen* laatimisesta *taikka* osakeyhtiön *sulautumista, jakautumista tai* selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *osakeyhtiörikkomuksesta* sakkoon.

Osakeyhtiörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka törkeästä huolimattomuudesta menettelee 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

17 luku

Osakeyhtiömuodon muuttaminen

(lisätään uusi luku)

2.

Laki

arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 luvun 13 §:n 2 momentti ja 8 luvun 2 §:n 3 kohta sekä

lisätään 2 lukuun uusi 10 a § ja 3 luvun 4 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 luku	
Yleisiä säännöksiä	
2 §	
Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta osakkeeseen tai muuhun arvopaperiin, joka yksin tai yhdessä muiden arvopaperien kanssa tuottaa oikeuden hallita määrättyä huoneistoa tai kiinteistöä taikka kiinteistön osaa.	Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta *yksityisen osakeyhtiön arvopaperiin.*
2 luku	
Arvopaperien markkinointi, liikkeeseenlasku ja tiedonantovelvollisuus	
Arvopaperin arvoon vaikuttavat tiedot	
	10 a §
	Osakeyhtiön on ilmoitettava asianomaiselle julkisen kaupankäynnin järjestäjälle omilla osakkeillaan tekemänsä kaupat.
	Ilmoitus on tehtävä viipymättä ja viimeistään ennen seuraavan kaupankäyntipäivän alkua. Ilmoituksesta on käytävä ilmi osakemäärät ja hinnat osakelajeittain eriteltyinä.
	Julkisen kaupankäynnin järjestäjän on rahoitustarkastuksen ohjeita noudattaen julkistettava tämän pykälän nojalla ilmoitetut seikat.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 luku	
Julkinen kaupankäynti	
Arvopaperipörssin ohjesääntö	
	4 §
	Ohjesäännössä on oltava myös osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta turvaavat kaupankäyntiä koskevat määräykset, jos osakeyhtiö saa ohjesäännön mukaan käydä arvopaperipörssissä kauppaa omilla osakkeillaan.
13 §	
Sopimusmarkkinatoimintaa ja muuta julkista kaupankäyntiä sekä kaupankäyntiä koskevien tietojen julkistamista varten on laadittava tarpeelliset säännöt ja ohjeet, joiden on tarjottava riittävä suoja sijoittajille ja edellytykset luotettavalle julkiselle kaupankäynnille. Säännöt ja ohjeet sekä niihin tehdyt muutokset on annettava pankkitarkastusviraston vahvistettavaksi. Kaupankäyntiä ei saa aloittaa eikä sääntöihin ja ohjeisiin tehtyjä muutoksia soveltaa ennen kuin pankkitarkastusvirasto on ne vahvistanut.	Sopimusmarkkinatoimintaa ja muuta julkista kaupankäyntiä sekä kaupankäyntiä koskevien tietojen julkistamista varten on laadittava tarpeelliset säännöt ja ohjeet, joiden on tarjottava riittävä suoja sijoittajille ja edellytykset luotettavalle julkiselle kaupankäynnille. *Säännöissä on oltava osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta turvaavat kaupankäyntiä koskevat määräykset, jos osakeyhtiö saa sääntöjen mukaan käydä sopimusmarkkinatoiminnassa tai muussa julkisessa kaupankäynnissä kauppaa omilla osakkeillaan.* Säännöt ja ohjeet sekä niihin tehdyt muutokset on annettava *rahoitustarkastuksen* vahvistettavaksi. Kaupankäyntiä ei saa aloittaa eikä sääntöihin ja ohjeisiin tehtyjä muutoksia soveltaa ennen kuin *rahoitustarkastus* on ne vahvistanut.
8 luku	
Rangaistussäännökset	
Arvopaperimarkkinarikos	
2 §	
Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta	
3) harjoittaa julkista kaupankäyntiä arvopapereilla vastoin 3 luvun 1 §:ää, 5 §:n 1 momenttia tai 13 §:ää,	3) harjoittaa julkista kaupankäyntiä arvopapereilla vastoin 3 luvun 1 §:ää, 5 §:n 1 momenttia, *10 §:n 1—3 momenttia* tai 13 §:ää,

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *arvopaperimarkkinarikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.	
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

3.

Laki

arvopaperinvälitysliikkeistä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arvopaperinvälitysliikkeistä 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun lain (499/89) 3 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	3 §
Tätä lakia ei sovelleta osakkeeseen tai muuhun arvopaperiin, joka yksin tai yhdessä muiden arvopaperien kanssa tuottaa oikeuden hallita määrättyä huoneistoa tai kiinteistöä taikka kiinteistön osaa.	Tätä lakia ei, *sen 19—25 §:ää lukuun ottamatta*, sovelleta *yksityisen osakeyhtiön arvopaperiin.*
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

4.

Laki

kaupparekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/79) 9 §:n 1 momentin 7 kohta,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 3 a §:n 2 momentti, 9 §:n 1 momentin 2, 5, 8 ja 11—13 kohta sekä 3 momentti, 18 §:n 2 momentti, 19 a ja 26 § sekä 27 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 a §:n 2 momentti ja 9 §:n 1 momentin 11—13 kohta sekä 3 momentti 10 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1122/93), 18 §:n 2 momentti 22 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1301/94), 19 a § 9 päivänä maaliskuuta 1990 annetussa laissa (232/90) ja mainitussa 10 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa sekä 27 §:n 2 momentti mainitussa 9 päivänä maaliskuuta 1990 annetussa laissa, sekä

lisätään 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1616/92) ja mainitulla 10 päivänä joulukuuta 1993 annetulla lailla, uusi 12 a ja 14 kohta, sekä lakiin uusi 18 a ja 26 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Kaupparekisteriin merkitään elinkeinonharjoittajia koskevat ilmoitukset ja tiedonannot sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.	Kaupparekisteriin merkitään elinkeinonharjoittajia koskevat ilmoitukset ja tiedonannot sen mukaan kuin tässä laissa säädetään *sekä patentti- ja rekisterihallituksen päätöksellä tarkemmin määrätään.*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
3 a §	
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Jos rekisteriin merkittävä elinkeinonharjoittajan toimielimen jäsen on oikeushenkilö, rekisteriin merkitään oikeushenkilön toiminimi, rekisterinumero ja rekisteri, johon se on merkitty.	Jos rekisteriin merkittävä elinkeinonharjoittajan *toimielin tai sen* jäsen on oikeushenkilö, rekisteriin merkitään oikeushenkilön toiminimi, rekisterinumero ja rekisteri, johon *oikeushenkilö* on merkitty.
9 §	
Osakeyhtiön perusilmoituksessa on mainittava:	
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
2) päivä, jona yhtiöjärjestys on perustamiskokouksessa hyväksytty;	2) *perustamiskirjan allekirjoituspäivä ja* päivä, jona yhtiöjärjestys on perustamiskokouksessa hyväksytty;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
5) yhtiön *posti*osoite;	5) yhtiön osoite;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7) osakepääomasta maksettu määrä; 8) yhtiöjärjestyksessä *mahdollisesti oleva* määräys, jonka mukaan yhtiössä voi olla erilajisia osakkeita, sekä tällaisten osakkeiden lukumäärä lajeittain;	(7 kohta kumotaan) 8) *yhtiöjärjestyksen* määräys, jonka mukaan yhtiössä voi olla erilajisia osakkeita, sekä tällaisten osakkeiden lukumäärä lajeittain;
11) jos yhtiöllä on toimitusjohtaja, varatoimitusjohtaja tai isännöitsijä, kunkin henkilötiedot; 12) milloin yhtiöllä on hallintoneuvosto, sen puheenjohtajan sekä jokaisen jäsenen ja varajäsenen henkilötiedot; *sekä*	11) jos yhtiöllä on toimitusjohtaja, *toimitusjohtajan sijainen* tai isännöitsijä, kunkin henkilötiedot; 12) *jos* yhtiöllä on hallintoneuvosto, sen puheenjohtajan sekä jokaisen jäsenen ja varajäsenen henkilötiedot; *12 a) tilintarkastajan, päävastuullisen tilintarkastajan ja varatilintarkastajan henkilötiedot;*
13) yhtiöjärjestyksen määräys yhtiön toiminimen kirjoittamisesta, sekä, jos jollekin henkilölle on annettu oikeus toiminimen kirjoittamiseen yksin tai yhdessä jonkun toisen kanssa, hänen henkilötietonsa.	13) yhtiöjärjestyksen määräys yhtiön toiminimen kirjoittamisesta sekä, jos *jollekulle* on annettu oikeus toiminimen kirjoittamiseen yksin tai yhdessä jonkun toisen kanssa, hänen henkilötietonsa; *sekä* *14) yhtiön tilikausi.*
Mitä 1 momentin 6 *ja 7* kohdassa on sanottu osakepääomasta *ja sen maksamisesta*, on vastaavasti sovellettava keskinäisen vakuutusyhtiön takuupääomaa ja pohjarahastoon sekä takuupääoman osuuksiin.	Mitä 1 momentin 6 kohdassa on sanottu osakepääomasta, on vastaavasti sovellettava keskinäisen vakuutusyhtiön takuupääomaan ja pohjarahastoon sekä takuupääoman osuuksiin. *Keskinäisen vakuutusyhtiön perusilmoituksessa on lisäksi mainittava takuupääomasta, pohjarahastosta ja takuupääoman osuuksista maksettu määrä.*
	18 §
Avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, *osakeyhtiön*, osuuskunnan, säästöpankin, vakuutusyhdistyksen ja eurooppalaisen taloudellisen etuyhtymän selvitys- ja suoritustilan, asumisoikeusyhdistyksen purkautumisen samoin kuin avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osakeyhtiön ja osuuskunnan sulautumisen ja osakeyhtiön osakkeiden arvo-osuusjärjestelmään liittämisen johdosta rekisteriviranomaisille toimitettavista tiedonannoista ja ilmoituksista on säädetty erikseen.	Avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan, säästöpankin, vakuutusyhdistyksen ja eurooppalaisen taloudellisen etuyhtymän selvitys- ja suoritustilan, asumisoikeusyhdistyksen purkautumisen samoin kuin avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön ja osuuskunnan sulautumisen johdosta rekisteriviranomaisille toimitettavista tiedonannoista ja ilmoituksista *säädetään* erikseen.
	18 a § *Rekisteriviranomainen käsittelee osakeyhtiön osakkeiden arvo-osuusjärjestelmään liittämistä, osakepääoman alentamista, osakeyh-*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	tiöiden sulautumista, osakeyhtiön jakautumista, osakeyhtiön selvitystilaa ja julkisen osakeyhtiön muuttamista yksityiseksi osakeyhtiöksi koskevat asiat siten kuin osakeyhtiölaissa (734/78) säädetään.
19 a §	19 a §
Asunto-osakeyhtiön kaupparekisteriin tehtävän perus- ja muutosilmoituksen käsittelee ja sen rekisteriin merkitsemisestä päättää sen kihlakunnan rekisteritoimisto, jonka virka-alueella yhtiön kotipaikka on.	Asunto-osakeyhtiön kaupparekisteriin tehtävän perus- ja muutosilmoituksen käsittelee ja sen rekisteriin merkitsemisestä päättää sen kihlakunnan rekisteritoimisto, jonka virka-alueella yhtiön kotipaikka on. *Asunto-osakeyhtiön osakepääoman alentamista ja sulautumista koskevat asiat käsittelee kuitenkin rekisteriviranomainen.*
26 §	26 §
Mitä tämän lain mukaan on merkitty kaupparekisteriin ja asianmukaisesti kuulutettu, on katsottava tulleen kolmannen henkilön tietoon, jollei asianhaaroista käy selville, ettei hän ole sitä tiennyt eikä ollut velvollinen tietämään.	Mitä tämän lain mukaan on merkitty kaupparekisteriin ja asianmukaisesti kuulutettu, on katsottava tulleen kolmannen henkilön tietoon. *Jos kuuluttamisesta on kulunut vähemmän kuin 16 päivää, kuulutettuun seikkaan ei kuitenkaan voida vedota sellaista kolmatta henkilöä vastaan, joka osoittaa, ettei hän ole voinut tietää siitä.*
Ennen *sellaista* kuuluttamista ei seikkaan, joka on tai olisi pitänyt olla kaupparekisteriin merkitty, voida vedota muuta kuin sitä vastaan, jolla näytetään olleen siitä tieto.	Ennen kuuluttamista ei seikkaan, joka on tai *jonka* olisi pitänyt olla kaupparekisteriin merkitty, voida vedota muuta kuin sitä vastaan, jolla näytetään olleen siitä tieto. *Jos kuulutettu seikka poikkeaa rekisteriin merkitystä tai rekisteriin merkittyä toiminimeä koskevasta asiakirjavihkosta ilmenevästä seikasta, kuulutettuun seikkaan ei voida vedota kolmatta henkilöä vastaan. Kolmas henkilö voi kuitenkin vedota kuulutettuun seikkaan, jollei hänen näytetä tienneen rekisteriin merkitystä tai asiakirjavihkosta ilmenevästä seikasta.*
Mitä tässä on sanottu rekisteriin tehdystä merkinnästä, koskee vastaavasti rekisterimerkinnän poistamista rekisteristä.	Mitä tässä *pykälässä säädetään* rekisteriin tehdystä merkinnästä, koskee vastaavasti rekisterimerkinnän poistamista rekisteristä.
	26 a §
	Rekisteriin merkityn elinkeinonharjoittajan edustamiseen kelpoisen henkilön asettamisessa tapahtuneeseen virheellisyyteen voidaan kuuluttamisen jälkeen vedota kolmatta henkilöä vastaan vain, jos tämän voidaan näyttää tienneen virheestä.
	27 §
Asunto-osakeyhtiötä koskeva kaupparekis-	Asunto-osakeyhtiötä koskeva kaupparekis-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
teriin tehtävä muu kuin osakepääoman alentamista tai sulautumista koskeva ilmoitus tai hakemus voidaan kuitenkin antaa vain yhtiön kotipaikan rekisteritoimistolle.	teriin tehtävä *muu kuin osakepääoman alentamista tai sulautumista koskeva* ilmoitus *tai hakemus* voidaan kuitenkin antaa vain yhtiön kotipaikan rekisteritoimistolle.
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .
	Jos yhtiön perustamiskirja on allekirjoitettu ennen tämän lain voimaantuloa, yhtiön perusilmoitukseen sovelletaan kuitenkin edelleen 9 §:n 1 momentin 7 kohtaa.
	Osakeyhtiön tilikausi ja tilintarkastaja on ilmoitettava kaupparekisteriin viimeistään, kun yhtiölle on lain voimaantulon jälkeen syntynyt muu kuin yhtiön johtoon kuuluvan henkilön eroamista tai tehtävän lakkaamista koskeva ilmoitusvelvollisuus. Jos osakeyhtiö laiminlyö tämän ilmoitusvelvollisuuden, rekisteriviranomainen voi asettaa määräajan, jonka kuluessa yhtiön tulee täyttää ilmoitusvelvollisuus. Jollei yhtiö täytä ilmoitusvelvollisuutta asetetussa määräajassa, ilmoitus, jonka yhteydessä tilikausi ja tilintarkastaja olisi tullut ilmoittaa, raukeaa.

5.

Laki

toiminimilain 7 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun toiminimilain (128/79) 7 §:n 1 momentin 4 kohta ja 2 momentti, näistä 7 §:n 1 momentin 4 kohta sellaisena kuin se on 9 päivänä maaliskuuta 1990 annetussa laissa (233/90), sekä

lisätään 12 §:ään uusi 2 momentti, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	7 §
Sen lisäksi, mitä muualla laissa on säädetty, on toiminimen muodosta voimassa seuraavaa:	
4) osakeyhtiön toiminimessä tulee olla sana "osakeyhtiö" tai sen yleisesti tunnettu lyhennys, ja jos kysymyksessä on asunto-osakeyhtiö, tulee tämän seikan ja yhtiön kotipaikan selvästi ilmetä toiminimestä.	4) *yksityisen* osakeyhtiön toiminimessä tulee olla sana "osakeyhtiö" tai *sitä vastaava* lyhennys "oy" ja *julkisen osakeyhtiön toiminimessä sanat "julkinen osakeyhtiö" tai niitä vastaava lyhennys "oyj"* ja, jos kysymyksessä on asunto-osakeyhtiö, tulee tämän

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	seikan ja yhtiön kotipaikan selvästi ilmetä toiminimestä.
Osakeyhtiön aputoiminimeen ei saa sisällyttää sanaa "osakeyhtiö" eikä sen yleisesti tunnettua lyhennystä, eikä osuuskunnan aputoiminimeen sanaa "osuuskunta" eikä yhdysosaa "osuus-".	*Yksityisen osakeyhtiön* aputoiminimeen ei saa sisällyttää sanaa "osakeyhtiö" *tai sitä vastaavaa* lyhennystä "oy", *julkisen osakeyhtiön aputoiminimeen sanoja "julkinen osakeyhtiö" tai niitä vastaavaa lyhennystä "oyj" eikä* osuuskunnan aputoiminimeen sanaa "osuuskunta" *tai* yhdysosaa "osuus-".
	12 §
	Edellä 1 momentista poiketen osakeyhtiölain (734/78) 14 luvussa tarkoitetun sulautumisen ja 14 a luvussa tarkoitetun jakautumisen yhteydessä rekisteröintiin perustuva yksinoikeus toiminimeen on voimassa päivästä, jona sulautumis- tai jakautumissuunnitelma on saapunut rekisteriviranomaiselle rekisteröintiä varten.
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .
	Ennen tämän lain voimaantuloa perustetun osakeyhtiön, jonka liikkeeseen laskema arvopaperi on arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena, on vuoden kuluessa lain voimaantulosta muutettava toiminimensä vastaamaan julkisen osakeyhtiön toiminimelle 7 §:n 1 momentin 4 kohdassa asetettuja vaatimuksia.

6.

Laki

yrityskiinnityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivän elokuuta 1984 annetun yrityskiinnityslain 634/84) 11 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 25 §:n 1 momentin 3 kohta ja 34 §,

sellaisina kuin niistä ovat 11 §:n 2 momentti ja 34 § 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (240/91), sekä

lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 luku	
Yrityskiinnityksen oikeusvaikutukset	
11 §	
Elinkeinonharjoittajaa koskevat muutokset	
Yrityskiinnityksen voimassaolosta ja kiinnityksen tuottamasta etuoikeudesta yhteisön sulautuessa on voimassa, mitä asianomaista yhteisöä koskevassa laissa säädetään.	Yrityskiinnityksen voimassaolosta ja kiinnityksen tuottamasta etuoikeudesta yhteisön sulautuessa *tai osakeyhtiön jakautuessa* on voimassa, mitä asianomaista yhteisöä koskevassa laissa säädetään.
3 luku	
Kiinnitysmenettely ja yrityskiinnitysrekisteri	
18 §	
Yrityskiinnitysasian ratkaiseminen	
Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee myös yrityskiinnityksen kuolettamista ja laajentamista sekä yrityskiinnitysten yhdistämistä.	Mitä 1 momentissa *säädetään*, koskee myös yrityskiinnityksen kuolettamista ja laajentamista sekä yrityskiinnitysten yhdistämistä *ja jakamista.*
	21 a §
	Kiinnityksen jakaminen
	Yrityskiinnitykset, jotka koskevat osakeyhtiölain (734/78) 14 a luvun 1 §:ssä tarkoitetun jakautuvan osakeyhtiön kaikkea elinkeinotoimintaan kuuluvaa irtainta omaisuutta tai on vahvistettu yhtiön määrättyyn osaan tai määrätyllä alueella harjoitettavaan elinkeino-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	toimintaan kuuluvaan irtaimeen omaisuuteen, voidaan jakautuvan yhtiön hakemuksesta jakaa yhtiön ja kiinnityksenhaltijoiden sopimalla tavalla kokonaan tai osittain vastaanottaville osakeyhtiöille. *Kiinnitystä ei saa jakaa siten, että se on voimassa kahden tai useamman yhtiön omaisuuteen saman sitoumuksen vakuudeksi.*
	25 § *Yrityskiinnitysrekisteriin tehtävät merkinnät* Yrityskiinnitysrekisteriin merkitään:
3) kiinnityksen vahvistaminen, laajentaminen, yhdistäminen ja kuolettaminen sekä etuoikeusjärjestyksen muuttaminen;	3) kiinnityksen vahvistaminen, laajentaminen, yhdistäminen, *jakaminen* ja kuolettaminen sekä etuoikeusjärjestyksen muuttaminen;
	5 luku **Erinäisiä säännöksiä**
34 § *Kiinnityksenhaltijan oikeuden turvaaminen* Elinkeinonharjoittaja, jonka omaisuuteen on vahvistettu yrityskiinnitys, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan kiinnityksenhaltijalle yrityksen tai sen kiinnitetyn osan toiminnan lopettamisesta, yrityksen tai sen osan tai yrityksen 9 §:n 3 momentissa tarkoitetun omaisuuden luovuttamisesta, yrityksen sulautumisesta, elinkeinonharjoittajaa koskevista 11 §:ssä tarkoitetuista muutoksista, kiinnitettyä omaisuutta kohdanneesta 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta tapahtumasta sekä muista kiinnityksenhaltijan oikeuteen olennaisesti vaikuttavista tapahtumista yrityksessä. Hänen on annettava kiinnityksenhaltijalle tämän pyynnöstä myös muut kiinnitettyä omaisuutta koskevat vakuuden arvon toteamiseksi tarpeelliset tiedot.	34 § *Kiinnityksenhaltijan oikeuden turvaaminen* Elinkeinonharjoittaja, jonka omaisuuteen on vahvistettu yrityskiinnitys, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan kiinnityksenhaltijalle yrityksen tai sen kiinnitetyn osan toiminnan lopettamisesta, yrityksen tai sen osan tai yrityksen 9 §:n 3 momentissa tarkoitetun omaisuuden luovuttamisesta, yrityksen sulautumisesta *tai osakeyhtiön jakautumisesta*, elinkeinonharjoittajaa koskevista 11 §:ssä tarkoitetuista muutoksista, kiinnitettyä omaisuutta kohdanneesta 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta tapahtumasta sekä muista kiinnityksenhaltijan oikeuteen olennaisesti vaikuttavista tapahtumista yrityksessä. Hänen on annettava kiinnityksenhaltijalle tämän pyynnöstä myös muut kiinnitettyä omaisuutta koskevat vakuuden arvon toteamiseksi tarpeelliset tiedot.
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

7.

Laki

asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun asunto-osakeyhtiölain (809/91) 3 §:n 1 momentin 1, 3 ja 6—8 kohta sekä 2 momentti, 24 §:n 2 momentti, 25 §:n 2 momentti, 76 §:n 1 momentti sekä 88 ja 89 §, näistä 76 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 28 päivänä lokakuuta 1994 annetussa laissa (938/94) ja 88 § osittain muutettuna mainitulla lailla, sekä

lisätään 3 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	
Osakeyhtiölain soveltaminen	
Asunto-osakeyhtiöön sovelletaan myös osakeyhtiölain (734/78):	
1) 1 luvun 2 §:n säännöstä konsernista;	1) 1 luvun *3 §:n säännöksiä* konsernista *ja 4 §:n säännöksiä lähipiiristä, viimeksi mainittuja kuitenkin siten että myös isännöitsijään sovelletaan mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään*;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
3) 4 luvun säännöksiä osakepääoman korottamisesta;	3) 4 luvun säännöksiä osakepääoman korottamisesta, *optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevia säännöksiä lukuun ottamatta*;
	3 a) 5 luvun säännöksiä pääomalainasta;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
6) 12 luvun 1 §:n 1 momenttia, 2 §:n 1 momenttia, 4 §:n 1 momenttia sekä 5 ja 6 §:ää;	6) 12 luvun 1 §:n 1 *ja 3* momenttia, 2 §:n 1 *ja 2* momenttia, 4 §:n 1 momenttia sekä 5 ja 6 §:ää;
7) 13 luvun säännöksiä selvitystilasta ja purkamisesta lukuun ottamatta 2 ja 3 §:ää;	7) 13 luvun säännöksiä selvitystilasta ja purkamisesta lukuun ottamatta 2, 2 a ja 3 §:ää;
8) 14 luvun säännöksiä sulautumisesta lukuun ottamatta 8 §:ää;	8) 14 luvun säännöksiä sulautumisesta lukuun ottamatta *19—21* §:ää;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuun yhtiöön sovelletaan lisäksi tilintarkastuslain säännöksiä tilintarkastuksesta konsernissa ja osakeyhtiölain 11 luvun säännöksiä konsernitilinpäätöksestä sekä 12 luvun 1 §:n 2 momenttia, 2 §:n 2 momenttia ja 4 §:n 2 ja 3 momenttia.	Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuun yhtiöön sovelletaan lisäksi tilintarkastuslain säännöksiä tilintarkastuksesta konsernissa ja osakeyhtiölain 11 luvun säännöksiä konsernitilinpäätöksestä sekä 12 luvun 1 §:n 2 momenttia, 2 §:n 3 momenttia ja 4 §:n 2 ja 3 momenttia.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	24 §
	Osallistuminen yhtiökokoukseen
Yhtiölle tai sen tytäryhtiölle kuuluvan osakkeen nojalla ei saa osallistua yhtiökokoukseen. Sellaista osaketta ei oteta lukuun, kun pätevän päätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaaditaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus tai suostumus osakkeenomistajilta, joilla on määräosa yhtiön osakkeista.	Yhtiölle tai sen tytär*yhteisölle tai näiden määräysvallassa osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla olevalle säätiölle* kuuluvan osakkeen nojalla ei saa osallistua yhtiökokoukseen. Sellaista osaketta ei oteta lukuun, kun pätevän päätöksen syntymiseen tai tietyn oikeuden käyttämiseen vaaditaan kaikkien osakkeenomistajien suostumus tai suostumus osakkeenomistajilta, joilla on määräosa yhtiön osakkeista.
	25 §
	Asiamies ja avustaja
Osakkeenomistajalla saa yhtiökokouksessa olla avustaja.	Osakkeenomistajalla *ja tämän asiamiehellä* saa yhtiökokouksessa olla avustaja.
	76 §
	Lainan- ja vakuudenantokielto
Yhtiö ei saa antaa rahalainaa yhtiön tai toisen samaan konserniin kuuluvan yhtiön osakkeenomistajalle, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle, isännöitsijälle, toimitusjohtajalle tai tilintarkastajalle taikka henkilölle, joka on näihin tilintarkastuslain 24 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa. Sama koskee vakuuden antamista velasta.	Yhtiö ei saa antaa rahalainaa *osakeyhtiölain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettuun yhtiön lähipiiriin kuuluvalle.* Sama koskee vakuuden antamista velasta.
88 §	88 §
Asunto-osakeyhtiörikos	*Asunto-osakeyhtiörikos*
Joka 1) osakeyhtiölain 2 luvun 9 *tai 13* §:ssä, 4 luvun 8 §:ssä *tai 12 §:ssä*, 13 luvun 15 §:ssä tai 14 luvun 5 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa antaa rekisteriviranomaiselle tai tuomioistuimelle väärän ilmoituksen, vakuutuksen tai todistuksen osakepääoman taikka velan maksamisesta *tai*	Joka *tahallaan* 1) osakeyhtiölain 2 luvun 9 §:ssä, 4 luvun *9 §*:ssä, 13 luvun 15 §:ssä tai 14 luvun *16 §*:ssä tarkoitetussa tapauksessa antaa rekisteriviranomaiselle tai tuomioistuimelle väärän ilmoituksen, vakuutuksen tai todistuksen osakepääoman taikka velan maksamisesta,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) rikkoo säännöksiä riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan lausunnon antamisesta,
3) rikkoo tämän lain nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä pääomalainan pääoman palauttamisesta, koron tai muun hyvityksen maksamisesta taikka vakuuden antamisesta,
4) jakaa yhtiön varoja tämän lain nojalla sovellettavien osakeyhtiölain säännösten vastaisesti, tai
5) antaa rahalainan tai vakuuden 76 §:n vastaisesti,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *asunto-osakeyhtiörikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

89 §

Asunto-osakeyhtiörikkomus

Joka

1) tämän lain 15 §:n vastaisesti antaa osakekirjan taikka osakekirjaa tai väliaikaistodistusta antaessaan menettelee tämän lain vastaisesti,
2) rikkoo yhtiökokouksen pöytäkirjan nähtävänä pitämistä koskevaa säännöstä,
3) jakaa yhtiön varoja osakeyhtiölain säännösten vastaisesti,
4) antaa rahalainan tai vakuuden 76 §:n vastaisesti,
5) laiminlyö osakeluettelon pitämisen tai sen pitämisen nähtävänä tai
6) rikkoo tämän lain säännöksiä tilinpäätöksen laatimisesta tai osakeyhtiölain säännöksiä yhtiön selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla säädetty ankarampaa rangaistusta, *asunto-osakeyhtiörikkomuksesta* sakkoon.

89 §

Asunto-osakeyhtiörikkomus

Joka *tahallaan*

3) laiminlyö osakeluettelon pitämisen tai sen pitämisen nähtävänä tai
4) rikkoo tämän lain säännöksiä tilinpäätöksen laatimisesta, osakeyhtiölain 6 luvun 3 §:n 2 momentin säännöksiä välitilinpäätöksen laatimisesta, osakeyhtiölain 11 luvun säännöksiä konsernitilinpäätöksestä taikka osakeyhtiölain säännöksiä yhtiön sulautumista tai selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta,

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

Asunto-osakeyhtiörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka törkeästä huolimattomuudesta menettelee 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

8.

Laki

avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain 8 luvun 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29 päivänä huhtikuuta 1988 annetun lain (389/88) 8 luvun 3 §:n 3 momentti ja 4 §:n 2 momentti, sekä

lisätään 8 luvun 3 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

8 luku

Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiöiden sulautuminen

3 §

Osakeyhtiöksi muuttaminen

Yhtiömuodon muuttamista koskevasta päätöksestä on laadittava asiakirja, joka sisältää yhtiöjärjestyksen ja jossa on mainittava kunkin osakkeenomistajan nimi, *kansalaisuus, kotipaikka* ja postiosoite sekä hänelle tulevien osakkeiden määrä. Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten on allekirjoitettava asiakirja.

Yhtiömuodon muuttamista koskevasta päätöksestä on laadittava asiakirja, joka sisältää yhtiöjärjestyksen ja jossa on mainittava kunkin osakkeenomistajan nimi ja *osoite* sekä hänelle tulevien osakkeiden määrä. Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten on allekirjoitettava asiakirja.

Osakeyhtiön osakepääomaan sekä siitä asiakirjassa annettavaan selvitykseen ja lausuntoon sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 ja 4 a §:ssä säädetään. Jos avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi, sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 17 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	4 §
	Osakeyhtiöksi muuttamista koskevan päätöksen täytäntöönpano
Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten tulee yhdessä osakeyhtiölle valitun hallituksen kanssa tehdä kaupparekisteriin ilmoitus yhtiömuodon muuttamisesta, jolloin on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiön kaupparekisteriin ilmoittamisesta on säädetty. Ilmoitukseen on liitettävä Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan lausunto siitä, että yhtiön varat riittävät velan ja osakepääoman katteeksi.	Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaisten yhtiömiesten tulee yhdessä osakeyhtiölle valitun hallituksen kanssa tehdä kaupparekisteriin ilmoitus yhtiömuodon muuttamisesta, jolloin on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiön kaupparekisteriin ilmoittamisesta säädetään.
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

9.

Laki

osuuskuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä toukokuuta 1954 annetun osuuskuntalain (247/54) 156 b ja 156 c §, sellaisina kuin ne ovat 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1240/89),

muutetaan 156 a §, 158 a §:n 3 momentti, 158 c § ja 196 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 156 a § 29 päivänä toukokuuta 1981 annetussa laissa (371/81) sekä 158 a §:n 3 momentti, 158 c § ja 196 §:n 1 momentti mainitussa 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa, sekä

lisätään 158 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa, uusi 4 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	16 luku
	Osuuskuntien sulautuminen
156 a §	156 a §
Jos osuuskunta omistaa osakeyhtiön kaikki osakkeet, voivat hallitukset tehdä sopimuksen osakeyhtiön sulautumisesta osuuskuntaan. Mitä osakeyhtiölain (734/78) 14 luvun 7 §:ssä on säädetty, on soveltuvin osin noudatettava.	Jos osuuskunta omistaa osakeyhtiön kaikki osakkeet, voivat hallitukset *sopia* osakeyhtiön sulautumisesta osuuskuntaan. *Sulautumiseen sovelletaan soveltuvin osin* osakeyhtiölain (734/78) 14 luvun *säännöksiä tytäryhtiösulautumisesta. Sulautumiseen ei kui-*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	tenkaan sovelleta mainitun luvun 8—11 §:ää, 12 §:n säännöksiä sulautuvan yhtiön osakkeiden lunastamisesta, 14 §:n 1 momentin toista virkettä ja 18 §:ää.
Sulautumisen katsotaan tapahtuneen, kun tuomioistuimen lupaa koskevasta päätöksestä on tehty merkintä kaupparekisteriin. Jos osuuskunnan on sulautumisen johdosta muutettava toimialaa koskevia tai muita sääntöjen määräyksiä, on sulautumista ja sääntöjen muutosta koskeva ilmoitus kaupparekisteriin tehtävä samanaikaisesti.	
156 b §	156 b §
Jos osuuskunta omistaa enemmän kuin yhdeksän kymmenesosaa osakeyhtiön osakkeista ja näin omistettujen osakkeiden tuottama äänimäärä on suurempi kuin yhdeksän kymmenesosaa osakeyhtiön osakkeiden yhteisestä äänimäärästä, on osuuskunnalla oikeus käypään hintaan lunastaa jäljellä olevat osakkeet osakeyhtiön muilta osakkeenomistajilta. Sillä, jonka osakkeet voidaan lunastaa, on oikeus vaatia osuuskuntaa lunastamaan hänen osakkeensa.	(kumotaan)
Lunastusoikeutta ja lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet on välimiesten ratkaistava 196 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.	
Jollei lunastamisesta voida sopia, osuuskunnan tulee kirjallisesti ilmoittaa asiasta osakeyhtiön hallitukselle, jonka tulee tuomioistuimelta hakea uskotun miehen määräämistä valvomaan osakeyhtiön tuntemattomien osakkeenomistajien etua riidan aikana.	
156 c §	156 c §
Lunastettavan osakkeen omistajan on luovutettava osakekirja lunastushintaa vastaan osuuskunnalle kuukauden kuluessa siitä, kun lunastushinnasta on sovittu tai kun lunastushintaa koskeva päätös on saanut lainvoiman. Jos tämä laiminlyödään, osuuskunnan tulee rahan, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31) mukaisesti viivytyksettä tallettaa lunastushinta ulosotonhaltijan huostaan pidättämättä itselleen oikeutta saada talletettua määrää takaisin. Jollei lunastusoikeus ole riitainen tai kun sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman ilman, että lunastushinnasta samalla on sovittu tai määrätty, osuuskunnalla on oikeus saada osakekirja antamalla	(kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
lunastushinnan maksamisesta vakuus, jonka välimiehet ovat hyväksyneet. Osakkeenomistajalla on tällöin oikeus saada kohtuullinen korko lunastushinnalle vakuuden asettamisesta siihen asti, kun lunastushinta on lopullisesti vahvistettu. *Osuuskunta katsotaan osakkeen omistajaksi, kun edellä tarkoitettu tallettaminen tai vakuuden asettaminen on tapahtunut. Osakekirjan haltijalla on vain oikeus lunastushintaan korkoineen luovuttaessaan osakekirjan asianmukaisella siirtomerkinnällä varustettuna.* *Jollei osakekirjaa ole luovutettu vuoden kuluessa siitä, kun osuuskunnasta 2 momentin mukaan on tullut osakkeen omistaja, saadaan osuuskunnalle antaa osakkeesta uusi osakekirja. Osakekirjaan on tehtävä merkintä siitä, että se on annettu aikaisemman osakekirjan sijaan. Jos aikaisemmin annettu osakekirja tämän jälkeen luovutetaan osuuskunnalle, on se mitätöitävä.*	

16 a luku

Osuuskunnan muuttaminen osakeyhtiöksi

158 a §

Päätöksestä laadittava pöytäkirja vastaa osakeyhtiön perustamiskirjaa. Pöytäkirjaan on liitettävä yhtiöjärjestys, minkä lisäksi siinä on mainittava kunkin osakkeenomistajan nimi, *ammatti, kansalaisuus* ja postiosoite sekä hänelle tulevien osakkeiden määrä.	Päätöksestä laadittava pöytäkirja vastaa osakeyhtiön perustamiskirjaa. Pöytäkirjaan on liitettävä yhtiöjärjestys, minkä lisäksi siinä on mainittava kunkin osakkeenomistajan nimi ja *osoite* sekä hänelle tulevien osakkeiden määrä. *Osakeyhtiön osakepääomaan sekä siitä pöytäkirjassa annettavaan selvitykseen ja lausuntoon sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 2 luvun 4 ja 4 a §:ssä säädetään. Jos osuuskunta muutetaan julkiseksi osakeyhtiöksi, sovelletaan lisäksi, mitä osakeyhtiölain 17 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.*
158 c §	158 c §
Osakeyhtiölle valitun hallituksen on tehtävä kaupparekisteriin ilmoitus osuuskunnan muuttamisesta osakeyhtiöksi, jolloin on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiön perustamisesta kaupparekisteriin tehtävästä ilmoituksesta on säädetty. *Ilmoitukseen on liitettävä Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan todistus*	Osakeyhtiölle valitun hallituksen on tehtävä kaupparekisteriin ilmoitus osuuskunnan muuttamisesta osakeyhtiöksi, jolloin on soveltuvin osin noudatettava, mitä osakeyhtiön perustamisesta kaupparekisteriin tehtävästä ilmoituksesta *säädetään.*

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

siitä, että osakeyhtiön varat riittävät velan ja osakepääoman katteeksi.

19 luku

Erinäisiä säännöksiä

196 §

Keskuskauppakamari valitsee kutakin *156 b,* 189 ja 195 §:ssä tarkoitettua tapausta varten osapuolen hakemuksesta tarpeellisen määrän välimiehiä, joilla tulee olla tarvittava asiantuntemus. Keskuskauppakamari määrää myös välimiesten puheenjohtajan.

196 §

Keskuskauppakamari valitsee kutakin 189 ja 195 §:ssä tarkoitettua tapausta varten osapuolen hakemuksesta tarpeellisen määrän välimiehiä, joilla tulee olla tarvittava asiantuntemus. Keskuskauppakamari määrää myös välimiesten puheenjohtajan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

10.

Laki

arvo-osuustileistä annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arvo-osuustileistä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (827/91) 26 §:n 2 momentin 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

26 §

Aiemmin syntynyt saanto tai oikeus saa 1 momentin estämättä etusijan myöhempään nähden, jos:

1) myöhempi saanto tai oikeus perustuu ositukseen tai perintöön taikka sulautumiseen, oikeushenkilön purkautumiseen tai yhteisen omaisuuden jakoon; tai

1) myöhempi saanto tai oikeus perustuu ositukseen tai perintöön taikka sulautumiseen, *jakautumiseen,* oikeushenkilön purkautumiseen tai yhteisen omaisuuden jakoon; *taikka*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

11.

Laki

kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä 26 päivänä elokuuta 1988 annetun lain (772/88) 2 luvun 5 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 luku	
Optioyhteisö ja markkinaosapuolet	
Optioyhteisön vakavaraisuus	
5 §	
Optioyhteisön omaan pääomaan luetaan 1 momentissa tarkoitettua suhdetta laskettaessa osake- tai osuuspääoma, vararahasto ja arvonkorotusrahasto, voittoerä vähennettynä tappiolla sekä muut vastaavat erät. Optioyhteisön omasta pääomasta vähennetään 1 momentissa tarkoitettua suhdetta laskettaessa sellaisten optioyhteisöiden osakkeet ja osuudet, joiden osakkeista tai osuuksista optioyhteisö omistaa yli yhden viidenneksen, sekä sellaiset näiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla. Optioyhteisöön luetaan tässä momentissa tarkoitettua omistusosuutta laskettaessa sen kanssa samaan konserniin kuuluva yhtiö sekä optioyhteisön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhtiön eläkesäätiö ja eläkekassa.	Optioyhteisön omaan pääomaan luetaan 1 momentissa tarkoitettua suhdetta laskettaessa osake- tai osuuspääoma, vararahasto, *ylikurssirahasto* ja arvonkorotusrahasto, voittoerä vähennettynä tappiolla sekä muut vastaavat erät. Optioyhteisön omasta pääomasta vähennetään 1 momentissa tarkoitettua suhdetta laskettaessa sellaisten optioyhteisöiden osakkeet ja osuudet, joiden osakkeista tai osuuksista optioyhteisö omistaa yli yhden viidenneksen, sekä sellaiset näiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla. Optioyhteisöön luetaan tässä momentissa tarkoitettua omistusosuutta laskettaessa sen kanssa samaan konserniin kuuluva yhtiö sekä optioyhteisön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhtiön eläkesäätiö ja eläkekassa.
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

12.

Laki

valtionenemmistöisten osakeyhtiöiden toiminnan tarkastuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden toiminnan tarkastuksesta 23 päivänä joulukuuta 1947 annetun lain (968/47) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä toukokuuta 1980 annetussa laissa (386/90), seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	
Valtiontalouden tarkastusvirastolle tämän lain mukaan kuuluva tarkastustehtävä ei estä tarkastusviraston virkamiestä toimimasta osakeyhtiölaissa (734/78) tarkoitettuna tilintarkastajana valtionenemmistöisessä osakeyhtiössä.	Valtiontalouden tarkastusvirastolle tämän lain mukaan kuuluva tarkastustehtävä ei estä tarkastusviraston virkamiestä toimimasta *valtionenemmistöisen yhtiön tilintarkastajana.*
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Luonnos *Liite 2*

Asetus

kaupparekisteriasetuksen muuttamisesta

Kauppa- ja teollisuusministerin esittelystä

muutetaan 23 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisteriasetuksen (208/79) 5 §:n 3 momentti, 12 §:n 1 momentti ja 20 §,

sellaisena kuin niistä on 5 §:n 3 momentti 29 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa asetuksessa (392/88),

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 29 päivänä huhtikuuta 1988 annetulla asetuksella, uusi 4 momentti, seuraavasti:

5 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sulautumista koskevien ilmoitusten perusteella tehdään avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan ja osakeyhtiön osalta merkinnät rekisteriin sekä sulautuvan että vastaanottavan yhteisön kohdalle.

Osakeyhtiön jakautumisen täytäntöönpanoa koskevan ilmoituksen perusteella tehdään merkintä sekä jakautuvan että vastaanottavan yhtiön kohdalle.

12 §

Osakeyhtiön perusilmoitukseen on liitettävä perustamiskirja alkuperäisenä, erillinen jäljennös yhtiöjärjestyksestä, oikeaksi todistettu jäljennös perustamiskokouksen pöytäkirjasta, tarvittaessa selvitys hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenen ja puheenjohtajan, toimitusjohtajan sekä tilintarkastajan valinnasta, toiminimen kirjoittamisoikeuden antamisesta sekä tarvittaessa jäljennös hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenen ja varajäsenen, toimitusjohtajan ja tämän sijaisen sekä tilintarkastajan ja varatilintarkastajan suostumuksesta tehtävään. Ilmoitukseen on myös liitettävä osakeyhtiölain (734/78) 2 luvun 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu riippumattoman asiantuntijan lausunto, hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus sekä tilintarkastajien todistus.

— — — — — — — — — — — — — — — —

20 §

Osakeyhtiölain sulautumista koskevissa säännöksissä määrätyt yhtiöiden ilmoitukset rekisteriviranomaiselle on tehtävä vastaanottavan ja jokaisen sulautuvan yhtiön yhteisellä ilmoituksella, jollei osakeyhtiölaissa toisin säädetä.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Luonnos *Liite 3*

Asetus

yrityskiinnitysasetuksen muuttamisesta

Oikeusministerin esittelystä

muutetaan 30 päivänä syyskuuta 1985 annetun yrityskiinnitysasetuksen (778/85) 3 §:n 3 momentti ja 12 §:n 1 momentin 6 kohta,

sellaisena kuin niistä on 3 §:n 3 momentti 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa asetuksessa (246/91), sekä

lisätään asetukseen uusi 13 a § seuraavasti:

1 luku

Kiinnitysmenettely

3 §

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Asian laatu ilmaistaan merkitsemällä, koskeeko hakemus kiinnityksen vahvistamista, kiinnityksen laajentamista, kiinnitysten yhdistämistä, kiinnityksen jakamista, kiinnityksen kuolettamista, kiinnitysten keskinäisen etuoikeusjärjestyksen muuttamista vai kiinnityksen vastattavaksi ottamista.

2 luku

Yrityskiinnitysrekisteri

12 §

Muistutustietoina merkitään rekisteriin:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

6) kaupparekisteriin merkityn elinkeinonharjoittajan sulautuminen ja osakeyhtiön jakautuminen;

— — — — — — — — — — — — — — — — —

13 a §

Merkintä jakautumisesta tehdään sekä jakautuvan että vastaanottavan osakeyhtiön rekisteritietoihin.

Merkinnät sellaisista jakautuvan osakeyhtiön omaisuuteen kohdistuvista voimassa olevista kiinnityksistä ja muistutustiedoista, jotka jaetaan vastaanottavalle yhtiölle, siirretään vastaanottavan yhtiön rekisteritietoihin.

Osakeyhtiön jakautuessa hakemukseen, joka koskee kiinnitysten jakoa ja etuoikeusjärjestyksen järjestämistä, noudatetaan soveltuvin osin, mitä kiinnitysten keskinäisen etuoikeuden muuttamisesta säädetään.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 199 .